

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม(2)

โดย รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม และคณะ

กุมภาพันธ์ 2553

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม(2)

คณะผู้วิจัย	สังกัด
1. รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ดร.อนัส อมาตยกุล	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. ดร.สราวุฒิ อารีย์	สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. Dr.Imtiyaz Yusuf	ภาคปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
5. นายวีรโชติ หะยีหะมะ	นักวิจัยอิสระ

ชุดโครงการองค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม(2)

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิมภายใต้ความท้าทายในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นถึงการแสดงบทบาทองค์การการประชุมอิสลาม หลังจากเหตุการณ์ 9/11 ประเทศที่ทำหน้าที่เป็นกลุ่มกดดันตลอดสามทศวรรษ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย อิหร่าน และลิเบีย ให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนผ่านระหว่างประเทศในปัจจุบัน ประเด็นการก่อการร้าย การต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม สิทธิมนุษยชน และประชาคมมุสลิมกลุ่มน้อย ทุกประเด็นมีความเกี่ยวพันอย่างแนบแน่นกับการตีความกฎบัตร OIC และการนำมาประยุกต์ใช้

ผลจากการวิจัยทำให้ได้ภาพที่ชัดเจนว่า กฎบัตร OIC ฉบับใหม่ ที่ถือกำเนิดในปี 2008 มีจุดมุ่งหมายสำคัญแทนที่กฎบัตรฉบับเดิมที่เป้าหมายขาดความชัดเจน และหลักการทางวิชาการมีความคลุมเครือ วิสัยทัศน์ใหม่ที่กำเนิดขึ้น คือ การให้ความสำคัญกับประเด็นธรรมาภิบาล สิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตย การตีความและนำกฎบัตร OIC มาประยุกต์ใช้นั้น สามารถวิเคราะห์ผ่านความสัมพันธ์ภายในประเทศสมาชิก และความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม โดยเฉพาะกระบวนการตัดสินใจของประเทศกลุ่มกดดัน OIC เข้าร่วมและมีบทบาทสม่ำเสมอในการแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย โดยให้ความร่วมมือกับนานาชาติในการต่อสู้กับปัญหาดังกล่าว ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากคำประกาศของ OIC ในการประชุมสุดยอด OIC ที่นครมักกะฮ์ ปี 2005 ซึ่งนำไปสู่การต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม และการสนทนาระหว่างอารยธรรม

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าแนวทางของ OIC ในการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมเน้นแนวทางการทูตที่สอดคล้องกับหลักสากลและหลักการศาสนา ทุกกรณีที่ OIC เข้าไปมีบทบาทมีจุดเริ่มต้นจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิมอย่างเห็นได้ชัด การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง OIC กับรัฐต่างๆ เรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิม จึงเป็นได้ทั้งความร่วมมือหรือความขัดแย้งซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการแก้ไขปัญหาของรัฐ ขณะเดียวกันมติดัดสินใจใดๆ ขององค์การการประชุมอิสลามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน แม้จะเป็นไปเพื่อ Pan Islam แต่ก็ไม่เป็นการท้าทายโดยตรงใดๆ กับโลกตะวันตกและพันธมิตร ทั้งยังเป็นไปตามจารีตที่โลกตะวันตกวางกรอบไว้ โดยมีข้อแม้ว่ามติใดๆ นั้นต้องไม่ขัดแย้งอย่างชัดเจนกับหลักกฎหมายอิสลาม ปัจจัยสำคัญซึ่งกระตุ้นให้ OIC ออกมติเฉพาะรายประเทศเรื่องปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม เกิดจากการผลักดันอย่างหนักจากประเทศสมาชิก โดยเฉพาะที่มีพรมแดนติดกับพื้นที่ที่เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม และเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์เดียวกันกับประชากรมุสลิมชนกลุ่มน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

กระแสโรคเกลียดกลัวอิสลามได้แพร่ขยายออกไปในที่ต่างๆ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม ทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว กระแสโรคเกลียดกลัวอิสลามยังคงดำรงอยู่ แม้ว่าจะได้รับการอธิบายและทำความเข้าใจจากองค์กรต่างๆ ในโลกมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก OIC ที่สำคัญงานวิจัยค้นพบว่า

กระแสโรคเกลียดกลัวอิสลามจะเป็นที่รับรู้และได้รับความสนใจมากขึ้นจากการทำหน้าที่ของ องค์การประชุมอิสลามที่ได้ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง ซึ่ง ในที่สุดประชาคมโลกจะเข้าใจคำสอนที่แท้จริงของอิสลามและทำให้ประเด็นดังกล่าวกลับสู่ภาวะ ปกติในที่สุด

จนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อ OIC มีมติผ่านเครื่องมือ 2 ประการที่เกี่ยวข้องกับลัทธิก่อการร้าย คือ 1) อนุสัญญา OIC เรื่อง การต่อสู้กับลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ มีมติรับรองในการประชุม รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอิสลาม ครั้งที่ 26 ที่กรุงโวกาโดกู (Ouagadougou) ประเทศบูกินาฟาโซ เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 1999 และ 2) ปฏิญญากรุงกัวดาลัมเปอร์เรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ มีมติรับรองในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC วาระพิเศษ เรื่อง ลัทธิก่อการร้ายระหว่างวันที่ 1-3 เมษายน ปี 2002 เอกสารจากการประชุมทั้งสองครั้ง ประณามลัทธิก่อการร้ายและสร้างพันธกิจ ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ที่ น่าสนใจ OIC ไม่ได้ให้คำจำกัดความลัทธิก่อการร้าย แต่ปล่อยให้ทำหน้าที่ของ UN ในการให้คำ จำกัดความ

สำหรับกรณีของประเทศไทย จากการวิจัยได้ข้อสรุปว่าท่าทีของประเทศไทยองค์การ การประชุมอิสลามต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยเป็นการให้เกียรติ และเชื่อมั่นในความ เป็นธรรม ความโปร่งใสที่รัฐบาลไทยมีต่อพลเมืองไม่ว่าพลเมืองนั้นนับถือศาสนาใด เชื้อชาติใด ที่สำคัญการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การการประชุมอิสลามกับไทยเป็นสิ่งจำเป็นต่อการ เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจไทยกับกับกลุ่มประเทศมุสลิม โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในตะวันออก กลางที่มีความพร้อมในการลงทุน และยินดีให้ความช่วยเหลือแก่สังคมมุสลิมในทุกประเทศทั่วโลก

.....

Abstract

This study of World Muslim Organization and Muslim World under control of the challenges in 21 century focuses on a role and a decision making process of OIC. After 9/11, the pressure group namely the kingdom of Saudi Arabia, the Syrian Arab Republic and the Islamic Republic of Iran have concentrated to the international transform through globalization. The issue terrorism, Islamophobia, human rights and muslim minority are truly concerned with the OIC charter interpretation and its using.

The research has given a crystal clear picture that a new OIC charter which appeared in 2008 aims to use instead of an old one. Because of unclear objectives and unobvious academic principle, a new vision of OIC charter played an attention to good governance, human rights, and democracy. It can be said that the interpretation and using of the OIC charter can be analyses by an inner-relation of OIC members and a relation with non-OIC members, especially the decision-making process of the pressure group. OIC always joins and plays a sincere role for fighting terrorism by corporation with international community. It can be seen from the OIC declaration at OIC summit conference in the kingdom of Saudi Arabia in 2005 which reached to an anti-Islamophobia and dialogue among civilization.

Moreover, the research shows that the concerning of OIC over minority issues is using diplomatic means in accordance with international norms and religious principle in an attempt to solve the Muslim minority issues. In every case in which OIC has been involved with it arise from the obvious human rights violation on the Muslim minorities being done by the states. For the result of interaction between OIC and states in relations to the issue of Muslim minority, it depends on the methods being use by the states to solve the problems. In the same time, any resolution of OIC regarding to human rights, even though for the good sake of Pan-Islam, not only creates any direct confrontation with the Western world and its allies but also follows in the path set up by the Western world. However, any resolution does not against Islamic law.

Islamophobia has widespread all over both direct and indirect ways. Even it still exists, the world Islamic organization often gives a crystal clear explanation including OIC for making a right understanding about Islamophobia. From this research, public pay a more attention to the islamophobia phenomena because of a step by step of OIC's Islamophobia public relation. So,

the world community will gradually learn and understand the different between Islamophobia and a true teaching of Islam.

Up until now the OIC has passed two instruments concerning its view of terrorism namely OIC Convention on Combating International Terrorism adopted at the twenty-sixth session of the Islamic Conference of Foreign Ministers in Ouagadougou, Burkina Faso in July 1999 and Kuala Lumpur Declaration on International Terrorism adopted Kuala Lumpur Declaration on International Terrorism adopted at the extraordinary session of the Islamic Conference (OIC) of foreign ministers on terrorism on 1-3- April 2002. Both these documents condemn terrorism and also make commitments to combat international terrorism. But interestingly they do not define terrorism leaving the task of defining it to the United Nations.

In case of OIC- Thai relation, the research finding have come a conclusion that the attitude of the OIC members about the problem of human rights in Thailand is a respect and a confidence in justice and sincere of Thai government for every citizen without any discrimination. Furthermore, a friendship building between OIC and Thai is really important for an economic development connection with Muslim countries, especially in a middle east that are ready for an investment and a helping hand to any Muslim minority community in any place of the world.

.....

บทสรุปผู้บริหาร

(Executive Summary)

องค์การการประชุมอิสลาม (OIC) กับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและแสดงออกถึงบทบาทของการเป็นหนึ่งในองค์การระหว่างประเทศของประชาคมโลกในหลายๆ ประเด็น เห็นได้จากความมุ่งมั่นในการปฏิบัติทั้งระดับภายในองค์การและระหว่างประเทศในการต่อสู้กับปัญหาการก่อการร้าย การต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บทั่วโลกอิสลามโดยใช้การสนทนาระหว่างอารยธรรมเป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจและเรียนรู้อารยธรรมระหว่างกัน ปัญหาสิทธิมนุษยชนและชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ในปัจจุบันปรากฏมีแนวโน้มการเรียกร้องสิทธิแพร่กระจายในภูมิภาคต่างๆ มากยิ่งขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษากระบวนการตัดสินใจของ OIC ที่มีต่อการเผชิญความท้าทายในศตวรรษที่ 21 และการตีความกฎบัตร OIC ฉบับใหม่และการนำมาประยุกต์ใช้ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย การสืบค้นข้อมูลผ่านการวิจัยเอกสาร การเก็บข้อมูลภาคสนามกับบุคคล/กลุ่มบุคคล และการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น

การวิจัยเรื่อง “กฎบัตรของ OIC : การตีความและการนำมาประยุกต์ใช้” ผู้วิจัยจะทำการศึกษากฎบัตรของ OIC ทั้งกฎบัตรฉบับเก่าและฉบับใหม่เพื่อศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงวิวัฒนาการขององค์การการประชุมอิสลามหรือ OIC ที่มีต่อรัฐสมาชิกและประชาคมโลก รวมถึงผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทยที่มีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ด้วย รวมทั้งเพื่อให้เห็นวิวัฒนาการของ OIC ให้ชัดเจนและการเชื่อมโยงมาถึงประเทศไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ของไทย ผู้วิจัยจึงศึกษาถึงบทบาทของเลขาธิการ OIC ตั้งแต่ OIC เริ่มมีการก่อตั้งขึ้นมาในปี 1969 จนถึงปัจจุบัน และศึกษาถึง OIC และศักยภาพของประเทศที่มีบทบาทสำคัญอยู่ใน OIC ไปพร้อมๆ กัน

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและที่ไม่ได้เป็นทางการในเรื่องสิทธิมนุษยชน” นั้นประกอบไปด้วยการศึกษาและวิจัยในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประวัติและพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม การจัดการด้านสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม ลักษณะการดำเนินนโยบายและการตัดสินใจขององค์การการประชุมอิสลามเกี่ยวกับประเด็นสิทธิและปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม

การวิจัยเรื่อง“ กระบวนการการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและที่ไม่ได้เป็นทางการในเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิม” นั้นประกอบไปด้วยการศึกษาและวิจัยในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระบวนการตัดสินใจ การเคลื่อนไหวเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิม นโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม กรณีฟิลิปปินส์ กรณีญัมมูและแคชเมียร์ กรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอินเดีย และกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรีย ข้อเสนอแนะต่อประเด็น OIC กับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยเรื่อง“ กระบวนการการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและที่ไม่ได้เป็นทางการในเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลาม” นั้นประกอบไปด้วยการศึกษาวิเคราะห์ถึงความเกี่ยวข้องของสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระแสโรคเกลียดกลัวอิสลาม การปรากฏตัวของกระแสอิสลามโฟเบียที่มีต่อรัฐในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของอิสลามโฟเบียที่มีต่อรัฐในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และบรรดาตัวแสดงต่างๆถึงการสนองตอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ที่สำคัญคือการศึกษาและวิเคราะห์ว่า OIC ในฐานะที่เป็นองค์การหลักองค์การหนึ่งของประชาคมมุสลิมเกี่ยวกับการแสดงบทบาทและท่าทีในเรื่องนี้ โดยการศึกษาเรื่องOICกับอิสลามโฟเบียนี้ผู้วิจัยจะใช้มุมมองและกรอบของแนวคิดอิสลามในแง่ “ปิด”และ “เปิด”

การวิจัยเรื่อง“ กระบวนการการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและที่ไม่ได้เป็นทางการในเรื่องการก่อการร้าย” นั้นประกอบไปด้วยการศึกษาวิเคราะห์ความหมายของ*อุฮาดกิตาล* (Qital) และลัทธิการก่อการร้าย นโยบาย OIC ต่อลัทธิการก่อการร้ายกรณีมุสลิมส่วนน้อยและมุสลิมส่วนใหญ่ รวมทั้งกรณีกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเป็นกรณีลัทธิการก่อการร้ายหรือไม่

.....

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 กฎบัตร OIC : การตีความและการนำมาประยุกต์ใช้	1 - 93
1.1 ความเป็นมา	
1.2 การปฏิรูปกฎบัตรของ OIC และปฏิบัติการร่วมอิสลาม	
1.3 OIC กับกฎบัตรใหม่	
1.4 บทบาทของเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม (OIC)	
1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเลขาธิการ OIC คนปัจจุบัน	
1.6 OIC และศักยภาพของประเทศที่มีบทบาทสำคัญอยู่ใน OIC	
บทที่ 2 กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการในเรื่องสิทธิมนุษยชน	94 - 165
2.1 ประวัติและการพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม	
2.2 การจัดการด้านสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)	
2.3 ลักษณะการดำเนินนโยบายและการตัดสินใจขององค์การการประชุมอิสลาม (OIC) เกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชน	
2.4 ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม (OIC)	
2.5 บทสรุป	
บทที่ 3 กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในเรื่องนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม	166 - 232
3.1 ความเป็นมา	
3.2 OIC กับกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิม	
3.3 นโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม	
3.4 บทสรุป: วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบและข้อเสนอแนะ	
บทที่ 4 กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในเรื่องนโยบาย และแนวทางปฏิบัติปัญหาโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia)	233 - 289
4.1 ความเป็นมา	
4.2 ความสำคัญของปัญหา	

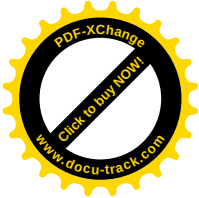
- 4.3 โรคเกลียดกลัวอิสลามก่อนและหลัง 9/11
- 4.4 ชาวอาหรับและชาวมุสลิมในโลกตะวันตกก่อนและหลังเหตุการณ์ 9/11
- 4.5 การรณรงค์ต่อต้านการหมิ่นประมาทศาสนาของสหประชาชาติ
- 4.6 มติ,ข้อเรียกร้องและข้อเสนอแนะของโอไอซีเกี่ยวกับอิสลามโอฟเบีย
- 4.7 ข้อเสนอแนะบางประการของ OIC สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโลกมุสลิมและโลกตะวันตก

บทที่ 5 กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 290 - 323
ในแนวทางปฏิบัติเรื่องลัทธิการก่อการร้าย

- 5.1 ความเป็นมา
- 5.2 ความหมายของ*ญิฮาดกิตาล* (Qital) และลัทธิการก่อการร้าย
- 5.3 นโยบาย OIC ต่อลัทธิการก่อการร้ายกรณีมุสลิมส่วนน้อยและมุสลิมส่วนใหญ่
- 5.4 OIC และกรณีกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเป็นกรณีลัทธิการก่อการร้ายหรือไม่
- 5.5 บทสรุป

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก กฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลาม (เก่า)
- ภาคผนวก ข กฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลาม (ใหม่)
- ภาคผนวก ค ปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ.1990
- ภาคผนวก ง มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมฟิลิปปินส์
- ภาคผนวก จ มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมญัมบูและแคชมีร์
- ภาคผนวก ฉ มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมบัลแกเรีย
- ภาคผนวก ช มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมชนกลุ่มน้อย (2009)
- ภาคผนวก ซ บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับอิสลามโอฟเบีย

บทที่ 1

บทนำ

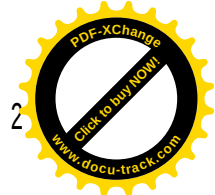
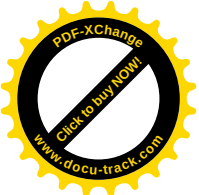
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญขององค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference) หรือ OIC ซึ่งมีบทบาทสำคัญอยู่ในโลกร่วมสมัยในฐานะองค์กรระหว่างประเทศนั้นไม่อาจถูกละเลยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่ชุมชนระหว่างประเทศส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานผ่านเครือข่ายที่กว้างขวางขององค์กรระหว่างประเทศ¹ ทั้งในมิติทางการเมืองและเศรษฐกิจ

ความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของ OIC มาจากความจริงที่ว่าสมาชิก 57 ประเทศ รวมกันอยู่ในดินแดนอันกว้างขวาง ซึ่งร่ำรวยไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีความสำคัญ ทั้งเส้นทางทางอากาศและเส้นทางทะเลระหว่างประเทศ ถ้าเราดูแผนที่ของโลกมุสลิมจะพบว่ามิดินแดนมุสลิมที่ขยายจากเอเชียใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกในทางตะวันออกไปยังมหาสมุทรแอตแลนติกในทางตะวันตก จากชายแดนของรัสเซียและยุโรปใต้ในทางเหนือไปยังมหาสมุทรอินเดียและแอฟริกากลางในทางใต้ เป็นหน่วยหนึ่งทางภูมิศาสตร์ที่มีความเด่นชัดทางการเกษตรและน้ำมัน นอกเหนือไปจากจำนวนประชากรมากกว่าหนึ่งร้อยล้านคนที่อาศัยอยู่ที่นั่นแล้ว พื้นที่ดังกล่าวยังมีอิทธิพลเหนือเส้นทางน้ำอย่างเช่นช่องแคบดาร์ดanelles (Dardanelles) ช่องแคบมะละกกา (The Strait of Malacca) ช่องแคบ บาบิ้ล มันเด็บ ช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) คลองสุเอซ เป็นต้น

นับตั้งแต่ OIC ก่อตั้งขึ้นมาในปี 1969 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการก่อรูปของกฎบัตร และวางโครงสร้างอย่างเป็นทางการในตอนต้นทศวรรษ 1970 แล้ว องค์การก้าวหน้าไปมาก โดยเฉพาะในเรื่องการทำงานเท่านั้น แต่ยังเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรสนับสนุนและสถาบันอื่นๆ เพื่อเข้าไปประสานกิจการต่างๆ กับรัฐสมาชิกในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน เหนืออื่นใดโดยผ่านการประชุมอย่างสม่ำเสมอของ OIC และโดยมีองค์การระหว่างประเทศเข้าร่วมอยู่ ในสถานะของผู้สังเกตการณ์ (Observer status) เช่นสหประชาชาติ องค์การเอกภาพแห่งแอฟริกา (Organization of African Unity) ขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement) เป็นต้น ทำให้ OIC เข้าไปเกี่ยวข้องอยู่กับการมีปฏิสัมพันธ์ด้านสังคม-การเมือง และการทูตในหมู่สมาชิกของชุมชนโลกและในหมู่รัฐสมาชิกอย่างกว้างขวาง

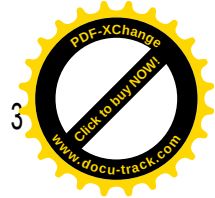
¹ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน Year Book of International Organization (Brussels : Union of International Associations, 1977)

จากปรากฏการณ์ของ OIC พร้อมด้วยการทูตและมิติขององค์การและสถาบันที่มีความหลากหลายดังกล่าว OIC จึงเป็นองค์การที่พัฒนาการเกิดขึ้นไม่นานมากนักในประวัติศาสตร์ของอิสลาม ทั้งนี้ความคิดในเรื่ององค์การของประเทศมุสลิมยังไม่เป็นที่รู้จักจนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 20 เมื่อมีการเริ่มต้นในการจัดตั้งองค์การดังกล่าวขึ้น

ความคิดในเรื่องการประชุมในประวัติศาสตร์ทางการทูตในตัวของมันเองแล้วเป็นเรื่องใหม่ OIC เจริญเติบโตพร้อมๆ ไปด้วยความเจริญเติบโตขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่เช่นกัน โดยพื้นฐานแล้ว OIC เป็นองค์การระหว่างประเทศ ประกอบด้วยรัฐต่างๆ ในทางสังคม-การเมืองและอัตลักษณ์ทางศาสนาในความรู้สึกที่ไม่จำเป็นที่รัฐสมาชิกของ OIC จะต้องมีความเชื่อเป็นศาสนาประจำชาติ อย่างไรก็ตาม อิสลามก็เป็นแหล่งของความผูกพันในกลุ่มประเทศต่างๆ ซึ่งร่วมมือกันภายใต้กรอบของ OIC อันเป็นองค์การของชาติต่างๆ ที่มีอธิปไตย OIC ทำงานอยู่ในกรอบของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่รัฐชาติต่างๆ ให้การยอมรับภายใต้กระบวนการและขอบข่ายของงานที่มีอยู่ ดังนั้นการทำงานของ OIC จึงไม่แตกต่างไปจากองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ตัวอย่างเช่น OIC จะมุ่งมั่นอยู่กับหลักการในเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างรัฐสมาชิก ให้ความเคารพ ต่อสิทธิในการกำหนดใจตนเอง (Self-determination) และการไม่เข้าไปก้าวก่ายกิจการภายในของรัฐสมาชิก ให้ความเคารพต่ออธิปไตยเอกราช และบูรณภาพแห่งดินแดนในแต่ละรัฐ แก่ไขความขัดแย้งใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยสันติวิธี เช่น โดยการไกล่เกลี่ย การประนีประนอมสมานฉันท์หรืออนุญาโต ตุลาการ หลีกเลี่ยงการข่มขู่หรือใช้กำลังในเรื่องบูรณภาพแห่งดินแดน เอกภาพของชาติหรือความเป็นเอกราชทางการเมืองของรัฐสมาชิกใดๆ OIC ยอมรับบรรทัดฐานพฤติกรรมระหว่างประเทศและหลักการที่มีอยู่ในกฎบัตรสหประชาชาติมาตราที่ 2 ดังนั้นจึงเป็นเรื่องไม่เหมาะสมที่จะบ่งชี้ว่าองค์การการประชุมอิสลามทำงานโดยยึดถือกรอบของการเอารัฐเป็นศูนย์กลาง (state-centric) โดยถือตามจารีตของอิสลามในเรื่องอุมมะฮ์ (Ummah) ซึ่งตามตัวอักษรแล้วหมายถึงชุมชนของผู้ศรัทธาเท่านั้น ทั้งๆ ที่ ในความเป็นจริงแล้วกรณีของ OIC ถือว่าเป็นเรื่องของรัฐ-ชาติด้วย

องค์การการประชุมอิสลาม OIC เป็นองค์การระหว่างประเทศองค์การเดียว ซึ่งประกอบขึ้นมาจาก “รัฐมุสลิม” และเป็นตัวแทนของ “อิสลาม” ในระดับระหว่างประเทศ OIC ประกอบขึ้นจากรัฐสมาชิก 75 ประเทศ และวางอยู่บนกฎบัตร ซึ่งถูกนำมาใช้ในปี 1972 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2008 เป็นกลไกในระดับสถาบันของรัฐมุสลิมเพื่อความเป็นปึกแผ่นและเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน

กฎบัตรของ OIC สะท้อนค่านิยมบางประการซึ่งมิได้ขัดแย้งกับข้อกำหนดในกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งเรื่องญิฮาด (Jihad) ความคิดเรื่องญิฮาดซึ่งอ้างถึงในมติของ OIC นั้นหมายถึงการช่วยเหลือในการกระทำที่เป็นการป้องกันการรุกราน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนโยบายของ OIC ที่มีต่อประเด็นปัญหาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับโลกอิสลามจึงสอดคล้องกับค่านิยมของโลกและข้อกำหนดทั้งหลาย OIC สนับสนุนนโยบายที่สะท้อนถึงความจำเป็นที่จะกำหนดตำแหน่งของรัฐสมาชิกในระดับต่างๆ ของระบบโลก ซึ่งอยู่ในกรอบแห่งกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ

เช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศทั้งหลาย OIC ได้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายหลัก 4 ประการคือ - การแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิกอย่างสันติ - ความมั่นคงร่วมกัน - การมีนโยบายต่างประเทศในหมู่รัฐสมาชิกร่วมกัน - และการส่งเสริมความร่วมมือทางเทคนิคระหว่างรัฐสมาชิก

มีการสรุปกันว่า OIC ได้รับความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ในด้านความร่วมมือทางเทคนิคหรือในบางระดับก็ได้รับความสำเร็จในด้านการมีนโยบายต่างประเทศร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่ในด้านการแก้ไขความขัดแย้งและในเรื่องการป้องกันร่วมกัน OIC ประสบความสำเร็จแก่เพียงพื้นผิวเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม OIC สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านของโลก ทั้งนี้ OIC ยังได้นำเสนอประเด็นในเรื่องสิทธิมนุษยชน การต่อต้านการก่อการร้าย ความมั่นคงทางอาหารและความสงบในระดับโลกและในระดับภูมิภาคอีกด้วย ตัวอย่างเช่น OIC ได้นำเสนอกฎบัตรด้านสิทธิมนุษยชนของตนเอง และสนับสนุนกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง

OIC เป็นพลังของความเป็นกลาง โดยเฉพาะความเป็นปึกแผ่นของ OIC เป็นขั้นตอนที่มีความจำเป็นและหากว่า OIC ต้องการจะให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างตะวันตก - อิสลาม OIC ก็เป็นสะพานเชื่อมระหว่างโลกมุสลิมกับตะวันตกได้เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ในที่นี้ว่า OIC จัดเป็นองค์กรเสมือน “สหประชาชาติแห่งโลกมุสลิม” ซึ่งแม้จะเป็นองค์กรที่แสดงตัวทางอุดมการณ์หรือแนวคิดโดยมีแนวคิดเกี่ยวกับอุมมะฮ์ หรือประชาคมมุสลิมโลกในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศปัจจุบัน และยังคงเป็นองค์กรที่ “ยึดโยงแนวทางโลก” (secular) อยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม แม้จะถือว่าเป็นองค์กรตัวแทนของประชาคมมุสลิม แต่ OIC ก็ไม่สามารถจะเลี่ยงปัญหาในการจัดองค์การและการบริหารองค์การได้และต้องเผชิญปัญหาเช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศทั้งหลายซึ่งได้แก่ ปัญหาการประสานงานระหว่างรัฐต่างๆ ที่เข้ามามีร่วมกันในกรอบของ OIC เช่น ปัญหางบประมาณ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การแสวงหาแนวทางร่วมกันในประเด็นต่างๆ การประสานงานภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางความหลากหลาย ทั้งทางชาติพันธุ์และทางความ

เชื่อด้านศาสนาระหว่างรัฐสมาชิก ในขณะที่วัตถุประสงค์สำคัญขององค์การ ได้แก่การส่งเสริมเอกภาพของ “โลกมุสลิม”

อย่างไรก็ตาม พลังเชิงจำนวน (1.4 พันล้านศาสนิกชน) หรือความกว้างขวางของเขตภูมิศาสตร์ (4 ทวีป 10 เขตภูมิศาสตร์) และอาจจะเพิ่มความหลากหลายเชิงชาติพันธุ์ และชนบประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งประกอบขึ้นเป็นภูมิหลังของ “โลกมุสลิม” อันเป็นนามธรรมนั้น OIC ในฐานะองค์การ ยังต้องคำนึงถึง จำนวนหน่วยพื้นฐานหรือตัวแสดงระหว่างประเทศหลักของโลกคือ รัฐอธิปไตย ซึ่งมีจำนวนถึง 57 รัฐซึ่ง เท่ากับกว่า 1 ใน 3 ของสมาชิกสหประชาชาติซึ่งมีจำนวน 192 ประเทศ สถานการณ์นี้ทำให้เกิดปัญหา ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง “เอกภาพ” (unity) และ “ความหลากหลาย” (diversity) ซึ่งท้าทายรัฐอธิปไตยมุสลิมในการที่จะรวมกันเป็น “สหประชาชาติแห่งโลกมุสลิม” เองเป็นอย่างยิ่ง²

อย่างไรก็ตาม OIC ไม่ได้ยึดติดกับหลักการอธิปไตยแห่งรัฐมากนัก เช่น วิกฤตการณ์ในฟิลิปปินส์ แคชเมียร์ และบัลแกเรีย ซึ่งเงื่อนไขของชุมชนมุสลิมเหล่านี้ได้อยู่ภายใต้เขตอำนาจตามกฎหมายของรัฐนั้นๆ และ OIC ไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการดังกล่าว แต่หลังจากนั้นไม่นาน OIC ก็เคลื่อนไหวและระบุว่ารัฐไม่ควรละเว้นการตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของมุสลิมภายในประเทศ และไม่ควรกีดกันไม่ให้ นานาชาติเข้าไปดูแลโดยอ้างหลักอธิปไตยแห่งรัฐ

OIC โดยภาพรวม เป็นโอกาสดีสำหรับโลกมุสลิม ที่จะมีความเข้าใจที่ดีต่อกันได้ ประเทศมุสลิม ที่แตกแยกกันก็มาพูดคุยกันได้ในเวที OIC แต่ OIC ก็มีจุดอ่อนอยู่มาก เพราะยังให้ความช่วยเหลือได้อย่าง ไม่ครอบคลุม แต่อย่างน้อยในด้านการศึกษา OIC ก็มีมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติอยู่หลายแห่งทั้งในอูกันดา ปากีสถาน มาเลเซีย และไนเจอร์³

OIC แม้จะเป็นองค์การสำคัญของโลกมุสลิมแต่รูปแบบการดำเนินการยังเป็นแบบตะวันตกมากเกินไป ขาดการเชื่อมต่อกับแนวทางการดำเนินการแบบอิสลาม⁴

² จิต จิตตะเสวี, องค์การระหว่างประเทศในฐานะเวทีและตัวแสดงระหว่างประเทศ, บริบทใหม่ของการปรับนโยบายต่างประเทศของรัฐไทยในกระแสโลกาภิวัตน์, วารสารสายธรรม, ปีที่ 63 กุมภาพันธ์ 2549, หน้า 320.

³ สัมภาษณ์ มะดาวิ ปูร์ (Mahdavi Pur) รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ อัลมุสฏอฟา (Al-Mustafa Islamic University) เมืองกุม (Qum) สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ณ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติอัลมุสฏอฟา เมืองกุม วันที่ 16 พฤศจิกายน 2552

⁴ สัมภาษณ์ มุสฏอฟา ปูร์ มุฮัมมะดี (Mustafa Muhammadi Pur) ผู้ตรวจการแผ่นดินและอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ณ ศูนย์วัฒนธรรม สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านประจำประเทศไทย 3 พฤศจิกายน 2009

OIC มีจุดดีคือการรวมตัว การสัมมนาร่วมกันของชาวมุสลิมซึ่งควรจะเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่จุดอ่อนของ OIC ก็คือความไม่เป็นหนึ่งเดียวกันและการมองข้ามความเป็นพี่น้องในอิสลาม ถ้ามุสลิมมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในฉนวนกาซ่า ซึ่งฝ่ายฮามาสถูกถล่มโดยอิสราเอล อันเนื่องมาจากความขัดแย้งเรื่องดินแดน เมื่อเดือนธันวาคมถึงตอนต้นของเดือนมกราคม 2009 ก็จะไม่เกิดขึ้น จุดอ่อนของ OIC หรือของชาวมุสลิมมิได้มาจากเรื่องของความรู้ แต่มาจากความไม่มั่นใจในตัวของเราเอง

รวมถึงการไม่เชื่อว่าอิสลามเป็นแหล่งความรู้ของโลก เมื่อไม่เชื่อเช่นนี้ ชาวมุสลิมก็จะมีแค่ร่างกายแต่ไม่มีวิญญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าชาวมุสลิมเอาจุดของความแตกต่างมาเป็นประเด็นสำคัญ อย่างเช่นในเรื่องสำนักคิดทางศาสนาเรื่องนี้ก็จะกลายเป็นจุดอ่อน ความรุนแรงก็จะตามมา น่าเสียดายที่ประชาชนมุสลิมจำนวนหนึ่งไม่ได้ใส่ใจในกฎหมายอิสลาม (ชะรีอะฮ์) และหลักวัฒนธรรมของตัวเอง⁵

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความยากลำบากในการคาดการณ์ถึงปฏิกิริยาของ OIC ในการประชุมที่มีต่อประเด็นปัญหาเฉพาะกิจต่างๆ เช่น OIC สนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อการตัดสินใจในการดำเนินการของ ปาเลสไตน์และบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา แต่กรณีสงครามกลางเมืองแคชเมียร์และดาจิกิสถาน OIC ทำได้เพียงแค่การสังเกตการณ์เท่านั้น ขณะที่ OIC กลับมีมติที่แตกต่างออกไปอีกสำหรับกรณีของชาวมุสลิมเชเชนในรัสเซีย และชาวมุสลิมในซินเจียง เป็นต้น

OIC มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ชุมชนอิสลามหรืออุมมะฮ์มีความเข้มแข็ง มีความร่วมมือทุกด้าน เป็นเกียรติยศและความเท่าเทียมกันของมุสลิม แต่ในความเป็นจริงมีความขัดแย้งในหมู่สมาชิกของ OIC ที่ปฏิเสธจะเป็น “ชุมชนหนึ่งเดียว” ตัวอย่างเช่นมาเลเซียและอินโดนีเซียมีความขัดแย้งในการควบคุมเขตแดนที่มีบ่อน้ำมันนอกชายฝั่งทางตะวันออกของเกาะบอร์เนียวในดินแดนอัมลาลัต เป็นต้น⁶ ยิ่งไปกว่านั้นองค์การก็ล้มเหลวในการนำเสนอปัญหาการยึดครองของอิรัก ซึ่งทำให้เกียรติยศและอธิปไตยของชาติถูกละเมิดโดยประเทศที่มีชาวมุสลิม

OIC มีความร่วมมือกันในการป้องกันสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และส่งเสริมการปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์ แต่ความจริงเมืองศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายยังคงตกอยู่ภายใต้การยึดครอง นครเยรูซาเล็มอยู่ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล นอกจากนี้แม้แต่ประเทศผู้ร่วมก่อตั้ง OIC คือโมร็อกโกและประเทศ OIC บางประเทศ เช่นตุรกี จอร์แดนและกาตาร์ก็ให้การยอมรับอิสราเอล ประการหนึ่ง ในขณะที่เมื่อกลุ่มฮามาส (Hamas) ซึ่งเป็น

⁵ สัมภาษณ์ มุฮซิน เมชี (Mohsen Meche) ผู้อำนวยการสาขาสารสนเทศ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ อัลมุสฏอฟา (Al-Mustafa International Islamic University) เมืองกุม สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน 16 พฤศจิกายน 2009

⁶ Indonesia, Malaysian relation still testy, United Press International, Apr 19, 2006, (<http://Washington.com/upir/breaking/20050419-010828-3457.r.htm>)

ชาวปาเลสไตน์ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาลกลับได้รับการข่มขู่และถูกเรียกว่าเป็นผู้ก่อการร้ายโดยอิสราเอลและสหรัฐอเมริกา ยิ่งไปกว่านั้นการสนับสนุนทางการเงินจากสมาชิก OIC เพื่อชาวปาเลสไตน์ก็ลดลงไปทุกวัน⁷

OIC ทำงานเพื่อลดการเลือกปฏิบัติของลัทธิจักรวรรดินิยมและสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือในหมู่สมาชิกของรัฐต่างๆ แต่การเลือกปฏิบัติในหมู่มุสลิมยังมีอยู่ ในอิรักความขัดแย้งระหว่างซุนนีและชีอะฮ์ยังคงเพิ่มขึ้นเกือบจะเป็นสงครามกลางเมือง การใช้อำนาจของอเมริกา (Pac Americana) ในตะวันออกกลางได้ขยายตัวขึ้นอย่างมาก แต่ก็ไม่มีการตอบรับจาก OIC อันเป็นเสียงเดียวของชาวมุสลิม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าแม้ OIC มีจะบทบาทเพิ่มขึ้น แต่องค์การก็ยังไม่มีความมีประสิทธิภาพอย่างที่ควรจะเป็น การเข้าไปดูแลกลุ่มต่างๆ ใน OIC ก็ทำได้ยากเนื่องจากความหลากหลายสิ่งที่สมาชิกของ OIC มีอยู่นั้นเป็นเพียงคำนิยมและอุดมการณ์ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับรูปแบบขององค์การที่ประสบความสำเร็จอย่างสหภาพยุโรปแล้ว OIC ยังขาดปัจจัยอีกหลายประการในการรวมตัวเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ความเหมือนกันของอารยธรรมภูมิศาสตร์ การพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับเดียวกัน ฯลฯ ดังนั้นจากจำนวนของประเทศสมาชิกที่เพิ่มขึ้นจึงได้มีการเรียกร้องให้ปฏิรูป OIC อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่นมาเลเซียซึ่งเคยเป็นประธานขององค์การมาก่อนเชื่อว่าจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ รวมทั้งกฎบัตรใหม่ ชื่อและกลไกการตัดสินใจ เพื่อจะเผชิญกับการคุกคามที่ท้าทายซึ่งรออยู่ข้างหน้า⁸

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึง OIC และกระบวนการที่เป็นโครงสร้างทางการเมืองของ OIC ซึ่งได้แก่กฎบัตร การตัดสินใจของฝ่ายบริหาร และการตัดสินใจของรัฐสมาชิก
2. เพื่อศึกษาถึงความสำคัญของเลขานุการ OIC ในกระบวนการตัดสินใจที่มีต่อองค์การ รวมทั้งกรณีศึกษา
3. เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐสมาชิกของ OIC ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจขององค์การ

⁷ Minhaj A.Kidwar, Organization of Islamic Conference-Vision for 2050 (<http://www.ilaam.net/Opinions/OIC Vision for 2050.html>)

⁸ <http://www.turkishweekly.net/interivew.php?id=87>

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การศึกษาองค์การการประมุขอิสลาม (OIC)

กรอบแนวคิดที่สามารถประยุกต์ใช้ในการศึกษา OIC ได้ใกล้เคียงที่สุดได้แก่

1 อูมะฮ์ในฐานะพื้นฐานทางทฤษฎีของ OIC

คำว่าอูมะฮ์หรือประชาชาตินั้นไม่มีคำแปลในภาษาอังกฤษ ไม่ได้เหมือนกับคำว่า “nation” (ชาติ) ในภาษาอังกฤษหรือคำว่า “la nation” ของฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติและ “ลัทธิชาตินิยม” ของอังกฤษเท่านั้น เพราะนอกจากจะมีความหมายของลานาซ็อง (la nation) ซึ่งมีความหมายไปทางลัทธิถือผลประโยชน์และการใช้การได้อย่างจริงจังและความหมายไปในทางอุดมคติที่มีเหตุผลแล้วมันยังมีความหมายเพิ่มเติมด้วยในทางที่หมายถึงความจริงนิรันดร์ในด้านที่เกี่ยวกับจักรวาล และหมายถึงรากฐานอันมีอยู่จริง ๆ ของความประสงค์แห่งพระเจ้าในด้านศาสนา บวกความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์⁹ อิสลามเป็นศาสนาเดียวที่สมาคมร่วมกันบนพื้นฐานของศาสนา สามารถอ้างไปได้ถึงความคิดที่เป็นจารีตของอูมะฮ์ นั่นคือความรู้สึกแห่งความผูกพัน การมาจากชุมชนเดียวกันในหมู่มุสลิม

คำว่าอูมะฮ์นั้นเกี่ยวข้องกับคำว่า “อุมม” (แม่, ที่มา) “อูมะฮ์” เป็นการอ้างอิงไปถึงสมาพันธ์รอบๆ แก่นแกนของศาสนา ก่อนรุ่งอรุณแห่งอิสลาม แต่คำนี้ถูกใช้อย่างกว้างขวางในอัล-กุรอาน ความหมายพื้นฐานของคำว่าอูมะฮ์ ตามที่นักอรรถาธิบาย มุฮัมมัด อะซาด (Muhammad Asad) กล่าวไว้หมายถึง “กลุ่มของสิ่งมีชีวิต มีลักษณะบางประการหรือบางสถานการณ์ร่วมกัน”¹⁰

คัมภีร์กุรอานกล่าวว่า “แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธาย่อมเป็นพี่น้องกัน” ดังนั้นศาสดามุฮัมมัด จึงได้ประกาศว่า “ในความสัมพันธ์ต่อกันและกัน ชาวมุสลิมเหมือนสิ่งปลูกสร้าง แต่ละส่วนเสริมกำลังกันและสนับสนุนทางด้านกำลังจากส่วนอื่นๆ”¹¹

อนัส อิบน์ มาลิก รายงานว่าศาสดามุฮัมมัด กล่าวว่า “พวกท่านจะไม่ได้เป็นผู้ศรัทธา หากว่าเขามีได้มีความปรารถนาต่อพี่น้องมุสลิมของเขา เหมือนอย่างที่เขาปรารถนาต่อตัวเอง” अबดุลลอฮ์ อิบน์ อุมร์ ได้ยกเอาคำกล่าวของท่านศาสดา มากล่าวถึงดังนี้ “ชาวมุสลิมเป็นพี่น้องกับชาวมุสลิม เขาไม่ควรทำผิดหรือให้

⁹ ศาสดามุฮัมมัด มหาบุรุษแห่งอิสลาม ภาค 1 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 หุซัยน์ ฮัยกัล เขียน กิตีมา อมรทัต อุ่น หมั่นทวี จรัญ มะลูลีม แปลและเรียบเรียง กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิสลามิก อะเคเดมี, 2540 หน้า 14 และ Faruq I.R., On Arabism “Urubah and Religion, Amsterdam : Djambatan, 1962 p.15

¹⁰ Muhammad Azad, Introduction to Koran, (Gibration, Dar an-Andalus) , 1980, p.177.

¹¹ Bukhari, Book 46. Bab 3

ความผิดกระทำต่อเขา หากว่าเขาให้ความช่วยเหลือแก่พี่น้องของเขา อัลลอฮ์ก็จะให้ความช่วยเหลือแก่เขา... แต่หากว่าเขาปิดกั้นมุสลิม อัลลอฮ์ก็จะปิดกั้นเขาในวันแห่งการฟื้นคืนชีพ”¹²

ศาสตคามุฮัมมัด วางพื้นฐานรัฐใหม่ทีนครมะดีนะฮ์บนพื้นฐานของภราดรภาพนี้ สาวกของท่านซึ่งได้อพยพ(ฮิจญ์เราะฮ์) จากนครมักกะฮ์ได้สูญเสียสิ่งของทั้งหมดไป จากการกระทำของพวกเขาเพียงอย่างเดียวที่นครมักกะฮ์ ท่านจึงได้ประกาศว่าผู้อพยพ (มุฮาญิร) เป็นพี่น้องคนหนึ่งของพวกเขา (Ansar) คือชาวยัรียบหรือมะดีนะฮ์ ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างอุทิศตนต่อท่านศาสดาและชาวมุสลิมที่อพยพมาจากนครมักกะฮ์ ดังนั้นชาวอันซอรแต่ละคนจึงต้องช่วยพี่น้องมุฮาญิรของเขา จนกระทั่งถึงเวลาที่ฝ่ายหลังมีสถานะทางการเงินมั่นคงในเมืองใหม่ ท่านศาสดายืนยันว่าบนความสัมพันธ์ของการรวมตัวกันนี้จะดำรงอยู่ตลอดไปในการทำฮัจญ์ครั้งสุดท้าย (ฮุญญะตุลวียา) สองเดือนก่อนที่ท่านจะสิ้นชีวิตท่านได้สรุปคำสอน และย้ำเตือนถึงความคิดอิสลามในความเท่าเทียม ความเป็นพี่น้องกัน การรวมตัว และความยุติธรรม

ในเอกสารของ OIC มีการใช้คำว่าอุมมะฮ์อย่างหลวมๆ เพื่อหมายถึงชาติ เพื่ออ้างถึงโลกมุสลิมและสิ่งที่มุสลิมประกอบอยู่ในนั้นในปัจจุบัน แต่ไม่ได้หมายถึงชาติในความหมายทางโลก ซึ่งในสมัยปัจจุบันคำว่าชาติถูกใช้เพื่อจะหมายถึงจำนวนประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่มีที่มาทางภาษา ประวัติศาสตร์ ฯลฯ คล้ายคลึงกัน ซึ่งโดยปกติอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีนิยามกำหนดไว้ และก่อรูปสังคมภายใต้รัฐบาลหนึ่ง¹³ OIC ได้แปลคำว่าอุมมะฮ์ ในรูปของชาติเพื่ออ้างถึงโลกมุสลิมทุกๆ ไปตามที่มุสลิมประกอบเข้าด้วยกันในปัจจุบัน ดังนั้นจึงไม่ควรสื่อคำนี้ไปตามความเข้าใจในทางเทคนิคเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะชุมชนมุสลิมมิได้เป็นหน่วยทางการเมืองที่วางอยู่บนลักษณะที่เป็นหนึ่งเดียวทางชาติพันธุ์-วัฒนธรรมและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ OIC ทำงานอยู่ภายในกรอบของรัฐที่ให้การยอมรับหรือวางอยู่บนฐานหลักการของรัฐอธิปไตยของประเทศอิสลามต่างๆ ซึ่งประกอบเข้าด้วยกันบนความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในทางประวัติศาสตร์ก็เช่นกันอุมมะฮ์ไม่ได้หมายความว่า เป็นการรวมตัวกันทางการเมืองของชุมชนมุสลิม ดังนั้นจึงไม่อาจไปเทียบกับคำว่าชาติตามความหมายร่วมสมัยได้

ในคำภาษาอาหรับที่ถูกรื้อฟื้นขึ้นบ่อยครั้งในปัจจุบันคำว่าอุมมะฮ์ถูกถือว่ามีความหมายเหมือนกับคำว่าชาติ กระนั้นก็มีอยู่อย่างหนึ่งที่อุมมะฮ์อิสลามไม่ได้เป็นเช่นนั้น นั่นคือไม่ใช่ชาติในความหมายของโรมันหรือรัฐสมัยใหม่ สิ่งที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับอุมมะฮ์ของมุสลิมในประวัติศาสตร์ก็คือชาติที่อยู่

¹² Ibid.

¹³ ดูเพิ่มเติมใน The Oxford English Dictionary, vol.7 (Oxford, 1973) p.30

เหนือความภักดีต่อเผ่าซึ่งมีที่มาอยู่ในการเกิดอันเป็นเรื่องบังเอิญและเป็นชุมชนของผู้ศรัทธา รวมตัวเข้าด้วยกันในความเป็นพี่น้องซึ่งมีความสำคัญมากกว่าสายเลือด¹⁴

ในภาษาอาหรับคำว่า *อุมมะฮ์* ถูกใช้สำหรับชุมชน ในกูรานคำนี้ถูกใช้ในหลายความหมาย แต่ที่อ้างถึงหลักๆ เป็นเรื่องของชาติพันธุ์หรือส่วนสำคัญต่างๆ ทางศาสนาซึ่งเกี่ยวข้องกับพระเจ้า หลังจากศาสดามุฮัมมัดการขยายตัวของอิสลามขยายออกไปอย่างมากในโลกเก่านำไปสู่การขยายตัวของ *อุมมะฮ์* จากชาวอาหรับไปยังชาวมุสลิมทั้งหมด ก่อให้เกิดความรู้สึกที่เข้มแข็งของชุมชนซึ่งเป็นลักษณะของอิสลาม¹⁵

การมีสติสำนึกของความรู้สึกของผู้คนหรือชุมชนมิได้ยึดโยงอยู่กับสังคมมุสลิมเท่านั้น จารีตของศาสนาใหญ่อื่นๆ ก็ประสบความสำเร็จในการสร้างความรู้สึกดังกล่าวในหมู่ศาสนิกเช่นกัน แต่ก็ยังคงเป็นเรื่องที่จะกล่าวถึงโดยเฉพาะว่าในอิสลามเท่านั้นที่ตระหนักถึงการมีที่มารวมกันไปจนถึงการมีลักษณะจำเพาะของการเป็นชุมชนเหนือธรรมชาติ ยังคงพัฒนาอย่างเข้มข้น¹⁶ ความรู้สึกนี้ยังมีอยู่ท่ามกลางการเมืองที่แบ่งออกเป็นส่วนๆ ในโลกมุสลิม ความจริงแล้วความคิดนี้ได้ก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆ มาได้ไม่ว่าจะเป็นการเมืองหรือในเรื่องอื่นๆ ความรู้สึกถึงชุมชนโดยรวมที่เป็นที่รู้จักกันดีนี้มีพื้นฐานอย่างลึกซึ้งซึ่งมาจากศาสนาที่ยึดโยงอยู่¹⁷

ไม่ว่าชาวมุสลิมจะมาจากที่ใด ภาษาใดหรือชาติพันธุ์ใด อิสลามก็จะมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษต่อความรู้สึกในความเป็นพี่น้องกันที่มีมาตลอดนี้ ได้มอบพื้นฐานแห่งเอกภาพไว้ให้อย่างน้อยก็ในเรื่องพื้นฐานของอารมณ์ร่วม เราอาจกล่าวได้อย่างถูกต้องว่าสิ่งนี้มาจากสติสำนึกแห่งที่มาของชุมชนหรือ *อุมมะฮ์* ใดๆก็ตามตามความผูกพันในระดับอารมณ์ร่วมนี้ก็จะนำไปสู่พื้นฐานที่ดำรงอยู่สำหรับเอกภาพทางการเมืองของชุมชนมุสลิมทั้งหมด เอกภาพทางการเมืองของชุมชนมุสลิมล้วนได้รับความยากลำบาก แนวโน้มที่คับแคบหรือภูมิภาคนิยม บางครั้งก็ถูกเพิ่มเติมด้วยเรื่องของชาติพันธุ์หรือข้อเรียกร้องอื่นๆ แม้ว่าความแตกต่างในโลกมุสลิมได้ปรากฏมาตั้งแต่ในครั้งที่ศาสดามุฮัมมัดได้จากไปแล้วก็ตาม แต่หลักการแห่งเอกภาพของการมีระบบเคาะลีฟะฮ์ (Caliphate) หรือกาหลิปผู้ปกครองหนึ่งเดียวที่ครอบครองดินแดนมุสลิมทั้งหมดมาถึงก็รักษาเอกภาพของชาวมุสลิมเอาไว้ได้เป็นเวลานาน

ในความจริงที่ว่าโลกอิสลาม จากหนึ่งพันสี่ร้อยกว่าปีที่ผ่านมานานๆ ครั้งจะให้เห็นการรวมตัวกันภายใต้การเมืองเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเอกภาพที่สอดคล้องประสานกันในอิสลามหรืออัตลักษณ์ของ *อุมมะฮ์* ยัง

¹⁴ ดู John Williams , (ed)., "Introduction , in Themes of Islamic Civilization (California, 1971) pp.8-9

¹⁵ Geoffey Parinder A , dictionary of Non-Christian Religions (London, 1971) p.292

¹⁶ John Alden Williams, ed., "Introduction' op.cit., p.8

¹⁷ W.C. Smith, Islam in Modern History (New York, 1957) p.86

ไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะรักษาเอกภาพของมวลชนของโลกมุสลิมเอาไว้ภายใต้พลังกดดันของความไม่เป็นเอกภาพได้ อย่างไรก็ตามสิ่งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าความรู้สึกร่วมกันหรือการรวมตัวเข้าด้วยกันในอิสลามหมดไป ความจริงก็คือการที่โลกมุสลิมได้แบ่งแยกออกจากกันเป็นส่วนใหญ่ในประวัติศาสตร์นั้นไม่ควรที่จะหมายความว่าชุมชนมุสลิมไม่มีความรู้สึกของความเป็นเอกภาพและความซิดไกล์ ข้อจำกัดในทางปฏิบัติของกลุ่มก้อนทางภูมิศาสตร์ขนาดใหญ่ ซึ่งมุสลิมมีอยู่นั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่จะเป็นเรื่องยากลำบากที่จะทำให้รัฐหนึ่งใดทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การคมนาคมและการขนส่งในสมัยกลางที่มีอยู่ แต่ทั้งๆ ที่มีการแบ่งแยกอยู่ในภาคปฏิบัติของโลกมุสลิม หรือยังมีเรื่องของอารมณ์ร่วมที่ผสานกลมกลืนของเอกภาพทางการเมืองที่คลุมเครืออยู่ก็ตาม ความรู้สึกร่วมกันในความใกล้ชิดและความเป็นหนึ่งเดียวนี้จะพบได้ในหมู่มุสลิมที่มาจากคำสอนของกูรอันและได้รับการเพิ่มเติม โดยแนวทางของศาสดามุฮัมมัดที่เน้นย้ำถึงเอกภาพของความคล้ายคลึงกันและการพึ่งพาซึ่งกันและกันในสมาชิกของชุมชนมุสลิม ดังตัวอย่างของกูรอันที่กล่าวว่า “ผู้ศรัทธามีใช้อื่นใดนอกจากเป็นพี่น้องกัน”¹⁸ และจงยึดถือสายเชือกของอัลลอฮ์โดยพร้อมเพรียงกัน และจงอย่าแตกแยกกันในหมู่พวกเจ้า¹⁹

นอกจากนี้ยังมีคำสอนของศาสดามุฮัมมัดของอิสลามที่ย้ำเตือนความรู้สึกของศรัทธาชน ถึงความรู้สึกในความเป็นพี่น้องและความรู้สึกในความเป็นเอกภาพในหมู่มุสลิม คำสอนจากคำพูดบางคำพูดของท่านศาสดา (หะดีษ) มีดังนี้

ในการมีความสัมพันธ์ต่อกัน มุสลิมเปรียบเหมือนอาคารหนึ่งที่ทุกๆ ส่วนเสริมกันและกัน บุคอรีรายงานว่าอันศุบุตรของมาลิกกล่าวว่าท่านศาสดาได้กล่าวว่าไม่มีคนใดในหมู่พวกท่านจะเป็นผู้ศรัทธาที่แท้จริง ถ้าเขาไม่มีความปรารถนาต่อพี่น้องมุสลิมของเขาเหมือนที่เขามีความปรารถนาต่อตัวของเขาเอง²⁰

อิบน์ อีสฮาก รายงานว่าท่านศาสดาได้กล่าวในการประกอบพิธีฮัจญ์เพื่อเป็นการลาจากว่า จงรู้เถิดว่ามุสลิมทุกๆ คนนั้นเป็นพี่น้องของมุสลิม และมุสลิมนั้นเป็นพี่น้องกัน เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายที่จะนำเอาสิ่งใดจากพี่น้องที่เขามอบให้ด้วยความเต็มใจ เป็นเรื่องผิดกฎหมายหากมันมิได้เป็นของพวกเขาท่าน โอ้พระเจ้า ข้าพระองค์ไม่ได้บอกพวกเขาเช่นนั้นดอกหรือ?²¹

¹⁸ กูรอัน S.XLI : 10

¹⁹ กูรอัน S.III : 103-105

²⁰ Bukhari, Book 2, Bab 9, No.14

²¹ Noor Ahmad Baba, Organization of Islamic Conference, Theory and Practice of Pan-Islamic Cooperation (New Delhi : Sterling Publishers Private Limited, 1994) , p.6

กฎบัตรของ OIC ก็เช่นกันได้อ้างถึงความจริงนี้ในข้อความต้นๆ ที่ว่าความเชื่อร่วมกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่เข้มแข็งสำหรับการบรรลุข้อตกลงและความเป็นปึกแผ่นระหว่างประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม²² อย่างไรก็ตามในขณะที่ยอมรับตำแหน่งแห่งความผูกพันของอิสลามใน OIC ซึ่งมาจากความรู้ลึกซึ้งของความใกล้ชิดของมุสลิมและรูปแบบของการอิบาดะฮ์ที่เกี่ยวข้องอยู่ในส่วนของเอกภาพของพวกเขา นั้น จำเป็นจะต้องกล่าวว่าลักษณะของนานาชาติและองค์การพร้อมด้วยความใกล้ชิดทางการทูตนั้นเป็นผลผลิตของสมัยใหม่ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า OIC เป็นองค์การระหว่างประเทศของรัฐอธิปไตย ซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม ผู้นำศาสนาอิสลามมิได้หมายถึงเฉพาะรัฐที่นับถือศาสนาอิสลามในฐานะศาสนาประจำชาติเท่านั้น ในเรื่องนี้ OIC เป็นองค์กรที่เปิดกว้าง และมีลักษณะครอบคลุม โดยทั่วไปรัฐใดๆ ก็ตามที่คนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามเป็นรูปแบบใดๆ ก็ตาม ก็มีคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกของ OIC ได้ด้วย ลักษณะที่ครอบคลุมเช่นนี้ในบางกรณี จึงรวมไปถึงแม้แต่ประเทศที่ประชาชนครึ่งหนึ่งเป็นมุสลิมหรือรัฐใดที่ผู้นำเป็นมุสลิม แม้ว่ามุสลิมจะเป็นชนกลุ่มน้อยจากประชาชนทั้งหมดก็ตาม หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าการเชื่อมต่อกับอิสลามได้นำไปสู่พื้นฐานร่วมกันของกลุ่มประเทศต่างๆ ที่จะร่วมกันภายใต้กรอบของ OIC เพื่อผลประโยชน์เท่าที่การรวมตัวระหว่างประเทศในสมัยใหม่จะมอบให้ได้ องค์การระหว่างประเทศเป็นปรากฏการณ์สมัยใหม่ มันเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้นในสมัยใหม่ และสิ่งแวดล้อมนี้มีเพียงแต่ทำให้กระบวนการคงอยู่ได้เท่านั้น แต่ยังทำให้มีความเข้มแข็งด้วย พุดในทางประวัติศาสตร์แล้ว การปรากฏตัวขององค์การระหว่างประเทศนั้นสามารถย้อนกลับไปที่ศตวรรษที่ 19 และการพัฒนาซึ่งทำให้โลกปัจจุบันมีความสำคัญเป็นอย่างมากทำงานได้ อันเป็นปรากฏการณ์ของศตวรรษที่ 20 และเป็นเช่นนั้นในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20²³ เช่นกัน

ปัจจุบันมีรัฐมุสลิมที่มีอธิปไตยมากกว่าห้าสิบรัฐ ซึ่งมีความแตกต่างในทางวัฒนธรรมภาษา เผ่าพันธุ์ และความขัดแย้งในผลประโยชน์แห่งชาติ คำว่า *อุมมะฮ์* ดูเหมือนจะยังไม่เปลี่ยนแปลงเช่นเคยและในความคิดเรื่อง *อุมมะฮ์* นั้นเราสามารถย้อนกลับไปสู่ศักยภาพที่น่าทึ่งขององค์การการประชุมอิสลาม (OIC) ได้

²² กฎบัตรของ OIC

²³ รายละเอียดของเรื่องนี้ใน Noor Ahmad Baba, Organization of Islamic Conference, Theory and Practici of Pan-Islamic Cooperation *op.cit.*, p.1-5

OIC ได้กลายมาเป็นองค์กรที่มีความหลากหลายอยู่มากที่สุดภายใต้ความเป็นเนื้อเดียวกัน โดยอาศัยทฤษฎีอิสลามแบบคลาสสิกที่การพิจารณาถึงความเป็น “อุมมะฮ์” ครอบคลุมเหนือกว่าและอำนาจอธิปไตยยังคงผูกพันสัญญาณกับอัลลอฮ์²⁴

กระบวนการศึกษานโยบายต่างประเทศที่กำลังพัฒนา

ในการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมด้านนโยบายของเลขาธิการ OIC และนโยบายต่างประเทศของรัฐสมาชิก OIC ผู้วิจัยจะวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของประเทศอาหรับ ตามแนวคิดว่าการศึกษานโยบายต่างประเทศที่กำลังพัฒนาของโครานี (Korany) และเดสโซูกิ (Dessouki)²⁵ ที่ได้สร้างโครงร่างอันมีพลังของการวิเคราะห์ซึ่งสามารถนำไปใช้อย่างมีประโยชน์เพื่อจะได้รับความเข้าใจใหม่ๆ ในการศึกษานโยบายต่างประเทศและบทบาทของผู้นำในประเทศและในองค์กรที่กำลังพัฒนาทั่วไป

ประการแรก ผลที่ได้รับจากนโยบายต่างประเทศก็คือบทบาท ทฤษฎีเรื่องบทบาททำให้ผู้วิเคราะห์สามารถมองดูพฤติกรรมด้านนโยบายต่างประเทศเป็นขอบเขตหรือวงสองวงที่รวมกันอยู่แต่แตกต่างกัน ได้แก่ความเข้าใจในบทบาท (ทิศทางทั่วไปและวัตถุประสงค์ของนโยบายต่างประเทศ) กับการกระทำบทบาท (การกระทำโดยเฉพาะและพฤติกรรมนโยบายต่างประเทศ) การแยกกันของผลที่ได้จากนโยบายต่างประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปกับพฤติกรรมจริงๆ ที่ใช้เป็นจุดแยกในการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในประเทศออกเป็นปัจจัย 4 ชุด

ประกอบด้วยโครงสร้างด้าน ภูมิศาสตร์ ประชากรและสังคม ความสามารถทางด้านเศรษฐกิจ ความสามารถในการทหารและโครงสร้างทางการเมือง รวมอยู่ในสิ่งที่เรียกว่าการวิเคราะห์ความสามารถของผลรวมของวัตถุดิบต่างๆ ที่ป้อนเข้าไป ในการกำหนดผลกระทบของหลักเกณฑ์ย่อยในพฤติกรรมด้านนโยบายของประเทศที่กำลังพัฒนานี้ เราไม่จำเป็นต้องให้น้ำหนักในแต่ละหัวข้อเท่าๆ กันก็ได้ แต่ด้วยการมีหลักเกณฑ์ย่อยๆ เหล่านี้อยู่ในใจ เราสามารถจัดการกับปัจจัยที่เหลืออยู่ได้คือทิศทางของนโยบายต่างประเทศ กระบวนการตัดสินใจ และพฤติกรรมในนโยบายต่างประเทศ

²⁴ Sheikh S.Nawed S. Politic of Islam : Pan-Islamic Foreign Policy in a World of State , (London : Routledge Curzon, 2003) , p.40 อ้างถึงในอนุสรณ์ ชัยอักษรเวช “อุมมะฮ์” ในฐานะ “Cosmopolitanism” : ความเป็นเนื้อเดียวกัน” หรือ “ความหลากหลาย” บทความนำเสนอในโครงการสัมมนาทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาเรื่อง “ลักษณะข้ามชาติ” (Trannationalism) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, 30 พฤศจิกายน 2549, หน้า 13

²⁵ Korany , B. and Hilal Dessouki, A (eds) The Foreign Policies of Arab State : The Challenge of Change, (Boulder : Colorado : West view press), 1991

แง่มุมต่างๆ ของความเข้าใจตามแบบของโครานี (Korany) และเดสโซกิ (Dessouki) เหมาะกับเหตุการณ์ที่สุดในการพิจารณาถึงพฤติกรรมด้านนโยบายต่างประเทศของประเทศมุสลิมอย่างเช่น สาธารณรัฐอียิปต์และสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ด้วยการใช้อย่างรอบคอบ ผู้วิเคราะห์ก็จะสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประเทศอิหร่านตั้งแต่ปี 1988 ได้และสามารถวัดความเปลี่ยนแปลงใดๆ ในทิศทางเหล่านี้ ส่วนประกอบในประเทศคือมิติสำคัญที่เป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองของประเทศ ความสามารถทางการเมืองของประเทศถูกระทบกระเทือนโดยสงครามอิรัก-อิหร่าน และความสำคัญของนโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อผู้นำของอิหร่านหลังสมัยโคมัยนี ในการพิจารณาถึงปัจจัยทางภูมิศาสตร์เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นของการวิเคราะห์ด้วยเหมือนกัน ปัจจัยต่างๆ เช่นนี้มีส่วนสำคัญในการวางนโยบายต่างประเทศ การจับปฏิกิริยาระหว่างเรื่องราวภายในประเทศและนอกประเทศให้ได้ อย่างมั่นคงนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าใจพฤติกรรมของนโยบายต่างประเทศอิหร่านหลังสมัยปฏิวัติได้ โดยเฉพาะสมัยที่สงครามอิรัก-อิหร่านสิ้นสุดลงแล้ว²⁶

ยิ่งไปกว่านั้นในภูมิภาคตะวันออกกลางบ่อยครั้งเราจะพบว่าแรงผลักดันของผู้นำคนเดียวขององค์กรหรือของประเทศมีส่วนสำคัญต่อการวางนโยบายระหว่างประเทศและนโยบายขององค์กรเป็นอย่างมาก ตามความคิดนี้ในระดับผู้นำประเทศจะพบว่าภัยพิบัติและประธานาธิบดีเป็นที่มาของนโยบายต่างประเทศ นโยบายต่างประเทศถูกกำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ของรัฐให้ดีขึ้นและเพิ่มความนิยมในตัวผู้นำ และบางครั้งก็สามารถเปลี่ยนความสนใจจากปัญหาภายในไปสู่ชัยชนะภายนอกที่เป็นภาพลวงตา จากการกระทำดังกล่าวทำให้เห็นนโยบายต่างประเทศผิดพลาด ขาดเหตุผล ไม่ถูกวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ละเลยต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศ ในภูมิภาคและในโลก

นอกจากนี้ผู้นำยังไม่กล้าโต้แย้งกับทัศนคติและอารมณ์ของสาธารณชน อย่างเช่นระหว่างปี 1970-1973 อันวาร์ ซาดัต แห่งอียิปต์ปกปิดความไม่ชอบใจส่วนตัวเอาไว้ในการกล่าวต่อสาธารณชน เขาถึงกับกล่าวหาชาวอียิปต์ผู้วิจารณ์ไซเวียตว่าเป็นผู้ทรยศต่อภารกิจของมาตุภูมิ ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ นโยบายของอียิปต์จึงตกอยู่ใต้อิทธิพลความรู้สึกส่วนตัวของซาดัตมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้นำจะแสดงนโยบายต่างประเทศที่มีได้ทำหาค่านิยม หรือคุกคามความมั่นคงของรัฐบาล นิสัยส่วนตัวของผู้นำจึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบริบทการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ นโยบายต่างประเทศของประเทศที่กำลังพัฒนาจึงถูกมองว่าขาดความเป็นอิสระ ได้รับผลกระทบมาจากภายนอก ทำให้ขาดการริเริ่ม ละเลยที่มาของนโยบายต่างประเทศ ที่มาจากรายในประเทศ แสดงให้เห็นว่าประเทศที่กำลังพัฒนาขาดนโยบายต่างประเทศ

²⁶ Anoushirvan Ehteshami, *After Khomeini, The Iranian Second Republic*, (London, and New York : Routledge, 1995), p. 144.

ที่มีจุดมุ่งหมายของตัวเอง ในกรณีของอียิปต์พบว่านโยบายต่างประเทศอียิปต์ถูกกำหนดโดยนโยบายต่างประเทศของประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนาจึงต้องพึ่งพาผู้อื่นในการจัดลำดับขั้นตอนของตนเองในประเทศ

นับจากทศวรรษ 1970 เป็นต้นไป ได้มีการเน้นถึงแหล่งของนโยบายต่างประเทศที่มาจากภายในประเทศ และในเรื่องที่ว่ากระบวนการทำให้ทันสมัยและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลต่อพฤติกรรมภายนอกของประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างไรมากขึ้น

ประเทศกำลังพัฒนาถูกกำหนดโดยความไม่เท่าเทียมกันระหว่างรัฐต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในระดับของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม ความสามารถทางการทหาร ความมั่นคงทางการเมืองและศักดิ์ศรี ทำให้กระบวนการตัดสินใจของประเทศที่กำลังพัฒนามาจากภายนอก โดยตัวแสดงภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเปิดเผยในการจัดวางทรัพยากรและการกำหนดจุดหมายปลายทางของชาติ

ทฤษฎีอิสลาม (Islamic Theory) ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

โอลา अबด์เอล อาซีซ อะบูเซอิด (Ola Abdel Aziz Abouzeid) เป็นผู้นำเสนอทฤษฎีอิสลาม (Islamic Theory) แม้ว่าขอบเขตที่แน่ชัดและหลักการพื้นฐานรวมทั้งสาระของทฤษฎีนี้ยังคงมีข้อถกเถียงอยู่มากก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องกับหลักการ “ญิฮาด”²⁷

ในทฤษฎีของอะบูเซอิด ญิฮาดเป็นการแสดงออกทั่วไปถึงการตระหนักรู้ในระดับสากลว่าด้วยสิทธิในการป้องกันตนเอง และทัศนคติที่ครอบคลุมมากขึ้นในขอบเขตและความหมายของญิฮาดที่มุ่งหมายให้เป็นไปตามคำสอนของอิสลาม แนวคิดเรื่องญิฮาดใหญ่ (Greater Jihad) หรือ “ญิฮาด อักบาร” (Jihad akbar) คือญิฮาดในฐานะที่เป็นการต่อสู้ในหนทางของพระเจ้าเพื่อต่อต้านสิ่งชั่วร้ายต่างๆ ญิฮาดไม่ควรถูกเข้าใจว่าเป็นการต่อสู้ด้วยความรุนแรง การต่อสู้ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดควรเป็นการต่อสู้กับความชั่วร้ายภายในเพื่อบรรลุความดีพร้อมทางศีลธรรมและศาสนา ทฤษฎี “อิสลาม” ในขอบเขตใดก็ตามจะเป็นการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แห่งเหตุผลของมนุษย์ เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงเป็นประโยชน์ที่จะใช้ข้อแนะนำเกี่ยวกับกรอบทั่วไปของหลักจริยธรรมและคุณค่าที่รวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลพื้นฐานของอิสลาม

²⁷ Ola Abdel Aziz Abouzeid, *The Policy of the Organization of the Islamic Conference Towards Issues that Concern the Islamic World*, The Organization of the Islamic Conference in a Changing World, Mohammad El Sayed Selim (ed) (Cairo : Center for Political Research & Studies – Faculty of Economics & Political Science, Cairo University and Friedrich – Ebert – Stiftung, 1994) , p. 51

อัล-กุรอานและซุนนะฮ์ (จริยวัตร) ของท่านศาสดามุฮัมมัด และสิ่งอื่นๆ ที่สำคัญต่อจิตวิญญาณแห่งสารอิสลามที่ครอบคลุมนั้นสนับสนุนความสัมพันธ์ที่สุขสงบกับผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม เช่นเดียวกัน ประเด็นนี้สามารถนำมาจากหลักศีลธรรมและคุณค่าที่ปรากฏอยู่ในคำสอนที่มาจากแหล่งข้อมูล รวมทั้งกรอบทั่วไปที่ดูแลทุกมิติของวิถีชีวิตมุสลิมกับความสัมพันธ์ภายนอกที่ไม่ใช่มุสลิม ซึ่งได้แก่

1.เตาฮีด (ความเป็นหนึ่งเดียวของพระเจ้า)

หากเตาฮีด หมายถึง ความเป็นหนึ่งเดียวหรือเอกภาพของผู้สร้าง ฉะนั้นสิ่งที่ถูกสร้างก็ย่อมเป็นหนึ่งเดียวและเท่าเทียมกันเมื่อขยายขอบเขตไปสู่ความสัมพันธ์ระดับระหว่างประเทศท่ามกลางกลุ่มมุสลิมและกลุ่มที่ไม่ใช่มุสลิม เมื่อเชื่อในหลักการเช่นนี้จึงเป็นการละทิ้งพื้นที่ของความแตกต่างและการแบ่งแยกที่มาจากพื้นฐานของความแตกต่างทางสีผิว ภาษา หรือความมั่งคั่ง สำหรับประเด็นความเท่าเทียมกันของมนุษยชาติจะวางอยู่ในรูปแบบของความมีขันติและการอยู่ร่วมกัน ด้วยการสงวนไว้ซึ่งความสูงสุดของพระเจ้า หลักการนี้จะนำไปสู่อิสรภาพแห่งโชคชะตา ไม่ใช่เฉพาะปัจเจกบุคคลแต่รวมถึงสังคมด้วยนั่นคือสิทธิในการกำหนดใจตนเอง

2.อฮฺล (ความยุติธรรม)

หลักการของความยุติธรรมและความตรงไปตรงมา กำหนดให้มุสลิมทุกคนมีความเกี่ยวพันรอบด้าน ความเชื่อในหลักการนี้นำไปสู่คุณค่าของความสัมพันธ์ที่สำคัญคือการไม่บุกรุก ไม่ข่มเหง ไม่เป็นทรรายช์ ไม่คอร์รัปชั่น และไม่มีพฤติกรรมที่เกินขอบเขต

3.ญิฮาด (การดิ้นรนต่อสู้)

ญิฮาดมีความหมายที่กว้างมากกว่าเพียงแค่การต่อสู้ด้วยอาวุธ ในการให้คำจำกัดความของคำว่า “ญิฮาด” ทั้งในแง่สงครามแห่งการป้องกันหรือในเชิงรุก ยังคงปรากฏความเข้าใจผิดที่เกี่ยวกับปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังแนวคิดนี้ ญิฮาดคือการเตรียมพร้อมของมนุษย์เพื่อใช้ความพยายามอย่างถึงที่สุด ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับคณะ รวมถึงในทุกทิศทางทั้งภายใน ภายนอก และส่วนบุคคลเพื่อกระทำในสิ่งที่ดีงามและป้องกันความชั่วร้าย ประเด็นนี้รวมถึงการต่อสู้ในสนามรบ อย่างไรก็ตาม การละทิ้งมุมมองทางปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังการญิฮาดสามารถนำไปสู่บางสิ่งที่ชั่วร้ายอย่างยิ่ง เช่นการรุกราน ความอยุติธรรม และการทำสงครามโดยอ้างชื่ออิสลาม

4. ความเข้าใจและการบรรลุความรับผิดชอบ

เมื่อพิจารณาความเป็นหนึ่งเดียวและความเป็นเอกภาพของความเป็นมนุษย์ตามหลักเตฮีด สิ่งที่กำหนดในตัวคนคือความรับผิดชอบ ในทางตรงข้ามสิ่งนี้ช่วยสร้างความรับผิดชอบทางศีลธรรมของมุสลิมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับหมู่คณะเพื่อให้บรรลุความรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นส่วนบุคคล ชาติ หรือประเทศ การละเมิดข้อตกลงเป็นการกระทำที่ได้รับการประณามตามหลักการอิสลาม

เป็นที่แน่ชัดว่าหลักการและคุณค่าเหล่านี้สามารถกำหนดกรอบการดูแลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมุสลิม แม้ว่าจะมาจากแหล่งคำสอนด้านศาสนวิทยาของอิสลาม แต่ก็ไม่ขัดแย้งกับข้อบัญญัติสากลใดๆ สำหรับการเป็นพื้นฐานของประชาคมระหว่างประเทศ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative data) โดยใช้ข้อมูลในการศึกษา 2 ประเภทคือ

1. **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source)** ได้แก่ แถลงการณ์ข้อตกลง เอกสารทางการของรัฐบาลและเอกสารที่ไม่เป็นทางการ คำปราศรัย สุนทรพจน์ บทความและความคิดเห็นของผู้นำหรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย
2. **ข้อมูลทุติยภูมิ** ได้แก่ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และการวิเคราะห์ของนักวิชาการ ตลอดจนข้อมูลที่รวบรวมและสังเคราะห์จากวารสาร บทความและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นการวิเคราะห์
3. **การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept interview)** จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามข้อมูลและหาข้อมูลเพิ่มเติม

หลักปรัชญาของกฎบัตร OIC

มาตราต่างๆ ของกฎบัตร OIC ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สัมพันธ์กัน ส่วนแรกกล่าวถึงความสัมพันธ์ภายในประเทศสมาชิก และส่วนที่สองคือ ความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม หลักการที่เป็นกรอบนโยบายของ OIC ภายใต้สถานะแวดล้อมระหว่างประเทศที่ปรากฏอยู่ในกฎบัตรมี ดังนี้

การสนับสนุนความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประเทศ

ตามมาตรา II(A7) ของความสัมพันธระหว่างประเทศในหมู่สมาชิก OIC กับประเทศอื่นๆ จะมุ่งเน้นไปที่ “การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนความร่วมมือและความเข้าใจตรงกัน”²⁸ เป้าหมายนี้ นำไปสู่ความมุ่งหมายเบื้องต้นของสมาชิก OIC คือ การสร้างและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธภายนอกที่สงบสุข กับรัฐอื่นๆ การสนับสนุนความร่วมมือและความเข้าใจไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากความก้าวร้าวและความมุ่งร้ายครอบงำแนวทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ จุดมุ่งหมายนี้สอดคล้องกับหลักการ “ญิฮาด” ของอิสลามที่อธิบายไว้ในทฤษฎีอิสลามที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

การป้องกันความมั่นคงและสันติภาพระหว่างประเทศ

บทนำของกฎบัตร OIC ได้ประกาศถึงเจตจำนงของสมาชิก “การรวบรวมความพยายามของประเทศสมาชิกเพื่อปกป้องสันติภาพสากล และประกันความมั่นคง อิสระภาพ และความยุติธรรม ให้กับประชาชนของพวกเขาและประชาชนทั่วทั้งโลก” มาตรา II A4 ได้ระบุถึงหนึ่งในจุดมุ่งหมายของ OIC ที่จะ “นำมาตรการที่จำเป็นมาสนับสนุนความมั่นคงและสันติภาพระหว่างประเทศ โดยวางอยู่บนหลักของความยุติธรรม” นอกจากนี้ OIC ยังได้เน้นถึงจุดมุ่งหมายหลักของกฎบัตรของสหประชาชาติ ในมาตรา 1.1 สำหรับการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงและสันติภาพระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้กฎบัตรสหประชาชาติ จะกล่าวถึงมาตรการที่นำไปสู่การป้องกันจุดมุ่งหมายดังกล่าวว่า จำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับหลักยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม แต่กฎบัตรของ OIC จะกล่าวถึงเพียงแต่ความยุติธรรมเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงความหมายข้างต้นมูอินุดดีน (Moinuddin) มีความเห็นว่า อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มผู้ร่างกฎบัตร OIC ไม่ได้ให้ความสนใจกับเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศก็ได้²⁹ ตามข้อเท็จจริงแล้ว ไม่มีข้อสงสัยใดๆ เกี่ยวกับกฎบัตร OIC ที่สะท้อนให้เห็นความเคารพอย่างลึกซึ้งต่อสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ บทนำของกฎบัตร OIC และพันธกิจที่มีต่อ “กฎบัตรของสหประชาชาติ” เป็นภารกิจที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องในมติและประกาศต่างๆ ของ OIC ยิ่งกว่านั้น หลักการทั้งหมดที่ปรากฏในมาตรา II B ของกฎบัตร OIC ก็พิสูจน์ให้เห็นถึงการยึดมั่นต่อพื้นฐานแห่งหลักกฎหมายระหว่างประเทศ³⁰

²⁸ ดู The Charter ทั้งใหม่และเก่าในภาคผนวก

²⁹ Hasan Moinuddin, The Charter of the Islamic Conference and Legal Framework of Economic cooperation among its Member State, (Oxford : Clarendon Press, 1987) , p.76

³⁰ ดู The Charter ทั้งใหม่และเก่าในภาคผนวก

อาจกล่าวได้ว่าลักษณะข้างต้นที่ได้กล่าวมาคือการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ของกฎบัตร OIC ที่มีต่อกฎบัตรของสหประชาชาติ แต่ในเวลาเดียวกันก็สะท้อนคำสอนของอิสลามเกี่ยวกับความสำคัญของการเคารพและรับผิดชอบต่อการกระทำที่ได้รับมอบหมาย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่ารัฐสมาชิกของ OIC ก็เป็นสมาชิกของสหประชาชาติ จึงมีหน้าที่ที่ต้องยอมรับกฎบัตรของสหประชาชาติเช่นกัน เกี่ยวกับความพยายามในการป้องกันสันติภาพระหว่างประเทศ มุอินุดดีนได้กล่าวถึงการเข้าร่วมอภิปรายที่ซานฟรานซิสโกเมื่อ ปี 1945 ว่าผลส่วนหนึ่งที่ได้จากการประชุมคือ บางครั้งข้อกฎหมายอาจขัดแย้งกับหลักความยุติธรรมพื้นฐานได้³¹ เหตุผลหนึ่งคือข้อความในมาตรา II A4 ของกฎบัตร OIC กำลังสะท้อนความเชื่อของผู้ร่างกฎบัตรว่า บางครั้งเป็นเรื่องยากอย่างยิ่งที่จะอธิบายในกรณีที่ข้อกฎหมายขัดแย้งกับหลักศีลธรรม

ประเด็นหลักของ OIC กรณีสปาเลสตีน เป็นตัวอย่างของการศึกษาที่ปรากฏอยู่เสมอเมื่อศึกษานโยบาย OIC ที่มีต่อประเด็นนี้ ทั้งนี้ OIC ปฏิเสธต่อมติ 242³² ของคณะมนตรีความมั่นคงอย่างเปิดเผย เพราะไม่มีเหตุผลเพียงพอต่อการสร้างสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค

สภาวะแวดล้อมเฉพาะของประเด็นนี้เป็นเหตุผลหลักในการอธิบายทิศทางของมาตรา II A4 ที่ว่าด้วยความชอบธรรมทางกฎหมาย หรืออาจกล่าวได้ว่า “ความยุติธรรม/ความชอบธรรมด้วยกฎหมาย” เป็นหนึ่งในหลักการที่มีอยู่อย่างถาวรในคำสอนของอิสลามที่มาจากพระเจ้า และเชื่อว่าเป็นหนึ่งในทางนำหลักที่

³¹ Moinuddin, *op.cit*, p.16

³² มติคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติที่ 242 เป็นมติที่ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการแก้ไขปัญหาทางการเมืองในตะวันออกกลางโดยทั่ว ๆ ไป คือให้การรับรองในสิทธิของอิสราเอลที่จะดำรงอยู่และให้อิสราเอลยุติการปกครองเหนือดินแดนยึดครองในเวสต์แบงก์ จนวนกาซา และที่ราบสูงโกลัน

ความเป็นมาของมติ 242 คือ สงครามระหว่างชาติพันธมิตรอาหรับ กับอิสราเอลที่ หนุ่หลังโดยอังกฤษและสหรัฐ ที่เกิดขึ้นในวันที่ 5 มิถุนายน ปี 1967 และสิ้นสุดลงในวันที่ 11 มิถุนายน เป็นเวลา 6 วัน เรียกสงครามนี้ว่า “สงคราม 6 วัน” เป็น 6 วันแห่งความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของมุสลิมทั่วโลก เนื่องจากยิวได้ยึดเยรูซาเล็มไว้ได้ อียิปต์ ซีเรีย และจอร์แดนพยายามอย่างขยันขันแข็ง จอร์แดนเสียเวสต์แบงก์ อียิปต์เสียจนวนกาซาให้แก่ยิว สหประชาชาติจึงเรียกประชุมเพื่อออกมติคว่ายุติสงคราม ต่อมาวันที่ 22 พฤศจิกายน 1967 คณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ มีมติคว่ายุติ 242 โดยมีสาระสำคัญได้แก่ คำสั่งให้ยิวถอนตัวออกจากดินแดนที่ยึดครองได้ในระหว่างสงคราม 6 วันทันที ห้ามมิให้อิสราเอลผนวกดินแดนใดๆเพิ่มจากที่เคยมีมาเมื่อ ปี 1947 แต่มติที่ 242 นี้ ได้กลายเป็นเศษกระดาษที่ไร้ค่า อิสราเอลเพิกเฉย และยึดครองเวสต์แบงก์ จนวนกาซา เยรูซาเล็ม รวมทั้งที่ราบสูงโกลันของซีเรีย ที่สำคัญองค์การพิแอลโอ ได้ทำการคัดค้านมติที่ 242 นี้อย่างต่อเนื่อง เพราะมิได้มีการระบุไว้อย่างตรง ๆ ถึงการกำหนดแนวทางปกครองด้วยตนเองของปาเลสไตน์

ควรนำมาตรวจสอบการขึ้นภายนอกของรัฐอิสลาม ดังนั้น ถ้อยคำเฉพาะในมาตรา II A4 ซึ่งมุ่งเน้นบทบาทของความยุติธรรมก็เพื่อให้มีการตระหนักถึงสันติภาพระหว่างประเทศที่เป็นหัวใจหลักของกฎบัตร OIC

ประเด็นปาเลสไตน์

หัวใจหลักของปัญหานครเยรูซาเล็มและชาวปาเลสไตน์นั้นเป็นปัญหาที่ OIC ไม่สามารถเพิกเฉยได้ แม้ว่าเมื่อมีการร่างมาตราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จะมีการคัดค้านจากบางประเทศ แต่การสนับสนุนประชาชนปาเลสไตน์ให้ได้รับสิทธิและเสรีภาพในดินแดนของพวกเขา รวมทั้งการปกป้องรักษาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์นั้นเป็นเป้าหมายสำคัญของกฎบัตร OIC เป็นที่ชัดเจนว่าบทสรุปของประเด็นปาเลสไตน์ในกฎบัตร OIC ได้ปรับเปลี่ยนจากระดับภูมิภาคที่เชื่อมโยงเฉพาะรัฐอาหรับ กลายเป็นประเด็นสำคัญสำหรับรัฐอิสลามทุกรัฐไปในที่สุด

โดยทั่วไปดินแดนปาเลสไตน์ (รวมทั้งนครเยรูซาเล็ม) ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของทหารอิสราเอล ข้อเรียกร้อง (มาตรา II A5) ของรัฐสมาชิกมีขึ้นเพื่อสนับสนุนชาวปาเลสไตน์ให้ “เรียกคืนสิทธิ” และ “ปลดปล่อยดินแดน” อย่างไรก็ตาม มาตรานี้สามารถย้อนกลับไปสู่หลักการอิสลามทั้งสองประการที่ได้กล่าวมาแล้วได้นั้นคือความยุติธรรมและนิสาด กฎการครอบครองดินแดนของทหารอิสราเอลกำลังละเมิดสิทธิของชาวปาเลสไตน์และข่มเหงพวกเขา การยกระดับหลักความยุติธรรมกำหนดให้ชาวมุสลิมทุกคนช่วยกันยุติความรุนแรง การละเมิดสิทธิและการกดขี่ที่นอญมุสลิมเพื่อปลดปล่อยปาเลสไตน์จากการละเมิดยึดครองและกดขี่ข่มเหงจากชาวอิสราเอล สมาชิก OIC จึงทุ่มเท “ความพยายาม” อย่างมาก คำถามที่เกิดขึ้นคือการนิสาดของรัฐสมาชิก OIC สามารถช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์เรียกร้องสิทธิและปลดปล่อยดินแดน รวมทั้งความช่วยเหลือทางทหารได้หรือไม่

เป็นเรื่องเหมาะสมที่จะกล่าวว่าในกฎบัตร OIC ไม่ปรากฏคำประกาศที่แน่ชัดว่าสมาชิกจำเป็นต้องยับยั้งการใช้กองกำลังในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การกล่าวอ้างถึงเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในกฎบัตรมาตรา II B5 ซึ่งว่าด้วยหลักการวางระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสมาชิก³³ อย่างไรก็ตาม ถ้อยคำที่กล่าวซ้ำในกฎบัตร OIC มีความเกี่ยวข้องกับการยึดมั่นของรัฐสมาชิกในประเด็นสันติภาพ ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการความเคารพต่อกฎบัตรของสหประชาชาติ ซึ่งมีนัยถึงการขยายกฎระเบียบเกี่ยวกับการยับยั้งการใช้กองกำลังในความสัมพันธ์ของมุสลิมกับรัฐที่ไม่ใช่มุสลิม ตัวอย่างเช่น การประกาศแถลงการณ์ดาการ์ (Dakar Declaration) ในการประชุมสุดยอด OIC ครั้งที่ 6 ซึ่งจัดขึ้นในปี 1991 ที่ประเทศเซเนกัล เป็นต้น

³³ ดู The Charter ทั้งใหม่และเก่าในภาคผนวก

แถลงการณ์ดังกล่าวได้กล่าวถึง “การยับยั้งภัยคุกคามและการใช้กองกำลัง ทั้งในระดับความสัมพันธ์ภายใน (สมาชิก OIC) และความสัมพันธ์ภายนอกกับนานาประเทศเพื่อต่อต้านการผนวกดินแดน หรือเอกราชทางการเมืองของรัฐใดๆ ก็ตาม” อาจสรุปได้ว่าเมื่อกฎบัตรของ OIC ได้รับการประกาศออกมาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาท และหน้าที่ในการสนับสนุนชาวปาเลสไตน์นั้น OIC ไม่ได้ให้ความสนใจต่อปัญหาในรูปแบบของการใช้กำลังเพราะประเด็นที่กฎบัตร OIC ให้ความสนใจอาจสร้างความขัดแย้งกับหลักการสำคัญอื่นๆ กล่าวคือการเคารพต่อความชอบธรรมระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ข้อถกเถียงนี้อาจถูกคัดค้านได้เมื่อแนวคิดปัญหาแบบใช้กำลังถูกนำมาใช้ในกรณีของปาเลสไตน์ อันเป็นรูปแบบการป้องกันตนเองซึ่งเป็นกิจกรรมทางทหารที่ถูกทำให้ชอบธรรมด้วยกฎหมายซึ่งเป็นข้อบัญญัติระหว่างประเทศ

แม้ว่าความจริงกฎบัตรของ OIC จะไม่ได้กล่าวอ้างโดยตรงถึงความช่วยเหลือทางทหารก็ตาม แต่เมื่อ OIC ให้การช่วยเหลือปาเลสไตน์ ก็ไม่ได้หมายความว่ากฎบัตรของ OIC จะกำหนดให้ยับยั้งจากการใช้กำลังทางทหารต่อกรณีใดๆ เพราะว่าการใช้กำลังทางทหารในที่นี้ไม่ได้ฝ่าฝืนความชอบธรรมในการใช้กฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใด หากกำลังทางทหารถูกใช้เพื่อการป้องกันตนเอง และการไม่รุกรานหรือละเมิดเสรีภาพทางการเมืองของรัฐใดๆ

ในกรณีของชาวปาเลสไตน์ ซามิ คาตริ (Sami Khater) ซึ่งปฏิบัติงานให้กับการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยปาเลสไตน์ ในนามขบวนการต่อสู้จัดขึ้นตามแนวทางอิสลาม (Hamas) ทั้งในดินแดนปาเลสไตน์ จอร์แดน คูเวต และซีเรียและเป็นนักคิดทางการเมืองของขบวนการฮามาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎบัตรของ OIC ว่ากฎบัตรของ OIC จะต้องให้ความสนใจต่อปัญหาปาเลสไตน์ที่ตกอยู่ภายใต้การยึดครอง ความสนใจนี้จะต้องผ่านมาทางการเมือง ซึ่งเป็นที่รับรู้ว่าเป็นปัญหานี้อยู่ที่อิสราเอล สหรัฐและยุโรป

ดังนั้นจึงต้องกดดันสหรัฐหรือยุโรปเพื่อให้ปาเลสไตน์หลุดพ้นจากการยึดครอง โดยเร่งให้มีการช่วยเหลือทั้งทางการเงินและทางวัตถุ OIC ควรมีพื้นฐานของความเป็นปึกแผ่นที่ดี สนับสนุนการทำงานร่วมกันของชาวมุสลิมให้ความสนใจปัญหาของมุสลิมก่อนปัญหาอื่นๆ ของโลก แต่ที่ผ่านมามีปัญหาในโลกมุสลิมมิได้รับการแก้ปัญหาโดยชาวมุสลิมเอง แต่การแก้ปัญหาจากอำนาจภายนอก คาตริ มีความเห็นว่ามติ (Resolution) ของ OIC อยู่มาก แต่ไม่อาจนำมาใช้ในภาคปฏิบัติและ OIC ก็ไม่ค่อยถือวามติเป็นเรื่องจริงจังมากนัก และมติที่ OIC นำมาใช้ส่วนใหญ่ใช้ได้กับประเทศที่มีอิทธิพลอยู่ใน OIC ในปัญหาของชาวปาเลสไตน์นั้น เมื่อเข้าไปสู่รายละเอียดในประเด็นปัญหาก็จะถูกบิดเบือนโดยบางประเทศ จึงมีแต่การแสดงออกในเรื่องของชาวปาเลสไตน์เท่านั้น แต่ไม่มีภาคปฏิบัติ เมื่ออิห์ซานกลายเป็นเลขาของ OIC เขาเน้นเรื่องสมานฉันท์เขาพยายามให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างฮามาสกับ PLO แต่ะหมัดอับบาส

(Mahmood Abbas) ผู้นำ PLO ไม่ให้ความร่วมมือและความสัมพันธ์ก็ประสบความล้มเหลว แม้จะมีความพยายามถึงสองครั้ง

OIC ควรจะมีบทบาทที่มาจากการเปลี่ยนแปลงภายในเพื่อจะได้มีความสำคัญอยู่ในโลกมุสลิมมากขึ้น และแก้ปัญหาให้แก่ชาวมุสลิมไม่ว่าจะเป็นชาวมุสลิมในที่ใดก็ตาม การแลกเปลี่ยนแนวคิดเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นชัยชนะของชาวมุสลิม สิ่งที่ OIC จะต้องแก้ไขคือเนื้อหาของ OIC เอง OIC ต้องได้รับการเคารพจากคนอื่นๆ และเน้นไปที่ความจริงของปัญหาให้ได้ OIC ควรเน้นไปที่จุดมุ่งหมายที่ว่าอะไรคือปัญหาสำคัญ มากกว่าจะเบี่ยงเบนไปเรื่องอื่นๆ ความจริงอย่างหนึ่งก็คือ OIC ควรเข้าไปมีบทบาทอยู่ในประเทศที่มีปัญหาเป็นหลัก ซึ่งขึ้นอยู่กับความอำนาจอธิปไตย³⁴

สนับสนุนการต่อสู้ของมุสลิม

มาตรา II A6 ของกฎบัตร OIC ได้พิจารณาถึงการต่อสู้ของชาวมุสลิมเพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรี เอกราช และสิทธิแห่งชาติ เป็นเป้าหมายสำคัญที่สมาชิก OIC ให้การสนับสนุน³⁵

มาตรการดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับคำจำกัดความว่าด้วยชาวมุสลิมภายใต้ระบอบอาณานิคม หรือการครอบครองทางทหาร รวมถึงมุสลิมกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม ในกรณีดังกล่าว OIC ได้ยื่นเตือนถึงหลักการอิสลามที่ให้การรับรองความชอบธรรมในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันก็สะท้อนถึงสิทธิในการกำหนดใจตนเอง ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการเตาฮีดของอิสลามเกี่ยวกับขอบเขตความสัมพันธ์ภายนอก

โดยทั่วไป เรื่องการสนับสนุนชาวมุสลิมควรได้รับการบรรจุอยู่ในกฎบัตรของ OIC แต่มาตรา II A6 ไม่ได้อธิบายถึงเรื่องนี้แต่อย่างใด อาจกล่าวได้ว่าการสนับสนุนของ OIC สามารถเป็นไปในรูปแบบใดก็ได้ รวมทั้งการสนับสนุนทางทหาร อย่างไรก็ดี ความรับผิดชอบของ OIC ต่อปัญหาความขัดแย้งอื่นๆ นอกเหนือจากประเด็นปาเลสไตน์ก็ถูกหยาบยกว่ากล่าวถึง โดยเฉพาะการสนับสนุนพลเมืองที่เป็นมุสลิมส่วนน้อยในประเทศที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม การสนับสนุนชนส่วนน้อยหากมองในมุมมองของกฎหมายระหว่างประเทศก็เหมือนการเข้ามาแทรกแซงอำนาจอธิปไตยของรัฐอื่น ซึ่งเป็นกิจการภายในของประเทศนั้นๆ ซึ่ง OIC มีความระมัดระวังในเรื่องนี้อยู่มาก

³⁴ สัมภาษณ์ นายแพทย์คอลิด กัดดุมิ (Khalid Khaddumi) ผู้บริหารงานฝ่ายความสัมพันธ์ ทางการเมืองของขบวนการจัดขึ้นตามแนวอิสลาม (Islamic Resistance) หรือ Hamas ที่ซามูญะดีด กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย, 22 พฤษภาคม 1992

³⁵ ดู The Charter ที่ใหม่และเก่าในภาคผนวก

อย่างไรก็ตาม การยับยั้งการสนับสนุนมุสลิมกลุ่มน้อยเหล่านี้ที่ได้รับการกลั่นแกล้งและความอับศอดสู่เป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันตามหลักการอิสลาม ที่เป็นเช่นนี้ เพราะหลักการและคุณค่าของอิสลามที่ประยุกต์ใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ปรากฏความขัดแย้งกับหลักการสากลแต่อย่างใด กฎบัตรของสหประชาชาติและแถลงการณ์ระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิมนุษยชน ขอมรับหลักการของความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในเรื่องของชนกลุ่มน้อย ดังได้กล่าวมาแล้ว การสนับสนุนของ OIC ต่อสิทธิของชนกลุ่มน้อยอาจได้รับการพิจารณาว่าเป็นการแทรกแซง ความสัมพันธ์ภายในประเทศของรัฐอื่นได้เช่นเดียวกัน

การจัดการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ และการขจัดลัทธิล่าอาณานิคม

ในมาตรา II A3 ของกฎบัตร OIC ประกอบด้วย 2 หลักการสำคัญ*หลักการแรก* คือหลักการไม่แบ่งแยกทางเชื้อชาติ ซึ่งมีการตระหนักรู้และการสนับสนุนที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน หากทบทวนข้อตกลงระหว่างประเทศในประเด็นการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (1966) ก็จะเห็นความจะพบว่าคำจำกัดความของการแบ่งแยกทางเชื้อชาติว่าหมายถึง “ความแตกต่าง การแบ่งแยก ความเข้มงวด หรือการให้สิทธิพิเศษใดๆ บนพื้นฐานของเชื้อชาติ สีผิว หรือสัญชาติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การลดคุณค่าหรือก่อให้เกิดความเสียหาย การไม่ปฏิบัติตามพื้นฐานความเท่าเทียมกันของสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานในด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมหรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คน”³⁶ ในปัจจุบันถ้าย้อนกลับไปที*หลักเตาฮีด* และความเกี่ยวพันกับความเสมอภาคของมนุษย์แล้ว เป้าหมายของการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติที่ปรากฏในมาตรา II 43 คือ การรวบรวมหลักการ*เตาฮีด* ของอิสลามที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้

หลักการที่สอง มาตรานี้สนับสนุนหลักการของการกำหนดใจตนเอง เพราะเป็นเป้าหมายหลักของ OIC หลักการของการกำหนดใจตนเองสะท้อนอยู่ใน*หลักเตาฮีด*และความยุติธรรมของอิสลาม ทั้งสองหลักการได้กำหนดถึงความจำเป็นในการกำหนดใจตนเองของประชาชนที่ขยายไปสู่ขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จนถึงทุกวันนี้ การวิเคราะห์ตามหลักปรัชญาที่เน้นย้ำถึงมาตราต่างๆ ในกฎบัตรของ OIC ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ภายนอกของกลุ่มประเทศสมาชิกได้แสดงให้เห็นว่าหลักปรัชญานี้สะท้อนหลักการอิสลามและคำสอนที่มาจากพระเจ้า ดังที่สมาชิกของ OIC ได้กล่าวอ้างเอาไว้ในบทนำของกฎบัตรที่ประกาศข้อมติ

³⁶ Twenty-four Human Rights Documents, (Center for the Study of Human Right, Columbia University, 1992), p.41.

ต่างๆ เอาไว้เพื่อรักษาไว้ซึ่ง “ปัจจัยสำคัญของการบรรลุความก้าวหน้าของมนุษยชาติ”³⁷ อย่างไรก็ตามได้ระบุเอาไว้ในกฎบัตรของ OIC เช่นกันว่า OIC ได้รับเอาหลักการอิสลามและระบบกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้อย่างเท่าเทียมกัน เหตุการณ์ความขัดแย้งใดๆ ก็ตามควรจะได้รับจัดการไปตามแหล่งที่มาจากคำสอนของพระเจ้า และข้อกฎหมายระหว่างประเทศไปพร้อมๆ กันตามที่ได้รับเน้นย้ำอยู่ในกฎบัตรของ OIC

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์และจากเอกสารที่รวบรวมจากแหล่งต่างๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อรับทราบถึงบทบาทของกฎบัตร OIC และบทบาทของผู้นำ OIC และรัฐสมาชิกของ OIC ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจขององค์กร
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาทิศทางและกรอบนโยบายต่างประเทศของไทยต่อกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง โดยเฉพาะองค์การการประชุมอิสลาม (OIC)
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยว่าด้วยองค์การการประชุมอิสลาม OIC ต่อไปอย่างรอบด้านมากขึ้น

1.2 การปฏิรูปกฎบัตรของ OIC และปฏิบัติการร่วมอิสลาม

โดยพื้นฐานแล้ว OIC ได้รับการก่อตั้งขึ้นมา ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะลดช่องว่างระหว่างประเทศมุสลิมและนำพวกเขาไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกันและใช้ความพยายามในการส่งเสริมและปกป้องชาวมุสลิมและปกป้องอิสลาม ดังนั้นกฎบัตรของ OIC จึงถูกร่างขึ้นมาและได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ในฐานะที่เป็นกฎและจุดมุ่งหมายที่ OIC จะดำเนินการไปตามกฎบัตร กฎบัตรของ OIC มีความคล้ายคลึงอย่างมากกับคำประกาศสิทธิมนุษยธรรมสากลของสหประชาชาติ (UN's Universal declaration of human rights) ได้รับการร่างขึ้นมาและยืนยันที่จะดำเนินการและทำตามกฎและข้อกำหนดที่ได้กำหนดไว้ในคัมภีร์กูราน ดังนั้นค่านิยมทางศีลธรรมและจริยธรรมในคัมภีร์กูรานจึงถือเป็นทางนำของกฎบัตร แก่มุมที่สำคัญมากที่สุดในเรื่องนี้ก็คือกฎหมายอิสลามหรือชะรีอะฮ์ (Shariah) ซึ่งผูกพันอยู่กับกฎบัตร แน่ละสิ่งนี้ได้นำไปสู่การ

³⁷ บทนำของ OIC Charter ฉบับเก่า

โต้เถียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากโลกตะวันตก ซึ่งอ้างว่ากฎบัตร OIC ปฏิเสธคำประกาศสิทธิมนุษยชนสากลของสหประชาชาติ ทั้งนี้หลายประเทศที่อยู่ในโลกมุสลิม รวมทั้งประเทศในเอเชีย ซึ่งสนับสนุนปรัชญาค่านิยมเอเชีย (Asian values philosophy) ได้แย้งว่าคำประกาศสิทธิมนุษยชนสากลนั้นมาจากปรัชญาศีลธรรมของยูดาห์-คริสเตียน (Judeo – Christian moral philosophy) จึงไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นสากลเนื่องจากมันเป็นแค่ตัวแทนค่านิยมของคนส่วนน้อยของโลก ยิ่งไปกว่านั้นความเป็นสากลของคำประกาศสิทธิมนุษยชนสากลของสหประชาชาติก็ยังเข้ากันไม่ได้ในส่วนที่เกี่ยวกับชะรีอะฮ์ อย่างไรก็ตามผู้วิพากษ์ OIC มีความเห็นว่าค่านิยมทางศาสนาไม่ควรถือว่าเป็นกฎหมายสากล ซึ่งในตะวันตกได้มีการแยกแยะระหว่างรัฐกับศาสนาอย่างชัดเจน สำหรับพวกเขากฎหมายทางโลก (secular law) ซึ่งเป็นกฎหมายที่เขียนขึ้นโดยมนุษย์ (Man made law) จึงถือกันว่าดีกว่ากฎหมายที่ดำรัสโดยพระเจ้า (God made law) และประเทศใดก็ตามที่ไม่ทำตามกฎหมายที่มนุษย์เขียนขึ้นจะถูกถือว่าสุดโต่งไม่เป็นประชาธิปไตยในสายตาของตะวันตก

ตามที่จะได้มีการพูดถึงในเรื่องนี้ต่อไปนั้น ปัจจุบัน OIC ได้ผ่านร่างกฎบัตรใหม่ขึ้นมา ซึ่งในหลายๆ ประเด็นได้นำเอาปัญหาการโฆษณาต่อต้านอิสลาม (anti-Islam propaganda) และโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในโลกตะวันตกมากล่าวถึง ในหลายๆ ประเด็นที่ OIC นำมากล่าวถึงนั้น OIC ได้เรียกร้องให้ยุติการแพร่ขยายโรคเกลียดกลัวอิสลาม และถือว่าการแพร่ขยายดังกล่าวเป็นอาชญากรรมในกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นหลายประเทศในตะวันตกได้วิพากษ์วิจารณ์การกระทำดังกล่าวว่าเป็นการละเมิดเสรีภาพในการพูด ทั้งๆ ที่โลกตะวันตกเองก็ละเมิดเสรีภาพในการพูดมาก่อนเช่นกัน

ต่อหน้าความสลับซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นและการท้าทายที่เผชิญอยู่กับโลกอิสลาม มโนทัศน์ใหม่ได้รับการลงมือดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิรูปในระยะยาวเพื่อความถูกต้องในข้อจำกัดที่มีอยู่ในโครงสร้างสถาบันของ OIC ในปัจจุบัน สิ่งนี้รวมถึงการฟื้นฟูสถาบันต่างๆ และองค์การชำนาญพิเศษและหน่วยงานที่สังกัดอยู่ในส่วนต่างๆ และการทำให้ความผูกพันกับประชาสังคมที่ผ่านการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นและมีความเข้มแข็ง คณะทำงานที่เป็นที่ปรึกษาระดับสูงนำโดยฝ่ายเลขานุการของ OIC (OIS-SG) ได้มีการพิจารณาและให้การรับรองการแก้ไขกฎบัตรของ OIC และมีการตั้งฝ่ายบริหาร (Executive Body) เพื่อติดตามมติต่างๆ ของ OIC มีการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบถึงความเป็นไปได้ในการเข้ามาจับบทบาทของกองทุนเพื่อความเป็นปึกแผ่นของอิสลาม (Islamic Solidarity Fund) และโครงสร้างพื้นฐานในเรื่องนี้ก็คือการกำหนดให้มีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ (Committee of Experts) เพื่อให้ปฏิบัติการร่วมอิสลามมีประสิทธิภาพ รัฐสมาชิกได้รับการสนับสนุนให้จ่ายเงินส่วนที่ยังคงค้างแก่ OIC ด้วย

การปฏิรูปที่กล่าวมาข้างต้นจะเปิดโอกาสให้รัฐสมาชิกได้เข้าร่วมและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกๆ เวทีของภูมิภาคและระหว่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นการปฏิรูปของ OIC จะเปิดโอกาสให้มีการวางแผนโครงการของหน้าที่และข้อบังคับของประเทศต่างๆ ที่จะมีต่อรัฐที่เป็นเพื่อนสมาชิกที่เผชิญอยู่กับการท้าทายทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การให้สัตยาบันและการนำเอากฎบัตรของ OIC ไปใช้ และมติที่มีอยู่ในปัจจุบันและอนุสัญญาต่างๆ ที่แสดงถึงขั้นตอนสำคัญที่มีต่อปฏิบัติการร่วมอิสลามที่มีความก้าวหน้าและคณะกรรมการบริหาร (Executive Committee) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี 2006 เพื่อติดตามการนำเอาปฏิบัติการร่วมอิสลามมาใช้ ผลลัพธ์ที่ตามมาจนถึงปัจจุบันเป็นความหวังเนื่องจากรัฐสมาชิกจำนวนมากหากไม่ลงนามก็ให้สัตยาบันข้อตกลงสำคัญๆ ในขอบเขตของการติดต่อสื่อสารด้วยวิทยาการสมัยใหม่ในด้านต่างๆ เช่นมาตรฐานและการชั่งตวงวัด การบินพลเรือน การค้า ระบบการให้สิทธิพิเศษ การต่อต้านการก่อการร้าย หน่วยงานเลี้ยววงเดือนนานาชาติ (international crescent) และเศรษฐกิจความร่วมมือทางเทคนิคและการพาณิชย์

ในขอบเขตของการปฏิบัติการร่วมอิสลามในการแก้ไขความขัดแย้งนั้น มติส่วนใหญ่และข้อเสนอแนะต่างๆ ได้รับการรับรองในส่วนที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในอะเซอร์ไบจาน อิรัก ไอออร์โคสต์ เลบานอน และปาเลสไตน์ การสร้างกลไกเพื่อการสานเสวนากับสหภาพยุโรป (European Union) หรือ EU และการเข้าร่วมของ OIC ในสภาสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ คณะผู้หาข้อมูลความจริง (Fact-finding) ได้ถูกส่งไปยังไซปรัส อิรัก โซมาเลียและตัวแทนพิเศษ ได้รับการแต่งตั้งโดยเลขาธิการเพื่อเดินทางไปยังประเทศโซมาเลีย รัฐจัมมู (Jammu) แคชเมียร์ของอินเดียและชุมชนมุสลิมในภาคใต้ของประเทศไทย และภาคใต้ของฟิลิปปินส์ ขั้นตอนต่างๆ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อเลบานอน และปาเลสไตน์ รวมทั้งการสร้างยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อให้ความสะดวกในการเก็บอาหารสำรองเพื่อแก้ไขปัญหาอาหารขาดแคลนในประเทศไนเจอร์ สหภาพยุโรปและองค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE) ได้นำเจ้าหน้าที่ชั้นสูงมาเยือนสำนักงานใหญ่ OIC ในปี 2006 และได้มีแถลงการณ์ร่วมโดย OIC-UN-EU ทั้งนี้เลขาธิการสหประชาชาติและเลขาธิการ OIC ได้ออกมาขานรับต่อการพิมพ์ภาพล้อ (Caricatures) ที่ดูหมิ่นศาสนาในยุโรปด้วย

การสานเสวนาระหว่างวัฒนธรรมและระหว่างศาสนา

แนวคิดของ OIC คือการปฏิเสธความรุนแรงและความสุดโต่งและวางยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างเปิดเผยในการต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม³⁸ ในตะวันตกและนำเสนอสาเหตุทางการเมือง เศรษฐกิจ

³⁸ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน Second OIC Observatory Report on Islamophobia, May 2008 to April 2009, Issued at the 36th Session of the Council of Foreign Ministers, Damascus, Syrian Arab Republic, May 23-25, 2009.

สังคมและวัฒนธรรม ผ่านโปรแกรมการพัฒนาและข้อคิดที่เป็นการแก้ไขความขัดแย้งในระยะยาว แนวคิดใหม่ของ OIC ได้ให้ความสำคัญกับการสานเสวนาทางด้านอารยธรรมและศาสนิกสนทนา (interfaith dialogue) ซึ่ง OIC และสถาบันพิเศษต่างๆ จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความร่วมมือในเชิงรุก สนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกในการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาที่เน้นในเรื่องความเข้าใจของทุกๆ ศาสนา และมีเป้าหมายอยู่ที่การนำเอาประโยชน์ของสื่อมาใช้อย่างกว้างขวางในการสนับสนุนการมีสันติธรรม

ในการนำเสนอความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ที่เพิ่มขึ้นและความไม่เข้าใจระหว่างยุโรปและโลกมุสลิม นั้นการประชุมวิลตัน ปาร์ค (Wilton Park Conference) ในเรื่อง “การทำลายการมีทัศนคติตายตัว ในยุโรปและในโลกมุสลิม การทำงานร่วมกันสำหรับนโยบายสร้างสรรค์และการเป็นหุ้นส่วน” ได้ถูกจัดขึ้น ในกรุงลอนดอนในเดือนพฤษภาคม ปี 2006 การประชุมครั้งนี้มีผู้วางนโยบายอาวุโสมาจากยุโรปและสมาชิกของ OIC สหประชาชาติ สหภาพยุโรป องค์การเพื่อความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (GSCE) และเจ้าหน้าที่จากสภายุโรป นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญจากชุมชนมุสลิมต่างๆ เข้าร่วม ทั้งนี้ได้มีรายงานหลักของผลที่ได้รับในการประชุม รวมทั้งแนวทางที่จะมีต่อไปในวันข้างหน้า รวมทั้งสิ่งตีพิมพ์มอบให้ผู้เข้าร่วมประชุมด้วย

เพื่อส่งเสริมความเข้าใจที่มีต่อประวัติศาสตร์อิสลามและวัฒนธรรม ศูนย์วิจัย ประวัติศาสตร์อิสลาม ศิลปะและวัฒนธรรม (Research Center for Islamic History Art and Culture – IRCICA) ได้เข้าร่วมในการประชุมเฉพาะเรื่อง (Symposiums) ว่าด้วยวัฒนธรรมอิสลามในภูมิภาคต่างๆ ของแอฟริกาใต้ (กรุงโยฮันเนสเบิร์ก ในปี 2006) ที่บอลข่าน (กรุงบูคาเรสต์ในปี 2006) เอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แอฟริกาตะวันออกและตะวันตก คอเคเชีย โวลกา (Volga) แออบูราล (Ural) และตะวันออกกลาง การประชุมเฉพาะเรื่องมีขึ้นในแอบอว แอฟริกาเหนือและเอเชียกลางที่อัลมาตี (Almaty) คาซัคสถาน ระหว่างวันที่ 4-7 เดือนกันยายน ปี 2007 เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าศาสนาอิสลามมีส่วนร่วมต่อความทันสมัยและการสานเสวนาระหว่างอารยธรรม โดย IRICA ได้ตีพิมพ์หนังสือในชื่อ “การติดต่อทางวัฒนธรรมในการสร้างวัฒนธรรมสากล การมีส่วนร่วมของอิสลาม” (Cultural Contacts in Building Universal Civilization : Islamic Contributions)

เพื่อเข้าสู่การสนทนาทางวัฒนธรรมและศาสนิกสนทนา ตัวแทนของ OIC ได้เข้าร่วมการประชุมระดับสูงในเวทีระหว่างประเทศในประเด็นนี้ทั้งในกรุงตูนิส กรุงโดฮา กรุงเวียนนา และกรุงโยฮันเนสเบิร์ก ยิ่งไปกว่านั้นเลขาธิการ OIC ได้เข้าร่วมการประชุม ความเป็นพันธมิตรทางอารยธรรม (Alliance of Civilizations) ที่กรุงโดฮา ในเดือนมกราคม ปี 2006 และการประชุมที่กรุงอิสตันบูล ในเดือนพฤศจิกายน ปี 2006 เพื่อหามาตรการอันจำเป็นต่างๆ ผ่านการสนทนากับเลขาธิการสหประชาชาติ สันนิบาตอาหรับ (Arab

League) รวมทั้งการพบปะพูดคุยกับนายกรัฐมนตรีของสเปน ตุรกีและรัฐมนตรีต่างประเทศของกาตาร์ และสเปน

ยิ่งไปกว่านั้นเพื่อผลักดันให้มีการสานเสวนาระหว่างอารยธรรม โดยผ่านระดับความร่วมมือที่เป็นสถาบันนั้น องค์การเพื่อการศึกษาอิสลาม วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม (Islamic Educational Scientific and Cultural Organization - ISESCO) และองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (UNESCO) ได้มีการตกลงในเดือนกรกฎาคม ปี 2006 ให้มีการสัมมนาอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคต่างๆ รวมทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประเทศและการประชุมระหว่างประเทศในหัวข้อที่มีความเกี่ยวข้องกัน รวมถึงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกของความสันติและการปกป้องการปะทะกัน

ในการเผชิญกับความรุนแรงทางศาสนาและความสุดโต่งของสำนักคิด (School of thought) OIC ได้ใช้การถ่วงดุล ความเป็นกลางและขันติธรรม ประสานงานกับผู้วินิจฉัยทางศาสนา (fatwa) ในโลกรวมทั้งการสร้างโรงเรียนต่างๆ แนวคิดใหม่ของ OIC ได้กล่าวถึงการเตรียมการในการศึกษารายละเอียดจากสมาชิกสถาบันศาสนบัญญัติอิสลาม (Islamic Fiqh Academy) หรือ IFA~ และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิอิสลาม

เพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาในสมาชิกของ OIC และการตีความอิสลามในตำราของตะวันตก องค์การ SESCO และ IRCICA ยังคงตรวจสอบตำราทางประวัติศาสตร์ที่ใช้อยู่ในโรงเรียนของประเทศต่างๆ ด้วยทฤษฎีที่จะทำให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องด้วยความร่วมมือกับสภายุโรป ยิ่งไปกว่านั้นได้มีการเรียกร้องจาก OIC ให้มีการแก้ไขตำราของยุโรปที่เกี่ยวข้องอยู่กับประวัติศาสตร์ของประชาชนมุสลิม (Muslim Nations) ด้วยเช่นกัน

เพื่อใช้ประโยชน์ของสื่อเพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ของอิสลาม หอการค้าอิสลามและอุตสาหกรรม (The Islamic Chamber of Commerce) หรือ ICC ในความร่วมมือกับสถาบันต่างๆ ของ OIC ที่เกี่ยวข้องก็จะมีการใช้ขั้นตอนต่างๆ ไปสู่การให้ความร่วมมือกับสื่ออิสระ รวมทั้งการเช่าช่องสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ด้วย

1.3 OIC กับกฎบัตรใหม่

ปัจจุบันมีการโต้เถียงกันอยู่มากในเรื่องของความพยายามที่จะจำกัดเสรีภาพของการแสดงออกในบริบทของการอภิปรายทางศาสนา การโต้เถียงเวลานี้ได้ผ่านจากกลุ่มเล็กๆ ไปสู่กลุ่มที่ไม่สังกัดรัฐบาลและองค์การด้านกฎหมายไปสู่กลุ่มประชาชนในวงกว้าง การขับเคลื่อนนี้มี OIC เป็นหัวหอก ซึ่งประสบความสำเร็จในการผ่านมติที่นำเสนอหลายมติด้วยกันต่อกลุ่มติดตามด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

และสมาชิกใหญ่สหประชาชาติ รวมทั้งความพยายามที่จะนำเสนอมติต่างๆ ในที่ประชุมระหว่างประเทศ รวมทั้งการประชุมประจำปีในกรุงนิวยอร์กด้วย

อย่างไรก็ตามผู้วิจารณ์การรณรงค์ของ OIC กล่าวว่าเครื่องมือในด้านสิทธิมนุษยชนนั้นเพียงพอแล้วที่จะปกป้องปัจเจกบุคคลจากการปลุกเร้าให้เกิดความรุนแรงที่วางอยู่บนเรื่องของศาสนา พวกเขาได้แย้งว่าศาสนาไม่อาจถูกใส่ร้ายป้ายสีได้ ทั้งนี้รัฐอิสลามสนับสนุนความคิดในเรื่องการลงโทษในเรื่องการกล่าวร้ายป้ายสีศาสนา ในขณะที่กฎหมายระหว่างประเทศสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งจะทำให้มีข้อจำกัดในการปกป้องความเชื่อในเรื่องศาสนา ความจริงสิ่งที่ OIC ต่อต้านและปฏิเสธก็คือขอบเขตของปรากฏการณ์ทางสังคม ที่มีการดูหมิ่นและป้ายสีศาสนาเป็นด้านหลัก

การศึกษาที่มีขึ้นโดยสำนักข่าวหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติพบว่าในปัจจุบันยังมีความคิดเห็นต่อศาสนาที่คลาดเคลื่อนอยู่มาก รวมถึงการมีภาพฝังใจและภาพลบต่อศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องศาสนาอิสลามกับความรุนแรงและการก่อการร้าย หลังจากเหตุการณ์ 9/11 รวมทั้งการเหยียดหยัน “การดูถูก” และ “โรคเกลียดกลัวอิสลาม”³⁹ ดังตัวอย่างที่กล่าวถึงในเอกสารของ OIC ซึ่งรวมถึงภาพล้อเลียนจากการ์ตูนเดนมาร์กเกี่ยวกับศาสดามุฮัมมัด และเอกสารของชาวคัตซ์ที่ออกมาเมื่อต้นปี 2008 ที่นำเอาคัมภีร์กุรอานไปเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลอิสลาม ซึ่งสังกัดอยู่ใน OIC จึงมีความพยายามที่จะให้กฎหมายดูหมิ่นศาสนา (Blasphemy laws) เป็นกฎหมายพื้นฐานระหว่างประเทศ

กฎหมายการดูหมิ่นศาสนาในหลายประเทศมีขึ้นเพื่อป้องกันการวิพากษ์วิจารณ์ศาสนาต่างๆ รวมทั้งการวิจารณ์ผู้นำศาสนาและสถาบันต่างๆ ทางศาสนา โดยใช้ช่องว่างของการรับรองระหว่างประเทศในเรื่องเสรีภาพของการแสดงออก (Cairo Institute และ Article 19) คีธ พอร์ติส วูด (Keith Porteous Wood) ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารของ National Secular Society ในอังกฤษเตือนว่าหากข้อเสนอของ OIC ได้รับความเชื่อถือ ข้อเสนอเหล่านี้ก็จะนำไปสู่การฟ้องร้องเรื่องการดูหมิ่นศาสนาทั่วโลก และผู้นิยมอิสลาม (Islamist) ที่ปรารถนาที่จะมิให้มีการอภิปรายถึงอิสลามก็จะประสบความสำเร็จ

³⁹ เช่นเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องพันกับมัสยิด การดูหมิ่นหลุมศพของชาวมุสลิม การต่อต้านการคลุมฮิญาบ การรณรงค์ทางการเมืองและสังคมเพื่อต่อต้านศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม การขาดความอดกลั้นด้วยการต่อต้านอิสลามและสัญลักษณ์ของอิสลาม การต่อต้านผู้ที่ที่เป็นชาวมุสลิมในสถานศึกษาที่ทำงานและสนามบิน ฯลฯ

ปี 2008 เป็นปีที่สหประชาชาติถือเป็นวันครบรอบ 60 ปีของการประกาศสิทธิมนุษยชนสากล (Universal Declaration of Human Right – UDHR) คำประกาศดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ในวันที่ 10 เดือน ธันวาคม ปี 1948

ในการนำเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (HRC) ของสหประชาชาติ องค์กรที่ไม่ได้สังกัด รัฐบาล (NGOs) สามแห่งได้แก่ International Humanist and Ethical Union , Association for World Education และ Association of World Citizens กล่าวว่า เวลานี้ถึงเวลาที่จะได้เข้าถึงความจำเป็นและการ คุกคามที่มีต่อการคงมาตรฐานสากลในคำประกาศที่มีขอบเขตของการเห็นพ้องต้องกัน

พวกเขาได้เข้าถึงข้อกังวลที่เกี่ยวกับเอกสารที่สมาชิก OIC ได้กล่าวไว้ในปี 1990 ในคำประกาศสิทธิ มนุษยชนในอิสลาม (Cairo Declaration of Human Rights in Islam) ที่กล่าวว่าสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ ทั้งหลายจะต้องขึ้นอยู่กับกฎหมายอิสลาม (ชะรีอะฮ์) ในโอกาสครบรอบ 59 ปีของการประกาศสิทธิ มนุษยชนสากล (ธันวาคม ปี 2007) เอกอัครราชทูตปากีสถานประจำสหประชาชาติได้กล่าวในคำแถลงใน ฐานะที่เป็นตัวแทนของ OIC ว่ารัฐสมาชิกของ OIC กำลังติดภารกิจในการร่างกฎบัตรอิสลามในเรื่องสิทธิ มนุษยชน ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของคำประกาศแห่งกรุงโคโร

มัสฮูด ข่าน (Masood Khan) ซึ่งเป็นนักการทูตอ้างว่าคำประกาศโคโรมิได้เป็นทางเลือกที่จะมา แข่งขันกันในเรื่องสิทธิมนุษยชน แต่เป็น “การเอื้อเฟื้อ” ต่อคำประกาศสิทธิมนุษยชนสากล เนื่องจากเป็น การนำเสนอศาสนาและวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงของประเทศมุสลิม

มัสฮูด ข่าน ยังกล่าวต่อไปอีกว่า คำประกาศสิทธิมนุษยชนสากลเป็นเอกสารที่ “มีชีวิต” ซึ่งควรจะ ถือว่าเป็น “การทำทลายร่วมสมัย” เขาได้พูดถึงรายชื่อสิ่งที่เป็นการทำทลายร่วมสมัยซึ่งได้แก่ กระแสการใส่ร้าย ป้ายสีศาสนาและโรคเกลียดกลัวอิสลามที่พุ่งสูงขึ้น “ความพยายามในการทำให้อิสลามและลัทธิก่อการร้าย อยู่ในระดับเดียวกันอันเป็น “ความเชื่อแบบเหมารวมและการทำให้ชาวมุสลิมเป็นญาติพิศวง”

รายงานหลักของ OIC ที่ออกมาในการประชุมสุดยอด ณ ประเทศเซเนกัล เมื่อเดือนมีนาคมปี 2007 เรียกร้องให้มีการรวมเครื่องมือทางกฎหมายเข้าไปด้วย เพื่อต่อสู้กับอันตรายของโรคเกลียดกลัวอิสลามใน บริบทที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางศาสนา และการจัดการไม่มีขั้นตอนทางศาสนา

โรคเกลียดกลัวอิสลามยังคงถูกนำมาใช้โจมตีอย่างเสรีเนื่องจากขาดมาตรการที่จำเป็นทางกฎหมาย ในเรื่องการใช้เสรีภาพในการแสดงออกอย่างไม่ถูกต้อง และด้วยการคำทอ รายงานของ OIC เรียกร้องให้รัฐ อิสลามทั้งหลายให้ดำเนินการเรียกร้องชุมชนระหว่างประเทศในเวทีพหุภาคีและในวาระต่างๆ ของการ ประชุมทวิภาคีให้มีความเข้าใจต่อวิถีของอิสลามอย่างถูกต้อง

จากการก่อตั้งขึ้นในปี 1964 OIC ประกอบขึ้นจากประเทศส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่สมาชิกของ OIC จะอยู่ในแอฟริกาและเอเชีย แต่ที่มาจากละตินอเมริกาก็มีอย่างเช่นกายานา (Guyana) และยุโรปอย่างแอลเบเนีย (Albania) เป็นต้น รัฐบาลของอดีตประธานาธิบดีบุชก็ได้ตั้งตัวแทนเข้าร่วมประชุมกับกลุ่ม OIC เป็นครั้งแรกในปี 2008 โดย OIC มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย⁴⁰

วิเคราะห์กฎบัตร OIC

กฎบัตรเก่า OIC ที่ผ่านมากฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลาม (OIC) ฉบับเก่าได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดคำจำกัดความที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและหลักการ มีความคลุมเครือ ขาดรายละเอียดทางวิชาการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากกฎบัตรของ OIC มีการนิยามถึงปฏิบัติการต่างๆ อย่างดีที่สุด อย่างเช่นการผูกพันความช่วยเหลือสำหรับองค์การการประชุมอิสลามที่มีต่อการไต่เกลี้ย การประนีประนอมอย่างที่มีอยู่ในสันนิบาตอาหรับ (Arab League) แล้ว มาตรการเหล่านี้ก็จะสามารถบรรเทาผลกระทบทางลบต่อการไม่ให้ความร่วมมือของประเทศสมาชิกบางกลุ่มได้

นักวิชาการหลายคนกล่าวถึงปัญหาการขยายจำนวนประเทศสมาชิกที่ขาดมาตรฐานอันเหมาะสม นับตั้งแต่มีการรับรองบางประเทศซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไม่ใช่มุสลิม ทำให้เกิดความยากลำบากต่อการผสมผสานแนวคิดร่วมกันของทุกประเทศเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในภาพกว้างของ OIC ที่สำคัญความเอื้ออาทรจากการอนุญาตให้ประเทศต่างๆ เข้าร่วมประชุม ทั้งในฐานะผู้สังเกตการณ์และแขกของการประชุมที่ขาดจุดมุ่งหมายอันชัดเจน ส่งผลให้ OIC ไม่ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ OIC ยังขาดข้อบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของประเทศสมาชิกในยามฉุกเฉินที่แน่ชัด ขาดกลไกในการตรวจสอบอย่างเช่นที่คณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติมี ซึ่งสามารถพบปะกันได้ทุกเวลาตลอดทั้งปี โดยขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนและความรุนแรงของสถานการณ์ ข้อพิจารณาบางข้อที่ผ่านมติจากที่ประชุมขาดกลไกในการปฏิบัติ ขาดกลไกที่ได้รับมอบหมายอำนาจในการปฏิบัติงาน ไม่มีกลไกหรือหน่วยงานทั้งด้านทหารและเศรษฐกิจที่สามารถบังคับใช้ได้ภายใต้องค์การ ขาดแม้กระทั่งการควบคุมประเทศสมาชิกให้ปฏิบัติตามข้อตกลงของที่ประชุม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น กฎบัตร OIC ฉบับเก่าจึงเป็นเอกสารที่ยังขาดศักยภาพและมีช่องโหว่อยู่มาก หลักการของ OIC ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างๆ แต่ละที่ทั้งรายละเอียดให้ประเทศสมาชิกหาคำตอบต่อไป

⁴⁰ ปัจจุบันสำนักเลขาธิการของ OIC ตั้งอยู่ที่นครญิดดะห์ (Jeddah) ประเทศซาอุดีอาระเบีย

เมื่อใดก็ตามที่เกิดความแตกแยกขึ้นภายใน OIC สาเหตุสำคัญมักจะมาจากการนำแนวคิดของกฎหมายระหว่างประเทศ และอธิปไตยแห่งชาติมาพิจารณาใช้อย่างขาดความเข้าใจ อาจกล่าวได้ว่า OIC พยายามน้อยมากที่จะปฏิบัติตนให้อยู่ในระดับเดียวกัน แต่มุ่งที่จะแสดงความเป็นผู้นำมากกว่าจะใช้แนวคิดตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

และเมื่อใดก็ตาม ที่ OIC ลงเลใจในกรณีปัญหาที่ไม่อาจพิสูจน์ด้วยเหตุและผลจากการใช้หลักกฎหมายระหว่างประเทศได้ OIC จะนำหลักคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐมาพิจารณาแทน ตัวอย่างได้แก่ กรณีสงครามกลางเมืองในแอลจีเรีย OIC ก็ไม่หยิบยกประเด็นนี้มาพิจารณา แต่ประกาศว่าเป็นปัญหาภายในของรัฐเอกราช และออกแถลงการณ์ประณามการสังหารหมู่ในแอลจีเรียว่า ไม่อยู่ในหลักการของความเป็นอิสลาม

พัฒนาการของกฎบัตรใหม่ OIC การอภิปรายถึงการเปลี่ยนแปลงกฎบัตรเริ่มต้นขึ้นในปี 1996 ซึ่งมีการนำประเด็นเรื่องธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยมากล่าวถึง และการนำประเด็นที่ละเอียดอ่อนขึ้นมาพิจารณา ทั้งนี้กฎบัตรใหม่ประกอบด้วยประเด็นที่มุ่งเน้นถึงการเคารพลสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับสิทธิเด็กและสิทธิสตรี นอกเหนือไปจากการปกป้องสิทธิมนุษยชนและระบอบประชาธิปไตย กฎบัตรใหม่เน้นย้ำความพยายามที่จะเพิ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิกซึ่งความร่วมมือทางเศรษฐกิจดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มสวัสดิการและช่วยเหลือประเทศสมาชิกที่ยากจน ขณะเดียวกัน OIC มีความมุ่งหมายที่จะเปิดตลาดเสรีสำหรับประเทศสมาชิก โดยในขั้นแรกไม่จำเป็นต้องครอบคลุมประเทศสมาชิกทั้งหมด⁴¹

ต่อมาได้มีการประชุมสุดยอดสมัยวิสามัญ (the extraordinary OIC Summit) ในปี 2005 ณ นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่ประชุมสุดยอดจึงมีมติรับรองให้มีการแก้ไขกฎบัตร OIC เพื่อยก ระดับองค์การให้เท่าทันกับกระแสโลกาภิวัตน์

ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ 34 ณ กรุงอิสลามาบัด ประเทศปากีสถานนั้น แม้ว่าการประชุมครั้งนี้จะมีความก้าวหน้าในการปรับปรุงกฎบัตรใหม่ของ OIC ในประเด็นต่างๆ อยู่มาก แต่ก็ไม่สามารถลงมติเอกฉันท์เกี่ยวกับกฎบัตรใหม่ของ OIC ได้⁴²

แม้ว่าจะมีการถกเถียงกันอย่างหนักของรัฐมนตรีต่างประเทศและผู้นำซึ่งเป็นตัวแทนรัฐมุสลิม กระนั้นก็ยังไม่สามารถบรรลุมติเอกฉันท์เกี่ยวกับการแก้ไขกฎบัตรของ OIC ทั้งๆ ที่มีความเพียรพยายามและความกระตือรือร้นอย่างมากของประเทศสมาชิกในการร่างกฎบัตรใหม่ของ OIC ทั้งนี้ก็เพราะสมาชิก

⁴¹ <http://www.antara.co.id/en/arc/2008/3/15/oic-adopts-new-charter-with-focus-on-humanrights/>

⁴² Arab News, 18 May 2007

บางประเทศต้องการใช้เวลาในการพิจารณา เพื่อทบทวนรายละเอียดของกฎบัตรใหม่ของ OIC ซึ่งเป็นสิทธิที่ประเทศสมาชิกสามารถกระทำได้ เพราะอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศสมาชิก

เลขาธิการ OIC นายเอ็กมิเล็ดดิน อีห์ซาโนกลู รู้สึกผิดหวัง เพราะต้องการให้ร่างกฎบัตรใหม่ OIC ได้รับการตรวจสอบจากที่ประชุม เรื่องนี้อยู่นอกเหนือความเข้าใจว่า ทำไมประเทศสมาชิกจึงไม่ลงมติเป็นเอกฉันท์ในการเตรียมพร้อมกฎบัตรใหม่ OIC แม้ว่าได้ผ่านการทำงานอย่างหนักจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม เลขาธิการ OIC คาดหวังถึง บทสรุปสุดท้ายของกฎบัตรใหม่ OIC ภายในสิ้นปี 2007 และอาจนำเข้าสู่การรับรองในการประชุมสุดยอด OIC ครั้งที่ 11 ณ กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล ในปี 2008

ผลกระทบที่เกิดจากการไม่สามารถสรุปเนื้อหากฎบัตรใหม่ OIC ได้ ทำให้ชื่อใหม่ของ OIC ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะชื่อใหม่ขององค์การมีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งต่อกฎบัตรใหม่ ที่สำคัญความล้มเหลวที่เกิดขึ้นถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางท่ามกลางสื่อมวลชนชาวปากีสถาน เพราะเป็นที่คาดหวังว่าการจัดประชุมที่ปากีสถานจะจบลงด้วยความสำเร็จ

ขณะเดียวกัน เมื่อสิ้นสุดการประชุมวันสุดท้ายที่ประเทศปากีสถานที่ประชุมได้ออกคำประกาศซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่การเร่งปฏิรูป OIC รอบสุดท้าย รื้อฟื้นโครงสร้างขององค์การ ทบทวนกฎบัตร และเพิ่มความแข็งแกร่งให้ กับองค์กรชำนาญพิเศษและสถาบันสนับสนุนของ OIC

ในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 11 แม้ว่าจะขาดบรรดาผู้นำประเทศมุสลิมที่สำคัญ อาทิ กษัตริย์อับดุลลอฮ์ แห่งซาอุดีอาระเบีย อับดุลลอฮ์ บาดาวิ แห่งมาเลเซีย มุฮัมมัด กัดดาฟี แห่งลิเบีย และ เพอร์เวซ มุชร์รอฟ แห่งปากีสถาน ก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับรองกฎบัตรใหม่แต่อย่างใด กฎบัตรใหม่ทั้งฉบับถูกรับรองโดยประเทศสมาชิกอย่างเป็นเอกฉันท์ภายในช่วงระยะเวลา 2 ปี กว่า ซึ่งเป็นความสำเร็จที่ไม่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของ OIC และแสดงให้เห็นว่าผู้นำทางการเมืองในประเทศสมาชิกมีความเข้าใจอย่างดียิ่งถึงบทบาทของ OIC ต่อการรักษาไว้ซึ่งความอยู่รอดของบรรดาประเทศสมาชิกในบริบทของโลกปัจจุบัน⁴³

ประชาชาติมุสลิม*อุมมะฮ์* จำเป็นต้องค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการเผชิญหน้ากับการท้าทายในศตวรรษที่ 21 ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ การเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศสมาชิกซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วน การแก้ไขกฎบัตรใหม่ OIC เปิดโอกาสให้องค์การเพิ่มประสิทธิภาพและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและการตระหนักรู้ขององค์การที่ไม่สังกัดรัฐบาล (NGOs) ต่างๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศสมาชิกอย่างเป็นทางการ

⁴³ <http://www.asharqalawsat.com/english/news.asp?section=3&id=14568>

เมื่อพิจารณากฎบัตรทั้งสองฉบับอาจกล่าวได้ว่า กฎบัตร OIC ฉบับใหม่ซึ่งถือกำเนิดขึ้นมาจากการประชุมสุดยอด OIC ครั้งที่ 11 ณ กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 2008 นั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การจะให้กฎบัตรใหม่เข้าแทนที่กฎบัตรฉบับเดิมที่ใช้มาตั้งแต่ ค.ศ. 1972 และค่อนข้างล้ำสมัยสำหรับการขับเคลื่อนองค์การในปัจจุบัน บรรดาผู้นำ OIC เริ่มพิจารณาและถกเถียงกันมาหลายปีเกี่ยวกับการร่างกฎบัตรฉบับใหม่⁴⁴

กฎบัตรใหม่ของ OIC อนุญาตให้ประเทศใหม่เข้าร่วมกับประเทศสมาชิกอีก 57 ประเทศ ในการลงคะแนน ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจที่รวดเร็วขึ้น สร้างสรรค์สถาบันใหม่ๆ สำหรับประเทศสมาชิก และปรับปรุงการปฏิบัติงานของ OIC ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว บรรดาผู้นำ OIC ได้ถกเถียงมาหลายปีเกี่ยวกับกฎบัตรใหม่ของ OIC เพื่อความทันสมัย และรู้เท่าทันของประชาชาติมุสลิม จากการพูดคุยปรากฏประเด็นที่มีน้ำหนักแตกต่างกัน ตั้งแต่ประเด็นทั่วไปสำหรับการเข้าเป็นประเทศสมาชิกใหม่ไปจนถึงบทบาทของ OIC ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ

ในการประชุมสุดยอด OIC ครั้งที่ 11 นี้ ประธานาธิบดีสุลีโล บัมบัง ยูโดโยโน (Susilo Bambang Yudhoyono) ได้กล่าว ถึงความสำคัญของการรวมตัวกันของบรรดาประเทศสมาชิก OIC ว่า “ยุคแห่งความรุ่งโรจน์ของอิสลาม” ปรากฏอยู่ต่อหน้าพวกเราแล้ว ประเทศสมาชิกควรมุ่งมั่นทำงานร่วมกันอย่างสามัคคี เพราะความขัดแย้งในโลกมุสลิมเป็นสาเหตุที่ทำให้ภาพลักษณ์ของอิสลามเกิดรอยตำหนิ⁴⁵

วิสัยทัศน์ใหม่ของโลกมุสลิมปรากฏให้เห็นในกฎบัตร OIC ฉบับใหม่ กล่าวคือ การให้ความสำคัญกับประเด็นธรรมาภิบาล สิทธิมนุษยชน และประชาธิปไตย ซึ่งถือเป็นเรื่อง “ละเอียดอ่อนมาก” ต่อประเทศสมาชิก OIC ในตะวันออกกลางบางประเทศ ขณะเดียวกันประเทศสมาชิก OIC เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการรับหลักการสิทธิมนุษยชนสากล รวมถึงสิทธิสตรีที่กำลังเป็นปัญหาในบางประเทศ นอกจากนี้ กฎบัตรยังมอบอำนาจให้จัดตั้งคณะกรรมการอิสระด้านสิทธิมนุษยชน (an Independent Permanent Commission on Human Rights) อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนจะดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป (โดยเฉพาะประเด็นสิทธิสตรี) เพราะประเทศสมาชิกบางประเทศยังปกครองด้วยระบบเผด็จการ⁴⁶

⁴⁴ ดูรายละเอียดของกฎบัตร OIC ฉบับใหม่ในภาคผนวก ข

⁴⁵ http://www.fanawatch.com/index.php?do=news_view&id=915

⁴⁶ The Jakarta Post March 17, 2008

อีกด้านหนึ่ง การส่งเสริม “ญูฮาดเพื่อสันติภาพ” กลายเป็นภารกิจที่สำคัญท่ามกลางสถานการณ์ในปัจจุบันที่มุสลิมทั่วโลกเจ็บปวดจากการถูกยึดครองโดยชาวต่างชาติ เช่น กรณีสปาเลสไตน์ กรณีสรีลังกา และกรณีอัฟกานิสถาน ในแถลงการณ์สุดท้าย (final communiqué) ประเทศมุสลิมประณามการก่อการร้ายทุกรูปแบบที่กระทำโดยอ้างนามของพระเจ้า ขณะเดียวกันก็ควรแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างการก่อการร้ายกับการต่อสู้เพื่อต่อต้านการยึดครองของต่างชาติ OIC จึงใช้ความระมัดระวังอย่างมากต่อประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น วิกฤตความขัดแย้งของชาวมุสลิมทางตอนใต้ของประเทศไทย ความขัดแย้งในแคชเมียร์ และการพิจารณารับรองหรือไม่รับรองเอกราชของโคโซโว เป็นต้น

ฝ่ายบริหารของ OIC คาดหวังว่ากฎบัตรใหม่ของ OIC จะเร่งให้เกิดการตัดสินใจและริเริ่มพิจารณาส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เป็นมหาอำนาจแหล่งน้ำมันขององค์การกับประเทศสมาชิกแถบแอฟริกา ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก หนึ่งในจุดประสงค์ของกฎบัตรใหม่ของ OIC คือ การค้นหากลไกอื่น นูมนวล เพื่อผ่อนคลายภาพลักษณ์บางประการของ OIC ที่เกี่ยวพันกับการรณรงค์ต่อต้าน “โรคเกลียดกลัวอิสลาม” ในโลกตะวันตก

กฎบัตรของ OIC ได้นำภาษาของสหประชาชาติมาใช้ ซึ่งสะท้อนถึงความทันสมัย ความอดทนอดกลั้นของอิสลาม การมุ่งเน้นการพัฒนา และความสัมพันธ์ในการดำเนินงานระหว่างประเทศสมาชิก⁴⁷

นอกเหนือไปจากลักษณะของ OIC ที่มีความไม่เหมือนกันแล้ว กฎบัตรของ OIC ยังสะท้อนให้เห็นหลักการพื้นฐานบางประการที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป ไม่เฉพาะรัฐสมาชิกเท่านั้น แต่ยังรวมถึงชุมชนระหว่างประเทศอันกว้างขวางอีกด้วย แม้ว่าในความจริง OIC จะมีลักษณะเฉพาะของตัวเองในความรู้สึกที่ว่า OIC นั้นวางอยู่บนพื้นฐานการทำงานทางศาสนาในฐานะที่เป็นพื้นฐานที่ยึดโยงเหนือความผูกพันในภูมิภาคและอุดมการณ์ของชาติ การเน้นย้ำถึงรูปแบบอิสลามในฐานะที่เป็นปัจจัยที่เข้มแข็งสำหรับการบรรลุข้อตกลงและความเป็นปึกแผ่นนั้นถูกรักษาอยู่ในกรอบการทำงานทั่วไปจากการหารือระหว่างกันและความร่วมมือที่จะให้ได้มาซึ่งจุดประสงค์ของกฎบัตร แม้แต่โครงการขององค์การตามที่ได้ทำให้เห็นเป็นรูปเป็นร่างอยู่ในกฎบัตรก็ได้เป็นประจักษ์พยานให้เห็นถึงกฎบัตรของ OIC ที่ยืดหยุ่นและหลวมๆ อาจเป็นไปได้ว่าโครงสร้างที่หลวมอย่างมากนี้เป็นอุปสรรคต่อการนำเอานโยบายต่างๆ ในทางการเมืองและกฎหมายมาใช้ในระดับชาติ

ความมีลักษณะจำเพาะของกฎบัตรนั้นวางอยู่บนความจริงที่ว่าในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่เป็นทางการซึ่งประกอบไปด้วยรัฐอิสลาม กฎบัตรของ OIC ได้ให้การยอมรับหลักการสากลของกฎหมาย

⁴⁷ <http://www.thedailystar.net/story.php?nid=27836>

ระหว่างประเทศ ซึ่งในเวลาเดียวกันได้ให้พื้นฐานความร่วมมือระหว่างประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามในหลายๆ ด้าน เนื้อหาและขอบเขตของหลักการที่รวมอยู่ในกฎบัตรของ OIC สะท้อนถึงกฎบัตรของสหประชาชาติและต่อมาได้รับการอธิบายอยู่ในคำประกาศหลักการกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องอยู่กับความสัมพันธ์ฉันมิตรและความร่วมมือระหว่างรัฐ” (Declaration on Principles of International Law Concerning Friendly Relations and Cooperation Among States)

ในการตรวจสอบการดำเนินการในเนื้อหาของกฎบัตร กฎบัตรของ OIC อาจตีความไปตามรูปแบบทั่วไปที่มีอยู่ในกฎบัตรสหประชาชาติ ทั้งนี้จะพบว่าการตีความต่างๆ มีความผูกพันโดยรัฐอิสลามด้วยหลักการบางประการมีรูปแบบเฉพาะของทัศนคติต่างๆ ไปโดยรัฐอื่นๆ ในโลกที่สามต่อปัญหาที่เหมือนกัน อย่างเช่นประเด็นที่รวมทั้งสิทธิในการกำหนดใจตนเองในกรณีของประชาชนของประเทศอาณานิคมลักษณะและขอบเขตของหลักการอธิปไตย และสิทธิของทุกๆ ข้อที่จะตัดสินใจและเลือกกระบวนทางการเมืองและเศรษฐกิจของตัวเองโดยปราศจากการเข้ามาก้าวก่ายจากภายนอก⁴⁸

1.4 บทบาทของเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม (OIC)

สำนักเลขาธิการและเลขาธิการของ OIC

สำนักเลขาธิการประกอบไปด้วยหน่วยงานความร่วมมือและการบริหารของ OIC นอกจากนี้สำนักเลขาธิการยังเป็นผู้ดูแลการตัดสินใจที่มาจากการประชุมสุดยอดและการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ นำโดยเลขาธิการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก โดยเบื้องต้นเลขาธิการจะดำรงตำแหน่งสองปี และสามารถต่ออายุได้อีก อย่างไรก็ตามการประชุมสุดยอดอิสลามของ OIC ในวันที่ 25-28 เดือนมกราคมปี 1981 ที่นครมักกะฮ์และญอฮ์ฟได้แก้ไขการดำรงตำแหน่งเป็นสี่ปีโดยไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ อย่างไรก็ตามในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 9-11 เดือนธันวาคม ที่กรุงดาการ์ (Dakar) ประเทศเซเนกัลได้แก้ไขการดำรงตำแหน่งของเลขาธิการเป็นสี่ปีและสามารถลงสมัครเพื่อดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ จากการแก้ไขดังกล่าวนายหะมิด อัล-กอบิบิด (Hamail Al-Ghabid) ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกครั้งหนึ่งเริ่มจากการดำรงตำแหน่งในช่วงท้ายสมัยของเขาในวันที่ 13 เดือนธันวาคม ปี 1993

นอกเหนือจากนายหะมิด อัล-กอบิบิดแล้ว OIC มีเลขาธิการมาแล้ว 9 คน เลขาธิการจะสะท้อนถึงการเป็นตัวแทนรัฐสมาชิกที่มาจากกลุ่มภูมิภาคอย่างเท่าเทียมกัน เลขาธิการคนแรกมาจากมาเลเซีย และคนที่ห้ามาจากปากีสถาน นับเป็นตัวแทนกลุ่มสมาชิกจากเอเชีย คนที่สองและคนที่สี่มาจากอียิปต์และตูนิเซีย

⁴⁸ คุรยละเอียดเรื่องนี้ใน Hasan Moinuddin, The Charter of The Islamic Conference and Legal Framework of Economic co-operation among its Member States (Oxford, Clarendon Press, 1987)

ตามลำดับ จึงเป็นตัวแทนของกลุ่มประเทศอาหรับ คนที่สามและคนที่หกเป็นตัวแทนสมาชิก OIC จากแอฟริกา คนที่สามมาจากเซเนกัล ส่วนคนที่หกและที่เจ็ดมาจากแอฟริกาคือไนเจอร์และโมร็อกโก ส่วนคนที่แปดและเก้า ซึ่งดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองสมัย (ตั้งแต่ปี 2004 - ปัจจุบัน) มาจากประเทศตุรกี

เลขาธิการจะมีผู้ช่วย 4 คน เรียกว่าผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายการเมือง วัฒนธรรม การเงินและกิจการบริหารและกิจการอัลกุศด์ (Al-Quds affairs) ผู้ช่วยเลขาธิการทั้งสี่คนได้รับการเสนอชื่อโดยเลขาธิการให้มีวาระการกระทำเป็นเวลาสี่ปี กระนั้นก็ต้องได้รับการยอมรับโดยการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก วุฒิสภาส่วนตัว ความเชื่อและความศรัทธาต่อหลักการของ OIC และการเป็นตัวแทนของเขตภูมิศาสตร์อย่างเท่าเทียมกันเป็นข้อเลือกที่จะต้องรักษาไว้ในกาแต่งตั้งรองเลขาธิการ OIC ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเสนอของที่ประชุม

เนื่องจากสำนักเลขาธิการของ OIC ตั้งตามแบบสหประชาชาติ ดังนั้นผู้นำฝ่ายบริหารก็เช่นกันได้ถูกออกแบบให้เป็นเลขาธิการ (Secretary General) และรับผิดชอบการทำงานขององค์กรทั้งหมด เลขาธิการคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุด (ultimate authority) ของสำนักเลขาธิการ และกรณีอื่นๆ เลขาธิการเป็นผู้ให้การยอมรับชื่อต่างๆ ที่การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิกเสนอมาในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่อาวุโสและหน่วยงานต่างๆ ตัวอย่างเช่นเลขาธิการคนแรกคือตวนกู อับดุลเราะห์มาน (Taunku Abdurahman) ผู้วางกรอบให้กับกฎบัตร OIC มีความคิดว่าผู้ช่วยเลขาธิการ (Assistant Secretary Generals) ของ OIC ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องได้รับการยอมรับจากเลขาธิการเสียก่อน เขามีความคิดว่าการดำเนินงานของ OIC จะประสบความสำเร็จหากว่าที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิกจะเป็นผู้เลือกผู้ช่วยเลขาธิการ OIC เสียเองโดยมิได้ขอความเห็นจากเลขาธิการ

เลขาธิการได้รับเลือกมาจากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศเป็นเวลาสี่ปีซึ่งสามารถเป็นต่อได้อีกหนึ่งสมัย เขาจะได้รับการช่วยเหลือจากผู้ช่วยเลขาธิการสี่คนซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิกและได้รับการรับรองจากตัวเลขาธิการเองเป็นเวลาสี่ปีและอยู่ในตำแหน่งได้อีกหนึ่งสมัย ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งได้แก่ผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายการเมือง ผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและเศรษฐกิจ ผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายกิจการข่าวสารและวัฒนธรรม และผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายอัลกุศด์ อัล-ชาร์ฟ (Al-Quds Al-Sharif)⁴⁹ ก่อนหน้านี้ผู้อำนวยการ (ผู้ประสานงาน) ในเรื่องปาเลสไตน์จะเป็นผู้ดูแลแผนกปาเลสไตน์และได้รับสถานะผู้ช่วยเลขาธิการ อาจกล่าวเพิ่มเติมได้ว่าผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายกิจการการเมืองจะเป็นผู้รับผิดชอบชนกลุ่มน้อยมุสลิมและกิจการทางด้านกฎหมายด้วย

⁴⁹ หมายถึงศาสนสถานแห่งนครเยรูซาเล็ม ตำแหน่งหลังสุดนี้มาจากการตัดสินใจของการประชุมสุดยอดครั้งที่ 3 (3rd Islamic summit) ที่กรุงทาลิบ (Taif) ในปี 1981

คณะทำงานของเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารและกิจการการเงินของสำนักเลขาธิการ รวมทั้งแผนกว้างสัญญาฝ่ายมวลชนสัมพันธ์ การประชุมคณะอวัชและสำนักงานที่อยู่ภายนอก เลขาธิการจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้อำนวยการของคณะทำงานและที่ปรึกษาอีกหลายคนนอกเหนือไปจากหัวหน้าของแผนกต่างๆ เหล่านี้⁵⁰ เมื่อเลขาธิการไม่อยู่ ผู้ช่วยเลขาธิการอาวุโสที่สุดจะทำหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายเนื่องจากไม่มีตำแหน่งรองเลขาธิการ ใน OIC กรณีนี้ก็เช่นเดียวกันเมื่อเลขาธิการเสียชีวิต ลาออกหรือถูกปลดออกผู้ช่วยเลขาธิการที่อาวุโสที่สุด จะเข้ามาทำหน้าที่แทนจนกว่าจะมีการเลือกตั้งเลขาธิการคนใหม่ อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ดังกล่าวยังไม่เคยเกิดขึ้น หากว่าผู้ช่วยเลขาธิการทั้งหมดหรือผู้ช่วยเลขาธิการมากกว่าหนึ่งคนมีความอาวุโสเท่ากันแล้ว ผู้ช่วยเลขาธิการที่อาวุโสที่สุดก็จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้อาวุโสที่สุดเช่นกัน⁵¹

ในกฎบัตรของสหประชาชาติได้มีการวางกรอบให้เลขาธิการมีบทบาทเหมือนนายกรัฐมนตรี แต่บทบาทดังกล่าวยังไม่เคยมีให้เห็นสำหรับผู้นำของ OIC ดังนั้นโดยหลักการแล้วจึงมีความอ่อนแอว่าเลขาธิการของสหประชาชาติ อย่างไรก็ตามสำหรับ OIC แล้วเรื่องของการประชุมและเรื่องที่เกิดขึ้นมาก่อนมากกว่าเรื่องเนื้อหาจะถูกยึดเอาเป็นเรื่องหลักในการวางกรอบและโครงสร้างขององค์กรเสียมากกว่า ในสหประชาชาติเลขาธิการอย่าง Trigue Lie และ Dag Hammershjold ได้นำชื่อเสียงมาสู่สำนักงานของสหประชาชาติ สำหรับ OIC แล้ว OIC มีคนอย่าง Boutros Boutros Ghali อยู่หลายคนแต่ไม่มีคนอย่าง Dag Hammershjold ด้วยเหตุนี้สำนักงานของ OIC จึงมิได้ปรากฏตัวขึ้นอย่างมีพลังอำนาจหรือเป็นที่ดึงดูดความสนใจได้⁵² นอกจากนี้กฎบัตรของ OIC ก็ไม่มีผลผูกพันมากนักและ OIC ก็ไม่ได้เป็นองค์กรใกล้เคียงอย่างสหประชาชาติ ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤตจึงจะรวมตัวกัน⁵³

ตามที่ได้ปรากฏให้เห็นมาแล้วว่า OIC ประสบความเสื่อมถอยหลังจากปี 1990 เมื่อไม่สามารถหาทางออกให้กับความขัดแย้งในวิกฤตอิรัก-คูเวตได้ สำนักงานเลขาธิการก็เผชิญกับแนวโน้มเช่นเดียวกันนี้ ก่อนหน้านี้มีคู่แข่งสำหรับตำแหน่งเลขาธิการอยู่หลายคน นำไปสู่การวิ่งเต้นและการหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง แต่ในปี 1992 และ 1996 มีผู้สมัครเพียงคนเดียว ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยไม่มีใครคัดค้าน ซึ่งอาจ

⁵⁰ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน *Guide to the OIC* (Jeddah : OIC Secretariat 1995)

⁵¹ ดู Noor Ahmad Baba, *OIC : Theory and Practice of Pan Islamic Cooperation*, Karachi : Oxford University Press, 1994) p.212

⁵² ดู Saad S.khan, *Reasserting International Islam, A Focus on the Organization of the Islamic Conference and other Islamic Institutions*, (Oxford : Oxford University Press) p.39

⁵³ สัมภาษณ์ Dato Sopian Ahmad เอกอัครราชทูตมาเลเซียประจำประเทศนิวซีแลนด์และอดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC (2003-2004) ณ โรงแรม Copthorne Hotel and Resort, Waitangi, Bay of Newzeland, 29 พฤษภาคม 2007

กล่าวได้ว่าไม่เคยมีการเลือกตั้งเลขานุการครั้งใดเป็นเช่นนี้มาก่อน จนถึงเวลานี้มีเลขานุการของ OIC อยู่ 9 คนด้วยกัน ทั้งนี้บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเลขานุการ OIC นับตั้งแต่ OIC ได้รับการสถาปนาขึ้นมา มีดังต่อไปนี้

1. ตวนกู อับดุลเราะห์มาน (H.R.H. Tunku Abdul Rahman) จากประเทศมาเลเซีย (1971-1973)
2. นายฮัสซัน โมฮัมมัด อัล-ทอฮามิ (H.E. Hassan Mohammad Al-Touhami) จากประเทศอียิปต์ (1974-1975)
3. ดร. อะมะดู การ์ิม กายี (H.E. Dr. Amadou Karim Gaye) จากประเทศเซเนกัล (1975-1979)
4. นายหะบิบ ชัตตี (Habib Chatty) จากประเทศตูนิเซีย (1979-1984)
5. ดร.หะมิด อัลกอบิด (Dr. Hamid Algabid) จากประเทศไนเจอร์ (1989-1996)
6. ดร.อิซซุดดีน ลารากิ (H.E. Dr. Izuddin Laraki) จากประเทศโมร็อกโก (1997-2000)
7. ดร.อับดุลเลาะห์ เบลกิชิส (H.E. Dr. Abdulouahed Belkiziz) จากประเทศโมร็อกโก (2001-2004)
8. ดร. เอ็มมิลิดดีน อิห์ซานอกลู (Ekmiliddin Ihsanoglu) จากประเทศตุรกี (2005-2008)⁵⁴ และ (2009--)

อาจกล่าวได้ว่าการถือกำเนิดของ OIC นั้น ประเทศมาเลเซียมีบทบาทสำคัญในการสถาปนาองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) ในกรุงราบัต ราชอาณาจักรโมร็อกโก เมื่อวันที่ 25 กันยายน ปี 1969 การประชุมครั้งนี้มีความหมายต่อมาเลเซียมาก เนื่องจากได้มีคำริให้มีการแต่งตั้งตวนกู อับดุลเราะห์มาน ปุตรา อัล-ฮัจญ์ (Taunku Abdul Rahman Putra Al-Haj) ในฐานะเลขานุการคนแรกของ OIC⁵⁵ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งระหว่างวันที่ 1 มกราคม 1971-31 ธันวาคม ปี 1973 อย่างไรก็ตามตวนกู อับดุลเราะห์มานได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการ OIC คนแรกอย่างเป็นทางการจากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิกครั้งที่ 2 ที่กรุงการากี ประเทศปากีสถาน เป็นเวลา 3 ปี

แต่เมื่อกฎบัตรได้รับการรับรอง ระยะเวลาของการอยู่ในตำแหน่งเลขานุการได้กำหนดไว้สองปี ด้วยเหตุนี้ฮัสซัน ทอฮามิ (Hassan Tohami) จากประเทศอียิปต์จึงอยู่ในตำแหน่งสองปี ในขณะที่ อะมะดู การ์ิม กายี (Amadou Karim Gaye) จากประเทศเซเนกัลอยู่ในตำแหน่งสองปี ในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่สามได้มีการตัดสินใจให้ระยะเวลาการอยู่ตำแหน่งเพิ่มเป็นสี่ปี โดยไม่มีการอยู่ในตำแหน่งติดต่อกัน ด้วยเหตุนี้ฮะบิบ ชัตตี ซึ่งมีเวลาอยู่ในตำแหน่งอีกเพียงหนึ่งปี จึงได้อยู่ในตำแหน่งสามปีโดยอัตโนมัติ เมื่อสมัยของการดำรงตำแหน่งของเขาใกล้จะสิ้นสุดลง เขาก็ได้นำเสนอตรรกะที่แปลกออกไปขึ้นมา

⁵⁴ Official OIC Trade Directory, 10 Session of the Islamic Conference (Putrajaya, 2003) p.C9.

⁵⁵ Ibid., p. 13

ตามความคิดของเขา เมื่อระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งเลขาธิการกำหนดให้เป็นสี่ปีในเดือนมกราคมปี 1981 เขาก็จะนับสี่ปีของเขาจากวันที่ดังกล่าวมากกว่าจะนับจากเดือนมกราคม ปี 1980 อันเป็นเดือนที่เขาเข้ารับตำแหน่ง คู่แข่งของเขาสองคนจากปากีสถานและบังกลาเทศ ซึ่งจะเข้ามาแทนเขาไม่ยอมรับตรรกะดังกล่าว แต่ในเมื่อไม่มีผู้สมัครคนใดได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ ทั้งๆ ที่ปากีสถานและบังกลาเทศปฏิเสธที่จะถอนตัวออกจากการเป็นผู้สมัครก็ตาม แต่การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 4 ที่คาซาสลังกาประเทศโมร็อกโก เมื่อวันที่ 16-19 เดือนมกราคมปี 1984 ได้ขยายการอยู่ในตำแหน่งของอะบิบ ซัดดี ออกไปอีกหนึ่งปี ด้วยเหตุนี้อะบิบ ซัดดี จึงอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลาห้าปี

ตามมาด้วยชะรีฟุดดีน ฟิรซาดา (Sharifuddin Pirzada) ที่อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลาสี่ปี ต่อมาในสมัยที่หะมิด อัลกอบิดี จากประเทศไนเจอร์อยู่ในตำแหน่งได้มีการประชุมสุดยอด OIC ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 9-11 เดือนธันวาคม ปี 1991 ที่กรุงดาการ์ (Dakar) ประเทศเซเนกัลและมีการแก้ไขกฎบัตรของ OIC โดยเลขานุการ OIC สามารถลงสมัครติดต่อกันได้ ดังนั้นเมื่อหะมิด อัลกอบิดีได้รับการเลือกตั้ง เขาก็อยู่ในตำแหน่งอีกหนึ่งสมัย ในขณะที่นายเอ็กมิลิดดีน อิห์ซานอกลู (Ekmiliddin Ihsanoglu) จากประเทศตุรกีซึ่งเป็นเลขาธิการคนปัจจุบันก็ได้รับเลือกตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันสองสมัยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้เมื่อกล่าวถึงการอยู่ในตำแหน่งเลขาธิการทั้ง 9 คน ตั้งแต่คนแรกจนถึงปัจจุบัน จึงออกมาเป็นตัวเลขดังนี้คือ 3,2,2+2,5,4,4+4 และ 4+4 ปีตามลำดับ จึงอาจกล่าวได้ว่าไม่มีอะไรที่มีความต่อเนื่องในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งของเลขาธิการ OIC⁵⁶

เลขาธิการทั้ง 9 คน ล้วนมีบทบาทที่โดดเด่นทางการเมืองและการศึกษาในประเทศของพวกเขา ในจำนวนนี้สามคนเป็นนายกรัฐมนตรีมาก่อน หนึ่งคนเป็นรองนายกรัฐมนตรีสองคนเป็นนักกฎหมาย 2 คนเป็นนักการทูต และหนึ่งคนเป็นนักเศรษฐศาสตร์ ในจำนวนเลขาธิการทั้งหมดเป็นตัวแทนชาวอาหรับสองคน แอฟริกา สามคน เอเชียสองคนและยุโรปหนึ่งคน

เราอาจกล่าวถึงภาพรวมของเลขาธิการแต่ละคนได้ดังนี้

ตวนกู อับดุลเราะห์มาน (Tuanku Abdulrahman) 1971-1973

ตวนกู อับดุลเราะห์มาน เป็นที่รู้จักของชาวมาเลเซียในนาม “บิดาแห่งเอกราช” (Father of Independence) หรือ “บิดาแห่งมาเลเซีย” (Bapa Malaysia/Father of Malaysia) และเป็นผู้ให้การเรียกร้องเอกราชให้กับมาเลเซีย ซึ่งต่อมาได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของมาเลเซีย

⁵⁶ ดู Saad S.Khna, Reasserting International Islam op.cit. p.40

ตวนกู อับดุลเราะห์มาน ถือกำเนิดที่วังพาลามิน (Istana Pelamin) เมืองอลอร์สตาร์ รัฐเกดะฮ์ สหพันธรัฐมาเลเซีย ซึ่งในขณะนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของสหราชอาณาจักร เป็นบุตรของสุลต่านหรือ สุลต่านอับดุลหะมิด สุลต่านองค์ที่ 24 ของรัฐเกดะฮ์กับมารดานามว่าหม่อมเนื่องหรือ ซิค เมนยาลารา (Cik Menjalara) ซึ่งเป็นบุตรของหลวงบุรานุรักษ์ เจ้าเมืองนนทบุรี ในสมัยรัชกาลที่ 5

ตวนกู อับดุลเราะห์มาน เริ่มต้นชีวิตการศึกษาในปี 1909 ที่โรงเรียนประถมมาเลย์ (a Malay Primary School) ที่เมืองอลอร์สตาร์ ซึ่งต่อมาได้รับการโอนย้ายมาเป็นโรงเรียนของรัฐบาลอังกฤษ 2 ปี ต่อมาในปี 1911 เมื่ออายุได้ 8 ปี เขาถูกส่งไปศึกษาต่อที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จนถึงปี 1915 จึงเดินทางกลับมาเลเซีย เพื่อศึกษาต่อ ณ Penang Free School หลังจากนั้นได้รับทุนการศึกษาจากรัฐเกดะฮ์ ในปี 1918 เพื่อศึกษาต่อที่วิทยาลัยเซนต์แคทเธอรีน (St. Catherrine) มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ จนกระทั่ง จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต ในปี 1925

เมื่อกลับมาจากอังกฤษ ตวนกู อับดุลเราะห์มาน ก็เข้าทำงานในส่วนราชการของรัฐเกดะฮ์ โดยทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเมืองกูลิม (Kulim) และสุโงปัตตานี (Sungai Patani) อย่างไรก็ตาม ตวนกู อับดุลเราะห์มานเป็นผู้ที่มีเชื้อสายมาเลย์เพียงคนเดียวที่ทำงานในตำแหน่งดังกล่าวท่ามกลางเจ้าหน้าที่ชาวอังกฤษ จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งบ่อยครั้งในการปฏิบัติงานกับฝ่ายบริหารของอังกฤษ แต่เนื่องจากเป็นลูกชายของสุลต่านจึงไม่เกิดการกระทบกระทั่งมากนัก

หลังจากนั้น ตวนกู อับดุลเราะห์มาน จึงตัดสินใจเดินทางไปอังกฤษอีกครั้ง เพื่อศึกษาต่อด้านกฎหมายที่ Inner Temple แห่งกรุงลอนดอน แต่ก็ถูกบังคับให้ยุติการศึกษาในปี 1938 และเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ปะทุขึ้น ก็ตัดสินใจเดินทางกลับมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม เขาได้กลับมาศึกษาต่อที่ Inner Temple ในปี 1947 อีกครั้งโดยช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานสมาคมมาเลย์แห่งเกรตบริเตน (The Malay Society of Great Britain)

ตวนกู อับดุลเราะห์มาน ก้าวเข้าสู่เวทีการเมืองในปี 1949 พร้อมกับเข้าทำงานที่สำนักงานกฎหมายในเมืองอลอร์สตาร์ ต่อมาย้ายไปประจำที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ หลังจากนั้นก็ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานการประชุมศาล (Sessions Court)

ในช่วงเวลาดังกล่าว ลัทธิชาตินิยมกำลังก่อตัวอย่างจริงจังท่ามกลางประชาชน เห็นได้จากการต่อสู้ของอะโตะ ออน ญะอ์ฟาร์ (Datuk Onn Jaafar) หัวหน้าพรรคองค์การสหชาติมาเลย์หรือ UMNO (United Malays National Organization) เพื่อต่อต้านการปกครองของอังกฤษ ตวนกู อับดุลเราะห์มาน เข้าร่วมกับพรรค UMNO และกลายbecome เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมือง เขาได้รับความนิยมและกลายเป็นหัวหน้าสาขาารัฐเกดะฮ์ของ UMNO ในเดือนสิงหาคมปี 1951 เกิดวิกฤตการณ์ใน UMNO คือ การบีบบังคับให้อะโตะ ออน

ญะฮ์ฟร ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค ทำให้ตวนกู อับดุลเราะห์มาน ได้รับการเลือกตั้งเป็นหัวหน้าคนใหม่และดำรงตำแหน่งยาวนานถึง 20 ปี

หนึ่งในความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ด้านการเมืองของอับดุลเราะห์มาน คือ การก่อร่างประเทศมาเลเซีย โดยในปี 1961 เขาได้กล่าวสุนทรพจน์ ณ สมาคมนักข่าวต่างประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Foreign Correspondents Association of Southeast Asia) เกี่ยวกับการก่อตั้งสหพันธรัฐ ต่อมาวันที่ 16 กันยายน ปี 1963 ตวนกู อับดุลเราะห์มาน ได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย และเนื่องด้วยปัจจัยทางเชื้อชาติ ทำให้ในเดือนสิงหาคม ปี 1965 ตวนกู อับดุลเราะห์มาน แจ้งให้รัฐสภามาเลเซีย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ลงมติให้ส่งคโปร์ ถอนตัวออกจากสหพันธรัฐมาเลเซีย

หลังจากที่ตวนกู อับดุลเราะห์มาน สนับสนุนให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติของมาเลเซีย ในปี 1960 เขาได้จัดตั้ง PERKIM หรือองค์การสวัสดิการอิสลาม (The Islamic Welfare Organization) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามให้ปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตใหม่ของการเป็นมุสลิม

ตวนกู อับดุลเราะห์มานเป็นผู้นำเสนอความคิดในเรื่องเครือจักรภพของรัฐอิสลามในปี 1961 เขาเป็นประธานการประชุมอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic Conference) ในกรุงกัวลาลัมเปอร์เมื่อเดือนเมษายน ปี 1969 ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 1 ที่นครญิดดะฮ์ ได้มีการตัดสินใจกันว่า เลขานุการคนแรกของ OIC จะมาจากมาเลเซีย รัฐบาลของมาเลเซียได้รับการร้องขอให้ส่งตวนกู อับดุลเราะห์มาน เข้ารับการเสนอชื่อและได้แต่งตั้งตวนกูอับดุลเราะห์มานขึ้นเป็นเลขานุการในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 2 ที่กรุงการากีในเดือนธันวาคมปี 1970 ที่ยืนยันการแต่งตั้งของเขา หลังจากเข้าดำรงตำแหน่งเป็นเวลาสามปีในฐานะผู้นำของ OIC เขาก็หมดวาระลง และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานคนแรกของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) หรือ IDB ที่เพิ่งตั้งขึ้นมาใหม่ ซึ่งเขามีส่วนในการจัดตั้งธนาคารนี้ด้วย และเป็นสถาบันชำนาญพิเศษของ OIC

ฮัสซัน โมฮัมมัด ฮัฏ-ฏอฮามิ (Hassan Mohammad Tohami) 1974-1975

นายฏอฮามิ ถือกำเนิดในปี 1924 ในอียิปต์ตอนล่าง หลังจากจบการศึกษาชั้นต้น ได้เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยทหารที่กรุงไคโร เขาเป็นรองประธานการประชุมอิสลาม (Islamic Conference) ในปี 1959 เข้าทำงานกระทรวงการต่างประเทศในปี 1961 และได้รับการแต่งตั้งเป็นเอกอัครราชทูตประจำประเทศออสเตรเลีย ในปี 1969 ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการของประธานาธิบดีนาซีร หรือนัซเซอร์ของประเทศอียิปต์ และเป็นรัฐมนตรีประจำรัฐ ในปี 1970-1971 นอกจากนี้เขายังเป็นที่ปรึกษาของประธานาธิบดีชาติ

(President Sadat) ในกิจการด้านศาสนา ระหว่างปี 1971-1974 ได้รับการเลือกตั้งขึ้นเป็นเลขาธิการของ OIC ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก OIC ซึ่งจัดประชุมที่กรุงเบงกาซีประเทศลิเบีย เมื่อปี 1973 โดยดำรงตำแหน่งอยู่สองปี คือปี 1974-1975 ต่อมาเขาก็เข้าไปเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีของอียิปต์อีกครั้งและนำคณะผู้แทนของอียิปต์เข้าร่วมประชุม OIC ที่กรุงเฟซ ประเทศโมร็อกโกในเดือนพฤษภาคม ปี 1979 อันเป็นปีที่อียิปต์ถูกแขวนจากการเป็นสมาชิก OIC เนื่องจากให้การยอมรับการมีอยู่ของประเทศอิสราเอลในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก OIC ครั้งที่ 10 นอกจากนี้ อับดุล-ฆอลฮาไม ยังทำหน้าที่เป็นรองนายกรัฐมนตรีของอียิปต์อีกด้วย⁵⁷

ดร. อะมะดู การ์ิม กายี (Dr. Amadou Karim Gaye) 1976-1977 และ 1978-1979

ดร. กายี ถือกำเนิดเมื่อวันที่ 8 เดือนธันวาคม ปี 1913 ที่เมืองเซนต์หลุยส์ (St. Louis) ประเทศเซเนกัล ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างปี 1922-1935 ที่ Ecole Primair ณ เมืองเซนต์หลุยส์ เขาศึกษาด้านสัตวแพทยศาสตร์จาก Ecole Nationale Veterinaire ประเทศฝรั่งเศสในระหว่างปี 1941-1945 เป็นเวลาถึงสิบเอ็ดปี จนถึงปี 1957 ที่เขาทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการด้านสัตวแพทยศาสตร์ในประเทศเซเนกัล เขาได้รับการเลือกตั้งเป็นรองประธานสภาแห่งชาติของประเทศเซเนกัล และได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานสภาแห่งชาติของประเทศเซเนกัล อันเป็นตำแหน่งที่เขาดำรงอยู่จนกระทั่งเข้ารับตำแหน่งเลขาธิการ OIC⁵⁸

ดร. กายีมีความตื่นตัวทางการเมืองและเป็นรองประธานเพื่อการโฆษณาอยู่ใน Union Progressive Senegalaise (UPS) ในระหว่างปี 1960-1970 ในระยะเวลาเดียวกัน เขาก็อยู่ในคณะรัฐมนตรีหลายครั้ง รวมทั้งเป็นรัฐมนตรีศึกษาในปี 1959 รัฐมนตรีวางแผนระหว่างปี 1959-1960 รัฐมนตรีเทคนิคและความร่วมมือระหว่างปี 1961-65 รัฐมนตรีกองกำลังติดอาวุธระหว่างปี 1965-1968 และท้ายที่สุดก็เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศระหว่างปี 1968-1972 ดร. กายีเป็นประธานสภาเศรษฐกิจและสังคม (ECOSOC) จากปี 1972-1975 ได้รับการเลือกตั้งเป็นเลขาธิการ OIC ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก ซึ่งจัดขึ้นที่นครญิดดะฮ์ประเทศซาอุดีอาระเบียเพื่อเลือกผู้สืบทอด นายฆอลฮาไม การประชุมที่ใช้เวลาห้าชั่วโมงครั้งนี้มีรัฐมนตรีต่างประเทศของซูดานเป็นประธานในที่ประชุม และหลังจากมีการหาเสียงและการปรึกษาหารือกันอย่างหนัก คู่แข่งของเขาคือโอมิร อาร์เทห์ ฆอลิบ (Omer Arteh Ghalib) รัฐมนตรีต่างประเทศของ

⁵⁷ ดู Africa's Who's Who (London : African Books Ltd., 1981) p.1096

⁵⁸ Ibid., pp. 449-50

ประเทศโซมาเลียต้องถอนตัว⁵⁹ไปในที่สุด เขาเข้ารับตำแหน่งในวันที่ 1 มกราคม ปี 1976 ในการดำรงตำแหน่งสองปีแรก

ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก OIC ครั้งที่ 8 ที่กรุงตริโปลี (Tripoly) ในเดือนพฤษภาคม ปี 1977 ได้เลือก ดร.กาบี ให้ดำรงตำแหน่งต่ออีกหนึ่งสมัย เขาใช้ความพยายามอย่างที่สุดที่จะจัดการประชุมสุดยอดครั้งที่ 3 ซึ่งในที่สุดการประชุมก็ได้มีขึ้นหลังจากเขาหมดวาระลง⁶⁰

นายหะบิบ ชัตตี (Habib Chatti) 1980-1984

นายชัตตี ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ นักการทูต และนักการเมืองถือกำเนิดในปี 1916 ที่เมืองมสากีน (Msaken) ประเทศตูนิเซีย เขาได้รับการศึกษาที่วิทยาลัยซอดิกี (Sadiki College) ประเทศตูนิเซีย งานแรกของนายชัตตีคือการยืมอาชีพนักหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ที่เขาทำงานให้ได้แก่ La Presse de Tunisie และ Tunis-soir โดยต่อมาได้เป็นบรรณาธิการ *อัส-เซาเราะฮ์* (As-Zohra) ระหว่างปี 1943-1950 และ *อัส-ซาบะฮ์* ระหว่างปี 1950-1952 เขาถูกจำคุกโดยรัฐบาลฝรั่งเศส ระหว่างปี 1952-1953 เมื่อเขาวิพากษ์การบริหารงานของเจ้าอาณานิคม

นายชัตตีเป็นผู้นำในด้านหนังสือพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ เป็นสมาชิกสภาแห่งชาติจากพรรค *Dastour* ระหว่างปี 1954-55 และเป็นผู้อำนวยการ *อัล-อะมัล* (Al-Amal) ต่อมาเขาได้เป็นสมาชิกฝ่ายวางนโยบายหลักของพรรค *Dastour* ใหม่และเป็นรองประธานสมัชชาแห่งชาติของตูนิเซียที่เพิ่งได้รับเอกราชในปี 1956 เป็นนักการทูตประจำเลบานอนในระหว่างปี 1957-1959 ตุรกีระหว่างปี 1964-1968 และแอลจีเรียระหว่างปี 1969-1972

นายชัตตีขึ้นมาเป็นผู้อำนวยการคณะรัฐมนตรีของประธานาธิบดี (Director to the President's cabinet) ในปี 1972-1974 และเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศของตูนิเซียในปี 1974-1977 นอกจากนี้เขายังทำหน้าที่ประธานสภาผู้บริหารของสันนิบาตอาหรับ (Executive Council of the Arab League) อยู่ระยะเวลานี้

วันที่ 7 ตุลาคม ปี 1979 การประชุมวาระพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามได้จัดให้มีขึ้นที่กรุงนิวยอร์กเพื่อหาผู้สืบทอด ดร. อะมาคู กาบี เลขาธิการที่หมดวาระลง นอกเหนือจากตูนิเซียแล้วก็มีรัฐมนตรีคลังของปากีสถาน กุลาม อิสฮาก ข่านที่ต่อมาได้ขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีของปากีสถาน และรัฐมนตรี

⁵⁹ ดู Keesing's Contemporary Archives, 1975, p.272 94

⁶⁰ Saad S. Khan, Reasserting International Islam, op.cit., 41

ต่างประเทศของบังกลาเทศนายซัมซุดฮา ชาว์ครี (Shamsudoha Choudhry) ที่เป็นผู้สมัครในตำแหน่ง
เลขาธิการ OIC เช่นกัน

วันที่ 8 ตุลาคม คณะกรรมการที่มาจากโมร็อกโก ซาอุดีอาระเบีย ตุรกี และคาเมรูน ได้ถูกแต่งตั้ง
ขึ้นมาเพื่อการลงความเห็นร่วมกัน รัฐมนตรีต่างประเทศของปากีสถาน นายอะกา ซาฮี (Agha Shahi) ยิน
กรานว่าเลขาธิการ OIC ควรเป็นของเอเชีย ทั้งนี้ที่ผ่านมา ดร. กาอีและนายซัดดี ต่างก็มาจากแอฟริกา
บังกลาเทศก็เช่นเดียวกันได้ยืนยันในจุดนี้เช่นกันในขณะที่รัฐบาลรัฐที่มีความสำคัญได้โต้แย้งว่าไม่มีการ
แยกกันทางภูมิศาสตร์ในอิสลาม ในที่สุดปากีสถานและบังกลาเทศก็ตกลงที่จะถอนตัวออกจากการ
แข่งขัน ด้วยความมั่นใจว่าเลขาคณตต่อไปของ OIC ต้องเป็นเอเชียอย่างแน่นอน และ OIC ก็ให้การยอมรับ
ความจริงว่ามีการแบ่งกลุ่มทางภูมิศาสตร์ภายในองค์การอิสลาม⁶¹

หลังจากการถกเถียงอันยาวนาน นายซัดดี ก็ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเลขาธิการ OIC โดยเอกฉันท์
เป็นเวลาสองปี นับจากวันที่ 1 มกราคม ปี 1980 เป็นต้นไป แต่เมื่อการประชุมสุดยอดอิสลามจัดการประชุม
ที่กรุงฏออีฟ (Taif) ประเทศซาอุดีอาระเบียในปี 1981 ก็ได้มีการแก้ไขกฎบัตรของ OIC ให้เพิ่มการอยู่ใน
ตำแหน่งของเลขาธิการจากสองปีเป็นสี่ปี เมื่อระยะเวลาของการอยู่ในตำแหน่งที่ขยายออกไปใกล้จะหมด
ลง และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 14 มีขึ้นที่กรุงดาการ์ (Dhaka) ในเดือนธันวาคมปี 1983 ยังหา
ผู้ดำรงตำแหน่งแทนยังไม่ได้ ดังนั้นบนพื้นฐานดังกล่าว นายซัดดีจึงเคลื่อนไหวก่อนเพื่ออยู่ในตำแหน่งอีกหนึ่งปี
ด้วยการสนับสนุนของกษัตริย์ ฮัสซัน แห่งโมร็อกโก

ในสมัยของนายซัดดี มีการประชุมสุดยอดอิสลามสองครั้ง และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ
ของรัฐสมาชิก OIC สี่ครั้งและมีการประชุมสมัชชาสามัญพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก OIC
อีกครั้ง สมัชชาของเขาถือว่าเป็นสมัชชาแห่งการทำลายในโลกอิสลามรวมทั้งสงครามอิรัก-อิหร่าน การรุกราน
อัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียต การรุกรานเลบานอนของอิสราเอลและ PLO ถูกขับออกจากเลบานอน
ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นในสมัยของนายซัดดีทั้งสิ้น นายอะบิบ ซัดดีถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ 7 เดือนมีนาคม ปี
1991 ขณะที่มีอายุ 74 ปี หลังจากความพยายามในการผ่าตัดหัวใจในกรุงตูนิซประสบความล้มเหลว⁶²

นายชัยยิด ชะรีฟุดดีน ปิรซาดา (Syed Sharifuddin Pirzada) 1985-1988

⁶¹ Pakistan Time, 10 October, 1979

⁶² Saad S.Khan, Reasserting International Islam, *ibid.*, p.42

นายชัยยิด ชะรีฟุดดีน ฟิรซาดา ชาวปากีสถาน ถือกำเนิดเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน ปี 1923 ที่เมืองบุรฮานปุร์ (Burhanpur) ประเทศอินเดีย นายฟิรซาดาเข้าสู่การเมืองในตอนต้นทศวรรษ 1940 และเป็นเลขาของบิดาแห่งปากีสถาน กออิดีอะซัม มุฮัมมัด อะลี จินนะฮ์ (Quaid-i-Azam Muhammad Ali Jinnah - 1941-1944) เป็นเลขาธิการสันนิบาตมุสลิมแห่งเมืองบอมเบย์ (หรือมุมไบในปัจจุบัน) เป็นประธานกรรมการเผยแพร่ข่าวสารแก่สาธารณชน ประจำแคว้นของพรรคสันนิบาตมุสลิมระหว่างปี 1945-1947 ในปี 1947 เมื่ออนุทวีปได้รับเสรีภาพและถูกแยกออกเป็นอินเดียและปากีสถาน ครอบครัวของเขาซึ่งก็เหมือนกับครอบครัวของชาวมุสลิมส่วนใหญ่ได้ตัดสินใจอพยพไปยังประเทศปากีสถาน หลังจากตั้งรกรากในกรุงคาราจีแล้ว เขาได้เข้ามาเป็นบรรณาธิการบริหารของหนังสือพิมพ์เฮรัลด์ (Herald) ในปี 1947 จบการศึกษาด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัยบอมเบย์ ในปี 1945 เป็นที่รู้จักกันว่าเป็นตุลาการชั้นนำและเชี่ยวชาญในเรื่องรัฐธรรมนูญของปากีสถาน ที่สำคัญเป็นบุคคลที่มีบทบาทโดดเด่นในการเคลื่อนไหว เพื่อเรียกร้องเอกราชของปากีสถาน

นายฟิรซาดา ดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลปากีสถานหลายตำแหน่ง ในช่วงที่ปากีสถานปกครองด้วยระบอบทหาร เขามีความใกล้ชิดกับรัฐบาลทหารทั้งสี่รัฐบาล เขาเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศในระหว่างปี 1966-1968 นับตั้งแต่ปี 2002-ปัจจุบัน เขาได้รับตำแหน่ง ที่ปรึกษาอาวุโสกิตติมศักดิ์ ให้กับนายกรัฐมนตรีในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมาย และสิทธิมนุษยชน ในปี 1977 เขาขึ้นมาเป็นประธานอนุกรรมการชนกลุ่มน้อยของสหประชาชาติ เป็นสมาชิกของคณะกรรมการกฎหมายและประธานคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญในการร่างกฎหมายของ IICJ เขาได้เป็นรัฐมนตรีกฎหมายและกิจการรัฐสภา ระหว่างปี 1979-1985 และอัยการสูงสุดของปากีสถานในปี 1977-1984 ในรัฐบาลทหารที่ขึ้นมาปกครองปากีสถานเป็นครั้งที่สาม⁶³ โดยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในขณะที่มีอายุน้อยที่สุดและได้รับตำแหน่งดังกล่าวในเวลาต่อมาอีก 2 ครั้ง คือระหว่างปี 1968-1971 และปี 1977-1985

ผู้นำส่วนใหญ่ของปากีสถาน อาทิ นายพลญียา อุลฮัก (Zia-ul-Haq) นายกลาม อิสฮาก ข่าน (Ghulam Ishaq Khan) นางเบนาซีร์ บุตโต (Benazir Bhutto) นายนาวาซ ชารีฟ (Nawaz Sharif) พลเอกเพอร์เวซ มุชร์ร็อฟ (Pervez Musharraf) เคยขอความช่วยเหลือจากฟิรซาดาทั้งสิ้น เมื่อพวกเขาต้องเผชิญกับการท้าทายทางกฎหมายอย่างรุนแรง

นายฟิรซาดาได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ OIC ตั้งแต่ปี 1985-1988 จากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 15 ที่กรุงซานาอ์ (Sana'a) ประเทศเยเมน เมื่อเดือนธันวาคม ปี 1984 โดยได้รับชัยชนะเหนือนายชัมซุดดอฮา (Shamsudoha) รัฐมนตรีต่างประเทศของบังกลาเทศ เขาอยู่ในอำนาจสี่ปีในเดือน

⁶³ ดู The International Who's Who, (London : Europa Publication Ltd., 1992, p.1289)

มกราคมปี 1989 ดร.กอบิดได้เข้ามารับตำแหน่งต่อจากเขา งานสำคัญของนายฟิรชาคือการเป็นประธาน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่างสถานะศาลยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศ (Islamic International Court of Justice) และสมาชิกของคณะกรรมการสิทธิการ ผู้พิพากษา ผู้ทรงคุณวุฒิ (Committee of Eminent Jurists) เพื่อทบทวนกฎ บัตร OIC ในปี 2007

ขณะเดียวกัน นายฟิรชาก็เข้ารับตำแหน่งที่สำคัญในสหประชาชาติ ได้แก่ ประธาน คณะอนุกรรมการป้องกันการเลือกปฏิบัติและปกป้องชนกลุ่มน้อย (UN Sub-commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities) ในปี 1977- 1978 เป็นคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ (The International Law Commission) ในปี 1981-1986 และหัวหน้าผู้แทนของปากีสถานใน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติ (UN Human Rights Commission) ในปี 1995

ในช่วงที่นายฟิรชาดำรงตำแหน่งเลขาธิการ OIC เขาได้เผชิญกับการท้าทายทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาอัฟกานิสถาน การเริ่มต้นก่อร่างตลาดร่วม ปัญหาทางการเงินที่สถาบันและองค์กร ภายใต้ OIC ต้องเผชิญ สำหรับประเด็นการปรับปรุง OIC จากการประชุมในหลายเวทีมีการเสนอแนวทาง ต่างๆ ในการพัฒนา แต่ข้อเสนอบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับการนำไปปฏิบัติ

นายฟิรชาดำเนินการให้ความใส่ใจเป็นพิเศษกับความเป็นหนึ่งเดียวและความสามัคคีของประชาชาติมุสลิม (อุมมะฮ์) รวมทั้งการแพร่กระจายความกินดีอยู่ดีไปยังมุสลิมทั่วโลก สำหรับปัญหาอันซับซ้อนที่องค์การ การประชุมอิสลามกำลังประสบอยู่นั้น นอกเหนือไปจากปัญหาที่กล่าวถึงข้างต้น ยังปรากฏว่ามีประเด็นการ ต่อต้านอำนาจอธิปไตย วัฒนธรรม การบูรณาการเขตแดนและความศรัทธาของประเทศมุสลิม การพัฒนา ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยังล่าช้าหลังรวมอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ยังคงต้องการการแก้ไขอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง คือ ปัญหาปาเลสไตน์ ปัญหาเยรูซาเล็ม ปัญหาเลบานอน ปัญหาอิรัก-อิหร่าน ปัญหาการก่อการ ร้ายข้ามชาตินามิเบีย และการถือสิทธิ์ผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของอิสราเอล

นอกจากนี้ นายฟิรชายังให้ความสนใจกับการก่อตั้งศูนย์วิจัยด้านประวัติศาสตร์อิสลาม ศิลปะ และวัฒนธรรม ว่าเป็นก้าวที่สำคัญในการรวบรวมความพยายามของอุมมะฮ์ ที่จะรักษา ปกป้อง พื้นฟู และ สนับสนุนความเข้าใจ รวมถึงความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ เช่นเดียวกับเลขาธิการ OIC ใน อดีต นายฟิรชาดำเนินการสนับสนุนสันติภาพบนเวทีประชาคมระหว่างประเทศและความมั่งคั่งของมนุษยชาติ

หลังจากหมดวาระการดำรงตำแหน่งจาก OIC แล้วเขามีความตื่นตัวอย่างมากในอาชีพทางกฎหมาย ในปากีสถาน ศาลสูงของปากีสถานก็ขอคำแนะนำจากเขาในเรื่องของรัฐธรรมนูญ เขาเป็นเจ้าของหนังสือว่าด้วยมุฮัมมัด อะลี จินนะฮ์ ผู้เป็นบิดาของปากีสถานอยู่หลายเล่ม⁶⁴

ดร. หะมิด อัล-กอบิด (Dr.Hamid Al-Gabid) 1989-1992 และ 1993-1996

ดร. กอบิดถือกำเนิดในปี 1941 ในเมืองตาโนต (Tanout) ประเทศไนเจอร์ ซึ่งในตอนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของประเทศแอลจีเรีย เขาได้รับการศึกษาขั้นต้นที่ประเทศไนเจอร์ หลังจากนั้นก็ไปศึกษาต่อที่ *Lycee El Biar* ที่กรุงแอลเจียร์ ซึ่งที่นั่นเขาได้รับประกาศนียบัตรมัธยมปลาย (*Baccalaureat*) จากที่นี่ หลังจากนั้นก็ได้ได้รับปริญญาตรีด้านกฎหมาย (LL.B) จากมหาวิทยาลัยอาบิเดจาน (Abidjan) และ IIAP จากกรุงปารีส และจากสถาบันบริหารรัฐกิจระหว่างประเทศ (International Institute of Public Administration) ที่กรุงวอชิงตัน เขาได้รับปริญญาเอกจากการเขียนวิทยานิพนธ์ว่าด้วยระบบการธนาคารที่มหาวิทยาลัยแห่งปารีส (Sorbonne)⁶⁵

เขาเดินทางกลับประเทศและเข้าทำงานในกระทรวงการคลัง ครั้งแรกในฐานะผู้อำนวยการในระหว่างปี 1972-1974 จากนั้นก็ขึ้นมาเป็นเลขาธิการในระหว่างปี 1974-1975 ต่อมาได้เป็นผู้อำนวยการฝ่ายบริหารพื้นถิ่นของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามระหว่างปี 1975-1979 ในปี 1979 เขาเดินทางกลับประเทศและได้รับตำแหน่งทางการเมืองในฐานะรัฐมนตรีต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศในระหว่างปี 1979-1981 ในระหว่างสองปี เขาได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีพาณิชย์แล้วก็เข้ามาเป็นรัฐมนตรีขนส่ง และเป็นรัฐมนตรีคลังในระยะเวลาสั้นๆ ในปี 1983 เมื่อ ดร.อัล-กอบิด อายุ 42 ปี เขาก็ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีของไนเจอร์ และปกครองประเทศจนถึงปี 1988 ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่ยากลำบากของประเทศ

เขาได้รับการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิกเพื่อเข้าทำหน้าที่ต่อจากนายชะรีฟุดดิน ฟีรชาดาในวันที่ 7 มกราคมปี 1989 ในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 9-11 เดือนธันวาคมปี 1991 มีการแก้ไขกฎบัตรของ OIC ทำให้เขาอยู่ได้อีกหนึ่งสมัย ดร.กอบิดนับเป็นเลขาธิการ OIC ที่อยู่ในอำนาจได้ยาวนานที่สุด เป็นเลขาธิการของ OIC ที่อายุน้อยที่สุดคือ 48 ปี

ในสมัยของเขามีการประชุมสุดยอดอิสลามสองครั้ง มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิก OIC เจ็ดครั้ง และการประชุมสามัญสมัยพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐสมาชิกสองครั้ง

⁶⁴ ดู Saad S.Khan, Reasserting International Islam, *op.cit.*, p.42-43

⁶⁵ ดู Dr.Hamid Al-Gobid : A profile (Jeddah : OIC Secretariat, 1993) pp.1-8.

เช่นเดียวกันในสมัยของเขามีเหตุการณ์สำคัญหลายเหตุการณ์เกิดขึ้นเช่นสงครามอ่าว การแตกสลายของสหภาพโซเวียต และโซกนาธรรมบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ในเวลาเดียวกันสมาชิก OIC ก็เพิ่มขึ้น ปาเลสไตน์ตกลงสันติภาพกับอิสราเอล และปัญหาของประเทศฟิลิปปินส์ทางตอนใต้ได้รับการแก้ไข เขาเป็นหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการผลักดันข้อตกลงสันติภาพระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับขบวนการโมโร (MNLF) ตามข้อตกลงครั้งล่าสุดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อตกลงตริโปลีในปี 1976

ในกรณีแอฟริกาได้จากการประชุมแห่งชาติแอฟริกัน ดร.อัล-กอบิดเรียกร้องให้รัฐบาลแอฟริกาได้จัดอุปสรรคเพื่อยุติความรุนแรงในประเทศ โดยเน้นย้ำให้จัดการอุปสรรคตามแนวทางประชาธิปไตยที่รัฐธรรมนูญได้ระบุไว้ถึงการไม่จำกัดเชื้อชาติ ซึ่งวางอยู่บนผลประโยชน์ของชาติแอฟริกันทั้งหมด พร้อมทั้งแสดงทรรศนะถึงความจำเป็นของรัฐบาลแอฟริกันที่ต้องปรับเปลี่ยนมาตรการในทันที เพื่อยุติความรุนแรงและป้องกันชีวิต รวมทั้งทรัพย์สินของประชากรผิวสี⁶⁶

ในกรณีแคชเมียร์ ดร. อัล-กอบิดเน้นย้ำว่า OIC สนับสนุนการต่อสู้เพื่อการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชเมียร์ที่สอดคล้องกับมติของคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ และเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานบนหลักการตระหนักรู้ของประชาคมระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันก็เรียกร้องประเทศสมาชิกเกลี้ยกล่อมอินเดียให้ยุติการแทรกแซงสิทธิมนุษยชนของชาวแคชเมียร์

ในเรื่องการสนทนาระหว่างอารยธรรม ดร. อัล-กอบิดให้ความสนใจต่อการฟื้นฟูความเข้าใจอันดีระหว่างมุสลิมกับประชาคมระหว่างประเทศ โดยร่วมกับ TARIC (the Toronto & Region Islamic Congregation) จัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่เมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา จุดประสงค์หลักของการประชุม เพื่อจัดเวทีสำหรับการสนทนาระหว่างมุสลิมและผู้นับถือศาสนาอื่น เขาได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเข้าใจผิดที่มีต่อโลกมุสลิมว่ามาจากการเพิกเฉยและจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์⁶⁷

การสนับสนุนจัดการประชุมสนทนาระหว่างอารยธรรมครั้งนี้ เป็นอีกหนึ่งภารกิจสำคัญของ ดร. หะมิด อัล-กอบิด เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและการสื่อสารระหว่างมุสลิมและบุคคลอื่น การประชุมลักษณะนี้จะจัดขึ้นทั่วทุกทวีปเป็นลำดับต่อไป

ดร.กอบิด ได้พบกับสันตะปาปาที่กรุงวาติกัน เพื่อเสนอให้มีการสานเสวนาระหว่างมุสลิม-คริสเตียน และสนับสนุนการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเงินใน OIC ก่อนการสิ้นสุดตำแหน่งในตอนปลายของปี 1996 เขาได้ลงแข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติแต่แพ้ให้กับนายโคฟี อันนัน (Kofi Anan) แห่งประเทศกานา เขาได้รับรางวัลกษัตริย์ฟัยซอล (King Faisal Prize) และอิสริยาภรณ์ระหว่างประเทศ

⁶⁶ <http://70.84.171.10/~etools/newsbrief/1992/news9207.21>

⁶⁷ <http://www.wrmea.com/backissues/1196/9611046.htm>

อื่นๆ อีกหลายครั้ง ต่อมาในปี 1999 เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ปรากฏว่า ดร.อัล-กอบิดได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ นอกจากนี้ในปี 2004 ดร.อัล-กอบิด ยังดำรงตำแหน่งทูตพิเศษของสหภาพแอฟริกันเพื่อติดตามกรณีความขัดแย้งในเมืองคาฟูร์ของซูดานอีกด้วย ในทรรสนะของ ดร.หะมิด อัล-กอบิด รัฐอิสลามจะต้องรวมตัวกันเพื่อสร้างระเบียบอิสลาม อันเป็นระเบียบซึ่งจะรักษาพวกเขาเอาไว้จากการตกเป็นประเทศที่ขาดความสำคัญในระเบียบโลกใหม่⁶⁸ สำหรับอัลกอบิดตัวอย่างของการตกเป็นประเทศที่ขาดความสำคัญได้แก่การรุกรานของสหรัฐต่อลิเบีย ในเหตุการณ์ครั้งนั้น ผู้นำ OIC มิได้ใช้ถ้อยคำที่รุนแรงต่อต้านสหรัฐเท่านั้นแต่ยังได้ประณามการรุกราน การคุกคามและการวางแผนของสหรัฐที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องในการต่อต้านลิเบียอีกด้วยพร้อมกับประกาศความเป็นปีกแผ่นของพวกเขากับลิเบีย⁶⁹

เลขาธิการ OIC ยังได้ย้ำถึงความสำคัญในการใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในทุกๆ ทางในทิศทางที่จะนำหลักการและอุดมการณ์ของกฎบัตร OIC มาใช้ ในเวลาเดียวกันเขายังได้เรียกร้องให้มีความร่วมมือระหว่าง OIC และสหประชาชาติเพื่อให้ได้มาซึ่งสันติและความมั่นคงสำหรับทุกชาติอีกด้วย

ดร.อิซซุดดิน ลารากิ (H.E. Dr. Izuddin Laraki) จากประเทศโมร็อกโก 1997-2000

ดร.ลารากิ เป็นที่รู้จักกันในนามของผู้ที่อุทิศตนและมีจิตใจเปิดกว้าง เขามีความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำรัฐในโลกมุสลิมและประเทศอาหรับ ได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดของ OIC ที่ประเทศคูเวตในปี 1987 ที่กรุงดakar ประเทศเซเนกัล ในปี 1991 และเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการอัลกุฎส (AI-Quds Committee) หลายครั้ง ดังนั้นเขาจึงมีความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลมุสลิมหลายคน⁷⁰ ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง ดร.อิซซุดดิน ลารากิ มีบทบาทสำคัญในการผลักดันเรื่องต่างๆ ที่สำคัญต่อการพัฒนา OIC ดังนี้

1. ด้านการเมือง

1.1 ปัญหาอัฟกานิสถาน นอกเหนือจากปัญหาปาเลสไตน์ที่เลขาธิการ OIC ทุกคนให้ความสำคัญในการแสวงหาหนทางที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาแล้ว ประเด็นปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างเร่งด่วนในช่วงนี้ คือ ปัญหาอัฟกานิสถาน ดร. ลารากิ เรียกร้องให้ชาวอัฟกันแต่ละฝ่ายยุติการสู้รบและหันหน้ามาแก้ไขวิกฤตการณ์ภายในประเทศอย่างสันติ เน้นให้ฝ่ายต่างๆ แสดงเจตจำนงแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในประเทศบนพื้นฐานการคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก⁷¹ พร้อมกับร้องขอให้ UN ร่วมมือกับ

⁶⁸ Final Communique of the 20th Islamic Conference of Foreign Minister, Istanbul, Turkey, August 4-8 1991

⁶⁹ Ibid

⁷⁰ Saad S.Khan, Reasserting International Islam *op.cit.*, p.39

⁷¹ <http://www.afghanistannewscenter.com/news/1999/april/apr20b1999.htm>

OIC อีกครั้งเหมือนที่เคยประสบความสำเร็จในการนำทั้งสองฝ่ายนั่งโต๊ะเจรจาที่กรุงอิสลามาบัด ประเทศปากีสถานมาแล้ว

1.2 ในปัญหาปาเลสไตน์ ดร. อิซซุดดีน ลารากี เน้นย้ำถึงความพยายามของ OIC ที่จะสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์ จนกว่าพวกเขาจะฟื้นคืนความถูกต้องของชาติที่ไม่อาจยึดครองได้ (inalienable national right) และร้องขอประชาคมระหว่างประเทศให้ประณามกลุ่มที่ปฏิเสธสันติภาพให้ยุติการใช้ความรุนแรง รวมทั้งให้อุดหนุนและแก้ไขปัญหาด้านหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

1.3 ในวิกฤตการณ์โคโซโว ดร. ลารากี ได้ขอให้รัฐสมาชิกใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการช่วยเหลือผู้พลัดถิ่นชาวโคโซโว และเน้นให้ตระหนักถึงบทบาทของกลุ่มประเทศมุสลิมในการเรียกร้องให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติช่วยเหลือฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างสันติภาพและความมั่นคงในบอลข่าน รวมถึงการนำตัวผู้กระทำความผิดที่ข่มเหงชาวโคโซโวมาพิจารณาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม

1.4 ในเรื่องของการก่อการร้าย ดร. ลารากี ชี้ให้เห็นว่าเรื่องของการก่อการร้ายได้กลายมาเป็นปรากฏการณ์ที่ประเทศมหาอำนาจของโลกพยายามผูกมัดเรื่องการก่อการร้ายกับบางประเทศและบางกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเสรีภาพของชาติ เขากล่าวถึงจุดยืนของ OIC ให้ทราบว่า โลกมุสลิมประณามการก่อการร้ายและความคิดสุดโต่งทุกรูปแบบ ทั้งนี้ OIC มองเห็นความจำเป็นของการเข้าร่วมประชุมในเวทีระหว่างประเทศเพื่อยืนยันถึงการก่อการร้ายว่ามีความแตกต่างจากการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของประชาชน⁷²

2. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดร. ลารากี ได้พิจารณาถึงความจำเป็นเกี่ยวกับความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยกระตุ้นให้ประเทศมุสลิมสนับสนุนการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในประเทศของตนเองและในระหว่างประเทศสมาชิก เพราะวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำชาดิมูสลิมให้ก้าวหน้าเท่าทันประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกมุมหนึ่ง เขาได้ชี้ให้เห็นว่ารัฐสมาชิก ควรใช้ความพยายามให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม การสร้างภาคเกษตรกรรมให้เข้มแข็ง และการจัดระบบดูแลสุขภาพอนามัยให้เพียงพอ โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในชนบท

นอกจากนี้ ดร. ลารากี ยังได้เน้นย้ำถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ให้เหมาะสม เช่น ด้านพลังงาน ด้านการคมนาคมขนส่ง เพิ่มการส่งออกทั้งด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ รวมถึงการบรรลุถึงการ

⁷² Ibid.

เป็นผู้นำในสาขาต่างๆ ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สำคัญ เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ วิศวกรรมศาสตร์ ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีการป้องกัน ทั้งนี้เขาได้อธิบายเพิ่มเติมว่าความพยายามเหล่านี้จำเป็นต้องจัดระบบให้รอบด้านและมีกำหนดเวลา เพื่อความสำเร็จในการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศบนพื้นฐานของกรอบเวลาที่สอดคล้องกัน

3. ด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร

ภายใต้กระแสโลกยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็ว ดร.ลารากี มุ่งเน้นให้รัฐสมาชิก OIC เล็งเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร โดยเรียกร้องให้โลกมุสลิมจัดทำสื่ออย่างมีสติและมีความรับผิดชอบ โดยใช้ช่องดาวเทียมของบรรดาประเทศสมาชิกให้เกิดผลสูงสุด เขาได้ย้ำถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศกับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยในการประชุมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (the Group of Experts) เรื่อง โครงการไซเบอร์สเปซและข้อมูลข่าวสารของมุสลิม ครั้งที่ 5 ณ กรุงญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย⁷³ ดร. ลารากี ได้อภิปรายว่า โลกกำลังเข้าสู่ยุคใหม่ที่วางอยู่บนพื้นฐานสำคัญด้านข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะประเด็นการสื่อสารจะเพิ่มความสำคัญมากขึ้น เลขาธิการ OIC ร้องขอให้รักษาไว้ซึ่งความร่วมมือพหุภาคีระหว่างสถาบันข้อมูลข่าวสารและสื่อสารมวลชนภาคเอกชนของกลุ่มรัฐสมาชิก เพื่อก้าวสู่แผนความร่วมมือที่พร้อมจะตอบสนองความต้องการของอุมมะฮ์มุสลิม ตระหนักถึงความเข้มแข็งและศักยภาพของขอบเขตข้อมูล รวมทั้งการสื่อสารระหว่างประเทศ ที่มีแบบแผนอันน่าพึงพอใจ

4. ความสัมพันธ์กับ UN

ดร. ลารากี ในฐานะเลขาธิการ OIC ได้แสดงออกถึงการเป็นกระบอกเสียงให้กับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศในโลกมุสลิม ทั้งนี้เขาได้อธิบายให้ UN มองเห็นอีกภาพของประชาคมโลก บางส่วนที่กำลังประสบกับความยากลำบาก เขาได้แบ่งปันข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่ นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่ง ดร.อิซซุดดิน ลารากี แสดงทรรศนะไว้ว่าชาวมุสลิมควรทำให้โลกาภิวัตน์เป็นกลไกยกระดับประชาชนให้ออกจากความมืดมนและความทุกข์ยาก ไม่ใช่เป็นเครื่องมือที่บังคับประชาชนให้มีความลำบากมากกว่าเดิม ต้องทำให้แน่ใจอย่างละเอียดรอบคอบว่า โลกาภิวัตน์สนับสนุนความเท่าเทียม

⁷³<http://www.islamicvoice.com/December.99/news.htm>

ประกันโอกาสของคนอย่างเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความโปร่งใส และส่งเสริมการเคารพซึ่งกันและกัน
ท่ามกลางการปฏิสัมพันธ์ของประชาชนและชาติต่างๆ ในโลก⁷⁴

เพื่อให้บรรลุจุดหมาย จำเป็นที่ประชาชนและชาติต่างๆ ในโลกต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมของ
เสรีภาพและความยุติธรรม มนุษยชาติทุกคนควรได้รับลมหายใจแห่งเสรีภาพ และการได้รับอำนาจเพื่อให้
พวกเขาตัดสินใจสร้างการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม ขณะเดียวกัน ดร. ลารากี ยัง
เรียกร้องให้ยุติการครอบครองของต่างชาติ และมุ่งเน้นสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยเฉพาะสิทธิใน
การตัดสินใจด้วยตนเองของประชาชนชาวปาเลสไตน์และแคว้นมีร์ ตราบใดที่คนเหล่านี้และกลุ่มคนอื่นๆ
ยังคงตกอยู่ในสภาพดังกล่าว มนุษยชาติทั้งมวลก็เหมือนตกอยู่ในสภาพแห่งความน่าละอาย

ดร. อิซซูดดิน ลารากี ชี้ให้เห็นว่าเป็นหน้าที่ของสหประชาชาติ ที่จะช่วยปลดปล่อยสังคม
มนุษยชาติจากสภาพความยากลำบากที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน เพื่อให้พวกเขาฟื้นคืนซึ่งศักดิ์ศรีและความ
ภาคภูมิใจในตนเอง และอยู่ร่วมกันในฐานะหุ้นส่วนที่เท่าเทียมและมีเสรีภาพ

อับดุลเลเฮด เบิลกีซีส (Abdulouahed Belkeziz) 2001-2004

ดร. เบิลกีซีส เกิดเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม ปี 1939 ที่เมืองมาราเกช ประเทศโมร็อกโก ศึกษาในระดับ
ปริญญาด้านกฎหมายที่คณะนิติศาสตร์ ณ กรุงราบัตและที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส หลังจากนั้นจบ
การศึกษาระดับปริญญาเอกด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัย Rennes (University of Rennes) ประสบการณ์ใน
การทำงานที่สำคัญของ ดร. เบิลกีซีส คือการได้รับการแต่งตั้งเป็นคณบดี คณะสังคมศาสตร์ และคณะ
เศรษฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยในโมร็อกโก ในปี 1976 เป็นศาสตราจารย์ที่คณะนิติศาสตร์และที่ปรึกษา
ด้านกฎหมายให้กับผู้แทนของประเทศโมร็อกโก ประจำสหประชาชาติ ในปี 1972-1974 เขาได้เข้ารับ
ตำแหน่งเอกอัครราชทูตโมร็อกโกประจำกรุงแบกแดด ปี 1979-1981 ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ข้อมูลข่าวสาร ปี 1983-1985 ขึ้นมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และ ปี 2001-2004 ได้รับ
การเลือกตั้งเป็นเลขาธิการ OIC

บทบาทระหว่างดำรงตำแหน่งเลขาธิการ OIC

1. ปัญหาปาเลสไตน์

⁷⁴ <http://www.un.org/millennium/webcast/statments/islmicconf.htm>

ดร. เบ็ลกีซีส ยืนหยัดความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาลาเลสไตน์โดย ได้ปรึกษาหารือกับนายนาบิล ชาอัย (Nabil Shaath) จากองค์การปาเลสไตน์แห่งชาติ (PNA) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีการวางแผนและความร่วมมือระหว่างประเทศ (Minister of Planning and International Cooperation) เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญห ในระดับของ OIC และกระตุ้นความเป็นหนึ่งเดียวของอุมมะฮ์มุสลิม เพื่อหยุดยั้งการรุกรานของอิสราเอล รวมทั้งการเจรจาที่สร้างความมั่นใจในก่อตั้งรัฐปาเลสไตน์ โดยมีนครเยรูซาเล็ม (Al-Quds Al-Sharif) เป็นเมืองหลวง

ขณะเดียวกันเลขาธิการ OIC ได้ส่งสารถึงประธานาธิบดีอะเราะฟาต (Yasser Arafat) ประธาน องค์การปาเลสไตน์แห่งชาติเกี่ยวกับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในภูมิภาค และพิจารณาอย่างลึกซึ้งถึงความ ก้าวร้าวของอิสราเอลต่อชาวปาเลสไตน์ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว รวมถึงการยึดครองของกองกำลังอิสราเอล ต่อค่ายผู้ลี้ภัย หมู่บ้าน และเมืองของชาวปาเลสไตน์ ซึ่งการจู่โจมของอิสราเอลทำให้มีผู้บาดเจ็บหลายร้อยคน มีทั้งผู้หญิง เด็ก และคนชรา นอกเหนือไปจากการพังทลายของบ้านเรือนเป็นจำนวนมาก

การขยายตัวของการจู่โจมเกิดขึ้น ในช่วงที่มีความพยายามทั้งระดับภูมิภาคและระดับระหว่าง ประเทศ เพื่อนำความสงบสุขมาสู่ภูมิภาค และฟื้นคืนกระบวนการสันติภาพ โดยเฉพาะการผลักดันจาก กษัตริย์อับดุลลอฮ์ บิน อับดุลอาซีซ (Abdullah bin Abdul Aziz) แห่งราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย เพื่อยุติ ความขัดแย้งระหว่างอาหรับ-อิสราเอล

ดร.เบ็ลกีซีส (Belkeziz) ได้เรียกร้องประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะคณะมนตรีความมั่นคง สหประชาชาติให้ยุติความรุนแรงจากการโจมตีของอิสราเอล จัดเตรียมการป้องกันสำหรับชาวปาเลสไตน์ และเรียกร้องให้อิสราเอลถอนตัวออกจากดินแดนของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมถึงการปฏิบัติตาม กฎหมายระหว่างประเทศ ขณะที่มีการประณามอย่างรุนแรงต่อการกระทำของอิสราเอล ดร.เบ็ลกีซีสได้ เน้นย้ำจุดยืนของชาวปาเลสไตน์ที่ยืนหยัดสนับสนุนความชอบธรรมในการต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิของ พวกเขา ที่สำคัญคือสิทธิและเสรีภาพของการกลับคืนสู่มาตุภูมิ และการสร้างรัฐเอกราช โดยมีนครเยรูซาเล็ม เป็นเมืองหลวง ที่สำคัญเขาได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกเพิ่มการสนับสนุนทุกรูปแบบเพื่อช่วยเหลือชาว ปาเลสไตน์

2. การส่งเสริมระบบศาลยุติธรรม

ดร. เบ็ลกีซีสได้อธิบายถึงเรื่องความยุติธรรมไว้อย่างน่าสนใจว่า “ไม่มีสันติภาพโดยปราศจากความ ยุติธรรม” ปัจจุบันหากประชาชาติโดยสมัยใหม่แสดงตัวตนบนแนวคิดเสรีภาพว่ามีอำนาจสูงสุด เช่น เสรีภาพทั่วไป เคารพในสิทธิมนุษยชน การตรวจสอบได้ทางการเมือง ระเบียบกฎหมาย และความยุติธรรม

ในลักษณะที่เปิดกว้าง อิสลามก็ดำรงชีวิตควบคู่กับแนวคิดนี้มาตั้งแต่เริ่มแรกแล้วบนพื้นฐานของหลักชะรีอะฮ์อิสลาม (กฎหมายอิสลาม)

สำหรับ ดร. เบ็ลกีชีสแล้วเขามุ่งที่จะส่งเสริมศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ โดยย้ำให้ประเทศสมาชิก OIC เพิ่มความสนใจต่อประเด็นศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศให้มากขึ้น และเชื่อว่าแนวคิดนี้จะเปิดโอกาสให้แก่ความยุติธรรมระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันดร. เบ็ลกีชีสได้พิจารณาว่าศาลในรูปแบบดังกล่าวจะเป็นพลังขับเคลื่อนให้การเมืองเกิดความโปร่งใสในระดับระหว่างประเทศ หากประเด็นนี้ประสบความสำเร็จ มนุษยชาติจะพบกับยุคใหม่ที่มีความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ ได้ถูกจัดระบบอย่างเหมาะสมและสิทธิมนุษยชนได้รับการเคารพ⁷⁵

ดร. เบ็ลกีชีสเน้นย้ำว่า อิสลามสร้างสรรค์ความยุติธรรมขึ้นในสังคมบนพื้นฐานที่ว่าสันติภาพไม่อาจถูกสร้างขึ้นได้โดยปราศจากความยุติธรรม ความยุติธรรมไม่อาจเกิดขึ้นโดยปราศจากกฎหมาย และไม่มีกฎหมายที่ดีหากขาดสถาบันหรือศาล เพื่อนำหลักกฎหมายไปปฏิบัติ เขาแสดงความกระตือรือร้นต่อการเริ่มต้นของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ และสนับสนุนให้ประเทศที่รักสันติภาพทั้งหลายไม่เฉพาะประเทศในโลกมุสลิม ส่งเสริมการทำงานของศาลนี้

3. ด้านเศรษฐกิจ

ในช่วงที่ ดร. เบ็ลกีชีสดำรงตำแหน่งเลขาธิการ OIC มีอีกหนึ่งประเด็นที่เขาให้ความสำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก เพราะความร่วมมือเป็นการสานสัมพันธ์และความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศสมาชิกบนฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอยู่เหนือกฎเกณฑ์ทางอารมณ์และความรู้สึก ขณะเดียวกัน ดร.เบ็ลกีชีส ชี้ให้เห็นว่าจุดยืนบนเวทีประชาคมระหว่างประเทศ ในโลกปัจจุบันยังอิงอยู่กับอำนาจทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง⁷⁶

การแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่างๆ ในกระแสโลกาภิวัตน์ และการกำหนดมาตรการปกป้องสินค้าของประเทศพัฒนาแล้ว เช่น การตั้งกำแพงภาษีการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาประสบภาวะยากลำบาก ขณะเดียวกันเพื่อให้เศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ OIC มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น เขายังได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อขยายขอบเขตการค้าภายใน OIC เพิ่มปริมาณการลงทุน และบูรณาการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิก

⁷⁵ Speech of H.E.Abdulouahed Belkeziz, at Inter-Governmental Regional Conference on Democracy, Human Right and the Role of the International Criminal Court, Sana'a 10-12 January 2004

⁷⁶ <http://www.isboo.org/pages/oic-26-Eng.htm>

เขาย้ายอยู่เสมอในเรื่องการขายการลงทุนของมุสลิมในกลุ่มประเทศสมาชิกว่าเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะภายใต้สภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศในปัจจุบัน ฉะนั้น แนวทางการพัฒนาและการปรับปรุง ด้านเศรษฐกิจที่ได้จากเวทีการประชุมของภาคเอกชนทั้งหลายที่จัดขึ้นภายใต้หอการค้าและอุตสาหกรรม อิสลาม ICCI จึงเป็นวาระสำคัญที่ต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจของ OIC

นอกจากนี้ ดร. เบิ้ลกีชีสยังได้ยืนยันอีกว่าแผนปฏิบัติงานของ OIC (OIC Action Plan) ที่มุ่งไปที่การ สร้างความร่วมมือทางการเงินและเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิก ยังคงเป็นแนวทางของการผลักดันที่ สำคัญต่อความพยายามในการพัฒนา OIC แต่ OIC จำเป็นต้องเร่งขับเคลื่อนการปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามคำแนะนำที่ได้รับจากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี ในเดือนพฤษภาคม ปี 2002 และภายหลังจากที่ได้รับการอนุมัติโดยคณะกรรมการธิการสามัญว่าด้วยความร่วมมือทางการเงินและ เศรษฐกิจของ OIC (COMCEC)

4. ด้านการสนทนาระหว่างอารยธรรม

เนื่องจากมีกระแสตอบรับอย่างดีจากประชาคมระหว่างประเทศสหประชาชาติ จึงกำหนดให้ปีแห่ง 2001 เป็นปีการสนทนาระหว่างอารยธรรม ดังนั้นในช่วงปี 2001-2002 ดร. เบิ้ลกีชีสจึงสนับสนุนกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสนทนาระหว่างอารยธรรม โดยในปี 2002 ปรากฏว่ามีเวทีความร่วมมือระหว่างยุโรป (EU) – มุสลิม ในการเริ่มต้นสนทนาทางการเมืองระหว่างทั้งสองฝ่ายในระดับสูง เพื่อตระหนักถึงที่หมายในทาง ประวัติศาสตร์ให้มากขึ้น ขณะเดียวกัน ดร.เบิ้ลกีชีสก็สนับสนุนองค์กรวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และ การศึกษาของอิสลาม (ISESCO) ให้มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับการสนทนาทางอารยธรรมถึง 5 ครั้ง ในช่วง ระหว่างปี 2001-2002

ดร. เบิ้ลกีชีสกับประเทศไทย

ดร. เบิ้ลกีชีส เป็นเลขาธิการ OIC ที่ได้มาเยือนประเทศไทยในวันที่ 10 มกราคม ปี 2002 ในฐานะแขกของกระทรวงการต่างประเทศ และได้พบปะและเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ดร. สุรเกียรติ์ เสถียรไทย อดีตรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ

เอ็กเมเล็ดดิน อีห์ซานอกู (Ekmeleddin Ehsanoglu) 2005-2008, 2009- ปัจจุบัน

ดร. อีห์ซานอกู ถือกำเนิดที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ เมื่อปี 1943 และศึกษาระดับปริญญาตรีด้าน วิทยาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัย อัยนู ชัมส์ (Ain Shams University) ประเทศอียิปต์และสำเร็จการศึกษาในปี

1966 หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยเคมในสาขาเดียวกัน ในปี 1970 และตัดสินใจเข้าศึกษาเพิ่มเติมด้านวิทยาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยอังการา (Ankara University) ประเทศตุรกีในระดับปริญญาเอก ในปี 1974

ดร. อิห์ซานอกูเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นหัวหน้าสาขาประวัติศาสตร์วิทยาศาสตร์ที่คณะวรรณคดี (Faculty of Letters) มหาวิทยาลัยอิสตันบูล จากปี 1984 – 2000 เขามีความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องวัฒนธรรมของโลกมุสลิม นอกจากนี้ ยังเป็นอาจารย์และวิทยากรพิเศษตามมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่นมหาวิทยาลัยเอ็กเซเตอร์ (University of Exeter) ระหว่างปี 1975-1977 มหาวิทยาลัยอีโนนู (Inönü University) ระหว่างปี 1978-1980 และมหาวิทยาลัยลูควิก แมกซิมิเลียนส์แห่งมิวนิก (Ludwig Maximilians University of Munich) ในปี 2003

บทบาทสำคัญเมื่อเข้ารับตำแหน่งเลขาธิการ OIC

ประเด็นด้านศาสนา

ดร. อิห์ซานอกู ตระหนักถึงความสำคัญในการปกป้องศาสนาอิสลามอย่างจริงจัง จากการถูกโจมตีหรือกล่าวร้ายจากกลุ่มบุคคลที่ไม่ประสงค์ดี เห็นได้จากกรณีการวาดการ์ตูนล้อเลียนศาสดามุฮัมมัด ซึ่งเลขาธิการ OIC ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า “เราไม่ต้องการให้ใครก็ตามใส่ร้าย โจมตี ศาสดา ศาสนา หรือความเชื่อของเรา แต่ควรแสดงออกซึ่งการเคารพในความแตกต่างทางศาสนา... ขณะเดียวกัน เราก็ไม่ต่อต้านศาสนาอื่นใด”⁷⁷ ซึ่งบทบาทนี้เป็นการแสดงออกถึงนโยบายต่างประเทศของเลขาธิการ OIC เพื่อให้ องค์การเป็นที่ยอมรับในเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และยกระดับขึ้นสู่ความเป็นสากลที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกใหญ่สหประชาชาติและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในเจนีวา

สำหรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างสำนักคิดชีอะฮ์และซุนนี ดร. อิห์ซานอกู มีข้อคิดเห็นที่น่าสนใจ คือ ความขัดแย้งในประเด็นนี้ไม่ควรขยายไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ดังตัวอย่างความรุนแรงในอิรัก นับตั้งแต่เขาเข้ามารับตำแหน่งก็ส่งเสริมให้สภากฎหมาย (Jurisprudence Council) ของ OIC เริ่มต้นความพยายามในปี 2006 โดยจัดให้บรรดาผู้นำอาวุโสทางความคิดของโลกมุสลิมทั้งชีอะฮ์และซุนนี อาทิ ชัยค์ ยูสุฟ อัล-กอร์ฏอวี (Sheikh Yusuf al-Quradawi), อยาตุลลอฮ์ อัล-ซิสตานี (Ayatollah al-Sistani) , อิมามใหญ่ของมหาวิทยาลัยอัชฮัร (Grand Imam Al-Ashar) , อยาตุลลอฮ์คอเมเนอี , (Ayatollah Khamenei)

⁷⁷ บทสัมภาษณ์ของ ดร. เอ็กมิลกดิน อิห์ซานอกูในหนังสือพิมพ์ Asharq Al-Awsat โดย Sultan Al-Obathani เมื่อวันที่ 30 ตุลาคมปี 2008

มาพูดคุยกันเพื่อแสดงทัศนะและข้อคิดเห็นในการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ OIC ยังแสวงหาโอกาสเพื่อจัดการประชุมเต็มองค์คณะระดับนานาชาติ ระหว่างบรรดานักการศาสนา (อุลามา)ทั้งหลาย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันของพี่น้องมุสลิม

ด้านสิทธิสตรีในสังคมมุสลิม

ประเด็น “สตรี” เป็นวาระหนึ่งที่สำคัญของการประชุม OIC ในแผนปฏิบัติการ 10 ปี (The Ten Years Program of Action) ซึ่งเกิดขึ้นจากการประชุมสุดยอดสมัยวิสามัญครั้งที่ 3 ของ OIC เมื่อปี 2005 ในครั้งนั้นที่ประชุมเรียกร้องการกำหนดกฎหมายที่เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรีในสังคมมุสลิม ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และการเมือง ที่สอดคล้องกับหลักความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันของอิสลาม พร้อมทั้งมุ่งหวังที่จะปกป้องสตรีจากความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ ขณะเดียวกันก็ยึดมั่นตามกฎบัตรของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี

การประชุมรัฐมนตรี OIC ว่าด้วยสตรีครั้งแรกที่กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี เมื่อปี 2006 ได้มีข้อตกลงให้ประเทศสมาชิกวางแผนปฏิบัติการสำหรับสตรี (A Plan of Action for Women) ทั้งนี้เลขาธิการ OIC นายอิห์ซานอกู ได้จัดแผนปฏิบัติการและการประชุมครั้งแรกของผู้เชี่ยวชาญด้านสตรีเพื่อร่างเนื้อหาขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ปี 2008 ณ สำนักงานใหญ่ กรุงญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย นอกเหนือไปจากนี้ คณะผู้เชี่ยวชาญได้จัดการประชุมครั้งที่สองเพื่อสรุปหลักเกณฑ์และส่งมอบร่างดังกล่าวในการประชุมอิสลามของบรรดารัฐมนตรีของรัฐสมาชิกเพื่อกิจการสตรี (the Islamic Meeting of Ministers for Women's Affairs) ซึ่งได้จัดขึ้น ณ กรุงโคโร ประเทศอียิปต์ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ปี 2008 อีกด้านหนึ่ง ประเทศสมาชิก OIC และองค์กรสนับสนุนอย่างองค์การ การศึกษาอิสลาม วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (Islamic Educational, Scientific) and Cultural Organization – ISESCO) ก็มีความกระตือรือร้นในการจัดการประชุมและการปฏิบัติการหลายครั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสตรี โดยเน้นถึงความสำคัญของการสนทนาทางวัฒนธรรม⁷⁸

⁷⁸ Keynote Statement by Prof. Dr. Ekmeleddin Ihsanoglu, Secretary General of the Organization of the Islamic Conference at the International Forum on Expanding the Role of Women in Cross-Cultural Dialogue Baku, Azerbaijan, June 11, 2008

ดร. อิห์ซานอกู ได้พิจารณาถึงความสำคัญของสิทธิปัจเจกชน ซึ่งรวมถึงสิทธิสตรี และเชื่อมั่นในเสรีภาพของการแสดงออกของสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม การแสดงออกตามหลักเสรีภาพดังกล่าว ไม่ได้เป็นการอนุญาตให้สามารถทำอะไรทุกอย่างตามแต่ใจต้องการ ตรงกันข้าม การแสดงออกในเรื่องต่างๆ ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบและความหลักแหลมในแต่ละการกระทำ เพื่อไม่ให้ เกิดการขั้ว การเลือกปฏิบัติ หรือสาเหตุของความเจ็บปวดใดๆ รวมทั้งการใส่ร้ายต่อบุคคลที่ศรัทธาในศาสนาและวัฒนธรรมอื่น

การแสดงออกของสื่อที่ไม่คำนึงถึงหลักการดังกล่าว เลขานุการ OIC วิเคราะห์ว่าเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดแก่มุสลิม เพราะเป็นการกระทำที่มักอ้างหลักสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกเป็นเกราะกำบัง จากประเด็นนี้ สตรีมุสลิมสามารถแสดงออกซึ่งบทบาทของตนได้อย่างดียิ่ง โดยผ่านการสนทนาระหว่างวัฒนธรรม ขณะเดียวกัน สตรีมุสลิมยังมีบทบาทสำคัญในเรื่องการสร้างความเข้าใจให้ถูกต้องผ่านโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับ “โรคเกลียดกลัวอิสลาม” (Islamophobia) ซึ่งเลขานุการ OIC คนปัจจุบันได้ให้การสนับสนุนและผลักดันให้ประเทศสมาชิก OIC เห็นถึงความสำคัญและเพิ่มโอกาสในการแสดงออกของสตรีอย่างเหมาะสมตามหลักการอิสลามอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นความสัมพันธ์ในเวทีระหว่างประเทศ

OIC และ UN

ดร. อิห์ซานอกู พิจารณาถึงความจำเป็นในการสานสัมพันธ์กับองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบันอย่าง สหประชาชาติ โดยเลขานุการ OIC จะไม่ละทิ้งโอกาสถ้าได้พบปะกับเลขานุการสหประชาชาติในการหารือถึงสถานการณ์โลกที่กำลังเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ เมื่อเดือนกันยายนปี 2008 นายบัน คี มุน มีแผนความร่วมมือกับ OIC ในหลายประเด็น ซึ่งความร่วมมือดังกล่าววางอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอันดีถึงบทบาทและประวัติศาสตร์ขององค์การการประชุมอิสลาม รวมถึงจิตวิญญาณใหม่แห่งความร่วมมือกับประชาคมโลก ทั้งสองฝ่ายจะผลักดันความร่วมมือและขยายตัวไปสู่ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และมนุษยธรรม ต่อไป

ประเด็นสำคัญที่หารือระหว่างกัน ได้แก่ ความร่วมมือในการช่วยเหลือกรณีโซมาเลียและดาร์ฟูร์ (Dafur) และกรณีปัญหาปาเลสไตน์ โดยการเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลปาเลสไตน์และรัฐบาลอิสราเอล ภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐ ฝ่ายบริหารคณะใหม่ของสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลอิสราเอลที่เข้าบริหารงาน ควรสานต่อการเจรจาจากจุดที่เคยยุติไว้ เพื่อประกันว่ากระบวนการสันติภาพที่ได้ดำเนินมานั้น จะไม่สูญเปล่าและจะคงความสำคัญต่อไปในอนาคต

ในอีกด้านหนึ่ง เลขานุการ OIC ขอให้สหประชาชาตินำระเบียบการสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication Order) มาใช้ เพราะจะครอบคลุมถึงขอบเขตและเสรีภาพในการพูดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางศาสนา ดร. อิห์ซาโนกลู ยืนยันว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมหากจะตำหนิ OIC ว่าเป็นองค์การหัวรุนแรงที่หยุดยั้งให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกในโลกมุสลิม กล่าวคือ "... OIC ดำเนินทุกการกระทำที่เป็นความรุนแรง แต่ในเวลาเดียวกันก็จำเป็นต้องปกป้องสิทธิของประชาชาติมุสลิมในเรื่องความเชื่อและความศรัทธา OIC ไม่ทำทลายคุณค่าด้านสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น และหากสิทธิเหล่านี้ถูกใช้ไปในทางที่ผิด OIC ก็ไม่สามารถหยุดไม่ให้พวกเขากระทำในสิ่งที่ต้องการได้ ดังที่เขาบอกว่า "ผมไม่คิดว่าเราสามารถร้องขอประชาชนไม่ให้แสดงออกถึงความรู้สึก ไม่มีใครมีอำนาจหยุดยั้งการแสดงออกของสาธารณะชน แต่เราสามารถทำให้การแสดงออกเหล่านี้ถูกต้องได้ตั้งแต่เริ่มแรกว่าควรอยู่ในแนวทางประชาธิปไตยและหนทางแห่งสันติ ไม่ใช่ความรุนแรง ไม่โจมตีผู้อื่น เพราะการกระทำเหล่านี้ตรงข้ามกับหลักจริยวัตรของศาสดามุฮัมมัด"⁷⁹

OIC และ EU

เลขานุการ OIC เพิ่มระดับความสัมพันธ์ในเวทีระหว่างประเทศกับยุโรป โดยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2006 ได้มีมาตรการสร้างความมั่นใจร่วมกันระหว่างยุโรปและโลกมุสลิม วาระสำคัญของการพบปะกันระหว่างผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศของสหภาพยุโรป ซึ่งผู้นำสหภาพยุโรป นายจาเวียร์ โซลานา (Javier Solana) กับเลขานุการ OIC ที่สำนักงานใหญ่ ณ กรุงญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้พิจารณา หนทางและวิธีการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและยุติการกระทำที่สร้างความเสื่อมเสียให้กับศาสนาอิสลาม

ทั้งสองฝ่ายได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นของการหารือกัน เพื่อนำมติของสหประชาชาติที่ 60/150 เรื่อง การต่อต้านการสับประมาทในความเชื่อทางศาสนา มาปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (กรณีการวาดการ์ตูนล้อเลียนศาสดามุฮัมมัด ซึ่งมีการตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือพิมพ์ระดับแนวหน้าของเดนมาร์กและมีการตีพิมพ์ซ้ำอีกหลายครั้งในประเทศแถบยุโรป) พร้อมกันนี้ ดร. อิห์ซาโนกลู ยังเรียกร้องให้ใช้มาตรการระหว่างประเทศต่อต้านการดูหมิ่นศาสนา โดยสหภาพยุโรปควรมีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้ในกรณีการเกิดโรค "เกลียดกลัวอิสลาม" (Islamophobia)

เลขานุการ OIC พิจารณาเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่น่าเศร้า เพราะมุสลิมส่วนใหญ่รู้สึกว่าสิ่งที่เกิดขึ้น คือ โศกนาฏกรรม 9/11 ในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นกับพวกเขา และเรียกร้องให้สื่อมวลชนยุโรปมีการกลั่นกรองและตระหนักถึง "... ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนของมุสลิม การใส่ร้ายและการทำให้เสื่อมเสียในทุก

⁷⁹ [http://www.arabnews.com/services/print/print.asp?artid=77773&d=14&m=2&y=2006&hl=Solana Seeks...](http://www.arabnews.com/services/print/print.asp?artid=77773&d=14&m=2&y=2006&hl=Solana%20Seeks...)

รูปแบบที่เกี่ยวกับหลักการศรัทธา ความเชื่อทางศาสนา และศาสดา ประเด็นเหล่านี้ควรถูกพิจารณาให้ถือเป็นการปกป้องทางจริยธรรมในข้อกฎหมายของสื่อยุโรป”⁸⁰

ประเด็นการต่อต้านการก่อการร้าย

ดร. อิห์ซานอกู ได้เน้นถึงหลักการของ OIC ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลัทธิก่อการร้ายว่า OIC ยืนหยัดต่อต้านการฆ่าผู้บริสุทธิ์ในทุกรูปแบบและพิจารณาเห็นว่าการก่อการร้ายเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ จึงประณามการก่อการร้ายทุกชนิดไม่ว่าเป็นการกระทำโดยปัจเจกบุคคล องค์กร หรือรัฐก็ตาม

เลขาธิการ OIC ตอกย้ำถึงกรณีการใช้ความรุนแรงของอิสราเอลต่อประชาชนชาวปาเลสไตน์ว่าควรยุติการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายและการพยายามผนวกดินแดนรอบมัสญิดอัล-อักซอให้เป็นส่วนหนึ่งของนครเยรูซาเล็ม ที่สำคัญควรเร่งปล่อยตัวรัฐมนตรีปาเลสไตน์ นักกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ที่ถูกรัฐบาลอิสราเอลกักขัง การกระทำของอิสราเอลสร้างความยากลำบากให้กับประชาชนชาวปาเลสไตน์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปิดกั้นทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการขาดแคลนอาหารและยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์⁸¹

อย่างไรก็ตาม องค์กรเฝ้าระวังสิทธิมนุษยชน (Human Rights Watch) หรือ HRW ได้ร่างหนังสือถึงเลขาธิการ OIC ในเรื่องการก่อการร้าย โดยกระตุ้นให้เลขาธิการ OIC ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งสนับสนุนมาตรการในการประชุมสุดยอด OIC ที่กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล ให้ปรับปรุงและเพิ่มความเข้มข้นต่ออนุสัญญาต่อต้านการก่อการร้ายระหว่างประเทศ (OIC Convention on Combating International Terrorism) ในปี 1991 ขณะเดียวกัน HRW เรียกร้องให้ OIC แก้ไขมาตรา 1 และมาตรา 2 ว่าการประณามลัทธิก่อการร้ายไม่ควรมีข้อยกเว้น แม้ว่าจะเป็นการกระทำที่ประเทศมุสลิมให้การยอมรับ เช่น การใช้อาวุธเพื่อต่อต้านการครอบครองของต่างชาติ ต่อต้านลัทธิล่าอาณานิคม และต่อต้านอิทธิพลใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสรีภาพและการตัดสินใจด้วยตนเอง

จากข้อเรียกร้องดังกล่าว เลขาธิการ OIC มีข้อพิจารณาที่น่าขบคิดว่า OIC เน้นการประณามการก่อการร้ายในทุกรูปแบบและปฏิเสธข้ออ้างใดๆ หรือเหตุผลใดๆ เพื่อการก่อการร้าย และเห็นว่าการก่อการร้ายเป็นปรากฏการณ์ทางโลกไม่เกี่ยวกับศาสนา เผ่าพันธุ์ สีผิว หรือประเทศแต่อย่างใด และควรแยกออกจากเรื่องการต่อต้านอันชอบธรรมจากการครอบครองของต่างชาติ โดยไม่อนุญาตให้มีการสังหารพลเมืองที่บริสุทธิ์

⁸⁰ Siraj Wahab, Arab News, Tuesday 14 February 2006.

⁸¹ [www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/4session/statements/\(12\)OIC.pdf](http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/4session/statements/(12)OIC.pdf)

เลขาธิการ OIC มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องการต่อต้านการก่อการร้ายว่าสมาชิก OIC ก็เผชิญกับความยากลำบากอย่างสาหัสจากการก่อการร้าย แต่กลับถูกประชาคมโลกมองว่าโลกอิสลามเป็นโลกแห่งการก่อการร้าย ซึ่งนับเป็นการมองอย่างมีอคติ

การจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของ OIC ภายใต้การนำของอิห์ซานอกูล์ นำไปสู่การลดความตึงเครียดและส่งเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นพี่น้องมุสลิม ขอบเขตของความขัดแย้งต่างๆ ได้รับการแก้ไขหรือถูกหีบขมามาพิจารณาหาทางออกด้วยการตระหนักถึงความจำเป็นของยุคใหม่ว่า เราไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากปราศจากความร่วมมือและการบูรณาการ เพื่อรับมือกับโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานที่ว่าทุกประชาสังคมสามารถเรียนรู้และแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ได้รวดเร็วอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

ประชาชาติมุสลิมเห็นว่า OIC ภายใต้การนำของเลขาธิการคนปัจจุบันสามารถปกป้องพวกเขาจากการเปลี่ยนแปลงที่บางครั้งรุนแรงและรวดเร็วจนคาดไม่ถึง ขณะเดียวกันก็คาดหวังว่าจะไม่ทำให้พวกเขาพลัดโอกาสที่สถานะแห่งโลกาภิวัตน์หยิบยื่นให้ เช่น ความเป็นไปได้ที่พวกเขาจะหลุดพ้นจากความยากจนและโรคภัยร้ายแรงต่างๆ

ความท้าทายของอนาคตไม่ได้อยู่ในสนามรบอีกต่อไป แต่อยู่ในจิตใจของคนรุ่นใหม่ที่ต้องมีเครื่องมือเพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเครื่องมือที่สำคัญคือ การศึกษาที่สามารถส่งเสริมจิตวิญญาณแห่งการเสาะหาและเปิดกว้างจิตใจของคนรุ่นใหม่ไปสู่วิสัยทัศน์ที่รู้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกต่อไป

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเลขาธิการ OIC คนปัจจุบัน

สารจากเลขาธิการ OIC ถึงชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ในการเดินทางมาเยือนประเทศไทยเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม ปี 2007 นายเอ็กมิลิดดิน อิห์ซานอกูล์ ได้มีสารถึงชาวไทยมุสลิมไทยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม ปี 2550 มีใจความดังนี้

“สารจากข้าพเจ้าถึงชาวไทยมุสลิม โดยเฉพาะพี่น้องมุสลิมในภาคใต้ของไทยที่กำลังประสบกับความเศร้าโศกเสียใจ ซึ่งเป็นสารแห่งสันติภาพ และสารแห่งการศรัทธาของอิสลาม อันที่จริง ข้าพเจ้าได้มาอยู่ตรงนี้ พร้อมกับความรู้สึกแห่งความเป็นพี่น้องแห่งอิสลาม มนุษยธรรมและเต็มไปด้วยความห่วงใยเกี่ยวกับสถานการณ์อันเศร้าโศก ที่พี่น้องมุสลิมกำลังประสบอยู่ในประเทศอันเป็นที่รักของท่าน ข้าพเจ้าได้รับคำเชิญจากรัฐบาลใหม่ของไทยเพื่อรับทราบถึงสถานการณ์จากแหล่งของปัญหา

หลังจากที่ข้าพเจ้าได้รับทราบถึงแนวทางสรรค์ที่ทางรัฐบาลใหม่กำลังดำเนินการเพื่อแก้ไข ปัญหาที่รากเหง้า ไม่ใช่แค่เพียงแต่แก้ไขปัญหาที่ภายนอก ซึ่งรัฐบาลไทยได้เน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นที่จะแก้ไข ปัญหาแบบองค์รวม (holistic) รวมถึงการให้โอกาสแก่ประชาชนในภาคใต้ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ภายในท้องถิ่นด้วยตัวเอง ซึ่งจะสามารถดำเนินชีวิตในกรอบวัฒนธรรมและภาษาของตนเอง รวมทั้ง บริหารทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนเศรษฐกิจ และเดินหน้าพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์มี การนำพาความสุข ความมั่นคง ความรักใคร่และสันติภาพระหว่างพี่น้องร่วมชาติไม่คำนึงถึงความเชื่อ ทางศาสนา ดังที่ท่านทั้งหลายทราบดีว่า สารแห่งอิสลามได้ส่งเสริมสันติภาพ ความรักใคร่และปฏิบัติที่ดีต่อคนรอบข้าง พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสในพระมหาคัมภีร์กุรอาน ความว่า “แท้จริงเราได้สร้างประชาชาติ และเผ่าพันธุ์ทั้งหลายเพื่อทำความรู้จักซึ่งกันและกัน” และอัลกุรอานได้ห้ามการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอย่างเด็ดขาด พระองค์ทรงกล่าวความว่า “ใครฆ่าบุคคลคนหนึ่ง และสร้างความเสียหายบนพื้นโลก เปรียบเสมือนการฆ่า มนุษย์ทั้งหมด” โดยการฆ่าบุคคลหนึ่งคนเปรียบเสมือนการล้างเผ่าพันธุ์ ในความหมายปัจจุบัน นั่นเอง

ชาวมุสลิมได้อยู่อาศัยในสังคมที่มีความหลากหลาย อย่างสันติและสามัคคีและให้ความร่วมมือซึ่ง กันและกันมาเป็นเวลายาวนาน มีชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในโลกนี้จำนวนหนึ่งในสาม และเป็น ชุมชนมุสลิมที่ทำคุณประโยชน์แก่สังคมของตนเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วทุกหนแห่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจาก ปัจจัยภายนอกที่ได้เข้ามาแทรกแซงความคิดของอิสลาม และกระทบต่อขนบธรรมเนียมที่ดีของชาวมุสลิม

ข้าพเจ้าขอให้ท่านสบายใจ และขอสัญญาว่า เราจะให้การสนับสนุน และจะร่วมมือกับรัฐบาลไทย อย่างต่อเนื่องตามที่ได้ตกลงกันไว้ในวันนี้ เพื่อบรรลุถึงความหวังของท่านทั้งหลายในอันที่จะดำเนินชีวิต อย่างมีเกียรติ ท่ามกลางความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และสันติภาพ

ข้าพเจ้าขอพรจากเอกองค์อัลลอฮ์ (ศุบหฺ) เพื่อทรงดลบันดาลให้ทุกอย่างก้าวของเราประสบผลสำเร็จ”

82

ในการเดินทางมาเยือนประเทศไทยครั้งนี้ เลขานุการ OIC ยังให้สัมภาษณ์สำนักข่าว อัล-ญะซีเราะฮ์ ซึ่งเป็นสำนักข่าวของประเทศกาตาร์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในตะวันออกกลางอีกด้วย

ตัวเขาเองเคยได้รับเชิญมาเยือนประเทศไทยแล้ว 2 ครั้ง แต่ครั้งที่ผ่านมามีช่วงเวลาไม่เหมาะสม ใน ครั้งนี้ได้ตัดสินใจมาเยือนประเทศไทยเพราะมีความชื่นชมในนโยบายแนวทางและมาตรการแก้ไข ปัญหา และการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะการที่รัฐบาลได้กล่าวขอโทษ และ ยอมรับว่ามีความผิดพลาดในนโยบายของรัฐบาลชุดก่อน

ในการพบปะกับนายกรัฐมนตรีและ พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ เลขานุการ OIC รู้สึกได้ถึงความจริงและความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยที่จะแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ OIC สนับสนุนการดำเนินการของรัฐบาลไทย ถึงแม้ว่าประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อาจจะยังคงมีความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรม และการไม่นำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ก็เชื่อว่าสามารถคลี่คลายปัญหาได้

การนิรโทษกรรมให้แก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการแสดงออกถึงความจริงใจของรัฐบาล โดย OIC เห็นว่าข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาคใต้ และ OIC สนับสนุนการพูดคุยระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ OIC เห็นว่าอธิปไตยและบูรณภาพของไทยต้องได้รับการเคารพควบคู่ไปกับการกระบวนการกระจายอำนาจ และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ ซึ่งเชื่อว่ารัฐบาลไทยกำลังดำเนินนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

OIC ได้แจ้งให้รัฐบาลไทยทราบถึงความเห็นและความรู้สึกของ OIC ต่อสถานการณ์แล้ว ซึ่ง OIC เห็นว่า การใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเป็นเรื่องใหม่ แต่ไม่ใช่เรื่องของศาสนา ศาสนาอิสลามเพียงถูกนำมาสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำต่างๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าอิสลามเป็นต้นเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้น และคำสอนและหลักการของศาสนาอิสลามไม่เคยสนับสนุนการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา⁸³

เลขานุการ OIC กับสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่มีสตูดิโอเชะและตากใบ ในปี 2004 ทำให้ประเทศไทยได้รับความสนใจจากโลกมุสลิมเป็นอย่างมาก เหตุการณ์ที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดคือเหตุการณ์ที่ตากใบ ที่ผู้ประท้วงชาวมุสลิม 85 คน เสียชีวิตที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส จากเหตุการณ์ที่เป็นโศกนาฏกรรมนี้เลขานุการ OIC คนปัจจุบันได้ออกแถลงการณ์อย่างแข็งกร้าวโดยเลขานุการ OIC ได้แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย OIC จึงเชิญรัฐบาลไทยร่วมกับตัวแทนของ OIC ประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงเมื่อวันที่ 5 มีนาคม ปี 2005 รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้แทนนำโดยที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ

⁸³ สารจากเลขานุการ OIC ถึงชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อามานดามัย, ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 ประจำวันที่ 1 พฤษภาคม -15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ต่างประเทศ นายนิสสัย เวชชาชีวะ และที่ปรึกษารัฐมนตรีต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำมาเลเซียและคณะ⁸⁴

ฝ่ายไทยในฐานะประเทศสังเกตการณ์ของ OIC ได้แสดงถึงความพร้อมในความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับ OIC ต่อการค้นหาวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการกับความขัดแย้งในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งหมดที่มุสลิมกำลังเผชิญอยู่ หัวหน้าของคณะผู้แทนไทยได้สรุปถึงมาตรการและวิธีการของคณะกรรมการไต่สวนอิสระ (The Independent Investigation Commission) ที่มีต่อการตรวจสอบเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อแนะนำต่างๆ นอกเหนือไปจากการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปปฏิบัติจนเกิดประโยชน์แก่มุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้แทนไทยตอบรับแนวคิดของเลขาธิการ OIC ในการส่งคณะตัวแทนสันถวไมตรี (Good Office Committee) มาเยือนไทยเพื่อรับทราบถึงสาเหตุของปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชาวมุสลิมในพื้นที่ดังกล่าว

เลขาธิการ OIC ได้แสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อชีวิตของผู้บริสุทธิ์ และเรียกร้องรัฐบาลไทยให้ตรวจสอบเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรง ติดตามผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างถึงที่สุดและถ่ายทอดข้อมูล รวมทั้งหลักฐานของการตรวจสอบเหตุการณ์ให้กับเลขาธิการ OIC รับทราบ

ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็ดดิน อิห์ซานอกู เรียกร้องคณะผู้แทนไทยให้นำเรียนประเด็นที่ปรึกษาหารือร่วมกันให้รัฐบาลไทยรับทราบว่า OIC ให้ความสำคัญกับการเจรจาแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ด้วยสันติเพื่อแก้ไขปัญหาที่มุสลิมในพื้นที่กำลังเผชิญอยู่ ขณะเดียวกันก็เน้นย้ำถึงการปกป้องสิทธิ รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้เห็นว่าคนเหล่านั้นจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับประชาชนในภูมิภาคอื่นของไทย ที่สำคัญ รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของชาวมุสลิมในพื้นที่ให้ทัดเทียมกับพื้นที่อื่นๆ ในประเทศไทย

นอกจากนี้ เลขาธิการ OIC ยังได้เน้นย้ำถึงการเคารพอำนาจอธิปไตยของไทยว่า OIC ไม่ได้ให้การสนับสนุนใดๆ ต่อกลุ่มแบ่งแยกดินแดนหรือกลุ่มลัทธิใดๆ ซึ่งกระทำการสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยปราศจากความศรัทธาในศาสนา ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้รัฐบาลไทยรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานตามคำแนะนำของคณะกรรมการไต่สวนอิสระ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาผู้รับผิดชอบต่อโศกนาฏกรรมในพื้นที่ และระบุถึงความสำคัญที่รัฐบาลไทยควรปฏิบัติตามผลสรุปท้ายสุดซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้แนะนำไว้

⁸⁴ ประกอบด้วย นายจรัญ มะลูลีม อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และนายมหดี วิมานะ อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านและเจ้าหน้าที่จากกระทรวงต่างประเทศเข้าพบกับเลขาธิการ OIC ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็ดดิน อิห์ซานอกู ณ สำนักงานใหญ่ของ OIC ที่นครญิดดะฮ์ (Jiddah) ประเทศซาอุดีอาระเบีย

นอกจากนี้เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างละเอียด รัฐบาลไทยจึงเชิญคณะผู้แทนระดับสูงของ OIC เยือนไทย ในวันที่ 2-13 เดือนมิถุนายน ปี 2005

เลขาธิการ OIC ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็คดิน อิห์ซานอกูลู มอบหมายให้คณะผู้แทนนำโดย เอกอัครราชทูต ซัยยิด กาซิม อัล-มัสรี (Syed Qasim Al-Masri) อดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC และผู้เชี่ยวชาญ ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และคณะผู้แทนซึ่งประกอบไปด้วย ดร.อุมร์ จูห์ (Qumar Jah) ที่ปรึกษาเลขาธิการ OIC เอกอัครราชทูต अबดุลลอฮ์ คัรบัช (Abdullah Kharbash) ผู้อำนวยการสำนักชุมชนมุสลิมและมุสลิมส่วนน้อยในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC (Department of Muslim Community and Minorities in NON-OIC Member States) นายฏอฮิร เซอ์ฟ (Taher Seif) ผู้อำนวยการสำนักมุสลิมส่วนน้อย และชุมชนมุสลิมส่วนน้อย ณ สำนักเลขาธิการ OIC (Department of Muslim Minorities and Communities at the General Secretariat) และนายอะห์มัด อิบรอฮีม (Ahmad Ibrahim) ผู้สื่อข่าวและช่างภาพของสำนักข่าวอิสลามระหว่างประเทศ (IINA)

การเยือนในครั้งนี้ก็เพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางและวิธีการลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการเจรจา เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองอย่างเหมาะสมมากขึ้น และคณะผู้แทนมุ่งหมายให้เจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคงยุติการกระทำที่รุนแรง และการคุกคามต่อชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนความพยายามในการนำสันติและเสถียรภาพกลับคืนสู่พื้นที่ภายใต้กรอบของการเคารพในอำนาจอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนไทย

เอกอัครราชทูต อัล-มัสรี ได้กล่าวถึงภารกิจของคณะผู้แทนในความจำเป็นของการนำมาตรการมาใช้ในการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้น รวมถึงการชดเชยความสูญเสียให้กับผู้เคราะห์ร้ายที่ตกเป็นเหยื่อ และป้องกันเหตุการณ์ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นมาได้อีก รวมทั้งการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้อง⁸⁵

อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเยือนชุมชนมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยคณะผู้แทน OIC สิ้นสุดลง สถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็คดิน อิห์ซานอกูลู เลขาธิการ OIC ออกมาแสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อสถานการณ์ความรุนแรงของชาวมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังคงต้องเผชิญรวมถึงการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ ส่งผลให้ประชาชนในบางหมู่บ้านต้องอพยพออกจากพื้นที่⁸⁶

⁸⁵ OIC Press Release, June, 2005

⁸⁶ *Ibid.*, October, 2005

เลขาธิการ OIC เห็นว่าแนวทางการลดกระแสดความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรประสานความร่วมมือกันทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับประชาชาติมุสลิมกับองค์กรสิทธิมนุษยชนภายในและภายนอกประเทศ พร้อมกับการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่โดยผ่านการเจรจาบนพื้นฐานความต้องการที่ถูกต้องตามกฎหมายของรัฐบาลไทย ทั้งนี้เลขาธิการ OIC มีความเห็นว่าการแก้ไขปัญหาความรุนแรงจากมุมมองเฉพาะด้านความมั่นคง อาจนำไปสู่ความรุนแรงได้ และความเลวร้ายของสถานการณ์จะมีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เลขาธิการ OIC ยังกล่าวถึงการแก้ไขปัญหาด้วยสันติที่วางอยู่บนความเข้าใจในสาเหตุของปัญหา และความพยายามปลดเงื่อนไขความรุนแรง โดยผ่านการเจรจาและการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมและสำคัญ แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นอาจช่วยให้ประชาชนในพื้นที่สามารถแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอื่นในท้องถิ่นภายใต้การรับรองสิทธิมนุษยชนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ปี 1997)

นายอิห์ซานโนกุล กล่าวว่าเขาได้ “ติดต่ออย่างจริงจังกับรัฐบาลไทยและผู้นำมุสลิมที่ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาหนทางไปสู่ความสันติสุขและเจรจาหาทางออกให้กับปัญหาของชาวมุสลิมในภาคใต้ของไทย”⁸⁷

เขากล่าวต่อไปว่าเขาสนับสนุนผู้นำรัฐบาลให้ส่งเสริมกระบวนการต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่ให้มีความโปร่งใส เพื่อเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นในหมู่ประชาชนชาวมุสลิม และมอบความรับผิดชอบอันยิ่งใหญ่ให้แก่พวกเขาในกิจการของพวกเขาเอง ภายในกรอบของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เขามีความหวังว่าทัศนคติที่สร้างสรรค์และความหวังในอนาคตนี้ จะเป็นตัวอย่างให้กับประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับชนกลุ่มน้อยมุสลิม⁸⁸ ด้วยในที่สุด

เลขาธิการ OIC นายอิห์ซานโนกุล อ้างในที่ประชุม OIC ที่กรุงดามัสกัสเมื่อเดือนพฤษภาคม ปี 2552 ว่าเขาได้เสนอแนะแง่มุมต่างๆ ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหาในฟิลิปปินส์ พม่าและประเทศไทย นอกเหนือไปจากปัญหาอื่น เพื่อให้เข้าถึงชาวมุสลิมและอัตลักษณ์ที่เป็นความจำเป็นของพวกเขา เขาบอกว่าสิ่งที่ผู้นำมุสลิมกำลังมองหา ก็คือการแสดงออกอย่างเต็มที่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

พนิช วิจิตเศรษฐ์ (Panich Vikitsreth) ผู้ช่วยรัฐมนตรีและเป็นตัวแทนของไทยที่เข้าประชุม OIC ที่กรุงดามัสกัสกล่าวว่า ต้องขอบคุณเพื่อนๆ อย่างเช่น อินโดนีเซีย บังกลาเทศ บาห์เรน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และปากีสถาน ที่ทำให้ประเทศไทยล้มเลิกความพยายามของ PULO ได้ชั่วคราว นายพนิช ยังได้ย้ำอีกว่าฝ่ายบริหารของนายอภิสิทธิ์จะทำงานอย่างใกล้ชิดร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งตัวแทนอันชอบธรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดสภาพที่ดีขึ้น และจะให้ความสำคัญอย่างที่สุดกับการอำนวยความสะดวก

⁸⁷ Achara Ashayagachat, *OIC : Thai attitude constructive*, Bangkok Post , May 16, 2007, p.2 Section 1.

⁸⁸ *Ibid.*

ยุติธรรม ด้วยการเข้าไปผูกพันกับประชาสังคมหรือองค์กรต่างๆ เพื่อยืนยันถึงความยุติธรรมที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

ตัวแทนของประเทศไทยแสดงความชัดเจนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ OIC และอุมมะฮ์อัลสลามโดยรวมจะไม่ได้วางอยู่เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่อยู่ที่ความสัมพันธ์อันกว้างขวางทางเศรษฐกิจ

กระนั้นก็ตาม ในเรื่องความสัมพันธ์กับ OIC นี้ดูเหมือนว่าประเทศไทยและ OIC ยังคงพูดด้วยน้ำเสียงที่ต่างกัน⁸⁹

ในขณะที่สำนักเลขาธิการ OIC ที่นครญิดดะฮ์ประเทศซาอุดีอาระเบียกลับมีความเห็นว่าประเทศไทย ไม่มีความตั้งใจที่จะสื่อสารกับ OIC อย่างเปิดเผย

นายฏอฮิร อะห์มัด ซาอีฟ (Taher Ahmad Saif) ผู้อำนวยการสาขาชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อย (Director in Department of Muslim Communities and Minorities) กล่าวว่า หากประเทศไทยต้องการที่จะลงทุน และทำการค้ากับโลกมุสลิม ประเทศไทยก็จำเป็นต้องแก้ไขความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องและโปร่งใสก่อน

นายฏอฮิร ยังกล่าวต่อไปอีกว่า หาก OIC ยังรู้สึกว่าจะไม่มีความก้าวหน้าในความพยายามที่จะพัฒนาสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจในภาคใต้ตอนล่างของไทยแล้ว พวกเขาก็จะยังคงแขวนการแยกมติดของประเทศไทยเอาไว้ต่างหากในการประชุมที่ทาจิกิสถานในปี 2010 ต่อไป

ประเทศไทยควรจะเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ให้ได้มากที่สุดจากการมีสถานะสังเกตการณ์ เพราะว่า OIC ได้ให้สถานะของไทยไปแล้ว ในขณะที่ประเทศอื่นๆ อย่างเช่นอินเดีย และฟิลิปปินส์ ยังต้องรอการมีสถานะสังเกตการณ์อยู่⁹⁰

เป็นที่เข้าใจกันว่ามุสลิมอุมมะฮ์ จับตาปัญหาภาคใต้จากระยะไกล จึงเป็นการยากที่พวกเขาจะทำความเข้าใจได้ด้วยความเห็นใจ ในจุดยืนของประเทศไทย เหนืออื่นใด เหตุการณ์ก็ดูเหมือนว่ายังไม่มีอะไรพัฒนาขึ้นมา สำหรับชาวมุสลิมที่อยู่ภาคใต้ตอนล่างสุดแต่อย่างใด⁹¹

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ สัมภาษณ์ฏอฮิร อะห์มัด ซาอีฟ (Taher Ahmad Saif) ผู้อำนวยการสาขาชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อย (Director in Department of Muslim Communities and Minorities) และคณะ ณ สำนักเลขาธิการ องค์การการประชุมอิสลาม (OIC) นครญิดดะฮ์ (Jeddah) ประเทศซาอุดีอาระเบีย วันที่ 6 มิถุนายน ปี 2009

⁹¹ Achara Ashayagachat, *Thailand and the OIC : Finding it hard to explain southern unrest abroad*, op.cit, p.9

ในระดับระหว่างประเทศ รัฐบาลไทยทุกรัฐบาล ต้องใช้ความพยายามอย่างหนักเพื่อจะอธิบายถึง เหตุการณ์ในภาคใต้และบรรเทาความกังวลของชนชั้นนำในโลกมุสลิม เมื่อประเด็นภาคใต้ของไทยถูก ยกขึ้นมากล่าวถึงในการประชุมขององค์การการประชุมอิสลามหรือ OIC

การประชุมที่กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย เมื่อวันที่ 23-25 พฤษภาคม ปี 2009 ประเทศไทยก็ได้รับ ความสำเร็จในการหยุดยั้งความพยายามขององค์การเอกภาพเพื่อการปลดปล่อยปัตตานี (Pattani United Liberation Organization) หรือ PULO ที่จะผลักดันให้ OIC แยกประเด็นปัญหาภาคใต้ของไทยออกมาเป็น การประชุมเฉพาะเรื่อง หลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยต้องใช้ความพยายามอย่างมาก เพื่อไม่ให้มีมติ รายงานสรุปและคำประกาศที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับภาคใต้ของไทยออกมาในช่วงท้ายของการประชุม เพื่อ ที่ว่าจะได้ไม่มีการตีความอย่างผิดๆ ว่าประเทศไทยอาจสูญเสียอธิปไตยไป อันเนื่องมาจากประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับภาคใต้

มีการบ้านอยู่มากให้ประเทศไทยได้ทำในรอบสองปี เมื่อ “ฝ่ายตรงข้าม” พยายามจะยกปัญหาความ ไม่สงบในประเทศไทยให้ไปถึงระดับที่ว่าสมควรที่จะแยกแฉกการณ์ออกไปต่างหาก แทนที่จะเข้าไป รวมอยู่กับประเด็นอื่นๆ ในมิติที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม

การประชุมของ OIC เมื่อวันที่ 23-25 พฤษภาคม ในกรุงดามัสกัสซึ่งเป็นเมืองหลวงของซีเรีย ได้มี การตัดสินใจให้เลื่อนการพิจารณาร่างมติที่เกี่ยวกับสภาพการณ์ของชุมชนมุสลิมในภาคใต้ของไทยออกไป ก่อน จนกว่าจะมีการประชุมครั้งต่อไป อย่างไรก็ตาม OIC จะไม่ยกเลิกการติดตามประเด็นเกี่ยวกับภาคใต้ ของไทย ทั้งนี้ OIC ยังคงจะติดตามเรื่องของประเทศไทยตามที่รัฐบาลก่อนได้สัญญาและรายงานต่อ OIC เอาไว้

กระนั้นก็ตาม รัฐบาลไทยก็ยังไม่ได้ทำอะไรมากนักที่จะหาช่องทางที่สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีต รัฐมนตรีประเทศของไทย ได้ปูทางเอาไว้ตั้งแต่ปี 1998 เมื่อเขานำเอาประเทศไทยเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์ใน องค์การที่มีสมาชิก 57 ประเทศ⁹²

⁹² Achara Ashayagachat, *Thailand and the OIC : Finding it hard to explain southern unrest abroad*, Bangkok Post , June 5, 2009 , p.9

1.6 OIC และศักยภาพของประเทศที่มีบทบาทสำคัญอยู่ใน OIC

ประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามพยายามที่จะขยายความร่วมมือของพวกเขาออกไปในกิจการหลายๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจ การประชุมทางเศรษฐกิจในระดับกึ่งรัฐบาลมีขึ้นหลายครั้งนับจากปี 1949 และตลอดทศวรรษที่ 1950 แผนการที่จะก่อตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) มีขึ้นในปี 1970 และได้มีการลงนามรับรองหลายครั้งนับตั้งแต่ปี 1972-75 แต่ธนาคารเริ่มปฏิบัติงานได้ในปี 1976 ได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาแยกออกมา (เพื่อให้มีสินเชื่อที่มิได้เป็นไปในรูปการพาณิชย์ได้ง่ายเข้า) โดยกองทุนดังกล่าวมีการวางแผนเอาไว้ นับตั้งแต่ตอนปลายทศวรรษที่ 1970 สถาบันทางการเงินเหล่านี้ก็เหมือนกับธนาคารอิสลาม นั่นก็คือการต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องดอกเบี้ยซึ่งเป็นที่ต้องห้ามในอิสลาม ซึ่งโดยปกติแล้วปัญหาน่าจะแก้ได้โดยการนำเอาสิ่งอื่นมาทดแทนในจำนวนเท่ากัน หน่วยงานด้านการข่าวเกี่ยวกับอิสลามทั้งหมดได้ตกลงร่วมกันให้มีขึ้นในปี 1972 และได้ปฏิบัติการมาตั้งแต่ตอนกลางของทศวรรษที่ 1970 แต่ดูเหมือนจะไม่มีอิทธิพลมากนัก ส่วนศาลยุติธรรมของประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม (Islamic Court of Justice) ยังไม่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมา⁹³

โดยทั่วไปแล้วในขณะที่ยุคอุดมการณ์แห่งเอกภาพอิสลามทั้งหมดจะอยู่ในใจของชาวมุสลิม และแม้ว่าจะมีการเน้นย้ำในความเป็นอิสลามในปัจจุบัน (เช่นการปฏิบัติของชาวอิหร่านที่ใช้ความพยายามในการปั่นรูปรัฐอิสลามมาโดยตลอด) และความพยายามในประเทศต่างๆ ที่จะให้กฎหมายอิสลาม (ชะรีอะฮ์) เป็นกฎหมายพื้นฐานสำคัญในทางนิติบัญญัติและเป็นกฎหมายที่ปฏิบัติกันในรัฐและในสังคมที่อาจจะนำมาซึ่งแรงกระตุ้นใหม่ก็ตาม แต่ขบวนการรวมอิสลามก็มีได้อยู่กับความเป็นจริงในปัจจุบัน เนื่องจากมิได้มีการวางแผนด้านเอกลักษณ์ทางการเมืองของอิสลาม แม้ว่าขบวนการรวมอิสลามมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การปลูกฝังความร่วมมือให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในหมู่ประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามก็ตาม แต่องค์กรต่างๆ ซึ่งก่อตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็ยังหะหลวมอยู่และมีได้มีผลมากนัก อย่างเช่น OIC ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในการยุติสงครามระหว่างประเทศมุสลิมคือ สงครามอิรัก อิหร่าน และสงครามอ่าวเปอร์เซียระหว่างอิรักและคูเวตในเวลาต่อมา แต่องค์กรนี้ก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของสมาคมระหว่างประเทศและมีส่วนต่อการกำหนดทิศทางของประเทศมุสลิมทั้งหลายอยู่ด้วย OIC มุ่งหมายจะประสานงาน ให้นโยบายต่างประเทศของประเทศมุสลิมแต่ละประเทศเป็นไปอย่างคล่องจงกลมกลืนกันเพื่อจะได้มีเอกภาพในหมู่มุสลิม⁹⁴

⁹³ จรัญ มะลูลีม, เอเชียตะวันตกศึกษา ภาพรวมทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541) หน้า 216

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 217

หลังสงครามโลกครั้งที่ II มีประเทศเอกราชที่เกิดขึ้นใหม่หลายประเทศอย่างเช่นปากีสถาน อินโดนีเซีย มาเลเซีย (ต่อมาเป็นมาเลเซีย) นับจากปี 1971 ก็มีประเทศเกิดใหม่เช่น บังกลาเทศ และประเทศแอฟริกาหลายประเทศ (เช่นกัล แคมเบีย มาลี ไนเจอร์ กินี มอริตานิยา โซมาเลียและญิบูตี) และประเทศแถบคาบสมุทรอาหรับที่ได้รับเอกราชก็ได้แก่ จอร์แดน ซิเรีย โมร็อกโก ตูนิเซีย แอลจีเรีย ลิเบีย ซูดาน เยเมนใต้และประเทศแถบอ่าวเปอร์เซีย ซึ่งปกครองด้วยระบบกษัตริย์ (Persian Gulf Sheikhdoms) หนึ่งในประเทศที่มีการปกครองด้วยอุดมการณ์ของรัฐบาลอิสลามอย่างเป็นทางการได้แก่ปากีสถาน ในขณะที่ชาอุดีอาระเบียซึ่งปกครองด้วยระบอบอิสลามอย่างเข้มแข็งก็ได้กลายเป็นประเทศที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญมากกว่าที่เคยเป็นมาก่อน เนื่องจากเป็นผู้ผลิตน้ำมันและมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ พัฒนาการเช่นนี้ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นใหม่ต่อแนวโน้มของขบวนการรวมอิสลาม ทั้งนี้มิใช่เพื่อการก่อตั้งอาณาจักรของอิสลามทั้งหมด (ซึ่งมิได้เป็นจุดมุ่งหมายของขบวนการรวมอิสลามต่อไปอีกแล้ว หากว่ามันเคยเป็นจุดมุ่งหมายมาก่อน) แต่ได้มุ่งสู่การร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งระหว่างประเทศมุสลิมทั้งหลาย และการก่อตั้งสถาบันอิสลามซึ่งจะดูแลการร่วมมือดังกล่าว

ใน 57 รัฐของ OIC ยกเว้น อัลเบเนีย ตุรกี ซึ่งมาจากยุโรป รวมไปถึงสุรินามและกายานาซึ่งมาจากอเมริกาใต้แล้ว พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งอยู่ในแอฟริกาและเอเชีย มีดินแดนทั้งหมดมากกว่า 30.2 ล้านตารางกิโลเมตร เป็นเจ้าของดินแดนมากกว่าร้อยละ 24 ของโลก ขยายออกไปในพื้นที่ระหว่างละติจูด 40 องศาเหนือและ 5 องศาใต้และระหว่างลองจิจูด 18 องศาตะวันตกและ 120 องศาตะวันออก ดินแดนขนาดใหญ่นี้ขยายตัวระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและแอตแลนติก

อย่างไรก็ตามร้อยละ 9 ของดินแดนดังกล่าวเป็นพื้นที่เหมาะสำหรับการหว่านไถปลูกพืชสวนที่เหลือเป็นทะเลทราย ประชาชนส่วนใหญ่ของดินแดนเหล่านี้จะไปรวมกันอยู่ตรงกลางและริมฝั่งแม่น้ำ

จากการสำรวจในปี 1992 พบว่าร้อยละ 44 ของประชากรในประเทศมุสลิมมีอายุน้อยกว่า 15 ปี กำลังของผู้ใช้แรงงานมีอายุน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของประชากร ประชากรที่มีความตื่นตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระหว่างร้อยละ 59 ของผู้ใช้แรงงาน ซึ่งหมายถึงว่าร้อยละ 32 ของประชาชนเป็นผู้ “ตื่นตัวในทางเศรษฐกิจ” ซึ่งหนึ่งในสามของประชากรในประเทศมุสลิมเป็นผู้เลี้ยงดูประชากรสองในสาม

หากวิเคราะห์ถึงพื้นฐานทางสังคมที่ชี้ให้เห็นถึงรัฐสมาชิกของ OIC แล้ว เราสามารถพบความจริงถึงการพัฒนาของประเทศเหล่านี้ได้ ทั้งนี้โดยอายุเฉลี่ยอายุของคนส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 51 ปี⁹⁵ ความตายของ

⁹⁵ ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ 62 ปี

เด็กทารกอยู่ที่ 105 คนต่อหนึ่งพันคน⁹⁶ ร้อยละ 33 ของประชากรอาศัยอยู่ในตัวเมือง⁹⁷ มีผู้รู้หนังสือร้อยละ 44⁹⁸ ร้อยละ 45 เป็นประชากรที่อยู่ในวัยเรียน⁹⁹

ในระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สมาชิกของ OIC ส่วนใหญ่มาจากประเทศโลกที่สาม ยกเว้นบางประเทศอย่างเช่นมาเลเซียและตุรกี ค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GNP) ของรัฐสมาชิก OIC อยู่ที่ราวร้อยละ 35 ของโลกโดยเฉลี่ย หากไม่รวมประเทศที่เป็นผู้ผลิตน้ำมันแล้ว จำนวนร้อยละนี้จะน้อยลงไปอีกคือไปอยู่ที่ร้อยละ 27 ของโลกโดยเฉลี่ย ความจริงเศรษฐกิจของสมาชิก OIC เป็นเศรษฐกิจของโลกที่สามที่สามารถอนุมานได้ จากการวิเคราะห์พื้นฐานที่ชี้ให้เห็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจซึ่งพบว่าในส่วนเศรษฐกิจพื้นฐานนั้น ประเทศมุสลิมมีส่วนร่วมอยู่ร้อยละ 36 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของตน มีส่วนร่วมอยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตร้อยละ 12 เกือบร้อยละ 10 ของประชากรมุสลิมทำงานอยู่ในภาคการผลิต และมีหนี้ต่างประเทศอยู่เกือบร้อยละ 38 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศเหล่านี้ โดยจำนวนร้อยละได้พุ่งขึ้นไปถึงร้อยละ 300

ยิ่งไปกว่านั้นสมาชิก OIC ยังมีลักษณะพึ่งพิงทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศตะวันตก

สินค้าต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 51 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของรัฐสมาชิก ดัชนีสินค้าส่งออกของประเทศเหล่านี้มีอยู่เกือบร้อยละ 25 การส่งออกของประเทศ OIC ประกอบไปด้วยสินค้าขนาดใหญ่อย่างเช่นวัตถุดิบซึ่งถือเป็นการส่งออกหลักของประเทศ OIC และประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ขึ้นอยู่กับ การส่งออกวัตถุดิบ เช่นน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ฝ้ายดิบ และปศุสัตว์ เกือบร้อยละ 48 ของการส่งออกของประเทศ OIC มุ่งตรงไปยังคู่ค้าใหญ่ๆ การบริการด้านหนี้สิน (Debt service) อยู่ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 32 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของรัฐสมาชิกระดับเงินออมระหว่างประเทศจากรายได้ประจำปีจะอยู่ในราวร้อยละ 35 ในกรณีเดียวกันเงินออมระหว่างประเทศอาจลดต่ำลงถึงร้อยละ 1 ได้

จากสถิติข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของสมาชิก OIC ยังด้อยการพัฒนา ยุ่งยากและต้องพึ่งพาผู้อื่น สมาชิก OIC ที่มาจากแอฟริกา มีเศรษฐกิจอยู่ในสภาพขำแย่และขึ้นอยู่กับผู้อื่น และเมื่อศึกษาตัวเองก็การเองก็จะพบว่า OIC เป็นรัฐที่ได้มีความเป็นเนื้อเดียวกัน แม้ว่าพวกเขาโดยทั่วไปจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ก็มีความแตกต่างกันในส่วนประกอบทางวัฒนธรรม ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว

⁹⁶ ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ 79 คน

⁹⁷ ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 43

⁹⁸ ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 72

⁹⁹ ค่าเฉลี่ยทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 53

ในหมู่ประเทศมุสลิมอยู่ที่ร้อยละ 1:150 รัฐในแถบอ่าวมีมาตรฐานการมีชีวิตและการบริการทางสังคม ซึ่งประเทศมุสลิมอื่นๆ ขาดแคลน ประเทศเหล่านี้ยังมีความแตกต่างในพื้นฐานของอำนาจและมิติต่างๆ อย่างเช่นอำนาจทางทหาร อัตราการรู้หนังสือ ร้อยละของประชาชนในเมืองและการขึ้นอยู่กับภายนอก ฯลฯ

ด้วยผลลัพธ์ดังกล่าวประเทศมุสลิมยังอยู่ในสถานะที่ขาดความเชื่อมโยง และขาดความเป็นหนึ่งเดียวที่จะเป็นผู้ควบคุมพื้นฐานของอำนาจ และทำหน้าที่ในฐานะผู้นำแห่งอำนาจ องค์ประกอบที่ต่างกันของสมาชิก OIC ยังรวมทั้งระบอบการปกครอง ส่วนประกอบทางชาติพันธุ์ รวมทั้งการยึดโยงทางศาสนา ตัวอย่างเช่นร้อยละ 14 ของประชากรที่เป็นสมาชิกของ OIC เป็นผู้ที่มีไม่มุสลิม รัฐสมาชิก 12 รัฐของ OIC ได้กำหนดในรัฐธรรมนูญของพวกเขาว่ารัฐของพวกเขาเป็นรัฐทางโลก (Secular) แม้ว่าพวกเขาจะยืนยันตัวเองตามกฎหมายเกณฑ์ของสมาชิกว่าเป็นรัฐอิสลามก็ตาม

ในระดับความรับผิดชอบนั้น OIC มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น ไม่มีศูนย์กลางที่เป็นหนึ่งเดียวขององค์กร อย่างน้อย ห้ามหาอำนาจของ OIC อย่างซาอุดีอาระเบีย อิยิปต์ ตุรกี อิหร่าน มาเลเซียและปากีสถาน อาจจะไม่ได้ทำงานร่วมกันตลอดเวลา หากพิจารณาถึงการกระจายตัวของสำนักงานของหน่วยงานสนับสนุน ตลอดจนอิทธิพลของ OIC เราก็สามารถบอกได้ถึงศูนย์กลางใหญ่ๆ ที่ยังมีช่องโหว่อยู่ ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสามัญในความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Standing Committee on Scientific and Technological Cooperation) หรือ COMSTECH ตั้งอยู่ในปากีสถานในขณะที่คณะกรรมการสามัญความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์ (Standing Committee on Economic and Commercial Cooperation) หรือ COMCEC ตั้งอยู่ที่ประเทศตุรกี

นอกจากจะกล่าวถึงประเทศที่เป็นศูนย์กลางเช่นซาอุดีอาระเบีย อิยิปต์ อิหร่าน ตุรกี มาเลเซียปากีสถานแล้ว อินโดนีเซียก็เป็นรัฐอิสลามที่ใหญ่ที่สุดในแง่ของประชากรมุสลิมที่มีมากถึง 197 ล้านคน และเป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังเติบโตอย่างยิ่ง¹⁰⁰ ในที่นี้จะพูดถึงศักยภาพของรัฐสมาชิกของ OIC 3 ประเทศที่มีบทบาทสำคัญมาแต่บัดนี้

ปากีสถาน

ปากีสถานแยกออกมาเป็นรัฐอิสลาม (Islamic state) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม ปี 1947 ตามข้อเรียกร้องของชาวอินเดียอนุทวีป (Indian subcontinent) ดังนั้นปากีสถานจึงย้ายอยู่เสมอว่าโลกมุสลิมเป็นเขตแดนของตนเอง ผู้ก่อตั้งปากีสถานคือมุฮัมมัด อะลี จินนะฮ์ (Muhammad Ali Jinnah) เป็นผู้สนับสนุนภารกิจของ

¹⁰⁰ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน จัปตา อิเหนา ขึ้นขึ้นกลุ่ม BRIC, มติชนรายวัน, 16 มิถุนายน 2552, หน้า 18

ชาวปาเลสไตน์อย่างเต็มพลัง ปากีสถานเป็นผู้จัดมุอ์ตะมَّر (Mu'tamar) หรือการประชุมทั่วไปครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 คือในปี 1949 และ 1951 ซึ่งเป็นการจัดประชุมเศรษฐกิจอิสลามครั้งแรก และจัดประชุมนักวิชาการศาสนาในปี 1952 เช่นเดียวกันในปี 1952 ปากีสถานได้ใช้ความพยายามอย่างหนักเป็นครั้งแรกในการจัดการประชุมอิสลาม (Islamic Conference) แต่ก็ล้มเหลว¹⁰¹ แต่สิ่งนี้ก็ไม่ได้ทำให้ผู้นำปากีสถานอย่างฆุลาม มุฮัมมัด (Ghulam Muhammad) หยุดยั้งจากการก่อรูปการประชุมสภาอิสลาม (Islamic Congress) พร้อมไปกับกษัตริย์ สะอูด (King Saud) และอันวาร์ ซาอัด (Anwar Sadat) ในปี 1955 ได้

ปากีสถานมีความกระตือรือร้นเกี่ยวกับการฝึกกำลังอิสลามใหม่ (neo-pan Islamism) ซึ่งกษัตริย์ฟารูก (King Farouk) แห่งอียิปต์มีความกระอักกระอ่วนใจที่จะยอมรับพร้อมกับกล่าวถากถางปากีสถานว่า “คุณรู้ไหมว่าอิสลามเกิดเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม ปี 1947” อันเป็นการอ้างถึงวันที่ปากีสถานได้รับเอกราช ดังนั้นในการขับเคลื่อนเพื่อก่อตั้งองค์การอิสลาม ปากีสถานถูกจึงถูกดูหมิ่นหลายครั้ง แต่ปากีสถานก็ยืนยันการขับเคลื่อนในเรื่องนี้ต่อไป และถือว่าการผลักดันเพื่อการจัดตั้งองค์การอิสลามที่ปรากฏให้เห็นนั้นเป็นการรับใช้ภารกิจของอิสลาม ทั้งนี้รัฐมนตรีต่างประเทศของปากีสถาน ซะฟาร์ุลลอฮ์ ข่าน (Zafarullah Khan) ในการให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม ปี 1952 กล่าวถึงข้อกล่าวอ้างที่ต่อต้านการขับเคลื่อนของปากีสถานว่าเป็นเรื่องที่น่าขุ่นเคือง¹⁰²

ทัศนคติจากประเทศมุสลิมด้วยกันนี้ทำให้ความกระตือรือร้นของปากีสถานลดน้อยถอยลงไป คนปากีสถานจำนวนมากเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ที่มีอยู่ของประเทศมุสลิมทั้งหลาย ความคิดของสาธารณชน รวมถึงความจริงที่ว่าความพยายามในการฝึกกำลังอิสลามของปากีสถานกำลังถูกรังเกียจหรือถูกเข้าใจผิดโดย “พี่น้อง” มุสลิม ทำให้ปากีสถานลดบทบาทของตัวเองลงไปนับจากตอนกลางของปี 1950

ในปี 1958 รัฐบาลทหารภายใต้นายพลอายูบ ข่าน (Ayub Khan) ซึ่งตื่นตาตื่นใจไปกับตะวันตกที่ไม่เคยทำให้เขาล้มเหลวได้เข้าสู่อำนาจในปากีสถาน ดังนั้นจึงทำให้อิสลามขาดความเกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศของปากีสถาน¹⁰³ ไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง

อาจกล่าวได้ว่านับตั้งแต่ปี 1949 เป็นต้นไป องค์การอิสลามทั้งหมดได้รับการก่อตั้งขึ้นมา โดยมีนักกิจกรรมปากีสถานและเจ้าหน้าที่ต่างๆ อยู่แนวหน้าแต่ก็ไม่มีสมาคมใดเหล่านี้เลยที่สร้างผลสะท้อนและสร้างอิทธิพลขึ้นมาได้เนื่องจากเป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นอย่างหลวมๆ และซ้ำซ้อน องค์การเหล่านี้ก็ได้แก่ “Muslim World Congress” ซึ่งจัดประชุมหลายครั้งจนกระทั่งถึงปลายทศวรรษ 1960 และนำเสนอตัวเองใน

¹⁰¹ ดู S.M. Burke, *Pakistan's Foreign Policy : A Historical Analysis*, (London : 1973) , p.67

¹⁰² *Dawn* , Karachi, 3 May 1952

¹⁰³ Saad Khan, *Reasserting of International Islam* , op.cit., p.15-16

ฐานะผู้สืบทอดองค์การ “Muslim World Congress” โดยมีอดีตผู้พิพากษา (มุฟตี) ของนครเยรูซาเล็มคือฮัจญ์ อามีน อัล-สุซซัยนี เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานองค์การที่คล้ายคลึงกันนี้มาก่อนในนครเยรูซาเล็ม เมื่อปี 1931

“Muslim World Congress” ก่อตั้งขึ้นในปี 1955 ส่วนองค์การ “Islamic Conference of Jerusalem” (ได้รับการสนับสนุนโดยขบวนการภราดรมุสลิมของอียิปต์) จัดตั้งขึ้น ในปี 1953 พอถึงปี 1960 “Conference of Islamic Liberation Organizations” ก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นที่กรุงไคโรในปี 1953 สำหรับสันนิบาตมุสลิมโลกหรือ “World Muslim League” (เราะบีเฎาะฮ์) ได้รับการสนับสนุนโดยซาอุดีอาระเบียมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 ในขณะที่องค์การอย่าง “Afro-Asian Islamic Conference” ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่อินโดนีเซียได้รับการจัดตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี 1965 องค์การการประชุมและสมาคมเหล่านี้มิได้สังกัดอยู่กับรัฐบาล แต่ผู้นำและข้าราชการจะเข้าร่วมในองค์การเหล่านี้อยู่เสมอ บางองค์การจะได้รับการอุปถัมภ์โดยรัฐบาลอย่างไม่เป็นทางการ

การก่อตั้งสมาคมของรัฐอิสลามหรือรัฐบาลอิสลามนั้น แน่นนอนเป็นเรื่องยากลำบาก ในเมื่อรัฐอิสลามส่วนมากมีความระมัดระวังและมีความลังเลใจที่จะนำเอามติของอิสลามระหว่างประเทศ เข้าไปเป็นภารกิจของตน ผลประโยชน์ทางการเมืองและความโน้มเอียงของประเทศมุสลิมจะมีความแตกต่างกันและบ่อยครั้งจะมีความขัดแย้งกันแต่ก็ได้มีความพยายามที่จะจัดตั้งองค์การอยู่เสมอ นายกรัฐมนตรีคนแรกของปากีสถานคือ लियाอ์อ์ อะลี ข่าน (Liaquat Ali Khan) ซึ่งต่อมาได้ถูกสังหารในเดือนตุลาคม ปี 1951 พยายามที่จะจัดการประชุมรัฐบาลของประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามขึ้นแต่ก็ล้มเหลวเช่นเดียวกับที่นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียคือตวนกู อับดุลเราะห์มาน (Tunku 'Abd-rahman) ได้พยายามมาก่อนในปี 1961

ซาอุดีอาระเบีย

ในขณะที่ปากีสถานไม่สามารถผนึกกำลังอิสลาม (pan-Islamism) เข้าด้วยกันได้ ซอริเริ่มได้ผ่านไปที่ซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมกุฎราชกุมารฟัยซอล (Faisal) กำลังมีอำนาจเพิ่มขึ้น พระองค์ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีในปี 1962 และอีกสองปีต่อมาก็ขึ้นมหาราชบัลลังก์ เมื่อครอบครัวยกษัตริย์ได้ปลดกษัตริย์สะอูด (King Saud) พระเชษฐาของพระองค์ออกจากตำแหน่ง นอกเหนือไปจากความโน้มเอียงโดยส่วนตัวของกษัตริย์ฟัยซอลต่อการผนึกกำลังอิสลามแล้ว เราไม่ควรจะลืมว่าซาอุดีอาระเบียเป็นระบบกษัตริย์ที่มีความเคร่งครัดศาสนา ผู้ปกครองของซาอุดีอาระเบียเป็นสาวกของคำสอนอันบริสุทธิ์แห่งศตวรรษที่ 18 ของนักปฏิรูปมุฮัมมัด อับดุล วาฮาบ (Muhammad Abdul Wahab) ภายใต้การปกครองของราชวงศ์อัล-สะอูด

ซาอุดีอาระเบียกลายเป็นศาสนรัฐโดยไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร ยกเว้นกุรอาน ระบบกษัตริย์ได้รับเกียรติให้เป็นผู้คุ้มครองสองศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของอิสลาม (Islam's two holiest shrines)

นอกเหนือไปจากความโน้มเอียงของกษัตริย์และราชอาณาจักรสู่การรวมอิสลามแล้ว แรงผลักดันทางการเมืองของซาอุดีอาระเบีย จึงสามารถอธิบายได้ด้วยกรำในเรื่องอิสลาม ซึ่งกลายมาเป็นปัญหาการอยู่รอดของผู้ปกครองราชวงศ์อีกด้วย

หลังจากสงครามสุเอซ (Suez war) ประธานาธิบดีนาซีร์ของอียิปต์ ได้หันมายอมรับนโยบายสังคมนิยมอย่างสุดขั้ว แนวทางสังคมนิยมของเขาได้รับความดึงดูดใจจากประเทศในโลกอาหรับคืออิรัก ซีเรีย และเยเมน แต่ละประเทศได้เข้าไปอยู่ในค่ายสังคมนิยมของประธานาธิบดีนาซีร์ที่ละประเทศ ในสายตาของอียิปต์ ซาอุดีอาระเบียถูกมองว่าเป็นประเทศที่เป็นปรากรของประเทศอนุรักษนิยม¹⁰⁴ และประธานาธิบดีนาซีร์ก็ไม่ปิดบังที่จะเห็นรัฐบาลสังคมนิยมแบบสุดขั้วในทุกแห่งของภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ ซาอุดีอาระเบียจึงต่อต้านผลกระทบของทฤษฎีโดมิโน¹⁰⁵ ดังกล่าว ในแนวหน้าทางการเมืองซาอุดีอาระเบียใช้ขั้นตอนสำคัญในการหยุดยั้งการวางแผนของประธานาธิบดีนาซีร์ ด้วยการเข้าไปทำสัญญาสันติภาพกับระบบกษัตริย์ที่มีความเป็นอนุรักษนิยมของจอร์แดนและเยเมนเหนือ ด้วยความพยายามที่จะปลุกเร้าการเป็นพันธมิตรต่อต้านอียิปต์ ดังนั้นในเดือนมกราคมปี 1957 ซาอุดีอาระเบียจึงต่อสัญญาในการมีฐานทัพสำหรับเรืออเมริกาอยู่ในดินแดนของตนอีกห้าปี และได้รับไมตรีจากสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างดีด้วยการติดตั้งอุปกรณ์และฝึกฝนทหารที่เข้มแข็ง 15,000 นายเพื่อตอบแทนซาอุดีอาระเบีย พร้อมกันนี้ซาอุดีอาระเบียยังได้รับการปกป้องจากสหรัฐอเมริกาผ่านลัทธิโอเซนฮาวน์¹⁰⁶ อีกด้วย เมื่อกษัตริย์ฟัยซอลเข้ามาสู่จุดสูงสุดในกิจกรรมด้านต่างๆ แล้วเขาก็ได้เข้าสู่การต่อสู้ทางอุดมการณ์ และใช้ยุทธศาสตร์อิสลามต่อต้านลัทธิสังคมนิยมของประธานาธิบดีนาซีร์อย่างเต็มที่

ด้วยเหตุนี้ ในปี 1962 ซาอุดีอาระเบีย จึงได้สนับสนุนให้มีการเรียกประชุมตัวแทนจาก 43 ประเทศในนครมักกะฮ์เพื่อจัดตั้งองค์กรใหม่ที่มีนัยสำคัญคือสันนิบาตโลกมุสลิม (Muslim World League) หรือในชื่อภาษาอาหรับว่า *เราะบิเฎาะ อัล-อะลัม อัล-อิสลามิ* งานแรกของสันนิบาต ได้แก่การเป็นเวทีให้ประเทศซาอุดีอาระเบีย แต่ในปัจจุบันนี้สันนิบาตกลายเป็นองค์กรที่สนับสนุนการศึกษาของอิสลามเป็นหลัก

แม้ว่าอำนาจของประธานาธิบดีนาซีร์จะเป็นสิ่งกีดขวางต่อการเกิดขึ้นมาของขบวนการอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic Movement) ก็ตาม แต่ในที่สุดความอ่อนแอของประธานาธิบดีนาซีร์

¹⁰⁴ ดู Noor Ahmad Baba, OIC : Theory and Practice of Pan Islamic Cooperation, *op.cit.* pp.40-41

¹⁰⁵ อียิปต์เรียกซาอุดีอาระเบียว่าเป็นผู้ชักใย หรือรัฐปฏิกริยาและเป็นหน่วยงานของจักรวรรดินิยม

¹⁰⁶ Islamic Review (London), vol.53, no.7 1965 หน้า 5-6

ที่พ่ายแพ้ต่ออิสราเอลในสงครามหกวันเมื่อปี 1967 ก็ทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนไป ความพ่ายแพ้ต่ออิสราเอล นับเป็นบาดแผลสำคัญและเป็นความพินาศที่ย่อยยับที่สุดของอียิปต์ และประเทศอาหรับที่เข้าร่วมสงคราม หลังจากนั้นประเทศมุสลิม 25 ประเทศก็มารวมตัวกันในกรุงราบัตของโมร็อกโก เพื่อประชุมสุดยอดในปี 1969 ก่อให้เกิดองค์การอิสลามขึ้น ความสำเร็จขององค์การนี้ที่เห็นได้ชัดเจนก็ได้แก่การประชุมของ รัฐมนตรีต่างประเทศซึ่งมีขึ้นในเดือนมีนาคมปีถัดไป จากการประชุมครั้งนั้นนี้เองขบวนการอิสลามในโลก ปัจจุบันที่เป็นรูปธรรม จึงถือกำเนิดขึ้น ที่เห็นได้ชัดก็ได้แก่ความก้าวหน้าขององค์การ World Muslim Congress (หรือชื่อในภาษาอาหรับว่ามูตะมัต อัล-อะลัม อัล-อิสลามิ) ซึ่งมีฐานอยู่ที่กรุงการาจีประเทศ ปากีสถาน โดยมีการตัดสินใจที่จะตั้งสำนักเลขาธิการขึ้นมา ในปี 1970 รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศ มุสลิมได้ตกลงให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรขึ้น โดยที่ตัวแทนของประธานาธิบดีนาซีร์แห่ง อียิปต์ ตัวแทนจากลิเบียและตัวแทนจากซูดานไม่เห็นด้วย นครญิดดะฮ์ (Jeddah) ของซาอุดีอาระเบียได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่ทำราชการของสำนักเลขาธิการ ตวนกู อับดุลเราะห์มานนายกรัฐมนตรีคนแรกของมาเลเซีย ได้เป็นเลขาธิการคนแรกขององค์การใหม่นั้นคือองค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference) หรือ OIC โดยมีชื่อในภาษาอาหรับว่า *มุแนชชามัต อัล-มูตะมัต อัล-อิสลามิ* องค์การนี้แตกต่าง จากองค์การการประชุมอื่นๆ หลายประการ นั่นคือเป็นการรวมกลุ่มของรัฐต่างๆ เป็นองค์การระหว่างรัฐบาล เป็นกลไกของการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ เป็นการพบปะกันของหน่วยงาน พิเศษและมีคณะกรรมการสามัญประจำองค์การ เป็นการสถาปนาขึ้นมาด้วยรูปแบบที่ดี และสมาชิกได้ ช่วยกันในด้านงบประมาณรายจ่ายเพื่อให้องค์การอยู่ได้และมีกิจการต่างๆ เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ

กษัตริย์ฟัยซอลนำเอาความคิดเรื่องเครือจักรภพของรัฐมุสลิมในการประชุมมูตะมัต (Mu'tamar conference) ครั้งที่ 6 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงโมกาดิชู (Mogadishu) เมื่อเดือนธันวาคมปี 1964 ขณะที่กล่าวสุนทร พจน์ของสันนิบาตมุสลิม (Muslim World League) ในนครมักกะฮ์ พระองค์ได้เสนอให้มีการประชุมสุดยอด อิสลาม (Islamic Summit) ด้วยการกล่าวว่า “เราเป็นหนึ่งเดียวกับพี่น้องมุสลิมของเราทุกคนแห่ง เราพยายาม พร้อมด้วยอำนาจของเราที่จะรวมชาวมุสลิมเข้าด้วยกัน นำพวกเขาเข้ามาใกล้ชิด และไม่เห็นด้วยกับความไม่ ลงรอยหรืออิทธิพลที่อาจจะมาขัดขวางความสัมพันธ์ของพวกเขา (ดังนั้น) เราจึงเรียกร้องให้มีการประชุมสุด ยอดอิสลามขึ้นมา”

กษัตริย์ฟัยซอลได้ดำเนินการกิจของพระองค์ด้วยความกระตือรือร้นและเดินทางไปเยือนประเทศ ต่างๆ เช่น อิหร่านในเดือนธันวาคมปี 1965 จอร์แดนในเดือนมกราคมปี 1966 ซูดานในเดือนมีนาคมปี 1966 ปากีสถานในเดือนเมษายนปี 1966 ตุรกีในเดือนสิงหาคมปี 1966 โมร็อกโก กินีมาลีและตูนิเซียในเดือน กันยายนปี 1966 เพื่อที่จะรวบรวมการสนับสนุนข้อเสนอให้มีการประชุมสูงสุดอิสลามขึ้นมา อย่างไรก็ตาม

บรรยากาศทางการเมืองในเวลานั้นพิสูจน์ให้เห็นว่าประเทศต่างๆ ยังเข้ากันไม่ได้ รัฐบาลของประเทศอาหรับที่นิยมแนวทางสังคมนิยมสงสัยในความเคลื่อนไหวของพระองค์ ดังนั้นกษัตริย์ฟัยซอลจึงย้ำว่า “เราไม่มีจุดมุ่งหมายใดๆ นอกจากส่งเสริมอิสลาม สนับสนุนศาสนาของพระเจ้าและนำมุสลิมทั้งหมดมารวมกันเพื่อให้พวกเขามีความสามารถที่จะอภิปรายในหมู่พวกเขาเองถึงกิจการต่างๆ ของศาสนาและชีวิตของพวกเขา”¹⁰⁷

ไม่ว่าการคัดค้านที่มีอยู่จะมีต่อความคิดการประชุมสุดยอดอิสลามของกษัตริย์ฟัยซอลภายในหมู่ผู้นำอาหรับแค่ไหนก็ตาม สิ่งนี้จางหายไปพร้อมกับความพ่ายแพ้ของชาติอาหรับในปี 1967 ในสงครามอาหรับ-อิสราเอล เหตุการณ์อื่นใดเสี่ยงดังที่สุดที่ต่อต้านความคิดนี้จากประธานาธิบดีนาซีร์แห่งประเทศอียิปต์ได้เงียบเสียงลง หลังจากหายนะที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ประธานาธิบดีนาซีร์ได้กลายมาเป็นผู้หุดหู่สิ้นหวัง เป็นเวลาสามปีที่เขามีชีวิตอยู่หลังสงครามและอุทิศตนให้กับศาสนาอิสลามมากขึ้น

ในเดือนสิงหาคมปี 1967 บรรดาผู้นำของโลกมุสลิมมาพบกันที่กรุงคาร์ตูม (Khartoum) เพื่อประเมินสถานการณ์หลังสงครามและตัดสินใจที่จะให้การช่วยเหลือประจำปีอย่างเพียงพอให้กับรัฐที่เป็นแนวหน้าในสงครามซึ่งได้แก่อียิปต์ ซีเรียและจอร์แดน ซึ่งสูญเสียที่มาของรายได้สำคัญไป¹⁰⁸ ประธานาธิบดีนาซีร์เห็นว่าบรรดาประเทศที่ช่วยเหลือเขาในชั่วโมงแห่งความโศกเศร้าเป็นประเทศกษัตริย์ “อนุรักษนิยมของชาอุดีอาระเบีย ลิเบียและคูเวต มิใช่ประเทศ “สังคมนิยมก้าวหน้า” หรือกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อประเทศอาหรับและรัฐมุสลิมให้การสนับสนุนกันและกันในความสัมพันธ์ของพวกเขา ความขัดแย้งในเรื่องอุดมการณ์ที่มีอยู่จึงจืดจางลงแล้วถูกกลบเผาไปชั่วคราว

อาจกล่าวได้ว่าชาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญอยู่ในโลกอิสลามมาตั้งแต่ต้น เนื่องจากศาสนาอิสลามถือกำเนิดขึ้นในนครมักกะฮ์ ประเทศชาอุดีอาระเบียมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 อย่างไรก็ตามการเข้ามามีบทบาทสำคัญของผู้ปกครองชาอุดีอาระเบียกับโลกภายนอกโดยเฉพาะกับโลกมุสลิม เริ่มต้นที่การประชุม ณ นครมักกะฮ์ (Makkah Conference) ในเดือนกรกฎาคม ปี 1924 โดยนายชาร์ฟ ฮุสเซน (Sharif Hussain) ผู้ประกาศตนเป็นผู้ปกครองแห่งหิยาซ¹⁰⁹ และเป็นผู้ปกครองชาวมุสลิมในนครมักกะฮ์ แต่โลกมุสลิมไม่ให้การรับรองคำประกาศของเขา เขาจึงเชื้อเชิญนักวิชาการของโลกมุสลิมให้มาเยือนนครศักดิ์สิทธิ์ การประชุมจัดขึ้นในช่วงของการประกอบพิธีฮัจญ์ โดยที่ประชุมเห็นพ้องในกฎบัตรโดยเฉพาะประเด็นความเป็นหนึ่งเดียวของมุสลิมว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดและชี้ชัดถึงความพร้อมเพรียงของชาวอาหรับที่

¹⁰⁷ Saad Khan, Reasserting International Islam ., *op.cit.*, pp.16-17

¹⁰⁸ *Ibid.*

¹⁰⁹ นครมักกะฮ์ มะดีนะฮ์ และญะดะฮ์

เปรียบเสมือนรากฐานสำหรับอนาคตร่วมกันของรัฐอิสลาม อย่างไรก็ตามความพยายามทั้งหลายของนายชาриф ฮุสเซนเกี่ยวกับการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์ (Khalifah) หรือkahliถูกปฏิเสธจากที่ประชุม หลังจากนั้นไม่นาน นายชาриф ฮุสเซนก็เสียชีวิตอย่างกะทันหันให้กับกษัตริย์อับดุลอาซีซ แห่งตระกูลอัล-สะอูด (Al-Saud) ที่ขึ้นมาปกครองหิยาซแทน

กษัตริย์อับดุล อาซีซ ประกาศให้ตนเองเป็นผู้ปกครองหิยาซอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมกราคมปี 1926 พระองค์ทรงสนับสนุนให้มีการจัดการประชุมอิสลามระหว่างประเทศขึ้นในเดือนมิถุนายนปีเดียวกันหนึ่งในประเด็นสำคัญคือการสร้างกลไกการประชุมสภามุสลิมโลก (World Muslim Congress) ในวันที่ 20 เดือนสิงหาคมปี 1969 เมื่อสถานศักดิ์สิทธิ์อันดับที่สามของมุสลิมคือมัสญิดอัล-อักซอ (Al-Aqsa) ในอัล-กุดส์ (Al-Quds) หรือนครเยรูซาเล็มถูกลอบวางเพลิง กษัตริย์ฟัยซอล (Faizal) แห่งซาอุดีอาระเบียและกษัตริย์ฮัสซันของโมร็อกโกจึงเป็นตัวตั้งตัวตีในการประชุมสุดยอดอิสลามที่กรุงราบัต ประเทศโมร็อกโก หลังจากสองทศวรรษที่ผ่านมาการประชุมสุดยอดไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การประชุมสุดยอดที่กรุงราบัตนับเป็นปฐมบทของการประชุม OIC ในเวลาต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งซาอุดีอาระเบียได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่สนับสนุนแนวคิดนิวกาลังอิสลาม (pan Islamism) มาตั้งแต่ต้นร่วมกับประเทศอย่างเช่นปากีสถานและมาเลเซีย เมื่อ OIC ตัดสินใจก่อตั้งสำนักเลขาธิการขึ้นมา นครญิดดะฮ์ของซาอุดีอาระเบียก็ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสำนักงานเลขาธิการ ซึ่งปัจจุบันสำนักงานใหญ่ของ OIC ที่สำนักงานเลขาธิการสังกัดอยู่ก็ตั้งอยู่ในนครญิดดะฮ์ และมีที่ทำการใหม่ที่มีความเหมาะสมต่อการเป็นองค์กรใหญ่ของโลกเช่นกัน

การประชุมสุดยอดอิสลาม (Islamic Summits) วาระพิเศษครั้งที่ 3 ก็ได้จัดขึ้นในประเทศซาอุดีอาระเบียคือที่นครมักกะฮ์และญอฮ์ฟ เมื่อวันที่ 25-28 มกราคมปี 1981 อันเป็นการประชุมที่ประกอบด้วยบรรดากษัตริย์และผู้นำอิสลาม ในการประชุมครั้งนี้ที่ประชุมได้เรียกร้องให้ชาวมุสลิมทั้งหมดปฏิเสธการยึดติดอยู่กับสำนักคิดทางศาสนา โดยถือว่าทุกสำนักคิดมีความประเสริฐเท่าเทียมกัน รัฐสมาชิกของ OIC ได้เตือนสมาชิกว่าการยึดติดสำนักคิดทางศาสนาจะก่อให้เกิดกับดักอันเลวร้ายที่จะปลุกฝังการแบ่งแยกเป็นฝ่ายและการถ่วงถ่วงทางสำนักคิด ซึ่งจะระเบิดออกมาเป็นความรุนแรงของสงครามกลางเมือง

กษัตริย์อับดุลลอฮ์ อิบน์ อับดุลอาซีซ (Abdullah Ibn Abdulaziz) กษัตริย์องค์ปัจจุบัน ได้กล่าวสุนทรพจน์ต่อผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ เนื่องในวันอีดิ้ลอัฎฮา (Eid Al-Adha Day) อันเป็นวันที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จะเฉลิมฉลองความสำเร็จที่ได้ประกอบพิธีฮัจญ์ ในปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราช 1425 (9-11 เดือนกันยายน ปี 2005) เรียกร้องให้ประชาชาติมุสลิม (Muslim Ummah) จัดการประชุมสามัญวิสามัญพิเศษ (Extraordinary) ของผู้นำรัฐสมาชิกขึ้นมา เพื่อพิจารณาถึงประเด็นแห่งความเป็นปึกแผ่นและปฏิบัติการร่วมอิสลาม (Joint Islamic Action) ในการเตรียมการสำหรับการประชุมสามัญวิสามัญพิเศษนี้ กษัตริย์อับดุลลอฮ์ บิน อับดุลอาซีซได้เชิญ

นักวิชาการและปัญญาชนผู้เป็นอุมมะฮ์มาพบกันที่นครมักกะฮ์เพื่อพิจารณาถึงสภาพของอุมมะฮ์ ด้วยการพัฒนาวิสัยทัศน์ ความคิด และเสนอข้อเลือกที่ทำลายอุมมะฮ์ในทุกๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้กลุ่มชนชั้นนำที่เป็นนักวิชาการมุสลิม และปัญญาชนจากประเทศต่างๆ จึงได้มาพบกันที่นครมักกะฮ์ ในวันที่ 5-7 เดือนชะอ์บาน ปีอิญญะเราะฮ์ 1426 (9-11 กันยายนปี 2005) และพิจารณาถึงการท้าทายที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์ ทั้งในด้านปัญญาชน วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจจนนำไปสู่การพัฒนาแผนปฏิบัติการสิบปี¹¹⁰ ขึ้นมาและท้าทายสิ่งที่โลกมุสลิมกำลังเผชิญอยู่ การประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์ในปี 2005 และแผนปฏิบัติการ 10 ปีถือได้ว่าเป็นเครื่องหมายที่ดีและเป็นข้อแนะนำจาก OIC ในอนาคต นี่เป็นความพยายามของ OIC ที่จะเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ตัวเองและเอกภาพของอุมมะฮ์ในตะวันออกกลางและในโลกมุสลิมโดยทั่วไป

หลังจากคำประกาศแผน 10 ปีในการประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์พบว่าชาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นตัวแสดงที่มีอิทธิพลอยู่ใน OIC ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในข้อเสนอนี้ ทั้งนี้กษัตริย์อับดุลลอฮ์แห่งชาอุดีอาระเบียได้แสดงความคิดว่าขั้นตอนการปฏิบัติร่วมอิสลามซึ่งมาจากข้อเสนอในการประชุมสุดยอดของ OIC จะช่วยให้โลกมุสลิมตอบรับต่อการท้าทายสมัยใหม่และการเปลี่ยนแปลงของโลกได้¹¹¹

นอกจากนี้ชาอุดีอาระเบียภายใต้มหาวิทยาลัยกษัตริย์อับดุลอาซีซยังได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์การวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และการศึกษาอิสลาม (Islamic Educational Scientific and Cultural Organizational) หรือ ISESCO ขึ้นจากการประชุมที่นครมักกะฮ์เมื่อปี 1977

ชาอุดีอาระเบียยังเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ (ICFM) ครั้งที่ 3 ขึ้น ณ นครญิดดะฮ์ ในการประชุมครั้งนี้ที่ประชุมได้พิจารณาจัดตั้งศูนย์ข่าวอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic News Agency) หรือ IINA ขึ้นมาอย่างเป็นทางการอีกด้วย ซึ่งทำให้ IINA เปรียบเสมือนศูนย์ข่าวของประเทศมุสลิมไปในที่สุด

ชาอุดีอาระเบียเช่นกันที่เป็นผู้เสนอให้มีการจัดตั้งองค์การกระจายเสียงแห่งรัฐอิสลาม (Islamic State Broadcasting Organization) หรือ ISBO ขึ้นในการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ 6 ที่นครญิดดะฮ์ เมื่อปี 1975 โดยมีวัตถุประสงค์ให้ ISBO เป็นองค์การพิเศษอันดับ 4 ของ OIC ทั้งนี้ที่ประชุมได้พิจารณาจัดตั้งสำนักงานถาวรที่นครญิดดะฮ์ด้วยเช่นกัน การประชุม 3 ครั้งเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางของ ISBO มีขึ้นที่กรุงริยาฎ (Riyad) ประเทศชาอุดีอาระเบีย

¹¹⁰ ดู Ten Year Programme of Action of meeting Challenges Facing the Muslim Ummah in the 21st century. Third Extra ordinary Session of The Islamic Conference (Makkah Mukarramah, Kingdom of Saudi Arabia, 5-6 Dhul Qa'dah 1426, 5-6 December 2005)

¹¹¹ Abdul Ghafour, 2005 *Abdullah Urges Rapid Implementation of OIC Resolutions* December, 27 <http://22www.arabnews.com2?page=o&section=0&753478&d=27&m=12&y=2005>

มาเลเซีย

มาเลเซียมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งองค์การการประชุมอิสลามที่กรุงราบัต ราชอาณาจักรโมร็อกโก เมื่อวันที่ 25 กันยายน ปี 1969 การเข้าร่วมก่อตั้งดังกล่าวมีความหมายและส่งผลให้สวนกุอับดุรเราะห์มาน ปุตรา อัล-ฮัจญ์ (Taunku Abdul Rahman Al Haj) ได้ขึ้นมาเป็นเลขาธิการ OIC คนแรก

ในฐานะสมาชิกผู้ต้นตัวของ OIC มาเลเซียได้เข้าร่วมกับ OIC อย่างแข็งขันในหลายๆ กิจกรรม มาเลเซียเป็นสมาชิกกลุ่มติดตามของ OIC (OIC Contact Groups) สี่กลุ่มด้วยกัน ได้แก่กลุ่มติดตามของ OIC ว่าด้วยปาเลสไตน์ (OIC Contact Groups on Palestine) กลุ่มติดตามของ OIC ว่าด้วยบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (OIC Contact Groups on Bosnia and Herzegovina) กลุ่มติดตามของ OIC ว่าด้วยเซียร์ราลีโอน (OIC Contact Groups on Sierra Leone) และกลุ่มติดตามของ OIC ว่าด้วยโซมาเลีย (OIC Contact Groups on Somalia) นอกจากนี้มาเลเซียยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานและเป็นสมาชิกของกลุ่ม 13 อันเป็นสมาชิกปลายเปิดที่ติดตามเรื่องของการก่อการร้าย

มาเลเซียเป็นเจ้าภาพการพบปะและประชุมที่สำคัญของ OIC หลายครั้งในหลายระดับในปี 2002 อย่างเช่นการประชุมวาระพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศ (Extraordinary Session of Islamic Conference of Foreign Ministers) ระหว่างวันที่ 1-3 เมษายน ปี 2002 การประชุมกลุ่มติดตามว่าด้วยเซียร์ราลีโอนระหว่างวันที่ 13-14 กรกฎาคม ปี 2002 การติดตามการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสของรัฐมนตรีการท่องเที่ยวอิสลาม (The Follow-Up Meeting of Senior Officials of the Islamic Ministers of Tourism) ระหว่างวันที่ 5-7 กันยายน ปี 2002 และการประชุมครั้งที่ 7 ของรัฐมนตรีที่ดินอุทิศและกิจการอิสลาม (Minister of Endowment and Islamic Affairs) ระหว่างวันที่ 6-10 พฤษภาคม ปี 2002

ในทางเศรษฐกิจ มาเลเซียเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศของ OIC ที่ได้ยื่นในเรื่องความสำคัญของเศรษฐกิจและความร่วมมือในหมู่สมาชิก OIC ได้มอบเงินที่เป็นส่วนของตนให้กับธนาคารเพื่อการพัฒนาการอิสลาม (Islamic Development Bank) หรือ IDB 215.79 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อช่วยส่งเสริมโครงการการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคของสมาชิก OIC

บทบาทในปัจจุบันที่มาเลเซียมีต่อ OIC ก็ได้แก่การปรับปรุงสำนักเลขาธิการของ OIC และการจัดการประชุมสุดยอดอิสลามในปี 2003 ในประเทศมาเลเซีย มาเลเซียหวังว่า OIC จะทำงานได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพด้วยความมุ่งมั่นและให้การสนับสนุนสมาชิกทุกประเทศ มาเลเซียเชื่อว่า OIC มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนอุมมะฮ์อิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาแห่งการทำทลายที่อุมมะฮ์เผชิญอยู่ในเวลานี้

การจัดการประชุมในประเทศมาเลเซียเป็นการประชุมครั้งแรกของประเทศมุสลิมที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก¹¹²

คงได้กล่าวมาแล้วในความพยายามที่จะรวมประเทศมุสลิมเข้าด้วยกัน นายกรัฐมนตรีวานู อับดุลเราะห์มาน คิดถึงเครือข่ายของรัฐบาลมาตั้งแต่ต้นปี 1959 ในปี 1961 เขาได้ขยายความคิดนี้ออกไปอย่างกว้างขวางในขณะที่เขาพูดที่มัสยิด ชาห์เจฮาน (Shahjehan Mosque) ใกล้กับกรุงลอนดอนเพื่อติดตามสิ่งที่เขาพูด เขาเขียนจดหมายถึงหัวหน้ารัฐมุสลิมขอความสนับสนุนจากพวกเขา แต่ก็ได้รับการตอบรับที่น่าผิดหวัง¹¹³

เจ็ดปีต่อมาในหน้าร้อนของปี 1968 ตวนกูรู้สึกว่ถึงเวลาแล้วที่เขาจะต้องขับเคลื่อนสิ่งที่เขามุ่งหมายให้เกิดขึ้นให้เป็นจริงขึ้นมา เขาจึงส่งรัฐมนตรีที่ดินและเหมืองแร่ นายอับดุลเราะห์มาน เกากับ (Abd Rahman Quacub) ไปยังประเทศมุสลิมหลายประเทศพร้อมด้วยข้อเสนอถึงการประชุมระหว่างรัฐบาลอิสลามครั้งแรกและเพื่ออธิบายถึงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่เขาคิดขึ้นมา

หลังจากความล่าช้าอย่างมาก การประชุมก็ได้จัดขึ้นในที่สุดโดยตวนกู อับดุลเราะห์มาน ในวันที่ 21 เดือนเมษายนปี 1969 มีตัวแทนประเทศต่างๆ เข้าประชุม 100 คน และผู้สังเกตการณ์จาก 20 ประเทศ รวมทั้งตัวแทนมุสลิมจากประเทศสิงคโปร์ ไทย และฟิลิปปินส์ แม้ว่าจะไม่ได้เป็นการประชุมสุดยอดก็ตาม ความสำคัญที่วางอยู่ก็คือมันเป็นการประชุมระหว่างรัฐบาลในเรื่องอิสลาม ทั้งนี้ตัวแทนและนักวิชาการก็มาด้วยความสามารถส่วนตัว ตัวแทนที่มาประชุมในกรุงกัวลาลัมเปอร์ มีความเป็นอิสระและเป็นตัวแทนรัฐบาลของพวกเขา และสามประเทศที่เข้าประชุมเป็นตัวแทนรัฐมนตรีของประเทศตน แม้ว่าการประชุมครั้งนี้จะเป็นการประชุมทางศาสนาแต่มิได้เป็นการรวมตัวของอุละมา (ulama) หรือนักการศาสนาแต่อย่างใด

สถานการณ์ที่น่าสนใจเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกที่เป็นตัวแทนขององค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization) หรือ PLO ซึ่งนำโดยอะบู ฮิชาม (Abu Hisham) ซึ่งมาถึงกรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 24 เมษายน ขออนุญาตเข้าร่วมการประชุมด้วย แต่ที่ประชุมได้ปฏิเสธข้อเรียกร้องในการขอเข้าร่วมดังกล่าวด้วยความคิดว่าการรวมตัวกันทางศาสนาจะมีสิทธิ์ไปในทางการเมือง

อย่างไรก็ตามตัวแทน PLO ได้วิจารณ์การตัดสินใจของที่ประชุมอย่างหนัก และหนังสือพิมพ์มุสลิมได้ร่วมกันโจมตีการตัดสินใจดังกล่าวด้วยการกล่าวว่า อัล-กุดส์ (Al-Quds) หรือนครเยรูซาเล็ม เป็นเรื่องของศาสนามากกว่าเรื่องการเมือง และหากเป็นเรื่องศาสนาโดยเฉพาะที่จะมาอภิปรายกันแล้วทำไมมุสลิมชาว

¹¹² ดู Official OIC Trade Directory (Putrajaya, 2003) p.A14

¹¹³ The Impact International , (London), vol.2 No.5, 1971, pp.4-5

ปาเลสไตน์จึงเข้าร่วมอภิปรายด้วยไม่ได้ ตัวแทน PLO ได้เข้าพบตวนกู อับดุลเราะห์มาน เมื่อวันที่ 26 เมษายน และขอเข้าร่วมประชุมด้วย ตัวแทนของปากีสถานนำโดยนายอะลาอุดดิน ซิดดีกี (Allauddin Siddiqui) อธิการบดีของมหาวิทยาลัยปัญจาบ (Panjab University) จึงยกเอาปัญหาแคชมีร์ขึ้นมาและแสดงความคิดที่เป็นคู่ขนานกับปัญหาปาเลสไตน์ และแสดงความคิดเห็นว่าปัญหาทั้งสองล้วนส่งผลกระทบต่ออุมมะฮ์อย่างเท่าเทียมกัน ปากีสถานยอมรับข้อตกลงที่จะยังไม่พูดคุยเรื่องปัญหาของแคชมีร์จนกว่าจะมีการประชุมครั้งต่อไป ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นอีกเลย

ที่ประชุมได้พูดถึงประเด็นศาสนาในสามด้านด้วยกัน รวมทั้งกฎหมายครอบครัว ความร่วมมือทางการค้า และการควงจันท์เพื่อหากลไกสำหรับวันอีด¹¹⁴ (Eids) เพื่อให้มีการเฉลิมฉลองทั่วโลกพร้อมเพรียงในวันเดียวกัน มีการเรียกร้องหลายครั้งให้จัดตั้งหน่วยงานด้านการข่าวและเครือข่ายการแพทย์ภาพ และส่งเสริมความร่วมมือทางการค้าในหมู่ประเทศมุสลิม มีการตัดสินใจให้จัดการประชุมเช่นนี้ทุกปี ในรูปของการประชุมสุดยอด มีสองประเทศถึงกับขอเป็นเจ้าภาพการประชุมในปีต่อไป ไม่ว่าจะมองด้วยมาตรฐานใดก็ตาม การประชุมที่มาเลเซียจัดขึ้นได้รับความสำเร็จอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามภาพของเหตุการณ์ต่างๆ ได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ในอีกไม่กี่เดือนต่อมาทุกคนก็ต้องแปลกใจ เมื่อองค์การการประชุมอิสลามได้ถูกสถาปนาขึ้นในเดือนกันยายนปี 1969 ตวนกู อับดุลเราะห์มาน ได้ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย เพื่อไปเป็นเลขาธิการของ OIC ในปี 1970¹¹⁵ จึงอาจกล่าวได้ว่าการประชุมที่กรุงกัวลาลัมเปอร์เป็นหลักไมล์สำคัญของการเริ่มต้นไปสู่กำเนิดของ OIC ในที่สุด ซึ่งมาเลเซียมีส่วนอย่างสำคัญในการถือกำเนิดดังกล่าว

.....

¹¹⁴ คือพิธีเฉลิมฉลองหลังการสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน และการเฉลิมฉลองก่อนการสิ้นสุดการประกอบพิธีฮัจญ์

¹¹⁵ Saad Khan, *Reasserting International Islam*, *op.cit.*, p.18

บรรณานุกรม

หนังสือ

ภาษาไทย

1. ศาสดามุฮัมมัด มหาบุรุษแห่งอิสลาม ภาค 1 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 หุซัยน์ ฮัยกัล เขียน กิติมา อมรทัต
อุ๋น หมั่นทวิ จรัญ มะลูลีม แปลและเรียบเรียง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิสลามิก อะคาเดมี, 2540)

หนังสือ

ภาษาอังกฤษ

1. Abdullah Ahsan Ummah or Nation? Identity Crisis in Muslim, Leicester : Islamic Foundation, 1992
2. Abul A'la Maududi. Unity of Muslim World , Khurshid Ahmad (ed)., Lahore : Islamic Publication, 1967
3. AIOU publication. Modern Islamic World, Islamabad : 1985 , vol.2.
4. Anoushirvan Ehteshami, After Khomeini, The Iranian Second Republic , London, and New York : Routledge, 1995
5. Arnold Toynbee. Survey of International Affairs, London : Royal Institute of International Affairs, 1927
6. Berger.M., *The Arab World Today*, London : Weidenfeld & Nicolson, 1995
7. Bernard Lewis, *The Crisis of Islam Holy War and Unholy Terror*, Weidenfeld & Nicolson, 2004
8. _____, *The Middle East* , London : Weidenfeld & Nicolson, 1995
9. Chaudhri Nazir Ahmad. *Commonweath of Muslim States*, Lahore : Ferozsons, 1972
10. Cook. MA. (ed.) *Studies in the Economic History of the Middle East*, Oxford : Oxford University Press, 1970
11. Dr. Hamid Al-Gobid : A profile , Jeddah : OIC secretariat, 1993
12. Draf Ten year Programme of Action. To meet challenges facing the Muslim Ummah in the 21st century , Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference Makkah : Makkah al-Mukarramah : Kingdom of Saudi Arabia 7-8 December, 2005
13. El-Naggar, Said (ed.) *Foreign and Intra trade policies of The Arab countries* , Washington, DC: International Monetary Fund, 1992

14. Geoffrey Kemp. The Control of the Middle East Arms Race, Carnegie, 1991
15. Gwoffrey Parinder. A Dictionary of non-Chirstian Religions, London : 1971
16. H.A.R. Gibb, Islam : A Historical Survey 2nd ed., London : Oxford University Press, 1975
17. Haider Mehdi. Organization of the Islamic Conference, Lahore : Progressive Publicaion, 1987
18. Hasan Moinuddin, The Charter of the Islamic Conference and Legal Framework of Economic cooperation among its Member State, Oxford : Clarendon Press, 1987
19. Philip Hitti K. History of the Arabs., London : Macmillan, 1964
20. Imtiyaz Yusuf and Lars Peter Schmidt, (eds) Understanding Conflict and Approaching Peace in Southern Thailand , Bangkok : Konrad-Adenaur, 2006
21. John William, (ed) Themes of Islamic Civilization, California : 1971
22. Karen Armstrong, Holy War, The Crusades and Their Impact on Today's World ,New York : Anchor Books, 1992
23. _____, Hegemony of Survival America's Quest for Global Dominance , Penquin Book India, 2004
24. _____, Middle East Illusions, Peace Security and Terror , Penquin Book , India, 2003
25. Keynote Statement by Prof. Dr. Ekmeleddin Ihsanoglu, Secretary General of the Organization of the Islamic Conference at the International Forum on Expanding the Role of Women in Cross-Cultural Dialogue, Baku, Azerbaijan, June 11, 2008
26. Korany, B. and Hilal Dessouki, A (eds) The Foreign Policies of Arab State : The Challenge of Change, Boulder : Colorado : West view press, 1991
27. K.P.S. Gill & Ajai Sahni, (eds) The Global Threat of Terror : Ideological, Material and Political Linkages , New Delhi : Institute for Conflict Management, 2002
28. Martin lings, Muhammad : His Life base on earlier sources , London : G.Allen and Unvin, 1983
29. Michel Gilquin, The Muslim of Thailand, Tr by Michael Smithies , Chiang Mai : Silkworm Books, 2002
30. Mohammad El-Sayed Selim, Introduction in Muhammad El-Sayed Selim (ed),, The Organization of the Islamic Conference in a Changing World , Cairo : Center for Political Research and Studies, Faculty of Economic & Political Science, Cairo University,1994 and Friedrich-Ebert-Stiftung, 1995
31. Muhammad Asad, Introduction to Koran , Gibration , Dar an-Andalus, 1980

32. Noor Ahmad Baba. *OIC : Theory and Practice of Pan Islamic Cooperation*, Karachi, Oxford : University Press, 1994
33. Official OIC Trade Directory, *10 Session of the Islamic Conference* , Putrajaya, 2003
34. Ola Abdel Aziz Abouzeid, *The Policy of the Organization of the Islamic Conference Towards Issues that Concern the Islamic World*, The Organization of the Islamic Conference in a Changing World, Mohammad El Sayed Selim (ed), : Center for Political Research and Studies, Faculty of Economic & Political Science, Cairo University, 1994 and Friedrich-Ebert-Stiftung, 1994
35. Saad S.Khan. *Reasserting International Islam* , Oxford : Oxford University Press, 2001
36. Second OIC Observatory Report on Islamophobia, May 2005 to April 2009, Issued at the 36th Session of the Council of Foreign Ministers, Damascus, Syrian Arab Republic, May 23-25 , 2009
37. Secretary General's Report : *New Vision for the Muslim World : Solidarity in Action*, Presented at the Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference , Makkah al-Mukarramah : Kingdom of Saudi Arabia 7-8 December, 2005
38. Sheikh S.Nawed S. *Politic of Islam : Pan-Islamic Foreign Policy in a World of State*, London : Routledge Curzon, 2003
39. Stephen G.Goodspee. *The nature and function of International organization* , New York : Oxford University Press Inc. 1967

บทความภาษาอังกฤษ

Achara Ashayyagachat, *New Pan-Islamic party is not a panacea*, Bangkok Post, July 1, 2006

_____, *OIC to help in search for a solution*, Bangkok Post, June 21, 2006

_____, *Thailand seeks OIC support in far South*, Bangkok Post, June 20, 2006

_____, *Thailand tries to avert OIC swipe*, Bangkok Post, June 28, 2006

H.A.R. Gibb. *The Community in Islamic History* , Journal of American philosophical society , no 107, April 1963

Jaran Maluleem, *Barriers to Interfaith Harmony*, The Proceeding of the ASEM Interfaith Dialogue : Building Interfaith Harmony Within the International Community, July 21 2005, Bali : Department of Foreign Affairs, Republic of Indonesia, p.125-130

_____, *Influential Islamic Sects in Southeast Asia and their Impact*, Paper for the International Seminar On "Islamic Issues in Southeast Asia" Organized by M.A. in Southeast Asian Studies Program, The Graduate School, Chulalongkorn University, Institute of Asian

Studies Chulalongkorn University With the Support of the Rockefeller Foundation (Thailand)
November 25, 2005 Room 205,2nd Floor, Maha Chulalongkorn Building, Chulalongkorn
University Bangkok, Thailand

_____, The Coming of Islam to Thailand PROSEA (Program for Southeast Asian Area
Studies) No.15 Academia Sinica, Nankang : Taiwan, 1998
Tunku Abdul Rahman's interview. With The Impact International , London, vol.2, no 5, 1971

บทความภาษาไทย

1. จรัญ มะลูลีม , *ไทยกับโลกมุสลิม ในอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ) ไทยกับเพื่อนบ้านกรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539*
2. _____ , *จารีตของปัญญาชนในสังคมมุสลิม (ในฉลอง สุนทรวาณิชย์ และคณะ) โครงการจัดการสัมมนาทางวิชาการ วิธีนักคิด/ปัญญาชนไทย-เทศ : อดีต ปัจจุบัน อนาคต, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย สกว. 31 กรกฎาคม 2543*
3. _____ , *ทาลิบัน, พันธมิตรฝ่ายเหนือ, ธรรมชาติภาพของมุสลิม, มูญาฮิดีน ทั้งสี่บทความตีพิมพ์ในเอกสารวิชาการชุด โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย สกว. ลำดับที่ 6 อฟกานิสถาน กรุงเทพ : โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค , 2545*
4. _____ , *การก่อการร้ายและการต่อต้านสหรัฐฯ ในตะวันออกกลาง ในศิริโรตม์ คล้ามไพบูลย์ (บรรณาธิการ) จักรวรรดินิยมกับการก่อการร้าย กรุงเทพ : วิถีธรรม, 2545*
5. _____ , *เลือกตั้งในอิรัก, เอเชียปริทัศน์ , กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547*
6. _____ , *ไทยกับ OIC คอลัมน์ มุมมุสลิม , มติชนรายสัปดาห์ , 2548*
7. _____ , *ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนิกายศาสนาในเอเชียใต้ เป็นบทความวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว. กรุงเทพ : เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2549*
8. _____ , *จากพระราชวังของกษัตริย์อับดุลลอฮ์ แห่งซาอุดีอาระเบียถึงนักเรียนไทย 2,250 คน ในอียิปต์, มติชนสุดสัปดาห์ , 2549*

9. _____ , ประเทศตะวันออกกลางหลังสงครามสหรัฐ-อิรัก, “48 พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 48 ปาฐกถาภูมิปัญญานักคิดไทย” , กรุงเทพฯ : สถาบันวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2549
10. _____ , บุษ-โอบามา และการเปลี่ยนผ่านในโลกมุสลิม , โลกมุสลิมในทศวรรษหน้าปัญหาและสิ่งท้าทาย , เอเชียปริทัศน์, ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552, สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552
11. ขจิต จิตะเสวี, องค์การระหว่างประเทศในฐานะเวทีและตัวแสดงระหว่างประเทศ, บริบทใหม่ของการปรับนโยบายต่างประเทศของรัฐไทยในกระแสโลกาภิวัตน์ , วารสารศรัทธาธรรม, ปีที่ 6 3 กุมภาพันธ์ 2549
12. จัปตา อิเหนา ขึ้นชั้นกลุ่ม BRIC, มติชนรายวัน, 16 มิถุนายน 2552
13. มุสลิมนิวส์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 60 วันที่ 16 พฤษภาคม – 15 มิถุนายน 2550
14. สารจากเลขาธิการ OIC ถึงชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อามานดามัย, ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 ประจำวันที่ 1 พฤษภาคม – 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2550

วารสารภาษาอังกฤษ

1. Al-Ahram, December 13, 2005
2. Arab New, May 18, 2007
3. Dawn , August 25, 1982
4. Dawn , May 3, 1952
5. Islamic Review , vol.53, no.7, 1965
6. Keesing's Contemporary Archives, 1975
7. OIC Press Release, June, 2005
8. Pakistan Times , May 13, 1979
9. Studia Islamika , (Indonesian Journal for Islamic Studies) Vol 6, Number 2, 1999
10. The Egyptian Gazette, December 13, 2005
11. The Impact International , vol 2 No.5, 1971
12. The Jakarta Post, March 17, 2008
13. The News , September 10, 1998

หนังสือ

1. กิติมา อมรทัต, **วิกฤตการณ์ในตะวันออกกลาง : กรณีพิพาทปาเลสไตน์อิสราเอล** , กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532
2. จรัญ มะลูลีม อิมรอน มะลูลีม กิติมา อมรทัตและศิริระ นวนมี ในอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ) **บทนำแห่งตะวันออกกลาง** , กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534
3. จรัญ มะลูลีม, เสาวนีย์ จิตต์หมวด (บรรณาธิการ) **ความเป็นจริงในตะวันออกกลาง** , กรุงเทพฯ : สถาบันการมุสลิม, 2535
4. กิติมา อมรทัต อิมรอน มะลูลีม อิมติยาซ ยูสุฟ จรัญ มะลูลีม, **สืบสานเจตนารมณ์บรมศาสดามุฮัมมัดรอซูลุลลอฮ์** , กรุงเทพฯ : หนังสืออนุสรณ์เมาลิดกลางแห่งประเทศไทย อัจญ์เราะฮ์ศักราช 1414 วันที่ 8-10 มกราคม 2537 ณ สวนอัมพร
5. จรัญ มะลูลีม , **เหตุการณ์ปัจจุบันในโลกมุสลิม** , กรุงเทพฯ : ชมรมนักร้องมุสลิมรามคำแหง, 2535
6. _____, **ภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียหลังสงคราม**, กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา ,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535
7. _____, **วิกฤตอินดูมุสลิม : จากโศกนาฏกรรมสู่บอมเบย์** , กรุงเทพฯ : อิสลามิกอะคาเดมี่, 2537
8. จรัญ มะลูลีม กิติมา อมรทัตและพรพิมล ตรีโชติ , **ไทยกับโลกมุสลิม ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม** , กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539
9. จรัญ มะลูลีม , **เอเชียตะวันตกภาพรวมทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** , กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543
10. _____, **อิรักหลังสงคราม**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภราดรสาร, 2547

หนังสือแปล

1. อัลเบิร์ต เฮรานี, **ประวัติศาสตร์ของชนชาติอาหรับ (A History of the Arab Peoples)** จรัญ มะลูลีม แปล, กรุงเทพฯ : โครงการตำราและสิ่งพิมพ์คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550
2. หุซัยน์ ฮัยกัล, **The life of Muhammad** แปลเป็นไทยในชื่อ **ศาสดามุฮัมมัดมหาดุรุษแห่งอิสลาม** กิติมา อมรทัต อุ๋นหมั่นทวี จรัญ มะลูลีม แปล , กรุงเทพฯ : อิสลามิกอะเคเดมี่, 2539

Website

1. <http://dimino.kln.goy.my/kln/statemen.nsf/0/3397e3c7f3f5e3ea4825703f0005ea4c20openDocument>
2. <http://edition.cnn.com/2002/WORLD/asiqpcf/southeast04/02/malyasia.terrorconf>
3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Ummah>
4. http://new.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_euse/country-profiles/1564339.stem
5. <http://www.arabnews.com/?page=1&section=0&article=754347&d=27&m=12&y=2005>
6. <http://www.globalpolicy.org/socecon/trade/2001/0806oic.htm>
7. <http://www.atimes.com/atimes/Southeast.Asia/EJ16Ae02.html>
8. <http://wwwcomcomstecs.org.pk.com>
9. <http://www.commondreams.org/headlines03/1013-03.htm>
10. <http://wwwenglish.aljazeera.net/NR/>
11. <http://www.globalpolicy.org/security/issues/isrlindex.htm>
12. <http://www.globalpolicy.org/socecon/trade/2001/0806oic.htm>
13. <http://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/iran/2005/iran-05032-irna03.hm>
14. http://www.ilaam.net/Opinions/OIC_Vision_for_2050.html
15. <http://www.indonesia.embassy.uz/natnewl.htm>
16. http://www.islamonline.net/english/News/2003-03/05/article_13.shtml
17. <http://ssig.gov.my/images/OIC%20Mulls%20Extending%Aid%20T%20Sanction.doc>
18. <http://www.turkishweekly.net/interivew.php?id=87>
19. <http://www.un.org/News/Press/docs/2001/sgsm7989.doc.htm>
20. www.iranmania.com/News/ArticleView/?ArchiveNews=Yes&NewsCode=36065&Newskind=Current
21. www.whitehouse.gov/news/releases/2005/12/2005_1212.htm
22. Abdul Ghafour, 2005 *Abdullah Urges Rapid Implementation of OIC Resolutions* December, 27
<http://www.arabnews.com/?page=0&section=000&753478&d=27&m=12&y=2005>
23. <http://www.arabnews.com/service/print/print.asp?artid=77773&d=14&m=2&y=2006&hl=Solana+Seeks...>
24. [www2.ohchr.org/English/bodies/hrcouncil/4session/statement/\(12\)OIC.pdf](http://www2.ohchr.org/English/bodies/hrcouncil/4session/statement/(12)OIC.pdf)
25. [http://www.isboo.org/english/bodies/hrcouncil/4session/statements/\(12\)OIC.pdf](http://www.isboo.org/english/bodies/hrcouncil/4session/statements/(12)OIC.pdf)
26. <http://www.isboo.org/pages/oic-26-Eng.htm>
27. <http://www.turkishweekly.net/interview.php?id=87>
28. http://www.fanawatch.com/index.php?do=news_view&id=915
29. <http://Washington.con/upir/breaking/20050419-010828-3457.r.htm>

30. <http://www.thedailystar.net/story.php?nit=27836>
31. <http://70.84.17.10/~etools/newsbrief/1992/mews9207.21>
32. <http://www.wrmea.com/backissues/1196/9611046.htm>
33. <http://www.ilaam.net/Opinions/OIC Vision for 2050.html>
34. <http://www.antara.co.id/en/arc/2008//3/15/oic-adopts-new-charter-with-focus-on-humanrights/>

สัมภาษณ์-สนทนาในกรอบขององค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม

1. นายอะลี ยุมอะฮ์ (Ali Yumah) มุฟตีแห่งสาธารณรัฐอียิปต์ ณ สำนักงานมุฟตีแห่งสาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย “องค์การมุสลิมโลกและโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย ณ กรุงไคโร วันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 2005
2. ศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด อัลดาศูต (Prof.Dr.Ahmad Attayed) อธิการบดีมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ณ มหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร , กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย “องค์การมุสลิมโลกและโลกมุสลิม” สำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 2006
3. นายจริยวัฒน์ สันติบุตร เอกอัครราชทูตไทย ประจำสาธารณรัฐอียิปต์ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงไคโร, คณะผู้วิจัย “องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2006
4. ดร.หุดา มิดกีส์ (Dr.Huda Mitkees) , หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์, ศูนย์วิจัยและการศึกษาทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยไคโร (Cairo University) ณ ศูนย์วิจัยและการศึกษาทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยไคโร กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย “องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 2005
5. นายณกมล เทพพิทักษ์ เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอียิปต์ ณ ทำเนียบเอกอัครราชทูตไทย กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย “องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 2006
6. นักศึกษาไทยแห่งมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ณ สโมสรม อัจญ์ดิมายีย์ อัล-ซากอฟียะ มะดีนะตุลันศอียะฮาดิส กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์, วันที่ 20 กันยายน ค.ศ. 2006
7. นายชัยยิด มุห์ซิน เมรี (Sayed Mohsin Meri) หัวหน้าฝ่ายความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อิสลาม ณ สำนักงาน, กระทรวงอิสลามนิกเทศและวัฒนธรรม (Ministry of Islamic Guidance and Culture) กรุงเตหะราน สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน คณะผู้วิจัย “องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2006
8. นายสุวิทย์ สายเชื้อ, เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านและคณะ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงเตหะราน สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยใน

- กรุงเทพมหานคร ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 2006
9. ชัยยิด อะญาตุลลอฮ์ ชารูกิ (Ayatollah Sharuki) ผู้แทนผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Leader) ของประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ประจำพม่า ไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ บ้านพักเมืองกุม (Qum) ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2006
 10. นักศึกษาไทยมุสลิมในอิหร่าน ณ บ้านพักนักเรียนไทยในเมืองกุม (Qum) ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2006
 11. นายรอซูล อิสลามีย์ (H.E. Rasul Islami) อดีตเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านประจำประเทศไทย ณ กระทรวงการต่างประเทศ กรุงเทพมหานคร, คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 2006
 12. นายมุฮัมมัด อะลี ร็อบบานี (Muhammad Ali Rabbani) อดีตอุปทูตศูนย์วัฒนธรรมสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านประจำประเทศไทย ณ กระทรวงอิสลามนิกเทศและวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 12 กรกฎาคม ค.ศ. 2006
 13. นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์ อุปทูตไทยประจำราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ สถานเอกอัครราชทูต กรุงริยาฎ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย วันที่ 28 กันยายน ค.ศ. 2006
 14. นักศึกษาไทยมุสลิมในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงริยาฎ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย วันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2006
 15. นายพิทักษ์ พรหมบุผา เอกอัครราชทูตไทย ประจำประเทศบาห์เรน และนายชาคริย์นรทิพย์ เสวีกุล เลขาเอก ณ สนามบินกรุงมานามา ประเทศบาห์เรน วันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 2006
 16. ดร. รอซี มุนีร์ (Razi Munir) รองประธานองค์การนะญาะตุลอะลมา (NU) และอดีตรัฐมนตรี ณ ที่ทำการขององค์การ นะญาะตุลอะลมา กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย, คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006
 17. ศ.ดร. มัสกูรี อับดุลละฮ์ (Prof.Masykuri Abdillah) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยอิสลามประจำรัฐ ชะรีฟ ฮิดายะตุลลอฮ์ (Syarif Hidayatullah State Islamic University – UIN) มหาวิทยาลัย UIN ประเทศอินโดนีเซีย, คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 29 พฤษภาคม ค.ศ. 2006
 18. นายอับดุลคอลิด เมห์ฟูซ (Abdul Khaliq Mehfuz) อาจารย์ใหญ่ปสานเตรน (โรงเรียนพร้อมที่พักอาศัย) ศิดดีกียะฮ์ (Siddiqiyah) ณ โรงเรียนศิดดีกียะฮ์ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย, คณะผู้วิจัย

“องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 28 พฤษภาคม ค.ศ. 2006

19. พันเอกวิชัย ชูเชิด ผู้ช่วยทูตทหาร ประจำกรุงจาการ์ตา อินโดนีเซียและนักศึกษาไทยมุสลิม อินโดนีเซีย ณ ทำเนียบกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย, คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 27 พฤษภาคม ค.ศ. 2006
20. ฯพณฯ ดร.มะอูฟ บากิต (Dr.Marouf Bakhet) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกลาโหม ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ มหาวิทยาลัยมูฮัมหมัด อีคบาล ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 2006
21. ฯพณฯ อับดุลสลามอัล-มะญาลิ (Abdulsalam M.al Majali) อดีตนายกรัฐมนตรีราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ มหาวิทยาลัยมูฮัมหมัด อีคบาล (Mu'tah University) ,มูฮัมหมัด อีคบาล, ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 2006
22. ศาสตราจารย์สุลัยมาน อาราเบียต (Prof. Suleiman M.Arabiat) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมูฮัมหมัด อีคบาล (Mu'tah University) ,มูฮัมหมัด อีคบาล, ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย, วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 2006
23. นายอัยมาน อามิรี (Ayman Aamiry) ผู้อำนวยการองค์การระหว่างประเทศของราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ สำนักงานองค์การระหว่างประเทศของราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียแห่งจอร์แดน คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย, วันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2006
24. นายวิบูลย์ กุสกูล เอกอัครราชทูตไทยประจำราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียแห่งจอร์แดน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียแห่งจอร์แดน กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย, วันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 2006
25. ดะโต๊ะ โซเฟียณ อะห์มัด (Dato Ahmad) เอกอัครราชทูตมาเลเซียประจำประเทศนิวซีแลนด์และอดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC (2003-2004) ณ โรงแรม Copthorne Hotel and Resort, Waitangi, Bay of Newzeland, 29 พฤษภาคม ค.ศ. 2007
26. นายมะดาวิ ปูร์ (Mahdavi Pur) รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ อัลมุสฏอฟา (Al-Mustafa Islamic University) เมืองกุม (Qum) สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ณ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ อัลมุสฏอฟา เมืองกุม วันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009
27. นายมุสฏอฟา มุฮัมมัด ปูร์ (Mustafa Muhammadi Pur) ผู้ตรวจการแผ่นดินและอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ณ ศูนย์วัฒนธรรมสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลาม ประจำประเทศไทย วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009

28. นายซามิ คาดีร์ (Sami Kater) สมาชิกอาวุโส ฝ่ายการเมือง (Member of political Bureau) ของขบวนการจัดขึ้นต่อต้านตามแนวทางอิสลามหรือฮามาส (Hamas) คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม (2) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย ณ ชามญะดีด กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย วันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 2009
29. นายมูฮ์ซิน เมชี (Mohsen Meshe) ผู้อำนวยการสาขาสารสนเทศ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติอัล-มุฏฏอฟา (Al-Mustafa Islamic University) เมืองกุม สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน วันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009
30. นายฏอฮิร อะห์มัด ซาอีฟ (Taher Ahmad Saif) ผู้อำนวยการสาขามุสลิมและชนกลุ่มน้อย (Director in Department of Muslim Communitities and Minorities) และคณะ ณ สำนักเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) คณะผู้วิจัย “องค์กรมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม (2) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย ณ นครญิดดะฮ์ (Jeddah) ประเทศซาอุดีอาระเบีย วันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 2009

การเข้าร่วมประชุม OIC

ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม OIC ดังต่อไปนี้

1. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 26 ที่กรุงโອกาดู ประเทศบูร์กินาฟาโซ แอฟริกาตะวันตกในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทย และที่ปรึกษารัฐมนตรีต่างประเทศ โดยมีนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ , วันที่ 1-5 มิถุนายน ค.ศ. 1999
2. การประชุมสุดยอดวิสามัญ ที่นครมักกะฮ์ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทยและนักวิชาการ จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เป็นหัวหน้าคณะ , วันที่ 7-8 ธันวาคม ค.ศ. 2006
3. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 32 ที่กรุงชานาฮ์ ประเทศเยเมนในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทยและที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี โดยมีนายกันตธีร์ ศุภมงคล รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ, วันที่ 28-30 มิถุนายน ค.ศ. 2006
4. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 37 ที่กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรียในฐานะนักวิจัย โดยมีนายพนิช วิจิตเศรษฐ ผู้ช่วยรัฐมนตรีต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ, วันที่ 23-25 พฤษภาคม ค.ศ. 2009

บทที่ 2

กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการในเรื่องสิทธิมนุษยชน

2.1 ประวัติและพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการ ประชุมอิสลาม

การที่สังคมโลกได้เข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์โดยฉับพลัน ไม่ว่าจะด้วยความพึงพอใจหรือไม่ก็ตาม ต่างก็ได้รับผลกระทบอันเกิดจากสภาพของโลกาภิวัตน์ ทั้งผลในทางบวกและลบ ประสพการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้นักวิชาการต่างพากันตื่นตัวศึกษาผลกระทบต่างๆ ที่มีผลต่อประเทศชาติของตน หรือภูมิภาคของตน หรือแม้แต่กลุ่มชาติพันธุ์ของตน ดังกรณีในโลกตะวันตกอย่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปได้ใส่ใจในปัญหาทุกข์สุขต่างๆ ของผู้คนทั่วโลก อย่างปัญหาประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังเหตุการณ์การโจมตีตึกเวิลด์เทรดเซนเตอร์ในกรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลของเหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่ความจำเป็นที่สหรัฐอเมริกาต้องหันมาเอาใจใส่เพิ่มมากขึ้น และขยายความสนใจไปในหลากหลายด้าน และหนึ่งในความจำเป็นเหล่านั้นก็คือการศึกษาทำความเข้าใจบริบทต่างๆ ของโลกของเรา ในมุมที่กว้างและจริงจังกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต ดังเช่นประเด็นของศาสนาและอารยธรรมของเพื่อนร่วมโลก ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักวิชาการอเมริกัน และชาติตะวันตกส่วนหนึ่งมองเห็นว่าอิทธิพลของศาสนา วัฒนธรรม อารยธรรม โลกทัศน์และประวัติศาสตร์ของอารยธรรมและความขัดแย้งอันอาจเกิดตามมาจากประเด็นต่างๆ ดังกล่าว เป็นปัจจัยที่ทรงพลังและลึกล้ำมากกว่าที่ชาวโลกเคยขัดแย้งกันมาแล้วด้วยปัจจัยของลัทธินิยมทางการเมืองดังที่เคยเกิดขึ้นในช่วงสงครามเย็น ปัจจุบันแม้สิ่งต่างๆ จะได้เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะของโลกาภิวัตน์แต่ศาสนา ศรัทธา วัฒนธรรมและอารยธรรมของมนุษยชาติมิได้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อชาวโลกยังคงต้องมิปฏิสัมพันธ์ต่อกันในสมัยโลกาภิวัตน์ และมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นมาที่เคยเป็นมา การศึกษาทำความเข้าใจซึ่งกันและกันจึงนับเป็นความจำเป็นของมนุษยชาติในการดำรงอยู่ด้วยกันอย่างเข้าอกเข้าใจกัน อดทนต่อกันและกัน และร่วมกันพัฒนาสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืน

เมื่อผู้คนในภูมิภาคต่างๆ และอารยธรรมต่างๆ จำเป็นต้องเรียนรู้กันและกันมากขึ้นและอย่างเป็นวิชาการ โลกมุสลิมก็นับเป็นส่วนหนึ่งที่ชาวโลกจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องราวของประชาชาตินี้ หากจะพิจารณาตัวอย่างถ้อยแท้แล้วก็จะพบว่าโลกมุสลิมมีวิถีชีวิตอันมั่งคั่ง มีความหลากหลายและความยืดหยุ่นสูง แต่ในสายตาของผู้มิใช่มุสลิมแล้ว โลกมุสลิมที่กระจายตัวอยู่ในภูมิภาคและทวีปต่างๆ นี้กลับดูมีลักษณะเป็น

เอกภาพ เป็นอันหนึ่งอันเดียวอย่างแน่นแฟ้น ตัวอย่างของความเป็นเอกภาพในสายตาผู้ที่มีใจมุสลิมที่รับรู้กัน เช่นเอกภาพของความศรัทธา การนบ้นการ การใช้กฎหมายชะรีอะฮ์และแม้แต่ทัศนคติทางการเมืองระหว่างประเทศ ดังนั้นการศึกษาทำความเข้าใจโลกมุสลิมจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อตอบสนองเหตุผลทั้ง การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจและการค้า ในบรรดาองค์ความรู้ที่หลากหลายเกี่ยวกับโลกมุสลิมศึกษา ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนนับเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็น สำคัญที่จะช่วยทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวโลกโดยทั่วไปกับชาวมุสลิมสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น สามารถรู้จักกันและกัน ใช้ชีวิตร่วมสังคม ร่วมชาติ ร่วมภูมิภาคอย่างสันติและให้เกียรติกันและกันและ สามารถร่วมกันค้นพบประเด็นที่เป็นเหตุแห่งความไม่เข้าใจหรือความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่ต่างมีต่อกันได้ และสามารถนำไปสู่ผลที่น่าพึงพอใจอย่างเช่นลู่ทางที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการแก้ไขความไม่เข้าใจ หรือความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่ต่างมีต่อกันได้ในที่สุด ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าหนึ่งในประเด็นที่ทั้งผู้ที่เป็นมุสลิม และผู้ที่มีใจมุสลิมจำเป็นต้องให้ความสำคัญและเรียนรู้กันและกันก็คือประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในการ รับรู้ของมุสลิมจากในคำสอนของอิสลาม หรือจากของแนวคิดตะวันตกและจากความเป็นจริงของการ ประยุกต์ใช้แนวทางทั้งสองในโลกมุสลิมในปัจจุบัน

ขบวนการสิทธิมนุษยชนในโลกมุสลิม

เมื่อเรามองย้อนกลับไปดูพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในโลกมุสลิมเราจะพบความ เป็นมาโดยสังเขปดังนี้ องค์การของชาวโมร็อกโกถือว่าเป็นหนึ่งในองค์การแรกๆเพราะก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ เดือนธันวาคม ปีค.ศ. 1933 ที่เมืองTetoun ซึ่งในเวลานั้นอยู่ภายใต้การอารักขาของสเปน องค์การนี้ถือเป็น ส่วนหนึ่งของ องค์การสิทธิมนุษยชนสเปน และเป็นองค์การแบบโลกิยะ หรือ ดุนยawi

ส่วนกลุ่มสิทธิมนุษยชนที่ซุจิติวิญญานอิสลามได้แก่กลุ่มคณะกรรมการอิหร่านเพื่อการพิทักษ์ เสรีภาพและสิทธิมนุษยชน (The Iranian Committee for the Defence of Freedom and Human Rights) ซึ่ง ก่อตั้งขึ้นจากตัวแทนกลุ่มศาสนาต่างๆ โดยมีเป้าหมายประการแรกเพื่อยุติการทรมานนักโทษ และการ สอบสวนนักโทษทางการเมืองให้โปร่งใส มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

องค์การสิทธิมนุษยชนของชาวอิหร่านดังกล่าวนี้มีผู้เคลื่อนไหวที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งคือ Mehdi Bazargan (b.1907) ผู้เป็นนักเสรีนิยมในสังคมมุสลิมที่ต่อมาได้กลายเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของอิหร่าน ภายหลังการปฏิวัติโค่นล้มพระเจ้าชาห์ แต่ที่สุดทั้งตัวของ Bazargan และบรรดาสหผู้ใกล้ชิดล้วนได้รับ

ความเดือดร้อนจากการกวาดล้างบุคคลที่รัฐบาลภายใต้ระบอบของ โคมัยนีไฟิจารณาว่าเป็นบุคคลไม่พึงปรารถนาซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการยื่นหยัดเพื่อสิทธิมนุษยชนแบบตะวันตกที่คนเหล่านี้ขับเคลื่อน

ในภาพรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่าขบวนการสิทธิมนุษยชนในโลกมุสลิมเริ่มเผชิญกับอุปสรรคและอันตรายต่างๆอย่างชัดเจนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 หรือหลังกรณีของBazargan เป็นต้นมา

หนึ่งในขบวนการสิทธิมนุษยชนที่มีความสำคัญที่สุดก็คือ องค์การอาหรับเพื่อสิทธิมนุษยชนซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างจากองค์การประเภทเดียวกันในที่อื่นๆก็คือ ความพยายามขับเคลื่อนมาตรฐานสิทธิมนุษยชนตามที่มีปรากฏอยู่ในกฎหมายนานาชาติ ขบวนการเหล่านี้ยังทำงานร่วมกับบรรดาคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนนานาชาติ

รัฐมุสลิมต่างๆกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนสากล

กฎเกณฑ์ที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนสากลเริ่มมีการจัดทำกันภายหลังการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อให้มีมาตรฐานที่สามารถนำมาใช้ควบคุมไป กับกฎหมายมหาชนสากล กลุ่มประเทศมุสลิมต่างก็ได้เป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้ประกาศใช้กฎบัตรที่เรียกร้องให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานของบุคคล การประกาศสิทธิมนุษยชนขึ้นพื้นฐานในครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ที่คัดค้านในบรรดาผู้แทนจากประเทศมุสลิม แต่ท้ายสุดก็มีเพียงผู้แทนจากประเทศสุดัยอาระเบียชาติเดียวที่ขอลอดตัวจากการเข้าร่วมคำประกาศดังกล่าว

ชาติมุสลิมแต่ละชาติต่างมีจุดยืนที่แตกต่างกันในความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนกฎบัตรตั้งแต่ยังเป็นฉบับร่าง มุสลิมมักกล่าวหาว่า สิทธิมนุษยชนสากลดังกล่าวตั้งอยู่บนบรรทัดฐานของการมีอคติต่อศาสนาอิสลามอันเนื่องมาจากอิทธิพลของความเป็นตะวันตกหรือแนวคิดแบบยิวหรือคริสต์ที่ยากจะยอมรับได้ในโลกมุสลิม

ความพยายามที่จะทำให้สิทธิมนุษยชนสากลเข้ากันได้อย่างกลมกลืนกับนิติศาสตร์อิสลามต้องพบกับข้อขัดแย้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพลเรือนและสิทธิทางการเมือง นอกจากนั้นปัญหาของเศรษฐกิจสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรมได้รับการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาด้วยเช่นกัน

หลักการแห่งเสรีภาพทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการเปลี่ยนศาสนาจากศาสนาอิสลามไปสู่การมีศรัทธาในศาสนาอื่น และในอีกประเด็นหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของประชาคมโลกที่จำเป็นต้องขับเคลื่อนไปตามอิทธิพลตะวันตกก็คือเรื่องความเสมอภาคอย่างเต็มเปี่ยมของบุคคลโดยไม่คำนึงถึงเพศ

หรือศาสนาของบุคคลนั้นดูเหมือนจะกลายเป็นปัญหาเฉพาะของโลกมุสลิมที่สังคมโลกอื่นๆ ไม่มีผลกระทบ เทียบเท่ากับที่โลกมุสลิมประสบ

กฎบัตรขององค์การที่ประชุมแห่งโลกอิสลาม (OIC) ซึ่งเป็นองค์การนานาชาติที่ก่อตั้งขึ้นมาในปี ค.ศ. 1973 และมีประเทศมุสลิมทั้งหมดเป็นสมาชิกได้ รวมตัวกันแถลงในเบื้องต้นว่าสมาชิกทั้งหมดของ องค์การฯ “ต่างยืนยันถึงหน้าที่ของตนที่ได้ลงลายลักษณ์อักษรไว้ถึงการยอมรับกฎบัตรสหประชาชาติและ สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน”

อย่างไรก็ตามในปีค.ศ. 1990 ทางองค์การที่ประชุมแห่งโลกอิสลาม (OIC) ได้ออกแถลงการณ์คำ ประกาศแห่งโคโรเรื่องสิทธิมนุษยชน ที่ปรากฏว่ามีความแตกต่างไปจากมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล อย่างเด่นชัด แต่ก็ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าคำแถลงการณ์แห่งโคโรสามารถประกาศออกมาให้กลมกลืนกับ บรรดาทัศนคติที่แตกต่างกันของชาติสมาชิก OIC โดยสามารถกลายเป็นการให้สัตยาบันต่อพันธกรณีที่มีต่อ สิทธิมนุษยชน ได้

บางทีคำประกาศของ OIC อาจเป็นการกระทำแบบเดียวกับบรรดาโครงการเพื่อสิทธิมนุษยชนโดย ขบวนการเพื่อสิทธิมนุษยชนที่ต่างประกาศกันเองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคำประกาศของ OIC ได้หิบบีบสำนวนและแนวคิดมาจากร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มีการนำเสนอการ ผสมผสานระหว่างสารัตถะอิสลามกับกฎบัตรนานาชาติ

คำประกาศของ OIC ยืนยันว่า “พื้นฐานของสิทธิและเสรีภาพสากลในอิสลามถือเป็นส่วนหนึ่งที่ บูรณาการอยู่ในศาสนาอิสลาม” เพียงแต่กระบวนการที่จะนำเอาข้อดีและเงื่อนไขที่มีในอิสลามไปใช้ภายใต้ กฎบัตรนานาชาติโดยไม่คำนึงถึงการรักษาจิตวิญญาณของศาสนาและบทบัญญัติของศาสนานั้นหรือไม่ให้ โอกาสแก่ศาสนาที่จะได้มีส่วนในการแสดงออกบ้างนั้นเป็นการลักลั่นอย่างมาก

พัฒนาการของสิทธิมนุษยชนในสังคมโลกียะ (Secular)

เมื่อได้มองเห็นพัฒนาการของการเนาเอาแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนและการประยุกต์ใช้ในสังคม ของประเทศมุสลิมต่างๆ แล้วเราก็มีความจำเป็นต้องศึกษาว่าโลกตะวันตกหลังจากได้ชัยชนะในการแบ่งแยก ศาสนาออกจากรัฐและกลายเป็นกลุ่มรัฐชาติทางโลกียะ (Secular) แล้วพวกเขาใช้หลักคิดทางด้านสิทธิ มนุษยชนเพื่อชำระไว้ซึ่งความเป็นธรรมและความสงบเรียบร้อย แต่เราต้องหยุดคิดและมีสติไตร่ตรองก่อนว่า ชาวตะวันตกนำแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนมาจากที่ใด และเราจำเป็นต้องพินิจดูพัฒนาการของสิทธิ มนุษยชนตั้งแต่อดีตของอารยธรรมมนุษย์ เราสามารถเห็นความเป็นมาอย่างยาวนานกว่าจะมาถึงปัจจุบันได้

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในโลกโบราณนั้นตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า สิทธิเป็นของผู้มีอำนาจและมีกำลัง ดังนั้นใครก็ตามที่มีอำนาจย่อมได้ครอบครองสิทธิต่างๆ ทั้งยังไม่ปรากฏว่ามีการคุ้มครองสิทธิของปัจเจกบุคคล เสรีภาพส่วนบุคคลหรือเสรีภาพของผู้อื่น หรือเป็นที่ยอมรับกัน เช่นเดียวกับที่เสรีภาพในการทำงานหรือเลือกงานถูกจำกัดอยู่กับโครงสร้างทางวรรณะหรือสังคม

เมื่ออารยธรรมของมนุษย์พัฒนาขึ้นสู่สมัยประวัติศาสตร์ การเขียนกฎหมายจึงมีขึ้นเพื่อยืนยันประเพณีและแบบแผน ดังเช่นกฎหมายของกษัตริย์ฮัมมูราบบีย แห่งบาบิโลนหรือกฎหมายของพวกกรีก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผ่นจารึกทั้งสิบสองของจักรวรรดิโรมัน

ในยุโรปสมัยกลางอันเป็นยุคสมัยที่อาจกล่าวได้ว่าตะวันตกหรือยุโรปยังมีใช้สังคมโลกียะร้อยเปอร์เซ็นต์เพราะโดยรูปธรรมแล้วอาณาจักรต่างๆของยุโรปในเวลานั้นต่างตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนจักร แต่ก็ปรากฏว่าการดูหมิ่นและทำลายศักดิ์ศรีมนุษย์รวมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นด้วยการตรากฎหมายหรือใช้อำนาจทางกฎหมายอย่างไม่เป็นธรรมอยู่ทั่วไป

เมื่อมีการออกธรรมนูญ the Magna Carta ในปีค.ศ. 1215 ก็ถือว่าเป็นผลมาจากการลุกฮือขึ้นต่อต้านกษัตริย์ของประชาชน มิได้เกิดขึ้นมาจากตัวบทคำสอนทางศาสนา ผลของการได้ใช้ธรรมนูญนี้ทำให้ชาวตะวันตกก้าวไปอีกขั้นหนึ่งคือได้มีการออกร่างแห่งสิทธิขึ้นในปีค.ศ. 1689 และพัฒนาไปสู่คำประกาศแห่งสิทธิในปี ค.ศ. 1701 จากนั้นในปี ค.ศ. 1776 อันเป็นปีที่ชาวอเมริกันได้รับเอกราชจากอังกฤษก็ได้มีการผนวกรวมหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนเอาไว้ด้วยบางประการเช่นความเสมอภาค เสรีภาพ ชีวิตและความสุข

กล่าวโดยรวมแล้วโลกตะวันตกได้พัฒนาแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่รับมาจากสมัยคลาสสิกของกรีกโดยปรากฏเป็นลำดับดังนี้ จากโลกทัศน์ของชาวกรีกในเรื่องธรรมชาตินิยมและมนุษย์นิยม ไปสู่การให้ความสำคัญกับแนวคิดปัจเจกนิยม สิ่งเหล่านี้ได้รับการสานต่อและต่อยอดโดยจักรวรรดิและกฎหมายของโรมัน เมื่อจักรวรรดิโรมันตะวันตกล่มสลายลง โลกตะวันตกหรือยุโรปก็เข้าสู่ยุคมืดหรือยุคกลาง แนวความคิดและโลกทัศน์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนหรือ แนวคิดอื่นๆที่รับมาจากกรีกไม่ว่าจะเป็นปัจเจกนิยม บริโภคนิยม วัตถุนิยม ฯลฯ จึงเข้าสู่สภาวะการจำศีลปิดตัวเองอยู่นานนับพันปีตราบจนชาวยุโรปได้เข้าสู่กระแสเรเนอซองส์หรือการเกิดใหม่อีกครั้งของโลกทัศน์กรีกและโรมัน เมื่อนั้นเองโลกทัศน์ของชาวกรีกในเรื่องธรรมชาตินิยมและมนุษย์นิยม แนวคิดปัจเจกนิยม ฯลฯ จึงกลับมามีชีวิตอีกครั้ง จากนั้นจึงมีปรากฏการณ์ขึ้นของนักปรัชญาเจ้าของทฤษฎีอย่าง โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) หรือ จอห์น ล็อก (John Locke) หรือคนอย่างรุสโซ (Jean Jacques Rousseau) รวมถึงความขัดแย้งระหว่างศาสนจักรกับ

อาณาจักรในความพยายามของชาวยุโรปที่เห็นว่าแนวคิดและโลกทัศน์อย่างกรีกที่ฟื้นคืนชีพขึ้นมาใหม่ได้เติบโตแข็งแรงและแบ่งบานไปทั่วยุโรปแล้ว จึงเกิดการแบ่งแยกศาสนากับรัฐ และการแพร่กระจายของแนวคิดการตราสิทธิมนุษยชนให้เป็นลายลักษณ์อักษรปรากฏไว้ในโลกตะวันตก

กว่าจะเป็นปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติ

ขณะที่พัฒนาการของแนวคิดแบบกรีกที่ฟื้นฟูก่อขึ้นมาใหม่กำลังก้าวเดินไปในโลกตะวันตกนั้น เราจึงได้เห็นชาวอเมริกันพากันแก้ไขรัฐธรรมนูญของตนหลายต่อหลายครั้งในประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา การใช้ชีวิต การครอบครองที่อยู่อาศัยและทรัพย์สิน การสูบบุหรี่หรือฟุ้งร้องต่อศาล การห้ามมิทาสและการรับรองความเสมอภาคของปวงชน

ในส่วนฟากยุโรปได้เกิดคำประกาศของฝรั่งเศสแสดงการยอมรับหลักการที่รัฐต่างๆ ย่อมมีอธิปไตยเหนือดินแดนของตน แต่การประกาศดังกล่าวยังคงมีผลจำกัดอยู่เฉพาะภายในอาณาเขตของรัฐที่ยอมรับหลักการเดียวกันและนำไปประยุกต์ใช้ในรัฐธรรมนูญของตน ในช่วงศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ได้มีประเทศในยุโรปตะวันตกจำนวนมากยอมนำคำประกาศของฝรั่งเศสไปใช้ในรัฐธรรมนูญของตน สิ่งที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญของชาติตะวันตกเหล่านี้คือทิศทางใหม่ของโลกิยะ (Secular) ที่มีต่อการยกย่องสิทธิมนุษยชนและความรับผิดชอบของรัฐที่มีต่อพลเมืองของตน

หลังจากนั้นการตระหนักต่อความสำคัญของสิทธิมนุษยชนได้เพิ่มมากขึ้นจนถึงระดับของการปรากฏเป็นองค์การนานาชาติ แต่พัฒนาการสำคัญที่สุดในบริบทของสิทธิมนุษยชนก็คือภายหลังความหายนะที่ประชาคมโลกได้รับจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาคมโลกจึงได้พร้อมใจกันสถาปนาองค์การสหประชาชาติ และหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งองค์การนี้ก็คือการเรียกร้องให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนซึ่งต่อมาได้กลายเป็นวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติไปด้วยและนำไปสู่การที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในปี ค.ศ. 1948

เนื้อหาและสาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ประกอบด้วยบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และสิทธิรวมได้ทั้งสิ้น 30 ข้อ โดยทั้งหมดอาจจัดประเภทโดยสรุปได้ดังนี้

1. สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นในข้อหนึ่งของมาตราต้นๆระบุว่า “มนุษย์ทั้งมวลถือกำเนิดมาอย่างมีอิสระและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ทุกคนต่างได้รับการประสิทธิ

ประสาทเหตุผลและมโนธรรมและควรปฏิบัติต่อกันฉันท์พี่น้อง” ส่วนในข้อสองได้กล่าวถึงขอบเขตของการใช้เสรีภาพโดยบัญญัติว่า “บุคคลชอบด้วยสิทธิเสรีภาพที่ระบุไว้ในปฏิญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่มีการจำแนกความแตกต่างด้วยเรื่องใดๆไม่ว่าจะด้วยเชื้อชาติ ผิวพรรณ เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือเหตุอื่นใดจากการมีชาติ หรือสังคมอันเป็นที่มาแต่เดิม หรือด้วยฐานะทางทรัพย์สิน ชาติกำเนิด หรือสถานภาพใดๆ”

2. สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย นับเป็นอีกสาระหนึ่งที่ได้มีการบัญญัติไว้ในข้อ 3 ถึง 14 ของปฏิญญา ด้วยเป็นสิทธิสำคัญพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของมนุษย์เช่นที่บัญญัติไว้ในข้อ 3 ว่า “บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในอิสรภาพและในความมั่นคงปลอดภัยของตน” ในประเด็นเกี่ยวกับการทรมาน การลงโทษที่โหดร้ายได้ระบุไว้ในข้อ 5 ว่า “บุคคลใดจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือได้รับการลงโทษอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือหยามเกียรติมิได้” หรือการคุมขังหรือเนรเทศโดยพลการเช่น “บุคคลใดจะถูกจับกักขัง หรือเนรเทศโดยพลการมิได้” หรือสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม “บุคคลทุกคนมีสิทธิอย่างเสมอภาคบรรพบุรุษในอันที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมเปิดเผยโดยศาลซึ่งเป็นอิสระไร้อคติ” หรือสิทธิในการได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาดังในข้อ 11 ที่ว่า “บุคคลทุกคนที่ถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย”
3. สิทธิส่วนบุคคล ในสิทธิส่วนนี้ของมนุษยชนก็ได้รับการรับรองไว้ในมาตรา 15 ถึง 17 โดยกล่าวถึงสิทธิในการถือสัญชาติในข้อ 15 ว่า “(1) บุคคลทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติ (2) การถอนสัญชาติโดยพลการ หรือการปฏิบัติสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติของบุคคลใดนั้นกระทำมิได้ นอกนั้นยังมีระบุถึงสิทธิในการแต่งงาน หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ฯลฯ
4. สิทธิเสรีภาพทางความคิด ความเชื่อ และทางการเมือง ได้รับการบัญญัติไว้ในข้อ 18 ถึงข้อ 21 เช่นการรับรองเสรีภาพในการนับถือศาสนาว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธิดังกล่าวนี้ย่อมถึงสิทธิในการเปลี่ยนศาสนา หรือความเชื่อถือ และเสรีภาพที่จะประกาศเผยแผ่ศาสนา หรือความเชื่อถือผ่านรูปแบบของการสั่งสอน หรือการปฏิบัติในการเคารพบูชา สวดมนต์และร่วมถือปฏิบัติในพิธีกรรมไม่ว่าจะโดยลำพังหรือกระทำร่วมกับผู้อื่นในประชาคมทั้งในที่สาธารณะหรือที่ส่วนตัว...” ในตัวอย่างของการมีสิทธิในเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นปรากฏอยู่ในข้อ 19 ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงความเห็นและการแสดงออก สิทธิดังกล่าวนี้ย่อมถึงเสรีภาพที่บุคคลจะยึดมั่นในความเห็นได้โดยปราศจากการแทรกแซงและการจะแสวงหา”
5. สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ในสิทธิของบุคคลส่วนนี้ได้รับการบัญญัติไว้ในข้อ 22 ถึงข้อ 27 ดังตัวอย่างของเนื้อหาที่ระบุไว้ในข้อ 22 ว่า “บุคคลทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมต่างมีสิทธิ

ในความมั่นคงทางสังคม และมีสิทธิในการได้มาซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อันเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับความมีชีวิตชีวาของเขาและการพัฒนาบุคคลิกภาพของเขาอย่างเสรี...”

6. สิทธิที่บุคคลจะได้รับประโยชน์จากระเบียบของสังคมและหน้าที่ของบุคคลต่อสังคม ในรายละเอียดเกี่ยวกับการที่บุคคลจะได้รับประโยชน์จากสังคมนั้นระบุอยู่ในข้อ 28 ส่วนที่ระบุถึงการที่บุคคลในสังคมมนุษยชาติจะต้องไม่นำสิทธิที่ตนได้รับการรับรองจากปฏิญานี้ไปทำลายสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ ที่ผู้อื่นได้รับจากปฏิญานี้เช่นกันและถือเป็นการปิดประตูการกระทำในลักษณะดังกล่าวนั้นระบุอยู่ในข้อ 30 ที่เป็นข้อสุดท้ายของปฏิญานี้ว่า “ไม่มีบทบัญญัติใดๆในปฏิญานี้ที่จะแปลความได้ว่ามีการให้สิทธิใดๆแก่รัฐ กลุ่มบุคคล หรือบุคคลใดๆที่จะประกอบกิจกรรม หรือกระทำการใดๆอันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพใดๆก็ตามที่ระบุไว้ในบทบัญญัติฉบับนี้ ”

สิทธิมนุษยชนในโลกอิสลามในสายตาชาวโลก

ชาวโลกมักวิตกทุกชั่วร้อนว่ามุสลิมปฏิบัติต่อผู้อื่นที่มีไม่มุสลิมอย่างไร แต่ก็เป็นเรื่องน่าคิดว่าแม้ผู้คนจะอยู่ในช่วงเวลาที่พัฒนาสูงสุดของยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร คำตอบที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับความสงสัยดังกล่าวก็ยังยากที่จะหาได้อยู่ดี ความสงสัยยังครอบคลุมไปถึงตัวกฎหมายอิสลามหรือชะรีอะฮ์ว่าส่งผลต่อทั้งมุสลิมเองและผู้ที่มิใช่มุสลิมอย่างไรบ้าง ศาสนาอิสลามยอมรับสิทธิของเพื่อนมนุษย์ในระดับมาตรฐานสากลหรือไม่ หรือยึดถือเอาเรื่องของศาสนา มาเลือกเป็นตัวปฏิบัติ และปฏิบัติต่อพี่น้องร่วมศาสนาในมาตรฐานที่แตกต่างออกไปจากผู้คนที่มิได้อยู่ในศาสนาเดียวกับตน ความเข้าใจต่อเรื่องของสาธารณชนที่มีไม่มุสลิมในสังคมมุสลิม หรือในประเทศมุสลิมจึงแตกประเด็นออกไปจากปัญหานี้ ผู้คนจำนวนหนึ่งยังคงคาดหวังว่ามุสลิมจะหยิบยื่นความไม่แตกต่างให้กับพวกเขาจากภายในสารัตถะคำสอนของอิสลามเอง และผู้คนก็ยังคงต้องเฝ้าจับตาในประเด็นทั้งหลายที่กล่าวมาอยู่

ปัญหาในทำนองเดียวกันกลับเกิดขึ้นกับสาธารณชนมุสลิมในส่วนต่างๆของโลก ชาวมุสลิมไม่ว่าในประเทศไทย ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในตะวันออกกลาง ฯลฯ ต่างคิดว่าโลกตะวันตกยอมรับคุณค่าของวัฒนธรรมและอารยธรรมอื่นที่มีไม่ตะวันตกหรือไม่ หรือเห็นความสำคัญของการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทำลายล้างผู้อื่นหรือไม่ ? บรรดามุสลิมยังคงเฝ้ารอคอยคำยืนยันที่เป็นรูปธรรมจากชาติตะวันตกว่าชาวตะวันตกเป็นมิตรกับผู้คนทั่วโลก ไม่คุกคามผู้อื่นที่มีความเห็น วัฒนธรรมและโลกทัศน์ต่างไปจากชาวตะวันตก มิเพียงเท่านั้น เสียงสะท้อนที่ชาวมุสลิมได้ยินจากอเมริกาและยุโรปกลับไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้มุสลิมต่างต้องผิหวางต่อท่าทีที่พบเห็น

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในคำสอนของศาสนาอิสลาม

เมื่อปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนพัฒนามาจากแก่นในส่วนลึกของความเป็นตะวันตกและการตั้งรับพร้อมการประยุกต์ใช้ในโลกมุสลิม การทำวิจัยเรื่องนี้จึงต้องเกี่ยวข้องกับคำสอนของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและการปรับใช้ในกฎหมายสากลที่มีความเป็นโลกิยะ (Secular) ที่ชาดิมุสลิมทั้งหลายลอกเลียนแบบมาจากตะวันตกไปใช้กันถ้วนหน้าภายหลังการตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก

ความจำเป็นในการศึกษาคำสอนของศาสนาอิสลามก็เพื่อทราบที่มาของโลกทัศน์และอารยธรรมในโลกมุสลิม และเพื่อทำการศึกษาดังกล่าวเราจึงจำเป็นต้องกำหนดความหมายที่ชัดเจนของสิทธิมนุษยชนในหลักธรรมอิสลามและในโลกทัศน์โลกิยะ (Secular) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วดังนี้

1. ถ้อยแถลงต่างๆจากบรรดาโองการในพระคัมภีร์อัลกุรอานและแบบฉบับของท่านศาสดาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน คำว่า “สิทธิ” ในภาษาอาหรับคือ *ฮักก์* ที่มีความหมายถึงความเป็นสัจจะ ความจริง และรวมถึงความเป็นเจ้าของด้วยเช่นเดียวกัน คำว่า *ฮักก์* (حق) นี้มีพหูพจน์เป็น *ฮุกุก* (حقوق) ซึ่งสามารถพบปรากฏในโองการต่างๆของพระคัมภีร์อัลกุรอานเป็นจำนวนมาก พระคัมภีร์ที่เป็นทางนำของมนุษย์นี้ได้รับรองสิทธิต่างๆของมนุษยชาติซึ่งพวกเขาล้วนเป็นลูกหลานของศาสดาอาดัมไว้ก่อนอย่างยาวนานก่อนปฏิกุญญาของแบบ Secular คำสอนต่างๆในพระคัมภีร์อัลกุรอานเหล่านี้มีอยู่เป็นจำนวนมากแต่ขอยกมาให้เห็นในงานการศึกษาวิจัยนี้บางส่วนเช่น “และ (มนุษย์จงตระหนักใน) กาลเวลา แท้จริงมนุษยชาตินั้นล้วนอยู่ในความขาดทุน เว้นเสียแต่บรรดามีศรัทธาและประกอบกุศลกรรม และกำชับกันใน *ฮักก์* และกำชับกันในขันติธรรม”¹¹⁶
2. คำสอนของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับสิทธิของพลเมืองผู้มีใจมุสลิมในรัฐอิสลามนั้นเป็นคำสอนที่ปรากฏจำเพาะเพื่อใช้เป็นทางนำแก่มุสลิมในการปฏิบัติต่อกลุ่มชนที่นับถือศาสนาต่างๆในโลกมุสลิม คำสอนนี้เริ่มตั้งแต่การสอนให้มุสลิมรู้จักการให้เกียรติเพื่อนมนุษย์ดังปรากฏในแบบฉบับของท่านศาสดา

وكذلك عن عبد الرحمن بن أبي ليلى قال : " كان سهل بن حنيف , وقيس بن سعد , قاعدین بالقادسية , فمروا بجنازة فقاما , فقيل لهما : إنها من أهل الأرض — أي من أهل الذمة — فقالا : " إن - مرت به جنازة فقام , فقيل : إنها جنازة يهودي , فقال : أليست نفساً ؟ " النبي - . (87 / 2)

ซึ่งมีความหมายว่า “ วันหนึ่งได้มีขบวนแห่ศพผ่านมา ท่านศาสดา (นบี) มุฮัมมัดจึงลุกขึ้นยืนให้เกียรติ เหล่าสะอะฮาบะฮ์ (สหายและสาวก) จึงแย้งท่านว่า นี่เป็นขบวนศพของชาวยิว ท่าน

¹¹⁶ อัลกุรอาน 103 : 1-3

จึงได้กล่าวตอบว่า เขามีได้เป็นมนุษย์คนหนึ่งดอกหรือ ? สะดีย์(แบบฉบับของท่าน ศาสดา) นี้บันทึกโดยอิมามบุคอรี¹¹⁷

3. คำสอนอิสลามที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของเพื่อนมนุษย์ในการเลือกนับถือศาสนาและความเชื่อ คำสอนที่มากมายเหล่านี้อาจขมมากกล่าวให้เห็นเช่น “ ไม่มีการบังคับในการนับถือศาสนา ด้วยความเที่ยงตรง (ของธรรมะ) ได้รับการแจกแจงแล้ว ดังนั้นผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาอื่นนอกไปจากอัลลอฮ์และพวกอันศรัทธาต่อพระองค์ เขาได้คิดว่าเอาที่ยึดจับอันมั่นคงยิ่ง โดยหาวิถีทางหลุดมือไปได้เลยไม่ และอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้ไต่ถาม ผู้ทรงรอบรู้ ”¹¹⁸
4. สิทธิของเพื่อนมนุษย์ในการปฏิบัติตามข้อคำสอนของศาสนาของตนในรัฐอิสลามนั้นมีปรากฏอยู่หลายแห่งด้วยกัน เราอาจดูจากที่อิมาม สะฮัน อัลบัสรีย์ได้กล่าวไว้ในกิตาบ(ตำรานิติศาสตร์อิสลาม)ของท่านว่า “ เมื่อพวกเขาจ่ายภาษี (ญิซยะฮ์) แล้ว (ในฐานะพลเมืองที่ดีของรัฐอิสลาม) พวกเขาสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมที่มีในศาสนาพวกเขาได้ โดยต้องไม่เพิ่มเติมนวัตกรรมใดๆในคำสอนดั้งเดิมของศาสนาของตน ”¹¹⁹
5. สิทธิของเพื่อนมนุษย์ (ที่มีใจมุสลิม) ในรัฐอิสลามที่ต้องได้รับความเป็นธรรมจากผู้เป็นมุสลิมหรือจากรัฐอิสลาม คำสอนที่ปรากฏอยู่หลายแห่งนี้เช่น “ โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายเอ๋ย จงเป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ในฐานะพยานของอัลลอฮ์ ไม่ว่าต่อตัวของตัวเอง หรือต่อบิดามารดาทั้งสองของเจ้า หรือต่อเครือญาติใกล้ชิด ไม่ว่าต่อผู้มั่งมีหรือต่อผู้ขัดสน แท้จริงจงตระหนักว่าอัลลอฮ์ (พระบัญชาของพระองค์) ต้องมาก่อนเสมอ และจงอย่าปฏิบัติตามอารมณ์ในคราที่พวกเจ้าต้องให้ความเป็นธรรม ... ”¹²⁰

เมื่อได้ศึกษาทั้งตัวบทคำสอน การตีความหมายของผู้นำศาสนาในแต่ละยุคสมัยทราบจนถึงศตวรรษที่ 20 และในต้นศตวรรษที่ 21 นี้ โดยเฉพาะปญญาโคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 และเรายังทำการศึกษาปรากฏการณ์ใน โลกมุสลิมที่ล้วนเป็นสมาชิก OIC ทั้ง 57 ประเทศว่าประยุกต์ใช้ปญญาโคโร ๙ ดังกล่าวอย่างไร

ในงานวิจัยนี้เราได้เห็นวิธีการประยุกต์ปญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ในกลุ่มประเทศ OIC และที่สำคัญที่สุดเราก็นพบคำตอบของปัญหาสิทธิมนุษยชนใน โลกมุสลิมทั้งปัญหาของคนกลุ่มน้อยมุสลิมในคนกลุ่มใหญ่มุสลิม หรือคนกลุ่มน้อยที่มีใจมุสลิมในสังคมมุสลิม

¹¹⁷ อัล บุคอรี, ศอฮี้ฮ์ เล่ม 2 หน้า 86

¹¹⁸ อัลกุรอาน 2 : 256

¹¹⁹ อัลบัสรีย์, สะฮัน, อิมาม

¹²⁰ อัลกุรอาน 4 : 135

ซึ่งอาจรวมถึงกลุ่มผู้ใช้แรงงาน นักท่องเที่ยว ผู้อพยพ ฯลฯ แต่ที่สำคัญที่สุดอาจเป็นปัญหาของคนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่มีชาวมุสลิมอย่างกรณีของมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยในทัศนะของมุสลิมที่เป็นพลเมืองในกลุ่มชาติสมาชิก OIC

2.2 การจัดการด้านสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)

ระบบการปกครองของประเทศในตะวันออกกลางส่วนใหญ่ก่อตัวขึ้นมาในช่วงหลังครั้งที่สองของศตวรรษที่ 20 โดยมีสถาบันกษัตริย์ตามประเพณีแต่เดิมขึ้นมารับหน้าที่เป็นรัฐบาล แต่รัฐบาลเหล่านี้ก็ต้องถูกกดดันให้ปรับตัวไปกับเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และอิทธิพลการเมืองโลกที่ถาโถมเข้ามาพร้อมกับพัฒนาการหลังสงครามโลก การพัฒนา และกระแสเหล่านั้นได้ส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงสถาบันกษัตริย์ในอียิปต์ อิรัก และเยเมนโดยสาธารณชน และต่อมาได้ส่งผลต่อระบบกษัตริย์ของอิหร่าน อันเป็นผลของการที่สาธารณชนต่อต้านการปฏิรูปและการทำให้ประเทศชาติทันสมัยของกษัตริย์

“กระแสกดดันที่ก่อเกิดการปฏิวัติและการล้มล้างสถาบันกษัตริย์เบาบางลงตั้งแต่ปีค.ศ. 1970 เป็นต้นมา ...จำนวนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการรัฐบาลและบ้านเมืองในสาธารณรัฐอาหรับราว 10 ประเทศซึ่งก็ล้วนมีความแตกต่างกันในหลายระดับ ขบวนการทางประชาธิปไตยพัฒนาไปได้อย่างดีในตุรกี ในเลบานอน ก่อนหน้าสงครามกลางเมือง สามารถจัดการเลือกตั้งได้อย่างเสรีตามบรรทัดฐานประชาธิปไตย แต่ต่อมาประเทศเลบานอนต้องประสบภาวะที่รัฐบาลไร้เสถียรภาพตั้งแต่ปีค.ศ. 1975 นอกจากนั้นสาธารณรัฐในตะวันออกกลางบางแห่งก็มีพรรคการเมืองที่มีบทบาทจำกัด มีการเลือกตั้งสภาที่ปรึกษาของรัฐโดยสาธารณชนในประเทศคูเวต และบาห์เรนแต่ก็ต้องเผชิญการแทรกแซงจากประมุขของรัฐในหลายต่อหลายครั้ง ไม่มีการเลือกตั้งในประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือ กาตาร์ สิทธิของราษฎร หรือ สิทธิมนุษยชนของราษฎรบางกลุ่ม หรือบางประเภทได้รับการปฏิเสธในประเทศตะวันออกกลางหลายประเทศ ”

ประเทศมุสลิมต่างๆมีประชาชนเริ่มเห็นความสำคัญของแนวคิดที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้ทยอยมากขึ้นเป็นลำดับ การอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าอาณานิคมตะวันตกทำให้ประชาชนได้เห็นสิ่งต่างๆที่ชาวตะวันตกได้นำมาพร้อมกับลัทธิอาณานิคมก็คือความเจริญทางวัตถุ ชาวมุสลิมแม้จะไม่ยินดีกับการปกครองของชาติตะวันตกแต่ก็ต้องทิ้งกับวิธีคิดที่เกี่ยวกับความเหมาะสม ความถูกต้อง ประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนของตะวันตก ขณะที่อดีตชนชั้นปกครองในโลกมุสลิมหรือบรรดามุสลิมที่ได้รับการถ่ายทอดอำนาจการปกครองจากชาวตะวันตกกลับไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างความประทับใจให้สาธารณชนได้ในประเด็นต่างๆที่กล่าวมา ปัญหาที่ก่อบรรดาชนชั้นปกครองที่เป็นมุสลิมเองไม่อาจประยุกต์ใช้คุณธรรม

ตามคำสอนของอิสลามได้อย่างครบถ้วนและไม่อาจใช้จริยธรรมตะวันตกได้ดีเหมือนพวกฝรั่งเจ้าอาณานิคม ในที่สุดจึงมีมุสลิมบางคนเริ่มขับเคลื่อนขบวนการทางสิทธิมนุษยชนขึ้นมา¹²¹

ประวัติและการพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในราชอาณาจักรโมร็อกโก

ประเทศโมร็อกโกเป็นประเทศอาหรับอิสลามหนึ่งที่มีพัฒนาการของการรับรู้และให้ความสำคัญกับเรื่องของสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างมาก ทั้งประเทศโมร็อกโกก็ยังมีบุคคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการจัดการปัญหาสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างดี ดังกรณีของนางฮะลิมาฮ์ อิมบารัก วาร์ซาซี (Mrs. Halima Embarek Warzazi) ที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งกับหน่วยงานของรัฐบาลโมร็อกและองค์การสหประชาชาติมากกว่า 50 ปี ความเป็นมาของงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศโมร็อกโกมีดังนี้

“องค์การต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกเทศหรือของกลุ่ม NGOs ใดๆ ก็ได้ก่อตั้งขึ้นมาภายในโลกมุสลิมเพื่อการปกป้องสิทธิมนุษยชนต่างพากันบุกเบิกช่องทางต่างๆ เพื่อพัฒนาการเคารพต่อสิทธิของมนุษยชนภายในประเทศมุสลิมต่างๆ ในบรรดาองค์การเหล่านี้้องค์การของชาวโมร็อกโกถือว่าเป็นหนึ่งในองค์การแรกๆ เพราะก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่เดือนธันวาคม ปีค.ศ. 1933 ที่เมืองTetoun ซึ่งในเวลานั้นอยู่ภายใต้การอารักขาของสเปน องค์การนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ องค์การสิทธิมนุษยชนสเปน และเป็นองค์การแบบโลกิยะ หรือ ดุนยวี”¹²²

เวลาที่นักสิทธิมนุษยชนพูดถึงประเทศมุสลิมอย่างโมร็อกโกเราจะเห็นปัญหาต่างๆ ที่เรียงลำดับอยู่ในข้อมูลและข่าวสารของคนเหล่านี้เช่น “ตั้งแต่(ประเทศนี้)ได้รับเอกราชตั้งแต่ปีค.ศ. 1956 เป็นต้นมา มีชาวโมร็อกโกจำนวนมากที่หายสาบสูญไปด้วยการลักพาตัวจากเจ้าหน้าที่ของทางการ บางคนยังถูกทรมาน หรือ ติดคุก ขบวนการที่ดีหรือช่องทางที่ดีที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริงและการยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับประชาชนในโมร็อกโกนั้นยังคงติดพันกับอะไรบางอย่างที่ทั้งซับซ้อนและต้องการเวลาในการสะสาง กระนั้นก็ตามบรรดานักสิทธิมนุษยชนที่รอดพ้นมาจากการละเมิดและการคุกคามต่างๆ มากมายได้รวมตัวกันเพื่อรวบรวมข้อมูลและประสบการณ์ต่างๆ และบอกชาวให้โลกได้รับรู้ว่ามิอะไรเกิดขึ้นกับประชาชนที่นี่

แต่อุปสรรคที่นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนพบก็คือ เรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนในแต่ละคดีหรือเหตุการณ์นั้นกลับไม่ได้รับการเก็บรักษาไว้ หรือ เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายต่างๆ รวมทั้ง

¹²¹ Held , Colbert C . (1989). Middle East Patterns : Places, Peoples, and Politics . London: Westview Press. P.166

¹²² Esposito, John. (1995). The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World Volume 2 . New York : Oxford University Press. P.142

ตำรวจจะบอกว่าไม่เคยมีเรื่องราวเช่นนั้นหรือ ปฏิเสธที่จะให้ตรวจสอบหรือบอกง่ายๆว่าเพิ่มของคดีดังกล่าวนั้นสูญหายไปแล้วเป็นต้น Susan Slyomovics เองถึงกับกล่าวว่าประชาชนควรใช้โอกาสต่างๆเป็นเวทีสำหรับแสดงออกถึงปัญหาต่างๆของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ได้รับไม่ว่าจะเป็นงานในฐานะอาชีพ(งานศพ)

งานชุมนุมของชาวบ้านในโอกาสต่างๆ การเยี่ยมเยียนกันและกันและแม้แต่การแสดงที่ประกอบอาชีพเก่าแก่ในโมร็อกโคอย่างนักเล่นนิทาน นักกวีที่มีบทบาทใกล้ชิดสาธารณชนเป็นอย่างยิ่งในโมร็อกโค¹²³

สนธิสัญญาระหว่างประเทศ

รัฐบาลโมร็อกโคเองได้พยายามที่จะแสดงความจริงใจอย่างมากที่สุดกับข้อตกลงต่างๆที่กระทำไว้กับสหประชาชาติโดยเฉพาะถึง 7 ฉบับด้วยกัน อันได้แก่

1. สนธิสัญญา 2 ฉบับเกี่ยวกับสิทธิของพลเมือง การแสดงออกทางการเมือง
2. สนธิสัญญาเกี่ยวกับสิทธิทางทรัพย์สินและประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่ทำขึ้นในปี 1979
3. ฉบับที่เป็นข้อตกลงที่จะยกเลิกการเหยียดผิวและแบ่งแยกชนชั้นที่ทำขึ้นในปี 1970
4. ฉบับที่เป็นข้อตกลงที่จะไม่ยอมให้มีการกดขี่สตรีที่ทำขึ้นในปี 1993
5. ฉบับที่ทำขึ้นเพื่อยุติการกดขี่ในการประกอบอาชีพและแรงงานปี 1993
6. ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชนทำขึ้นในปี 1993
7. ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิของแรงงานต่างด้าวและครอบครัวของแรงงานต่างด้าวทำขึ้นในปี 1993

นอกจากข้อตกลงทั้ง 7 นี้แล้วทางรัฐบาลโมร็อกโคยังได้จัดทำระเบียบพิธีการด้วยความสมัครใจที่จะให้สิทธิเด็กและเยาวชนไม่ต้องเข้าเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและการสู้รบทำขึ้นในปี 2002 อีกฉบับจัดทำขึ้นเพื่อป้องกันการค้าเด็กและการละเมิดสิทธิเด็กต่างๆด้วย

นอกจากนี้โมร็อกโคยังได้จัดทำข้อตกลงในระดับนานาชาติเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน นั่นคือ ข้อตกลงเลขที่ 98 ซึ่งจัดทำขึ้นมาตั้งแต่ ปี ค.ศ.1957¹²⁴

ราชอาณาจักรโมร็อกโคยังยึดมั่นในพันธกรณีต่างๆที่ได้กระทำขึ้นดังนี้

¹²³ <http://www.upenn.edu/pennpress/book/14158.html>

¹²⁴ <http://www.arabhumanrights.org/countries/humanrights.asp?cid=20/accessed:June,2009>.

ข้อตกลงที่กระทำขึ้นในระดับภูมิภาค

ในส่วนข้อตกลงที่กระทำขึ้นในระดับภูมิภาคนั้นรัฐบาลโมร็อกโกเห็นชอบกับ คำประกาศสิทธิมนุษยชนในอิสลามแห่งกรุงไคโรที่ออกมาจากที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศกลุ่มชาติอิสลามในปีค.ศ. 1990 โดยถือว่าประกาศดังกล่าวเป็นสิ่งชอบธรรมโดยไม่มีควมจำเป็นต้องยืนยันซ้ำอีก นอกจากนั้นแล้วยังเห็นด้วยกับข้อตกลงกลุ่มรัฐอาหรับต่อสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นมติของที่ประชุมกลุ่มชาติอาหรับที่จัดขึ้นที่ประเทศตูนิเซียในเดือนพฤษภาคม ปีค.ศ. 2004 แต่ในข้อตกลงนี้ก็มีอยู่บางประการที่โมร็อกโกไม่เห็นด้วยกับชาติอาหรับบางประเทศ นอกจากนั้นแล้วรัฐบาลโมร็อกโกยังได้เห็นด้วยกับข้อตกลงแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองอีกด้วย¹²⁵

ประมวลรายงานต่างๆเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่เสนอต่อสหประชาชาติของโมร็อกโก

รายงานของคณะกรรมการขจัดอาชญากรรมต่อสตรี อันเป็นกิจกรรมที่กระทำกับสหประชาชาติในปีค.ศ. 2006 โดยโมร็อกโกได้จัดทำรายงานเป็นระยะที่สามและที่สี่ในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือ ดูเอกสาร CEDAW/C/MAR/4

รายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม ต่อสหประชาชาติ ปีค.ศ. 2005 รายงานนี้จัดเป็นรายงานระยะที่สามที่เสนอในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือภายใต้มาตรา 16 และ 17 ตามข้อตกลงร่วม ดูเอกสาร E/1994/104/Add.29 17 January 2005

รายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ปีค.ศ. 2004 จัดเป็นรายงานระยะที่ห้า เมื่อ 11 พฤษภาคม 2004 ดูเอกสาร CCPR/C/MAR/2004/5

รายงานของคณะกรรมการต่อต้านการกระทำทารุณกรรมที่เสนอสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 2002 จัดเป็นรายงานที่เสนอในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือภายใต้มาตรา 19 ตามข้อตกลงร่วม ดูเอกสาร CAT/C/66/Add.1 21 May 2003

รายงานของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ปีค.ศ. 2003 จัดเป็นรายงานระยะที่สอง ในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือภายใต้มาตรา 44 ดูเอกสาร CRC/C/93/Add.3

¹²⁵ <http://www.arabhumanrights.org/countries/humanrights.asp?cid=20/accessed:June,2009>.

รายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ปีค.ศ. 2002 เป็นเอกสารหลักที่เป็นส่วนหนึ่งของรายงานระยะที่สอง ในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือ จัดทำขึ้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2002 ดูเอกสาร HRI/CORE/Add.23/Rev.1

องค์การที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในโมร็อกโก

โมร็อกโกนับเป็นประเทศอาหรับหนึ่งที่มีองค์การเกี่ยวข้องกับการดูแลสิทธิมนุษยชนอยู่ทั่วไปในภาคส่วนต่างของประเทศ เริ่มตั้งแต่การมีหน่วยงานที่ดูแลสิทธิมนุษยชนอยู่ตามกระทรวงทบวงกรมต่างๆ และแม้แต่การมีกระทรวงสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะไปจนถึงหน่วยงานและสถาบันของรัฐที่ทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาในประเด็นทางสิทธิมนุษยชน ทั้งยังมีองค์กรเอกชนต่างๆ อีกหลายองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวอย่างน่าชื่นชมในความเป็นองค์กรเอกชนแบบอาหรับ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าทางการโมร็อกโกได้ยุบกระทรวงสิทธิมนุษยชนไปแล้วในปีค.ศ. 2004 และได้กระจายงานและความรับผิดชอบของกระทรวงนี้ไปยังหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่มีหน้าที่ใกล้เคียงกัน

หน่วยงานหนึ่งในโมร็อกโกที่น่าชื่นชมมากที่สุดก็คือคณะกรรมการดูแลสิทธิมนุษยชนแห่งโมร็อกโก นั้นนับเป็นสถาบันแห่งชาติที่เป็นตัวอย่างแก่ชาติอาหรับอื่นๆ ได้ คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้รับการแต่งตั้งให้มีขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1990 จากพระราชดำริของกษัตริย์โมร็อกโก แม้ว่าในช่วงต้นๆ จะทำงานไปโดยขาดอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนและความเป็นตัวของตัวเองก็ตาม แต่ในที่สุดก็สามารถพัฒนาตัวเองไปได้จนได้รับพระราชบัญญัติรองรับสถานภาพในปีค.ศ. 2001 เป็นสถาบันที่ทรงศักดิ์และสิทธิ์มากมายและกว้างขวาง จนถึงขั้นมีความเป็นอิสระสามารถดำเนินไปตามหลักการพื้นฐานปารีสได้ นอกจากนี้แล้วคณะกรรมการยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากกษัตริย์โมร็อกโกให้ดูแลกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครอง การปกป้อง และการส่งเสริมผ่านการนำเสนอ สร้างความเข้าใจ ให้ความรู้แก่สังคมและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงรับข้อร้องเรียน ในส่วนงานวิชาการที่เกี่ยวข้องก็ยังมีการทำวิจัยและการศึกษาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชนตะวันตกกับชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) ทางคณะกรรมการยังเป็นผู้ทำข้อตกลงกับชาติต่างๆ ในนามของประเทศโมร็อกโกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิมนุษยชน งานที่ทำหาคู่เหมือนของคณะกรรมการจะเป็นการเผยแผ่วัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิของผู้อพยพชาวโมร็อกโก ทางคณะกรรมการยังจัดทำรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนใน โมร็อกโก และการละเมิดสิทธิผู้ต้องขังในเรือนจำ รายละเอียดของกิจกรรมของคณะกรรมการยังสามารถค้นหาข้อมูลได้เพิ่มเติมจากเว็บของคณะกรรมการที่ www.ccdh.org.ma

การทำงานของคณะกรรมการเป็นที่ยอมรับในระดับสากลจนหนึ่งในสมาชิกของคณะกรรมการได้รับเลือกเป็นประธานคณะทำงานสิทธิฯ ในองค์การสหประชาชาติในปีค.ศ. 2008 นั่นคือนางสะลิมะฮ์ อิม

บารัก วาร์ซาซี (Mrs. Halima Embarek Warzazi) หลังจากที่เธอได้ทำงานด้านสิทธิทั้งในโมร็อกโกและองค์การสหประชาชาติมายาวนานกว่า 50 ปี¹²⁶

บทบาทของโมร็อกโกต่อการตัดสินใจขององค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)

โมร็อกโกนับเป็นประเทศอาหรับอิสลามประเทศหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างดี ทั้งยังได้นำความรู้และความเข้าใจดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาคมมุสลิมในหลายๆประเด็นด้วยกันเช่นองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)ได้ออกแถลงการณ์แสดงความห่วงใยต่อสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศเมียนมาร์ แม้ว่าการละเมิดสิทธินั้นจะมีอยู่ทั่วไป แต่ในกรณีนี้เป็นปัญหาระหว่างรัฐบาลชนกลุ่มมากกับมุสลิมซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในเมียนมาร์ ความละเอียดอ่อนของปัญหาก็คือการละเมิดสิทธิของชนกลุ่มใหญ่ชาวพุทธต่อมุสลิมที่เป็นชนกลุ่มน้อยซึ่งสื่อมวลชนในโลกอาหรับได้ใช้ถ้อยคำที่ระบุถึงการละเมิดสิทธิจากรัฐบาลของชนส่วนใหญ่ดังนี้ “ องค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)ได้ออกแถลงการณ์ตำหนิความรุนแรงที่กระทำโดยชาวพุทธหัวรุนแรงต่อมุสลิมในสาธารณรัฐเมียนมาร์ นายอับดุล อะฮ์ด เบลกซีซ (Abdelouahed Belkziz) เลขาธิการองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)ชาวโมร็อกโกได้กล่าวในแถลงการณ์หลังการติดตามสถานการณ์ความรุนแรงและการละเมิดต่อมุสลิม ที่เป็นผลมาจากปัญหาชาตินิยมและการแบ่งแยกเชื้อชาติ ที่รวมไปถึงการเลือกปฏิบัติ การเนรเทศ และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่กระทำต่อเด็กและสตรีมุสลิม

ในแถลงการณ์ยังระบุว่า ชาวพุทธหัวรุนแรงได้เผาและทำลายมัสยิดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ถึง 8 หลังในแคว้นดันโกและอีก 16 หลังในแคว้นมานดิโนโดยปราศจากความพยายามของเจ้าที่รัฐบาลที่จะเข้าควบคุมการกระทำอันป่าเถื่อนและเบียดเบียนดังกล่าว

การเบียดเบียนต่อผู้อื่นและการละเมิดอันมีจุดมุ่งหมายที่จะกำจัดการมีอยู่ของชุมชนมุสลิมนี้ ทำให้แถลงการณ์ต้องเรียกร้องให้ประชาคมโลกและองค์การสิทธิมนุษยชนต่างๆต้องอาสาเข้ามาหาทางหยุดยั้งการทำลายบรรดามัสยิดอันเป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์และศาสนสถานมิให้ถูกทำลาย และปกป้องชีวิตทรัพย์สิน และชุมชนมุสลิมและหาทางสร้างหลักประกันทางสิทธิทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมสำหรับมุสลิมในเมียนมาร์¹²⁷

¹²⁶ <http://www.ccdh.org.ma/spip.php?article1620>/accessed:June,2009.

¹²⁷ <http://www.arabicnews.com/ansub/Daily/Day/010619/2001061928.html/> accessed:June,2009.

สิทธิมนุษยชนในจอร์แดน

สนธิสัญญาระหว่างประเทศ

รัฐบาลจอร์แดนได้จัดทำสนธิสัญญาและข้อตกลงกับองค์การสหประชาชาติ 6 ครั้งด้วยกัน โดยมีข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ทำด้วยกันถึง 7 ฉบับด้วยกัน คือ

1. สนธิสัญญา 2 ฉบับเกี่ยวกับสิทธิของพลเมือง การแสดงออกทางการเมือง
2. สนธิสัญญาเกี่ยวกับสิทธิทางทรัพย์สินและประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่ทำขึ้นในปี 1975 (ซึ่งถือว่ามีความก้าวหน้ากว่าโมร็อกโกซึ่งได้จัดทำข้อตกลงในทำนองนี้ปีค.ศ. 1979 -ผู้วิจัย)
3. ฉบับที่เป็นข้อตกลงที่จะยกเลิกการเหยียดผิวและแบ่งแยกชนชั้นที่ทำขึ้นในปี 1974 (ซึ่งถือว่ามีความก้าวหน้ากว่าโมร็อกโกซึ่งได้จัดทำข้อตกลงในทำนองนี้ปีค.ศ. 1970 -ผู้วิจัย)
4. 4.ฉบับที่เป็นข้อตกลงที่จะไม่ยอมให้มีการกดขี่สตรีที่ทำขึ้นในปี 1992 (ซึ่งถือว่ามีความก้าวหน้ากว่าโมร็อกโกซึ่งได้จัดทำข้อตกลงในทำนองนี้ปีค.ศ. 1973 -ผู้วิจัย)
5. ฉบับที่ทำขึ้นเพื่อยุติการกดขี่ในการประกอบอาชีพและแรงงานปี 1991(ซึ่งถือว่ามีความก้าวหน้ากว่าโมร็อกโกซึ่งได้จัดทำข้อตกลงในทำนองนี้ปีค.ศ. 1993 -ผู้วิจัย)
6. ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชนทำขึ้นในปี 1991 (ซึ่งถือว่ามีความก้าวหน้ากว่าโมร็อกโกซึ่งได้จัดทำข้อตกลงในทำนองนี้ปีค.ศ. 1993 -ผู้วิจัย)
7. ระเบียบพิธีการอีกสองฉบับตามที่ตกลงกันพิทักษ์สิทธิเด็กเพื่อปกป้องเด็กมิให้ถูกดึงเข้าพัวพันในการใช้อาวุธจัดการความขัดแย้ง การค้าเด็ก การการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากเด็ก ปี ค.ศ. 2000

ข้อตกลงที่กระทำขึ้นในระดับภูมิภาค

ในส่วน of ข้อตกลงที่กระทำขึ้นในระดับภูมิภาคนั้นรัฐบาลจอร์แดนเห็นชอบกับ คำประกาศสิทธิมนุษยชนในอิสลามแห่งกรุงไคโรที่ออกมาจากที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศกลุ่มชาติอิสลามในปีค.ศ.1990 โดยถือว่าประกาศดังกล่าวเป็นสิ่งชอบธรรมโดยไม่มีความจำเป็นต้องยืนยันซ้ำอีก นอกจากนั้นแล้วยังเห็นด้วยกับข้อตกลงกลุ่มรัฐอาหรับต่อสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นมติของที่ประชุมกลุ่มชาติอาหรับที่จัดขึ้นที่ประเทศตูนิเซียในเดือนพฤษภาคม ปีค.ศ. 2004 แต่ในข้อตกลงนี้ก็มีอยู่บางประการที่โมร็อกโกไม่เห็นด้วยกับชาติอาหรับบางประเทศ นอกจากนี้แล้วรัฐบาลจอร์แดนยังได้เห็นด้วยกับข้อตกลงแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองอีกด้วย

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในจอร์แดน

จอร์แดนนับเป็นประเทศที่มีองค์กรและหน่วยงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนจำนวนมาก เริ่มจาก องค์กรของรัฐต่างๆที่มาจากคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการต่างๆของรัฐสภาจอร์แดน จนถึงองค์กร เอกชนต่างๆ

ศูนย์สิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ก่อตั้งขึ้นมาหลังจากที่จอร์แดนได้ออกกฎหมายคำประกันสิทธิ มนุษยชนฉบับที่ 75 ในปีค.ศ. 2002 กฎหมายฉบับดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพื้นฐานสิทธิมนุษยชน ภายในราชอาณาจักรจอร์แดน ศูนย์ฯมีผลงานในการเผยแพร่แนวคิด และการยอมรับการอยู่ร่วมกันของ พลเมืองในสังคมโดยปราศจากการแบ่งแยก ศูนย์ฯมีระบบการทำงานดังนี้คือ พิจารณาเสนอกฎหมาย ทำการศึกษาและวิจัยเรื่องร้องเรียนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ทั้งผลักดันการบังคับใช้กฎหมายเพื่อ ยุติปัญหาต่างๆให้ได้ ทางศูนย์ฯทำรายงานเสนอรายปีและรายงานเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็น รวมถึงวารสาร ทางวิชาการและเว็บไซต์ในนาม www.nchr.org.jo ทางรัฐสภาจอร์แดนก็ยังคงมีคณะกรรมการด้านเสรีภาพ และสิทธิ มีหน้าที่ติดตามดูแลสถานภาพของผู้ต้องขัง ผู้ต้องหา และรวมไปถึงเคลยศึกในสงครามที่ถูก ทางการอิสราเอลจับกุมหรือควบคุมตัว

ในส่วนองค์กรเอกชนต่างๆก็ล้วนมีผลงานทางด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญมากมายเช่น องค์กร อาหรับเพื่อสิทธิมนุษยชนในจอร์แดน ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1978 และสมาคมสิทธิมนุษยชนแห่งจอร์แดน ก่อตั้งขึ้นมาในปีค.ศ. 1996 บางองค์กรก็ทำงานด้านการให้การอบรมและพัฒนาเพียงอย่างเดียวเช่น ศูนย์ อาหรับเพื่อการฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชนก่อตั้งขึ้นมาในปีค.ศ. 1998 หรือ ศูนย์อัมมานเพื่อการการศึกษา สิทธิมนุษยชน ในปีค.ศ. 1999 หรือบางองค์กรก็ทำงานในเรื่องปลุกย่อยของสิทธิเสรีภาพเช่น สมาคมเพื่อ เสรีภาพและแนวทางประชาธิปไตยแห่งชาติ ก่อตั้งขึ้นมาในปีค.ศ. 1993 หรือ ศูนย์คุ้มครองสื่อและเสรีภาพ ของนักข่าว ก่อตั้งขึ้นมาในปีค.ศ. 1999 บางองค์กรก็มุ่งทำงานคุ้มครองกลุ่มเสี่ยงและอ่อนไหวที่ต้องการการ คุ้มครองเป็นพิเศษเช่นสตรีและเด็กอย่างสถาบันคุ้มครองสตรีแห่งชาติ ที่ตั้งอยู่ที่กรุงอัมมานก่อตั้งขึ้นมาในปี ค.ศ. 1998

กิจการด้านสิทธิมนุษยชนของจอร์แดนก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง องค์กรใหม่ๆยังคงถือกำเนิด ขึ้นมาอยู่เสมออย่างเช่น กลุ่มพันธมิตรองค์กรทางสังคมของพลเมืองจอร์แดน

الأردني

المجتمع المدني لمنظمات التحالف

จอร์แดน ก่อตั้งขึ้นมาในปีค.ศ. 2007 นอกจากนั้นยังมีกลุ่มและองค์กรที่ทำงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อให้ครอบคลุมและเข้าถึงผู้คนในโลกอย่างกลุ่มเฝ้าติดตามการเลือกตั้ง ก่อตั้งขึ้นมาวันที่ 29 พฤศจิกายน ปีค.ศ. 2006 ในนาม <http://intekhabat.org>

อุปสรรคของงานด้านสิทธิมนุษยชนในจอร์แดน

ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนในจอร์แดนนั้นมีอุปสรรคต่างๆสรุปได้ดังนี้

1. เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย ปีค.ศ. 2006 ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นต่างๆเช่น การจับกุมและลงโทษผู้ต้องหาก่อนที่จะมีการพิสูจน์ความผิดหรือก่อนการเสร็จสิ้นกระบวนการทางศาล หรือผู้ต้องสงสัยบางรายก็ถูกกักบริเวณเป็นเวลาหนึ่งเดือน หรือห้ามการใช้เครื่องมือสื่อสาร หรือห้ามเดินทางออกนอกพื้นที่เป็นต้น ฯลฯตามที่ข้อมูลทางสหประชาชาติได้รับ
2. ยังมีการใช้ความรุนแรงต่างๆเช่น การซ้อมผู้ต้องหา หรือการละเมิดต่างๆต่อผู้ต้องหาซึ่งมีรายงานจำนวนมากที่ส่งถึงคณะทำงานของสหประชาชาติ หรือที่คณะทำงานเฉพาะด้านการใช้มาตรการลงโทษของรัฐต่อประชาชนของสหประชาชาติได้เดินทางเยือนจอร์แดนเมื่อเดือนมิถุนายนปีค.ศ. 2005 ได้รับรู้
3. การปล่อยให้เจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงปราบปรามกลุ่มผู้ต้องสงสัย แม้จะมีการเตือนและการทักท้วงจากศูนย์สิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้วก็ตาม
4. การปล่อยให้เจ้าหน้าที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้เกิดกฎหมายกำหนด (24 ชม.) หรือการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไว้ก่อนโดยอาศัยกฎหมายป้องกันการกระทำอาชญากรรมเข้ามาอ้าง ซึ่งทางศูนย์สิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ส่งรายงานให้รัฐบาลรับทราบเพื่อหาทางแก้ไขแล้วในรายงานที่ออกในปีค.ศ. 2007 หลังจากที่ยังมีจำนวนของเหยื่อการกระทำความผิดกล่าวของเจ้าหน้าที่ที่มีกว่า 11,597 รายในปีค.ศ. 2006
5. มีความลึกลับในการทำงานของกระบวนการทางกฎหมาย ศาล และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารหรือหน่วยงานความมั่นคง แม้จะมีระบุความชัดเจนไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วก็ตาม

ฯลฯ

โครงการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนของจอร์แดนในอนาคต

1. ได้มีการก่อตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อติดตามภาระกิจการดูแลผู้พิการตามที่กฎหมายใหม่ได้มาทดแทนกฎหมายเก่าที่ประกาศใช้มาตั้งแต่ปีค.ศ. 1993 ว่าด้วยการดูแลผู้พิการ และเปลี่ยนชื่อจาก การดูแลผู้

พิการ เป็น สิทธิของผู้พิการ หลังข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของผู้พิการของสหประชาชาติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2006

2. กระทรวงวัฒนธรรมจอร์แดนได้กำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมสาธารณะสำหรับปี 2006-2008 ไว้ถึง 31 โครงการและรายการ บางโครงการได้มีเริ่มทำไปบ้างแล้ว
ปัญหาที่มักพบก็คือ การรับรู้ของคนในเมืองใหญ่น้อยดีกว่าในชนบทที่ผู้คนมักอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายทำให้กิจกรรมต่างๆกระทำได้ในวงจำกัด
3. คณะกรรมการเพื่อกิจการสตรีแห่งชาติได้เพิ่มโครงการขึ้นมาเพื่อตอบรับกฎหมายกองทุนค่าเลี้ยงดูสตรี กองทุนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือสตรีที่ไม่ได้รับค่าเลี้ยงดูจากสามี หรือสตรีที่หย่าร้าง หรือที่เป็นหม้าย หรือที่ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการดูแลจากบุตรในยามชรา

ฯลฯ

ประวัติและการพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย

ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียได้กระทำข้อตกลงและสนธิสัญญากับองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ 7 ฉบับด้วยกันดังนี้

1. ข้อตกลงที่จะยกเลิกการเหยียดผิวและแบ่งแยกชนชั้นที่ทำขึ้นในปี 1997
2. ข้อตกลงที่จะไม่ให้มีการกดขี่สตรี ที่ทำขึ้นในปี 2000
3. ข้อตกลงที่จะไม่ให้มีการลงโทษลูกจ้างในรูปแบบต่างๆที่เป็นการละเมิดสิทธิต่อมนุษยชาติและการใช้แรงงานทำขึ้นในปี 1997
4. ข้อตกลงระหว่างชาติในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ทำขึ้นในปี 1996
5. ราชอาณาจักรฯยังได้ทำข้อตกลงกับองค์การอาชัพนานาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน อีก 8 ฉบับเช่น ข้อตกลง 29 และ 105 ว่าด้วยการบังคับใช้แรงงานทำขึ้นในปี 1978
6. ราชอาณาจักรฯยังได้ทำข้อตกลง 100 และ 111 ว่าด้วยการแบ่งแยกชนชั้นในหน้าที่การทำงานทำขึ้นในปี 1978
7. ข้อตกลง 182 ว่าด้วยการห้ามใช้แรงงานเด็ก ทำขึ้นในปี 2001

นอกจากนี้แล้ว ราชอาณาจักรฯยังขอสงวนการปฏิบัติตามข้อตกลงต่างๆที่ทำไว้ อีก เช่น

1. ข้อตกลงที่จะยุติการแบ่งแยกชาติเชื้อ หรือ เพศ โดยระบุว่า ขอสงวนที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงในกรณีที่มีการขัดแย้งกับชะรีอะฮ์ หรือ ในข้อตกลงที่ 22 ที่จะต้องนำความขัดแย้ง หรือ กรณีขึ้นศาลยุติธรรมนานาชาติ
2. ข้อตกลงที่จะยุติการแบ่งแยกด้วยเพศ หรือการจำกัดสิทธิสตรีโดยระบุว่า ขอสงวนที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงในกรณีที่มีการขัดแย้งกับชะรีอะฮ์ ดังข้อความในสิทธิสากลที่ระบุว่าบิดามารดาต้องไม่ถือเอาเพศของบุตรเป็นตัวแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ และขอสงวนที่จะจะต้องนำความขัดแย้ง หรือ กรณีขึ้นศาลยุติธรรมนานาชาติ ทั้งนี้ราชอาณาจักรฯถือว่าตนไม่อยู่ในเงื่อนไขแห่งการจำยอมในประเด็นดังกล่าวของข้อตกลง
3. ข้อตกลงที่จะยุติการโทษที่ไม่เป็นสากลดังมาตราที่ 20 นั้นทางราชอาณาจักรฯถือว่าตนไม่อยู่ในเงื่อนไขแห่งการจำยอมในประเด็นดังกล่าวของข้อตกลง

ประมวลรายงานต่างๆเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่เสนอต่อสหประชาชาติของซาอุดีอาระเบีย

รายงานของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ปีค.ศ. 2004 จัดเป็นรายงานระยะที่สอง ในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือภายใต้มาตรา 44 คูเอกสาร CRC/C/136/Add.1 เมื่อวันที่ 21 เมษายน ปีค.ศ. 2005 รายงานในประเภทนี้ประเทศโมร็อกโกจัดทำขึ้นรายงานต่อสหประชาชาติปีค.ศ. 2003 ก่อนซาอุดีอาระเบีย 1 ปี

รายงานตามระยะเวลาครั้งที่ 16 ในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือ ตรงกับปีค.ศ. 2000 ภาคผนวก เมื่อวันที่ 20 กันยายน ปีค.ศ. 2001 ต่อกรณีการขับไล่และเลือกปฏิบัติต่อมนุษยชนอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ คูเอกสาร CERD/C/370/Add.1

รายงานของคณะกรรมการต่อต้านการกระทำทารุณกรรม ในฐานะประเทศที่ให้ความร่วมมือ ประจำปีค.ศ. 2001 เป็นรายงานในขั้นต้นจากประมวลประเด็นปัญหาของปี ค.ศ. 1998 จัดทำขึ้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2001 เป็นภาคผนวกที่ 2 คูเอกสาร CAT/C/42/Add.2 20 September 2001

ข้อตกลงที่ราชอาณาจักรฯกระทำในระดับภูมิภาค

ในระดับภูมิภาคนั้นในระดับภูมิภาคนั้นราชอาณาจักรฯได้นำตัวเข้าสู่ข้อผูกพันกับ ปฏิญญาโคโรว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ที่ออกจากที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศกลุ่มชาติอิสลาม ปี 1990 โดยไม่มีข้อแม้ใดๆ เช่นเดียวกับที่ราชอาณาจักรฯยอมรับกฎบัตรอาหรับว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่จัดทำโดยที่ประชุมสุดยอดชาติอาหรับที่ประเทศคูเวตเมื่อ พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2004 แต่มิได้ยอมรับในทุกประเด็นดังเช่นที่ชาติอาหรับส่วนใหญ่กระทำ

องค์การสิทธิมนุษยชนต่างๆในราชอาณาจักรราชอาณาจักรไทย

1. คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อสิทธิมนุษยชน

รัฐบาลราชอาณาจักรไทยได้ก่อตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อสนับสนุนงานด้านสิทธิมนุษยชนในนาม คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน กระทรวงมหาดไทย ราชอาณาจักรไทยได้อนุมัติการก่อตั้งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ในปี ค.ศ. 2009 หลังจากที่ได้เข้าจากปัจจัยต่างๆ คณะกรรมการฯยังทำงานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสมาคมสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2. สมาคมสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สมาคมสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้รับพระบรมราชานุญาตมาตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม ปี ค.ศ. 2004 จากกษัตริย์พะฮัดที่ล่วงลับไปแล้ว สมาคมฯมีสมาชิกจำนวน 41 คนโดยในจำนวนนี้ 10 คนเป็นสตรี ข้อบัญญัติของสมาคมฯมีดังนี้เช่น

2.1 ตรวจสอบติดตามสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

2.2 รับข้อร้องเรียนและดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพภายในเรือนจำ ราชอาณาจักรไทย

2.3 ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับพันธกิจและภาระกิจของสมาคมฯตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005

2.4 กิจกรรมของสมาคมฯดำเนินไปอย่างเข้มข้นในปี ค.ศ. 2006 เช่นวิพากษ์วิจารณ์การร่าง กฎหมาย และเรียกร้องให้มีการแก้ไขเนื้อหาทางกฎหมายเพื่อค้ำประกันให้การ ลงโทษในความผิดคดีอาญาเดียวกันเป็นไปอย่างเท่าเทียมกันสำหรับทุกคนใน สังคม

2.5 สมาคมฯได้จัดทำเว็บไซต์ในนาม www.nshr-sa.org

2.6 สมาคมฯได้ดำเนินการจดทะเบียนพร้อมกับคณะกรรมการฯขึ้นเป็นองค์กรเอกชนแต่ ยังไม่ได้รับการอนุญาตจนถึงบัดนี้

การก้าวไปสู่การเป็นประเทศแห่งธรรมาภิบาล

1. มีการเลือกตั้งเทศบาลนครต่างๆขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศในปีค.ศ. 2005 ในการเลือกตั้งครั้งนี้ พลเมืองราชอาณาจักรไทยมีสิทธิเลือกสมาชิกจำนวนครึ่งหนึ่งเข้านั่งเป็นตัวแทนในสภาเทศบาล การ เลือกตั้งดำเนินไป 3 ช่วงกินเวลาจากกุมภาพันธ์ถึงเมษายนปีค.ศ. 2005 ส่วนอีกครึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกสภาเทศบาลนั้นรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรเป็นผู้แต่งตั้ง
2. ก่อตั้งสมาคมนักหนังสือพิมพ์ขึ้นในปีค.ศ. 2003 นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรฯ

3. ก่อตั้งศูนย์กษัตริย์อัปคูลอะซีซเพื่อการสานเสวนา ในปีค.ศ. 2003 และริเริ่มจัดการสานเสวนาในระดับปัญญานเกี่ยวกับปัญหาและประเด็นต่างๆทางสังคม
4. รัฐบาลราชอาณาจักรฯได้อนุญาตให้คณะ Human Rights Watch เข้ารับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชน คณะใช้เวลาอยู่ในราชอาณาจักรฯถึง 4 สัปดาห์เข้าพบและร่วมประชุมกับข้าราชการชาอุดีอาระเบียและตรวจเยี่ยมเรือนจำบางแห่งในชาอุดีอาระเบีย

อุปสรรคและสิ่งกีดขวาง

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในราชอาณาจักรฯต้องเผชิญกับอุปสรรคและสิ่งกีดขวางหลายประการด้วยกัน โดยสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. กลุ่มก่อการร้ายเริ่มโหมการโจมตีสถานที่ต่างๆในราชอาณาจักรฯตั้งแต่ปีค.ศ. 2003 การปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายส่งผลให้เกิดความสูญเสียแก่ชีวิตของทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ก่อการร้ายและผู้ต้องสงสัยเป็นจำนวนมาก การปราบปรามดังกล่าวส่งผลให้มีการละเมิดสิทธิของผู้ถูกจับกุมและผู้ต้องหาโดยขาดพยานหลักฐานที่เพียงพอ ตามรายงานของหนังสือพิมพ์ชาอุดีอาระเบียระบุว่าเมื่อผู้ถูกจับกุมเพราะต้องสงสัยว่าพัวพันการก่อการร้ายแต่ถูกปล่อยตัวในปีค.ศ. 2006 เพราะขาดพยานหลักฐาน
2. กระทรวงยุติธรรมชาอุดีอาระเบียต้องจัดตั้งศาลสำหรับไต่สวนคดีการก่อการร้ายขึ้นมาถึง 3 แห่ง คือ กรุงริยาด เมืองญิดดะฮ์ และเมืองคัมมาม ทางกรชาอุดีอาระเบียเรียกศาลเหล่านี้ว่าศาลยุติธรรมตามปกติเป็นการหลีกเลี่ยงที่จะเรียกศาลเหล่านี้ว่าศาลคดีความมั่นคงของรัฐ ไม่ว่าจะเรียกเหมือนกันอย่างไรแต่ขั้นตอนในการดำเนินการพิจารณาไต่สวนของศาลเหล่านี้ก็ไม่เหมือนศาลตามปกติโดยทั่วไป สื่อได้รายงานว่ามีการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับกระทรวงมหาดไทยช่วงปีค.ศ. 2006 ในการไต่สวนผู้ต้องสงสัยก่อนนำตัวขึ้นไต่สวนพิจารณาคดีในศาลเหล่านี้
3. คณะทำงาน Human Rights Watch ได้รับคำร้องเรียนเกี่ยวกับสภาพของผู้ต้องขังในเรือนจำชาอุดีอาระเบีย ผู้ต้องขังในเรือนจำเมืองฮาอีร์ทางตอนใต้ของกรุงริยาดได้ถูกล่วงทรมานและต้องรับการจองจำยาวนานกว่ากำหนดโทษจริงที่ได้รับ หรือมีความล่าช้าในการนำส่งศาลก่อนพิจารณาคดีและหลังจากการดำเนินคดี โดยเฉพาะนักโทษต่างชาติจะประสบกับกรณีดังกล่าวจำนวนมาก สถานทูตต่างๆมักร้องเรียนว่าไม่ทราบเรื่องราวที่พลเมืองของตนถูกจับกุมหรือจองจำจนกว่าเวลาจะผ่านไปนานหลายสัปดาห์หรือหลายเดือน
4. หน่วยข่าวกรองกลางของชาอุดีอาระเบียมักกักขังและจับกุมผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงไว้เป็นเวลาหลายเดือนหรือเป็นปีๆโดยปราศจากการดำเนินคดีหรือการไต่สวน หรือแม้แต่การอนุญาตให้ผู้ต้องหาสามารถติดต่อกับทนายของตนได้ ผู้เสียหายในกรณีเหล่านี้มักเป็นผู้ต้องหาที่พัวพันกับเหตุการณ์ความไม่สงบในอิรักหรือเป็นพวกฝ่ายค้านทางการเมือง สิ่งต่างๆเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นแม้

ชาอุดิอาระเบียจะมีมาตรา 114 ว่าด้วยการพิจารณาคดีนักโทษการเมืองและความมั่นคงที่ระบุว่าผู้ต้องงาจะต้องถูกนำตัวขึ้นพิจารณาคดีในศาลภายใน 6 เดือนและต้องถูกปล่อยตัวหลังการตัดสินของศาลว่าบริสุทธิ์หรือพ้นโทษภายใน 6 เดือนเช่นกัน

5. มีการแทรกแซงหรือขัดขวางการแสดงออกทางเสรีภาพของสาธารณะชน ในร่างกฎหมายที่รัฐบาลชาอุดิอาระเบียเสนอต่อสภาที่ปรึกษาแห่งราชอาณาจักรในปีค.ศ. 2006 มีเนื้อหาเข้มงวดต่อสิทธิของสมาคมและกลุ่มต่างๆรวมถึงการให้อำนาจรัฐเข้าแทรกแซงกิจการขององค์กรเอกชนต่างๆได้ ร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากองค์กรทางสิทธิมนุษยชนต่างๆรวมถึงไม่ได้รับการเห็นชอบจากสภาที่ปรึกษาแห่งราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่รัฐยังคงจับกุมผู้วิพากษ์วิจารณ์ระบอบการปกครอง ขั้วยังการออกนอกประเทศของผู้ต้องหาและห้ามการเดินทางด้วยสันติ
6. ยังคงมีการกีดกันและจำกัดสิทธิสตรีทั้งในที่สาธารณะและที่ส่วนบุคคล ในเวทีสาธารณะรัฐห้ามสตรีเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่มีขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ราชอาณาจักร หรือการวิ่งในที่สาธารณะ ส่วนในที่ส่วนบุคคลห้ามสตรีเดินทางตามลำพัง หรือขับรถเป็นคัน
7. คนงานชาวต่างชาติได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะจากระบบผู้รับรองหรือ กะฟีล สถานภาพของคนงานต่างชาติจึงขึ้นอยู่กับความเมตตาของบรรดากะฟีลหรือผู้รับรอง จากนั้นยังไม่มีกฎหมายรองรับการคุ้มครองคนงานบางประเภท เช่นแม่บ้าน คนสวนและคนขับรถเป็นคัน ในส่วนของข้อดีข้อเสียของระบบกะฟีล และการปรับปรุงระบบ กะฟีล ภายในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ OIC นั้น ได้มีความพยายามแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆมาได้ระยะหนึ่งแล้ว

โครงการต่างๆที่ราชอาณาจักรชาอุดิอาระเบียเตรียมดำเนินการในอนาคตเช่น

1. ราชอาณาจักรชาอุดิอาระเบียเตรียมดำเนินการส่งเสริมความโปร่งใส ชื่อสัตย์และจัดการนื้อราษฎรณออกจากระบบราชการ มีการจัดหน่วยงานเป็นการเฉพาะเพื่อการนี้ หน่วยงานราชการต่างๆพากันปฏิบัติตามกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวด มีการลดขั้นตอนและระเบียบวิธีในการปฏิบัติงาน และดูแลในหน่วยงานรัฐทั้งหลายมีความโปร่งใส
2. รัฐบาลชาอุดิอาระเบียให้ความสำคัญแก่บรรดาสมาชิกสภาเทศบาลจำนวนกึ่งหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาว่าเป็นก้าวแรกของการขยายสิทธิที่ราษฎรสามารถเข้ามีส่วนร่วมในกิจการทางการเมือง
3. มีการรับรองกฎหมายแรงงานในเดือนกันยายน ปีค.ศ. 2005 ซึ่งมีเนื้อหาขยายสิทธิของสตรีในการประกอบอาชีพ.

4. กระทรวงแรงงานเตรียมร่างกฎระเบียบต่างๆเกี่ยวกับการทำงานของแรงงานต่างชาติในฐานะแม่บ้านว่าต้องทำวันละไม่เกินกี่ชั่วโมงและสัปดาห์หนึ่งสามารถมีวันหยุดประจำสัปดาห์วันใดบ้าง

สิ่งตีพิมพ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย

อาจกล่าวได้ว่าสิ่งตีพิมพ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียยังมีน้อยอยู่ ยกเว้นที่กระทำโดยองค์กรต่างประเทศหรือกลุ่มที่เป็นฝ่ายต่อต้านรัฐบาลซาอุดีอาระเบีย อย่างไรก็ตามแนวโน้มของขบวนการสิทธิมนุษยชนเริ่มดีขึ้น ทั้งรัฐบาลซาอุดีอาระเบียเริ่มแสดงท่าทีที่เปิดกว้างต่อสิทธิมนุษยชนจึงเริ่มปรากฏสิ่งตีพิมพ์ที่วิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นต่างๆทางสิทธิมนุษยชนภายในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย สิ่งตีพิมพ์ของทางการบางชิ้นก็ไม่จำเป็นต้องตีพิมพ์เฉพาะภายในประเทศ เว็บไซต์จำนวนหนึ่งภายในประเทศยังแสดงรายชื่อสิ่งตีพิมพ์ต่างๆเกี่ยวกับประเด็นทางสิทธิมนุษยชน เว็บไซต์ที่น่าสนใจมากอันหนึ่งก็คือ เว็บไซต์ของคณะกรรมการปกป้องสิทธิมนุษยชนแห่งคาบสมุทรอาระเบียหรือ

<http://www.cdhrap.net/text/english/index.htm> ที่นำเสนอรายชื่อหนังสือที่เกี่ยวกับประเด็นต่างๆทางสิทธิมนุษยชนในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย หรือวิเคราะห์หลักการสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพกว่า 23 รายการแก่สาธารณะชน

ประวัติและการพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในประเทศอียิปต์

อียิปต์ได้กระทำข้อตกลงและสนธิสัญญากับองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ 7 ฉบับด้วยกันดังนี้

1. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของการเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปี ค.ศ.1982
2. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ปีค.ศ.1982
3. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการแบ่งแยกเชื้อชาติและผิวพรรณวรรณะทุกรูปแบบ ปี ค.ศ.1967
4. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ ต่อสตรี ปี ค.ศ.1981
5. ข้อตกลงว่าด้วยการต่อต้านการทำร้ายร่างกายและการกระทำทารุณกรรมต่างๆ การปฏิบัติที่ไร่มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่ลดคุณค่าศักดิ์ศรีมนุษย์ ปีค.ศ.1986
6. ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิเด็ก ปีค.ศ.1990 และต่อมาได้จัดทำข้อตกลงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานย้ายถิ่นและครอบครัวของพวกเขา ปี ค.ศ.1993

7. นอกเหนือจากนี้รัฐบาลอียิปต์ได้บรรลุข้อตกลงด้วยความยินยอมแห่งระเบียบพิธีว่าด้วยสิทธิเด็กในการที่จะได้รับการคุ้มครองมิให้ต้องยุ่งเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการจัดการความขัดแย้งต่างๆ ปีค.ศ. 2007 รวมถึงข้อตกลงด้วยความยินยอมแห่งระเบียบพิธีว่าด้วยสิทธิเด็กในการที่จะได้รับการคุ้มครองจากการซื้อขายเด็ก การเป็นโสเภณีเด็กและธุรกิจฟลามกอนาจารของเด็ก ปี ค.ศ. 2002¹²⁸

นอกเหนือจากนี้แล้วอียิปต์ยังได้จัดทำข้อตกลงต่างๆกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศทั้ง 8 หรือ ILO ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนต่างๆดังนี้

1. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 29 และ 105) ว่าด้วยการบังคับใช้ แรงงาน ปีค.ศ.1995 และ 1958 ตามลำดับ
2. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 57 และ 98) ว่าด้วยการจัดตั้งสมาคมและการมีส่วนร่วมในการต่อรองของสาธารณะชน ปีค.ศ.1957 และ 1954 ตามลำดับ
3. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 100 และ 111) ว่าด้วยการกำจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน การได้ตำแหน่งงานและการได้รับการเคารพและยอมรับในหน้าที่การงาน ปี ค.ศ.1960
4. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 138 และ 182) ว่าด้วยการห้ามจ้างและใช้แรงงานเด็กและเยาวชน ปีค.ศ.1999 และ 2002 ตามลำดับ

รัฐบาลอียิปต์ได้สงวนสิทธิในการทำข้อตกลงที่ได้กระทำต่อข้อตกลงสากลว่าด้วยสิทธิพลเรือนและสิทธิทางการเมืองของประชาชน โดยรัฐบาลอียิปต์ได้จัดทำประกาศว่าด้วยการยกเว้นการปฏิบัติตามข้อตกลงสากลในกรณีที่ขัดแย้งกับชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม)¹²⁹

นอกจากนี้ยังรวมถึงข้อตกลงสากลว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบ ดังปรากฏในมาตรา 22 ที่ระบุถึงการขัดแย้งใดๆที่อาจเกิดขึ้นจากการประยุกต์ใช้ข้อตกลงในศาลสถิตยุติธรรมสากล เช่นเดียวกับที่ได้สงวนการปฏิบัติตามข้อตกลงสากลว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรี โดยเป็นข้อยกเว้นทั่วไปแห่งมาตรา 2 หากการประยุกต์ใช้นั้นขัดแย้งกับ(กฎหมายอิสลาม) หรือในมาตรา 9/2 ซึ่งให้การยอมรับสิทธิสตรีอย่างเท่าเทียมในสิทธิการเป็นพลเมืองของบุตร หรือในมาตรา 16 ที่เกี่ยวกับสิทธิอันเสมอภาคระหว่าง

¹²⁸ <http://www.arabicnews.com/ansub/Daily/Day/010619/2001061928.html/> accessed: July, 2009.

¹²⁹ <http://www.arabhumanrights.org/en/countries/humanrights.asp?cid=5#sub1/> accessed: June, 2009.

ชายและหญิงในการสมรสและกิจการครอบครัวระหว่างการครองเรือนจนถึงการสิ้นสุดการสมรส โดยมีเงื่อนไขว่าต้องไม่ขัดกับสิทธิที่ระบุไว้แก่ฝ่ายต่างๆตามชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) ¹³⁰

เช่นเดียวกับในมาตรา 29/2 ที่ว่าด้วยการไม่ปฏิบัติตามในกรณีที่ข้อตกลงสากลขัดแย้งกับข้อวินิจฉัยชี้ขาดของกอฎีย์ (อนุญาโตตุลาการแห่งศาลชะรีอะฮ์)

ในส่วน of ข้อตกลงสากลว่าด้วยสิทธิเด็กที่กระทำขึ้นเมื่อ เดือนกรกฎาคม ปีค.ศ. 2003 นั้น อียิปต์ได้ขอลอนข้อยกเว้นที่ได้กระทำไว้ก่อนในเรื่องของการรับรองบุตรตามมาตรา 21 และ 22

ในข้อตกลงสากลว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานอพยพย้ายถิ่นและครอบครัว ตามมาตรา 4 นั้นได้ให้ความหมายคำว่า สมาชิกครอบครัว ว่าเป็นคู่สมรส หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยสถานะเสมอด้วยการสมรส

ในมาตรา 18/6 เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าชดเชยแก่คนงานต่างชาติหรือสมาชิกในครอบครัวของคนงานต่างชาติเหล่านี้ในกรณีที่ศาลตัดสินชี้ขาดว่าถูกล่วงละเมิด

ข้อตกลงที่อียิปต์กระทำกับชาติต่างๆในภูมิภาค

อียิปต์ได้ตกลงยินยอมตามคำประกาศแห่งกรุงไคโรว่าสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ที่ประกาศใช้เมื่อ ปี ค.ศ. 1990 โดยบรรดารัฐมนตรีต่างประเทศชาติมุสลิม คำประกาศดังกล่าวถือเป็นเอกสารชิ้นแนะนำมิใช่เป็นข้อตกลงผูกมัด นอกจากนั้นแล้วอียิปต์ยังได้บรรลุข้อตกลงชาติอาหรับว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ฉบับปรับปรุง ซึ่งร่างขึ้นมาโดยที่ประชุมสุดยอดอาหรับที่ประเทศตูนิเซียในเดือนพฤษภาคมปีค.ศ. 2004 แต่ก็มิได้เป็นข้อตกลงผูกมัดแก่ชาติอาหรับทั้งหลาย นอกจากนั้นอียิปต์ยังได้บรรลุข้อตกลงแห่งแอฟริกาเพื่อสิทธิมนุษยชนและประชาชน ปีค.ศ. 1984 รวมถึงข้อตกลงแห่งแอฟริกาว่าด้วยสิทธิและสวัสดิภาพของเด็ก ปี ค.ศ. 2001

องค์กรและสถาบันสิทธิมนุษยชนในประเทศอียิปต์

ประเทศอียิปต์นับว่ามีองค์กรทางด้านสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ สถาบันระดับชาติ คณะกรรมการต่างๆของรัฐบาล และองค์กรเอกชนต่างๆ ในส่วนขององค์กรภาครัฐนั้น รัฐบาลอียิปต์มีหน่วยงานหลายแห่งที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เช่น คณะผู้บริหารจัดการสาธารณะชนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม ปี ค.ศ. 2001 หน้าที่หลักของคณะดังกล่าวนี้คือการประสานตัวบทกฎหมายภายในประเทศกับข้อตกลงที่กระทำไว้ในระดับนานาชาติที่รัฐบาลอียิปต์ได้บรรลุข้อตกลงไว้ให้เป็นความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐบาลอียิปต์ อียิปต์ยังมีสำนักงานในระดับปลัดกระทรวงที่ดูแลปกป้อง

¹³⁰ Ibid

สิทธิมนุษยชนและการช่วยเหลือกิจการสังคม ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 1990 ภารกิจและพันธกิจของสำนักงานดังกล่าวนี้ได้แก่ ติดตามประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนในระดับประเทศและนานาชาติ ดำเนินการสานเสวนากับองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน จัดเตรียมคำตอบ วิธีการแก้ไขปัญหาที่มีการร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ได้รับจากกระทรวงการต่างประเทศ หรือหน่วยงานรัฐที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมี สำนักงานรับเรื่องร้องทุกข์ปัญหาสิทธิมนุษยชนขึ้นอยู่กับสำนักงานอัยการอีกด้วย สำนักงานนี้มีหน้าที่หลักในการรับเรื่องและตรวจสอบการร้องเรียนที่มีต่อสำนักงานอัยการ อียิปต์ยังมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของกระทรวงมหาดไทยก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 2005

มีการก่อตั้งคณะกรรมการถาวรเพื่อสิทธิมนุษยชนของสภาผู้แทนราษฎร ในเดือนมกราคม ปีค.ศ. 2005 มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบสิทธิมนุษยชนตามที่กฎหมายรองรับ หรือตามสนธิสัญญาข้อตกลงนานาชาติ หรือตามรายงานของสภาเพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือคำร้องเรียนด้านกฎหมายสวัสดิการสังคม หรือแม้แต่ข้อร้องเรียนที่มาจากบุคคลที่เป็นพลเมือง หรือองค์กรเอกชน นอกจากนี้ในช่วงปีค.ศ. 2005 ยังได้มีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนยังให้กับคณะกรรมการของสภาที่ปรึกษาแห่งชาติอีกด้วย

หากจะจัดลำดับสถาบันด้านสิทธิมนุษยชนในอียิปต์แล้ว สามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับด้วยกันคือ สถาบันที่มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางที่สุดและพิเศษสุด ได้แก่ สภาแห่งชาติเพื่อสิทธิมนุษยชน และอีกสองแห่งได้แก่ สภาแห่งชาติเพื่อกิจการมารดาและบุตร อันนี้คล้ายๆที่เราเรียกว่า สภาแห่งชาติเพื่อเด็กและครอบครัว กับสภาแห่งชาติเพื่อสตรี ในส่วนของสภาแห่งชาติเพื่อสิทธิมนุษยชนนั้นก่อตั้งขึ้นโดยคำริและแถลงการณ์ของประธานาธิบดี เมื่อปีค.ศ. 2003 สืบเนื่องจากข้อตกลง หลักการกรุงปารีส สภานี้ขึ้นตรงต่อสภาที่ปรึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ดูแล สนับสนุน และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สอดส่องดูแลปัญหาสิทธิมนุษยชน แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำในกรณีและประเด็นต่างๆแก่หน่วยงานต่างๆของรัฐบาลที่ร้องขอ สภานี้ยังทำหน้าที่ติดตามการบังคับใช้กฎหมาย และอนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ตีพิมพ์รายงานเกี่ยวกับสถานภาพสิทธิมนุษยชนในอียิปต์ และเสนอรายงานเกี่ยวกับกิจกรรม ความพยายาม และข้อเสนอของตนสภาต่อประธานาธิบดี ประธานรัฐสภา และสภาที่ปรึกษา

อียิปต์ยังมีสภาแห่งชาติว่าด้วยกิจการสตรีที่ก่อตั้งโดยประธานาธิบดีในคำสั่งหมายเลข 90/2000 นั้นหมายถึงก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 โดยมีเป้าหมายให้เป็นเวทีสำหรับกิจการสตรีและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนสภาแห่งชาติกิจการมารดาและบุตรนั้นก่อตั้งขึ้นโดยคำริและความตั้งใจของประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 1988 และเริ่มดำเนินงานได้ในปี ค.ศ. 1989 หรือในอีกหนึ่งปีต่อมา สภานี้ถือเป็นองค์กรระดับชาติที่มีหน้าที่รับผิดชอบการกำหนดนโยบายและการแนวโน้มการพัฒนาของแผนพัฒนาแห่งชาติสำหรับกิจการสตรีและครอบครัว เช่นเดียวการมีหน้าที่ติดตามการบังคับใช้แผนแห่งชาติที่ออกมาในทุกภาคส่วน

ประเทศอียิปต์มีองค์กรเอกชนมากกว่า 40 องค์กรที่ทำงานในด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรเอกชนบางแห่งยังมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและปกป้องสิทธิมนุษยชนเช่นองค์กรอาหรับเพื่อสิทธิมนุษยชนหรือ the Arab Organization For Human Rights ที่ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1983 หรือองค์กรอียิปต์เพื่อสิทธิมนุษยชน The Egyptian Organization for Human Rights ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993

องค์กรเอกชนบางแห่งมีหน้าที่เพียงการส่งเสริม เช่นศูนย์ไคโรเพื่อการศึกษาสิทธิมนุษยชน หรือ the Cairo Center for Human Rights Studies ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1993 และสมาคมผู้สนับสนุนสิทธิมนุษยชน หรือ The Association of Human Rights Supporters ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1999 องค์กรเอกชนบางแห่งทำงานการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย อย่างเช่น Human Rights Legal Assistance Society ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999

บางองค์กรเอกชนทำงานด้านสิทธิของกลุ่มต่างๆ เช่น สมาคมสิทธิมนุษยชนเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องโทษ หรือ Human Rights Association for Helping Prisoners ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 และสมาคมเทียนแห่งการสนับสนุนสิทธิมนุษยชนซึ่งทำงานด้านสิทธิของผู้พิการและผู้ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ หรือ Candles Association for Sponsoring Human Rights ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปีค.ศ. 2000 หรือศูนย์เพื่อสิทธิเด็กอียิปต์ Center for Rights of Egyptian Child และ Arab Program for Human Rights Activists ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 และศูนย์ อัล นะดิมเพื่อการฟื้นฟูและการบำบัดทางกายของผู้ถูกระทำ ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993

การบรรลุสู่การเป็นธรรมรัฐ

1. ประธานาธิบดีอียิปต์ได้เสนอการปฏิรูปรัฐธรรมนูญในรูปแบบต่างๆเช่น สร้างการสอดประสานและดุลยระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ให้น้ำหนักต่อเสียงสะท้อนที่มาจากรัฐสภา ให้รัฐบาลมีส่วนร่วมในอำนาจการบริหารของประธานาธิบดีมากขึ้น ให้มีการควบคุมอำนาจการบริหารของประธานาธิบดีได้ในกรณีที่มีการบริหารของประธานาธิบดีอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ให้สรรหาระบบที่ดีที่สุดที่จะทำให้การเลือกตั้งโปร่งใสเพื่อการสรรหาผู้แทนที่ดีเข้าสู่รัฐสภา ให้มีการกำหนดสัดส่วนที่นั่งในสภาไว้สำหรับสตรี ปรับปรุงการปกครองส่วนท้องถิ่นและให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้น ให้มีการนำกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายขึ้นมาใช้แทนกฎหมายในกรณีฉุกเฉิน โดยทั้งนี้ประธานาธิบดีได้ขอให้สภาผู้แทนราษฎรและสภาชุรออ์ (ที่ปรึกษา)หาทางแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว
2. ในปีค.ศ. 2006 รัฐบาลอียิปต์ได้แก้ไขกฎหมายมาตราต่างๆ ดังนี้

- ก) แก้ไขกระบวนการดำเนินคดีด้วยกฎหมายมาตรา 145/2006 ซึ่งมีผลใช้ปฏิบัติตั้งแต่ 28 กรกฎาคม 2006 กฎหมายมาตรา 145 นี้ได้ปฏิรูประบบการดำเนินคดีแบบเดิมๆ ที่ขั้นตอนการดำเนินคดีเคยเต็มไปด้วยการทำร้ายร่างกายและการล่วงละเมิด การปรับปรุงดังกล่าวมีการกำหนดช่วงเวลาที่แน่นอนสำหรับการไต่สวนดำเนินคดี รวมทั้งมีการอนุญาตให้สามารถใช้มาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมได้
- ข) การปรับปรุงกฎหมายอาญา ที่ระบุถึงโทษเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น มีเนื้อหาครอบคลุม 3 ประเด็นด้วยกันคือ เปลี่ยนจากการคุมขังเป็นการจำคุกปรับ

ประวัติและพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในประเทศซีเรีย

ซีเรียได้กระทำข้อตกลงและสนธิสัญญากับองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ 7 ฉบับด้วยกันดังนี้

1. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของการเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ปีค.ศ.1969 (นับว่ากระทำก่อนอียิปต์ถึง 13 ปีเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1982)
2. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ปีค.ศ.1969 (นับว่าได้จัดทำก่อนอียิปต์ถึง 13 ปีเช่นเดียวกันเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1982)
3. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการกำจัดการแบ่งแยกเชื้อชาติและผิวพรรณวรรณะทุกรูปแบบ ปีค.ศ.1969 (อันนี้จัดทำขึ้นหลังอียิปต์ถึง 2 ปีเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1967)
4. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการกำจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ ต่อสตรี ปีค.ศ.2003(อันนี้จัดทำขึ้นหลังอียิปต์ถึง 22 ปีเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1981)
5. ข้อตกลงว่าด้วยการต่อต้านการทำร้ายร่างกายและการกระทำทารุณกรรมต่างๆ การปฏิบัติที่ไร่มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่ลดคุณค่าศักดิ์ศรีมนุษย์ ปีค.ศ.2004 (อันนี้จัดทำขึ้นหลังอียิปต์ถึง 18 ปีเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1986)
6. ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิเด็ก ปีค.ศ.1993 (อันนี้จัดทำขึ้นหลังอียิปต์ถึง 3 ปีเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1990) และต่อมาได้จัดทำข้อตกลงว่าด้วยการคุ้มครองคนงานย้ายถิ่นและครอบครัวของพวกเขา ปีค.ศ.2005 (อันนี้จัดทำขึ้นหลังอียิปต์ถึง 12 ปีเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1993)
7. นอกเหนือจากนี้รัฐบาลอียิปต์ได้บรรลุข้อตกลงด้วยความยินยอมแห่งระเบียบพิธีว่าด้วยสิทธิเด็กในการที่จะได้รับการคุ้มครองมิให้ต้องยุ่งเกี่ยวกับการใช้อาวุธในการจัดการความขัดแย้งต่างๆ รวมถึงข้อตกลงด้วยความยินยอมแห่งระเบียบพิธีว่าด้วยสิทธิเด็กในการที่จะได้รับการคุ้มครองจากการซื้อ

ขายเด็ก การเป็นโสเภณีเด็กและธุรกิจภาพลามกอนาจารของเด็ก ปีค.ศ.2003 (อันนี้จัดทำขึ้นหลังอียิปต์ถึง 1 ปีเพราะอียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 2002)¹³¹

นอกเหนือจากนี้แล้วซีเรียยังได้จัดทำข้อตกลงต่างๆกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศทั้ง 8 หรือ ILO ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนต่างๆดังนี้

1. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 29 และ 105) ว่าด้วยการบังคับใช้ แรงงาน ปีค.ศ.1995 และ 1958 ตามลำดับ
2. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 87 และ 98) ว่าด้วยการจัดตั้งสมาคมและการมีส่วนร่วมในการต่อรองของสาธารณะชน ปีค.ศ.1960 และ 1957 ตามลำดับ (ข้อตกลงนี้อียิปต์จัดทำขึ้นในปีค.ศ. 1957 และ 1954)
3. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 29 และ 105) ว่าด้วยการกำจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน การได้ตำแหน่งงานและการได้รับการเคารพและยอมรับในหน้าที่การงาน ปีค.ศ.1958 และ 1960 ตามลำดับ
4. ข้อตกลงจำนวน 2 ฉบับ (ฉบับที่ 138 และ 182) ว่าด้วยการห้ามจ้างและใช้แรงงานเด็กและเยาวชน ปีค.ศ. 2001 และ 2003 ตามลำดับ¹³²

รัฐบาลซีเรียด้วยบริบทของบุรุษในทุกกรณีภายใต้กฎหมายและให้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายแห่งชาติ

ซีเรียได้สงวนสิทธิในการทำข้อตกลงที่ได้กระทำต่อข้อตกลงสากลตามมาตรา 16/1 ว่าด้วยสิทธิเสมอภาคในการสมรสและการหย่าร้างโดยให้เป็นไปตามชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม)

และที่สำคัญก็คือซีเรียได้สงวนสิทธิต่อมาตรา 29/1 ว่าในการทำข้อตกลงที่ได้กระทำต่อข้อตกลงสากลในกรณีที่ต้องมีการชี้ขาดกรณีพิพาทระหว่างรัฐหรือมีการก้าวท้าวจากภายนอกให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงสากลที่ได้มีการขอสงวนสิทธิไว้แล้ว

ซีเรียยืนยันอยู่เสมอว่าการบรรลุข้อตกลงสากลเหล่านี้ไม่นำไปสู่ขั้นของการรับรองรัฐอิสราเอลไม่ว่าด้วยกรณีใดๆทั้งสิ้น

¹³¹ <http://www.arabhumanrights.org/en/countries/humanrights.asp?cid=19/> accessed: June, 2009.

¹³² Ibid.

ข้อตกลงสากลที่ว่าด้วยการต่อต้านการกระทำทารุณกรรม การปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรม การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีมนุษย์ และการลงโทษทัณฑ์ใดๆตามมาตรา 20 ที่นำไปสู่การยินยอมให้มีการสอบสวน การส่งคณะตรวจสอบทั้งในทางเปิดเผยและทางลับตามที่มีรายงานหรือข้อมูลไปถึงประเทศคู่สัญญาและข้อตกลงสากล

ซีเรียไม่รับรองการตั้งคณะอนุญาโตตุลาการใดๆอันเนื่องจากกรณีข้างต้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและเยาวชน ซีเรียได้ส่งวนสิทธิโดยทั่วไปในข้อตกลงสากลใดๆที่ขัดแย้งกับกฎหมายซีเรียและหลักการอิสลามตามนัยยะแห่งชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) โดยเฉพาะตามมาตรา 14 ที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชนต่อความเชื่อถือศรัทธาและการนับถือศาสนา และตามมาตรา 20 และ 21 ที่ว่าด้วยการรับรองบุตรหรือการรับเลี้ยงอุปถัมภ์บุตร เด็กและเยาวชนนั้นรัฐบาลซีเรียขอถอนการส่งวนสิทธิที่เคยส่งวนไว้โดยให้เป็นไปตามความเห็นชอบของรัฐสภาเมื่อได้รับญัตติให้มีการพิจารณาเป็นวาระๆไป

ข้อตกลงที่ซีเรียกระทำกับชาติต่างๆในภูมิภาค

ซีเรียได้ตกลงยินยอมตามคำประกาศแห่งกรุงโคโรว่าสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ที่ประกาศใช้เมื่อ ปี ค.ศ. 1990 โดยบรรดารัฐมนตรีต่างประเทศชาดิมุสลิม คำประกาศดังกล่าวถือเป็นเอกสารขึ้นแนะนำมิใช่เป็นข้อตกลงผูกมัด นอกจากนั้นแล้วซีเรียก็ยังได้บรรลุข้อตกลงชาติอาหรับว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ฉบับปรับปรุง ซึ่งร่างขึ้นมาโดยที่ประชุมสุดยอดอาหรับที่ประเทศคูเวตในเดือนพฤษภาคมปีค.ศ.2004 แต่ยังมีได้มีการบังคับใช้หรือนำมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมใดๆเลยจนถึงปัจจุบัน¹³³

สถาบันสิทธิมนุษยชนต่างๆในซีเรีย

ซีเรียมีสถาบันของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนเพียงไม่กี่แห่ง ส่วนสถาบันของภาคประชาชนก็มีเพียงไม่กี่แห่งเช่นเดียวกันที่ทำกิจกรรมอยู่ตามภาคส่วนต่างๆ เช่น องค์การอาหรับเพื่อสิทธิมนุษยชนในซีเรีย ก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ.2004 คณะกรรมการเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในซีเรีย ก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ.2002 และสมาคมเพื่อสิทธิมนุษยชนซีเรีย ก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ.2001

¹³³ <http://www.arabhumanrights.org/en/countries/humanrights.asp?cid=19/> accessed: June, 2009.

อุปสรรคและสิ่งกีดขวางงานด้านสิทธิมนุษยชนในซีเรีย

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในซีเรียอาจยกมาให้เห็นได้ อาทิ

1. การที่รัฐยังคงภาวะฉุกเฉินไว้ตลอดในประเทศตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม ปี ค.ศ. 1963 ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนรู้สึกห่วงใยต่อลักษณะการประกาศใช้ภาวะฉุกเฉินอย่างยาวนานที่ได้ก่อให้เกิดผลในทางลบต่อสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่างๆที่พึงมีพึงได้ตามที่รัฐกระทำไว้ในข้อตกลงสากล ทางคณะกรรมการกล่าวว่า รัฐบาลซีเรียมักยกประเด็นความขัดแย้งอาหรับ-อิสราเอลมาเป็นข้ออ้างในการดำรงรักษาประกาศภาวะฉุกเฉินไว้ในประเทศ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนการพิจารณาคดีอาชญากรรมตามมาตรา 142 จากศาลสถิตยัตติธรรมไปเป็นศาลทหารที่คนทั่วไปไม่อาจคาดหวังการต่อสู้คดีเพื่อปกป้องสิทธิของตนตามปกติได้ รัฐบาลใช้การพิจารณาคดีที่ศาลทหารโดยอาศัยความในมาตรา 51/1962 ของประกาศภาวะฉุกเฉินเป็นประโยชน์
2. กล่าวได้ว่ากฎหมายของซีเรียในภาพรวมค่อนข้างมีดัวบพและมาตราต่างๆที่ขัดแย้งกับสิทธิมนุษยชนและการมีเสรีภาพในที่สาธารณะ เช่นกฎหมายมาตรา 49 ซึ่งระบุว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับพรรคภราดรอิสลาม (the Muslim Brothers Party) จะต้องถูกประหารชีวิตโดยแม้จะพิสูจน์ได้ว่ายังมีได้กระทำการใดที่ถือเป็นอาชญากรรมก็ตาม รวมถึงกฎหมายว่าด้วยสิ่งพิมพ์มาตรา 50/2001 ที่ส่งผลให้การเป็นเจ้าของโรงพิมพ์นั้นเป็นภาวะที่ยากที่จะเป็นกันได้ หรือการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ใดเป็นประจำก็เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเช่นกันกฎหมายวางบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนไว้ทั้งจำและปรับ โทษจำนั้นมีระยะเวลา 3 ปี และปรับสูงถึง 1 ล้านปอนด์ซีเรีย หรือราว 20,000 อเมริกันดอลลาร์ ยิ่งไปกว่านั้นรัฐยังยึดโรงพิมพ์ตกเป็นของรัฐหรือถอนใบอนุญาตผนวกรวมไปกับการกระทำความผิดดังกล่าวอีกด้วย
3. มีการลดความเป็นเอกเทศของศาลสถิตยัตติธรรมด้วยการปล่อยให้คณะผู้บริหารสภาสูงซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประธานคณะเป็นผู้ทรงอำนาจเหนือกิจการของกระทรวงยุติธรรม รวมถึงการมีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษาด้วยการพิจารณาอนุมัติของหน่วยความมั่นคงแห่งรัฐ ทั้งยังมีศาลความมั่นคงที่แยกจากศาลสถิตยัตติธรรม มีหน้าที่คอยตัดสินคดีตามกฎหมายการศึกษาที่จำเลยไม่อาจต่อสู้คดีได้เลย
4. รัฐบาลซีเรียมีอำนาจเด็ดขาดควบคุมการแสดงออกทางการเมืองทุกประเภท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้แสดงความวิตกต่อมาตรการต่างๆจำนวนมากที่นำมาใช้สกัดกั้นการแสดงออกอย่างเสรีของสาธารณะชน รวมถึงวิพากษ์มาตรา 50/2001และวิธีการนำมาใช้ด้วยเช่นเดียวกัน
5. มีการเข้มงวดต่อสิทธิของประชาชนที่จะรวมตัวกันหรือชุมนุมกันอย่างสันติโดยเสรีตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ รัฐบาลไม่เคยอนุญาตให้มีการจดทะเบียนสมาคมที่มีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสิทธิมนุษยชน และยิ่งไปกว่านั้นบรรดาสมาคมที่มีอยู่แล้วกลับถูกถอนใบอนุญาตและยุบทิ้งเสียเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการสิทธิยังวิตกถึงอุปสรรคต่างๆที่ขัดขวางการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กร

NGOs ทางด้านสิทธิมนุษยชน มีการจับกุมนักสิทธิมนุษยชนและปฏิเสธการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชน¹³⁴

โครงการต่างๆในอนาคตของซีเรีย

1. รัฐบาลซีเรียแจ้งแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนว่า รัฐบาลมีความประสงค์ที่จะปรับแก้กฎหมายต่างๆต่อไปนี้เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับสถานะบุคคล หรือบางมาตราที่เกี่ยวกับการสังหารคนในครอบครัวเพื่อรักษาศักดิ์ศรี ทั้งมีความต้องการที่จะออกกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ ฯลฯ
2. มีการก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมนักสิทธิมนุษยชนขึ้นในกรุงดามัสกัสในเดือนมกราคม ปีค.ศ. 2006 เพื่อสามารถทำงานกับองค์การประชาสังคมต่างๆได้ ศูนย์ดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของ แนวคิดริเริ่มขององค์การยุโรปเพื่อสนับสนุนประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1995
3. คณะผู้แทนยุโรปแห่งซีเรียได้จัดทำโครงการภายใต้องค์การยุโรปเพื่อสนับสนุนประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนขึ้นมาถึง 6 โครงการที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ผู้พิการและแม้แต่ผู้อพยพชาวปาเลสไตน์¹³⁵

สิ่งตีพิมพ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

สิ่งตีพิมพ์ด้านสิทธิมนุษยชนเติบโตอย่างรวดเร็วในซีเรียอันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นขององค์กรด้านสิทธิมนุษยชนที่พากันตีพิมพ์เอกสาร รายงาน จดหมายข่าว และการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ บรรดาสิ่งพิมพ์เหล่านี้รวมถึงที่องค์การอาหารเพื่อสิทธิมนุษยชนตีพิมพ์รายงานประจำปีที่เรียกว่า *เสียงของบุรุษ* นอกจากนั้นยังได้ตีพิมพ์แถลงการณ์ที่มีชื่อว่า *Spectrum*s บรรดาสมาคมสิทธิมนุษยชนในซีเรียตีพิมพ์รายงานประจำปีและจัดทำแถลงการณ์ทางเว็บไซต์ พวกแถลงการณ์เหล่านี้มีชื่อต่างๆเช่น *The Observatory* บางทีมีการศึกษาปัญหาสิทธิมนุษยชนรวมไปด้วยในนาม *Syrian Legislation* หรือ *Human Rights Between Forced Absence and Displacement* และ *State of Emergency and Rule of law in Syria* หากเป็นเว็บไซต์ก็ปรากฏชื่อเว็บว่า www.hrassy.org นอกนั้นข่าวสารและข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนยังปรากฏอยู่ใน www.shrc.org.uk ของสหราชอาณาจักรอีกด้วย นับว่าองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนของซีเรียตีพิมพ์เรื่องราวเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นจำนวนมาก องค์การอาหารเพื่อสิทธิมนุษยชนตีพิมพ์หนังสือในประเด็นนี้หลายเล่ม

¹³⁴ <http://www.arabhumanrights.org/en/countries/humanrights.asp?cid=19/> accessed: June, 2009.

¹³⁵ Ibid.

ด้วยกัน คณะกรรมการเพื่อเสรีภาพทางประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนในซีเรียก็มีสิ่งตีพิมพ์จำนวนไม่น้อยและยังมีเว็บไซต์ของตนเองคือ www.cdf-syria.org นอกจากนั้นยังมีสมาคมสตรีที่ตีพิมพ์ผลการศึกษากลับสิทธิมนุษยชน สตรี เด็ก เยาวชน และสถานภาพบุคคลในประเทศซีเรียอีกหลายชุด การเลือกปฏิบัติกับการครองเรือน และมีเว็บไซต์ของตนชื่อ www.nesasy.com

2.3 ลักษณะการดำเนินนโยบายและการตัดสินใจขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)

เพื่อให้ก้าวไปตามกระแสขององค์การทั้งหลาย ที่ต่างขับเคลื่อนไปในการต่อต้านการก่อการร้ายในปีค.ศ. 2000 การส่งเสริมประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน องค์การที่ประชุมอิสลามต่างเห็นพ้องถึงความจำเป็นที่จะต้องวางตัวให้เหมาะสมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ที่จะแสดงการต่อต้านการก่อการร้ายที่มักแฝงตัวมากับการเคร่งครัดในศาสนาอิสลาม หรือการกระทำเพื่ออิสลาม รวมถึงข้อด้อยขององค์การที่มีประเทศสมาชิกส่วนใหญ่มีความเป็นประชาธิปไตยน้อยในสายตาเพื่อนร่วมโลก ในปีค.ศ. 1999 องค์การที่ประชุมอิสลามจึงกระทำข้อตกลงต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งมีผลในทางปฏิบัติในปีค.ศ. 2002 อันเป็นผลเช่นเดียวกับที่สันนิบาตอาหรับ หรือ LAS ได้กระทำไว้ก่อน ทั้งนี้มีข้อยกเว้นว่าการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาวปาเลสไตน์มิใช่เป็นการก่อการร้าย ในอีกอย่างก้าวที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งก็คือการจัดทำ ปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม โดยกลุ่มประเทศสมาชิกขององค์การที่ประชุมอิสลามในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศชาติอิสลามครั้งที่ 19 ในปี ค.ศ. 1990¹³⁶

เป้าหมายของ องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)

ก่อนอื่นใดทั้งหมด องค์การที่ประชุมอิสลามก่อตั้งขึ้นมาเพื่อส่งเสริมเอกภาพและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ดังที่สามารถเห็นได้ว่าองค์การที่ประชุมอิสลามได้ขยายสมาชิกภาพแก่ประเทศ ที่มีประชากรมุสลิมเป็นจำนวนน้อย อย่างเช่นประเทศ Guyana นั้นมีประชากรที่เป็นมุสลิมเพียง 10 เปอร์เซ็นต์นั้น รัฐบาลของประเทศ Guyana พิจารณาว่าองค์การอิสลามดังกล่าวนี้สามารถช่วยเหลือชุมชนมุสลิมในประเทศของตนให้ดำเนินไปตามครรลองที่เหมาะสมได้ กอรปกับวิสัยทัศน์ที่มองเห็นว่าอิสลามกำลังจะมีบทบาทสำคัญบนเวทีโลกในอนาคตข้างหน้า ทั้ง Guyana ยังเล็งเห็นว่าองค์การที่ประชุมอิสลามเป็นเครือข่ายสำคัญในเวทีโลก ในฐานะที่สามารถเป็นแหล่งสนับสนุนด้านทุนทรัพย์แก่โลกที่สามได้

¹³⁶ Braveboy-Wagner, Jacqueline Anne.(2009). Institution of the Global South. New york: Routledge. Pp.108

แต่อย่างไรก็ตามองค์การที่ประชุมอิสลามยังคงมีประชากรในบรรดาประเทศสมาชิกเป็นจำนวนมาก ที่ทางสหประชาชาติจัดว่ามีเกณฑ์การพัฒนามนุษย์อยู่ในระดับต่ำ เช่น คาเมรูน จิบูตี เยเมน มอริตานิเย่ เกมเบีย กิเนีย บิเสาว์ ซาดี มาลี บุร์กินา ฟาโซ เซียร์รา ลีโอน และไนเจอร์ จำนวนประเทศเหล่านี้จัดเป็นประเทศลำดับที่สามในองค์การที่ประชุมอิสลาม โดยมีเพียง บรูไน การ์ด้า และบาห์เรน เท่านั้นที่ติดอยู่ในการจัดลำดับของสหประชาชาติว่าประชากรมีการพัฒนาแล้ว¹³⁷

ประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ส่วนใหญ่ปกครองด้วยระบอบโลกียะไม่ใช่ระบอบอิสลาม

ในรัฐชาติทั้งหลายที่เป็นมุสลิมที่จัดการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส มักปรากฏว่าพรรคการเมืองอิสลามที่ต่อต้านระบบโลกียะ (แบ่งแยกระหว่างศาสนาและโลก) จะครองเสียงข้างน้อยในสภา ดังตัวอย่างของตุรกี ในช่วงก่อนสหัสวรรษใหม่ ส่วนพรรคสวัสดิการ ความเป็นธรรมและการพัฒนาที่ชนะการเลือกตั้งก็ไม่ได้เป็นพรรคการเมืองแนวอิสลามสุดโต่งหากแต่เป็นคล้ายๆพรรคคริสเตียนประชาธิปไตยในกลุ่มประเทศยุโรป และไม่ใช่ว่าอย่างไรก็ตามชัยชนะของการครอบครองเสียงในสภาก็ไม่เคยเกินร้อยละ 30 ขณะที่พรรคที่ชนะกวาดที่นั่งส่วนใหญ่ในสภายังคงเป็นพรรคที่ฉาวโฉ่ด้วยเรื่องราวของการทุจริตขนานใหญ่ มีเพียงประเทศแอลจีเรียประเทศเดียวเท่านั้นที่พรรคอิสลามชนะขาดลอยในการเลือกตั้งใหญ่ แม้กระนั้นก็ยังปรากฏว่ามีเพียงเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ออกเสียงสนับสนุนพรรคอิสลามที่ต้องการเปลี่ยนประเทศเป็นรัฐอิสลาม Max Rodenback ให้ทัศนะว่ายังไม่เคยมีสักกรณีเดียวที่แนวคิดแบบอิสลามพิสุทธชนะเด็ดขาดในการเลือกตั้งในประเทศมุสลิมยกเว้นประเทศอิหร่านที่แน่นอนว่าประชาชนไม่มีตัวเลือกอื่น จากการสำรวจและเฝ้าสังเกตการเลือกตั้งโดยองค์การสากลระหว่างประเทศที่สำรวจในเยเมน ปากีสถาน ตุรกี และจอร์แดน พบว่า พรรคอิสลามไม่เคยได้ที่นั่งในสภาเกินร้อยละ 30 เลยแม้แต่สักประเทศเดียว และในทุกๆเขตเลือกตั้งที่พรรคอิสลามมีคะแนนนำก็ปรากฏว่าพรรคการเมืองแนวโลกียะกลายเป็นคู่แข่งที่สูสีอยู่เสมอไป¹³⁸

¹³⁷ Braveboy-Wagner, Jacqueline Anne.(2009). Institution of the Global South. New york: Routledge. Pp.112

¹³⁸ Chase, Anthony. (2006). Edited. Human Rights in The Arab World. Philadelphia: University of Pennsylvania. P. 287

ประเด็นศาสนาที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายการดำรงสมาชิกภาพหรือยุติสมาชิกภาพในองค์การที่ประชุมอิสลาม

ในตัวอย่างของปัญหา การตัดสินใจเข้าร่วมดำรงสมาชิกภาพหรือยุติสมาชิกภาพในองค์การที่ประชุมอิสลาม การตัดสินใจ หรือ การประสานความร่วมมือ หรือ คณะผู้กำหนดนโยบายนั้นสามารถเห็นได้จากกรณีการตัดสินใจของประเทศไนจีเรียต่อการดำรงสมาชิกภาพในองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ในช่วงเวลานั้นประเทศไนจีเรียมีอับรอฮิม บาบังกิดา (Babangida) ซึ่งเป็นผู้นำเผด็จการทหารไนจีเรียดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่าง 1985 ถึง 1993 จึงได้ลงจากอำนาจหลังได้รับการกดดันทางการเมืองอย่างหนัก รัฐบาลไนจีเรียต้องพิจารณาการดำรงสถานภาพของประเทศว่าจะคงสมาชิกภาพไว้ในองค์การที่ประชุมอิสลามหรือไม่ ภายหลังจากที่มีเสียงท้วงติงในประเทศว่าการคงสมาชิกภาพของไนจีเรียไว้ในองค์การดังกล่าวอาจส่งผลในทางลบต่อการเป็นประเทศแบบโลกียะของไนจีเรียที่แยกศาสนาออกจากรัฐ และอาจกลายเป็นเชื้อเพลิงให้ความแตกแยกทางศาสนาในไนจีเรียปะทุขึ้นมาใหม่ได้ นั่นเองที่بابังกิดาได้ประกาศยุติสมาชิกภาพของไนจีเรียในองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ในเดือนสิงหาคมปีค.ศ. 1991 ในเวลานั้นผู้คนก็ยังคลางแคลงว่าไนจีเรียยกเลิกสมาชิกภาพโดยถาวรหรือเพียงชั่วคราว¹³⁹ แต่ตามข้อมูลในเว็บไซต์ของ OIC ก็ยังระบุว่าไนจีเรียเข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่ปีค.ศ. 1986 ประเด็นดังกล่าวนี้ทำให้รับรู้ได้ว่าองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) มีภาพลักษณ์ของความเป็นศาสนาและอุมมะฮ์เด่นชัด

เป้าหมายทางเศรษฐกิจมีบทบาทต่อการดำเนินนโยบายขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)

ธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (IDB) ในฐานะที่เป็นมือไม้ทางการเงินขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) มุ่งมั่นที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายในกลุ่มประเทศสมาชิกและในสังคมมุสลิมตามบริบททางชะรีอะฮ์(หลักธรรมอิสลาม) คณะผู้ว่าการธนาคารล้วนประกอบด้วยรัฐมนตรีคลังจากบรรดาชาติสมาชิก มานั่งเป็นคณะผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย ประเทศผู้ส่งออกน้ำมันอย่างไนจีเรียยังได้ส่งรัฐมนตรีของตนมาเป็นสมาชิกคณะผู้ว่าการธนาคารในลำดับที่ 56 ในการประชุมคณะผู้ว่าการธนาคารเมื่อปีค.ศ. 2005

ธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (IDB) ยังได้แต่งตั้งคณะทำงานด้านวิสัยทัศน์ของธนาคาร ในครั้งที่ตุนกู ดร. มหาธีร์ มุฮัมมัด อัดดินายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้ดำรงตำแหน่งประธานการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 10 ที่เมืองปุตราจายาในเดือนตุลาคมปีค.ศ. 2003 ท่านได้กล่าวสุนทรพจน์มีใจความตอนหนึ่งว่า

¹³⁹ Inamate, Ufot B. Foreign policy decision-making in Nigeria. London: Associated University Presses, 2001. Pp.144-145

ความรู้สึกหนึ่งที่เกิดขึ้นในบรรดาประเทศอิสลามและสังคมมุสลิมก็คือความรู้สึกสิ้นหวัง พวกเขารู้สึกว่าไม่มีอะไรที่พวกเขาทำอย่างถูกต้องทุกอย่างเลยร้ายไปเรื่อยๆ มุสลิมยังต้องถูกกดขี่และครอบงำโดยชาวยุโรปและพวกยิว พวกเขาจะต้องยากจน ลำหลังและอ่อนแออยู่ตลอดไป...แต่มันจริงหรือไม่ที่เราไม่มารถทำอะไรบางอย่างเพื่อตัวเราเองได้เลย? จริงหรือที่ผู้คนจำนวนกว่า 1,300 ล้านคนไม่สามารถปกป้องตนเองจากการถูกดูหมิ่นเหยียดหยามและกดขี่โดยศัตรูจำนวนที่มีจำนวนน้อยกว่าอย่างมากมาย? ...ในความเป็นจริงแล้วมันเป็นไปไม่ได้เลยที่ผู้คนจำนวนกว่า 1,300 ล้านคนจะต้องพ่ายแพ้แก่ชาวยิวจำนวนไม่กี่ล้านคน มันต้องมีผู้ทางอย่างแน่นอน เราจะพบผู้ทางดังกล่าวได้ด้วยการหยุดครุ่นคิด กำจัดจุดอ่อนและค้นหาจุดแข็งของเรา ลงมือวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์และลงมือกระทำ เราในฐานะของผู้เป็นมุสลิมต้องแสวงหาแนวทางจากพระคัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะฮ์(แบบฉบับ)ของท่ายศาสดานบี มุฮัมมัด แน่แน่นอนว่าแบบอย่างการเทศนาและคิรฺรณในวิถีธรรมของท่านกว่า 23 ปีย่อมมีแบบอย่างให้แก่เรา และเราสามารถทำได้และเราจะทำตามนั้น...เราเห็นว่าภาคเอกชนของประชาชาติอิสลามและด้วยการสนับสนุนของภาครัฐของพวกเขาจะสามารถนำความสำเร็จมาสู่แผนการและยุทธศาสตร์ของเราได้ นั่นคือเราจะต้องสร้างบทบาททางธุรกิจขององค์กรที่ประชุมอิสลาม (OIC) ขึ้นมา...นอกจากอดีตนายเกษมหาธีร์แล้วอดีตนักบวชคาโรวียะของมาเลเซียก็ได้กล่าวว่าเรา(ประชาชาติอิสลาม)เป็นผู้ครอบครองทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมหาศาลไม่เพียงแต่น้ำมันที่เป็นตัวกำหนดราคาสินค้าต่างๆในตลาดอยู่ทุกวันนี้ ประเทศสมาชิกของเราจำนวนหนึ่งยังเป็นประเทศติดอันดับร่ำรวยของโลกหรือแม้แต่ปัจเจกบุคคลของเราที่อาศัยปะปนอยู่ในสังคมอื่นก็เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นจำนวนไม่น้อย แนวคิดของบรรดาผู้นำประเทศที่เป็นประธานขององค์กรที่ประชุมอิสลาม (OIC) ดังกล่าวส่งผลให้รัสเซีย ประเทศที่มีประชากรมุสลิมอาศัยอยู่จำนวนไม่น้อยได้รับสถานภาพประเทศผู้สังเกตการณ์ในองค์กรที่ประชุมอิสลาม (OIC) ในการประชุมองค์กรที่ประชุมอิสลาม (OIC) ณ เมืองซอนอา ประเทศเยเมนเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2005¹⁴⁰

องค์กรที่ประชุมอิสลาม (OIC) ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมตามกรอบแนวคิดตะวันตกเสมอไป

ในอีกด้านหนึ่ง ความเป็นตัวตนขององค์กรที่ประชุมอิสลาม (OIC) ที่มุ่งเน้นรักษาคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมอิสลามทำให้องค์กรไม่ได้ดำเนินนโยบายล้าไปกับแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยแบบตะวันตกเสมอไป ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าบรรดากลุ่มสิทธิมนุษยชนต่างพากันวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศสมาชิกองค์กรที่ประชุมอิสลาม (OIC) ดูเพียง

¹⁴⁰ Johnsson, David J.(2006). Islamic Economics and the Final Jihad: The Muslim brotherhoods to the Leftists/Marxist Islamist Alliance . USA: pp.229-230

แค่เรื่องประชาธิปไตยอย่างเดียวก็จะพบว่าหลายต่อหลายประเทศสมาชิกมิได้มีการจัดการเลือกตั้งอย่างอิสระเสรีในการสรรหาฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ ระบบประชาธิปไตยตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรหรือหลักการขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) จึงไม่น่าใช่แบบเดียวกับมาตรฐานตะวันตก ส่วนองค์การเอกชนทั้งหลายภายในร่มขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ก็ล้วนเป็นองค์กรจัดตั้งโดยองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) เองทั้งสิ้น¹⁴¹

อาจกล่าวได้ว่าพื้นฐานทางความคิดและโลกทัศน์มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจต่างๆของโลกมุสลิม เช่นที่ กล่าวไว้และนำมาอ้างอิงไว้ว่า “ ความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงระหว่างโลกอิสลามกับญี่ปุ่นต่อประเด็นหรือมุมมองต่อการทำทนายจากตะวันตกก็คือ สภาพภาพที่แตกต่างกันระหว่างทั้งสอง การรับรู้ต่อโลกตะวันตกของอิสลามเป็นผลและอิทธิพลที่ได้รับมาจากศาสนาซึ่งในประเด็นนี้ญี่ปุ่นไม่มีและไม่เคยได้รับเท่าที่โลกอิสลามได้รับ ในทางตรงกันข้ามตะวันตกเองก็ไม่ต่างจากชาวโลกโดยทั่วไปที่รู้จักมุสลิมเป็นสิ่งแรกและถัดไปคือศาสนาของผู้เป็นมุสลิม ทั้งสองสิ่งผูกพัน ต่อกันและไม่เคยแยกจากกัน ต่างจากชาวตะวันตกที่ชาวโลกรู้จักในนามคนขาวบ้าง ชาวยุโรปบ้างมากกว่าที่จะรู้จักในนามชาวคริสต์ อีกประการก็คือคริสตศาสนานั้นเป็นที่รับรู้อย่างคุ้นเคยในโลกอิสลามโดยเฉพาะในตะวันออกกลางมากกว่าในเอเชียตะวันออก กล่าวได้ว่าคุณค่าที่ต่างฝ่ายต่างจับจ้องกันนั้นมุ่งเน้นไปที่สาระทางศาสนาเป็นหลัก ”¹⁴²

ลักษณะการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)

ลักษณะและแนวทางการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) เป็นแบบผลลัพธ์ผสมผสาน ในประการแรกเป็นที่เข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งว่าวัฒนธรรมขององค์การสะท้อนออกมาจากผลประโยชน์ทางการเมืองที่หลากหลายของกลุ่มชาติสมาชิกอันทำให้วิธีการแก้ไขปัญหาคขององค์การกลายเป็นจุดอ่อนขององค์การ ในกฎบัตรมาตรา 2b ระบุถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคว่าองค์การตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ต่างๆที่บูรณาการอยู่ในอาณาเขตของชาติรัฐและไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับปัญหาคภายในของชาติสมาชิก กฎบัตรยังเน้นหนักกว่าทั้งนี้การแก้ไขปัญหาคใดๆขององค์การย่อมเป็นการแก้ไขด้วยสันติวิธีและไม่มีการใช้กำลังใดๆทั้งสิ้น การยึดมั่นในหลักการประการแรกที่ไม่ข้องเกี่ยวกับปัญหาคภายในอาณาเขตของชาติสมาชิกและไม่มีการใช้กำลังใดๆทำให้องค์การล้มเหลวที่จะปฏิบัติตามหลักการที่สองคือการแก้ไขปัญหาคได้

¹⁴¹ Braveboy-Wagner, Jacqueline Anne.(2009). Institution of the Global South. New york: Routledge. P.110

¹⁴² Hofstede, Geert.(2005). Cultures and Organizations : Soft ware of the Mind. New York: Mc-Grow-Hill. P.234

เหมือนกับองค์การต่างๆของโลกชั่วได้ทั่วไป องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) จึงไม่สามารถมีมาตรการใดๆที่เป็นรูปธรรมสำหรับการจัดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง อีกทั้งศาลอิสลามนานาชาติเพื่อการสถิติยุติธรรมก็ยังไม่อาจมีขึ้นได้ตามประสงค์จนถึงปัจจุบัน¹⁴³

องค์การไม่สามารถจัดการความขัดแย้งใดๆระหว่างอิหร่านและอิรักได้“ แดงการณ์ของทางการอิหร่านยืนยันจุดยืนเดิม ในวันที่ 26 กันยายน ว่าประธานาธิบดี เบนี สคอว์ ได้ปฏิเสธข้อเสนอของยาซิร์ร์ อะรอฟาด ผู้นำขบวนการปลดปล่อยปาเลสไตน์ ประธานาธิบดี เซีย อุล ฮัก ของปากีสถาน สะบีบ ชัตติย์ รัฐมนตรีต่างประเทศตูนิเซียและยังเป็นเลขาธิการขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ในเวลานั้น ประธานาธิบดี เบนี สคอว์ ได้ประกาศไว้ว่า ไม่มีความจำเป็นใดๆสำหรับคนกลางที่เป็นรัฐบาลประเทศต่างๆที่จะดันดันเข้าไปถึงแบกแดดเพื่อเจรจาไกล่เกลี่ยกับรัฐบาลที่บ้าคลั่งเช่นนั้น”¹⁴⁴ และ “ในกรณีการบุกอิรักของสหรัฐอเมริกาและการขยายสงครามกลางเมืองระหว่างสุนหนี่และชีอะฮ์ในอิรัก ความพยายามลดระดับความเสียหายจากกรณีดังกล่าวทำให้้องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) จัดการประชุมขึ้นที่เมืองมักกะฮ์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจประชาคมมุสลิมในปลายปีค.ศ. 2006 มีบรรดาผู้นำสุนหนี่และชีอะฮ์เข้าร่วมประชุม แต่ผลของการประชุมก็ไม่ส่งผลในทางปฏิบัติใดๆเนื่องจากการขยายตัวของความขัดแย้งในอิรัก ”¹⁴⁵

ลักษณะการมองปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศที่มีไม่มุสลิมขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)

การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศชาดอิสลาม (the Islamic Conference of Foreign Ministers) ครั้งที่ 10 ที่จัดขึ้นที่กรุงอิสลามาบาดในเดือนมกราคม ปี 1980 เริ่มมีการเล็งเห็นความสำคัญของการที่โลกมุสลิมต้องยืนหยัดด้วยตนเองในเรื่องการปกป้องตนเองและความมั่นคงของตนเอง ประเทศมุสลิมต้องมองหาช่องทางและเครื่องมือที่สามารถใช้ปกป้องประชาคมอิสลาม(อุมมะฮ์)ในภาพรวมให้ได้มากกว่าที่จะมองเป็นการปกป้องแต่ละประเทศ แต่ในความเป็นจริงความเป็นประชาคมอิสลาม(อุมมะฮ์)ต้องกระจายกระจายอยู่ในรัฐชาติต่างๆมากมาย ประเทศปากีสถานจึงเสนอให้้องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ขยายวิสัยทัศน์ออกไปให้สามารถกระชับความสัมพันธ์ในระหว่างรัฐ ความเป็นพันธมิตรที่สูงขึ้น และร่วมกันหาช่องทางสู่การสามารถยืนหยัดปกป้องตนเองได้

¹⁴³ Ibid. P.110

¹⁴⁴ Legum, Colin. Edited. (1981). Crisis and conflicts in the Middle East: the changing strategy : from Iran to Afghanistan. New York: Holmes &Meier Publishers, Inc.

¹⁴⁵ Korany, Bhagat. Edited. (2008). The Foreign Policies of Arab States : The Challenge of Globalization. Cairo: The American University in Cairo Press. P. 381

ลักษณะแนวคิดดังกล่าวมีพัฒนาการมาตั้งแต่การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศชาดอิสลาม (the Islamic Conference of Foreign Ministers) ครั้งที่ 3 ที่จัดขึ้นในปี 1972 แล้ว เมื่อปาเกีสถานประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนให้ที่ประชุมออกแถลงการณ์ประณามรัฐบาลอินเดีย และสนับสนุนขบวนการแยกดินแดนแคชเมียร์ ความพยายามของปาเกีสถานในอันที่จะทำให้ความขัดแย้งในระดับทวีภาคกลายเป็นปัญหาระดับสากลนั้นเริ่มสัมฤทธิ์ผลในช่วงต้นๆหลังยุคสงครามเย็น ในการประชุมไคโรในเดือนสิงหาคมปี ค.ศ. 1990 เจ้าชายสอุด อัล ฟัยซอล ทรงแสดงออกอย่างชัดเจนว่าทรงห่วงใยปัญหาความขัดแย้งในแคชเมียร์ และความห่วงใยดังกล่าวกลายเป็นแรงจูงใจให้เกิดเสียงสนับสนุนอย่างท่วมท้นให้มีมติประณามอินเดีย องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ได้แถลงถึงความรู้สึกห่วงใยที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความรุนแรงเกิดขึ้นแก่ประชาชนชาวแคชเมียร์ และขอเรียกร้องให้มีการเคารพอธิปไตยของประชาชนชาวแคชเมียร์...ในครั้งนั้นมีประเทศในแอฟริกาและชาดอาหรับถึง 35 ประเทศที่ลงคะแนนเสียงสนับสนุนปาเกีสถาน ที่เรียกร้องให้มีการออกแถลงการณ์ประณามอินเดียว่ากระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในดินแดนแคชเมียร์ที่ถูกยึดครอง

แม้เวลาจะผ่านไปถึง 5 ปีและผู้คนสูญเสียชีวิตไปถึงราว 5000 คน ปาเกีสถานก็ยังคงตามติดในเรื่องนี้ ในคำปราศรัยของอดีตนายกรัฐมนตรี นะวาซ ชะรีฟที่มีต่อที่ประชุมว่า *ประเทศปาเกีสถานกำลังมองหาความช่วยเหลือจากทั้งบรรดาผู้นำประเทศและสาธารณชนทั่วโลกมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ให้ร่วมกันให้การสนับสนุนบรรดาพี่น้องมุสลิมในแคชเมียร์ และกดดันทางเศรษฐกิจและการเมืองต่อประเทศอินเดีย และอีกครั้งหนึ่งในการประชุมสุดยอดชาดอิสลามที่เมืองโดฮา ในปีค.ศ. 2000* อดีตนายกรัฐมนตรี นะวาซ ชะรีฟก็ยังกล่าวเตือนที่ประชุมถึงการครอบงำของอินเดียที่จะทำให้ประชาคมอิสลามลี้ภัยปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแคชเมียร์ไปหมด¹⁴⁶

ลักษณะของชาดรัฐที่ประกอบขึ้นเป็นองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) กับสิทธิมนุษยชน

คำว่าชาดอิสลามหรือประเทศมุสลิมอาจอธิบายได้ว่าหมายถึงประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม และส่งผลให้รัฐชาดดังกล่าวนั้นสามารถเป็นสมาชิกขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ได้ ส่วน

¹⁴⁶ Sheikh, Naveed S. (2003). The New Politics of Islam : Pan-Islamic Policy in a World of States. Great Britain: RoutledgeCurzon. Pp.89-90

องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)เองก็อธิบายอัตลักษณ์ของตนว่าเป็นองค์การระหว่างรัฐบาลต่างๆจำนวน 57 ประเทศที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของโลกมุสลิม

คงเป็นไปได้เลยที่งานวิจัยนี้จะสามารถศึกษาประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)ทั้ง 57 ประเทศได้หมด จึงเลือกศึกษาเฉพาะเพียง 10 ประเทศได้แก่ บาห์เรน อียิปต์ อิหร่าน เลบานอน มาเลเซีย โมร็อกโก ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย ตุรกีและตูนิเซีย

ประเทศเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกมาศึกษาเพื่อให้เห็นความหลากหลายในสำนักคิดต่างๆในโลกอิสลามและความแตกต่างของการประยุกต์ใช้ชะรีอะฮ์(กฎหมายอิสลาม)ในประเทศของตน ในงานวิจัยนี้ได้เจาะจงศึกษาประเทศบาห์เรนและเลบานอนเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นประเทศที่มีประชากรเป็นชีอะฮ์ ญะฮ์รียะฮ์ (ชีอะฮ์ 12 อิมามแบบเดียวกับอิหร่าน)ทำให้การวิจัยศึกษาปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศมุสลิมที่เป็นศูนย์อยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับประชากรชีอะฮ์ในประเทศอิหร่านและในมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล ประเทศที่คัดเลือกมาศึกษาเหล่านี้จึงสรุปลักษณะและอัตลักษณ์ได้ดังนี้

- ก) บาห์เรน เป็นประเทศที่มีการปกครองแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอิสลามมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการร่างรัฐธรรมนูญและการออกกฎหมายที่ทำให้เราเห็นประเด็นอันเป็นพลวัตรทางการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อทั้งประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นศูนย์ในสำนักคิดมาลิกี กับชีอะฮ์ ญะฮ์รียะฮ์ (ชีอะฮ์ 12 อิมามแบบเดียวกับอิหร่าน) และศูนย์ ซาฟิอีที่เป็นชนกลุ่มน้อย
- ข) ส่วนอียิปต์ดำรงสถานะทั้งการเป็นประเทศอาหรับขนาดใหญ่และศูนย์กลางสำนักคิดและกฎหมายฮานาฟีด้วยการมีสถาบันการศึกษาอย่างมหาวิทยาลัย อัล อัซฮัร เราสามารถเห็นการยอมรับสถานะของกฎหมายอิสลามได้อย่างเด่นชัดจากรัฐธรรมนูญปี 1982 ที่ส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก ทั้งระบบการพิจารณาพรรคคดีของทั้งศาลรัฐธรรมนูญและการตีความแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยคณะผู้พิพากษาที่ยินยอมยืดหยุ่นในการตีความชะรีอะฮ์(กฎหมายอิสลาม)
- ค) ประเทศเลบานอนเป็นประเทศที่ให้สถานภาพที่เท่าเทียมกันแก่กลุ่มนิกายและศาสนาต่างในประเทศถึง 18 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันในการเมืองและกฎหมายต่างโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นตัวค้ำประกันสิทธิ สถานะของประเทศเลบานอนจึงเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาสิทธิมนุษยชนของประชากรกลุ่มต่างๆตามที่กฎหมายครอบคลุมมาถึง โดยเฉพาะกฎหมายส่วนบุคคล ครอบครัว กฎหมายเหล่านี้จะบ่งบอกให้ทราบว่าสถานะของสิทธิมนุษยชนในประเทศสอดคล้องมากน้อยเพียงไรกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล ประเทศเลบานอนมีมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่แบ่งออกได้เป็นกลุ่มศูนย์และชีอะฮ์

- ง) ส่วนประเทศมาเลเซียก็เป็นแม่แบบที่ดีเพราะในจำนวนรัฐทั้งหมด 13 รัฐและอีก 3 เขตที่เป็นสหพันธรัฐแต่ละรัฐและสหพันธ์ต่างประยุกต์ใช้ชะรีอะฮ์ในระดับที่แตกต่างกันและแม่แต่ภายในรัฐเดียวกัน
- จ) ประเทศโมร็อกโกเป็นราชอาณาจักรที่ยึดถือสำนักกฎหมายมาลิกี เป็นประเทศที่น่าสนใจที่ประสบความสำเร็จในการบูรณาการชะรีอะฮ์(กฎหมายอิสลาม)เข้ากับกฎหมายตะวันตก
- ฉ) ประเทศปากีสถานกล่าวอ้างอย่างเต็มภาคภูมิว่าเป็นสาธารณรัฐอิสลามที่ดำเนินตามสำนักนิติศาสตร์ฮานาฟี
- ช) ประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นรัฐอิสลามสุหนี่ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและมีพระคัมภีร์อัลกุรอานเป็นรัฐธรรมนูญ รัฐดำเนินตามแนวทางของสายวะฮาบีในสำนักกฎหมายฮัมบาลี
- ซ) ประเทศตุรกีเป็นรัฐโลกียะที่แบ่งแยกศาสนาออกจากรัฐอย่างเด็ดขาดตั้งแต่ต้นปีค.ศ. 1920 โดยแม้ตุรกีจะมีพลเมืองที่เป็นมุสลิมถึงร้อยละ 99 ก็ตาม
- ณ) ประเทศตูนีเซียได้ดำเนินการปฏิรูปประเทศทำให้ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนเติบโตแบบตะวันตกอย่างเด่นชัดเช่นประเด็นสิทธิเด็กและสตรีเมื่อเทียบกับประเทศมุสลิมอื่นๆ ประชากรของประเทศตูนีเซียนับถือศาสนาอิสลามตามสำนักนิติศาสตร์มาลิกี¹⁴⁷

ท่าทีของประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

ประเทศอินโดนีเซียซึ่งแม้จะมีประชากรมุสลิมถึงราว 190 ล้านคนหรือคิดเป็น 88 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรทั้งสิ้น ตามสถิติปี 2000 แต่กลับแสดงบทบาทน้อยมากในกิจการอิสลามและต่อปัญหาสิทธิมนุษยชน ไม่เคยมีรัฐบาลอินโดนีเซียรัฐบาลใดนับจากปีค.ศ. 1950 เป็นต้นมาจนถึงรัฐบาลในปีค.ศ. 1990 แสดงบทบาททางการทูตเพื่อกิจการศาสนาอิสลาม หรือเพื่อวาระเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิ่งเหล่านี้นับเป็นตัวอย่างที่สะท้อนความเป็นจริงหรือเนื้อแท้ของการปกครองด้วยประชาธิปไตยแบบได้รับการชี้นำ (Guided Democracy Administration 1959-66) ของอดีตประธานาธิบดี ซูการ์โน และการปกครองด้วยระเบียบใหม่ของซูฮาร์โต (New Order Regime 1966-98) ซึ่งทั้งสองรัฐบาลนี้นอกจากจะไม่ได้สนับสนุนอิสลามแล้วยังแถมคอยตรวจตราระแวดระวังความเคลื่อนไหวของกลุ่มอิสลามต่างๆ ทั้งนี้เพราะต่างพิจารณาเห็นว่าอิสลามเป็นภัยต่อความมั่นคงทางการเมืองของตัวเอง และต่อผลประโยชน์ของอินโดนีเซียในเวทีระหว่างประเทศด้วย บทบาททางการทูตของรัฐบาลของซูการ์โนมักรวมศูนย์อยู่ที่บทบาทของอินโดนีเซียใน NAM หรือ

¹⁴⁷ Abaid, Nisrine. (2008). Sharia, Muslim State and International Human Rights Treaty Obligations: A Comparative Studies. London: British Institute of International and Comparative Law.Pp. xix

Non-Aligned Movement เท่านั้น กับความพยายามทำตัวใกล้ชิดค่ายคอมมิวนิสต์อย่างจีนและรัสเซีย ดังนั้น อิสลามจึงเป็นเหมือนขั้วนอกนาในนโยบายของเขา ส่วนซุฮาร์ก็มุ่งทำให้อินโดนีเซียมีภาพลักษณ์ในสายตาของประเทศผู้บริจากรายใหญ่และประเทศของนักลงทุนอย่างญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาว่าอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มุ่งมั่นพัฒนาความเป็นผู้นำด้าน โลกียะ (Secular) ดังนั้นจึงเล่นซ้ำบทผู้เลื้อยขาต่อการสนับสนุนประเด็นปัญหาอย่างกรณีปาเลสไตน์ กลุ่มแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยและฟิลิปปินส์ ส่วนประธานาธิบดีที่สืบทอดจากซุฮาร์โตอีก 4 คนเช่น B.J. Habibie (1998-99) Abdurrahman Wahid (1999-2001) Megawati Sukarnoputri (2001-04) และ Susilo Bambang (2004-Present) แม้จะวางตัวเป็นผู้สนับสนุนวาระที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม แต่นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลเหล่านี้ยังคงเป็นผลมาจากปัจจัยเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติที่ไม่ใช่เพราะแรงขับเคลื่อนทางศาสนา และมีความเป็นโลกียะเป็นจำเพาะ

ดังนั้นแม้ตัวแทนรัฐบาลอินโดนีเซียจะปรากฏตัวอยู่ตลอดในที่ประชุมเพื่อยกร่างปฏิญญาสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ไม่ว่าในการร่างคำประกาศหรือกระทำข้อตกลงก็ตาม แต่ไม่เคยปรากฏตัวเข้าร่วมในฐานะแกนนำเลย อินโดนีเซียเข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ในปี ค.ศ. 1990 ที่ให้การยอมรับปฏิญญาไคโรเพื่อสิทธิมนุษยชนในอิสลาม (CDHRI) ซึ่งถือว่าที่มาของสิทธิมนุษยชนนั้นมาจากชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) เท่านั้นและเป็นปฏิญญาเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศอิสลาม ¹⁴⁸

องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) กับขบวนการแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทย

กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยได้เคยพยายามขอความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศของมุสลิมหลายแห่งด้วยกัน บรรดาผู้นำขบวนการได้เคยเข้าร่วมการประชุมในบางวาระของการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลาม (IFCM) ซึ่งเป็นกึ่งหนึ่งขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) บรรดาผู้นำเหล่านี้ปรากฏตัวขึ้นในการประชุมเป็นครั้งแรกที่การประชุมที่จัดขึ้นที่ญิดดะฮ์ (Jeddah) ในเดือนมีนาคม ปีค.ศ. 1970 หลังจากนั้นพวกเขาจึงได้เข้าประชุมอีกในเดือนกันยายน ปีค.ศ. 1970 และการประชุมในเดือนมีนาคม ปีค.ศ. 1972 ที่ญิดดะฮ์ (Jeddah) และในการประชุมย่อยที่กรุงเบงกาลี ปีค.ศ. 1973 ในการประชุมครั้งที่ 5 ที่จัดขึ้นที่กัวลาลัมเปอร์ ในเดือนมิถุนายน ปีค.ศ. 1974 ตนกู อับดุล ญะลาล ผู้นำขบวนการ BNPP หรือ Barisan Nasional Pemberbasan Pattani ได้แจกจ่ายหนังสือเวียนในที่ประชุมเรียกร้องให้ช่วยเหลือให้ปัตตานีได้รับเอกราชและให้มีการห้ามส่งน้ำมันให้กับประเทศไทย แต่ที่ประชุมไม่ให้การ

¹⁴⁸ Akbarzadeh, Shahram. Edited. (2008). Islam and Human Rights in Practices: Perspective across the Ummah. New York: Routledge. Pp.144-145

พิจารณาใดๆต่อจดหมายร้องเรียนดังกล่าว บรรดาผู้แทนขบวนการแยกดินแดนก็ล้วนอยู่ในกรุง กัวลาลัมเปอร์ในขณะนั้นแต่ก็ไม่ได้รับอนุญาตให้ปรากฏตัวในที่ประชุมอย่างเป็นทางการ...จนในการ ประชุมครั้งที่ 7 ขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ที่จัดขึ้นที่กรุงอิสตันบูลในเดือนพฤษภาคม ปีค.ศ. 1976 แม้จะเป็นการประชุมปิด แต่ผู้แทนขององค์การแยกดินแดนต่างๆของไทยยังได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมประชุม ในการประชุมครั้งที่ 11 ขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ที่จัดขึ้นที่กรุงอิสลามาบาดในปีค.ศ. 1980 ขบวนการ BNPP หรือ Barisan Nasional Pemberbasan **Pattani** สามารถนำเสนอบันทึกความทรงจำต่อที่ ประชุม¹⁴⁹

บทบาทต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนของอิรักหลังสหรัฐอเมริกายึดครองนั้น

องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ได้พยายามจำกัดการตอบสนอง โดยมุ่งตั้งบรรทัดฐานไว้บน เอกสารให้ประเทศอิรักมีเสถียรภาพทางการเมือง มีการอ้างอิงเพียงเล็กน้อยต่อความมุ่งหวังที่จะให้ข้อตกลง มีจิตวิญญาณอิสลามสถิตย์อยู่ แทนการจัดวางเอกสารไว้บนรูปแบบเดียวที่จะส่งผลให้ประชากรอิรักกลุ่ม ต่างๆบางกลุ่มอาจหลุดออกไปจากกระบวนการของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่ออนาคตของอิรัก สถานภาพขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) วางอยู่ในระดับที่ไม่กล้าตัวเข้าไปแทรกแซงการกำหนด รูปแบบของการปกครองและบริหารจัดการอิรักใหม่ในประเด็นที่อาจมีการโต้เถียงกันได้ระหว่างคุณค่าของ อิสลามกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนนานาชาติ องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) เพียงมุ่งหวังที่จะให้การจัดตั้ง ประเทศที่ต้องแตกแยกหลังสงครามนี้ก้าวผ่านวิกฤติของตนเองไปได้อย่างราบรื่นมั่นคงเท่านั้น¹⁵⁰

อินโดนีเซียนั้นบ่อยครั้งที่มีกไม่แสดงตนเป็นผู้เล่นหลักในการนำเสนอร่างของข้อตกลงหรือคำ ประกาศใดๆในองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) อินโดนีเซียก็ได้เข้าร่วมในการประชุมของรัฐมนตรี ต่างประเทศขององค์การในปีค.ศ. 1990 ที่มีการประกาศปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในอิสลาม (CDHRI) ซึ่งในประกาศฉบับนี้ถือว่า **ชะรีอะฮ์** หรือกฎหมายอิสลามเป็นเพียงแหล่งที่มาเดียวของการปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ท่าทีของอินโดนีเซียการก่อนจัดให้มีการประชุมโลกว่าด้วยสิทธิ มนุษยชนที่กรุงเวียนนา อินโดนีเซียได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมกลุ่มประเทศผู้ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (NAM) ขึ้นที่กรุง

¹⁴⁹ Yegar, Moshe.(2002). Between Integration and Secession : The Muslim Communities of the southern Philippine ,Southern Thailand and Western Burma/Myanmar. USA: Lexington Books. Pp.171

¹⁵⁰ Akbarzadeh, Sharam .Edited. (2008). Islam and Human Rights in Practices:Perspective across the Ummah. New York: Routledge. Pp.67

จากรัฐเพื่อวิเคราะห์คำประกาศสิทธิมนุษยชนสากล (the Universal Declaration of Human Rights) แม้ว่า การประชุมดังกล่าวจะไม่ได้เป็นการประชุมอิสลามหรือมีเป้าประเด็นอิสลามแต่สมาชิกจำนวนมากของที่ ประชุมก็เป็นมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ต่างสนับสนุนอย่างแข็งขันให้การประกาศสิทธิมนุษยชนนั้นควร ครอบคลุมความหลากหลายของวัฒนธรรมเข้าไปในความเป็นสากลด้วย และพากันวิพากษ์ว่าคำประกาศ ดังกล่าวขาดการรวมคุณค่าต่างๆที่ไม่ได้เป็นตะวันตกหรือมาจากตะวันตกเข้าไปด้วย อินโดนีเซียยังได้ สนับสนุนความเคลื่อนไหวของประเทศมุสลิมบางประเทศที่ต้องการให้มีการแก้ไขคำประกาศขององค์การ สหประชาชาติที่ต่างระบุว่าเป็นการฝ่าฝืนหลักธรรมในอิสลาม ในภาพรวมแม้อินโดนีเซียจะเป็นผู้สนับสนุน อย่างแข็งขันในเวทีโลกเพื่อสิทธิมนุษยชนแต่ก็ไม่เคยละวางที่จะปกป้องรักษาคุณค่าแห่งหลักธรรมในอิสลาม ๗๕ 151

ด้วยการตระหนักในพื้นฐานที่ว่า โลกมุสลิมต้องมีหลักการสิทธิมนุษยชนในแบบฉบับของตนเอง องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) จึงจัดทำปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม(CDHRI) ซึ่งเป็นตัว สะท้อนให้เห็นอิทธิพลของประเทศที่มีบทบาทอยู่เบื้องหลังอย่างเช่นอิหร่านและซาอุดีอาระเบีย อันเป็นผล ให้เราให้เห็นปฏิญญาสิทธิมนุษยชนที่ไม่เข้มข้นอย่างถูกต้องชาวตะวันตก บนมาตรฐานสากลที่เสนอโดย ปัญญาตะวันตก และเป็นเพียงใบประกาศว่าโลกอิสลามก็มีอะไรเหมือนกันกับที่โลกตะวันตกมีเช่นเดียวกัน นอกเหนือไปจากนี้แล้วก็ยังมิประเทศมุสลิมบางประเทศที่มักมีปัญหาต่อการผ่านเกณฑ์วัดด้านสิทธิ มนุษยชนก็พลอยร้องหาหลักสิทธิมนุษยชนในฉบับอิสลามนี้ด้วย นั่นก็ไม่ใช่เพราะความโน้มเอียงไปทาง อิสลามแต่ประการใด หากแต่เพียงเพื่อหาช่องทางทำให้เกณฑ์มาตรฐานของหลักสิทธิมนุษยชนตะวันตกที่มัก มีคนนำมาวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศของตนมีน้ำหนักลดหย่อนไปบ้างเท่านั้น 152

2.4 ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)

การรวบรวมปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มประเทศสมาชิก OIC และศึกษา วิธีการคิด วิธีการทำความเข้าใจปัญหา และการแก้ไขปัญหามูลค่าของกลุ่มต่างๆที่มีบทบาทต่อปัญหา ความคิด และมีอิทธิพลต่อทิศทางของรัฐบาลประเทศมุสลิมต่างๆสามารถช่วยให้เรา ทำความเข้าใจ

¹⁵¹ Akbarzadeh, Sharam .Edited. (2008).Islam and Human Rights in Practices:Perspective across the Ummah. New York: Routledge. Pp.144-145

¹⁵² Hunter, Shireen T.(2005).Edited. Islam and Human Rights : Advancing a U.S.-Muslim Dialogue . Washington D.C.: Center for Strategic and International Studies. P.13

กระบวนการตัดสินใจทั้งที่เป็น official decision และ unofficial decision ของสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ได้เป็นอย่างดี ดังที่ได้รวบรวมมาไว้ ณ ที่นี้

ปัญหาของอิหร่านกับมุสลิมสุนหนี่ที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศ

ในประเด็นปัญหาของอิหร่านกับมุสลิมสุนหนี่ที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศนั้นพบว่านักวิชาการและผู้ที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนมีความเห็นแตกต่างกัน บ้างว่าไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีการริดรอนสิทธิและเสรีภาพ ในขณะที่บางคนมองว่ามีการริดรอนเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติเป็นอย่างมาก

“เช่นเดียวกับที่ในประเทศอิหร่านที่เป็นชาติพันธุ์ที่ต้องอยู่ท่ามกลางชาวเปอร์เซียที่มีถึง 80 เปอร์เซ็นต์ก็ดูเหมือนว่าพวกเขา (ชาวสุนหนี่ที่เป็นชาวเคิร์ดเหล่านี้) ไม่ตกเป็นเป้าของใดๆในการที่นับถือศาสนาที่เป็นนิกายแตกต่างจากพลเมืองส่วนใหญ่”¹⁵³

“สถานภาพของชาวเคิร์ดในประเทศอิหร่านนั้นดีกว่าพี่น้องร่วมสายเลือดและศรัทธาในประเทศอื่นๆ(ชาวเคิร์ดในประเทศอื่นๆ) โดยทั้งนี้แม้ว่าทางการอิหร่านจะเลือกปฏิบัติว่าชาวเคิร์ดมิใช่พลเมืองเนื้อในเหมือนชาวเปอร์เซียอื่นๆด้วยเหตุผลว่าพวกเขามีได้มีภาษาแม่เป็นภาษาเปอร์เซีย”¹⁵⁴

“ปี 1990 ถือเป็นครั้งแรกที่กาลอนโด โปห์ล รายงานว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนกลุ่มใหม่ในอิหร่านแทนกลุ่มศาสนาบาไฮที่กล่าวกันว่าเกิดขึ้นเป็นประจำ รัฐธรรมนูญของอิหร่ายประกาศว่าศาสนาอิสลามแบบ ชีอะฮ์ สำนัก ญะฮ์ฟะรียะฮ์เป็นศาสนาประจำชาติ แต่ได้รับรองการเคารพต่อศาสนาอิสลามในสำนักคิดและสำนักกฎหมายอื่นอีก 5 สำนักรวมถึงกิจการของมุสลิมอิหร่านที่เป็นสุนหนี่ คำว่าเคารพในที่นี้หมายถึง การจัดการศึกษาทางศาสนาและสถานภาพส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแต่งงาน หย่าร้าง การสืบสันดาน และทรัพย์สินมรดก เป็นต้น ตามมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญระบุว่ากฎหมายทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นอาญา แพ่งพาณิชย์ หรือกฎระเบียบใดๆทางสังคม การเมือง การปกครอง และอื่นๆฯ ต้องสอดคล้องกับบรรทัดฐานอิสลาม มาตรานี้ของรัฐธรรมนูญมีผลครอบคลุมไปทั่วทุกระเบียบแบบแผนในประเทศและคณะนักนิติศาสตร์อิสลาม(ชีอะฮ์)แห่งสภาผู้พิทักษ์สาธารณรัฐอิสลามเท่านั้นที่ เป็นผู้วินิจฉัย ณ ที่นี้รัฐธรรมนูญมิได้ให้ความหมายและขอบเขตของบรรทัดฐานอิสลามว่าเป็นอย่างไร และหน่วยงานใดเป็นผู้กำหนดบรรทัดฐานดังกล่าว

¹⁵³ Write, John. Edited. (1996). Religious Human Rights in Global Perspective: Religious Perspective. The Netherlands: Kluwer Law International. P. 439

¹⁵⁴ Nijhoff, Martinus. (1975). Case Studies on Human Rights and Fundamental Freedoms: A World Survey. The Netherlands: The Foundation for The Study of Plural Societies. P. 247

มุสลิมสุนหนี่มีประชากรเป็นชนกลุ่มน้อยที่ใหญ่ที่สุดในอิหร่าน ประมาณกันว่ามีถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งสิ้น จุดเด่นที่น่าสนใจก็คือสุนหนี่ทั้งหมดในอิหร่านมิได้เป็นประชากรที่พูดภาษาเปอร์เซียหรือฟาร์ซีส์ ไม่ว่าจะเป็นชาวเคิร์ด บาลูจีย์และเติร์กมาน พวกเคิร์ดนั้นเป็นที่ทราบกันมานานว่าต้องประสบกับความผิดหวังในการขอเป็นเอกราช หรือสิทธิในการปกครองตนเองจากรัฐชี่อะฮ์มาแล้ว นอกจากรัฐบาลเตหะรานจะไม่ให้สิทธิปกครองตนเองแล้วยังจำกัดการสิทธิในการปฏิบัติตนตามแบบอย่างและวิถีที่ควรของมุสลิมสุนหนี่อีกด้วย วิบากและอุปสรรคถึงสองประการที่มุสลิมสุนหนี่เชื้อสายเคิร์ดได้รับนี้เป็นผลมาจากการที่ต้องอยู่ในรัฐที่ส่งเสริมสำนักคิดและวิถีทางศาสนาของตนเป็นหลักหรือของคนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ ความเคลื่อนไหวครั้งสำคัญๆ ที่รัฐคุกคามต่อต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่เป็นสุนหนี่ในแบบของการจำกัดกิจกรรมและบทบาทของโรงเรียนสอนศาสนาในสายสุนหนี่เกิดขึ้นในช่วงปีค.ศ 1980 และปีค.ศ 1990 หรือแม้แต่การแต่งตั้งอิมามประจำมัสยิดต่างๆ ก็ล้วนต้องเป็นบุคคลที่ทางฝ่ายการเมืองหรือความมั่นคงยอมรับ รัฐบาลยังวางมาตรการการจำกัดการขยายตัวของมัสยิดของชาวสุนหนี่ ปล่อยให้ฝูงชนที่เป็นชี่อะฮ์เข้าทำลายมัสยิดของชาวสุนหนี่ โดยที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไม่ยอมดำเนินมาตรการใดๆ เพื่อขัดขวางหรือห้ามปราม หรือการที่มีมุสลิมสุนหนี่อาศัยอยู่ในกรุงเตหะรานมากกว่าล้านคนส่วนใหญ่เป็นชาวเคิร์ดแต่ทางการไม่อนุญาตให้มีการสร้างมัสยิดของชาวสุนหนี่แม้แต่หลังเดียว ชาวสุนหนี่ในอิหร่านตกอยู่ในสภาพเดียวกับชนกลุ่มน้อยในศาสนาอื่นอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับการยอมรับจากภาครัฐให้มีตำแหน่งทางการเมืองเช่น รัฐมนตรี เอกอัครราชทูต ผู้ว่าการรัฐ หรือนายกเทศมนตรีของเมืองต่างๆ Copithorne (หมายถึง Maurice Danby Copithorne ซึ่งทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่สหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนในอิหร่าน) กล่าวว่าแม้บางข้อมูลและการรายงานที่เขาได้รับจะไม่อาจยืนยันได้ แต่เขารู้สึกได้ว่า ชาวสุนหนี่ในอิหร่านไม่ได้รับการเคารพในสิทธิเสรีภาพอย่างเพียงพอ”¹⁵⁵

State Department รายงานถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกลุ่มซูฟีและชาวสุนหนี่ เวลาพูดถึงการละเมิดชาวสุนหนี่หมายถึงชนกลุ่มน้อยต่างๆ เช่นชาวเคิร์ดซึ่งล้วนเป็นสุนหนี่ทั้งสิ้น รัฐบาลอิหร่านยังมีการกระทำในทำนองเดียวกันกับชนกลุ่มน้อยชาวอาเซอร์รี่ (Azeri) รวมถึงพลเมืองที่เป็นอาหรับในทางตอนใต้ของแคว้นคูชีสถานด้วยเช่นเดียวกัน ¹⁵⁶

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอิหร่าน

อิหร่านได้โต้แย้งอย่างแข็งขันเพื่อให้พ้นจากความพยายามของคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนที่ต้องการจะเข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริงในปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในเขตแดน

¹⁵⁵ Afshari, Reza. (2001). Human Rights in Iran: The Abuse of Cultural Relativism. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. P.129

¹⁵⁶ Dukata, David J. (2007). Flames of War. New York: Nova Science Publishers Inc. P.15

ของตนเอง โดยให้ข้อแม้ว่าการตรวจประเมินต้องควบคู่ไปกับเกณฑ์มาตรฐานของศาสนาอิสลามที่ระบุถึงสิทธิของมนุษยชาติไว้ด้วย ไม่ใช่ใช้แต่เกณฑ์ของทางตะวันตกเพียงอย่างเดียว และกล่าวหาว่ารายงานที่กระทำการขึ้นโดยกลุ่มสิทธิมนุษยชนนั้นใช้ภาษาที่สื่อให้เห็นถึงอคติที่มีต่ออิหร่าน กระนั้นอิหร่านเองก็ไม่ได้ระบุว่าคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนในอิหร่านที่ตั้งขึ้นมาในปีค.ศ. 1984 นั้นก้าวท้าวปัญหาภายในประเทศของตน ทั้งยังขยายความร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติในการส่งผู้แทนพิเศษเข้าเยือนอิหร่านเป็นครั้งแรกในปีค.ศ. 1990¹⁵⁷

ปัญหาสิทธิมนุษยชนในซีเรีย

ตัวอย่างหนึ่งที่บ่งชี้หรือสะท้อนปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศซีเรียได้ดีก็คือคำกล่าวของนักสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏอยู่ในแถลงการณ์ของ Human Rights Watch ดังนี้ “ถ้าคุณบอกกับเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงของรัฐว่า คุณเป็นนักสิทธิมนุษยชนคนหนึ่ง ถ้อยแถลงดังกล่าวนั้นประหนึ่งมีนัยยะว่าคุณเป็นอาชญากรทันที” คำให้สัมภาษณ์ของนักสิทธิมนุษยชนรายหนึ่ง เมื่อพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2006 ¹⁵⁸

หรือที่ Anthony Chase เขียนพรรณนาไว้ในหนังสือของตนว่า “ข้าพเจ้าขอทบทวนความทรงจำในครั้งที่ได้มีโอกาสเดินทางไปประเทศซีเรียเป็นครั้งแรก ข้าพเจ้าได้รับการต้อนรับตั้งแต่แรกถึงสนามบินดามัสกัส และทุกหนแห่งในประเทศด้วยป้ายที่มีข้อความต้อนรับอาคันตุกะผู้มาเยือนว่า ยินดีต้อนรับผู้ซีเรียของ อัซซัด ประหนึ่งประเทศเป็นแคว้นที่เป็นสมบัติประจำตระกูลของเจ้านายในยุโรปสมัยศักดินาสวามิภักดิ์ นั่นก็จริงเพราะว่าพื้นที่ที่ประธานาธิบดี ฮาฟิซ อัซซัดถึงแก่กรรมจากการปกครองประเทศได้ตกทอดมาสู่บัชซาร์ ผู้เป็นบุตร จึงเป็นสิ่งที่ไม่หลุดรอดไปจากความเป็นจริงเลยที่ป้ายจะเขียนไว้ดังกล่าว ว่า ประเทศซีเรียของตระกูลอัซซัด...ถ้าอย่างนั้นสถาปนาเป็นราชอาณาจักรเลยไม่ดีกว่าหรือ ¹⁵⁹

การพิจารณาปัญหาสิทธิมนุษยชนของเราตอนนี้มาถึงอันดับของประเทศซีเรียแล้ว ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติอย่างคู่ขนานกับภาพลักษณ์การปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วยวิธีการของรัฐในการกำหนดยุทธศาสตร์แตกต่างทางการเมืองภายใน การที่รัฐบาลซีเรียได้ตั้งหน่วยงานจำเพาะขึ้นมารับมือความฉุกเฉินทางการเมือง

¹⁵⁷ Kammingka, Mento T. (1992). Inter-State Accountability for Violation of Human Rights. USA: The University of Pennsylvania Press. P.99

¹⁵⁸ Human Rights Watch. (2007). Syria: No Room to Breathe. New York : Human Rights Watch. P.1

¹⁵⁹ Chase, Anthony. (2006). Edited. Human Rights in The Arab World. Philadelphia: University of Pennsylvania. P. 284

นั่นถือเป็นการปล่อยให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้โดยอัตโนมัติอันเป็นการละเมิดมาตรา 4(2) ของ ICCPR หรือ International Covenant on Civil and Political Rights ที่ป้องกันการลงโทษผู้ที่เห็นแตกต่างทางการเมือง การที่ซีเรียไม่สามารถพัฒนาตนเองสู่การเป็นนิติรัฐที่สมบูรณ์มากขึ้นทำให้ซีเรียตกค้างเป็นรัฐแห่งภาวะฉุกเฉินอยู่ตั้งแต่ปีค.ศ. 1963 ตราบจนถึงปัจจุบัน การละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงเกิดขึ้นได้กับผู้ต้องหา นักโทษการเมือง อะไรก็สามารถเกิดขึ้นกับคนเหล่านี้ได้แม้แต่การกระทำทารุณดังเช่นที่เกิดขึ้นในอียิปต์... เราได้เคยเห็นมาแล้วในสมัยของประธานาธิบดี ฮาฟิซ อัลอัสซัด ผู้ล่งลับคือทุกอย่างที่หากทำลงไปแล้วสามารถควบคุมสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉินได้รัฐก็พร้อมที่จะทำอย่างเช่นการยุบพรรคฝ่ายค้านก็ได้เกิดมาแล้ว¹⁶⁰

ซีเรียนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีจำนวนนักวิทยาศาสตร์ถูกควบคุมตัวและต้องคดีทางการเมืองมากที่สุดในโลก ก่อนการนิรโทษกรรมในปีค.ศ. 1991 และในปีค.ศ. 1992 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (CHR) ได้รวบรวมรายชื่อของนักวิทยาศาสตร์ วิศวกร และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์กว่า 287 รายที่ต้องคุมขังด้วยข้อหาทางการเมือง ในการนิรโทษกรรมที่ผ่านมาได้มีการปล่อยนักโทษการเมืองกว่า 3,500 ราย ทางกรซีเรียปฏิเสธที่จะตีพิมพ์รายชื่อของผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยเหล่านั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (CHR) สามารถตรวจสอบจำนวนผู้ได้รับการปล่อยตัวเพียง 49 ส่วนจำนวนที่เหลือเชื่อว่ายังถูกคุมขังอยู่

ในช่วงปลายทศวรรษ 70 จนถึงช่วงต้นทศวรรษ 80 นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร และเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์พากันรวมตัวเรียกร้องสิทธิมนุษยชนและการมีเสรีภาพทางการเมือง หลังการชุมนุมเรียกร้องให้ยุติการประกาศภาวะฉุกเฉินที่ยาวนานโดยบรรดานักวิทยาศาสตร์ วิศวกร เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และตัวแทนสมาคมต่างๆ ทางกรได้กวาดล้างจับกุมผู้ร่วมแสดงความต้องการการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างไร้ข้อแปลและเต็มไปด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในจำนวนผู้ที่ทางการจับกุมหลายคนมีชื่อปรากฏอยู่ในรายชื่อที่เรารวบรวมไว้ ทางกรยังได้ยุบสมาคมและชมรมทางการแพทย์และเภสัชกรต่างๆ จากนั้นได้อนุมัติให้จดทะเบียนขึ้นใหม่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของพรรคบาอัส (حزب البعث العربي الاشتراكي) ยังมีเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์อีกหลายรายที่เรามีรายชื่ออยู่ยังคงถูกควบคุมตัวไว้ด้วยข้อหาว่ามีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองที่ผิดกฎหมายหรือต้องห้ามตามคำสั่งรัฐบาล เช่นบางคนถูกกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์กับพรรคกิจกรรมการเมืองคอมมิวนิสต์ และพรรคปฏิบัติการคอมมิวนิสต์ซึ่งทั้งสองเป็นกิ่งของพรรคคอมมิวนิสต์ซีเรียที่มีชื่อว่าพรรคเอกภาพสังคมนิยมประชาธิปไตยอาหรับ (حزب الاتحاد)

¹⁶⁰ Allain, Jean. (2004). International Law in the Middle East: Closer to Power than justice. England: Ashgate Publishing Company. P. 216

(الإشتراكي العربي الديمقراطي)¹⁶¹ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับอิทธิพลแนวคิดของกามาล อับดุล นาซีร์ (นัสเซอร์) และพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยบาชาร์ นอกนั้นถูกจับด้วยข้อหาทำกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลหรือพยายามก่อตั้งองค์กรเพื่อสิทธิมนุษยชนขึ้นในประเทศ¹⁶²

บัชซาร์ ได้แสดงให้เห็นเช่นเดียวกันว่าเขาพยายามให้อำนาจแก่องค์กรประชาสังคมต่างๆที่เคยถูกปิดตัวไปตั้งแต่ปีค.ศ. 1990 เช่นคณะกรรมการปกป้องเสรีภาพทางประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเรีย (لجان الدفاع عن حقوق الإنسان في سورية) ให้กลับมาทำกิจกรรมในสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง อนุญาตให้มืองค์การสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นใหม่ในนามคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (اللجنة السورية لحقوق الإنسان) หรือ The Syrian Human Rights Committee มีชื่อย่อว่า SHRC ภายใต้การนำของ ฮัยษัม อัล มะลิส นักกฎหมายชาวซีเรีย และนักกิจกรรมเพื่อสิทธิมนุษยชนผู้เคยถูกควบคุมตัวและจองจำมาแล้วในช่วงทศวรรษ 80 ตอนที่ประธานาธิบดี ฮาฟิซ อัลอัสซัดผู้ล่วงลับได้ใช้มาตรการปิดองค์กรวิชาชีพต่างๆ

แม้บัชซาร์จะยังไม่ได้ประกาศยกเลิกภาวะฉุกเฉินภายในประเทศที่ประกาศใช้มาตั้งแต่ปีค.ศ. 1963 แต่เขาก็ได้ดำเนินมาตรการต่างๆการกักขังหน่วยงานหนึ่งประชาชนในภาวะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการด้านความมั่นคงหรือมีการล่วงละเมิดต่อผู้ต้องสงสัยและผู้ต้องหาในขณะจับกุม ดำเนินการสอบสวนและลงโทษคุมขังในระหว่างช่วงฤดูร้อนแรกจนถึงฤดูใบไม้ร่วงที่เขาเข้ารับตำแหน่งสืบต่อจากผู้เป็นบิดา เขาได้ประกาศนิรโทษกรรมและปล่อยนักโทษการเมืองไปเป็นจำนวนหลายร้อยคนรวมถึงสมาชิกขบวนการภราดรภาพอิสลาม (الإخوان المسلمون) กว่า 600 คน การปลดปล่อยนักโทษการเมืองและสมาชิกขบวนการภราดรภาพอิสลามเป็นระยะๆในจำนวนดังกล่าวก็ยังมาจากการส่งสัญญาณของบัชซาร์ที่ให้เจ้าหน้าที่คัดเลือกนักโทษเพียงบางคนที่รัฐประเมินแล้วว่าไม่อาจเป็นภัยอะไรต่อความมั่นคงได้ ยิ่งกว่านั้นในการประกาศนิรโทษกรรมครั้งล่าสุดของบัชซาร์ ในเดือนพฤศจิกายนปีค.ศ. 2000 นั้นเป็นการประกาศอย่างเป็นทางการผ่านสื่อของรัฐบาลซีเรียด้วยภาษาและถ้อยคำที่บ่งบอกให้ทราบอย่างเป็นทางการว่ารัฐบาลซีเรียได้จับกุมและจองจำประชาชนจำนวนมากด้วยเหตุผลทางการเมือง¹⁶³

¹⁶¹ <http://www.ettihad-sy.net/modules.php?name=News&file=article&sid=9129>

¹⁶² Committee on Human rights (1993). Scientists and Human Rights in Syria. Washington,D.C.: National Academy Press. Pp.1-2

¹⁶³ Leverette,Flynt. (2005). Inheriting Syria: Bashar's Trial by Fire. Washington,D.C.: The Brookings Institution. P.89

การสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)

การสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)

การสัมภาษณ์เหล่านี้มีขึ้นเพื่อทราบอิทธิพลคำสอนอิสลามต่อประชากรในกลุ่มประเทศองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC) อันเป็นผลต่อการตัดสินใจในมติหรือนโยบายขององค์การฯ โดยได้สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เชค ซามิย์ คอฎิรร์เมื่อวันเสาร์ที่ 24 พฤษภาคม 2552 ณ บ้านพักชานกรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย

ในฐานะที่ท่านเป็นทั้งนักการศาสนา และผู้บริหารขบวนการฮามาส ที่มีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในตะวันออกกลางและเป็นที่รู้จักดีทั่วโลกท่านเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประชากรมุสลิมในกลุ่มประเทศองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC)มีความเหมือนหรือแตกต่างจากแนวคิดของประชากรในโลกตะวันตกอย่างไรบ้าง ?

เชค ซามิย์ คอฎิรร์: “ เมื่อพิจารณาศาสนาอิสลามซึ่งเป็นศาสนาและวิถีชีวิตของประชากรมุสลิมในกลุ่มประเทศองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC) เราตระหนักว่า ศาสนานี้เป็นสิ่งประทานจากอัลลอฮ์ เพื่อเป็นสิ่งที่ยับยั้งเราจากการล่อลวงของมาร ดังนั้นศาสนานี้จึงมีคำสอนที่ครอบคลุมชีวิตมนุษย์ในทุกบริบทและกิจกรรมอย่างมากมาย สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นที่อิสลามย่อมต้องเป็นประโยชน์แก่นมนุษยชาติ เป็นสิ่งสร้างสรรค์แก่นมนุษย์และสังคม และเป็นแหล่งอ้างอิงสำคัญสูงสุดแก่นมนุษย์ว่าใครได้รับสิทธิอะไรบ้างในสังคมและในชีวิตโลกนี้ ทั้งหมดในคำสอนอิสลามนี้เป็นการนมัสการและภักดีต่อพระเจ้าผู้สร้างเราและประทานวิถีการดำเนินชีวิตนี้แก่เรา

ในศาสนาอิสลามมนุษย์ครอบครองสิทธิโดยพื้นฐานอยู่แล้วเช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น การอยู่อาศัย การเลือกที่จะศรัทธาในลัทธิความเชื่อและศาสนาต่างๆ ศัตริกี้เป็นผู้มีสิทธิ หรือการจัดระเบียบในสังคมก็กำหนดสิทธิของบุคคลต่างๆในสังคมไว้ด้วยเช่นกัน ทั้งหมดมีอยู่ในศาสนานี้อย่างครบถ้วน รวมไปถึงเศรษฐกิจและสิทธิของบุคคลต่างๆในการทำธุรกรรม ทั้งหมดของชีวิตและสำหรับทุกคนมีการครอบครองสิทธิ

ศาสนาอิสลามประทานมาเพื่อสร้างสรรค์วิถีชีวิตมนุษย์ ดังนั้นหากเรามองดูคำสอนที่ระบุว่าทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็น แต่การแสดงความคิดเห็นนั้นต้องไม่ใช่เป็นการด่าว่าผู้อื่น หรือหากสตรีใดประกาศว่าเธอมีสิทธิที่จะมีเพศสัมพันธ์ ให้กำเนิดบุตรโดยไม่ต้องสมรสอย่างถูกต้องตามชะรีอะฮ์ อันนี้ถือเป็นเรื่อง

ต้องห้าม (สะรอม) ที่จะกล่าวว่ามีสิทธิที่จะกระทำ เพราะเธอมิได้อยู่ตามลำพังบนโลกใบนี้แต่อยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ที่มีสิทธิบูรณาการร่วมกัน และทุกอย่างกระทบต่อกัน ที่กล่าวมานี้เป็นตัวอย่างให้เห็นประเด็นอันเป็นส่วนเล็กๆส่วนหนึ่งในศาสนานี้ เรื่องนี้รวมไปถึงประเด็นของสิทธิในการรับมรดกของสตรีผู้เป็นภรรยา ลัทธิส่วนที่เธอได้รับขึ้นอยู่กับหลักการที่ชายหรือสามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวตามชะรีอะฮ์และความสัมพันธ์ของภรรยาที่สามีเสียชีวิตเมื่อเปรียบเทียบกับความใกล้ชิดกับสามีที่เสียชีวิตกับบุตรชาย ธิดา และมารดาของสามี

เป็นที่น่าเสียใจว่าหลักธรรมคำสอนในอิสลามนี้ไม่เป็นที่เข้าใจของชาวตะวันตก เป็นการยากที่ดวงตาของพวกเขาจะเห็นธรรมนี้ เลาที่สังคมนำหลักธรรมนี้ไปปฏิบัติหรือสาธารณชนมีดวงตาเห็นธรรมนี้ เราจึงพบว่าในประวัติศาสตร์สมัยการปกครองของท่านอุมัร ฎิฮีนันไม่มีการตัดมือราษฎรคนใด เพราะไม่มีราษฎรคนใดขโมย เนื่องจากผู้คนมีความสำรวมตัวกลัวเกรงบาปและอีกประการคือรัฐอิสลามดูแลความทุกข์ยากของราษฎรโดยถ้วนหน้า

ความเข้าใจผิด ความเข้าใจคลาดเคลื่อนของชาวตะวันตกทำให้พวกเขามองโลกอิสลามอย่างหวาดระแวง ไม่ว่าจะมองว่าเป็นโลกที่อยู่กัน nelักษณะเถื่อนๆ หรือศาสนาของประชาชนหมายถึงอิสลามเป็นวิถีที่คับแคบ น่าอึดอัดและไม่ให้ความเป็นธรรมในระหว่างคนในสังคม หลายต่อหลายประการเหล่านี้มีผลต่อการใช้อำนาจของโลกตะวันตกต่อโลกอิสลาม และเวลาที่รัฐบาลตะวันตกตัดสินใจใช้อำนาจรุกรานโลกอิสลามนั้นไม่ได้เป็นการทำไปเพื่อประชาชนชาวตะวันตกหรือทุกข์สุขของประชาชนชาวตะวันตก หากแต่กระทำไปเพื่อผลประโยชน์ของโลกตะวันตก

ในเวลาเดียวกันวิถีอิสลาม ธรรมะในอิสลามก็เริ่มหวนกลับมาเป็นที่สนใจของชาวโลกแม้แต่ชาวตะวันตกก็เริ่มสนใจอิสลาม เริ่มศึกษา เริ่มคิด พิจารณา วิพากษ์และพบความเป็นจริงของอิสลาม สิ่งเหล่านี้ยิ่งทำให้โลกตะวันตกเพิ่มการกดดัน การต่อต้าน ฯลฯ ต่อโลกอิสลามมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปศาสนาสอนและให้สติแก่นมนุษย์ว่าโดยทั่วไป หรือหลักการทั่วไปว่า มนุษย์นั้นเป็นพี่น้องกัน การพูดเช่นนี้มีใช้ไ้ไ้ไ้แต่เป็นหลักธรรมคำสอนอิสลามที่ว่าทุกคนเป็นลูกหลานของอาดัม อาดัม และในหลักการที่แคบเข้ามา หรือกระชับเข้ามาคือ มุสลิมพี่น้องกันและกัน หรือภราดรภาพอิสลามนั่นเอง นั่นคือความแตกต่างกันระหว่างแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประชากรมุสลิมในกลุ่มประเทศองค์การที่ประชุมอิสลาม(OIC) ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากแนวคิดของประชากรในโลกตะวันตกอย่างไร”¹⁶⁴

¹⁶⁴ สัมภาษณ์เมื่อวันเสาร์ที่ 24 พฤษภาคม 2552 ณ บ้านพักخانกรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย

2. ดร.ซอลิห์ บุตร สุลัยมาน บุตร อัล วุฮัยบีย (Dr. Saleh S. al Wohaibi) เลขาธิการสภายูมุสลิมโลก หรือ **WORLD ASSEMBLY OF MUSLIM YOUTH (WAMY)** เมื่อวันอาทิตย์ที่ 31 พฤษภาคม 2552 ณ ที่ทำการสำนักงานใหญ่สภายูมุสลิมโลก (**WAMY**) เวลา 10.10 น.

ในฐานะที่ท่านเป็นนักการศาสนาอิสลามและผู้บริหารสูงสุดของสภายูมุสลิมโลก ที่มีบทบาทอย่างสูงต่อสังคมมุสลิมทั้งในตะวันออกกลางและทั่วโลกอิสลาม ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนในโลกมุสลิมและที่โลกตะวันตกวิพากษ์ประเด็นสิทธิมนุษยชนในกลุ่มสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC)

“ เริ่มต้นของการแสดงความคิดเห็นนี้ ต้องเล่าสักนิดว่าเราจับตามองความเคลื่อนไหวของประเด็นสิทธิมนุษยชนนี้อยู่เช่นกัน เพราะองค์การของเรามีหน้าที่ในการขัดเกลาจิตวิญญาณอิสลามในหมู่ประชากรของประเทศที่ประกาศตนว่าเป็นประเทศมุสลิมหรือแก่พี่น้องมุสลิมทั่วโลก เราตระหนักดีเพราะเวลาเราลงมือทำงานอันเป็นการกุศลและสาธารณะประโยชน์ไม่ว่าที่ไหนก็ตาม เราก็พบว่ามักมีเรื่องทางการเมืองเข้ามาแทรกแซง ไม่ว่าในประเทศที่เป็นมุสลิมเอง หรือประเทศที่มีมุสลิม ในภูมิภาค หรือในระดับนานาชาติเราจึงหวังว่าวันหนึ่งประชาคมมุสลิมทั้ง 57 ประเทศจะมายืนอยู่จุดเดียวกันหรือบนฐานคิดเดียวกัน แต่การที่ ณ เวลานี้ ประเทศมุสลิมมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การปรับให้ทุกคน ทุกประเทศมาอยู่บนฐานคิดเดียวกัน บนวัฒนธรรมทางสังคมเดียวกันย่อมเป็นไปได้ยาก แต่เราพอมีทางปรับตัวโดยอาศัยการทำงานขององค์กรเอกชนมุสลิม ในประเทศมุสลิมปล่อยให้พวกเขาทำงานไป เพราะองค์กรเอกชนเหล่านี้แหละที่จะช่วยปรับให้ประเทศมุสลิมและประชากรมุสลิมในประเทศเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในบรรทัดฐานที่ใกล้เคียงกันได้ งานขององค์กรเอกชนที่ข้าพเจ้าหมายถึงนี้คือ งานด้านการกุศล งานด้านศาสนา แต่การทำงานด้านนี้ก็มีปัญหาเช่นกันเพราะรัฐบาลหลายต่อหลายประเทศระแวงต่อการทำงานขององค์กรกุศล หน้าที่หนึ่งของเราคือการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการกุศลอิสลามต่างๆเราลงมือทำและยังทำอยู่กว่า 25 ปีแล้ว ผลของการทำแบบนี้ทำให้เรามีเครือข่ายมากกว่า 500 องค์กร การทำงานดังกล่าวให้เข้มแข็งและบังเกิดผลจำเป็นต้องมีบอร์ดที่เข้มแข็ง รอบรู้ในงาน เราจึงจำกัดจำนวนขององค์กรที่ทำงานร่วมไว้เพียงแค่ 500 องค์กรเพื่อประสิทธิภาพของเป้าหมายและงาน

ในส่วนของการทำงานขององค์กรที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) นั้นเพื่อให้งานด้านสิทธิมนุษยชนเจริญก้าวหน้าไปตามที่เป็นอยู่ในสาระคำสอนของอิสลาม ไม่เป็นไปตามวัฒนธรรมการเมืองและสังคมท้องถิ่น และไม่เป็นที่ระแวงหรือวิพากษ์ของโลกตะวันตก องค์กรที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) ในฐานะ

ศูนย์รวมของกลุ่มประเทศมุสลิมทั้งหมดให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับองค์กรเอกชนเพื่อบรรดาองค์กรเอกชนในประเทศของตนจะได้ช่วยปรับให้ประเทศมุสลิมและประชากรมุสลิมในประเทศเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในบรรทัดฐานที่ใกล้เคียงกันได้ และนี่เป็นหนทางที่ดีที่จะลดปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนไม่ว่าภายในกลุ่มประเทศมุสลิมเองหรือจากมุมมองของกลุ่มชาติตะวันตก

ในทัศนะของข้าพเจ้าประเด็นปัญหาดังกล่าวด้านสิทธิมนุษยชนได้กลายเป็นประเด็นทางการเมือง หรือถูกหยิบยกไปใช้เป็นประเด็นทางการเมืองว่าในระดับประเทศหรือในระดับนานาชาติ เป็นที่น่าเสียดายที่ในที่สุดเราก็พลอยลืมเลือนคุณค่าที่และเป้าหมายที่แท้จริงของแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนไปและหลงเข้าใจแต่เปลือกของแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนที่ถูกใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองของคนบางกลุ่มบางหมู่เหล่าไป”

165

3. ดร. มะฮ์มูด ยะฮ์กูบ กุมบาวรี (Dr. Mahmoud. Y. Compaori) ผู้ชำนาญการ แผนกชนกลุ่มน้อยมุสลิม องค์กรที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) ณ สำนักงานใหญ่ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2552 เวลา 10.00 น.

อะไรเป็นตัวผลักดันสำคัญหรือตัวหลักที่ทำให้องค์กรที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) ประกาศปณิญาไคโร ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ดร. มะฮ์มูด ยะฮ์กูบ กุมบาวรี " เรื่องนี้เป็นธรรมดาอยู่เองที่แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนมีอยู่ในคำสอนของศาสนาอิสลาม เพียงแต่อยู่ในลักษณะที่บูรณาการอยู่ในสาระธรรมทั้งหลายของศาสนาอิสลาม โดยมีได้แยกเป็นหมวดหมู่อย่างมาตรากฎหมายหรือลักษณะของประกาศ แลงการณ์ หรือปฏิญญาแบบของตะวันตก และเมื่อสหประชาชาติจัดทำและประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในปีค.ศ. 1948 กลุ่มชาติอิสลามก็เห็นว่าเราก็มีหลักธรรมคำสอนในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของมนุษย์ที่เป็นลูกหลานอาดัมอยู่แล้ว และคำสอนก็มีอยู่อย่างละเอียดและเป็นอุปการะต่อมนุษยชาติ และจะเป็นการดียิ่งขึ้นหากได้มีการนำหลักธรรมคำสอนเหล่านั้นมาจัดเข้าเป็นหมวดหมู่สะดวกแก่การศึกษา ทำความเข้าใจ และนำไปใช้สังคมต่างๆของชาติที่เป็นสมาชิก เป็นการจัดระเบียบชาติสมาชิกให้เข้าสู่บรรทัดฐานคุณธรรมและหลักธรรมเดียวกัน ทั้งยังเป็นการลดทอนอคติและความเข้าใจผิดของชาติตะวันตกต่อประเทศมุสลิมด้วยที่มักถูกมองว่า ราษฎรในประเทศเหล่านั้นไม่ได้รับสิทธิมนุษยชนตามที่ควร ทั้งหมดนี้เป็นที่มาของการจัดทำและประกาศปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการหรือตามกระบวนการ ขั้นตอนงานแต่เป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้

165 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2552 ณ ที่ทำการสำนักงานใหญ่ สหประชาชาติโลก หรือ WORLD ASSEMBLY OF MUSLIM YOUTH (WAMY) เมืองญิดดะฮ์ (Jeddah) ประเทศซาอุดีอาระเบีย

เรา(ชาติมุสลิม)ต้องกระทำและมีปฏิกิริยาเพื่อสิทธิมนุษยชนที่เป็นผลผลิตจากมรดกทางอารยธรรม วิถีชีวิตของเราที่เราเรียกว่าอิสลาม ไม่ได้เป็นของนอกกายของเรา หรือมีที่มาจากตะวันตก และเป็นสิ่งเหมาะสมแก่การประยุกต์ใช้ในสังคมของเราและประเทศชาติของเรา (กลุ่มสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ OIC) เพราะเป็นวัฒนธรรมของเราเอง เป็นอารยธรรมของเราเองและเป็นวิถีชีวิตของเราและที่สำคัญมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันคือเป็นการคุ้มครองสิทธิที่ชอบของมนุษยชาติเช่นเดียวกัน”¹⁶⁶

4. อลี ดิมีร์ชีย์ (Ali Demirci) เจ้าหน้าที่แผนกชนกลุ่มน้อยมุสลิม องค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) ณ สำนักงานใหญ่ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2552 เวลา 10.44 น.

องค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) มองปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศสมาชิกแตกต่างจากที่เกิดขึ้นในประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือไม่ หรือมองว่าอะไรร้ายแรงกว่ากัน ?

อลี ดิมีร์ชีย์ : “ เราต้องเข้าใจและตระหนักว่าองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการประสานความร่วมมือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มสมาชิก และสะท้อนปัญหา ความท้าทายต่างๆทางการเมือง สังคม วัฒนธรรมที่โลกมุสลิมต้องเผชิญ การทำงานขององค์การฯซึ่งรวมถึงวิถีคิดของเราที่หมายถึงคนที่ทำงานในองค์กรนี้จึงเป็นลักษณะของการเพียรพยายามหยิบนัยแก่ประชาคมโลกในสิ่งที่ดีกว่านั้นอาจหมายถึงรวมถึงการทำให้โลกที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมและความคิดอย่างมากมายนี้ ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลาย มีขันติธรรมต่อกัน สามารถรวมตัวกันได้ในเรื่องที่ชอบธรรม อยู่ร่วมกันได้ ทำธุรกรรมร่วมกันได้ตราบไคที่ธุรกรรมเหล่านั้นไม่ขัดกับบทบัญญัติและคุณธรรมตามหลักการอิสลาม ดังนั้นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ใดก็ต้องอยู่ในกรอบ อยู่ในตราขูของปฏิกิริยาไคโรฯที่เราร่วมกันประกาศ และปฏิกิริยาฯนี้ก็เป็นที่ยอมรับและยอมรับว่าอยู่ในเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล เพียงแต่สิ่งที่เหมือนกันในวัตถุประสงค์นี้เวลาประยุกต์ใช้ต้องสอดคล้องกับชะรีอะฮ์อิสลาม (กฎหมายอิสลาม) ไม่ใช่สอดคล้องกับคุณค่าแบบตะวันตกหากปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นในประเทศที่เป็นสมาชิก จะเกิดกับชนกลุ่มน้อยที่มีได้เป็นมุสลิม หรือเกิดกับคนกลุ่มมากที่เป็นมุสลิม หรือเกิดขึ้นนอกประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) จากการกระทำของรัฐบาลที่มีได้เป็นมุสลิมกับชนกลุ่มน้อยที่เป็นมุสลิม ก็ล้วนต้องอยู่ในกรอบ ในหลักเกณฑ์ และมาตรวัดของปฏิกิริยาไคโรฯฉบับนี้ ดังนั้นเราก็จะทราบความหนักเบาหรือความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และสามารถให้คำแนะนำ ให้การช่วยเหลือให้การเยียวยา หรืออาจทำได้แค่เฝ้าสังเกตดูก็ได้ แต่สำหรับทุกๆปัญหาไม่ว่าจะเกิดในประเทศสมาชิกหรือในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกก็ต้องอยู่ในมาตรวัดเดียวกัน อย่างเช่นที่เรากำลังห้วงโยสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

¹⁶⁶ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2552 ณ ที่ทำการสำนักงานใหญ่ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย เวลา 10.00 น.

ในภาคใต้ของประเทศไทย ฝ่ายสังคม ติดตามและตั้งความหวังว่ารัฐบาลไทยจะปฏิบัติต่อพลเมืองของตนบนมาตรฐานเดียวกัน เรายังคงเชื่อมั่นเช่นนั้นอยู่จนถึงขณะนี้”¹⁶⁷

5. สุญะตุลอิสลาม มะห์ดะวีปู้ร รองอธิการบดีมหาวิทยาลัย Al Mustafa International University เมืองกุมประเทศอิหร่าน เมื่อวันที่จันทร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2009 เวลา 10.00

“OIC ถือเป็นโอกาสแก่สังคมมุสลิม หรือแก่ประชาคมมุสลิมในเมืองต้นได้ การมีอยู่ของ OIC จึงเป็นสิ่งที่ที่ดีต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แม้กระนั้น ก็ยังมีจุดอ่อนของ OIC ที่ต้องช่วยกันพัฒนา ช่วยกันประทับประคอง ประเทศสมาชิกต้องร่วมมือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันให้มากกว่านี้ มีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน

เมื่อมองถึงผลดีของการมี OIC ก็คือโลกมุสลิมที่ไม่เคยคบกัน หรือไม่มีโอกาสที่จะได้ติดต่อกัน โดยตรงหรือทางอ้อมอันเนื่องจากปัจจัยต่างๆไม่ว่าการตั้งอยู่ห่างไกลกันคนละภูมิภาคหรือแม้แต่ทวีป หรือขัดแย้งกัน แตกแยกกันก็สามารถมารวมตัวกันได้ มาพบกันได้

OIC สามารถให้การช่วยเหลือโลกมุสลิมได้ในอนาคตเช่นที่ได้กระทำมาแล้วเช่นการก่อตั้งมหาวิทยาลัยนานาชาติที่กรุงอิสลามาบาด ประเทศปากีสถาน หรือที่อุกานดา และที่ประเทศไนเจอร์ ดังนั้น เราสามารถเสนอให้ OIC ไปเปิดมหาวิทยาลัยในส่วนใดส่วนหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ ที่พูดมานี้เป็นส่วนหนึ่งที่เราสามารถผลักดัน OIC ให้ลงมือสร้างสรรค์สิ่งต่างๆได้อีก การผลักดันให้ OIC เปิดมหาวิทยาลัยขึ้นอีกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เพราะมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติที่มีอยู่ในมาเลเซียเวลานี้แตกต่างจากบรรดาที่กล่าวมาใน 3 ประเทศเพราะที่มาเลเซียมหาวิทยาลัยดังกล่าวค่อนข้างเป็นมหาวิทยาลัยจำเพาะ ยังไม่เปิดกว้าง”¹⁶⁸

สุญะตุลอิสลาม มะห์ดะวีปู้ร รองอธิการบดีมหาวิทยาลัย Al Mustafa International University เมืองกุมประเทศอิหร่าน ได้แสดงความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสตรีในโอกาสที่ได้มาเยือนประเทศไทยและเข้าเยี่ยมชมคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ศุกร์ที่ 17 ธันวาคม 2552 ว่า

“เมื่อเราพิจารณาถึงกรณีสิทธิสตรี เราต้องเข้าใจก่อนว่าอิหร่านมีวิถีที่แตกต่างจากที่เราเห็นแนวทางของรัฐบาลอิสลามและขบวนการอัลกออิดะฮ์ รัฐบาลอิสลามของอิหร่านมีประชาธิปไตย รัฐให้เสรีภาพ

¹⁶⁷ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2552 ณ ที่ทำการสำนักงานใหญ่ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย เวลา 10.44 น.

¹⁶⁸ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2009 เวลา 10.00 ณ ที่ทำการสำนักงานรองอธิการบดี มหาวิทยาลัย Al Mustafa International University เมืองกุม ประเทศอิหร่าน

อิสระภาพ พร้อมๆไปกับการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ประเทศอิหร่านจึงเป็นประเทศที่สิทธิของบุรุษและสตรีมีเท่าเทียมกัน สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านมีสมาชิกสภาผู้แทนที่เป็นสตรี ที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งบุรุษและสตรีซึ่งเมื่อก่อนเรากำหนดอายุไว้ตั้งแต่ 16 ปี และปัจจุบันนี้เรากำหนดอายุไว้ตั้งแต่ 18 ปี

ในมหาวิทยาลัยต่างๆก็มีจำนวนของนักศึกษาที่เป็นสตรีมากกว่าเพศชาย และการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั้นบุคคลต้องผ่านการสอบเข้า ดังนั้นสตรีอิหร่านได้รับการพัฒนา ได้รับสิทธิบรรดาสตรีเหล่านั้นจึงผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อได้เป็นสัดส่วนถึง 55 % ส่วนที่เหลือเป็นจำนวนของนักศึกษาชาย ในเรื่องของการคลุมฮิญาบของสตรีเราก็ไม่ได้บังคับอย่างเข้มงวดแม้เราจะเป็นรัฐอิสลาม หรือในกฎหมายอิสลามอีกหลายอย่างเราก็ไม่ได้ประยุกต์ใช้อย่างบริบูรณ์ โดยภาพรวมแล้วเราไม่ได้เข้มงวดแต่เรารับรู้ว่ประชาชนต่างมีศรัทธาในศาสนาอิสลาม ”¹⁶⁹

6. Mohen Meschi ผู้อำนวยการ Computer Research Center of Islamic Sciences เมืองกุม ประเทศอิหร่าน
เมื่อวันจันทร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2009 เวลา 18.45 น.

“ ประเทศอิหร่านก่อนการปฏิวัติไม่ได้เป็นแบบนี้ ผู้ปกครองในเวลานั้นมิได้ตั้งอยู่บนความเป็นจริงของชาติและประชาชน อย่างกรณีของสิทธิสตรีนั้นปรากฏว่ามีสตรีถึงราว 70-80 % ที่ไม่ได้รับการศึกษา โดยไม่ต้องพูดถึงสิทธิต่างๆของเหล่าสตรีและประชาชนโดยทั่วไป หากแยกเป็นประเด็นต่างๆ เช่นการศึกษา ในอดีต (ก่อนการปฏิวัติ)มีผู้ได้รับการศึกษาเพียง 200,000 กว่าคน ในจำนวนมีสตรีเพียง 5-6 % แต่ปัจจุบันมีผู้เข้าศึกษาตามสถานศึกษาต่างๆกว่า 15 ล้านคน ในจำนวนมีสตรีมากกว่า 60 % ส่วนการสาธารณสุขก็ปรากฏว่าเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้วคือก่อนการปฏิวัตินั้นมาตรฐานการสาธารณสุขของเราต่ำกว่าศูนย์แต่ปัจจุบันสิ่งต่างๆเปลี่ยนไปเราสามารถส่งออกแพทย์ได้ เรามีโรงพยาบาลใหญ่ๆในทุกเมือง เราสามารถผ่าตัดหัวใจสมอง กระดูก ฯลฯ จากอดีตที่เราไม่มีแพทย์จนปัจจุบันเรากลับมาเป็นผู้ส่งออกแพทย์ บางทีปัญหาที่คนมองสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านอาจเป็นปัญหาประชาธิปไตย อันเนื่องมาจากความขัดแย้งตะวันตกอิสลาม ถ้าปัญหาเป็นเช่นนั้นเราต้องหันมามองว่าในประเทศอิหร่านนั้นมีชนกลุ่มน้อยอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าชาวคริสต์นิกายต่างๆ ชาวไซโรแอสเตอร์หรือแม้แต่ชาวยิว คนกลุ่มน้อยเหล่านี้ล้วนมีผู้แทนของตนเองอยู่ในรัฐสภา เมื่อหันไปมองดูโลกตะวันตกเองอย่างยุโรป ไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ หรือฝรั่งเศสกลับปรากฏว่าไม่มีส.ส.

¹⁶⁹ สัมภาษณ์เมื่อวันศุกร์ที่ 18 ธันวาคม 2009 เวลา 18.30 ณ ห้องบรรยาย 406 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร

มุสลิมในรัฐสภาเลย เมื่อเกิดเหตุการณ์ฆาตกรรมสตรีมุสลิมสัญชาติอิตาลีในเยอรมันนี้ด้วยเหตุผลที่เธอสวมใส่หิญาบ แต่ไม่มีใครในโลกตะวันตกให้ความสนใจ หรือการที่เด็กๆในปาเลสไตน์ถูกสังหารทุกวัน โลกตะวันตกก็ไม่ได้ให้ความสนใจ

เมื่อพูดถึงองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) จุดแข็งขององค์การนี้อยู่การสร้างโอกาสให้โลกมุสลิมหรือชาตินาซิกที่เป็นประเทศมุสลิมได้มีโอกาสรวมตัวกันหรือพบปะกันได้ จริงๆแล้วลักษณะขององค์การอย่าง OIC น่าจะเกิดขึ้นมานานแล้ว ส่วนจุดอ่อนของ OIC ก็คือความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่เป็นเรือนร่างเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาการสังหารหมู่มุสลิม หรือสงครามต่อต้านประเทศมุสลิมโดยตะวันตกได้ โลกอิสลามไม่ได้ขาดองค์ความรู้ แต่ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ในศาสนาของตน และในอุดมคติที่ว่าอิสลามย่อมมีชัย หรือ ธรรมะย่อมชนะอธรรมนั่นเอง ปัญหาของชาตินาซิก OIC ก็คือ ประชาคมมุสลิมไม่ใส่ใจชะรีอะฮ์ (พระบัญญัติและกฎหมายอิสลาม) เรากลายเป็นคนที่ล้มวัฒนธรรมของเราเอง อีกประการก็คือ เราขาดผู้นำ

ส่วนคำถามที่ว่าเราจะตอบชาวโลกอย่างไรในประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในอิหร่านตามที่ปรากฏในสื่อตะวันตก คำถามดูเล็กน้อยแต่คำตอบนั้นใหญ่โต เราจึงต้องปูพื้นจากแรกเริ่มก่อนว่าอิสลามนั้นแตกต่างจากตะวันตก เราถือว่าวิถีอิสลามเข้ากับธรรมชาติความเป็นมนุษย์ ดังนั้นเวลาที่ตะวันตกซึ่งมักชูปรัชญามนุษยนิยมแต่เวลาออกกฎหมายกลับปรากฏว่ากฎหมายนั้นขัดแย้งกับธรรมชาติอย่างเช่นการแบ่งงานระหว่างเพศเดียวกันที่ตะวันตกกลับปล่อยให้มีการอนุญาต ส่วนอิสลามมองว่าค้านกับธรรมชาติ ปัญหาที่เกิดขึ้นมาก็คือหากมีประเทศมุสลิมใดคล้อยตามอารมณ์ ความนิยมและทัศนคติแบบตะวันตกก็จะกลับกลายเป็นทั้งความขัดแย้งกันเองในชาติและเป็นการไขว่คว้าเจปึกประตู่ให้ความเสื่อมทางศีลธรรมทะลักเข้ามาในชาติและในสังคม ศาสนาอิสลามไม่เพียงแต่พูดถึงสิทธิของมนุษย์ หรือของเด็ก ของสตรี ของลูกกำพร้า ของเพื่อนบ้าน ฯลฯ แต่ได้พูดถึงสิทธิแม้แต่ของสัตว์มาตั้งแต่ 1400 ปีมาแล้ว อิสลามสอนว่าสัตว์มีสิทธิได้รับอะไรบ้างจากเรา ตัวอย่างของการนบ์สการต่อพระเป็นเจ้า หรือการละหมาดซึ่งถือว่าเป็นสิทธิของพระเป็นเจ้าที่มีเหนือมนุษย์ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพระเป็นเจ้ากับบ่าวของพระองค์ แต่ขณะผู้เป็นมุสลิมกำลังใช้น้ำเพื่อชำระล้างร่างกายก่อนนบ์สการพระเป็นเจ้าแล้วมีสุนัขที่กระหายน้ำเดินผ่านมา อิสลามสอนว่า สุนัขตัวนั้นมีสิทธิที่จะได้ดื่มน้ำนั้นจากเรา แม้เราจะสูญเสียโอกาสใช้น้ำนั้นเพื่อชำระร่างกายใน

การนั้สการกั้ตาม นั้เป็นตัวอย่างเล็กๆที่ชี้ให้เห็นความละเอียดแห่งคำสอนอิสลามในศาสนานั้และเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตะวันตกไม่เคยรู้จักมาก่อน¹⁷⁰

7. ท่านสุญะตุลอิสลาม Mehdi Meh รองอธิการบดีฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย Al Mustafa International University เมืองกุม ประเทศอิหร่าน เมื่อวันอังคารที่ 17 พฤศจิกายน 2009 เวลา 19.00 น.

“เราควรพิจารณาว่าเหตุใดประเทศอิหร่านจึงได้รับการกล่าวหาว่ามีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนในเวลานี้ ประเทศของเรามิได้เป็นที่ท่านเห็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นที่น่าเสียดายว่าพวกท่านไม่ได้มีโอกาสเห็นอิหร่านก่อนหน้าการปฏิวัติ ในอดีตเราเคยเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกาและอิสราเอล ในเวลานั้ไม่เห็นมีสำนักข่าวใดกล่าวหาเราในเรื่องสิทธิมนุษยชน แต่หลังจากเราได้นำอิสลามมาเป็นระบอบปกครองจึงเริ่มมีเสียงครหา ดังกล่าวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆว่าเราไม่ให้สิทธิมนุษยชน

ปัญหาสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องพูดยาก รากฐานของเรากับตะวันตกนั้นแตกต่างกัน อิสลามวางอยู่บนความเชื่อเป็นสำคัญ บทบัญญัติอิสลามนั้นวางอยู่บนเหตุและผล เราจึงจำเป็นต้องใช้ปัญญา และในบางกรณีที่ดีปัญญาเข้าไม่ถึง แต่เราก็มีความมั่นใจหรือสามารถมั่นใจได้ในความถูกต้องเที่ยงแท้ของบทบัญญัตินั้นๆ ข้อพิสูจน์ในศาสนาอิสลามประกอบจากพระคัมภีร์อัลกุรอานเป็นลำดับแรกและตามด้วยซุนนะฮ์(แบบฉบับของท่านศาสดา) และตามด้วยปัญญาเป็นลำดับสุดท้าย

แม้เราจะเป็นรัฐใหม่เช่นคนหนุ่มในวัย 30 ปีแต่เรามีรัฐธรรมนูญที่สมบูรณ์ซึ่งได้นำพระคัมภีร์อัลกุรอานมาประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆรวมถึงสิทธิสตรี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหลังการปฏิวัติเราได้นำปัญญามาใช้ประกอบการปกครองและบริหารประเทศ ดังตัวอย่างเช่นการหย่าร้างสตรีได้เริ่มมีสิทธิอย่างเด่นชัดอย่างเช่นกรณีที่สามีติดยาเสพติด ภรรยาสามารถใช้สิทธินำไปสู่การโมฆะสมรสได้ นั่นคือชะรีอะฮ์(กฎหมายอิสลาม)ได้เปิดช่องให้เราปกป้องสิทธิสตรีได้

นอกจากนั้นแล้วเวลาที่เรามองประเด็นสิทธิมนุษยชนเรามองเห็นอะไร โดยทั่วไปเราได้เห็นปรากฏการณ์ดังนี้คือ คนโดยทั่วไปมองประเด็นสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นชาวไทย ชาวอเมริกัน หรือชาวยุโรป ผู้คนมักไม่ได้มองประเด็นสิทธิมนุษยชนในฐานะบ่าวของอัลลอฮ์ ในฐานะผู้สำรวจตนต่ออัลลอฮ์ และผู้ทีวันหนึ่งจะต้องกลับไปหาพระองค์และรับการพิพากษากกรรมชั่วที่ประกอบไว้ในโลกนี้จากพระองค์ ดังนั้นหากเรายอมรับความจริงที่เป็นอยู่ในสถานะบ่าวของพระองค์ เราต้องยอมรับในสถานะภาพ

¹⁷⁰ สัมภาษณ์เมื่อวันจันทร์ที่ 16 พฤศจิกายน 2009 เวลา 18.45 น. ณ ที่ทำการสำนักงานผู้อำนวยการ Computer Research Center of Islamic Sciences เมืองกุม ประเทศอิหร่าน

ต่างๆที่กำหนดไว้ในชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) และสิทธิที่ชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) กำหนดไว้เพื่อคุ้มครองสิทธิของเรา เช่นเด็กที่ยังอยู่ในท้องของมารดาที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิจากชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) ได้รับการคุ้มครองจากการทำแท้ง และจากนั้นเขาก็จะทะยอยได้รับสิทธิต่างๆที่ผันแปรไปตลอดอายุไขจนถึงความตายและแม้แต่การฝัง สิทธิของบุคคลในชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) จะคงอยู่อย่างเต็มเปี่ยมและไม่อาจถูกริดรอนได้ และชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) ก็คุ้มครองสิทธิของบุคคลโดยถ้วนหน้าไม่ว่าเขาจะเป็นมุสลิมหรือไม่ใช่ก็ตาม

เมื่อหันกลับมาดูวิธีการมองเห็นประเด็นสิทธิมนุษยชนของชาวตะวันตกเราจึงพบว่าพวกเขามองประเด็นนี้ในฐานะนักชาตินิยมไม่ใช่ในฐานะผู้ยอมรับมนุษยธรรม นอกจากนั้นเราจะเห็นคำตอบต่างๆในประเด็นสิทธิมนุษยชนที่พรูออกมาจากปากของโลกตะวันตกเราจะพบว่าล้วนมีนัยยะทางการเมือง และเป็นประเด็นทางการเมือง ดังนั้นเมื่ออิหร่าน หรือ ประเทศมุสลิมบางประเทศเป็นอริกับตะวันตก เราจึงต้องเผชิญข้อตำหนิในประเด็นสิทธิมนุษยชน แต่เมื่อใดที่เรากลับไปเป็นมิตรกับตะวันตกข้อตำหนิในประเด็นสิทธิมนุษยชนก็จะพลันหายลับตาไป”¹⁷¹

2.5 บทสรุป

การที่สังคมโลกได้รับผลจากภาวะการต้องเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ทั้งในทางบวกและลบทำให้นักวิชาการต่างพากันตื่นตัวศึกษาผลกระทบต่างๆที่มีผลต่อประเทศชาติของตน หรือภูมิภาคของตน หรือแม้แต่กลุ่มชาติพันธุ์และผลประโยชน์ของตนดังกรณีของโลกตะวันตกทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังเหตุการณ์การโจมตีตึกเวิลด์เทรดเซนเตอร์ในกรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ผลของเหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่ความจำเป็นในด้านต่างๆ และหนึ่งในความจำเป็นเหล่านั้นก็คือการศึกษาทำความเข้าใจบริบทต่างๆของโลกของเราในมุมที่กว้างและจริงจังกว่าการเป็นมาในอดีตเช่นในช่วงสงครามเย็น ประเด็นของศาสนาและอารยธรรมกลายเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้คนให้ความสนใจอย่างจริงจังเพราะนักวิชาการส่วนหนึ่งมองเห็นว่าอิทธิพลของศาสนา วัฒนธรรม อารยธรรม โลกทัศน์และประวัติศาสตร์ของอารยธรรมและความขัดแย้งเป็นปัจจัยที่ทรงพลังและล้าลึกกว่าที่ชาวโลกขัดแย้งกันด้วยปัจจัยของทัศนคติทางลัทธินิยมทางการเมืองดังที่เคยเกิดขึ้นในช่วงสงครามเย็น ปัจจุบันสิ่งต่างๆเปลี่ยนแปลงไปในภาวะของโลกาภิวัตน์แต่ศาสนา ศรัทธาและอารยธรรมของมนุษยชาติมิได้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นเมื่อชาวโลก

¹⁷¹ สัมภาษณ์เมื่อวันอังคารที่ 17 พฤศจิกายน 2009 เวลา 19.00 ในการเลี้ยงต้อนรับคณะที่มามาเยือน มหาวิทยาลัย Al Mustafa International University เมืองกุม ประเทศอิหร่านในครั้งนี้

จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในสมัยโลกาภิวัตน์อย่างใกล้ชิดมากขึ้นมาที่เคยเป็นมา การศึกษาทำความเข้าใจซึ่งกันและกันจึงนับเป็นความจำเป็นของมนุษยชาติในการดำรงอยู่ด้วยกันอย่างอารยชน

เมื่อผู้คนในภูมิภาคต่างๆ และอารยธรรมต่างๆ จำเป็นต้องเรียนรู้กันและกันอย่างเป็นวิชาการ โลกมุสลิมนับเป็นอีกกลุ่มประเทศและกลุ่มชนหนึ่งที่ชาวโลกจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องราวของประชาชาตินี้ โลกมุสลิมมีวิถีชีวิตอันมั่งคั่งด้วยความหลากหลายและความยืดหยุ่น แต่ในสายตาของผู้มิใช่มุสลิมแล้ว โลกมุสลิมที่กระจายตัวอยู่ในภูมิภาคและทวีปต่างๆ นี้กลับดูเหมือนมีลักษณะเป็นเอกภาพเช่นเอกภาพของศรัทธา การนบ้นศาสนา การใช้กฎหมายชะรีอะฮ์และแม้แต่ทัศนคติทางการเมืองระหว่างประเทศ การศึกษาทำความเข้าใจโลกมุสลิมจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อตอบสนองเหตุผลทั้งการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจและการค้า ในบรรดาประเด็นขององค์ความรู้โลกมุสลิมศึกษา ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนนับเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นประเด็นที่จะช่วยให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวโลกกับโลกมุสลิมสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นด้วยสามารถรู้จักกันและกัน และสามารถค้นพบประเด็นที่เป็นเหตุแห่งความไม่เข้าใจหรือความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่ต่างมีต่อกันได้และจากนั้นจึงสามารถนำไปสู่ผลคือคู่ทางที่ถูกต้องและเหมาะสมในการแก้ไขความไม่เข้าใจหรือความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่ต่างมีต่อกันได้

ในการศึกษาวิจัยนี้พบว่าขบวนการสิทธิมนุษยชนตามแบบโลกทัศน์ตะวันตกหรือตามการยอมรับของตะวันตกได้เกิดขึ้นในโลกมุสลิมเพื่อการปกป้องสิทธิมนุษยชน พัฒนาการเคารพต่อสิทธิของมนุษยชนมานานแล้วตั้งแต่โลกมุสลิมยังเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตกอยู่ นับได้ว่าองค์กรที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนในลำดับต้นๆ ที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิมอย่างเช่น องค์การของชาวโมร็อกโกถือว่าเป็นหนึ่งในองค์กรแรกๆ เพราะก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่เดือนธันวาคม ปีค.ศ. 1933 ที่เมืองTetoun ซึ่งในเวลานั้นอยู่ภายใต้การอารักขาของสเปน องค์กรนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ องค์การสิทธิมนุษยชนสเปน และเป็นองค์กรแบบโลกิยะ หรือ ดุนยาวิ ถัดจากนี้ยังมีกลุ่มสิทธิมนุษยชนที่รัฐอิหร่านอิสลามได้แก่กลุ่มคณะกรรมการอิหร่านเพื่อการพิทักษ์เสรีภาพและสิทธิมนุษยชน (The Iranian Committee for the Defence of Freedom and Human Rights) ซึ่งก่อตั้งขึ้นจากตัวแทนกลุ่มศาสนาต่างๆ โดยมีเป้าหมายประการแรกเพื่อยุติการทรมานนักโทษ และการสอบสวนนักโทษทางการเมืองให้โปร่งใส มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น องค์การสิทธิมนุษยชนของชาวอิหร่านดังกล่าวนี้มีผู้เคลื่อนไหวที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งคือ Mehdi Bazargan (b.1907) ผู้เป็นนักเสรีนิยมในสังคมมุสลิมที่ต่อมาได้กลายเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของอิหร่านภายหลังการปฏิวัติโค่นล้มพระเจ้าชาห์ ในภาพรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่าขบวนการสิทธิมนุษยชนในโลกมุสลิมเริ่มเผชิญกับอุปสรรคและอันตรายต่างๆ อย่างชัดเจนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 หรือหลังกรณีของBazargan เป็นต้นมาอยู่นานนับเป็นทศวรรษ

จนโลกเข้าสู่ปลายทศวรรษที่ 90 และแนวโน้มเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นนับจากการเข้าสู่สหัสวรรษใหม่เป็นต้นมา เช่นพัฒนาการในโลกอาหรับซึ่งถือเป็นกระดูกสันหลังของโลกอิสลาม ขบวนการสิทธิมนุษยชนที่มีความสำคัญที่สุดก็คือ องค์การอาหรับเพื่อสิทธิมนุษยชนซึ่งก็ไม่แตกต่างจากองค์การประเภทเดียวกันในที่อื่นๆก็คือ ความพยายามขับเคลื่อนมาตรฐานสิทธิมนุษยชนตามที่มีปรากฏอยู่ในกฎหมายนานาชาติ ขบวนการเหล่านี้ยังทำงานร่วมกับบรรดาคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนนานาชาติ

ส่วนประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐมุสลิมต่างๆกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนสากลปรากฏว่าบรรดาชาตินิยมได้ร่วมกันคิดทำขึ้นภายหลังการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อให้มีมาตรฐานและอะไรบางอย่างที่เป็นรูปธรรมที่สามารถนำมาใช้ควบคู่ไป กับกฎหมายมหาชนที่มีความเป็นสากล ในฐานะที่บรรดาชาตินิยมต่างก็ได้เป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้ประกาศใช้กฎบัตรที่เรียกร้องให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานของบุคคล บรรดาชาตินิยมจึงสมควรเป็นกลุ่มประเทศในลำดับต้นๆที่มีกฎหมายและองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เพียงแต่การประกาศสิทธิมนุษยชนขึ้นพื้นฐานที่ชาตินิยมต่างๆพากันร่างขึ้นในช่วงต้นนั้นได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงศักดิ์ในบรรดาผู้แทนจากประเทศมุสลิมบางประเทศ แต่ท้ายสุดหลังการถกเถียงหาข้อยุติและการปรับปรุงร่าง ก็มีเพียงผู้แทนจากประเทศซาอุดีอาระเบียชาติเดียวที่ขอลอนตัวจากการเข้าร่วมคำประกาศดังกล่าว การถอนตัวของประเทศซาอุดีอาระเบียบ่งชี้ถึงปัญหาการปรับตัวเข้ากันของคุณค่าที่ปรากฏอยู่ในหลักสิทธิมนุษยชนสากลกับที่มีอยู่ในชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) และนำไปสู่การที่โลกมุสลิมจำต้องผลิตหลักสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) จนในปีค.ศ. 1990 ทางองค์การที่ประชุมแห่งโลกอิสลาม (OIC) ได้ออกแถลงการณ์คำประกาศแห่งไคโรเรื่องสิทธิมนุษยชน ที่ปรากฏว่ามีความแตกต่างไปจากมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลอย่างเด่นชัด โดยคำแถลงการณ์แห่งไคโรเป็นผลผลิตร่วมกันของโลกมุสลิมที่ประกาศออกมาให้มีผลกลมกลืนกับบรรดาทัศนะที่แตกต่างกันของชาติสมาชิก OIC ทั้งเป็นที่ปรากฏว่าชาติสมาชิกต่างๆสามารถนำไปปรับใช้ในบริบทของตนได้และแถลงการณ์คำประกาศแห่งไคโรได้กลายเป็นสัจยบันที่โลกมุสลิมมีร่วมกับนานาชาติในพันธกรณีที่มีต่อสิทธิมนุษยชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนประเด็นสิทธิมนุษยชนในโลกอิสลามในสายตาชาวโลก ก็มีอยู่หลายประเด็นเช่น ปัญหาของอิหร่าน มุสลิมสุนหนี่มีประชากรเป็นชนกลุ่มน้อยที่ใหญ่ที่สุดในอิหร่าน ประมาณกันว่ามากถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งสิ้น จุดเด่นที่น่าสนใจก็คือสุนหนี่ทั้งหมดในอิหร่านมิได้เป็นประชากรที่พูดภาษาเปอร์เซียหรือฟาร์ซี ไม่ว่าจะเป็นชาวเคิร์ด บาลูจียะห์และเคิร์กมาน พวกเขาเคิร์ดนั้นเป็นที่ทราบกันมานานว่าต้องประสบกับความผิดหวังในการขอเป็นเอกราช หรือสิทธิในการปกครองตนเองจากรัฐชีอะฮ์มาแล้ว นอกจากรัฐบาลเตฮะ

รานจะไม่ให้สิทธิปกครองตนเองแล้วยังจำกัดการสิทธิในการปฏิบัติตนตามแบบอย่างและวิถีที่ควรของมุสลิมคนหนึ่งอีกด้วย วิวาทและอุปสรรคถึงสองประการที่มุสลิมคนหนึ่งเชื่อสายเคิร์ดได้รับนี้เป็นผลมาจากการที่ต้องอยู่ในรัฐที่ส่งเสริมสำนักคิดและวิถีทางศาสนาของตนเป็นหลักหรือของคนส่วนใหญ่เป็นสำคัญ ความเคลื่อนไหวครั้งสำคัญที่รัฐคุกคามต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่เป็นหนึ่งในแบบของการจำกัดกิจกรรมและบทบาทของโรงเรียนสอนศาสนาในสายสุนหนี่เกิดขึ้นในช่วงปีค.ศ 1980 และปีค.ศ 1990 หรือแม้แต่การแต่งตั้งอิมามประจำมัสยิดต่างๆก็ล้วนต้องเป็นบุคคลที่ทางฝ่ายการเมืองหรือความมั่นคงยอมรับ นอกจากนี้ยังมีปัญหาของชาวเคิร์ด ฯลฯ

เมื่อแนวทางของปัญหาพัฒนามาในลักษณะนี้ การทำวิจัยเรื่องนี้จึงย่อมเกี่ยวพันกับคำสอนของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและกฎหมายทางโลกียะ (Secular) ที่ลอกเลียนแบบจากตะวันตกไปใช้ทั่วโลกภายหลังความสำเร็จของตะวันตกในการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการล่าอาณานิคม ความจำเป็นในการศึกษาคำสอนของศาสนาอิสลามเพื่อทราบที่มาของโลกทัศน์และอารยธรรมในโลกมุสลิม และเพื่อทำการศึกษาดังกล่าวเราจึงจำเป็นต้องกำหนดความหมายที่ชัดเจนของสิทธิมนุษยชนในหลักธรรมอิสลามและในโลกทัศน์โลกียะ (Secular) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วดังนี้

6. ถ้อยแถลงต่างๆจากบรรดาโองการในพระคัมภีร์อัลกุรอานและแบบฉบับของท่านศาสดาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน คำว่า “สิทธิ” ภาษาอาหรับคือ *ฮักก์* ที่มีความหมายถึงความเป็นสัจจะ ความจริงและรวมถึงความเป็นจริงด้วยเช่นเดียวกัน คำว่า *ฮักก์* (حق) นี้มีพหูพจน์เป็น *ฮุกุก* (حقوق) ซึ่งสามารถพบปรากฏในโองการต่างๆของพระคัมภีร์อัลกุรอานเป็นจำนวนมาก อันหมายถึงพระคัมภีร์ที่เป็นทางนำของมนุษย์นี้ได้รับรองสิทธิต่างๆของมนุษยชาติซึ่งพวกเขาล้วนเป็นลูกหลานของศาสดา อาดัม ไว้ก่อนปญญาของแบบ Secular คำสอนเหล่านี้จะได้วิจัยศึกษาให้เห็นเด่นชัดแต่ขอยกมาบางส่วนเช่น “และ (มนุษย์ยังตระหนักใน) กาลเวลา แท้จริงมนุษยชาตินั้นล้วนอยู่ในความขาดทุน เว้นเสียแต่บรรดามีศรัทธา และประกอบกุศลกรรม และกำชับกันใน *ฮักก์* และกำชับกันใน *ขันติธรรม*”¹⁷²
7. คำสอนของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับสิทธิของพลเมืองผู้มีใจมุสลิมในรัฐอิสลามนั้นมิได้มีลักษณะเป็นคำสอนกว้างๆหากแต่เป็นคำสอนที่ปรากฏจำเพาะเพื่อใช้เป็นทางนำแก่มุสลิมในการปฏิบัติต่อกลุ่มชนที่นับถือศาสนาต่างๆในโลกมุสลิม คำสอนนี้เริ่มตั้งแต่การสอนให้มุสลิมรู้จักการให้เกียรติเพื่อนมนุษย์ดังปรากฏในแบบฉบับของท่านศาสดา

وكذلك عن عبد الرحمن بن أبي ليلى قال : " كان سهل بن حنيف , وقيس بن سعد , قاعدین

بالفادسية , فمروا بجنابة فقاما , فقيل لهما : إنما من أهل الأرض — أي من أهل الذمة — فقالا : " إن

¹⁷² อัลกุรอาน 103 : 1-3

- مرت به جنازة فقام , فقيل: إنها جنازة يهودي , فقال : أليست نفساً ؟ "النبي-

. (87 / 2) ซึ่งมีความหมายว่า “ วันหนึ่งได้มีขบวนแห่ศพผ่านมา ท่านศาสดา (นบี) มุฮัมมัดจึงลุกขึ้นยืนให้เกียรติ เหล่าเศาะฮาบะฮ์ (สหายและสาวก) จึงแย้งท่านว่า นี่เป็นขบวนศพของชาวยิว ท่านจึงได้กล่าวตอบว่า เรามีได้เป็นมนุษย์คนหนึ่งดอกหรือ ? สะดีย์หรือแบบฉบับของท่าน ศาสดา นี้นันท์กโดยอิมามบุคอรี¹⁷³

8. คำสอนอิสลามที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของเพื่อนมนุษย์ในการเลือกนับถือศาสนาและความเชื่อ คำสอนที่มากมายเหล่านี้่อายกมากล่าวให้เห็นเช่น “ ไม่มีการบังคับในการนับถือศาสนา ด้วยความเที่ยงตรง (ของธรรมะ) ได้รับการแจกแจงแล้ว ดังนั้นผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาอื่นนอกไปจากอัลลอฮ์และพวกอันศรัทธาต่ออัลลอฮ์ เขาได้คว่าเอาที่ยึดจับที่มั่นคงยิ่ง โดยหาไม่ทางหลุดมือไปไม่ และอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้ไต่สิน ผู้ทรงรอบรู้ ”¹⁷⁴
9. สิทธิของเพื่อนมนุษย์ในการปฏิบัติตามข้อคำสอนของศาสนาของตนในรัฐอิสลามนั้นมีปรากฏอยู่หลายแห่งด้วยกัน เราอาจดูจากที่อิมาม สะฮัน อัลบัสรีได้กล่าวไว้ในกิตาบของท่านว่า “ เมื่อพวกเขาจ่ายกาซี (ญิซญะฮ์) แล้ว (ในฐานะพลเมืองที่ดีของรัฐอิสลาม) พวกเขาสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมที่ในศาสนาพวกเขา โดยไม่เพิ่มเติมนวัตกรรมใดๆในคำสอนดั้งเดิมของศาสนาของตน ”¹⁷⁵
10. สิทธิของเพื่อนมนุษย์ (ที่มีใช้มุสลิม) ในรัฐอิสลามที่จะได้รับความเป็นธรรมจากผู้เป็นมุสลิมหรือจากรัฐอิสลาม คำสอนที่ปรากฏอยู่หลายแห่งนี้เช่น “ โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายเอ๋ย จงเป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ในฐานะพยานของอัลลอฮ์ ไม่ว่าต่อตัวของตัวเอง หรือต่อบิดามารดาทั้งสองของเจ้า หรือต่อเครือญาติใกล้ชิด ไม่ว่าต่อผู้มั่งมีหรือต่อผู้ขัดสน แท้จริงจงตระหนักว่าอัลลอฮ์ (บัญชาของพระองค์) ต้องมาก่อนเสมอ และจงอย่าปฏิบัติตามอารมณ์ในคราวที่ดองให้ความเป็นธรรม ... ”¹⁷⁶

ในส่วนประวัติและพัฒนาการของขบวนการสิทธิมนุษยชนในประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) งานวิจัยนี้ได้ศึกษาพบว่าประเทศมุสลิมโดยเฉพาะประเทศอาหรับมีพัฒนาการทางด้านสิทธิมนุษยชนก้าวหน้ามาก และในหลายๆประเทศมีองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนทั้งของรัฐและเอกชนอยู่เป็นจำนวนมากอันแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจ ความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

¹⁷³ อัล บุคอรี, ศอฮี้ฮ์ เล่ม 2 หน้า 86

¹⁷⁴ อัลกุรอาน 2 : 256

¹⁷⁵ อัลบัสรี, สะฮัน, อิมาม

¹⁷⁶ อัลกุรอาน 4 : 135

เช่น รัฐบาลโมร็อกโกเองได้มีข้อตกลงต่างๆที่กระทำไว้กับสหประชาชาติโดยเฉพาะถึง 7 ฉบับด้วยกัน ส่วนประเทศจอร์แดน รัฐบาลจอร์แดนได้จัดทำสนธิสัญญาและข้อตกลงกับองค์การสหประชาชาติ 6 ครั้งด้วยกัน โดยมีข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ทำด้วยกันถึง 7 ฉบับ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียก็ได้กระทำข้อตกลงและสนธิสัญญากับองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ 7 ฉบับด้วยกัน ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียยังพยายามก้าวไปสู่การเป็นประเทศแห่งธรรมาภิบาล โดยมีการเลือกตั้งเทศบาลนครต่างๆขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศในปีค.ศ. 2005 ก่อตั้งสมาคมนักหนังสือพิมพ์ขึ้นในปีค.ศ. 2003 นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ราชอาณาจักรฯ รัฐบาลราชอาณาจักรฯได้อนุญาตให้คณะ Human Rights Watch เข้ารับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชน คณะใช้เวลาอยู่ในราชอาณาจักรฯถึง 4 สัปดาห์เข้าพบและร่วมประชุมกับข้าราชการซาอุดีอาระเบียและตรวจเยี่ยมเรือนจำบางแห่งในซาอุดีอาระเบีย ประเทศอียิปต์ก็ได้กระทำข้อตกลงและสนธิสัญญากับองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ 7 ฉบับเช่นเดียวกันกับประเทศอาหรับต่างที่กล่าวมา มีความพยายามที่จะบรรลุสู่การเป็นธรรมรัฐ เช่นประธานาธิบดีอียิปต์ได้เสนอการปฏิรูปรัฐธรรมนูญในรูปแบบต่างๆเช่น สร้างการสอดประสานและดุลยระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ให้น้ำหนักต่อเสียงสะท้อนที่มาจากรัฐสภา ให้รัฐบาลมีส่วนร่วมในอำนาจการบริหารของประธานาธิบดีมากขึ้น ให้มีการควบคุมอำนาจการบริหารของประธานาธิบดีได้ในกรณีที่การบริหารของประธานาธิบดีอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือประเทศซีเรียก็ได้กระทำข้อตกลงและสนธิสัญญากับองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ 7 ฉบับด้วยกัน เพียงแต่ซีเรียค่อนข้างให้ความสำคัญและความละเอียดอ่อนกับทุกๆสิ่งๆที่อาจเป็นประโยชน์ต่ออิสราเอล และขอสงวนสิทธิไว้หลายประการเมื่อเทียบกับประเทศอาหรับอื่นๆ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในซีเรียก็ยังคงมีอยู่และอาจดำเนินต่อไปอีกเป็นระยะเวลาที่ยาวไกลเช่น การที่รัฐยังคงภาวะฉุกเฉินไว้ตลอดในประเทศตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม ปีค.ศ. 1963 ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนรู้สึกห่วงใยต่อลักษณะการประกาศใช้ภาวะฉุกเฉินอย่างยาวนานที่ได้ก่อให้เกิดผลในทางลบต่อสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่างๆที่พึงมีพึงได้ตามที่รัฐกระทำไว้ในข้อตกลงสากล กฎหมายของซีเรียในภาพรวมค่อนข้างมีตัวบทและมาตราต่างๆที่ขัดแย้งกับสิทธิมนุษยชนและการมีเสรีภาพในที่สาธารณะ เช่นกฎหมายมาตรา 49 ซึ่งระบุว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับพรรคภราดรอิสลาม (the Muslim Brothers Party) จะต้องถูกประหารชีวิตโดยแม้จะพิสูจน์ได้ว่ายังมิได้กระทำการใดที่ถือเป็นอาชญากรรมก็ตาม มีการลดความเป็นเอกเทศของศาลสถิตยุติธรรมด้วยการปล่อยให้คณะผู้บริหารสภาสูงซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประธานคณะเป็นผู้ทรงอำนาจเหนือกิจการของกระทรวงยุติธรรม

การวิจัยนี้ยังศึกษาพบลักษณะการดำเนินนโยบายและการตัดสินใจขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสิทธิมนุษยชนว่า การแสดงท่าทีต่อต้านการก่อการร้ายขององค์การฯมีผล

มาจาก เพื่อให้ก้าวไปตามกระแสขององค์การทั้งหลายในปีค.ศ. 2000 ที่ต่างขับเคลื่อนไปในการต่อต้านการก่อการร้าย การส่งเสริมประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน องค์การที่ประชุมอิสลามต่างเห็นพ้องถึงความจำเป็นที่จะต้องวางตัวให้เหมาะสมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ที่จะแสดงการต่อต้าน รวมถึงข้อคัดขององค์การที่มีประเทศสมาชิกส่วนใหญ่มีความเป็นประชาธิปไตยน้อยในสายตาเพื่อนร่วมโลก ในปีค.ศ. 1999 องค์การที่ประชุมอิสลามจึงกระทำข้อตกลงต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งมีผลในทางปฏิบัติในปีค.ศ. 2002 อันเป็นผลเช่นเดียวกับที่สันนิบาตอาหรับ หรือ LAS แต่ทั้งนี้้องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) แต่ทั้งนี้ได้ปกป้องสิทธิการต่อสู้เพื่อสิทธิของชาวปาเลสไตน์โดยมีข้อยกเว้นว่าการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาวปาเลสไตน์มิใช่เป็นการก่อการร้าย และอย่างก้าวที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งก็คือการจัดทำ ปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม โดยกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลามในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศชาติอิสลามครั้งที่ 19 ในปีค.ศ. 1990

การวิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ส่วนใหญ่ปกครองด้วยระบอบโลกียะไม่ใช่ระบอบอิสลามทำให้การมีมติตัดสินใจขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC)เป็นไปตามจารีตที่โลกตะวันตกวางกรอบไว้และไม่ได้เป็นไปในลักษณะเพื่อประโยชน์ทางการเมืองอิสลาม หรือนโยบาย การรวมชาติอิสลามแบบ Pan-Islam หรือการทำทลายโดยตรงใดๆกับโลกตะวันตกและพันธมิตร โดยมีข้อแม้ว่าการมีมติสอดคล้องไปตามจารีต แบบแผนแบบตะวันตกนั้นๆต้องไม่ขัดแย้งอย่างแจ้งชัดกับหลักชะรีฮ์(กฎหมายอิสลาม)

การวิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าเป้าหมายทางเศรษฐกิจมีบทบาทต่อการดำเนินนโยบายขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) เพราะองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (IDB) ต่างมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายในกลุ่มประเทศสมาชิกและในสังคมมุสลิมตามบริบททางชะรีอะฮ์ (หลักธรรมอิสลาม) เช่นที่อดีตนายกรัฐมนตรีของมาเลเซียเคยกล่าวไว้ในที่ประชุมองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ว่า เราเห็นว่าภาคเอกชนของประชาชาติอิสลามและด้วยการสนับสนุนของภาครัฐของพวกเขจะสามารถนำความสำเร็จมาสู่แผนการและยุทธศาสตร์ของเราได้ นั่นคือเราจะต้องสร้างบทบาททางธุรกิจขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ขึ้นมา และอดีตนายกบดาวิชัยของมาเลเซียก็ได้กล่าวว่า เรา(ประชาชาติอิสลาม)เป็นผู้ครอบครองทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมหาศาลไม่เพียงแต่น้ำมันที่เป็นตัวกำหนดราคาสินค้าต่างๆในตลาดอยู่ทุกวันนี้ ประเทศสมาชิกของเราจำนวนหนึ่งยังเป็นประเทศติดอันดับร่ำรวยของโลกหรือแม้แต่ปัจเจกบุคคลของเราที่อาศัยปะปนอยู่ในสังคมอื่นก็เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นจำนวนไม่น้อย

การวิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ก็มีความเป็นตัวของตัวเองอยู่ระดับหนึ่ง และไม่ได้ดำเนินกิจกรรมตามกรอบแนวคิดตะวันตกเสมอไป ความเป็นตัวตนขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ที่มุ่งเน้นรักษาคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมทำให้องค์การไม่ได้ดำเนินนโยบายลื้อไปกับแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยแบบตะวันตกเสมอไป ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าบรรดากลุ่มสิทธิมนุษยชนต่างพากันวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศสมาชิกขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ดูเพียงแค่เรื่องประชาธิปไตยอย่างเดียวก็จะพบว่าหลายต่อหลายประเทศสมาชิกมิได้มีการจัดการเลือกตั้งอย่างอิสระเสรีในการสรรหาฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ ระบบประชาธิปไตยตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรหรือหลักการขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) จึงไม่น่าใช่แบบเดียวกับมาตรฐานตะวันตก ส่วนองค์การเอกชนทั้งหลายภายในร่มขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ก็ล้วนเป็นองค์กรจัดตั้งโดยองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) เองทั้งสิ้น

การวิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าลักษณะและแนวทางการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) เป็นแบบผลลัพธ์ผสมผสาน ในประการแรกเป็นที่เข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งว่าวัฒนธรรมขององค์การสะท้อนออกมาจากผลประโยชน์ทางการเมืองที่หลากหลายของกลุ่มชาติสมาชิกอันทำให้วิธีการแก้ไขปัญหขององค์การกลายเป็นจุดอ่อนขององค์การ ในกฎบัตรมาตรา 2b ระบุถึงแนวทางการแก้ไขปัญหว่าองค์การตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ต่างๆที่บูรณาการอยู่ในอาณาเขตของชาติรัฐและไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับปัญหภายในของชาติสมาชิก กฎบัตรยังเน้นหนักกว่าทั้งนี้การแก้ไขปัญหใดๆขององค์การย่อมเป็นการแก้ไขด้วยสันติวิธีและไม่มีการใช้กำลังใดๆทั้งสิ้น

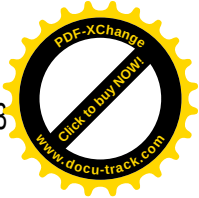
การวิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าท่าทีของประเทศสมาชิกขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยนั้นยังให้เป็นการให้เกียรติ และเชื่อมั่นในความเป็นธรรม ความโปร่งใสที่รัฐบาลไทยมีต่อพลเมืองของตนไม่ว่าพลเมืองนั้นจะนับถือศาสนาใด หรือมีเชื้อชาติอะไร ชาติต่างๆในองค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ที่น่าจะเป็นวีระบุรุษชูประเด็นภาคใต้ของไทยก็กลับเป็นมิตรต่อรัฐบาลไทยเช่น มาเลเซีย ในการประชุมครั้งที่ 5 ที่จัดขึ้นที่กัวลาลัมเปอร์ ในเดือนมิถุนายน ปีค.ศ. 1974 ตนกู อับดุล ญะลาล ผู้นำขบวนการ BNPP หรือ Barisan Nasional Pemberbasan Pattani ได้แจกจ่ายหนังสือเวียนในที่ประชุมเรียกร้องให้ช่วยเหลือให้ปัตตานีได้รับเอกราชและให้มีการห้ามส่งน้ำมันให้กับประเทศไทย แต่ที่ประชุมไม่ให้การพิจารณาใดๆต่อจดหมายร้องเรียนดังกล่าว บรรดาผู้แทนขบวนการแยกดินแดนก็ล้วนอยู่ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ในขณะนั้นแต่ก็ไม่ได้รับอนุญาตให้ปรากฏตัวในที่ประชุมอย่างเป็นทางการ และส่วนประเทศอินโดนีเซียก็เป็นประเทศที่มุ่งมั่นพัฒนาความเป็นผู้นำด้านโลกียะ (Secular) ดังนั้นจึงเล่นซ้ำบทผู้เฉื่อยชาต่อการสนับสนุนประเด็นปัญหาอย่างกรณีปาเลสไตน์ กลุ่มแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยและ

ฟิลิปปินส์ ส่วนประธานาธิบดีที่สืบต่อจากซูฮาร์โตอีก 4 คนเช่น B.J. Habibie (1998-99) Abdurrahman Wahid (1999-2001) Megawati Sukarnoputri (2001-04) และ Susilo Bambang (2004-Present) แม้จะวางตัวเป็นผู้สนับสนุนวาระที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม แต่นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลเหล่านี้ยังคงเป็นผลมาจากปัจจัยเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติที่ไม่ใช่เพราะแรงขับเคลื่อนทางศาสนา และมีความเป็นโลกียะเป็นจำเพาะ หรือในการเข้าสัมพันธไมตรีที่ด้านชนกลุ่มน้อยและสิทธิมนุษยชนขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) เมื่อ ก็ยังกล่าวซ้ำและยืนยันว่า แต่สำหรับทุกๆ ปัญหาไม่ว่าจะเกิดในประเทศสมาชิกหรือในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกก็ต้องอยู่ในมาตรวัดเดียวกัน อย่างเช่นที่เรากำลังห่วงใยสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภาคใต้ของประเทศไทย เฝ้าสังเกต ติดตามและตั้งความหวังว่ารัฐบาลไทยจะปฏิบัติต่อพลเมืองของตนบนมาตรฐานเดียวกัน เรา ยังคงเชื่อมั่นเช่นนั้นอยู่จนถึงขณะนี้

การวิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าบทบาทต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนของอิรักหลังสหรัฐอเมริกายึดครองนั้น องค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) ได้พยายามจำกัดการตอบสนอง โดยมุ่งตั้งบรรทัดฐานไว้บนเอกสารให้ประเทศอิรักมีเสถียรภาพทางการเมือง มีการอ้างอิงเพียงเล็กน้อยต่อความมุ่งหวังที่จะให้ข้อตกลงมีจิตวิญญาณอิสลามสถิตยอยู่ แทนการจัดวางเอกสารไว้บนรูปแบบเดียวที่จะส่งผลให้ประชากรอิรักกลุ่มต่างๆ บางกลุ่มอาจหลุดออกไปจากกระบวนการของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่ออนาคตของอิรัก สถานภาพขององค์การที่ประชุมอิสลาม (OIC) วางอยู่ในระดับที่ไม่กล้าตัวเข้าไปแทรกแซงการกำหนดรูปแบบของการปกครองและบริหารจัดการอิรักใหม่ในประเด็นที่อาจมีการโต้เถียงกันได้ระหว่างคุณค่าของอิสลามกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนนานาชาติ

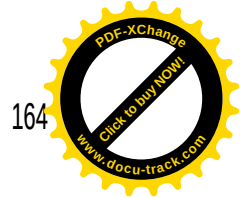
การวิจัยนี้ยังศึกษาพบว่าองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) มองว่าประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นที่ชาติตะวันตกใช้เป็นเครื่องมือใหม่ทางการเมืองระหว่างประเทศและเครื่องมือของชาตินิยมอำนาจในการครอบงำและก้าวก้าชาติต่างๆ ที่ด้อยกว่าทางเศรษฐกิจหรือสังกัดในค่ายที่ต่างจากชาติตะวันตกและผลประโยชน์ของชาติตะวันตก ประเด็นปัญหาต่างๆ ด้านสิทธิมนุษยชนได้กลายเป็นประเด็นทางการเมือง หรือถูกหยิบยกไปใช้เป็นประเด็นทางการเมืองว่าในระดับประเทศหรือในระดับนานาชาติ เป็นที่น่าเสียดายที่ในที่สุดที่ชาวโลกพลอยสืมเลือนคุณค่าและเป้าหมายที่แท้จริงของแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนไปและหลงเข้าใจแต่เปลือกของแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนที่ถูกใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองของคนบางกลุ่มบางหมู่เหล่าไป

การวิจัยนี้ยังศึกษาพบตัวผลักดันสำคัญหรือตัวหลักที่ทำให้้องค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ (OIC) ประกาศปณิญาใดโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนว่าเมื่อสหประชาชาติจัดทำและประกาศปณิญาสากลว่าด้วย

สิทธิมนุษยชนในปีค.ศ. 1948 กลุ่มชาติอิสลามก็เห็นว่าเราก็มียุทธศาสตร์คำสอนในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของมนุษย์ที่เป็นลูกหลานอาดัมอยู่แล้ว และคำสอนก็มีอยู่อย่างละเอียดและเป็นคุณูปการต่อมนุษยชาติ และจะเป็นการดียิ่งขึ้นหากได้มีการนำหลักธรรมคำสอนเหล่านั้นมาจัดเข้าเป็นหมวดหมู่สะดวกแก่การศึกษา ทำความเข้าใจ และนำไปใช้สังคมต่างๆของชาติที่เป็นสมาชิก เป็นการจัดระเบียบชาติสมาชิกให้เข้าสู่บรรทัดฐานคุณธรรมและหลักธรรมเดียวกัน ทั้งยังเป็นการลดทอนอคติและความเข้าใจผิดของชาติตะวันตกต่อประเทศมุสลิมด้วยที่มักถูกมองว่า ราษฎรในประเทศเหล่านี้ไม่ได้รับสิทธิมนุษยชนตามที่ควร ทั้งหมดนี้เป็นที่มาของการจัดทำและประกาศปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการหรือตามกระบวนการขั้นตอนงานแต่เป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ ชาตมุสลิมต้องกระทำและมีปฏิญญาเพื่อสิทธิมนุษยชนที่เป็นผลผลิตจากมรดกทางอารยธรรม วิถีชีวิตของประชาคมมุสลิมที่เราเรียกว่าศาสนาอิสลาม ไม่ได้เป็นของนอกกายหรือมีที่มาจากตะวันตก และเป็นสิ่งเหมาะสมแก่การประยุกต์ใช้ในสังคมของเราและประเทศชาติของกลุ่มชาติสมาชิกองค์การที่ประชุมอิสลาม หรือ OIC เพราะเป็นวัฒนธรรมของเนื้อในเป็นอารยธรรมของประชาชาติอิสลาม และเป็นวิถีชีวิตของมุสลิมและที่สำคัญมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันคือเป็นการคุ้มครองสิทธิที่ชอบของมนุษยชาติเฉกเช่นเดียวกัน

.....

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

อัลกุรอาน

อัล บุกอริย์, อัล สอฮีฮ์ เล่ม 2

อัลบัสรี, สะซัน, อิมาม

เอกสารภาษาอังกฤษ

Abaid, Nisrine. (2008). Sharia, Muslim State and International Human Rights Treaty Obligations: A Comparative Studies. London: British Institute of International and Comparative Law.

Afshari, Reza. (2001). Human Rights in Iran: The Abuse of Cultural Relativism. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Akbarzadeh, Shahram. Edited. (2008). Islam and Human Rights in Practices: Perspective across the Ummah. New York: Routledge.

Allain, Jean. (2004). International Law in the Middle East: Closer to Power than justice. England: Ashgate Publishing Company.

Braveboy-Wagner, Jacqueline Anne. (2009). Institution of the Global South. New york: Routledge.

Chase, Anthony. (2006). Edited. Human Rights in The Arab World. Philadelphia: University of Pennsylvania.

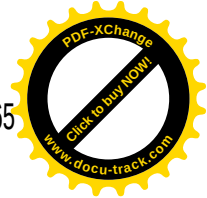
Committee on Human rights (1993). Scientists and Human Rights in Syria. Washington, D.C.: National Academy Press.

Dukata, David J. (2007). Flames of War. New York: Nova Science Publishers Inc.

Esposito, John. (1995). The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World *Volume 2* . New York : Oxford University Press.

Human Rights Watch. (2007). Syria: No Room to Breathe. New York : Human Rights Watch.

Hunter, Shireen T. (2005). Edited. Islam and Human Rights : Advancing a U.S.-Muslim Dialogue. Washington D.C.: Center for Strategic and International Studies.

- Inamate, Ufot. (2001). B. Foreign policy decision-making in Nigeria. London: Associated University Presses.
- Johnsson, David J.(2006). Islamic Economics and the Final Jihad: The Muslim brotherhoods to the Leftists/Marxist Islamist Alliance . USA.
- Kammingka, Mento T. (1992). Inter-State Accountability for Violation of Human Rights. USA: The University of Pennsylvania Press.
- Legum, Colin. Edited. (1981). Crisis and conflicts in the Middle East: the changing strategy : from Iran to Afghanistan. New York: Holmes &Meier Publishers, Inc.
- Leverette, Flynt. (2005). Inheriting Syria: Bashar's Trial by Fire. Washington, D.C.: The Brookings Institution.
- Sheikh, Naveed S.(2003). The New Politics of Islam : Pan-Islamic Policy in a World of States. Great Britain: RoutledgeCurzon.
- Yegar, Moshe.(2002). Between Integration and Secession : The Muslim Communities of the southern Philippine ,Southern Thailand and Western Burma/Myanmar. USA: Lexington Books.

<http://www.arabicnews.com>

<http://www.arabhumanrights.org>

<http://www.ccdh.org.ma/spip.php?article1620>/accessed: June, 2009.

<http://www.ettihad-sy.net/modules.php?name=News&file=article&sid=9129>

<http://www.upenn.edu/pennpress/book/14158.html>

บทที่ 3

กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในเรื่องนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม

3.1 ความเป็นมา

ปัญหาชนกลุ่มน้อยถือเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญของสังคมโลกอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยเฉพาะในปัจจุบันซึ่งมีกระแสการเรียกร้องปกครองตนเองของชนกลุ่มน้อยมากขึ้น ทั้งนี้เพราะชนกลุ่มน้อยมีความเป็นชาติพันธุ์ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ทักษะคติ ความเชื่อ ศาสนา ประวัติศาสตร์เอกลักษณ์ และค่านิยมของตน แต่ต้องอยู่ร่วมกับชนกลุ่มใหญ่หรือกับชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์อื่น จึงมักเกิดปัญหาความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันและนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก¹⁷⁷ ปัญหาชนกลุ่มน้อยมักเป็นปัญหาที่สะสมมาเป็นระยะเวลายาวนาน สาเหตุประการหนึ่ง อาจเป็นผลมาจากการกระทำของชนกลุ่มใหญ่ โดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน (Prejudice and discrimination) ตลอดจนความไม่สมดุลทางการเมือง เศรษฐกิจ-สังคม และขาดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์¹⁷⁸

โดยทั่วไปวิกฤตความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และชนกลุ่มน้อยถือเป็นปัญหาความมั่นคงภายในของแต่ละประเทศที่ประชาคมโลกไม่สมควรที่จะเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ในความเป็นจริงจะเห็นได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่ความขัดแย้งเกิดขึ้น ผลกระทบจากความขัดแย้งนั้นก็จะแพร่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง จนบางครั้งองค์การระหว่างประเทศก็จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อช่วยหาวิธีคลี่คลายปัญหา ดังจะเห็นได้จากปัญหาความขัดแย้งอันสืบเนื่องมาจากเรื่องชาติพันธุ์และชนกลุ่มน้อยในโลกมุสลิมในหลาย ๆ กรณี อาทิเช่น การสังหารหมู่ชาวมุสลิมที่บอสเนียเฮอร์เซโกวีนา (Bosnia Herzegovina) และที่โคโซโว (Kosovo) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล ปัญหาแคชเมียร์ (Kashmir) ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอินเดีย ปัญหาการเรียกร้องเอกราชในเชเชเนีย (Chechnya) การต่อสู้เรียกร้องการปกครองตนเองในอาเจะห์ (Aceh) ของอินโดนีเซียและบนเกาะมินดาเนาของฟิลิปปินส์ เป็นต้น

¹⁷⁷ Anas, Alex. 2002. "Prejudice, exclusion, and compensating transfers: the economics of ethnic segregation" Journal of Urban Economics. Vol.52 www.academicpress.com . pp.409 – 432

¹⁷⁸ อนงค์ทิพย์ เอกแสงศรี, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: ทฤษฎี ปฏิบัติและแนวโน้ม, เอกสารประกอบการ

กรณีปัญหาดังกล่าวเหล่านี้ นอกจากจะทำให้ประชาคมโลกยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือแล้ว ยังเป็นประเด็นที่ประชาคมมุสลิมโลกต้องหันมาให้ความสนใจ อันเป็นภารกิจหน้าที่ที่หลีกเลี่ยงมิได้ภายใต้กรอบแห่งความเป็นประชาชาติอิสลาม (Islamic Ummah) และกรอบแนวคิดเรื่องภราดรภาพอิสลาม (Islamic Brotherhood) ดังที่มีปรากฏอยู่ในส่วนหนึ่งของหลักคำสอนทางศาสนาว่า “แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นพี่น้องกัน”¹⁷⁹ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัดเองได้อธิบายไว้ว่า

“ในความสัมพันธ์ระหว่างกัน มุสลิมนั้นเปรียบเสมือนอาคารหลังหนึ่ง ซึ่งที่ทุกส่วนของอาคารนั้นจะเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่กัน” ในรายงานของอะนัส อิบน์ มาลิก ท่านศาสนทูตมุฮัมมัดได้กล่าวว่า “ไม่มีคนหนึ่งคนใดจากพวกท่านจะมีความศรัทธาที่แท้จริง จนกว่าเขาจะให้สิ่งที่พี่น้องมุสลิมของเขาปรารถนาเหมือนดังที่เขาปรารถนาจะได้เพื่อตัวเอง” अबดุลลอฮ์ อิบน์ อุมร์ ได้อ้างถึงคำกล่าวของศาสนทูตมุฮัมมัดที่ว่า “มุสลิมนั้นเป็นพี่น้องกัน เขาจะต้องไม่ทำอันตรายต่อมุสลิมคนอื่น หรือปล่อยให้อันตรายกระทำต่อพี่น้องของเขา หากเขาช่วยเหลือในสิ่งที่พี่น้องของเขาต้องการ อัลลอฮ์ก็จะช่วยเหลือในสิ่งที่เขาต้องการ และหากเขาปกป้องคุ้มครองมุสลิม อัลลอฮ์ก็จะปกป้องคุ้มครองเขาในวันแห่งการฟื้นคืนชีพ”¹⁸⁰

หลักการในเรื่องประชาชาติอิสลามและภราดรภาพอิสลามระหว่างผู้ศรัทธาดังกล่าว ทำให้ประชาคมมุสลิมตระหนักถึงความผูกพันภายใต้ร่มธงแห่งอิสลามเดียวกัน รวมทั้งมีความสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อกันในการช่วยเหลือและขจัดปัดเป่าความเดือดร้อนต่าง ๆ การที่ความเป็นประชาชาติมีความสำคัญเหนือความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ สัญชาติ ภาษา ฐานะ หรือผลประโยชน์ใด ๆ นั้น ความผูกพันของคนมุสลิมจึงดำรงอยู่ได้แม้ในสภาพที่มีเส้นเขตแดนของรัฐมาจิดคั่น และเมื่อเส้นเขตแดนของรัฐมีอาจที่จะจำกัดการมีความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมด้วยกันแล้ว จึงไม่เป็นที่สงสัยว่าประเด็นความเดือดร้อนของมุสลิมที่ดำรงอยู่เป็นชนกลุ่มน้อยในรัฐใดรัฐหนึ่งก็จะได้รับความสนใจและความห่วงใยจากประชาคมมุสลิมโลก

ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่ก็เพิ่งได้รับความสนใจอย่างเป็นระบบเมื่อไม่นานมานี้ โดยเฉพาะเรื่องบทบาทของพวกเขา สถาบันกิจการชนกลุ่มน้อยมุสลิม (The Institute of Muslim Minority Affairs) ได้รับการก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1976 ที่มหาวิทยาลัยคิงส์อับดุลอะซีซ ในกรุงญิดดะฮ์

¹⁷⁹ อัล-กุรอาน 49 : 10

¹⁸⁰ Mohammad el-Selim and Mounir el-Sayed, “The OIC : A general profile”, in Mohammad el-Selim (ed.), The OIC in Changing World (cairo: Cairo University Press,1994), p.19

ชาวคูดีอาระเบีย วารสารของสถาบันนี้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานชิ้นเยี่ยมอย่างต่อเนื่องในกรุงลอนดอน นอกจากนั้น การสัมมนาในระดับระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิมก็มีการจัดขึ้นหลาย ๆ ครั้ง เริ่มจากที่กรุงลอนดอนในปี 1978 ต่อมาก็จัดขึ้นอีกเมื่อปี 1981 ที่กรุง Sherbrooke ประเทศแคนาดา และจัดขึ้นอีกในกรุง Perth ประเทศออสเตรเลียในปี 1984 และอีกหลาย ๆ ครั้ง มีการศึกษาเรื่องมุสลิมชนกลุ่มน้อยมากขึ้นจนทำให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ หน่วยงานที่เชี่ยวชาญด้านนี้เริ่มมีปรากฏให้เห็น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีการเชื่อมต่อทางการสื่อสารและการทำตลาดสื่อสิ่งพิมพ์ พัฒนาการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นการเสริมพลังให้อัตลักษณ์มุสลิมมีความแข็งแกร่งภายในมุสลิมชนกลุ่มน้อยของแต่ละประเทศ และท้ายที่สุดอาจส่งผลถึงแบบแผนที่มุสลิมชนกลุ่มน้อยเคยถูกปฏิบัติในประเทศหรือดินแดนที่พวกเขาอาศัยอยู่ สิ่งที่ยังขาดหายไปอาจจะเป็นเรื่องการมีตัวแทนของแต่ละมุสลิมชนกลุ่มน้อยอย่างเป็นทางการในสถาบันรัฐที่ใหญ่ที่สุดของโลกอิสลามอย่างองค์การการประชุมอิสลาม (OIC)

อย่างไรก็ตาม แม้ชนกลุ่มน้อยมุสลิมจะไม่มีสถานะอันใดในกฎบัตรและโครงสร้างของ OIC แต่ OIC ก็ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการช่วยเหลือประชาคมมุสลิมที่ถูกกดขี่ได้ โดยเฉพาะในกรณีที่พวกเขาไร้ซึ่งที่พึ่งพา ภาระหน้าที่ดังกล่าวทำให้ OIC จัดเป็นองค์กรที่มีสถานะพิเศษ นั่นคือจะต้องปกป้องสิทธิของประชาคมชาติพันธุ์ร่วมศาสนา (co - religionist ethnic communities) ในรัฐที่ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มียุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคที่ไหนทำกัน คงมีก็แต่สหภาพยุโรป (European Union) ที่เพิ่งให้ความสนใจอย่างจริงจังต่อการปกป้องคุ้มครองชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในรัฐอธิปไตยที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเมื่อ 20 กว่าปีที่ผ่านมานี้เอง แต่ OIC ได้ยกกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมขึ้นมาพิจารณาในการประชุมตั้งแต่ปี 1972 แล้ว นับจากนั้นเป็นต้นมา OIC จึงเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเข้าไปช่วยคลี่คลายปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ เช่น ฟิลิปปินส์ อินเดีย แคมเบียร์ บัลแกเรีย ฯลฯ

ในกรณีของประเทศไทยนั้น OIC เริ่มสนใจปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจังเมื่อคราวเกิดเหตุการณ์ยิงถล่มมัสยิดกรือเซะเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2547 และเหตุการณ์ประท้วงที่อำเภอตากใบเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 จนเกิดโศกนาฏกรรมตายหมู่ 86 ศพ เป็นข่าวใหญ่โตไปทั่วโลก และ OIC ได้รับเชิญจากรัฐบาลไทยให้มาพบผู้นำมุสลิมไทยและบุคคลสำคัญของรัฐบาลเพื่อทำความเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อปลายเดือนเมษายน 2550 รัฐบาลไทยได้เชิญเลขาธิการ OIC พร้อมคณะมาเยือนอีกครั้ง การมาของ OIC แม้จะมาในฐานะแขกของรัฐบาล แต่ก็สร้างความหวาดระแวงให้แก่บางหน่วยงานของรัฐ เพราะเกรงจะกระทบถึงอำนาจอธิปไตยและความมั่นคงของชาติ ด้วยเหตุนี้ จึงมีการตั้งข้อสังเกตและวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานา ทั้ง ๆ ที่เรายังไม่ได้ศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศ

ต่าง ๆ เลย ดังนั้น หากเราขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงก็อาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนินนโยบายต่างประเทศและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่สิ้นสุดได้

ที่สำคัญคือ ในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้เกิดมิติใหม่ในทางนโยบายศาสตร์ (Policy science) คือ ความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนระหว่างนโยบายภายในประเทศ (domestic policy) และนโยบายต่างประเทศ (Foreign policy) และมีแนวโน้มที่จะเป็นนโยบายเดียวกันจนไม่สามารถแยกจากกันได้เหมือนในอดีต ฉะนั้น เพื่อจะนำไปสู่มิติแห่งความร่วมมือและการแข่งขันระหว่างประเทศและผลประโยชน์ของชาติต่อไป¹⁸¹ จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินนโยบายของชาติมากขึ้นและรู้เท่าทันกระแสสังคมโลกอย่างกว้างขวาง

เมื่อพิจารณาจากหลักการและเหตุผลต่าง ๆ ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม ซึ่งมีคำถามวิจัยที่สำคัญว่า OIC มีการดำเนินงานและมีบทบาทในการช่วยเหลือมุสลิมชนกลุ่มน้อยที่ถูกกีดรอนสิทธิอย่างไร และไทยควรดำเนินความสัมพันธ์กับ OIC และโลกมุสลิมอย่างไร ในประเด็นปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

1 เพื่อศึกษาถึงบทบาทและนโยบายของ OIC ในการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม (ในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกของ OIC)

2 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะปัญหาและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ ในความพยายามที่จะคลี่คลายปัญหาดังกล่าว

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1 ชนกลุ่มน้อยมุสลิม (Muslim minority)

ในงานศึกษานี้ คำว่า “ชนกลุ่มน้อยมุสลิม” นั้น ผู้วิจัยขอหยิบยืมคำจำกัดความของ Ali Kettani ผู้เชี่ยวชาญเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิม โดยเขาได้ให้นิยามอย่างง่าย ๆ ไว้ว่า ชนกลุ่มน้อยมุสลิมก็คือ “ประชาคมมุสลิมของรัฐที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของ OIC (โดยไม่คำนึงถึงจำนวนประชากรมุสลิมเทียบกับ

¹⁸¹ พงษ์ศานต์ พันธุลาภ, **สังคมชุมชนระหว่างประเทศ** (กรุงเทพฯ: ส.เสริมมิตรการพิมพ์, 2546) หน้า 156

ประชากรทั้งหมดของประเทศ)¹⁸² Kettani แบ่งกลุ่มประชาคมมุสลิมชนกลุ่มน้อยออกเป็น 3 กลุ่ม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของรากเหง้าทางประวัติศาสตร์และสถานการณ์ปัจจุบันของชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น คือ

1.) เป็นพวกที่เคยเป็นชนกลุ่มใหญ่ (ในพื้นที่) แต่ต่อมาภายหลังต้องสูญเสียอำนาจและเกียรติยศชื่อเสียงไป และเมื่อขนาดหรือจำนวนประชากรลดลง ตลอดจนการถูกคุกคาม พวกเขาจึงกลายเป็นชนกลุ่มน้อย ประเภทแรกอาจดูได้จากกรณีของปาเลสไตน์ เอธิโอเปีย บอสเนีย – เฮอร์เซโกวีนา และฟิลิปปินส์ เป็นต้น

2.) พวกที่เคยเป็นชนกลุ่มน้อย แต่เป็นกลุ่มที่ครองอำนาจปกครองบ้านเมือง ต่อมาภายหลังอำนาจการปกครองดังกล่าวนี้ต้องจบสิ้นลง อาทิเช่น กรณีของอินเดียและบัลข่าน (Balkans) เป็นต้น

3.) พวกที่ไม่ได้เป็นมุสลิมมาแต่เดิม แต่ต่อมาภายหลังได้หันมายอมรับนับถือศาสนาอิสลาม ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ไม่ใช่มุสลิม เช่น มุสลิมในศรีลังกา หรือ มุสลิมในบัลแกเรีย เป็นต้น

จากการแยกประเภทของชนกลุ่มน้อยมุสลิมดังกล่าว งานศึกษานี้จะใช้กรณีของแต่ละประเภทเป็นกรณีศึกษา อันได้แก่

1. แนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมโมร็อกโกในฟิลิปปินส์ (ประเภทที่ 1)
2. แนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมอินเดียและกรณีแคชเมียร์ (ประเภทที่ 2)
3. และแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรีย (ประเภทที่ 3)

2 มุสลิมและอิสลาม

แม้คำว่าอิสลามและมุสลิมจะเป็นคำธรรมดาสามัญที่รู้จักกันทั่วไป แต่ก็ยังมีการใช้สลับกันอย่างไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการให้คำจำกัดความและแยกแยะความหมายของทั้งสองคำดังกล่าวไว้ให้เป็นที่ชัดเจนดังนี้

1.) อิสลาม คือ ศาสนาที่มีความหมายในแง่หลักความเชื่อ ศาสนพิธีกรรม หลักคำสอน พิธีกรรม อุดมการณ์ เครื่องควบคุมยึดเหนี่ยวจิตใจและพฤติกรรม และกรอบแนวทางการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งสะท้อนออกมาจากหลักคำสอนของศาสนาอิสลามโดยตรง เช่น การแต่งกาย การ

¹⁸² M. Ali Kettani, Muslim Minority in the World (Lahore: Services Book Club, 1990), p. 161

รับประทานอาหาร การใช้ชีวิตคู่ การเป็นผู้นำ ตลอดจนหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ที่ศาสนาได้วางกฎเกณฑ์ไว้ เป็นต้น กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การศึกษาเกี่ยวกับอิสลามเป็นการศึกษาในสิ่งที่ เป็นภาวิตถ์ (objective) ที่มีความแน่นอนในสาระของตัวเอง โดยไม่เปลี่ยนแปลงไปตามตัวแปรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ภูมิภาค หรือยุคสมัย

2.) มุสลิม ไม่ได้หมายถึงสาระของตัวหลักการศาสนาหรือสิ่งที่สะท้อนออกมาจากหลักการของศาสนาโดยตรง แต่มีความหมายในแง่ของบริบทที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม หรือสิ่งที่สะท้อนออกมาจากอิสลาม และถูกหล่อหลอมรวมกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น คนมุสลิม ชาวมุสลิม สังคมมุสลิม โลกมุสลิม รวมไปถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนมุสลิม เช่น กลุ่ม ชุมชน องค์กร สมาคม ประเพณี เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องของอัตวิสัย (subjective) ที่มีความแปรผันไปตามสภาพของวัฒนธรรม พื้นที่ และยุคสมัย รวมทั้งมีพลวัต ความหลากหลาย และไม่ใช่สิ่งที่เป็นเนื้อเดียวกัน

สำหรับงานวิจัยนี้ แม้ว่าจะเป็นการศึกษาแนวทางการปฏิบัติของ OIC ที่มีต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมซึ่งเป็นอัตวิสัย แต่ปัจจัยที่เป็นรากฐานสำคัญของ OIC และชาวมุสลิมทั้งหมดนั้นมาจากศาสนาอิสลามซึ่งเป็นภาวิตถ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอทำความเข้าใจในเบื้องต้นร่วมกันว่าในการศึกษาถึงปรากฏการณ์เกี่ยวกับมุสลิมก็จะต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่ เป็นภาวิตถ์ของมุสลิมด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เนื้อหาส่วนใหญ่ยังคงเน้นการอธิบายถึงปรากฏการณ์ทางสังคมศาสตร์มากกว่า

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิวัฒนาการและการเปรียบเทียบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ อันได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินเดีย และบัลแกเรีย กรอบการวิเคราะห์ของการศึกษาคือการพยายามเข้าใจ “บทบาทและนโยบายของ OIC ที่มีต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม” ใน 3 ด้านด้วยกันคือ

1. เปรียบเทียบลักษณะความทุกข์ยากของชนกลุ่มน้อยมุสลิมในแต่ละกรณี อันส่งผลให้ OIC หันมาให้ความสนใจต่อปัญหาดังกล่าว
2. เปรียบเทียบแถลงการณ์และมติของ OIC เกี่ยวกับประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม อันจะทำให้เข้าใจจุดยืนและนโยบายของ OIC ที่มีต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิม
3. เปรียบเทียบผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับ OIC ในประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม อันจะทำให้เข้าใจท่าทีของแต่ละรัฐต่อบทบาทของ OIC ซึ่งท่าทีที่แตกต่างกันนั้น นำมาซึ่งผลของการมีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันตามไปด้วย

ทั้ง 3 ด้านนี้เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ในเรื่องปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม อันจะเป็นแนวทางของไทยต่อไปในอนาคตในการติดต่อสัมพันธ์กับ OIC ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม แม้การศึกษาตามกรอบการวิเคราะห์นี้จะพอเพียงต่อการทำความเข้าใจนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม แต่การอธิบายกรอบแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสากลกับอธิปไตยของรัฐ ก็อาจทำให้เราเข้าใจปรากฏการณ์ร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษามากขึ้น

แนวคิดสิทธิมนุษยชนสากลกับอธิปไตยของรัฐ

โดยทั่วไปปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิและความผูกพันระหว่างประชาชนกับรัฐบาลภายในรัฐ แต่เมื่อประชาชนและองค์กรของประเทศที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้เรียกร้องให้รัฐบาลเคารพสิทธิของประชาชนอย่างเข้มงวด พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรเอกชนนอกประเทศ ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนจึงไม่ได้เป็นปัญหาภายในประเทศอีกต่อไป โดยเฉพาะในยุคหลังสงครามเย็นซึ่งเป็นยุคที่เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนจึงกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศไป

สิทธิมนุษยชน โดยทั่วไปหมายถึง “สิทธิและความสำราญใจต่างๆ ที่มนุษย์ทุกคนควรจะได้รับในฐานะที่เกิดมาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของมนุษยชาติ”¹⁸³ ความคิดที่เป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชนนั้นประกอบไปด้วย “การฆาตกรรม การสังหาร การจองจำเป็นทาส การเนรเทศ และการกระทำอื่นๆ ที่ไ้รมนุษยธรรม ที่กระทำต่อประชากรพลเรือนทั้งก่อนหรือระหว่างสงคราม หรือการสังหารด้วยเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ หรือศาสนาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอันหนึ่งอันใดที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลอาชญากรรมสงคราม โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นการละเมิดต่อกฎหมายท้องถิ่นของประเทศที่การกระทำผิดเกิดขึ้นหรือไม่”¹⁸⁴ หลุยส์ เฮนกิน (Louis Henkin) ได้กล่าววาระบบการเมืองระหว่างประเทศได้ยอมรับว่าสิทธิมนุษยชนเป็น **ระบบค่านิยมหนึ่ง**ที่มีความสำคัญในการเมืองระหว่างประเทศ ที่ซึ่งในที่สุดได้กลายเป็น **บรรทัดฐานและเครื่องมือตัดสิน** การกระทำของประเทศหนึ่งๆ¹⁸⁵

ลิ่งคลาเธอร์เห็นว่าประชาคมการเมืองสมัยใหม่ไม่สามารถจะแบ่งแยกประชาชนออกเป็นพวกเรา-พวกเขาได้ แต่จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมและเปิดกว้าง

¹⁸³ (Jack Donnelly, 1989)

¹⁸⁴ Chris Brown, *International Relations Theory* (New York: Harvester Wheatsheaf, 1992) p. 107

¹⁸⁵ Ibid., p. 110

โดยเฉพาะนักทฤษฎีวิพากษ์ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปลดปล่อยมนุษย์และสังคมให้เป็นอิสระจากการกดขี่ของชนชั้น ระบบการเมือง และการเมืองระหว่างประเทศแบบเก่าในยุคเวสฟาเลีย พวกเขาจึงให้ความสนใจต่อการศึกษารื่องสิทธิในการกำหนดใจตนเอง ความสำคัญของมนุษยธรรมสากล บรรทัดฐานสากล ความแตกต่างทางวัฒนธรรม สิทธิสตรี และมนุษย์ในฐานะเป็นปัจเจกชนอิสระ ทั้งนักทฤษฎีวิพากษ์และนักทฤษฎีหลังสมัยใหม่ได้ท้าทายต่อความคิดเรื่องชาติและรัฐที่มีสิทธิเป็นอิสระของตนเอง (right to autonomy)¹⁸⁶ นักทฤษฎีหลังสมัยใหม่ไม่ยอมรับความสำคัญของเหตุผล (Reason) ประวัติศาสตร์ (History) อำนาจอธิปไตยของรัฐ อำนาจอธิปไตยของบุคคลหรือชนชั้นสากลที่นักปรัชญาการเมืองยุครู้แจ้งนำมาเป็นหลักการสำหรับอ้างอิงที่มาของอำนาจแทนที่**อำนาจของพระเจ้า (God) ซึ่งได้ตายไปแล้ว** ภายหลังที่มนุษย์รู้จักใช้เหตุผลแสวงหาความรู้จากธรรมชาติได้ด้วยตนเอง¹⁸⁷

ด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบันปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนสากลกับอำนาจอธิปไตยของรัฐจึงถือเป็นปัญหาที่มีการถกเถียงกันอย่างมากระหว่างนักทฤษฎีการเมืองสองสำนัก คือ สำนักสังคมนิยมและสำนักอุดมคตินิยมและเสรีนิยมใหม่ นักทฤษฎีสัจนิยมมักอ้างถึงความเป็นองค์กรสูงสุดของรัฐอธิปไตย ธรรมชาติที่เลวร้ายของมนุษย์ ความเป็นอิสระของการเมืองและการเมืองระหว่างประเทศ และความสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติในการให้ความสำคัญสูงสุดต่อผลประโยชน์แห่งชาติมากกว่าเรื่องมนุษยธรรม โดยเฉพาะปัญหาความอยู่รอดของชาติและการต่อสู้เพื่ออำนาจอธิปไตยระบบการเมืองที่เป็นอนาธิปไตย ส่วนนักทฤษฎีอุดมคตินิยมและเสรีนิยมใหม่มีความเห็นตรงข้ามกับนักทฤษฎีสัจนิยม โดยเห็นว่าธรรมชาติมนุษย์นั้นดี มีเหตุผล และมีสิทธิมนุษยชนมาแต่กำเนิด ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นเรื่องของความร่วมมือ ความปรองดองมากกว่าความขัดแย้ง และอำนาจอธิปไตยของรัฐเป็นสิ่งที่มนุษย์และสังคมเป็นผู้สร้างขึ้น (social construct) ดังนั้น จึงสามารถแก้ไขปรับปรุงได้เพื่อทำให้มนุษย์ได้รับเสรีภาพ อิสรภาพ ความเท่าเทียมและความมั่งคั่ง และโลกมีสันติภาพและความมั่นคง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์มากกว่าการรักษาอธิปไตยของรัฐซึ่งถูกมองว่าเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยให้นุษย์บรรลุเป้าหมายดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ภายหลังสงครามเย็น องค์การระดับโลกโดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนและความมั่นคงของมนุษย์มากขึ้น และเห็นว่ารัฐอาจถูกแทรกแซงได้ถ้ารัฐบาลนั้นล้มเหลวในการให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน และมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง เช่น

¹⁸⁶ Kimberly Hutchings, *International Political Theory* (London: Sage Publications, 1999) p.138

¹⁸⁷ Ibid., p. 140

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การละเมิดสิทธิชนกลุ่มน้อย ฯลฯ ทั้งนี้เนื่องการระหว่างประเทศได้มีมาตรการและการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อบังคับให้การดำเนินนโยบายทั้งภายในและต่างประเทศของประเทศต่างๆ คำนึงถึงหลักมนุษยธรรมมากขึ้น ซึ่งถือว่าการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างสำคัญ เพราะเป็นการลดความสำคัญของอำนาจอธิปไตยของรัฐลง ในขณะที่ให้ความสำคัญต่อสิทธิของมนุษย์และความสำคัญของการเป็นมนุษย์มากขึ้น โดยการพูดถึงความมั่นคงของมนุษย์แทนความมั่นคงของรัฐ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกลายเป็นความสัมพันธ์แบบใหม่

แนวคิดภราดรภาพอิสลาม (The Concept of Islamic Brotherhood)

องค์ประกอบหนึ่งในคุณค่าแห่งศาสนาอิสลามคือ คุณค่าแห่งการเป็นพี่น้องกันของมนุษย์ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธาในเอกภาพและความเป็นสากลของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของที่ได้รับการเคารพภักดี สำหรับมุสลิมแล้วพระเจ้ามีเพียงองค์เดียวคือ ผู้ทรงให้กำเนิด ผู้ทรงประทานเครื่องยังชีพ ผู้ทรงพิพากษา ผู้ทรงอภิบาลสากลจักรวาล สำหรับพระองค์แล้ว ฐานะทางสังคม ชาติที่เหนือกว่า หรือวงศ์ตระกูล ล้วนแล้วแต่ไม่มีความสำคัญ ต่อหน้าพระองค์นั้นมนุษย์มีความเท่าเทียมกันและเป็นพี่น้องกัน¹⁸⁸

มุสลิมเชื่อในความเป็นเอกภาพของมนุษย์จากที่มาแห่งการบังเกิด ดันตอแห่งชาติพันธุ์ และในเป้าหมายสุดท้าย เพราะที่มาแห่งการบังเกิดนั้น ชาติพันธุ์ดั้งเดิมร่วมกันของมนุษย์ก็มาจากอดัมและฮาวา (อิฟ) จากต้นกำเนิดเริ่มแรกเดียวกันนี้เองที่มนุษย์ทุกคนมีลักษณะเป็นของกันและกัน สำหรับเป้าหมายสุดท้ายนั้น มุสลิมไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ว่าเป็นของพระเจ้า และมนุษย์ทุกคนจะต้องกลับไปหาพระองค์

การที่มุสลิมเชื่อในเอกภาพของศาสนา หมายความว่า พระเจ้ามิได้จำกัดขอบเขตของศาสนาของพระองค์กับเชื้อชาติใดเชื้อชาติหนึ่งหรือยุคใดยุคหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยมีหลักการร่วมกันในหลักการที่มาจากพระเจ้า ความศรัทธาต่อพระเจ้ารวมถึงบทบัญญัติที่มาจากพระองค์นี้เอง ที่เป็นจุดร่วมให้เกิดความรักในความเป็นพี่น้อง ดังหลักฐานที่ได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อหลักการและเหตุผลของการทำวิจัยก่อนหน้านี้

แนวคิดเกี่ยวกับประชาคมอิสลาม (The Concept of Islamic Ummah)

นอกจากที่ได้กล่าวมานั้น ในการศึกษานี้ผู้เขียนได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับประชาคม (The Concept of Community/Ummah) มาอธิบายภารกิจหน้าที่ของ OIC ที่มีต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม ในความหมายทั่วไป ประชาคม หมายถึง “ความสัมพันธ์ทุกรูปแบบที่ก่อตัวจากความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างบุคคล

¹⁸⁸ ฮัมมุดะฮ์ อับดุลอาญี, **อิสลามและมุสลิม**, แปลโดย อับดุลเลาะ อับรู (ปัตตานี: โครงการแปลและเรียบเรียงตำราอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2542), หน้า 51-52

ส่วนลึกของอารมณื ข้อผูกมัดทางศีลธรรม การรวมตัวกันทางสังคมและความต่อเนื่องของเวลา ซึ่งอาจพบได้ในชนบท ศาสนา ชาติ เผ่าพันธุ์ อาชีพ หรือแนวความคิดร่วมกัน โดยรูปแบบดั้งเดิมของมันก็คือ "ครอบครัว"¹⁸⁹ นอกจากนี้ ยังมีความหมายรวมไปถึง การรวมกลุ่มของคนที่มีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ 1) กลุ่มที่แต่ละบุคคลภายในกลุ่มสามารถแสดงกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อพวกตน และ 2) กลุ่มบุคคลที่ผูกพันกันด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีอัตลักษณ์ร่วมกัน

ความหมายของประชาคมที่ยกมาข้างต้นมิได้ขัดแย้งกับทัศนะของศาสนาอิสลามแต่ประการใด หากแต่แนวความคิดเกี่ยวกับประชาคมของอิสลามนั้นมีลักษณะที่ระบุถึงลงไปว่ามีพื้นฐานแบบชาติพันธุ์ สัญชาติ ถิ่นฐาน อาชีพ ความเป็นญาติพี่น้องหรือผลประโยชน์ใด ๆ สรุปได้ในอีกนัยหนึ่งว่า เป็นประชาคมที่วางอยู่เหนือพรมแดนของรัฐ (non - territorial community)¹⁹⁰ และเมื่อมองถึงการทำงานด้านชนกลุ่มน้อยมุสลิมขององค์กรมุสลิมระหว่างประเทศอย่าง OIC ก็จะเห็นได้ว่า หลักการในเรื่องอุมมะฮ์ซึ่งเกิดขึ้นก่อนรัฐประชาชาติสมัยใหม่ในระบบเวสฟาเลียน (the Westphalian system) เป็นหลักการที่คนมุสลิมตระหนักและยึดถือมาโดยตลอด และแม้จะมีการจัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นก็ตามหลักการดังกล่าวก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการทำงานขององค์กรฯ ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาทของ OIC ที่ทำงานเหนือดรรชนีเรื่องพรมแดนของรัฐในประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาถึงการทำงานและบทบาทของ OIC ในการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม (ในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกของ OIC) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ ในความพยายามที่จะคลี่คลายดังกล่าว รวมทั้งเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานภาครัฐ (รวมทั้งเอกชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง) เกี่ยวกับการดำเนินความสัมพันธ์กับ OIC ในประเด็นปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น การศึกษาของผู้วิจัยจึงกระทำโดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1) การรวบรวมข้อมูลโดย

- การค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร หนังสือพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

¹⁸⁹ Robert Nisbet, The Sociological Tradition (New York: Basic Books, 1966) pp. 47-48, อ้างถึงใน อัมมุดะห์ อับดุลอาญีย์, อิสลามและมุสลิม, หน้า 53.

¹⁹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

- การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in - dept interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นและเพื่อความกระจ่างชัด ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่สามารถเข้าถึงเอกสารสำคัญได้จากบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์

2) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) จากข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้นประกอบกัน

3) สรุปผลการศึกษาจากข้อมูลที่ได้รับรวมมา

โดยอาศัยวิธีทั้งวิธีสรุปความเป็นมาของเรื่อง (Summarizing historical details) ในส่วนที่เป็นนโยบายและบทบาทของ OIC ในการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม และใช้วิธีสรุปความและเก็บประเด็น (descriptive inference) ในส่วนที่เป็นการเปรียบเทียบลักษณะและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ ในความพยายามที่จะคลี่คลายปัญหาดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานและบทบาทขององค์การการประชุมอิสลามในประเด็นปัญหาเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำตัวแบบดังกล่าวมาพิจารณาศึกษาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินนโยบายกับ OIC ในส่วนที่เป็นปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) ทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลายในลักษณะการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ ที่ OIC เข้าไปมีบทบาทและมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐดังกล่าวเหล่านั้น ซึ่งยังไม่มีใครเคยศึกษามาก่อน

3) ทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและอาจลดความหวาดระแวงต่อท่าทีของ OIC ในประเด็นปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2 OIC กับกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิม

องค์การการประชุมอิสลาม หรือที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Organization of Islamic Conference (OIC) เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1969 ที่เมืองรอบาต (Rabat) ประเทศโมร็อกโก แรงบันดาลใจสำคัญในการก่อตั้ง OIC มาจากความสำนึกร่วมกันเมื่อมัสยิด อัล - อักซอ (Al - Aqsa Mosque) แห่งนครเยรูซาเล็ม หรือที่ชาวอาหรับเรียกว่า “อัล - กุดส์” ถูกชาวยิวบุกเผาเมื่อเดือนสิงหาคม 1969 ด้วยเหตุนี้ภัยพิบัติครั้งใหญ่จึงเรียกร้องให้โลกมุสลิมทวงคืนนครเยรูซาเล็มที่ถูกอิสราเอลยึดครองตั้งแต่ปี 1967 คืบมา จากเหตุการณ์นี้ทำให้การประชุมสุดยอดของประเทศมุสลิมครั้งแรกเกิดขึ้น ต่อมาในเดือนมีนาคม 1971 มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศชาติอิสลามครั้งแรกเกิดขึ้นที่กรุงญิดดะห์ มีการตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรขึ้นเพื่อเป็นองค์กรประสานงานระหว่างประเทศสมาชิกของ OIC โดยในที่ประชุมครั้งนั้นได้เลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการฯ และเลือกกรุงญิดดะห์เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ หลังจากนั้น (เดือนกุมภาพันธ์ 1972) ในการประชุมระดับรัฐมนตรี OIC มีการปรับปรุงและขยายนโยบายขององค์กรขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความแข็งแกร่ง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียว และความร่วมมือระหว่างกลุ่มสมาชิก ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และภาคสังคม

แม้เป้าหมายในช่วงเริ่มต้นของ OIC จะนำไปเพื่อคุ้มครองศาสนสถานและหนุนช่วยการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและปลดปล่อยดินแดนปาเลสไตน์จากการยึดครองของอิสราเอล แต่ OIC ก็ยังมีเป้าหมายในการที่จะส่งเสริมความเป็นเอกภาพและความสามัคคีปรองดองในหมู่สมาชิกของประเทศมุสลิม ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ทั้งหมด 57 ประเทศ¹⁹¹ นอกจากนี้ OIC ยังต้องการเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ในหมู่ชาติสมาชิก ตลอดจนต้องการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและลัทธิลัทธิอาณานิคมที่มีนโยบายล่าเมืองขึ้นอีกด้วย

¹⁹¹ สมาชิกของ OIC ทั้ง 57 ประเทศได้แก่ แอลจีเรีย บาร์เรน อียิปต์ อิรัก จอร์แดน คูเวต เลบานอน ลิเบีย โมร็อกโก โอมาน กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย ไชมาเลีย ซูดาน ซีเรีย ตูนิเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เยเมน อัฟกานิสถาน อาเซอร์ไบจาน บังกลาเทศ บรูไน อินโดนีเซีย อิหร่าน คาซัคสถาน คิริกีสถาน มาเลเซีย มัลดีฟส์ ปากีสถาน ทาจิกิสถาน ตุรกี เติร์กเมนิสถาน อุซเบกิสถาน มอริตานิยะ บูร์กินาฟาโซ แคเมอรูน อาฟริกากลาง ชาด คอโมโรส โกตดิวัวร์ เอลิเทรีย เอธิโอเปีย แกมเบีย กินี กินีบิสเซา จิบูตี มาลี ไนเจอร์ ไนจีเรีย เซเนกัล เซียร์ราลีโอน แทนซาเนีย โตโก ซาฮาร่าตะวันตก อัลบาเนีย บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา และปาเลสไตน์

ตามกฎบัตรของ OIC สมาชิกทุกชาติมีความเท่าเทียมเสมอเหมือนกัน ต้องให้ความเคารพต่อสิทธิ การกำหนดชะตาชีวิตตนเอง (Rights to Self-determination) และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของ แต่ละประเทศ การแก้ไขปัญหาคัดแย้งในทุก ๆ กรณีจะต้องดำเนินการโดยใช้สันติวิธี เช่น การเจรจา ทางการทูต การไกล่เกลี่ยประนีประนอม หรือมีเช่นนั้นก็นำข้อขัดแย้งไปตัดสินในชั้นศาล อีกประการ สำคัญคือประเทศสมาชิกจะต้องหลีกเลี่ยงจากการคุกคามหรือการใช้กำลังคุกคามต่อบรรณภาพแห่งดินแดน หรือเอกราชทางการเมืองของชาติสมาชิก และพยายามสร้างสรรค์บรรยากาศเพื่อสนับสนุนความร่วมมือ และความเข้าใจระหว่างสมาชิก OIC กับชาติอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ทั้งนี้ OIC มีการประชุมในระดับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (Islamic Conference of Foreign Minister: ICFM) ทุกปี ส่วนการ ประชุมระดับผู้นำประเทศ (Islamic Summit Conference) นั้นจะจัดขึ้นในทุก 3 ปี โดยแวะเวียนเปลี่ยน สถานที่ไปตามประเทศสมาชิก รวมถึงผลัดเปลี่ยนให้ผู้นำชาติ OIC ได้ขึ้นเป็นประธานที่ประชุมด้วย

กระบวนการตัดสินใจ

โดยทั่วไปการตัดสินใจของ OIC นั้นมีกระบวนการขั้นตอนเหมือนกับองค์การระหว่างประเทศ อื่น ๆ นั่นคือ สมาชิกที่เป็นรัฐทั้งหมดมีสิทธิที่จะยื่นเสนอมติ จากนั้นโครงร่างข้อมติดังกล่าวก็จะถูกยื่น เสนอให้แก่สมาชิกขององค์การเพื่อพิจารณาขอมรับออกมาในรูปของมติ ทุก ๆ มติจะประกอบไปด้วยย่อ หน้าต่าง ๆ ในอารัมภบทที่แสดงเหตุผลความชอบธรรมเพื่อให้มีการตัดสินใจ มติหนึ่ง ๆ อาจมีข้อเรียกร้อง ให้มีการตัดสินใจมากกว่าหนึ่งประการ ยกตัวอย่างเช่นมติในเรื่องสถานการณ์ปาเลสไตน์ที่ด้านหนึ่งอาจเป็น การตัดสินใจประณาม “อิสราเอล” ที่กระทำการหลายอย่างซึ่งผิดกฎหมายในดินแดนภายใต้การยึดครอง แต่ ในขณะเดียวกัน มติเดียวกันนี้ก็อาจเรียกร้องให้มหาอำนาจใช้อิทธิพลกดดันให้อิสราเอลเคารพต่อสิทธิอัน ชอบธรรมของชาวปาเลสไตน์อีกด้วย

โดยทั่วไปมติของ OIC จะผ่านการรับรองเมื่อสมาชิก 2 ใน 3 ที่เข้าร่วมประชุมใช้เสียงโหวตยอมรับ มตินั้น อย่างไรก็ตาม เสียงโหวตอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ถือเป็นแนวทางที่ OIC ยอมรับมากที่สุดต่อการพิจารณา การตัดสินใจ แนวคิดของการใช้เสียงโหวตอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์มีต้นกำเนิดมาจากการประชุมระหว่างประเทศครั้ง สำคัญในศตวรรษที่ 19 ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นตัวแบบของกระบวนการตัดสินใจให้แก่องค์การระหว่าง ประเทศร่วมสมัย แนวทางการปฏิบัติเช่นนี้เป็นไปตามกรอบแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องอำนาจอธิปไตยแห่งชาติที่ เบ็ดเสร็จสมบูรณ์ ไม่มีรัฐ - ชาติใดที่จะยอมอยู่ภายใต้ข้อผูกมัดใด ๆ โดยปราศจากการแสดงออกซึ่งความ เห็นชอบยินยอม ฉะนั้น เนื่องจากปัญหาของการบรรลุข้อตกลงให้ได้อย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ในประเด็นที่มีข้อ

โต้แย้งกันสูง OIC จึงเลือกที่จะให้ความสนใจเฉพาะประเด็นที่ไม่ค่อยมีความขัดแย้งกันมากนักในหมู่ชาติสมาชิก

การประชุมสุดยอดอิสลาม ถือเป็นเวทีที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ และมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายของ OIC ดังจะเห็นได้ว่าการตัดสินใจที่จะจัดตั้ง OIC เองนั้นก็เกิดขึ้นในการประชุมสุดยอดครั้งแรก นอกจากนั้น การตัดสินใจครั้งสำคัญ ๆ ก็เกิดขึ้นจากเวทีการประชุมสุดยอด เช่น การจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาอิสลาม” (Islamic Development Fund) หรือการตัดสินใจให้อียิปต์กลับเข้ามาเป็นสมาชิกอีกครั้งหลังจากที่ถูกถอดถอนไป (อันเป็นผลมาจากการลงนามสันติภาพกับอิสราเอล) ก็เกิดขึ้นในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 3 และ 4 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม แม้การประชุมสุดยอดนั้นจะมีอำนาจการตัดสินใจมากกว่าการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ แต่การตัดสินใจส่วนใหญ่ก็เกิดขึ้นในการประชุมระดับรัฐมนตรี ทั้งนี้เป็นเพราะการประชุมระดับรัฐมนตรีมีการจัดกันเป็นประจำทุกปี แต่การประชุมสุดยอดจะจัดกันในทุก ๆ 3 ปี โดยปกติ OIC จะแบ่งประเด็นวาระในการประชุมออกเป็น 4 ประเภท คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการบริหารจัดการภายในขององค์การเอง ลักษณะของการแบ่งประเด็นเช่นนี้ก็เพื่อที่จะให้การประชุมได้ปรึกษาให้ครอบคลุมประเด็นวาระใหญ่ ๆ ภายในการประชุมที่จัดขึ้นไม่กี่วัน

โดยทั่วไป การประชุมของ OIC จะจัดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่งของรัฐสมาชิก มีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นตัวแทนของชาติต่าง ๆ เข้าร่วมมากมาย เพื่อที่จะปรึกษาหารือถึงแง่มุมหรือมิติต่าง ๆ ว่าด้วยความร่วมมือของ OIC ทุก ๆ รัฐสมาชิกจะมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นวาระที่แตกต่างกันออกไป ลำดับแรก คณะกรรมการแต่ละชุดที่ดูแลประเด็นวาระการหารือจะเลือกประธานขึ้นมา 1 คน รองประธาน 1 คน และเรฟฟิวทอร์สำหรับดำเนินการการประชุม เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้สังกัดและเจ้าหน้าที่จากองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ก็จะเข้าร่วมในการประชุม กรรมการชุดต่าง ๆ เหล่านี้ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่เตรียมร่างมติ ซึ่งจะถูกนำเสนออย่างเป็นทางการต่อที่ประชุมโดยประเทศสมาชิก เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการมีบทบาทอย่างมากในการเตรียมมติเหล่านี้ แต่เนื่องจาก OIC เป็นองค์กรที่ไม่ค่อยมีอำนาจอิทธิพลมากนัก มติจึงมักออกมาในรูปของข้อเสนอแนะเสียเป็นส่วนใหญ่ จากนั้น เวทีการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศจะออกเสียงโหวตในแต่ละมติเพื่อที่จะยอมรับหรือปฏิเสธมติดังกล่าวเหล่านั้น รัฐสมาชิกอาจแสดงเจตจำนงในกระบวนการ

โหวตเสียงได้ใน 3 ทางด้วยกัน คือ อาจออกเสียงโหวตในการสนับสนุนมติ หรืออาจคัดค้าน หรืองดออกเสียง¹⁹²

บทบาท OIC ในกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิม

ในช่วงเริ่มต้นของการก่อตั้ง องค์การ OIC ก่อนข้างระมัดระวังการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับประเด็นปัญหามุสลิมชนกลุ่มน้อยตามประเทศต่าง ๆ เหตุผลหนึ่งเป็นเพราะเกรงว่าจะทำให้รัฐที่มีปัญหาดังกล่าวเกิดความรู้สึกถูกรุกรกล้ำอำนาจอธิปไตย อย่างไรก็ตาม OIC ได้นำประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยขึ้นมาพิจารณาหารือครั้งแรกในการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ หรือ Islamic Conference of Foreign Minister: ICFM ครั้งที่ 3 ณ กรุงญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบียเมื่อ ค.ศ. 1972 ในการประชุมครั้งนั้นมีการนำเสนอรายงานสภาพการณ์ความทุกข์ยากของมุสลิมชนกลุ่มน้อยที่ถูกกระทำโดยรัฐในภาคใต้ของฟิลิปปินส์ พร้อมกันนั้นก็ได้นำเสนอตัวเลขสถิติของมุสลิมชนกลุ่มน้อยในประเทศต่าง ๆ ที่มีได้เป็นสมาชิกขององค์การ อีกทั้งยังมีมติที่สำคัญ ๆ ออกมาจากผลสรุปของการประชุม โดยมีเนื้อหาหลักที่ระบุว่า “ชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบางประเทศยังมิได้รับสิทธิทางศาสนาและการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองโดยธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมายระหว่างประเทศ” ด้วยเหตุนี้ ที่ประชุมจึงเรียกร้องให้ประเทศที่มีมุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อย “ให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมและความเชื่อความศรัทธาของชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น ตลอดจนมอบสิทธิต่าง ๆ ตามที่มีอยู่ในกฎบัตรของสหประชาชาติ และแถลงการณ์สากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนแก่พวกเขา”¹⁹³

ในปีถัดมา หรือ ค.ศ. 1973 ที่ประชุม ICFM ครั้งที่ 4 ณ นครเบงกาหะซี (Benghazi) ประเทศลิเบีย ได้มีการปรึกษาหารือกันถึงแนวทางและมาตรการที่จะดูแลความทุกข์ยากของมุสลิมชนกลุ่มน้อยทั้งในภาคใต้ของฟิลิปปินส์และมุสลิมในพม่า ในการประชุมครั้งนั้นกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยโมโรแห่งชาติ (Moro National Liberation Front) ของฟิลิปปินส์ได้ร้องขอให้ OIC มอบสถานะสมาชิกระดับสังเกตการณ์ (Observer Status) ให้แก่กลุ่มตน ขณะเดียวกัน มุฮัมมัด จัฟฟาร์ ฮะบีบ (Mohammad Jaffar Habib) ประธานของกลุ่ม “แนวร่วมรักชาติแห่งโรฮิงยา” (Rohingya Patriotic Front) ของพม่าก็ได้เรียกร้องให้ OIC มอบสถานะสมาชิกระดับผู้สังเกตการณ์ให้แก่กลุ่มมุสลิมพม่าเช่นกัน

¹⁹² Abdullah al – Ahsan, The OIC : An Introduction to an Islamic Political Institution (Hernolon, Va. U.S.A : The International Institute of Thought, 1988) pp.49 - 50

¹⁹³ อ้างไว้ใน Abdullah Ahsan , OIC : Introduction to an Islamic Political Institution (Herndon : IIII, 1987), p.66

สถานการณ์ที่เป็นไปดังกล่าว ทำให้บางประเทศออกมาเตือน OIC ให้พยายามเลี่ยงการนำเอาประเด็นปัญหาที่มีลักษณะเป็นกิจการภายในของประเทศอื่น (ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของ OIC) มาเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานขององค์การ อันจะเป็นการล่วงละเมิดต่ออธิปไตยของรัฐอื่น¹⁹⁴ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการ ร้องขอของทั้งมุสลิมชนกลุ่มน้อยในฟิลิปปินส์และพม่าจะได้รับการปฏิเสธจาก OIC ในขณะนั้น แต่จากการ พิจารณาตัดสินใจของที่ประชุม ICFM ที่จะเดินหน้าแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาวิกฤติชนกลุ่มน้อยมุสลิมก็ เท่ากับเป็นการเปิดบทบาทหน้าใหม่ในประวัติศาสตร์การเมืองของ OIC อย่างไม่ต้องสงสัย

ในการประชุม ICFM ครั้งที่ 6 ณ กรุงญิดดะห์ ค.ศ. 1975 ได้มีการมอบหมายให้เลขาธิการ OIC ตั้ง คณะทำงานศึกษาสภาพการณ์ของชนกลุ่มน้อยมุสลิมตามประเทศต่าง ๆ อย่างครอบคลุมทั่วถึง และจาก การศึกษาดังกล่าวพบว่า สภาพการณ์ของมุสลิมในบางประเทศและบางกรณีเลวร้ายถึงขั้น “ไม่สามารถที่จะ ยอมรับได้”¹⁹⁵ ขณะเดียวกัน ในการประชุม ICFM ครั้งที่ 7 ณ กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี เมื่อ ค.ศ. 1976 เลขาธิการ WMC ในขณะนั้น หรือ ดร. อินามุลลอฮ์ ข่าน (Inamullah Khan) ก็ได้นำเสนอรายงานเกี่ยวกับชน กลุ่มน้อยมุสลิมเช่นกัน ส่วนการประชุม ICFM ครั้งที่ 8 ณ กรุงทริโปลี เมื่อ ค.ศ. 1977 OIC ก็ได้แสดง “ความกังวลเรื่องการปฏิบัติที่ไร่นุชยธรรมอันกระทำต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบางประเทศ” พร้อมทั้งมอบ หน้าที่ให้เลขาธิการใหญ่ดำเนินการสำรวจให้ถี่ถ้วนยิ่งขึ้นต่อกรณีดังกล่าว นอกจากนั้น ที่ประชุมยังได้ เรียกร้องให้รัฐบาลที่เกี่ยวข้อง “ประกันให้มีการเคารพต่อสิทธิของชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่มีความชอบธรรม อย่างเต็มที่” ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้ชาติสมาชิกของ OIC “แสดงการสนับสนุนต่อผู้คนที่ถูกกดขี่จากระบบ อาณานิคมและเชื้อชาตินิยม”

การประชุม ICFM ครั้งที่ 9 ณ กรุงดาการ์ ค.ศ. 1978 ได้มีการตัดสินใจจัดตั้ง “ทบวงกิจการชนกลุ่ม น้อยมุสลิม” (Department of Muslim Minorities)¹⁹⁶ ซึ่งสังกัดอยู่ภายใต้สำนักงานเลขาธิการ นำโดย “กิจการชนกลุ่มน้อยและกฎหมาย” (Legal and Minorities Affairs : ASG) ที่ประชุมได้อนุมัติงบประมาณ 5 แสนเหรียญสหรัฐฯ ในการดำเนินกิจกรรมของปีแรก การประชุม ICFM ครั้งที่ 11 ณ กรุงอิสลามาบัด ค.ศ. 1980 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีขึ้น อันประกอบไปด้วยตัวแทนจากประเทศตูนิเซีย

¹⁹⁴ Ibid., p. 68

¹⁹⁵ Ibid., p. 66

¹⁹⁶ กรมกิจการชนกลุ่มน้อยมุสลิม มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ กระจายอยู่ทั่วโลก นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ส่งเสริมการติดต่อสื่อสารกับชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น ตลอดจนการดูแลเอา ใจใส่ต่อผลประโยชน์ของพวกเขา

เซเนกัล และเลขาธิการ OIC เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ชนกลุ่มน้อยมุสลิม ซึ่งในที่ประชุมได้สรุปว่า 1 ใน 3 ของจำนวนประชากรมุสลิมโลกอาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม

นอกจากนั้น ในการประชุม ICFM อีก 2 ครั้งถัดมา ยังมีการขอร้องให้เลขาธิการทำรายงานที่จะนำเอาข้อเสนอแนะดังกล่าวไปปฏิบัติใช้ ตลอดจนถึงมอบหมายให้เลขาธิการรับผิดชอบจัดสัมมนาและการประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม เพื่อที่จะทำให้โลกได้รับรู้ถึงสภาพการณ์อันเลวร้ายของชนกลุ่มน้อยดังกล่าวเหล่านี้

การประชุมสุดยอด OIC ครั้งที่ 5 ซึ่งจัดขึ้นที่คูเวต ค.ศ. 1987 ได้มีการรับรองร่างมติเกี่ยวกับปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม ซึ่งเป็นมติที่ OIC ตัดสินใจที่จะแบกรับภาระหน้าที่ที่จะเรียกร้องสิทธิของประชาชาติมุสลิม นอกจากนี้ มติดังกล่าวยังได้เรียกร้องให้รัฐบาลที่เกี่ยวข้อง “ประกันถึงสิทธิอันชอบธรรมทั้งหมดของชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศต่าง ๆ ที่พวกเขาอาศัยอยู่ เพื่อที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านั้นกับประเทศมุสลิมทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีจะ “ได้ไม่ถูกตัดขาดลง” 3 ปีต่อมา เลขาธิการ OIC ขณะนั้น ดร. ฮามิด อัล กาบิด (Dr. Hamid al Gabid) ได้ออกแถลงการณ์ว่า เขาจะใช้อิทธิพลของเขาในการประชุมสุดยอดกดดันให้ OIC ขอมเชิญกลุ่มตัวแทนจากประชาคมมุสลิมชนกลุ่มน้อยในประเทศต่าง ๆ (โดยเฉพาะอินเดียและจีน) ให้เข้าร่วมในที่ประชุมสุดยอดด้วย แต่ท้ายที่สุดความตั้งใจของเขาก็ไม่เป็นผลประการใด

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะศึกษาถึงกรณีตัวอย่างที่ OIC เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐที่มีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม ผู้วิจัยขออธิบายคำว่า “ชนกลุ่มน้อยมุสลิม” เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน โดยผู้วิจัยขอหยิบยืมคำนิยามของ Ali Kettani ที่ให้ความหมายอย่างไม่ซับซ้อนไว้ว่า “ชนกลุ่มน้อยมุสลิม” ก็คือ “ประชาคมมุสลิมหรือประชากรมุสลิมของรัฐที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของ OIC (โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วนประชากรมุสลิมเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมดของรัฐนั้น ๆ)”¹⁹⁷ ความจริงประวัติศาสตร์มนุษยชาตินั้นมักทำผิดซ้ำซากในการกดขี่ทำร้ายต่อชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และศาสนา และชนกลุ่มน้อยมุสลิมก็เช่นกันที่เป็นหนึ่งของชนกลุ่มน้อยที่ถูกกระทำ หากจะแยกประเภทอย่างกว้าง ๆ แล้วอาจจะแบ่งชนกลุ่มน้อยมุสลิมออกได้ 5 กลุ่มดังนี้

1. มุสลิมในฟิลิปปินส์ แคชเมียร์ อิรีเทรีย ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นมุสลิมชนกลุ่มน้อยในบริบทขอบเขตดินแดนของชาติ แต่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่บางส่วนของประเทศ กรณีเช่นนี้มักเกิดการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อแบ่งแยกดินแดน

¹⁹⁷ M. Kettani , Muslim Minority in the World (Lahouse : Services Book Club,1990), p. 161

2. มุสลิมในบัลแกเรีย อินเดีย และพม่า ฯลฯ ซึ่งเป็นกลุ่มมุสลิมที่อ้างว่าถูกกดขี่ทำร้าย อันเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐทั้งที่ไม่ตั้งใจ (เช่นกรณีของอินเดีย) และที่ตั้งใจ (เช่นกรณีบัลแกเรีย)

3. มุสลิมที่อยู่ในโลกพัฒนาแล้วซึ่งเป็นดินแดนที่เสรี เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส ฯลฯ มุสลิมส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้เป็นพวกที่ย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยใหม่จากโลกที่สาม ตลอดจนพวกที่เปลี่ยนศาสนา มารับนับถืออิสลาม ซึ่งเป็นพวกที่มักถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐและประชากรกลุ่มอื่น ๆ ในประเทศ

4. มุสลิมในกัมพูชา ไลบีเรีย (Liberia) และศรีลังกา ฯลฯ ซึ่งเป็นมุสลิมที่ถูกบีบให้เป็นกลุ่มชายขอบทางการเมือง อีกทั้งยังกลายเป็นกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในสงครามกลางเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กรณีของศรีลังกา มุสลิมถูกบีบให้ต้องเลือกข้างระหว่างคู่ขัดแย้ง คือ ชาวทมิฬและสิงหล กรณีของไลบีเรีย เกิดการต่อสู้กันอย่างหนักของเหล่าชนศึกที่ฝ่ายหนึ่งนำโดย Charles Taylor กับอีกฝ่ายที่นำโดย Dr. Samuel Doe โดยมีมุสลิมอยู่ระหว่างกลางที่กลายเป็นเหยื่อของความรุนแรงซึ่งเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1990 ส่วนในกัมพูชานั้น มุสลิมก็พลอยถูกฆ่าล้างเผ่าพันธุ์พร้อมกับประชากรอื่น ๆ ซึ่งกระทำโดยกลุ่มกองโจรที่นำโดยนายพรตในช่วงปลายของทศวรรษที่ 1970

5. มุสลิมในเกาหลี ญี่ปุ่น แอฟริกาใต้ ตลอดจนประเทศในอเมริกาใต้ ซึ่งมุสลิมในประเทศเหล่านี้มักมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ ปัญหาของมุสลิมกลุ่มเหล่านี้คือ ปัญหาทางการศึกษาและวัฒนธรรมไม่ใช่ปัญหาทางการเมือง จากการที่ค่อนข้างอยู่ห่างจากประชาคมมุสลิมส่วนใหญ่ ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้จึงมักประสบปัญหาด้านการถูกกลืนวัฒนธรรมโดยชนกลุ่มใหญ่ ฉะนั้น สิ่งที่เขาต้องการก็คือโรงเรียนสอนศาสนา ผู้ทรงความรู้ทางด้านอิสลาม หนังสือ ตำราเรียน ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรการบริหารกิจการศาสนา

OIC ได้แสดงบทบาทในกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมทั้งในฟิลิปปินส์และแคชเมียร์ (ซึ่งจะเป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยฉบับนี้ และอยู่ในประเภทที่ 1) แต่กลับปล่อยกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอิเรทรียให้อยู่ภายใต้การดูแลจัดการขององค์การเอกภาพแห่งแอฟริกา (Organization of African Unity) แม้จะมีปฏิกิริยาบ้างเป็นบางครั้ง แต่ก็แสดงออกมาในลักษณะการออกมติสนับสนุนสิทธิการกำหนดชะตาชีวิตตนเองของชนกลุ่มน้อยมุสลิมอิเรทรียเท่านั้น ส่วนในประเภทที่ 2 นั้น บทบาทของ OIC ก็เป็นไปอย่างเฉพาเจาะจง เช่น OIC ได้ให้ความสนใจช่วยเหลือมุสลิมในบัลแกเรียและอินเดีย (ซึ่งจะเป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยนี้เช่นกัน) แต่กลับละเลยที่จะยกประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในประเทศที่เป็นมหาอำนาจ

ทางการเมืองและเศรษฐกิจโลกขึ้นมาพิจารณาหารือ เช่น กรณีของประเทศจีน หรืออดีตสหภาพโซเวียต เป็นต้น

ส่วนกรณีของมุสลิมในแถบอินโดจีน โดยเฉพาะพื้นที่เขตอรากัน (Arakan) ในพม่า¹⁹⁸ OIC ก็แสดงความกล้า ๆ กลัว ๆ ในการช่วยเหลือเหล่ามุสลิมที่ถูกทำร้ายกดขี่ การแสดงออกส่วนใหญ่ของ OIC ในกรณีพม่านั้นจำกัดขอบเขตเฉพาะการแสดงความห่วงใยเป็นคำพูด อาทิเช่น เมื่อคณะทำงานศึกษาความจริง (Fact - Finding) กรณีมุสลิมพม่าได้เสนอรายงานต่อเลขาธิการ OIC ในเดือนมีนาคม 1992 เลขาธิการฯ จึงออกแถลงการณ์ประณามพม่าอย่างเปิดเผย โดยใช้คำว่า “การรณรงค์ปราบปรามและสังหารมุสลิมที่กระทำโดยรัฐบาลพม่า”¹⁹⁸ พร้อมทั้งเรียกร้องให้ชาติสมาชิก OIC ให้การช่วยเหลือเหยื่อที่ประสบชะตากรรมอย่างใดก็ตาม หลังจากนั้นก็ไม่มีการทราบบว่ารัฐมุสลิมใดบ้างที่ขาลรับกับการเรียกร้องครั้งนั้น

ในกรณีของชนกลุ่มน้อยประเภทที่ 3 OIC ก็ออกมาวิพากษ์วิจารณ์แต่เป็นไปอย่างไม่เต็มที่มากนัก เพียงแต่ได้ใช้คำว่า “การเลือกปฏิบัติต่อผู้อพยพย้ายถิ่นมุสลิมในยุโรป” นอกจากนั้น ท่าทีของ OIC ต่อปัญหามุสลิมชนกลุ่มน้อยประเภทที่ 4 และที่ 5 ก็ไม่ค่อยปรากฏออกมามากนัก ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงขอยกกรณีบทบาทและปฏิสัมพันธ์ของ OIC กับฟิลิปปินส์ บัลแกเรีย และอินเดีย (ทั้งกรณีมุสลิมภายในอินเดียและแคชเมียร์) เป็นกรณีศึกษา ซึ่งเป็นกรณีที่เป็นรัฐที่มีปฏิสัมพันธ์กับ OIC ในประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมมาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพียงพอ สัมพันธ์กันมาเป็นเวลาดังจะแยกอธิบายทีละส่วนต่อไป

3.3 นโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม

1. กรณีฟิลิปปินส์

1.1 ปฐมเหตุแห่งปัญหาและการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ดินแดนโมโร (ปัจจุบันคือดินแดนภาคใต้ของฟิลิปปินส์) ประกอบด้วยเกาะมินดาเนา (ซึ่งเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของหมู่เกาะฟิลิปปินส์) หมู่เกาะซูลู ปาลาวัน บาซัน และเกาะต่างๆ อีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ใกล้เคียง ดินแดนโมโรมีพื้นที่ 116,895 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมากกว่าหนึ่งในสามของเกาะฟิลิปปินส์ทั้งหมด มีประชากรมากกว่า 20 ล้านคน ในจำนวนนี้ 12 ล้านคนเป็นมุสลิม ที่เหลือเป็นพวกที่

¹⁹⁸ Keesing , 1995. p. 40211. เป็นรายงานการประชุม ICFM ที่ OIC ได้พาดพิงถึงการที่ยุโรปเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมย้ายถิ่น ซึ่ง OIC ไม่เคยกระทำมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมระดับใด ๆ

ราบสูง (ชาวพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม) และพวกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ชาวคริสเตียนจากเกาะลูซอนและวิ
สายาส์

อิสลามมาถึงดินแดนโมโรในปี ค.ศ.1210 นั้นหมายความว่า อิสลามมาถึงก่อนที่เฟอร์ดินานด์
มาเจลแลน (ชาวโปรตุเกสที่ทำงานให้สเปน) จะนำศาสนาคริสต์มายังภูมิภาคนี้ (ในปี ค.ศ.1521) เสียอีก
อิสลามได้ถูกนำเข้ามาโดยพ่อค้าชาวอาหรับและผู้เผยแผ่อิสลาม หลังจากที่ยุโรปมาถึงได้ไม่นานการ
ปกครองแบบสุลต่านก็ได้ถูกสถาปนาขึ้นภายใต้การปกครองของสุลต่านโมโรเอง ด้วยเหตุนี้ การเรียกร่อง
“การปกครองตนเอง” ของชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเกาะมินดาเนา (Mindanao) จึงมีรากฐานความเป็นมาที่
ยาวนานในประวัติศาสตร์

ในศตวรรษที่16 ผู้รุกรานชาวสเปนซึ่งนำโดยเฟอร์ดินานด์ มาเจลแลน มาถึงฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ.
1521 ซึ่งในขณะนั้นศาสนาอิสลามได้เข้ามามีบทบาทในหมู่เกาะฟิลิปปินส์แห่งนี้มาก่อนแล้วกว่า 3 ศตวรรษ
อำนาจและราชอาณาจักรสุลต่านมุสลิมแผ่ขยายครอบคลุมออกไปตั้งแต่เมืองโคตาบาตอ (Cotabato) จนกระ
ทั่งถึงกรุงมะนิลา ชาวสเปนเหล่านี้ไม่เพียงแต่เข้ามาประกอบธุรกิจการค้าในฟิลิปปินส์เท่านั้น แต่พวกเขายัง
พยายามเปลี่ยนชาวพื้นเมืองและชาวโมโร (Moros) ให้เข้ามายอมรับนับถือศาสนาคริสต์โดยใช้กำลังอีกด้วย
ผลที่ตามมาคือ ชาวเกาะลูซอนและวิสายาส์ทั้งหมดได้เปลี่ยนศาสนามาเป็นคริสต์เตียนในขณะเดียวกัน
กองทัพสเปนก็เริ่มทำการพิชิตกองกำลังอิสลามทางตอนเหนือของประเทศ และเริ่มปฏิบัติการต่อต้านชาว
โมโรในเกาะมินดาเนา และซูลู (Sulu) เสมือนเป็นสงครามครูเสดที่ยืดเยื้อยาวนานถึง 350 ปี

การปกครองแบบอาณานิคมของสเปนต่อชาวมุสลิมและชนเผ่าท้องถิ่น (หรือที่เรียกว่าเผ่าลุมาด:
lumad) ในเกาะมินดาเนาเป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งต่อมาหมู่เกาะฟิลิปปินส์รวมทั้งมินดาเนาและซูลูก็
ตกอยู่ภายใต้การดูแลของสหรัฐอเมริกา โดยได้รับการยินยอมจากสเปนภายใต้สนธิสัญญาปารีส (Treaty of
Paris) ที่ทำขึ้นในปี ค.ศ.1898 โดยในสนธิสัญญานี้สเปนจะต้องยกฟิลิปปินส์ให้สหรัฐฯ แต่สิ่งที่น่า
สังเกตก็คือ ถึงแม้สเปนไม่สามารถที่จะปราบพวกโมโรได้สำเร็จ แต่สเปนก็รวมแผ่นดินโมโรไว้ใน
ข้อตกลงด้วย

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำมาซึ่งการต่อต้านอย่างรุนแรงโดยชาวมุสลิมทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์
แต่พวกเขาก็ไม่สามารถตอบโต้อะไรได้มากนักเพราะกองทัพสหรัฐฯ นั้นมีแสนยานุภาพทางทหารที่
เหนือกว่ามาก ซึ่งเห็นได้ชัดจากการที่กองกำลังต่อต้านของกลุ่มมุสลิมติดอาวุธต้องพ่ายแพ้ในสงคราม Bud
Bagsak ในปี ค.ศ. 1913

สหรัฐฯ ปกครองอาณานิคมโดยใช้นโยบาย “ดึงดูด” (attraction) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชาวโมโรได้เข้าไปรวมอยู่กับกระแสหลักของสังคมฟิลิปปินส์ ถึงกระนั้นก็ตาม การต่อต้านก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่องในทศวรรษต่อ ๆ มา (ต่อต้านการบริหารอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา ต่อต้านสหพันธรัฐฟิลิปปินส์ ก่อนเอกราช [ตั้งแต่ปี ค.ศ.1935] และต่อต้านรัฐบาลเอกราชของฟิลิปปินส์ [หลังจากปี ค.ศ.1945])¹⁹⁹

การผนวกดินแดนโมโรไว้กับฟิลิปปินส์

เป็นเวลากว่า 300 ปี ที่สเปนพยายามที่จะปราบปรามหรือกวาดล้างมุสลิมโมโร หลังจากนั้นก็ตามมาด้วยความพยายามของสหรัฐฯ อีก 47 ปี แต่ก็ไม่สามารถปราบปรามชาวมุสลิมได้สำเร็จ หลังจากนั้นสหรัฐฯ จึงเปลี่ยนไปใช้กลวิธีทางการเมือง ซึ่งทำให้สุลต่านโมโรหลายพระองค์ตอบสนองด้วยดี จนสุลต่านดาตุส ถึงกับทำข้อตกลงโดยมีเงื่อนไขว่าสหรัฐฯ จะไม่เข้ามาแทรกแซงในกิจการท้องถิ่นของสุลต่านโมโร

จากเหตุผลนี้เอง จึงได้มีการลงนามในสนธิสัญญา “กิราม - บาเตส” (Kiram - Bates) ขึ้นในวันที่ 2 สิงหาคม ค.ศ.1899 ข้อตกลงเช่นเดียวกันนี้ก็ทำกับสุลต่านแห่งมากินดาเนาในวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ.1904 อย่างไรก็ตาม ประธานาธิบดีรูสเวลต์ แห่งสหรัฐฯ ได้ประกาศยกเลิกสัญญาเหล่านี้แต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมและจริยธรรม

เมื่อฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากสหรัฐฯ ในปี ค.ศ.1946 ชาวโมโรก็ได้คัดค้านอย่างรุนแรงต่อการนำเอาดินแดนโมโรไปรวมกับฟิลิปปินส์ด้วย แต่สหรัฐฯ และชาวฟิลิปปินส์คริสเตียนก็ไม่ยอมฟังเสียงคัดค้านแต่อย่างใด

การต่อสู้ของชาวโมโรในปัจจุบัน

การต่อสู้ของชาวโมโรสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงด้วยกัน ช่วงแรก คือ การต่อต้านการรุกรานของจักรวรรดินิยมสเปน (ระหว่าง ค.ศ.1521 - 1898) เป็นเวลา 377 ปี ช่วงที่สอง คือ การต่อต้านนักล่าอาณานิคมชาวอเมริกัน (ระหว่าง ค.ศ.1898 - 1946) เป็นเวลา 47 ปี ช่วงที่สาม คือ การต่อต้านรัฐบาลฟิลิปปินส์ (ตั้งแต่ ค.ศ.1970 – ปัจจุบัน)

ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 20 รัฐบาลแห่งชาติในกรุงมะนิลามองว่ามินดาเนาเป็นเสมือนพรมแดนใหม่ที่มีปัญหา รัฐบาลจึงพยายามส่งเสริมให้ผู้คนที่ย้ายอยู่ในเกาะลูซอน (Luzon) และวิซายาส (Visayas)

¹⁹⁹ ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ที่ T.J.S. George, *Revolt in Mindanao: The Rise of Islam in Philippines* (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1980)

(ซึ่งเป็นเกาะที่มีประชากรหนาแน่น) อพยพไปตั้งรกรากในเกาะมินดาเนา การอพยพดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งของรัฐบาลในการส่งเสริมการเผยแพร่และผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของประชาชนต่างถิ่นเข้าไปยังมินดาเนา และที่สำคัญเพื่อลดภัยคุกคามจากการก่อกบฏของชาวโมโรและชนพื้นเมืองเผ่าลุมาด

ก่อนหน้านี้ มุสลิมโมโรได้ปกครองพื้นที่ของตนเองในฐานะเป็นผู้ปกครองจังหวัดและเป็นผู้ว่าการมหานคร แต่หลังจากผู้ตั้งถิ่นฐานชาวคริสต์เดียนหลังไหลกันเข้าไปในดินแดนโมโร คนพวกนี้ซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลมะนิลาก็ได้เริ่มเข้ามายึดตำแหน่งที่มีความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 การอพยพที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและการปะทะกันบ่อยครั้งระหว่างผู้ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่กับมุสลิมและเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมตามแนวตะเข็บชายแดนที่เชื่อมต่อกับนิคมใหม่ นอกจากนี้ ยังมีอีกปัจจัยที่ทำให้มีการเผชิญหน้ากันรุนแรงมากยิ่งขึ้น อันได้แก่ ปัญหาการล่องล้าเข้าไปในดินแดนของผู้นำมุสลิมโดยกลุ่มการเมืองที่ก่อตั้งขึ้น ผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่ (ชาวคริสต์เดียน) และปัญหาระหว่างกลุ่มคู่แข่งทางการเมืองท้องถิ่น และบรรดาขุนศึก (warlords) กลุ่มต่าง ๆ

นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มนักบริดอวูชาวคริสต์เดียนนอกกฎหมายที่สร้างความรุนแรงต่อพลเมืองชาวโมโรโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท และมีการสังหารหมู่ชาวมุสลิมอย่างต่อเนื่อง เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้แน่นอนพลเมืองโมโรที่หวาดกลัวจึงจำต้องทิ้งบ้านและไร่นาของตนไปหาที่หลบภัยในพื้นที่ที่มุสลิมมีอำนาจ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นโอกาสให้กลุ่มติดอาวุธชาวคริสต์เดียนเข้าไปยึดไร่และที่ดินของผู้อพยพชาวโมโร

ความจริง ดินแดนโมโรถือเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีมั่งคั่งไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและแร่ธาตุ นอกเหนือไปจากความอุดมสมบูรณ์ของแผ่นดิน แต่ถึงกระนั้นชาวโมโรก็ยังคงล้าหลังทางด้านเศรษฐกิจ เพราะถูกรัฐบาลฟิลิปปินส์ทอดทิ้ง นับตั้งแต่ฟิลิปปินส์ผนวกดินแดนโมโร รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้นำความมั่งคั่งของโมโรไปใช้โดยทอดทิ้งชาวโมโรไว้ให้ยากจน จากภูมิหลังที่ได้กล่าวไปข้างต้นนี้จึงเป็นที่มาหรือจุดกำเนิดของกลุ่มแนวร่วมใหม่ที่เรียกตัวเองว่า กลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยโมโร (Moro National Liberation Front: MNLF) ขึ้นมา

กลุ่ม “แนวร่วมปลดปล่อยประชาชาติโมโร” เป็นขบวนการที่ริเริ่มโดยนักศึกษามุสลิมที่ไปศึกษาที่มะนิลา หลายคนได้ทุนไปเรียนต่อที่ซาอุดีอาระเบีย บรูไน อินโดนีเซีย ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากหลายแหล่ง ทั้งขบวนการฟื้นฟูอิสลามในตะวันออกกลาง ขบวนการนักศึกษายุค 1960 ที่ต่อต้านสงครามเวียดนาม ต่อต้านมาร์กอส ฯลฯ ในช่วงต้นของทศวรรษ 1970 ได้มีการสังหารหมู่มุสลิมถึง 70 คน ในมัสยิดของจังหวัดโคตาบาโต เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นการกระทำของ ILAGA Movement ซึ่งเป็นกลุ่มกอง

กำลังของรัฐบาลมาร์กอส นับจากนั้นมาอิสลามจึงถูกใช้โดยผู้นำขบวนการปลดปล่อยดินแดนเพื่อปลุกระดมให้ชาวมุสลิมตื่นตัวทางการเมือง และใช้ในการจัดตั้งขบวนการ ซึ่งในช่วงที่ขยายตัวเต็มที่แนวร่วมปลดปล่อยประชาชาติโมโรมีสมาชิกประมาณ 30,000 คน และในช่วงที่การต่อสู้เป็นไปอย่างรุนแรงตัวเลขผู้ถูกสังหารก็สูงถึง 50,000 คน²⁰⁰

3.3 นโยบายและแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อย

3.3.1 กรณีฟิลิปปินส์

การต่อสู้และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในฟิลิปปินส์ ส่งผลให้ประชาคมโลกทั่วไป โดยเฉพาะโลกมุสลิมภายนอกต่างให้ความสนใจ มีการรายงานข่าวจากสื่อมวลชนต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะบางกรณีที่มีการร่วมกันระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับกองกำลังติดอาวุธคริสต์ศาสนิกชนในการประหารชาวมุสลิมอย่างโหดร้าย กระแสการรับรู้ของสังคมโลกทำให้รัฐบาลมาร์กอสถูกกดดันอย่างมากให้ต้องดำเนินการบางอย่างที่จะหยุดยั้งความรุนแรงนั้น เสี่ยงประณามความรุนแรงและการแสดงความเห็นใจต่อโมโรมุสลิมเริ่มปรากฏออกมาจากผู้นำประเทศมุสลิม ทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียและประเทศที่ไกลออกไปอย่างคูเวต แต่ที่สำคัญที่สุดคือเสียงที่เปล่งออกมาจากผู้นำลิเบีย โดยเขาได้แถลงการณ์อย่างข่มขืนเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 1971 กล่าวหารัฐบาลฟิลิปปินส์เป็นผู้รับผิดชอบต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นอกจากนี้ เขายังประกาศอีกว่าจะส่งคณะทูตไปฟิลิปปินส์เพื่อตรวจสอบสถานการณ์ความเป็นจริง และส่งความช่วยเหลือไปให้แก่ผู้ลี้ภัยชาวมุสลิม²⁰¹ ต่อมาในเดือน มกราคม 1972 ตัวแทนของโลกมุสลิมอีกชุดหนึ่งอันประกอบไปด้วยเอกอัครราชทูต 8 ประเทศประจำฟิลิปปินส์²⁰² ได้เข้าไปเยือนชุมชนมุสลิมภาคใต้ โดยได้รับคำเชิญจากรัฐบาลมาร์กอสเพื่อเป็นการสำรวจสถานการณ์ความเป็นจริงในพื้นที่ ผลที่ออกมาแม้ว่ารายงานจะไม่อ้างถึงข้อกล่าวหาเรื่องการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ แต่เนื้อหาส่วนอื่นที่สาธยายถึงความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัสของชาวมุสลิม โดยเฉพาะผู้ลี้ภัยในมินดาเนา ก็เพียงพอที่จะเป็นที่ดึงดูดความสนใจของประชาคมโลกมุสลิมได้แล้ว

²⁰⁰ สรุปการบรรยายเรื่อง “นโยบายและประวัติชีวิตของนักเขียนมุสลิมในฟิลิปปินส์” โดยมีวิทยากรคือ Dr.Coeli Barry อาจารย์ประจำโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2547 ที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

²⁰¹ Cesar Adib Majul, The Contemporary Muslim Movement in the Philippine (Berkeley: CA: Mizan Press, 1985), p. 55

²⁰² 8 ประเทศดังกล่าวประกอบไปด้วย อียิปต์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ปากีสถาน อิหร่าน อิรัก และซาอุดีอาระเบีย

ประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์นับเป็นกรณีแรกที่ถูกยกขึ้นมาพิจารณาบนเวที OIC โดยในการประชุม ICFM ครั้งที่ 3 ณ กรุงญิดดะห์ เมื่อ ค.ศ. 1973 ได้แสดงความกังวลต่อ “ความทุกข์ยากของมุสลิมที่อยู่ในฟิลิปปินส์” จนมีความรู้สึกร่วมกันว่ามีจำเป็นต้องประสานร่วมมือกับรัฐบาลฟิลิปปินส์ ในการเป็นตัวกลางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง อันมีเป้าหมายที่จะประกันถึงความปลอดภัย และการอยู่ดีมีสุขของเหล่ามุสลิมในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ²⁰³ ในปีถัดมาหรือในการประชุม ICFM ครั้งที่ 4 เมื่อ ค.ศ. 1974 ณ เมืองเบงกาลีซี OIC ได้แสดงความห่วงกังวลอย่างลึกซึ้งต่อสิ่งที่ OIC อ้างถึงว่าเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างต่อเนื่องต่อชาวมุสลิมในภาคใต้ของประเทศที่ถูกกระทำโดยรัฐบาลฟิลิปปินส์ พร้อมทั้งได้ตัดสินใจที่จะส่งตัวแทนขององค์การอันประกอบไปด้วยรัฐมนตรีต่างประเทศลิเบีย ซาอูดิอาระเบีย เซเนกัล และโซมาเลียไปยังกรุงมะนิลาเพื่อเจรจาปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว โดย OIC ได้ร้องขอว่า

รัฐที่รักษาสันติภาพตลอดจนหน่วยงานระหว่างประเทศและศาสนาขอให้ใช้อิทธิพลของตนกดดันรัฐบาลฟิลิปปินส์ เพื่อที่จะหยุดยั้งการใช้ความรุนแรงต่อประชาคมมุสลิมในฟิลิปปินส์ พร้อมทั้งประกันถึงความปลอดภัยของพวกเขา และให้พวกเขาที่มีสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามที่แถลงการณ์สากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนได้รับรองไว้

นอกจากนี้ ที่ประชุม OIC ยังได้เรียกร้องให้ชาติสมาชิกโดยเฉพาะอินโดนีเซียและมาเลเซียใช้อิทธิพลกดดันฟิลิปปินส์ (ให้ยอมเลิกทำร้ายมุสลิมภายในประเทศ) โดยใช้กรอบความร่วมมือของประชาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN)²⁰⁴ ขณะเดียวกัน ที่ประชุม ICFM ยังได้เห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนฟิลิปปินส์ขึ้นมาเพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลือเหล่ามุสลิมผู้ตกทุกข์ได้ยากในฟิลิปปินส์อีกด้วย

มติของการประชุม ICFM ครั้งที่ 3 (กัวลาลัมเปอร์ 1974) ยิ่งส่งเสียงดังไปในประเด็นปัญหากล่าวคือ นอกจาก OIC จะแสดง “ความห่วงกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับมุสลิมในฟิลิปปินส์” แล้วองค์กรยังเรียกร้องให้ “รัฐบาลฟิลิปปินส์แสวงหาแนวทางแก้ไขโดยใช้วิถีทางการเมืองและสันติวิธีโดยผ่านการเจรจากับเหล่าแกนนำมุสลิม โดยเฉพาะตัวแทนผู้นำของกลุ่ม ‘แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร’

²⁰³ มติที่ประชุมหมายเลข 12/3 - p

²⁰⁴ มติที่ประชุมหมายเลข 4/4 - p

(Moro National Liberation Front : MNLF) อันจะเป็นการแก้ไขอย่างถูกต้องและเป็นธรรมต่อบรรดา
มุสลิมที่ตกทุกข์ได้ยาก” อีกทั้งยังเรียกร้องให้รัฐบาล “หยุดการจัดการให้มีการย้ายถิ่นของประชากรคริสต์
เดียนจากภาคเหนือ ซึ่งมีเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในภาคใต้ของประเทศ” อีกด้วย²⁰⁵

คณะกรรมการระดับรัฐมนตรีอันประกอบไปด้วยสมาชิกของ OIC 4 ชาติ (ซึ่งต่อมาภายหลังได้
กลายเป็นคณะกรรมการถาวรของ OIC ที่ดูแลติดตามเรื่องฟิลิปปินส์) ได้เดินทางไปยังมะนิลาและประสบ
ความสำเร็จในการโน้มน้าวให้รัฐบาลของประธานาธิบดีมาร์กอส ขอมั่นใจที่จะร่วมเจรจากับกลุ่ม MNLF
ต่อมาในวันที่ 28 มกราคม 1975 ประธานาธิบดีมาร์กอส ได้ส่งตัวแทนไปยังกรุงญิดะห์เพื่อแจ้งถึงจุดยืน
ของรัฐบาลฟิลิปปินส์ และพร้อมรับไมตรีจิตในการช่วยเหลือคลี่คลายปัญหา แม้รัฐบาลฟิลิปปินส์จะยังคง
พิจารณาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องภายในของประเทศก็ตาม ฉะนั้น เพื่อเป็นการตอบแทนมิตรไมตรีของ
รัฐบาลฟิลิปปินส์ OIC จึงได้ขอร้องให้ผู้นำกลุ่ม MNLF (ในการประชุม ICFM ครั้งที่ 5) เลิกล้มความตั้งใจที่
จะเรียกร้องเอกราช แต่ให้ดำเนินการแก้ปัญหาผ่านการมีอำนาจปกครองตนเอง (regional autonomy) ทั้งนี้
จนกระทั่งถึงขณะนั้น MNLF ยังคงมีจุดยืนว่า พื้นที่ของมุสลิมที่ถูกผนวกเข้ารวมกับฟิลิปปินส์เกิดขึ้นในยุค
สมัยที่สหรัฐฯ เข้ามาปกครองประเทศ ฉะนั้น การผนวกกรรมเช่นนี้จึงต้องถูกทำให้เป็นโมฆะ²⁰⁶

การประชุม ICFM ครั้งที่ 6 และ 7 นั้น OIC ได้รายงานถึงความพึงพอใจในความก้าวหน้าของการ
เจรจาที่ส่งผลให้เกิดสนธิสัญญาทริโพลิ (Tripoli Accord) ที่ได้ลงนามกันในวันที่ 23 ธันวาคม 1976 โดยมี
ใจความสำคัญในการให้คำมั่นที่จะยกสถานะการปกครองตนเองให้พื้นที่ 13 จังหวัดที่มีมุสลิมเป็นชนกลุ่ม
ใหญ่อันมีเงื่อนไขที่จะต้องเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ โดยมีลิเบีย (ซึ่งขณะนั้นมีฐานะ
เป็นหัวหน้าคณะกรรมการปฏิบัติการกิจเรื่องฟิลิปปินส์) ลงนามเป็นพยาน ส่วนรายละเอียดของแผนการยก
สถานะให้เป็นพื้นที่ปกครองตนเองนั้นจะต้องมีการตกลงกันเองภายหลังระหว่าง 2 ฝ่าย โดยจะต้องรอให้
ข้อตกลงหยุดยิงมีผลบังคับใช้ก่อน

แต่หลังจากนั้นไม่นานนักรัฐบาลฟิลิปปินส์ก็เปลี่ยนความคิดปรับเปลี่ยนบางส่วนตามการตีความ
สนธิสัญญาแต่ฝ่ายเดียว โดยรัฐบาลปฏิเสธที่จะมอบสถานะการปกครองตนเองให้แก่ 3 จังหวัดของมุสลิม
ที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนอีก 10 จังหวัดที่เหลือรัฐบาลพิจารณาเป็น

²⁰⁵ มติที่ประชุมหมายเลข 8/5 - p

²⁰⁶ Abdullah Ahsan ,*op.cit.* , p.69

มติออกมาว่าจะต้องคำนึงถึงความต้องการของพลเมืองชาวคริสเตียนในแต่ละจังหวัดด้วย ซึ่งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้วจะต้องมีการลงประชามติในพื้นที่นั้น ๆ เสียก่อน ถึงแม้ว่ากลุ่ม MNLF จะประท้วงคัดค้าน แต่ท้ายที่สุดรัฐบาลก็ตัดสินใจดำเนินการโดยแบ่ง 10 จังหวัดออกเป็น 2 เขต (เขตละ 5 จังหวัด) แล้วจัดให้มีการทำประชามติ

นอกจากนั้น ก็ยังมีอีกหลายอย่างที่ทั้ง 2 ฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ ยกตัวอย่างเช่น ตามการประมาณการณ์ของกลุ่ม MNLF ประชากรมุสลิมในพื้นที่น่าจะมีตัวเลขอยู่ที่ 5 ล้านคน จากประชากรทั้งหมด 6.5 ล้านคน แต่ทางรัฐบาลกลับอ้างว่าประชากรมุสลิมมีอยู่เพียง 3 ล้านคน²⁰⁷ อีกทั้งยังเกิดปัญหาทางตันในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี ตลอดจนการจัดเก็บภาษีสัมปทานจากบริษัทเหมืองแร่

อย่างไรก็ตาม กลุ่ม MNLF ได้ประกาศบอยคอตการทำประชามติ ผู้บัญชาการเหล่าทัพของฟิลิปปินส์ พลเอก Fidel Ramos (ต่อมาได้เป็นประธานาธิบดี) ได้เดินทางเยือนลิเบียในวันที่ 10 มีนาคม 1977 เพื่อขอร้องให้ลิเบียใช้อิทธิพลกดดันให้กลุ่ม MNLF เลิกบอยคอตการทำประชามติไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดการทำประชามติก็เกิดขึ้นในวันที่ 17 เมษายน 1977 โดยผลของทางรัฐบาลที่เปิดเผยออกมาคือ ผู้ลงคะแนน 97.93 ปฏิเสธข้อเรียกร้องของกลุ่ม MNLF ที่จะให้มีการปกครองตนเอง นอกจากนี้ รัฐบาลยังเปิดเผยว่าผู้ที่ออกไปใช้สิทธิมีจำนวนมากถึงร้อยละ 75 ซึ่งเป็นตัวเลขที่ขัดแย้งกับตัวเลขของกลุ่มมุสลิมและผู้สื่อข่าวต่างประเทศที่เข้าไปสังเกตการณ์ในการทำประชามติครั้งนั้นอย่างมาก²⁰⁸ ดังนั้นจึงไม่แปลกที่กลุ่ม MNLF จะออกมาโจมตีกล่าวหารัฐบาลว่าทรยศหักหลังมุสลิมโมโรและ OIC ส่วน OIC เองก็ไม่พอใจต่อสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการอย่างยิ่ง อันทำให้ OIC หันไปให้การสนับสนุน MNLF อย่างเต็มที่

ฉะนั้น ในการประชุม ICFM ครั้งที่ 8 ซึ่งจัดขึ้นที่ลิเบียพอดี OIC จึงตัดสินใจมอบสถานะสมาชิกระดับสังเกตการณ์ให้แก่มุสลิมฟิลิปปินส์เป็นกรณีพิเศษ พร้อมทั้งเรียกร้องให้มีการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือมุสลิมที่นั่น นอกจากนี้ มิซูร์ยังปรับเปลี่ยนข้อเรียกร้องไปสู่จุดเดิม นั่นคือการเรียกร้องเอกราช หลังจาการประชุมครั้งนั้น 3 วัน ประธานาธิบดีมาร์กอสก็เสนอให้มีการเจรจากันอีกครั้ง โดยครั้งนี้เขาเสนอจะยกสถานะ 13 จังหวัด และอีก 7 พื้นที่ให้เป็นเขตปกครองตนเอง แต่ข้อเสนอของเขาก็ถูกปฏิเสธโดยผู้บัญชาการระดับสูงของกลุ่ม MNLF นับจากเดือนกรกฎาคม 1978 กลุ่ม MNLF ก็เริ่มจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับรัฐบาลอีกครั้ง แต่ครั้งนี้กลับเกิดอุปสรรคเพราะเกิดการแตกแยกกันภายในโดยที่ Abul Khair Alonto ซึ่ง

²⁰⁷ Keesing, 1977, p. 28440

²⁰⁸ Abdullah Ahsan, *op.cit.*, p.69

เป็นหัวหน้ากลุ่มย่อยได้กล่าวหา OIC ว่าสนับสนุนเฉพาะกลุ่มของ มิชูรี ฉะนั้น ในการประชุม ICFM (กุมภาพันธ์ 1979) ครั้งที่ 10 OIC จึงมีมติเลือกกลุ่ม MNLF เป็นเพียงตัวแทนหนึ่งเดียวของมุสลิมในฟิลิปปินส์ พร้อมทั้งประกาศว่า ทุก ๆ การช่วยเหลืออันมีต่อมุสลิมฟิลิปปินส์จะต้องผ่านกลุ่ม MNLF เท่านั้น

ในขณะที่สงครามดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง OIC ก็ดำเนินการในลักษณะการแสดงออกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับมุสลิมในฟิลิปปินส์ ให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจและมนุษยธรรม ตลอดจนให้โอกาสพวกเขาได้ชี้แจงปัญหาผ่านทุก ๆ เวทีการประชุมระหว่างประเทศ การประชุม ICFM ครั้งที่ 16 เกิดขึ้นในช่วงที่ฟิลิปปินส์ประสบวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เลวร้ายลงอันเนื่องมาจากการปลุกระดมมวลชนเพื่อล้มล้างประธานาธิบดีมาร์กอส ในการประชุมครั้งนั้น OIC ได้แสดง “ความขุ่นเคืองต่อการที่สนธิสัญญาทริโพลิไม่ได้ถูกนำมาปฏิบัติใช้” พร้อมทั้งให้คำมั่นที่จะสนับสนุนมุสลิมฟิลิปปินส์ต่อไป อีกทั้งยังแสดงความหวังที่จะบรรลุข้อตกลงที่ดีกว่าสำหรับชาวมุสลิมในการเจรจากับรัฐบาลใหม่ในอนาคต ในเดือนกุมภาพันธ์ 1986 ฟิลิปปินส์มีรัฐบาลใหม่ภายใต้การนำของประธานาธิบดี Corazon Aquino ซึ่งเป็นผู้นำที่ให้ความสนใจต่อการแก้ปัญหามุสลิมในภาคใต้อย่างยิ่ง เขาเองเป็นผู้ร้องขอให้ OIC เข้ามาเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในเดือนสิงหาคม 1986

ดังนั้น การประชุมสุดยอดระหว่าง Aquino กับ Misauri จึงถูกจัดขึ้นที่เกาะ Jolo เมื่อวันที่ 5 กันยายน 1986 จนนำไปสู่การทำสนธิสัญญาญิดะห์ (Jeddah Pact) ในวันที่ 3 มกราคม 1987²⁰⁹ รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการมอบสถานะการปกครองตนเองที่เคยตกลงกับ MNLF แต่สัญญาที่จะให้เสรีภาพมากขึ้นใน 23 จังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ของ Bangsa-moro นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้คำมั่นที่จะดำเนินการปรับปรุงสภาพสังคมของประชากรในพื้นที่ให้ดีขึ้น แต่ท้ายที่สุดการเจรจาในชั้นรายละเอียดของข้อตกลงญิดะห์ก็ประสบกับความล้มเหลวในวันที่ 22 พฤษภาคม ทำให้กลุ่ม MNLF หันไปจับอาวุธขึ้นต่อสู้อีกครั้ง พร้อมกันนั้น พวกเขาก็ใช้จังหวะจากการที่รัฐบาลไม่รักษาคำพูดที่ให้ไว้กับ OIC เสนอให้ OIC มอบสถานะการเป็นสมาชิกถาวรให้กลุ่ม MNLF ก่อนที่จะมีการประชุม ICFM ครั้งที่ 18 ที่อัมมาน ในเดือนมีนาคม 1987 ตัวแทนของ MNLF ได้ตระเวนเยือนประเทศมุสลิมเพื่อขอให้สนับสนุนความต้องการของพวกเขา กลุ่ม MNLF ภายหลังได้อ้างว่ามีประเทศสมาชิกถึง 35 ประเทศใน 48 ประเทศสมาชิก OIC ขณะนั้นให้การสนับสนุนกลุ่มตน ดังนั้น เพื่อเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด รัฐบาล Aquino จึงเสนอให้รื้อฟื้นการเจรจากับกลุ่ม MNLF อีกครั้ง แต่ปรากฏว่าตัวแทนของ MNLF ที่ประจำอยู่ OIC ก็ปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าวนั้น

²⁰⁹ Ibrahim Qureshi, 'World Muslim Minorities' (Karachi : WMC , 1993) p.152

มาถึงจุดนี้ รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงได้ส่งตัวแทนไปยุติชะง่อนอย่างรวดเร็ว ขณะที่ไปนั้นนำโดยสมาชิกสภาที่เป็นมุสลิม นาย Michael Mastura เพื่อขอประชุมเจรจากับเจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการ OIC ตัวแทนรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้อ้างผลการเจรจากับ OIC ว่า เจ้าหน้าที่ของ OIC ได้ยืนยันต้องการการปกครองตนเอง (ไม่ใช่รัฐเอกราช) ให้แก่ชาวโมโรมุสลิม อีกทั้ง OIC จะไม่รับเอากลุ่ม MNLF เข้าเป็นสมาชิกถาวร (อย่างน้อยก็ในช่วงเวลาดังกล่าว) ก่อนที่จะมีการประชุม ICFM 2 วัน ประธานาธิบดี Aquino จึงได้ลงนามในกฎหมายที่เรียกว่า “Congressional Act” อันนำไปสู่การเป็นพื้นที่ปกครองตนเองของชาวมุสลิม นอกจากนั้น ประธานาธิบดียังประกาศจัดตั้ง “คณะกรรมการที่ปรึกษาส่วนภูมิภาค” โดยมีสมาชิก 55 คน ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดขอบเขตโครงสร้างและอำนาจของพื้นที่ปกครองตนเอง ถึงแม้ว่ากลุ่ม MNLF จะปฏิเสธแผนการดังกล่าวของรัฐบาล แต่การจัดการเชิงรุกดังกล่าวก็ทำให้ฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้ได้เปรียบ ดังจะเห็นได้ว่า OIC ได้ปฏิเสธการเป็นสมาชิกถาวรของกลุ่ม MNLF โดยให้เหตุผลว่า เพื่อเป็นการตอบแทนที่รัฐบาลฟิลิปปินส์แสดงความจริงใจให้ปรากฏ

อย่างไรก็ตาม ในเดือนสิงหาคม 1989 ประธานาธิบดี Corazon Aquino กลับลงนามในกฎหมายอีกฉบับเพื่อเปิดให้มีการทำประชามติทั้ง 13 จังหวัด ในเดือนพฤศจิกายน กลุ่ม MNLF ออกมาปฏิเสธทันที พร้อมทั้งประณามว่าเป็นแผนลวงของรัฐบาล ขณะที่ OIC ได้ประกาศต่อท่าทีการเคลื่อนไหวครั้งนี้ของรัฐบาลว่า “เท่ากับเป็นการประกาศสงคราม” แม้กระนั้นก็ตาม ประธานาธิบดี Aquino ก็ปฏิเสธถึงท่าทีประวิงไม่เห็นด้วยของ OIC²¹⁰

ท้ายที่สุดในวันที่ 15 พฤศจิกายน 1991 ผู้ช่วยเลขาธิการ OIC (ด้านกิจการการเมือง) หรือ นายอิบรอฮิม บักรุ (Ibrahim Bakr) จึงได้ประกาศการเริ่มต้นใหม่ของการเจรจาสันติภาพที่ถูกหน่วงเหนี่ยว การเริ่มต้นเจรจารั้งนี้ก็เช่นเดิมที่เกิดขึ้นจากการที่ฟิลิปปินส์มีรัฐบาลใหม่ ในช่วงต้นของปี ค.ศ. 1992 รัฐบาลใหม่ภายใต้การนำของประธานาธิบดี Ramos ได้ริเริ่มให้มีการเสวนากับคณะกรรมการของ OIC ที่ดูแลเรื่องฟิลิปปินส์ (ซึ่งขณะนั้นได้ขยายสมาชิกเพิ่มขึ้นอันประกอบไปด้วย บังกลาเทศ อินโดนีเซีย ลิเบีย ซาอุดีอาระเบีย เซเนกัล และโซมาเลีย) มีการเจรจาเบื้องต้นจัดขึ้นที่ลิเบีย (ตุลาคม 1992) และที่อินโดนีเซีย (เมษายน 1993) หลังจากนั้นจึงนำไปสู่การทำข้อตกลงชั่วคราว 2 ฉบับ ในปี ค.ศ. 1994 และ ค.ศ. 1995 ตามลำดับ ข้อตกลงฉบับหลังได้ระบุถึงการนิรโทษกรรมต่อผู้ก่อความไม่สงบมุสลิมทุกคน

²¹⁰ Pakistan Times, Islamabad, 9 August 1989 . อ้างไว้ใน Saad S. Khan, Reasserting International Islam : A Focus on the Organization of the Islamic Conference and Other Islamic Institutions (Oxford : Oxford University Press, 2001), p. 153

นอกจากนั้น “ข้อตกลงมะนิลา” (Manila Pact) จึงมีการลงนามในวันที่ 2 กันยายน 1996 จากนั้นอำนาจการปกครองตนเองจึงถูกมอบให้พื้นที่ของมุสลิมในภาคใต้ทันที โดยเรียกว่า “พื้นที่ปกครองตนเองของมุสลิมมินดาเนา” (An Autonomous Region of Muslim Mindanao : ARMM) มีการจัดตั้งสภาฟิลิปปินส์ภาคใต้เพื่อสันติภาพและการพัฒนาขึ้น (SPCPD) มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการรัฐทันที อันนำไปสู่ชัยชนะของนุร มิซุรี (Nur Misauri)

ผลจากการเจรจาที่เกิดขึ้นทำให้ประธานาธิบดี Ramos เขียนจดหมายถึงเลขาธิการ OIC ขณะนั้น โดยรับประกันว่ารัฐบาลจะนำเอาข้อตกลง (ในเรื่องการปกครองตนเอง) ไปปฏิบัติใช้อย่างซื่อสัตย์จริงจัง²¹¹ นอกจากนี้ เขายังออกแถลงการณ์อย่างเป็นทางการในการขอบคุณ OIC ถึงโมตริจิตที่มอบให้ฟิลิปปินส์

ถึงแม้ว่ากลุ่มหัวรุนแรงของทั้งชาวคริสเตียนและมุสลิมบางกลุ่มออกมาปฏิเสธการยอมรับถึงข้อตกลงดังกล่าว (จนทำให้กลุ่มคริสเตียนได้ลอบวางระเบิดและออกมาเดินขบวนประท้วงตามท้องถนน) แต่การนำข้อตกลงไปปฏิบัติใช้ก็เป็นไปอย่างราบรื่น ในการประชุม ICFM ครั้งที่ 24 ณ จาการ์ตา ค.ศ. 1996 และการประชุมสุดยอด OIC ครั้งที่ 8 ณ กรุงเตหะราน ค.ศ. 1997 OIC ได้รายงานถึงความพึงพอใจต่อผลลัพธ์ความสำเร็จขององค์กรที่ต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ นานาต่อปัญหาในฟิลิปปินส์มาตลอด 24 ปี นอกจาก OIC จะแสดงความยินดีต่อมุสลิมในฟิลิปปินส์แล้ว องค์กรยังพร้อมทำตามข้อเรียกร้องของมิซุรี ที่ต้องการให้ OIC ช่วยฟื้นฟูพื้นที่ และให้ชาติสมาชิกสนับสนุนด้านวัตถุปัจจัยใน ARMM อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สมาชิกบางคนของกลุ่ม MNLF ที่ไม่ยอมรับและไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงในเรื่องการปกครองตนเอง ได้แยกไปตั้ง “ขบวนการแนวร่วมปลดปล่อยอิสลามิกโมโร” (MILF) เพื่อต่อสู้กับรัฐบาลอย่างยืดเยื้อ โดยกลุ่มนี้ต้องการให้ผนวกดินแดนซึ่งเดิมเป็นของบรรพบุรุษของตน แต่ชาวคริสต์จากเกาะอื่นได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งจำนวนมาก ซึ่งทางกลุ่ม MILF ต้องการให้ทางการยอมรับ ด้วยเหตุนี้ ได้มีการเจรจากันตั้งแต่ปลายรัฐบาลรามอสจนถึงรัฐบาลอาร์โรโย โดยมีมาเลเชียซึ่งเป็นประธาน OIC เป็นตัวกลาง ไกล่เกลี่ย (Third Party) จนได้ข้อสรุปในลักษณะการตกลงกันระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม MILF ที่จะทำ “บันทึกข้อตกลงเรื่องดินแดนบรรพบุรุษ”²¹² (Memorandum of Agreement on Ancestral Domain)

²¹¹ Pakistan Times , 24 July 1996. อ้างไว้ใน Saad S. Khan, *op.cit.*, p.153

²¹² ข้อตกลงให้สิทธิปกครองตนเองนี้จะส่งผลให้กลุ่ม MILF สามารถปกครองหมู่บ้านและเมืองในพื้นที่ 8 จังหวัดบนเกาะมินดาเนา รวมทั้งสามารถตรากฎหมายและก่อตั้งระบบธนาคาร การศึกษา การบริหารราชการ ตลอดจนกองกำลังความมั่นคงเป็นของตนเอง โดยร่างข้อตกลงยังให้สิทธิรัฐบาลกลุ่ม MILF สามารถเข้าไปมีบทบาทในด้านการค้าและเศรษฐกิจ

หลังจากนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงได้ลงนามในข้อตกลงหยุดยิง เพื่อแผ้วทางไปสู่การลงนามใน “บันทึกข้อตกลงฯ” ดังกล่าว ซึ่งทำให้เห็นแสงรำไรของสันติภาพถาวร แต่หลังจากนั้น สถานการณ์ในมินดาเนาได้เปลี่ยนไปหลังศาลสูงฟิลิปปินส์มีคำสั่งห้ามรัฐบาลลงนามใน “บันทึกข้อตกลงเรื่องดินแดนบรรพบุรุษ” กับกลุ่ม MILF (เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2008 ณ กรุงกัวดาลาฮาลา ประเทศเม็กซิโก) เนื่องจากเป็นข้อเสนอที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ ปรากฏว่า หลังจากศาลสูงฟิลิปปินส์มีคำสั่งให้ระงับการลงนามดังกล่าวชั่วคราว ก็เริ่มมีการปะทะกันด้วยอาวุธรอบใหม่ระหว่างกองกำลังของคู่กรณี²¹³

แม้ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองตนเองของชาวโมโรมุสลิมจะไม่ได้ยุติอยู่เพียงแค่นั้น เพราะในปัจจุบันก็ยังมีการต่อรองและการต่อสู้ใช้ความรุนแรงระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับกลุ่มขบวนการ แต่เท่าที่ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาข้อมูลไปแล้วทั้งหมด ก็คงเพียงพอแล้วที่จะทำให้เราเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติและแนวนโยบายของ OIC ที่มีต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยโมโรมุสลิมในฟิลิปปินส์

3.3.2. OIC กับอินเดียในกรณีญัมมูและแคชเมียร์

1) ปฐมเหตุแห่งปัญหาและการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเด็นความขัดแย้งเหนือดินแดนแคชเมียร์นับเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อมานานกว่า 60 ปี อันมีมิติของความขัดแย้งระหว่างประเทศที่สหประชาชาติยังหาทางแก้ไขไม่ได้ ย้อนกลับไปเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะนั้นเป็นช่วงที่อังกฤษประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างหนักจนไม่สามารถแบกรับภาระเมืองขึ้นต่าง ๆ ของตนเองได้รวมถึงอินเดีย ซึ่งอังกฤษเคยตั้งเป้าว่าจะเป็นแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ให้อังกฤษได้ดักดวงผลประโยชน์อย่างเต็มที่ แต่สุดท้ายอังกฤษก็แบกรับภาระต่อไปไม่ได้ จึงเริ่มขั้นตอนการถอนตัวออกจากอินเดีย ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีแบ่งแยกประเทศเพราะอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมด

เมื่อจักรวรรดิอังกฤษได้ถอนตัวออกจากดินแดนอนุทวีปในเดือนสิงหาคม 1947 (หลังจากปกครองดินแดนอาณานิคมโดยตรงเป็นเวลากว่า 88 ปี) ยังผลให้เกิดรัฐอธิปไตยขึ้น 2 รัฐ คือ อินเดียและปากีสถาน

ระหว่างประเทศ จากรายงานของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นระบุว่าทางการฟิลิปปินส์ได้ยอมให้กลุ่ม MILF ส่งผู้แทนการค้าไปร่วมทำข้อตกลงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ด้วย

²¹³ เดือน ม.ค. (2008) เกิดเหตุปะทะ 1 ครั้ง ก.พ.-เม.ย. ไม่มีเหตุปะทะ พ.ค.เกิดเหตุปะทะ 2 ครั้ง มิ.ย. 4 ครั้ง และ ก.ค. 5 ครั้ง จนกระทั่งเมื่อศาลสูงฟิลิปปินส์สั่งระงับการลงนามใน “บันทึกข้อตกลงฯ” ดังกล่าวชั่วคราว ซึ่งเดิมกำหนดลงนามในวันที่ 5 ส.ค. ทำให้ไม่มีการลงนามของทั้งสองฝ่ายในบันทึกดังกล่าว ตัวเลขการปะทะในเดือน ส.ค.ทั้งเดือนได้พุ่งสูงถึง 77 ครั้ง แต่ได้ลดลงเกือบครึ่งหนึ่งในเดือน ก.ย. คือเหลือเพียง 39 ครั้ง เนื่องจากเป็นช่วงเดือนถือศีลอดของชาวมุสลิมมินดาเนา อย่างไรก็ตาม นับว่าเป็นจำนวนที่ถี่ขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

โดยใช้สูตรการแบ่งดินแดนที่ชนชั้นนำของทั้ง 2 ฝ่ายตกลงกัน นั่นคือ รัฐอิสระใดที่มีมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่จะต้องไปรวมอยู่กับปากีสถาน ขณะที่รัฐอิสระใดที่มีมุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อยรัฐนั้นก็ต้องไปรวมอยู่กับอินเดีย สูตรการแบ่งสรรเช่นนี้ได้ถูกนำไปใช้กับรัฐอิสระทุกรัฐ ยกเว้นกรณีของ รัฐญัมมูและแคชเมียร์

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในแคว้นแคชเมียร์เป็นมุสลิม และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวปากีสถานทั้งทางวัฒนธรรม การแต่งกาย อาหาร ประเพณีและศาสนา ประชาชนชาวแคชเมียร์จึงปรารถนาที่จะรวมกับปากีสถาน แต่มีอุปสรรคที่สำคัญคือ เจ้าผู้ครองนครหรือมหाराชาขณะนั้นเป็นชาวฮินดูซึ่งมีความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งรัฐเอกราชของตน อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1947 หลังจากปากีสถานแยกตัวออกมาจากอินเดียได้ไม่นานก็ได้มีการสู้รบระหว่างชาวแคชเมียร์ซึ่งเป็นพลเรือนที่ไม่มีอาวุธทันสมัยกับกองทัพขนาดใหญ่ของมหाराชาฮินดู เมื่อเห็นว่าฝ่ายมุสลิมกำลังถูกเข่นฆ่าอย่างหนัก มุสลิมปาตานจากฝั่งอัฟกานิสถานจึงเข้ามาช่วยมุสลิมแคชเมียร์ จากนั้นสถานการณ์การสู้รบจึงพลิกผัน กองทัพของมหाराชาไม่สามารถเอาชนะฝ่ายมุสลิมได้ จึงขอความช่วยเหลือไปยังอินเดีย แต่รัฐบาลอินเดียก็ตั้งเงื่อนไขให้มหाराชาต้องยกแคว้นแคชเมียร์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของอินเดียเสียก่อน ซึ่งมหाराชาก็ตอบตกลงโดยการทำสัญญาระหว่างกัน ดังนั้นในวันที่ 26 ตุลาคม 1947 อินเดียจึงได้ส่งทหารบุกเข้าไปในแคชเมียร์จนเป็นชนวนสงครามระหว่างอินเดียและปากีสถานตลอดมา²¹⁴

ในช่วงสงครามครั้งแรก อินเดียรู้สึกถึงการสูญเสียดินแดนของตนเพิ่มขึ้นและการรุกรานหน้าของกองกำลังปากีสถาน²¹⁵ จึงได้นำเรื่องกรณีพิพาทแคชเมียร์เข้าสู่การพิจารณาของสหประชาชาติเมื่อเดือนมกราคม 1948 พร้อมทั้งประณามปากีสถานว่าเป็นผู้บุกรุกและให้การสนับสนุนกองกำลังติดอาวุธในแคชเมียร์ เยาวชราล เนห์รู นายกรัฐมนตรีคนแรกของอินเดียได้มีหนังสือถึงเลขาธิการสหประชาชาติยืนยันว่า “ทันทีที่ผู้รุกรานได้ถูกผลักดันออกไป ความสงบสุขได้กลับมาสู่ดินแดนอีกครั้ง ประชาชนชาวแคชเมียร์จะได้รับสิทธิในการตัดสินอนาคตของตนเองภายใต้การยอมรับของนานาชาติโดยวิถีทางประชาธิปไตยด้วยการลงประชามติ” ปากีสถานได้ตอบโต้โดยประณามอินเดียกรณีการใช้กำลังยึดครองแคชเมียร์แล้วผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย พร้อมทั้งเรียกร้องให้มีการทำประชามติโดยเร็วภายใต้การกำกับดูแลของสหประชาชาติ

²¹⁴ ดู “Kashmir: Learning from the past”, International Crisis Group, ICG Asia Report No.70, 4 December 2003, Available at www.crisisgroup.org/library/documents/asia/070_Kashmir_learning_from_the_past.pdf

²¹⁵ อินเดียตัดสินใจเข้าไปยึดครองพื้นที่ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดของแคว้นแคชเมียร์ แต่พอสงครามครั้งแรกระหว่างทั้ง 2 ประเทศปะทุขึ้นใน ค.ศ. 1948 กองกำลังของปากีสถานก็สามารถเข้ายึดคืนดินแดนบางส่วนกลับคืนมาได้

สภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยให้ทั้ง 2 ฝ่ายหยุดยิง อีกทั้งยังมีมติที่สำคัญออกมา 2 มติในวันที่ 13 สิงหาคม 1948 และ 5 มกราคม 1949 โดยมีเนื้อหาให้ทั้ง 2 ฝ่ายหยุดยิงทันที ให้ถอนกำลังทหารออกจากแคว้นแคชเมียร์ และที่สำคัญที่สุดคือการที่สหประชาชาติจะจัดให้มีการทำประชามติเพื่อให้ประชาชนชาวแคชเมียร์เป็นผู้ตัดสินใจว่าจะเลือกอยู่ข้างใดระหว่างอินเดียกับปากีสถาน หรือต้องการคงความเป็นเอกราชของตนเองไว้ แต่การลงประชามติที่ไม่ได้นำไปปฏิบัติใช้ เพราะทั้งอินเดียและปากีสถานมัวแต่ทะเลาะถกเถียงกันในประเด็นรายละเอียด

ใน ค.ศ. 1963 อินเดียได้ผนวกเอาดินแดนแคชเมียร์ในส่วนที่ตนเองยึดครองมาเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอย่างไม่ถูกต้องชอบธรรม อินเดียไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ให้ไว้กับทั้งสหประชาชาติ ปากีสถาน และมุสลิมในแคชเมียร์ โดยอ้างถึงเอกสารการเข้าเป็นภาคีกับอินเดียที่ดำเนินการโดยมหาราชาอินดุที่ เคยปกครองแคชเมียร์ ซึ่งถูกมุสลิมขับไล่ออกไปใน ค.ศ. 1947 ปากีสถานตอบโต้ต่อการผนวกเอาดินแดน แคว้นแคชเมียร์เข้าไปอยู่กับอินเดียทันทีอันนำไปสู่สงครามครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1965 แต่สงครามก็สามารถยุติลงด้วยการแทรกแซงจากสหประชาชาติ โดยทั้ง 2 ฝ่ายตกลงที่จะหยุดยิง ต่อมาจึงมีการลงนามใน ข้อตกลงทาชกันท์ (Tashkent) โดยเรียกร้องให้ทั้ง 2 ฝ่ายถอนกำลังออกจากพื้นที่ยึดได้ในช่วงของสงคราม อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1971 สงครามได้ปะทุขึ้นอีกและนำมาซึ่งข้อตกลงซิมลา (Simla Agreement) ทั้ง 2 ฝ่ายตกลงที่จะแก้ปัญหาาร่วมกันเพื่อกำหนดสถานะอันถาวรของดินแดนแคชเมียร์ แต่ข้อตกลงดังกล่าวก็ไม่มีผลสืบหน้าอันใดเลยต่อการแก้ไขปัญหา และในที่สุดอินเดียจึงได้ประกาศว่าปัญหาข้อขัดแย้งเหนือดินแดน แคชเมียร์ได้จบสิ้นลงแล้ว²¹⁶

ด้วยเหตุนี้ ชาวแคชเมียร์จึงหมดความหวังในการเรียกร้องสิทธิในการกำหนดชะตาชีวิตตนเองอีกครั้ง ด้วยสันติวิธี ฉะนั้น นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 พวกเขาจึงเริ่มจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกองกำลังอินเดียด้วยตนเองเพื่อ ปลดปล่อยดินแดนของพวกเขา พร้อมทั้งเรียกร้องสิทธิที่องค์การสหประชาชาติเคยรับรองและผ่านมติ มาแล้ว การละเมิดสิทธิมนุษยชนและการทารุณกรรมหลากหลายรูปแบบต่อชาวแคชเมียร์โดยกองทัพอินเดีย ได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อปี ค.ศ. 1989 เมื่อชาวแคชเมียร์ได้ลุกขึ้นจับอาวุธต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิ ทางการเมืองในการกำหนดชะตากรรมของตนเองภายใต้การรับรองขององค์การสหประชาชาติ หลังจากที่ ได้เรียกร้องตามแนวทางประชาธิปไตยมาเป็นเวลาเกือบครึ่งศตวรรษ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

²¹⁶ แม้ว่าจะมีหนังสือมากมายที่เขียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และจุดกำเนิดของปัญหาแคชเมียร์ แต่หนังสือเล่มหนึ่งที่สำคัญ คือ หนังสือของ Alastair, Lamb's Kashmir : A disputed legacy (Islamabad , 1994)

นับแต่นั้นมา ถือเป็นยุคแห่งความเจ็บปวดทรมานและความทุกข์ทรมานสำหรับชาวแคชเมียร์ ชาวแคชเมียร์มากกว่า 60,000 คนถูกเข่นฆ่า หลายพันคนได้รับบาดเจ็บและทุพพลภาพ หญิงสาวนับพันถูกย่ำยี และมากกว่า 100,000 คนต้องละทิ้งบ้านเรือนเพื่อหาที่ปลอดภัยกว่า บ้านเรือนและร้านค้าถูกทำลายหรือไม่ก็ถูกเผา โรงเรียนและโรงพยาบาลหลายร้อยแห่งถูกเผา ศาสนสถานถูกทำลาย โรงเก็บอาหาร พืชผลและป่าไม้มูลค่านับล้านก็ถูกเผาทำลายเช่นกัน การตรวจค้นตามบ้านเรือน การประกาศภาวะฉุกเฉิน การกวาดล้างและการข่มขู่คุกคาม การทรมาน การกราดยิง และการจับกุมโดยเสรี ถือเป็นเหตุการณ์ปกติและสร้างความหวาดผวแก่ชาวแคชเมียร์

ดร. ฟารุค อับดุลลอฮ์ มุขมนตรีแห่งแคว้นแคชเมียร์ ได้เคยให้สัมภาษณ์กับสถานีวิทยุ BBC เมื่อวันที่ 4 พ.ย. 1995 ว่านับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 เป็นต้นมา มีชาวแคชเมียร์ถูกฆ่าตายมากกว่า 50,000 คน แต่จากข้อมูลบางแห่งระบุว่า มีชาวแคชเมียร์ถูกฆ่ามากกว่า 66,158 คน ในจำนวนนั้น 59,170 คนถูกฆ่าตายโดยการกราดยิง และ 558 คนถูกเผาทั้งเป็น 2,235 คนถูกทรมานจนเสียชีวิต 586 คนถูกมัดตัวและถ่วงลงในแม่น้ำจิลัม ในขณะที่มากกว่า 3,600 ถูกยิงเสียชีวิตในขณะที่พยายามข้ามเขตสู่อาซาดแคชเมียร์ (ฝั่งแคชเมียร์ในปากีสถาน) และมีรายงานว่ายอดผู้หายสาบสูญและหลบหนีไปยังที่ปลอดภัยหรือถูกบังคับให้ละทิ้งถิ่นฐานบ้านเรือนมีมากถึง 100,000 คน ข้อมูลดังกล่าวได้ถูกบันทึกและรายงานโดยองค์กรสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ เช่น องค์กรนิรโทษกรรมสากล (AMNESTY INTERNATIONAL) องค์กรเฝ้าติดตามสิทธิมนุษยชน (HUMAN RIGHT WATCH) องค์กรแพทย์เพื่อสิทธิมนุษยชน (PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHT) คณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศ (INTERNATIONAL COMMISSION OF JURIST) สภากาชาด (RED CROSS) ฯลฯ เป็นต้น ตลอดจนสำนักข่าวต่าง ๆ เช่น VOA, BBC, REUTER, VOG, AFP เป็นต้น ข้อมูลและตัวเลขดังกล่าวยังได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ ของอินเดีย เช่น คณะกรรมการเพื่อการเริ่มต้นแห่งแคชเมียร์ (COMMITTEE - FOR INTIATIVE ON KASHMIR) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (NATIONAL HUMAN RIGHTS COMMISSION) สหภาพเพื่อเสรีภาพพลเรือน (PEOPLE UNION FOR CIVIL LIBIERTIES) สภานักเขียน (WRITERS CONFERENCE) สถาบันเพื่อการศึกษาแห่งแคชเมียร์ (INSTITUTE OF KASHMIR STUDIES)

สถิติต่อไปนี้ แสดงถึงการทำทารุณกรรมของกองทัพอินเดียต่อชาวแคชเมียร์นับตั้งแต่เดือน ก.ค. 1988 ถึง พ.ย. 1994 (ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดความรุนแรงมากที่สุด) เป็นสถิติที่รวบรวมขึ้นจากแหล่งข่าวระหว่างประเทศ และข้อมูลโดยตรงตลอดแนวพื้นที่ควบคุม

ประเภทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (ในพื้นที่ควบคุมของอินเดีย)	ปีที่เกิดขึ้น (ค.ศ.)							
	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	ยอดทั้งหมด
กองกำลังเพื่ออิสรภาพถูกฆ่าตาย	89	1153	971	1,288	771	1,103	1,696	7,071
กองกำลังเพื่ออิสรภาพที่ได้รับบาดเจ็บ	113	323	251	126	600	934	869	3,216
กองกำลังเพื่ออิสรภาพที่ถูกคุมขังโดยปราศจากการไต่สวนคดี	351	423	521	915	2,081	1,542	1,902	7,735
พลเรือนปราศจากอาวุธที่ถูกคุมขัง	6,507	10,419	11,209	12,836	13,209	14,418	11,112	79,710
บ้านเรือนและร้านค้าถูกทำลาย	2,391	4,927	5,195	1,563	1,017	2,675	1,466	19,279
หญิงสาวถูกระงับหรือชำแหละ	563	723	1,087	1,380	1,247	2,010	1,886	8,896
ชาวอาซาดแคชเมียร์ถูกฆ่าตาย	9	17	20	15	5	54	71	191
ชาวอาซาดแคชเมียร์ที่ได้รับบาดเจ็บ	43	56	15	20	19	111	193	457
พลเรือนที่ปราศจากอาวุธที่ได้รับบาดเจ็บ	4,509	6,900	10,670	13,009	14,691	14,306	5,086	69,171
พลเรือนที่ปราศจากอาวุธถูกฆ่าตาย	321	3,233	4,432	7,891	9,984	9,174	4,206	39,205

ที่มา : 1. องค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International)

2. องค์การสอดส่องเอเชีย (Asia Watch)

3. คณะกรรมการเพื่อการเริ่มต้น (Committee for Intitative)

4. คณะกรรมการเพื่อสิทธิขั้นพื้นฐานของชาวอูรุมูและแคชเมียร์ (J&K People Basic Right)

5. สำนักข่าวต่าง ๆ เช่น BBC, VOA, VOG

2) แนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นปัญหาแคชเมียร์

ปากีสถานเป็นประเทศที่มีภัยกรณีปัญหาแคชเมียร์ขึ้นมากว่าในเกือบทุกเวทีการประชุมของ OIC ในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นที่ปากีสถานเองในปี ค.ศ. 1974 ปากีสถานยังไม่ค่อยรู้สึกมั่นใจว่าจะรวบรวมเสียงสนับสนุนเพียงพอที่จะทำให้มติเรื่องแคชเมียร์เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ในหมู่ชาติสมาชิกได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้นำของปากีสถาน นำโดย ซุลฟีเกอร อาลี บุคโต (Z.A. Bhutto) จึงเพียงแค่พูดเป็นนัยถึง

ปัญหาแคชเมียร์ ในการประชุมครั้งนั้น ประธานาธิบดีแห่งอะชาดญัมมูและแคชเมียร์²¹⁷ ได้รับเชิญให้เข้าร่วม เขามีโอกาสได้ประมนกรอบกับผู้นำมุสลิมมากมาย ซึ่งเขาได้ใช้โอกาสนี้ในการอธิบายถึงรากเหง้าบ่อเกิดของประเด็นปัญหาดังกล่าว

ในเดือนมกราคม 1989 ประชาชนชาวแคชเมียร์ฝั่งที่ถูกยึดครองโดยอินเดียได้ลุกฮือขึ้นต่อต้านการปกครองของอินเดียบนดินแดนแห่งความขัดแย้งนี้ อินเดียออกมาอ้างว่าแคชเมียร์ขณะนี้คือดินแดนส่วนหนึ่งของอินเดีย และรัฐบาลจะไม่ยอมรับฝ่ายที่สามที่จะเข้ามาเป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหา ตลอดจนจะไม่พึ่งพาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) นอกจากนั้น อินเดียยังกล่าวหาปากีสถานว่าหนุนหลังผู้ก่อความไม่สงบกระทำ “การก่อการร้าย” อย่างไรก็ตาม เมื่อกองกำลังอินเดียในแคชเมียร์ได้ปฏิบัติการอย่างเหี้ยมโหดเพื่อปราบปรามกลุ่มขบวนการมุสลิม และการกระทำดังกล่าวถูกแพร่ขยายข่าวออกไปทั่วโลกยังผลให้ประเทศมุสลิมจำนวนมากออกมาแสดงความห่วงกังวลเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน ปากีสถานจึงคิดที่จะเอาปัญหานี้ขึ้นถกในเวทีประชุมของ OIC อย่างจริงจัง นางเบนนาซีร์ บุตโต ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีปากีสถานขณะนั้นได้เดินทางไปขอเสียงสนับสนุนจากผู้นำของประเทศมุสลิมถึง 16 ประเทศ เพื่อที่จะให้ปัญหาดังกล่าวเข้าไปอยู่ในวาระการพิจารณาของการประชุม OIC จนในที่สุดเมื่อเดือนสิงหาคม 1990 ที่ประชุม ICFM ครั้งที่ 20 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงไคโร ค.ศ. 1990 OIC จึงมีมติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาแคชเมียร์ออกมาโดยเรียกร้องให้ทั้งอินเดียและปากีสถานแก้ปัญหาค่าชเมียร์ให้สอดคล้องกับมติของสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง OIC ยังแสดงความห่วงกังวลกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้บริสุทธิ์ในแคชเมียร์ พร้อมทั้งเสนอที่จะจัดตั้งสำนักงานปฏิบัติการกิจในเอเชียใต้²¹⁸ นายมูมตซาร์ (Mumtaz Rathore) นายกรัฐมนตรีแห่งอะชาดแคชเมียร์ได้กล่าวขอบคุณถึงการให้ความสนใจของ OIC ต่อปัญหาความขัดแย้งในแคชเมียร์ แม้กระนั้นก็ตาม อินเดียกลับปฏิเสธการเสนอเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยของ OIC อย่างไม่มีเงื่อนไข โดยอ้างว่าปัญหาค่าชเมียร์ได้สิ้นสุดยุติไปแล้ว

วันที่ 22 พฤษภาคม 1991 ปากีสถานได้เขียนจดหมายไปถึงสำนักงานเลขาธิการ OIC เพื่อดึงความสนใจของ OIC ไปสู่การปฏิบัติการกวาดล้างที่โหดเหี้ยมเลวร้ายลงของกองกำลังทหารอินเดีย²¹⁹ ส่งผลให้ (ในการประชุม ICFM ครั้งที่ 20 อิสตันบูล 1991) OIC ได้ตอกย้ำถึงมติเรื่องแคชเมียร์ก่อนหน้านี้ ขณะเดียวกัน

²¹⁷ ดินแดนอะชาดแคชเมียร์ถูกจัดตั้งขึ้นจากบางส่วนของดินแดนแคชเมียร์ที่ปากีสถานสามารถเข้าไปปลดปล่อยได้สำเร็จในสงครามปี ค.ศ. 1948 ซึ่งมีรัฐบาลเป็นของตนเอง โดยอ้างว่าเป็นตัวแทนของรัฐญัมมูและแคชเมียร์ทั้งหมด

²¹⁸ Ola A. Abou Zeid, 'OIC policies towards international issues', in Mohammad el Selim (ed.), *The OIC in a changing World* (Cairo : Cairo University, 1994), p.76

²¹⁹ มติที่ประชุม ICFM หมายเลข 11/20-p

ก็ได้เรียกร้องให้สำนักงานเลขาธิการ OIC ส่งคณะกรรมการตรวจสอบความจริง (fact finding mission) ไปยังแคชเมียร์เพื่อรายงานผลการตรวจสอบในการประชุม ICFM ครั้งที่ 220 แต่อินเดียก็ไม่อนุญาตให้ออกวีซ่าแก่คณะสอบสวนความจริงของ OIC อย่างไรก็ตาม คณะตรวจสอบความจริงก็ได้ไปเยือนแคว้นอะซาดแคชเมียร์ทางฝั่งที่อยู่ภายใต้การควบคุมของปากีสถานแทนในเดือนกุมภาพันธ์ 1995 และได้ทำการสัมภาษณ์ผู้พลัดถิ่นชาวแคชเมียร์จำนวนมาก ตลอดจนเหยื่อที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงจากกองกำลังของอินเดีย ซึ่งเป็นพวกที่อาศัยอยู่ในค่ายพักผู้ลี้ภัยชั่วคราวในเขตแดนของปากีสถาน นอกจากนี้ OIC ยังต้องอาศัยข้อมูลส่วนใหญ่จากแหล่งทุติยภูมิไม่ว่าจะเป็นรายงานข่าวของสำนักงานข่าวต่างประเทศหรือรายงานขององค์กรนิรโทษกรรมสากล

จากการดำเนินการดังกล่าว จึงมีรายงานความยาว 13 หน้ากระดาษของคณะตรวจสอบความจริงออกมาซึ่งถูกนำเสนอในการประชุม ICFM ครั้งที่ 21 ณ เมืองการาจี ค.ศ. 1993 ซึ่งเป็นรายงานที่มีหลักฐานแน่นหนาที่เชื่อได้ว่าเป็นการก่อการร้ายโดยรัฐอันประกอบไปด้วย การฆ่าในระหว่างจองจำ การยิงผู้ประท้วงที่ไม่มีอาวุธและไม่ได้ขู่ ปลุกปล้ำหญิงสาวชาวมุสลิมต่อหน้าญาติพี่น้อง ตลอดจนการทรมานที่ไร้มนุษยธรรมและการทำให้ร่างกายทุพพลภาพ การกระทำความผิดเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างหนักในแคว้นแคชเมียร์ส่วนที่ปกครองโดยอินเดีย และมักถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือของนโยบายอยู่เสมอ²²¹ รายงานของสำนักงานเลขาธิการ ณ ที่ประชุม ICFM ได้เสนอแนะว่า ประเทศมุสลิมจะต้องทบทวนความสัมพันธ์ทางการค้ากับอินเดีย กำหนดมาตรการลงโทษต่อแรงงานชาวอินเดียที่ทำงานอยู่ในกลุ่มประเทศอ่าวเปอร์เซีย สนับสนุนสิทธิของชาวแคชเมียร์ในทุก ๆ เวทีการประชุมระหว่างประเทศ และใช้อำนาจอิทธิพลกดดันอินเดียให้หยุดกระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวมุสลิม

เอกอัครราชทูตอินเดียประจำซาอุดีอาระเบีย นายอิชราต อะซีซ (Ishrat Aziz) ซึ่งเป็นมุสลิมได้เข้าพบเลขาธิการ OIC ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ เพื่ออธิบายถึงเหตุผลที่ไม่อนุญาตให้คณะของ OIC เข้าไปตรวจสอบความจริงในแคชเมียร์อินเดียอีกครั้ง และย้ำว่าอินเดียให้ความเคารพกับ OIC และอินเดียยังจะรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศมุสลิมเสมอ ด้วยเหตุนี้ OIC จึงได้ส่งคณะตัวแทนไปเยือนอินเดียอันประกอบด้วยตัวแทนจากมิตรประเทศมุสลิมของอินเดีย เพื่อโน้มน้าวให้อินเดียเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติต่อมุสลิม ไม่กี่เดือนต่อมาขณะที่เลขาธิการ OIC ได้แสดงความยินดีต่อการที่อินเดียและปากีสถานได้

²²⁰ "Introduction to the OIC", (Islamabad : Directorate of Films and Publications, 1993)

²²¹ รายงานฉบับเต็มถูกตีพิมพ์เป็น 2 ตอนในหนังสือพิมพ์ Dawn (Pakistan) ฉบับวันที่ 28 และ 29 เมษายน 1993

กำหนดตารางเวลาเจรจาสันติภาพระหว่างกัน แต่ OIC ก็ไม่ลืมที่จะย้ำว่า OIC จะยังคงแสวงหาแนวทางทุกอย่างที่จะให้การสนับสนุนต่อชาวแคชเมียร์

ในระหว่างการประชุมประสานงานประจำปีของ OIC ที่จัดขึ้น ณ มหานครนิวยอร์ก เมื่อ ตุลาคม 1993 OIC ได้ตัดสินใจที่จะนำเสนอมติเกี่ยวกับปัญหาแคชเมียร์ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติครั้งที่ 48 แต่ต่อมาได้เลิกล้มความคิดอันเนื่องมาจากการการสนับสนุนที่เหล่าสมาชิกสหประชาชาติจะเห็นถึงความจำเป็นจริง ๆ เสียก่อน ในปีเดียวกันนี้มีการจัดการประชุมว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติขึ้นที่กรุงเจนีวา นายกรัฐมนตรีปากีสถานขณะนั้นหรือนางเบนาซีร์ บุตโตได้กล่าวหาอินเดียที่ทำให้ประชาชนชาวแคชเมียร์ 60,000 คนต้องเสียชีวิตภายในช่วงเวลาแค่ 4 ปีที่ผ่านมา ตลอดจนเป็นผู้ที่ทำให้ลายเศรษฐกิจของแคว้นแคชเมียร์ เบนาซีร์ได้เสนอให้สหประชาชาติส่งคณะตรวจสอบความจริงเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่เพื่อยืนยันถึงสิ่งที่เธอได้กล่าวอ้าง อีกทั้งยังพยายามให้ OIC นำเสนอมติเกี่ยวกับปัญหาแคชเมียร์ในเวทีสหประชาชาติ อินเดียได้ขอร้องมิให้ OIC กดดันสหประชาชาติดำเนินการส่งคณะตรวจสอบข้อเท็จจริงเข้าไปในแคชเมียร์ และเพื่อเป็นการตอบแทนอินเดียจึงได้เสนอให้อัครราชทูต OIC ประจำอินเดียได้เข้าไปเยือนแคชเมียร์ฝั่งอินเดีย (ก่อนหน้านี้อินเดียปฏิเสธที่จะอนุญาตให้ OIC ส่งคณะตรวจสอบข้อเท็จจริงเข้าไปในแคชเมียร์) เพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ในแคชเมียร์ แนวทางการประนีประนอมนี้ได้รับการตอบรับและมีการประกาศโดยอิหร่านด้วยเช่นกัน คณะตัวแทนของอินเดียได้ไปเยือนสำนักงานเลขาธิการ OIC ณ กรุงนิวเดลีเพื่อตกลงพูดคุยกับ OIC ในรายละเอียด ขณะเดียวกันปากีสถานก็ได้ประกาศว่า OIC เท่านั้น (ไม่ใช่อินเดีย) ที่จะมีสิทธิตัดสินใจในเรื่ององค์ประกอบของคณะตรวจสอบข้อเท็จจริง ด้วยเหตุนี้ อินเดียจึงเริ่มทบทวนสิ่งที่ตนเองตัดสินใจไปแล้วใหม่ และในเดือนเมษายน 1994 รองเลขาธิการ OIC นายอับรอฮีม บักร์ จึงได้ออกแถลงการณ์ต่อสาธารณะเรียกร้องมิให้อินเดียเลิกล้มคำมั่นที่เคยสัญญาไว้²²²

ในขณะที่การถกเถียงประเด็นดังกล่าวยังไม่ได้ข้อยุติ OIC ก็ได้เชิญบรรดาผู้นำชาวแคชเมียร์จากทั้ง 2 ฝั่ง คือ ผู้นำทางฝั่งแคชเมียร์ของอินเดียและปากีสถานมาร่วมประชุม ICFM ครั้งที่ 22 ก่อนที่จะมีการประชุมครั้งนั้นปากีสถานก็ได้จัดประชุม ICFM สมัยวิสามัญขึ้น ณ กรุงอิสลามาบัดในเดือนกันยายน 1994 เพื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ที่เลวร้ายลงในแคว้นแคชเมียร์ การประชุมครั้งนั้นได้มีมติเรียกร้องอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ให้อินเดียยุติการฆ่าหมู่และการปราบปรามโดยรัฐ พร้อมทั้งจัดตั้งคณะที่ปรึกษา OIC กรณีปัญหาแคชเมียร์ (OIC Contact Group on Kashmir) ขึ้น เลขาธิการ OIC และประเทศมุสลิมมากมายตลอดจนบรรดาผู้นำของชาว

²²² The News, 4 April 1994. อ้างไว้ใน Saad S. Khan, *op.cit.*, p. 155

แคชเมียร์ทั้งฝั่งที่อยู่ในปากีสถานและอินเดียได้วิพากษ์วิจารณ์อินเดียอย่างรุนแรงในแถลงการณ์ของแต่ละฝ่าย ในที่ประชุม การประชุม EICFM ครั้งที่ 7 ได้มีมติให้จัดตั้ง “คณะที่ปรึกษา OIC กรณีปัญหาแคชเมียร์” ขึ้นเพื่อ รายงานถึงสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

ในเดือนถัดมา ปากีสถานได้พยายามอีกครั้งผ่านเวที OIC ที่จะนำเสนอมติเกี่ยวกับแคชเมียร์เข้าไป พิจารณาในเวทีสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติ ยังผลให้อินเดียตอบโต้จากการประเมินความเสี่ยงที่อาจ เกิดขึ้นโดยเรียกคณะทูต OIC 26 คนมาที่กระทรวงต่างประเทศเพื่อเตือนถึงการสนับสนุนการเคลื่อนไหวของ ปากีสถาน ปากีสถานเองต้องการเสี่ยงสนับสนุนอย่างน้อย 20 เสี่ยงของชาติสมาชิก แต่ไม่นานนักปากีสถานก็ ต้องล้มเลิกความตั้งใจเพราะไม่แน่ใจว่าจะได้เสี่ยงสนับสนุนเพียงพอ

ช่วงเวลาเดียวกันนั้น ก็มีข่าวรัลือออกมาในอินเดียว่า กลุ่ม “All Parties Hurriyat Conference” หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “APHC” อาจจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นขึ้น (ซึ่งอาจได้รับสัญญาณไฟเขียวจากปากีสถาน) พร้อมทั้งจะขอเป็นสมาชิกถาวรของ OIC เพื่อที่จะป้องกันพัฒนาการดังกล่าวไว้ก่อน อินเดียจึงสั่งห้ามไม่ให้ตัวแทนของกลุ่ม APHC เข้าร่วมประชุม OIC นับตั้งแต่ช่วงต้นของปี ค.ศ.1995 เป็นต้นไป OIC ได้ ตอบโต้อินเดียโดยเรียกใช้คำใหม่เรียกดินแดนแคชเมียร์ว่า ดินแดนภายใต้ “การยึดครองของลัทธิอาณานิคม” (Colonial occupation)²²³

นับตั้งแต่ ค.ศ.1990 ทุกการประชุมสุดยอด OIC และทุกการประชุม ICFM และ EICFM ได้มีการกล่าวอ้างถึงการสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อสิทธิการกำหนดชะตาชีวิตตนเอง (rights of self-determination) ของชาวแคชเมียร์ นอกจากนั้น ยังเรียกร้องให้อินเดียยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้อินเดีย ถอนกองกำลังออกจากพื้นที่ความขัดแย้ง และใช้แนวทางแก้ไขปัญหตามกรอบของมติสภาความมั่นคง แห่งสหประชาชาติที่ได้กำหนดไว้ (ซึ่งเป็นมติที่เป็นผลร้ายต่ออินเดีย) OIC หรือแม้แต่หน่วยงานย่อยของ OIC อย่างสถาบันด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะ “คณะกรรมการอิสลามดูแลกิจการด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ” (Islamic Commission for Economic Cultural and Social Affairs) ได้ให้ความสำคัญที่จะไม่ พลาดโอกาสวิจารณ์อินเดียต่อทุก ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแคชเมียร์ เช่น การลอบเผาศาสนสถานของชาว มุสลิม (เดือนพฤษภาคม 1995) การฆาตกรรมนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนอย่างญะลิล อัดรอบี (Jalil Adrobi) ในเดือนเมษายน 1996 การรายงานการข่มขืนหมู่ในครั้งต่าง ๆ (เดือนมิถุนายน 1997) และกรณีอื่น ๆ อีกมาก “คณะที่ปรึกษา OIC กรณีปัญหาแคชเมียร์” ได้จัดประชุมขึ้นมากมายหลายครั้งอันส่งผลให้ปัญหา ความขัดแย้งกลายเป็นประเด็นระหว่างประเทศ อินเดียเองออกมาตอบโต้ต่อทุก ๆ มติที่ออกมาโจมตีตนเอง

²²³ Saad S. Khan, *op.cit*, p. 155

โดยอ้างว่ามุมมองของ OIC นั้น “น่ารังเกียจอย่างยิ่ง” “อันมีเป้าหมายที่จะต่ออายุยืนยาวให้กับพฤติกรรมการสนับสนุนการก่อการร้ายของปากีสถาน” “ยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายใน” (ของประเทศอื่น) และ “เข้ามาแตะประเด็นปัญหาที่ได้รับการแก้ไขไปเรียบร้อยแล้ว” อินเดียมักออกมาแสดงความเสียใจอยู่เสมอถึง “ความอ่อนแอของ OIC ที่ถูกชักนำไปในทางที่ผิดโดยการโฆษณาชวนเชื่อและความเท็จของปากีสถานที่เลวทราม”²²⁴

อย่างไรก็ตาม การประชุมสุดยอดของ OIC ณ กรุงอิสลามาบัดและเดหะราน (มีนาคมและธันวาคม 1997) ได้มีการตอกย้ำถึงทศมติของ OIC เกี่ยวกับปัญหาแคะมิร์ที่ผ่านมาทั้งหมด การประชุมที่เดหะรานได้มีการเรียกร้องให้อินเดียยอมรับมติของ OIC ตลอดจนเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกใช้สิทธิพลกดดันอินเดียยอมอนุญาตให้ “คณะตรวจสอบข้อเท็จจริง” ของ OIC เข้าไปทำหน้าที่ในพื้นที่ความขัดแย้ง นอกจากนี้ มติของการประชุม ICFM ครั้งที่ 25 (โคฮา มีนาคม 1998) ยังได้มีการประณามอินเดียกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชาวมุสลิมในแคะมิร์ พร้อมทั้งเรียกร้องให้อินเดียยุติสิ่งที่ OIC เรียกว่า “การก่อการร้ายโดยรัฐ” (state terrorism)

สงครามการกิล (The Karkil War)

ในช่วงฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. 1999 เหล่ามูญาฮิดีน (ซึ่งเป็นชื่อที่ปากีสถานเรียกพวกนักรบที่มีเป้าหมายปลดปล่อยแคะมิร์จากการครอบครองของอินเดีย) จากหน่วยจรรยุทธ์กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงกลุ่มที่สำคัญอย่าง ลัซการ์ - อิ - กุอยยาบะห์ (Laskar - e - Tayyabah : ในทางภาษาหมายถึง “กองทัพศักดิ์สิทธิ์”) ได้เข้าไปยึดครองยอดเขาสูงที่สำคัญทางยุทธศาสตร์หลายแห่งทางตอนเหนือของแคว้นแคะมิร์ (ส่วนที่ปกครองโดยอินเดีย) อันเป็นบริเวณใกล้เมืองที่เรียกว่า การกิล อินเดียตอบโต้โดยพยายามใช้กำลังเข้าไปยึดพื้นที่ทางยุทธศาสตร์เหล่านั้นกลับคืนมา แต่เนื่องจากกลุ่มจรรยุทธ์สามารถครองฐานที่มั่นและอยู่ในตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่ดีกว่ายังผลให้เกิดความเสียหายต่อฝ่ายกองกำลังของอินเดียอย่างหนัก

สงครามครั้งนั้นปะทุขึ้นในช่วงที่อินเดียกำลังมีการเลือกตั้ง พรรคฝ่ายค้านจึงใช้โอกาสนี้สร้างความอับอายให้แก่พรรครัฐบาลที่มีแนวคิดชาตินิยมฮินดู โดยกล่าวหาว่ารัฐบาลว่าโง่เขลาเบาปัญญาและซัดทอดไม่กล้าเผชิญหน้า ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลอินเดียจึงสั่งเตรียมกำลังรบเต็มอัตราทั้งกองทัพบกและกองทัพอากาศเพื่อภารกิจในการ “กู้เกียรติยศศักดิ์ศรีของชาติกลับคืนมา” หลังจากที่ต้องเสียทำให้แก่กลุ่มจรรยุทธ์มูญาฮิดีนเพียงไม่กี่ร้อยคน อย่างไรก็ตาม อินเดียเชื่ออย่างมั่นใจว่าผู้ที่เข้ามายึดครองการกิลนั้นไม่ใช่มูญาฮิดีนที่หนุนหลัง

²²⁴ ดู Indian external affairs ministry's statement อ้างไว้ใน The News, 16 December 1995.

โดยปากีสถานแต่เป็นกองทัพทหารของปากีสถานเอง ซึ่งเป็นข้อกล่าวหาที่ฝ่ายปากีสถานออกมาปฏิเสธอย่างหนักแน่น อย่างไรก็ตาม เมื่อนักบรรณานุกรมถูกกดดันและรุกรานอย่างหนัก ปากีสถานจึงจำเป็นต้องใช้ปืนใหญ่ยิงสนับสนุนจากดินแดนอะซาดแคชเมียร์ฝั่งปากีสถาน ด้วยเหตุที่ปากีสถานตัดสินใจเข้าช่วยเหลือนี้เองจึงก่อให้เกิดสงครามครั้งที่ 4 ระหว่างกันแบบไม่ได้ตั้งใจ แม้กระนั้นก็ตาม สงครามก็เข้าไปแบบจำกัดอันเนื่องมาจากทั้ง 2 ฝ่ายต่างพยายามลดความรุนแรงในทุกวิถีทาง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตลอด 11 สัปดาห์ (6 พฤษภาคม - 18 กรกฎาคม 1999) ยุติลงเมื่อปากีสถานตกลงที่จะใช้ “อิทธิพลอำนาจ” กดดันให้เหล่ามูญาฮิดีนถอนกำลังออกไปจากยอดเขาการ์กิลเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดสงครามเต็มรูปแบบระหว่างชาตินิคมินาญนิวเคลียร์ทั้งสอง ซึ่งอาจสร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อมนุษยชาติ สงครามจบลงโดยทั้ง 2 ฝ่ายต่างอ้างถึงชัยชนะของฝ่ายตน ก่อนที่จะพบว่าเหล่าประชาชนพลเมืองและทหารของทั้ง 2 ฝ่ายต้องสูญเสียล้มตายกันไปเป็นจำนวนมาก

การประชุม ICFM ครั้งที่ 26 (1999) จัดขึ้นขณะที่สงครามการกิลกำลังดำเนินไปอย่างร้อนแรง ประธานาธิบดีของประเทศเจ้าภาพที่เมือง Burkina Farso ได้แสดงความเห็นอกเห็นใจต่อปากีสถานเมื่อรัฐมนตรีต่างประเทศ (ปากีสถาน) บอกกับเขาว่าปากีสถานต้องตกเป็นเหยื่อความก้าวร้าวของฝ่ายอินเดีย อย่างไรก็ตาม ตัวแทนส่วนใหญ่ที่มีโอกาสลุกขึ้นแสดงความเห็นต่างสนับสนุนการริเริ่มของฝ่ายปากีสถานที่จะแสวงหาแนวทางการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในแคชเมียร์ ที่ประชุม ICFM ถือเป็นเวทีระหว่างประเทศเดียวที่ให้การสนับสนุนท่าทีของปากีสถาน แสดงออกซึ่งความห่วงกังวลต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เพิ่มทวีขึ้นอันเป็นเหตุมาจากการโจมตีทางอากาศและการระดมยิงอย่างหนักของฝ่ายอินเดีย ขกย่องการริเริ่มที่จะคลายความตึงเครียดของฝ่ายปากีสถาน และเรียกร้องให้อินเดียเคารพต่อมติของสหประชาชาติเกี่ยวกับแคชเมียร์ (เนื่องจากเหตุสงครามในการกิลจะต้องมองในบริบทที่เกิดมาจากความขัดแย้งเหนือดินแดนแคชเมียร์) และสุดท้ายคือ OIC ยินทราบที่จะ “เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับปากีสถานในความพยายามที่จะปกป้องอธิปไตย เอกราชทางการเมือง และบูรณภาพแห่งดินแดนของปากีสถาน” จากสถานการณ์สงครามที่เกิดขึ้น

นอกจากนั้น ที่ประชุมยังได้เรียกร้องให้เลขาธิการ OIC แต่งตั้ง “ผู้แทนพิเศษของ OIC กรณีแคชเมียร์” (Special OIC Representative on Kashmir) ขึ้น และประการสุดท้าย OIC ได้เรียกร้องให้อินเดียได้ทั้งหมดเป็น “เขตพื้นที่ปลอดอาวุธนิวเคลียร์” (Nuclear Weapon Free Zone) เมื่อปากีสถานเตือนว่าตนเองอาจใช้ทุกวิธีการ (รวมถึงการใช้อาวุธนิวเคลียร์) เพื่อความมั่นคงของประเทศในช่วงที่เกิดการต่อสู้อย่างหนักกับอินเดีย หน่วยงานอื่น ๆ ของ OIC เช่นกันที่มักแสดงความเห็นใจกับปากีสถานที่ต้องสูญเสียทหารและพลเรือน เช่น IULA ได้ประณามอินเดียที่ยิงโจมตีเครื่องบินลาดตระเวนของปากีสถานยังผลให้เจ้าหน้าที่

ทั้งหมด 16 คนบนเรือต้องเสียชีวิตทั้งหมดอันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังมีข้อตกลงหยุดยิงซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วหลายวัน

เหตุประท้วงครั้งใหญ่ในแคชเมียร์

ความต้องการอิสรภาพไม่เคยจางหายไปจากใจชาวแคชเมียร์ การลุกฮือครั้งใหญ่ของประชาชนดังที่ได้กล่าวไปแล้วมีขึ้นในปี 1989 การใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามโดยรัฐบาลอินเดีย ทำให้สถานการณ์ลุกลามไปสู่การก่อตั้งกองกำลังแบ่งแยกดินแดนที่ใช้อาวุธและความรุนแรงต่อกรกับฝ่ายรัฐ แคชเมียร์ตกอยู่ในแนวปะทะของความรุนแรงมาตลอดช่วงทศวรรษ 1990

อย่างไรก็ตาม หลังปี 2002 สถานการณ์เริ่มเย็นลง เมื่อตัวแปรทางการเมืองฝ่ายต่างๆ หันมาให้ความสำคัญกับการเจรจามากขึ้น แต่แล้วก็กลับปะทุขึ้นเป็นระลอกตลอด 3 ปีที่ผ่านมา (2007-2010) ในปี 2008 การประท้วงกรณีการโอนที่ดิน Amarnath ที่ไม่โปร่งใส (อันทำให้ที่ดินบางส่วนของชาวแคชเมียร์กลายเป็นเขตแสวงบุญของชาวฮินดู) ได้ขยายตัวไปสู่การเรียกร้องอิสรภาพและเป็นผลให้ผู้ว่าการรัฐจากพรรคคองเกรสต้องลาออก ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่ปรากฏว่าชาวแคชเมียร์ไปใช้สิทธิลงคะแนนถึงร้อยละ 67 นี่อาจเป็นเหตุให้รัฐบาลอินเดียได้ใจ และแสดงตัวหนุนหลังผู้ว่า การรัฐคนใหม่ หรือ นายอุมร์ อับดุลลอฮ์ (Omar Abdullah) ซึ่งเป็นทายาททางการเมืองของนาย ฟารูก อับดุลลอฮ์ (Farooq Abdullah) อดีตผู้ว่าการรัฐแห่งพรรค เนชั่นแนล คอนเฟอร์เรนซ์อย่างออกนอกหน้า และอุมร์เองก็ดูจะอ่านใจคนแคชเมียร์พลาด หลงคิดว่าตนเป็นความหวังใหม่และแคชเมียร์สมควรใจานรับเศษเสี้ยวประชาธิปไตยที่อินเดียยื่นให้ โดยไม่เข้าใจว่าคนมาใช้สิทธิเลือกตั้งก็เพียงเพื่อให้กลไกบริหารของรัฐเดินหน้าปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐานที่แคชเมียร์ล้าหลังขาดแคลนราวกับเป็นรัฐจนๆ ทั้งที่เป็นหุบเขาอันร่ำรวยด้วยทรัพยากรดิน น้ำ แหล่งท่องเที่ยว และสินค้าส่งออกราคาดี แต่บาดแผลในใจคนแคชเมียร์ยังไม่เคยได้รับการเยียวยา

คงจะเห็นว่าไม่กี่เดือนต่อมา เมื่อมีคดีข่มขืนและฆ่าผู้หญิง 2 รายที่ด้าบลโซเปียน ซึ่งหลักฐานแวดล้อมบ่งชี้ว่าเป็นฝีมือของคนในเครื่องแบบ แต่ฝ่ายรัฐแทนที่จะเร่งสืบสวนกลับพยายามกลบคดี เป็นผลให้มีการประท้วงใหญ่อีกครั้ง

ความโกรธแค้นจากคดีโซเปียนยังไม่ทันจาง เพียงย่างเข้าปี 2010 ก็มีผู้เสียชีวิตติดต่อกัน 3 ราย ซึ่งล้วนเป็นวัยรุ่นที่ไม่ได้ก่อเหตุรุนแรง แต่เสียชีวิตจากการยิงใส่ฝูงชนแบบไม่เลือกโดยกองกำลังตำรวจกึ่งทหารจากส่วน กลาง (CRPF: Central Reserve Police Force) ต่อมาในวันที่ 11 มิถุนายน 2010 Tufail Ahmad Mattoo วัย 17 ปี ซึ่งเพิ่งกลับจากเรียนพิเศษและเดินทางผ่านผู้ชุมนุมกลุ่มเล็กๆ ที่กำลังประท้วงเหตุวิสามัญ

มาตรการที่เพิ่งเกิดขึ้น โคนถูกลองแก๊ส น้ำดาที่ตำรวจยิงเข้าไปผู้ชุมนุมและเสียชีวิต ทางกรมแทนที่จะยอมรับผิดกลับพยายามบิดเบือนข่าวและสกัดไม่ให้ประชาชนเข้า ร่วมขบวนแห่ศพ และนั่นกลายเป็นฟางเส้นสุดท้าย การชุมนุมประท้วง ขว้างปาก้อนหิน เผาทำลายสถานีตำรวจ และทรัพย์สินของราชการขยายวงจากย่านเมืองเก่าของศรีนครไปสู่หัวเมืองอื่นๆ²²⁵

ฝ่ายรัฐแทนที่จะปรับยุทธวิธี กลับระดมกำลังเข้าปราบผู้ชุมนุม แล้วแคชมีร์ก็ตกเข้าสู่วงจรอุบาทว์ของความตายและความรุนแรง ความตายหนึ่งจุดชนวนการประท้วง เจ้าหน้าที่ล้อมปราบด้วยกระสุนและแก๊สน้ำตา เป็นเหตุให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตเพิ่ม ซึ่งต่อเชื่อให้การประท้วงขยายวงต่อไป

ในปี 2007 ขณะที่เหตุรุนแรงในแคชมีร์กำลังเริ่มก่อตัวขึ้นใหม่อีกครั้ง ปากีสถานได้หยิบยกปัญหาแคชมีร์ขึ้นมาหารือในเวทีองค์การ OIC ที่เซเนกัล เพื่อให้มีการออกข้อมติคำหานิยามในปัญหาแคชมีร์ โดยที่ประชุมได้แสดงความกังวลต่อข่าวสารที่ระบุว่ามีการใช้กำลังทหารและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแคชมีร์มากขึ้น กับทั้งแสดงความเสียใจต่อการที่อินเดียไม่ยินยอมให้คณะทำงานศึกษาข้อเท็จจริงของ OIC เดินทางเข้าไปยังแคชมีร์ ต่อมาในวันที่ 2 ตุลาคม 2009 ที่ประชุม ICFM ได้แต่งตั้งผู้แทนพิเศษประจำแคชมีร์ (นายอับดุลเลาะฮ์ บิน อับดุล เราะฮมาน เจ้าหน้าที่ชาวอูดี อาระเบีย เพื่อแก้ปัญหาหะระหว่างปากีสถานกับอินเดีย) อย่างไรก็ดี รัฐบาลอินเดียได้ปฏิเสธไม่ให้เจ้าหน้าที่จาก OIC เข้าไปในพื้นที่ขัดแย้ง

การที่ OIC แต่งตั้งผู้แทนครั้งนี้ ทำให้มีการเรียกร้องให้สหประชาชาติลุกขึ้นมาแต่งตั้งผู้แทนขององค์การไปยังดินแดนที่มีความขัดแย้งบ้าง กุ ลาม นบี ฟาอี ประธานสภาชาวอเมริกัน-แคชเมียร์ ในวอชิงตันกล่าวว่า การแต่งตั้งผู้แทนของสหประชาชาติคงต้องใช้เวลาอีกนานกว่าที่จะเข้าไปดำเนินการให้เกิดความสงบในดินแดนเอเชียใต้²²⁶

โดยภาพรวมแล้ว อาจกล่าวได้ว่ากรณีของแคชมีร์นี้ไม่เหมือนกรณีของฟิลิปปินส์กล่าวคือ OIC มิได้ยอมรับการที่อินเดียผนวกเอาดินแดนแคชมีร์เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของตนตั้งแต่ ค.ศ. 1963 และต้องการให้ลู่ขัดแย้งทั้ง 2 ได้ถอนกองกำลังออกไปจากพื้นที่ขัดแย้งดังกล่าว นอกจากนี้ OIC ยังเห็นด้วยกับมติการทำประชามติของสหประชาชาติเพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิตัดสินชะตากรรมของตนเอง อีกทั้ง OIC ยังเรียกการปฏิบัติที่ไร่นุชยธรรมของกองกำลังอินเดียที่มีต่อมุสลิมแคชมีร์ว่า “เป็นสิ่งที่ยอมรับมิได้” แต่ชื่นชมเจตนารมณ์ของปากีสถานที่ยินดีที่จะให้มีการไกล่เกลี่ยเจรจา การวินิจฉัย หรือการตรวจสอบหาความจริงโดยสหประชาชาติ OIC หรือศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และพร้อมที่จะเชื่อฟังคำตัดสิน OIC ได้ดำเนิน

²²⁵ ตีฟาสา มุกตาร์, “แคชเมียร์ ก้อนหิน และกระสุนปืน”, นิตยสารผู้จัดการ 360 องศา (ตุลาคม 2553)

²²⁶ “OIC ตั้งผู้แทนพิเศษแก้ปัญหาแคชเมียร์ระหว่างอินเดีย-ปากีสถาน”, www.muslimthai.com

การ दौरान ไม่ยอมแพ้ของอินเดียที่ปฏิเสธทุก ๆ ข้อเสนอโดยอ้างว่าปัญหาแคชมีร์เป็นประเด็นที่ได้รับการแก้ไขไปแล้ว ที่สำคัญคืออินเดียไม่ยอมรับมติของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องแคชมีร์ทั้ง ๆ ที่อินเดียเองสัญญาว่าจะนำมติดังกล่าวมาปฏิบัติก่อนหน้านี้ OIC วิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อของอินเดียที่ว่าพื้นที่ที่มีมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่นั้นถือเป็นอันตรายต่อการปกครองของอินเดีย และการที่อินเดียทำทลายหรือไม่ยอมรับมติของสหประชาชาติก็เนื่องจากว่าหากปล่อยให้มีการทำประชามติ แคชมีร์ก็อาจจะตกไปอยู่ในมือของปากีสถานทั้งหมดก็เป็นได้

3.3.3. OIC กับกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอินเดีย

1) ปฐมเหตุแห่งปัญหาและการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างฮินดูกับมุสลิมในอินเดียนั้นอาจย้อนหลังไปได้ถึงปี ค.ศ. 1947 เมื่อมีการแยกอินเดียออกจากปากีสถานอันเป็นผลให้ความแตกต่างระหว่าง 2 ฝ่ายเด่นชัดขึ้น แต่รากเหง้าของปัญหาที่แท้จริงนั้นเริ่มจากการที่พวกนักล่าอาณานิคมตะวันตกได้ขยายเขตอิทธิพลอำนาจเข้ามายังอินเดียแล้วใช้นโยบาย “แบ่งแยกและปกครอง” (Divide and Rule) จนก่อให้เกิดความเกลียดชังระหว่างคน 2 กลุ่ม เป็นความแตกร้างภายในหลังจากที่อังกฤษได้ให้เอกราชแก่อินเดียและถอนตัวออกไป ความขัดแย้งฮินดู - มุสลิมก่อตัวขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน บางครั้งความขัดแย้งส่วนตัวได้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนนำไปสู่การทำลายล้างเผ่าพันธุ์ในที่สุด

แม้ว่าโดยภาพรวมจะพบว่า ปัญญาชนทั้งฮินดูและมุสลิมต่างมีความปรองดองกัน แต่การยุยงจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทก็นำไปสู่การเกลียดชังกันทางศาสนา พรรคการเมืองเหล่านี้ได้รับความสำเร็จอย่างยิ่งในการปลุกเร้าประชาชนและคนที่เคร่งศาสนา แต่เหตุการณ์ทุกครั้งที่ผ่านมาก็ไม่ร้ายแรงเท่ากับการทำลายบาบริมัสยิดของชาวมุสลิมด้วยข้ออ้างว่าเป็นสถานที่จุติของพระราม

การปลุกเร้านี้ไม่ได้กระทำโดยพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงองค์กรของชาวฮินดูอีกหลายองค์กรที่ต้องการเปลี่ยนอินเดียให้เป็นรัฐฮินดู (Hindu state) ดังนั้นจึงมีน้าแปลกใจที่ชาวฮินดูมักกล่าวอ้างว่าชาวมุสลิมเป็นชนชั้นต่ำ เป็นพวกหัวรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องขจัดให้หมดไป ฉะนั้น ชาวมุสลิมในอินเดียจึงเชื่อว่า นอกจากพวกเขาจะถูกสังหารอันเกิดจากเหตุผลทางด้านความขัดแย้งทางศาสนาแล้ว พวกเขายังถูก

สังหารโดยพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่พวกเขาไม่ลงคะแนนให้อีกด้วย เพราะการจลาจลส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นก่อนการเลือกตั้งหรือไม่ก็หลังการลงคะแนนเสียงแล้ว²²⁷

สถิติประชากรของมุสลิมในอินเดียเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมดของประเทศกว่า 1,000 ล้านคน นั้นยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่อย่างมาก ประมาณการณ์ของหลายฝ่ายจะให้ตัวเลขจากร้อยละ 12.5 ไปจนถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดซึ่งนับว่าเป็นตัวเลขที่สูง อันทำให้อินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรมุสลิมมากที่สุดในโลกรองจากอินโดนีเซีย ข้อขุ่นเคืองสำคัญของชาวมุสลิมที่มีต่อรัฐ คือ 1) การเลือกปฏิบัติในเรื่องการศึกษา การทำงาน ฯลฯ 2) การก่อกองโจรต่อต้านมุสลิมจนนำไปสู่การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินอย่างมิอาจประเมินค่าได้ 3) การคุกคามทำลายศาสนสถานและวัฒนธรรมของชาวมุสลิม จากการศึกษาวิเคราะห์แบบสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตัวแปรอย่างเช่น อัตราผู้รู้หนังสือ ระดับความยากจน จำนวนประชากรมุสลิมในกลุ่มที่มีรายได้สูง ปรากฏว่าสัดส่วนของมุสลิมที่เข้าทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ทหาร และพลเรือน นายธนาคาร แพทย์ วิศวกร นักกฎหมาย หรือสมาชิกรัฐสภาและนักการเมืองพบว่า การกล่าวอ้างถึงสัดส่วนที่น้อยมากของโอกาสในการศึกษาและการทำงานของชาวมุสลิมไม่ใช่เป็นเรื่องที่ไม่มีมูลความจริง นอกจากนั้น หากพิจารณาจากข้อมูลในปี ค.ศ. 2000 จะพบอีกว่า มีเหตุการณ์การก่อกองโจรทำร้ายมุสลิมในอินเดียเกิดขึ้นประมาณ 20,000 ครั้งนับตั้งแต่ประเทศได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 ในจำนวนดังกล่าวนี้มีอยู่หลายเหตุการณ์ที่ชาวมุสลิมถูกทำร้ายเช่นฆ่าต่อหน้าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาเฝ้าดูโดยไม่ให้ความช่วยเหลือใด ๆ

2) แนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม

ความเป็นไปข้างต้น ทำให้ OIC รู้สึกเป็นห่วงชาวมุสลิมในอินเดียซึ่งไม่รวมมุสลิมในแคว้นแคชเมียร์ (เนื่องจาก OIC ไม่ได้ยอมรับการผนวกดินแดนแคชเมียร์ของอินเดีย) ความเป็นห่วงนับเริ่มต้นตั้งแต่การประชุมสุดยอดครั้งแรก (ราбат ค.ศ. 1969) ซึ่งเป็นครั้งที่ตัวแทนอินเดียถูกขับให้ออกไปจากการประชุม หลังจากthat ปากีสถานได้อ้างถึงการตายของมุสลิมในอินเดีย 1,000 คนอันเกิดจากเหตุก่อกองโจรต่อต้านมุสลิมที่ดำเนินเรื่อยมาในเมืองอะห์เมดาบาด (Ahmadabad) นับจากนั้นเป็นต้นมา ปากีสถานจึงได้ยกประเด็นมุสลิมอินเดียขึ้นมาพูดในเวที OIC อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งบางครั้งก็ดำเนินอินเดียที่ปฏิบัติไม่ดีต่อชาวมุสลิมในประเทศ

²²⁷ จรัญ มะลูลีม, ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนิกายศาสนาในเอเชียใต้, เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2549, หน้า 4-5.

ทั้งนี้ ธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank : IDB) และกองทุนเพื่อความมั่นคงอิสลาม (Islamic Solidarity Fund : ISF) ในหลาย ๆ โอกาสได้จัดสรรเงินทุนช่วยเหลือแก่โรงเรียน โรงพยาบาล หรือจัดตั้งสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาคมมุสลิมในอินเดีย นอกจากนี้ IDB ยังจัดสรรเงินทุนมหาศาลทุกปีเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่ นักศึกษามุสลิมในอินเดียได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป หน่วยงานด้านวัฒนธรรมของ OIC โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ICECS มักส่งเสียงคัดค้านการคุกคามทำลายอนุสรณ์สถานอันมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของมุสลิม ตลอดจนป้อมปราการและมัสยิดที่กระทำโดยกลุ่มองค์กรฮินดูหัวรุนแรง

ใน ค.ศ. 1989 เกิดเหตุก่อจลาจลทำร้ายมุสลิมหลายครั้ง จน OIC ต้องออกมาแสดงความเสียใจต่อการจากไปของชาวมุสลิม ต่อมาเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 1989 เลขาธิการ OIC ได้กล่าวหาอินเดียกรณีเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมโดยกล่าวว่า “สิทธิทางศาสนาและวัฒนธรรมของชาวมุสลิมได้ถูกย่ำยี...”

OIC ได้ออกมาแสดงความเห็นใจและพร้อมที่จะช่วยเหลือชาวมุสลิมอินเดียเมื่อพวกเขาต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติทั่วไปของ OIC ที่มีต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่เกิดขึ้นในที่อื่น ๆ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 1992 กลุ่มมือบของพวกฮินดูหัวรุนแรงได้เข้าไปบุกทำลาย บาบรีมัสยิด (Babri Mosque) อันเป็นมัสยิดเก่าแก่อายุกว่า 470 ปีที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดอโยธยา (Ayadhya) ทั้งนี้ พวกเขาเชื่อและพยายามปลุกระดมมวลชนมาตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1940 ว่าจักรพรรดิบาบาร์ (Emperor Babar) ผู้ก่อตั้งราชวงศ์โมกุลในอินเดียได้สร้างมัสยิดดังกล่าวหลังจากที่ได้รื้อทำลาย วัดของชาวฮินดู แม้กระนั้นก็ตาม รัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่มีแนวคิดเชคคิวลาร์ของอินเดียได้สัญญาที่จะคุ้มครองปกป้องมัสยิดนี้ให้แก่ชาวมุสลิม แต่เมื่อมัสยิดถูกทำลายลงการจลาจลต่อสู้ฆ่าฟันกันระหว่างมุสลิมกับฮินดู (Communal riot) จึงปะทุขึ้นอย่างรุนแรงลุกลามไปทั่วประเทศ ยังผลให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 2,000 คน ทรัพย์สินเสียหายคิดเป็นมูลค่าหลายล้านเหรียญสหรัฐ

เมื่อเหล่ามวลชนมุสลิมทั่วอินเดียออกมาเดินขบวนประท้วงตามท้องถนน พวกเขาจึงถูกกราดยิงอย่างไร้ความปราณีโดยกำลังตำรวจ V.P. Singh อดีตนายกรัฐมนตรีนอินเดียคนหนึ่งได้เปิดเผยว่า ร้อยละ 90 ที่ถูกตำรวจกราดยิงนั้นเป็นมุสลิมที่ไม่มีอาวุธ อินเดียได้ประกาศใช้กฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วประเทศพร้อมทั้งสัญญาที่จะบูรณะฟื้นฟูมัสยิดขึ้นมาใหม่โดยเร็ว ปากีสถานเองออกมาปฏิเสธคำสัญญาของอินเดีย และประกาศไว้ทุกข์ต่อเหตุการณ์ดังกล่าว หลังจากนั้นความรุนแรงจึงขยายกว้างออกไปยังปากีสถาน บังคลาเทศ อิหร่าน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ฯลฯ อย่างรวดเร็ว โดยพบว่า ตำรวจของประเทศเหล่านั้นไม่

สามารถที่จะควบคุมกลุ่มมวลชนมุสลิมที่โกรธแค้นที่เข้าไปบุกโจมตีวัดฮินดู ตลอดจนพยายามเข้าไปเผา
สถานเอกอัครราชทูตอินเดียประจำประเทศต่าง ๆ เหล่านั้น ในปากีสถานประเทศเดียวปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิต
ถึง 40 คนในวันแรกของการประท้วงต่อต้านด้วยความรุนแรง

OIC ได้เดือนอินเดียมาตลอดนับตั้งแต่ ค.ศ. 1990 ที่จะต้องปกป้องคุ้มครองมัสยิดเพราะการทำลาย
มัสยิดจะเท่ากับเป็นการกระทำที่ยั่วยุต่อชาวมุสลิม ในวันที่ 7 ธันวาคม 1992 ถัดมาหนึ่งวันหลังเหตุ
โศกนาฏกรรม เลขานุการ OIC ได้ออกแถลงการณ์ประณามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กล่าวหารัฐบาลอินเดียว่า
สมคบคิดกระทำความผิดเพราะล้มเหลวที่จะใช้มาตรการป้องกันอย่างเพียงพอ และเรียกร้องให้ปกป้องชีวิต
และทรัพย์สินของชาวมุสลิม²²⁸ ต่อมาเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม OIC ได้จัดประชุมฉุกเฉินที่มหานครนิวยอร์ก ซึ่ง
ที่ประชุมได้แสดงความห่วงใยอย่างมากต่อการทำลายมัสยิด เรียกร้องให้จับผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ปกป้อง
ชีวิตของชาวมุสลิม และให้บูรณะฟื้นฟูมัสยิดโดยทันที นอกจากนั้น OIC ยังตัดสินใจที่จะนำเอาประเด็น
ดังกล่าวเข้าไปพิจารณาในเวทีสหประชาชาติอีกด้วย

ในเดือนมกราคม 1993 ที่ประชุม ICFCF ครั้งที่ 17 ณ กรุงญิดดะห์ ได้ผ่านมติประณามอินเดีย
พร้อมทั้งเรียกร้องให้อินเดียคุ้มครองมรดกอิสลามและปกป้องมัสยิดอีก 3,000 แห่งที่เป็นเป้าหมายของพวก
ฮินดูหัวรุนแรง²²⁹ ไม่กี่วันถัดมาการประชุมสุดยอด OIC ที่กรุงดาการ์ ได้ประณามการทำลายมัสยิดและการ
ฆ่าหมู่มุสลิมและการลอบเผาบ้านเรือนของพวกเขานอกจากนั้น OIC ยังได้เรียกร้องให้ประเทศ
มุสลิมใช้ความพยายามอย่างสุดความสามารถในการปกป้องสถานศักดิ์สิทธิ์ของมุสลิมทั่วโลก ส่วนอินเดีย
ซึ่งเรียกร้องมิให้ที่ประชุมที่ดาการ์วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับกิจการภายในของตนเองจึงได้แสดงความเสียใจต่อ
คำแถลงการณ์ดังกล่าว²³⁰

โศกนาฏกรรมทำลายมัสยิดถูกยกขึ้นมาพิจารณาอีกครั้งในการประชุม ICFM ครั้งที่ 21
ณ นครการาจี (เมษายน 1993) ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาทบทวนสถานการณ์ล่าสุด พร้อมทั้งตัดสินใจที่จะ
กำหนดมาตรการลงโทษโดยการงดทำการค้ากับอินเดีย และยกเลิกการนำเข้าแรงงานจากอินเดียเข้าไปทำงาน
ในประเทศมุสลิมที่ร่ำรวยน้ำมัน ศูนย์กลาง OIC ณ กรุงอิสตันบูล หรือที่เรียกว่า “IRCICA” ได้แสดง “ความ
ห่วงใยและความปวดร้าวอย่างลึกซึ้ง” ต่อการทำลายมัสยิด พร้อมทั้งเตือนให้ปกป้องมัสยิดที่ตกเป็น
เป้าหมายอีก 3,000 กว่าแห่งทั่วโลก

²²⁸ “Introduction to OIC”, *op.cit.*, pp. 8-9

²²⁹ *Ibid.*

²³⁰ *Ibid.*

นับจากนั้นเป็นต้นมา OIC ได้ติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความทุกข์ยากของมุสลิมอินเดียอย่างใกล้ชิด ถึงแม้ว่าหลังจากนั้นอินเดียจะพยายามขจัดไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นบาบรีมัสยิดซ้ำขึ้นอีก อินเดียได้ให้คำมั่นที่จะบูรณะฟื้นฟูมัสยิดให้แก่มุสลิมโดยเร็ว แต่จนถึงปัจจุบันก็ไม่มีวี่แววที่อินเดียจะปฏิบัติตามนั้น ทุก ๆ ปีของวันที่ 6 ธันวาคม มวลชนมุสลิมจะไว้อาลัยและออกมาเดินขบวนตามท้องถนนทั่วประเทศเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น OIC เองก็จะคอยย้ำเตือนอินเดียอยู่อย่างต่อเนื่องมิให้อินเดียลืมคำสัญญาที่ให้ไว้ และให้แสดงความรับผิดชอบต่อการสูญเสียของชนกลุ่มน้อยมุสลิม

รัฐบาลอินเดียเองก็รู้สึกอึดอัดใจเสมอมาต่อความห่วงใยของ OIC ที่มีต่อชาวมุสลิมอินเดีย อินเดียได้ตอบโต้มติของการประชุม ICFM ครั้งที่ 23 (Conakry ; 1995) โฆษกกระทรวงต่างประเทศอินเดียได้แสดงความหวังไว้ว่า ในอนาคต OIC จะพยายามหลีกเลี่ยงในสิ่งที่เขากล่าวอ้างว่าเป็น “การเข้ามายุ่งเกี่ยวกับอินเดียแบบปราศจากเหตุผลและไม่เป็นที่ยอมรับ” เขายังกล่าวต่อไปว่า “อินเดียรู้สึกภาคภูมิใจในประชากรมุสลิมกว่า 130 ล้านคน และ (ภาคภูมิใจ) มรดกล้ำค่าทางวัฒนธรรมอิสลาม ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเซคคิวลาร์ของประเทศ”²³¹

3.4 OIC กับกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรีย

1) ปฐมเหตุแห่งปัญหาและการละเมิดสิทธิมนุษยชน

มุสลิมในบัลแกเรียมีประชากรร้อยละ 19.3 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นมุสลิมเชื้อสายอัลบานีเยและมุสลิมเชื้อสายเติร์ก มุสลิมเหล่านี้อาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศบัลแกเรียมานานนับหลายศตวรรษ ทั้งจากกรณีที่บรรพบุรุษของพวกเขาได้เปลี่ยนศาสนาหันมานับถืออิสลาม หรือมิเช่นนั้นก็เป็นพวกมุสลิมที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในช่วงที่อาณาจักรออตโตมานยังเรืองอำนาจปกครองดินแดนยุโรปอยู่ ปัญหามุสลิมชนกลุ่มน้อยในบัลแกเรียเกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศตกอยู่ภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทุกศาสนาถูกคุกคามอย่างหนักเหมือนกันหมด

บัลแกเรียภายใต้การนำของ Todor I. Zhivkov นั้นมีนโยบายบีบบังคับให้มุสลิมชนกลุ่มน้อยเชื้อสายเติร์กถูกผสมกลมกลืน (Assimilation) ให้กลายเป็นสลาฟ โดยเบื้องต้นก็บีบบังคับให้มุสลิมเปลี่ยนชื่อนามสกุล จากนั้นก็สั่งให้ปิดมัสยิดในบางพื้นที่ ภาษาเติร์กถูกสั่งห้ามมิให้ใช้ในสถานที่สาธารณะ ขณะเดียวกันพิธีกรรมบางอย่างของชาวมุสลิม เช่น การขลิบหนังปลายอวัยวะเพศชาย (circumcision) ก็ถูกห้ามมิให้ปฏิบัติ มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้นำมาซึ่งอารมณ์โกรธแค้นในหมู่ประชาชนชาวมุสลิม จนก่อให้เกิด

²³¹ The News, 16 December 1995.

การปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างกองกำลังความมั่นคงกับมุสลิมชนกลุ่มน้อย อันนำไปสู่การอพยพหนีภัยกันครั้งใหญ่ที่สุดในยุโรปนับตั้งแต่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยที่ชาวมุสลิมเชื้อสายเติร์กได้อพยพและไหลทะลักเข้าไปในตุรกีตามแนวชายแดนจำนวนกว่า 310,000 คนภายในช่วงเวลาแค่ 3 เดือน²³²

การไหลทะลักของผู้อพยพเหล่านี้สิ้นสุดลงเมื่อตุรกีสั่งปิดชายแดนไม่ให้ใครสามารถเดินทางเข้าออกนอกจากมุสลิมบัลแกเรียบางคนที่สามารถขอวีซ่าเข้าประเทศได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้อพยพที่ยังตกค้างอยู่อีกจำนวนกว่า 65,000 จึงต้องหันหลังกลับไปยังบ้านเกิดโดยไม่รู้ถึงชะตากรรมของตนเองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในรายงานของทางการตุรกีเปิดเผยว่า มีมุสลิมจำนวนไม่น้อยที่ถูกข่มเหงทำร้ายระหว่างเดินทางกลับ ทั้งนี้ มิใช่มุสลิมเชื้อสายเติร์กเท่านั้นที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบยังรวมถึงมุสลิมเชื้อสายอื่น ๆ อีกด้วย²³³

แม้ว่ามุสลิมเชื้อสายเติร์กจะเป็นเป้าหมายหลักในการใช้นโยบายผสมกลมกลืนของบัลแกเรีย แต่นโยบายบีบบังคับดังกล่าวนี้ก็มีผลบังคับใช้กับมุสลิมเชื้อสายบัลแกเรียที่มีจำนวนกว่า 200,000 คนด้วย โดยพวกเขาถูกบีบบังคับให้ต้องเปลี่ยนชื่อมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1972 แล้ว ฉะนั้น ด้วยเหตุที่วัฒนธรรมและสถาบันของชาวมุสลิมถูกทำลายอย่างเป็นระบบและการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นเรื่องต้องห้าม ตุรกีซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านจึงได้ยกประเด็นเรื่องการเข่นฆ่าคุกคามชาวมุสลิมในบัลแกเรียขึ้นมาถกในหลาย ๆ เวทีการประชุมระหว่างประเทศ

2) แนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม

ช่วงปี ค.ศ. 1985 – 1986 บัลแกเรียได้ผ่านร่างกฎหมายหลายฉบับที่ส่อไปในทางการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิม จนเป็นเหตุให้ OIC ต้องออกมาแสดงปฏิกิริยาคัดค้านการกระทำของบัลแกเรียอย่างรุนแรง ในวันที่ 14 มีนาคม 1985 เลขานุการ OIC ขณะนั้นหรือ ชารีฟุดดีน ฟิรซาดา (Sharifuddin Pirgada) ได้ส่งสาส์นไปยังผู้นำของบัลแกเรียเรียกร้องให้ปกป้องสิทธิของประชาคมมุสลิมชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ นอกจากนี้ ยังเรียกร้องให้ประเทศมุสลิมที่เป็นสมาชิกทั้งหลายใช้อิทธิพลกดดันบัลแกเรียเพื่อที่จะปกป้องประชาคมมุสลิมที่นั่น อย่างไรก็ตาม ปฏิกิริยาของโลกมุสลิมในลักษณะร่วมกันครั้งแรกในกรณีนี้ออกมาจาก

²³² CLYDE HABERMAN, "UPHEAVAL IN THE EAST; Pleas for Bulgaria's Muslim Minority", The New York Times, December 17, 1989. Available at <http://www.nytimes.com/1989/12/17/world/upheaval-in-the-east-pleas-for-bulgaria-s-muslim-minority.html>

²³³ สัมภาษณ์ Chagri Kalfaoglu, Third Secretary of Turkish Republic of Northern Cyprus, at OIC ministerial meeting in Damascus, Syria, 25 May 2009.

คณะกรรมการถาวรว่าด้วยเรื่องกิจการทางวัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสาร (Committee on Information and Cultural Affairs) ที่ได้จัดประชุมครั้งที่ 2 ขึ้นที่ดาคาร์ เซเนกัล (31 ตุลาคม-2 พฤศจิกายน 1985) ซึ่งที่ประชุมได้แสดงจุดยืนในการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชนกลุ่มน้อยมุสลิมเชื้อสายเติร์กในบัลแกเรีย พร้อมทั้งเรียกร้องให้ประเด็นนี้ถูกบรรจุเป็นวาระหนึ่งของการประชุม ICFM ครั้งที่ 16

ต่อมาในการประชุม ICFM ครั้งที่ 16 (มกราคม 1986) OIC (ภายใต้การขอรับรองของตุรกี)²³⁴ จึงได้ออกมติอย่างเป็นทางการเรียกร้องให้บัลแกเรียหยุดพฤติกรรม “บีบบังคับให้มุสลิมชนกลุ่มน้อยถูกกลืนกลายโดยการรับเอาความเป็นบัลแกเรียมาแทน” (Bulgarization of Muslim Minority) ในมติดังกล่าว OIC ได้แสดงจุดยืนในความห่วงกังวลต่อรายงานที่เปิดเผยออกมาว่า ชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรียกำลังถูกบีบบังคับจากนโยบายผสมกลมกลืน ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของพวกเขา อันเป็นสิ่งที่ได้รับการรับรองทั้งจากสนธิสัญญาระหว่างประเทศและการทำข้อตกลงระดับทวิภาคี นอกจากนั้น OIC ยังแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรีย พร้อมทั้งกระตุ้นส่งเสริมให้รัฐสมาชิกแสวงหาทางออกทางการเมืองที่จำเป็นโดยมีเจตนาที่จะ;

1. ทำให้มั่นใจว่า สิทธิทางวัฒนธรรมและศาสนาของชนกลุ่มน้อยมุสลิม ตลอดจนข้อที่แท้จริงของพวกเขากำลังได้รับการฟื้นฟูปรับปรุง
2. อำนวยความสะดวกเพื่อให้สื่อมวลชนมุสลิมและระหว่างประเทศได้รับอนุญาตให้เข้าไปสำรวจในพื้นที่เกิดเหตุ
3. ช่วยกันดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางศาสนาและมรดกทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรีย
4. สนับสนุนข้อเรียกร้องเหล่านี้ในการติดต่อทั้งระดับพหุภาคีและทวิภาคีกับสาธารณรัฐประชาชนแห่งบัลแกเรีย²³⁵

หลังจากมีมติออกมาในการประชุม ICFM ครั้งที่ 16 เลขานุการ OIC จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิก 3 คน คือ ดร. अबดุลลอฮ์ อุมร์ นาซีฟ (Abdullah Omar Naseef: ผู้แทนจากองค์กรสันนิบาตมุสลิมโลก) เอกอัครราชทูต อุมร์ จาร์ (Omar Jha: จากประเทศ Gambia) และผู้พิพากษา อุซมาน อาลี ชาห์ (Usman Ali Sha: จากปากีสถาน) เพื่อรับผิดชอบดูแลในเรื่องการสืบสวนหาความจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ของมุสลิมในบัลแกเรีย ขณะเดียวกัน เอกอัครราชทูต อะห์มัด อันซาย์ (Ahmed Ansay) ผู้แทน

²³⁴ ประเด็นนี้ถูกยกขึ้นมาพูดคุยก่อนหน้านี้แล้วโดยการผลักดันของตุรกี เมื่อเดือน ตุลาคม 1985 ในการประชุมประสานงานระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของชาติสมาชิก OIC ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

²³⁵ มติ OIC ที่ 30/16-P “The Plight of the Turkish Muslim Minority in Bulgaria”

OIC ประจำสหประชาชาติก็ได้เรียกร้องกดดันบัลแกเรียให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการชุดดังกล่าว อีกไม่กี่เดือนต่อมาคณะกรรมการฯ จึงได้เขียนรายงานออกมา ซึ่งเป็นรายงานที่เขียนอย่างตรงไปตรงมา วิพากษ์แนวทางการปฏิบัติของรัฐบาลบัลแกเรียที่มีต่อมุสลิมชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ

จากการที่ OIC ได้ออกหนังสือคัดค้านอย่างรุนแรงต่อกรณีที่บัลแกเรียออกกฎหมายบังคับให้มุสลิมต้องเปลี่ยนนามสกุลให้เป็นภาษาบัลแกเรีย ตลอดจนการเรียกร้องให้บัลแกเรียยกเลิกกฎหมายดังกล่าวนั้น จึงทำให้รัฐมนตรีต่างประเทศของบัลแกเรียหรือ นาย Peter Mladenov ได้ทำหนังสือถึง OIC ผ่านทางเพื่อนนักการทูตชาวปากีสถานหรือนายยะกูบ ข่าน (Yaqub Khan) เพื่อเชิญชวนให้คณะตัวแทน OIC มาเยือนบัลแกเรียเพื่อมาตรวจสอบสภาพการณ์ของมุสลิมชนกลุ่มน้อยภายในประเทศด้วยตนเอง โดยนาย Peter Mladenov ได้อ้างไว้ในหนังสือเชิญว่า “ตุรกีได้เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในประเทศของเขาและได้บิดเบือนข้อมูลความจริง ... (ตุรกี) จะพยายามอีกครั้งในการแสวงหาทางเพื่อประณามบัลแกเรียในการประชุมสุดยอดของ OIC ครั้งที่ 5” นอกจากนั้น นาย Mladenov ยังบอกให้นายข่านได้ทราบเอาไว้ว่า อิสลามเป็นศาสนาที่ได้รับการเคารพในประเทศของเขา มัสยิดทุกแห่งถูกเปิด พร้อมทั้งกล่าวว่า ตัวแทนที่เป็นผู้นำของ OIC จะได้พบกับตัวแทนและผู้นำมุสลิมระดับสูงของประเทศในช่วงที่พวกเขามาเยือนบัลแกเรีย

จากนั้น OIC จึงได้จัดตั้งคณะทำงานประสานติดต่อ (contact group) กรณีบัลแกเรีย พร้อมทั้งได้ส่งคณะตรวจสอบศึกษาข้อเท็จจริงไปยังพื้นที่ คณะศึกษาข้อเท็จจริงได้ร่างรายงานออกมานำเสนอในการประชุม ICFM ครั้งที่ 17 ณ กรุงอัมมาน เมื่อปี ค.ศ. 1988 โดยได้ยืนยันถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ตุรกีได้อ้างไว้ก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการกดขี่ข่มเหงมุสลิมชนกลุ่มน้อยในบัลแกเรีย รายงานฉบับนี้ได้เสนอแนะไว้ว่า 1. ให้ OIC แสดงออกถึงความห่วงกังวลต่อความทุกข์ยากของมุสลิมชนกลุ่มน้อยในบัลแกเรีย 2. ให้เอกอัครราชทูต OIC ประจำบัลแกเรียได้ลงพื้นที่ (ที่มีมุสลิมเป็นชนกลุ่มใหญ่) ไปดูสภาพของชาวมุสลิม 3. ให้นำประเด็นเรื่องมุสลิมบัลแกเรียขึ้นมาถกในททุก ๆ เวทีการประชุมระหว่างประเทศ พร้อมทั้งเตือนบัลแกเรียว่าหากรัฐบาลยังดำเนินการต่อชาวมุสลิมในลักษณะนี้ต่อไป²³⁶ อาจนำไปสู่การตัดความสัมพันธ์ทางการค้า - เศรษฐกิจกับประเทศมุสลิมทั้งหมด ข้อเสนอแนะดังกล่าวเหล่านี้ส่วนใหญ่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

ในปีถัดมาหรือในการประชุม ICFM ครั้งที่ 18 ณ กรุงริยาด ค.ศ. 1989 OIC ได้วิจารณ์กรณีการปฏิบัติของบัลแกเรียต่อชาวมุสลิมอย่างเผด็จรื้อน พร้อมทั้งเรียกร้องให้ปฏิบัติตามข้อผูกมัดระหว่างประเทศ

²³⁶ Jordan Times, Amman, 22 March 1988.

เกี่ยวกับสิทธิของชนกลุ่มน้อย แม้กระนั้นก็ตาม รัฐมนตรีต่างประเทศของตุรกีในขณะนั้น (หรือนาย Mesut Yilmaz ซึ่งต่อมาดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี) ก็ไม่พอใจกับภาษาที่ใช้ในมติดังกล่าว จึงพูดเหินแสมว่า OIC ดังเลไม่กล้าที่จะประณามบัลแกเรียโดยตรงไปตรงมา ความไม่พอใจของตุรกีถูกแสดงออกมาถึงขั้นเรียกร้องให้ใช้กำลังบุกโจมตีบัลแกเรียเลยทีเดียว ก่อนหน้าที่จะมีการประชุม ICFM ครั้งนั้น เลขาธิการ OIC DR. Gabid ได้พบปะกับ Popov ที่กรุงญูคตะส์ โดยเขาได้อ้างว่ามุสลิมในบัลแกเรียไม่ได้เป็นมุสลิมชาติพันธุ์เดิรค์ แต่ส่วนใหญ่เป็นพลเมืองบัลแกเรียที่หันมายอมรับนับถือศาสนาอิสลาม นอกจากนั้น เขายังยืนยันอีกครั้งว่าประชากรมุสลิมมิได้มีปัญหาในเรื่องของการถูกเลือกปฏิบัติ²³⁷ แต่พอ OIC พยายามนำเอามติมาปฏิบัติใช้ บัลแกเรียจึงได้ออกมาปฏิเสธไม่ยอมรับโดยอ้างว่าเป็นการเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของประเทศตน

ต่อมาเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 1989 สำนักงานเลขาธิการ OIC ได้ออกแถลงการณ์โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งระบุว่า “สภาพการณ์ของมุสลิมในบัลแกเรียได้ฉายภาพให้เห็นถึงความรู้ประสิทธิภาพของประชาคมระหว่างประเทศที่จะจัดการกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยการกระทำของรัฐ” นอกจากนั้น ยังมีการระบุเพิ่มเติมอีกว่า “บัลแกเรียใช้นโยบายหรือวิธีการแบบยुकกลางมาแก้ปัญหาชาติพันธุ์ร่วมสมัยที่ยังคงเป็นโรคร้ายระบาอยู่ในยูเครน - ชาติสมัยใหม่” บัลแกเรียออกมาคัดค้านน้ำเสียงที่ดำเนินอย่างแข็งกร้าวของ OIC แต่ขณะเดียวกันก็มีรัฐมุสลิมออกมาประสาณเสียงประณามบัลแกเรียเพิ่มมากขึ้น คุเวต ตูนิเซีย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งซาอุดีอาระเบียได้ออกมาวิจารณ์โดยใช้คำที่ดุคั่นว่า “เป็นรูปแบบการเหยียดหยามเชื้อชาติของบัลแกเรียที่ขัดแย้งกับธรรมเนียมการปฏิบัติต่อมนุษย์ขั้นพื้นฐานและกฎบัตรระหว่างประเทศ” ต่อมาเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม OIC จึงได้รับข้อเสนอของตุรกีที่ให้มีสนธิสัญญาช่วยเหลือชาวมุสลิมผู้อพยพอย่างสมัครใจจากการที่ต้องถูกกลืนกลายโดยรัฐต่าง ๆ ในยุโรปตะวันออก พร้อมทั้งเรียกร้องให้ประชาคมโลกเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาวิกฤติที่เกิดขึ้น

ไม่กี่เดือนถัดมา ตุรกีได้รายงานว่สภาพความทุกข์ยากของชาวมุสลิมยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข และใช้โอกาสนี้ในการร้องขอให้มีการจัดประชุมพิเศษเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ แม้ว่าการประชุมดังกล่าวนี้จะไม่ได้ถูกจัดขึ้น แต่ประเด็นเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิมบัลแกเรียก็ถูกบรรจุเป็นวาระสำคัญในการประชุม ICFM ครั้งที่ 20 และ 21 ตุรกีเองเรียกร้องให้เลขาธิการ OIC ไปตรวจเยี่ยมพื้นที่ของชาวมุสลิมในบัลแกเรียด้วยตนเองเพื่อที่จะเป็นข้อมูลนำมารายงานในที่ประชุม ICFM ครั้งถัดไป

²³⁷ Keesing, 1989, p. 36771

อย่างไรก็ตาม ในช่วงกลางปี ค.ศ.1990 OIC ได้ออกมาแสดงความห่วงกังวลต่อความสัมพันธ์ที่เลวร้ายลงระหว่างตุรกีกับบัลแกเรีย ประธาน OIC ขณะนั้นซึ่งเป็นผู้นำของคูเวตจึงได้เสนอตัวเข้ามาเป็นคนไกล่เกลี่ยเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ทั้ง 2 ประเทศทำสงครามระหว่างกัน ในขณะเดียวกันก็เป็นช่วงเดียวกับการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาค อันเป็นผลให้นโยบายการต่อต้านศาสนาเบาบางลงไปเรื่อย ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ สถานภาพของมุสลิมในบัลแกเรียจึงค่อย ๆ ปรับปรุงแก้ไขดีขึ้น ยังผลให้ความห่วงกังวลของ OIC ต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรียค่อย ๆ หดหายไปด้วย

มุสลิมบัลแกเรียในปัจจุบัน

หลังการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในบัลแกเรีย ชาวมุสลิมได้รับเสรีภาพมากขึ้น มีการก่อสร้างและฟื้นฟูมัสยิดตามหัวเมืองใหญ่ ๆ ตลอดจนพื้นที่เขตชนบทหลายแห่ง มีรายงานว่าบางหมู่บ้านได้สร้างมัสยิดเคียงคู่อยู่กับโบสถ์คริสต์เดิม หลายหมู่บ้านได้จัดให้มีโรงเรียนสอนศาสนาและอัล-กุรอานสำหรับเยาวชน (การเรียนอัล-กุรอานถือมีความผิดในช่วงการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์) มุสลิมเริ่มดำเนินงานด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (เช่นผลิตหนังสือพิมพ์ที่ใช้ชื่อว่า **Miusulmani** ซึ่งมีทั้งฉบับภาษาบัลแกเรียและภาษาเติร์ก) เพื่อใช้เป็นปากเสียงของตนเอง ขณะเดียวกัน เงินช่วยเหลือจากโลกอาหรับก็หลั่งไหลเข้ามาช่วยมากมาย เงินทุนส่วนหนึ่งใช้ไปในการสร้างมัสยิด รายงานจากสื่อเมื่อปี 2006 อ้างว่ามีมัสยิดใหม่มากกว่า 700 แห่งถูกสร้างขึ้นนับตั้งแต่การล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์²³⁸ นอกจากนั้น กลุ่มประเทศสมาชิกสำคัญของ OIC อย่างซาอุดี อาระเบีย ตุรกี ตลอดจนกลุ่มประเทศร่ำรวยน้ำมันในอ่าวเปอร์เซีย ยังได้บริจาคเงินช่วยเหลือในการฟื้นฟูสถาบันสอนศาสนาและอัล-กุรอานในบัลแกเรีย เปิดอบรมวิชาชีพแก่มุสลิมทั่วไป พร้อมทั้งมอบทุนการศึกษาให้เยาวชนมุสลิมได้มีโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม สถานะการณของมุสลิมในบัลแกเรียนับจากการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์จนถึงปัจจุบัน (1990-2010) ยังเรียกได้ว่ายังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านที่ยังไม่พ้นเส้นอันตราย กล่าวคือในด้านหนึ่งประชากรมุสลิมส่วนใหญ่สามารถเรียกร้องสิทธิพลเมืองและวัฒนธรรมของตนเองกลับมาได้โดยปราศจากความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงภายใต้ผู้นำรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิและเสรีภาพซึ่งเน้นย้ำถึงความร่วมมือและมตมหาชนภายในประเทศ แต่ในอีกด้านหนึ่ง ความตึงเครียดก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ลง ๆ อันเกิดจากการที่นักการเมืองแนวชาตินิยมยังคงใช้ชาวมุสลิมบัลแกเรียเป็น “แพะรับบาป” อ้างว่าเป็นกลุ่ม

²³⁸ Dana Steinberg, “The Miniskirt and the Veil: Aid and Islam in Bulgaria”, The Woodrow Wilson International Center for Scholars (January 2006), Available at <http://www.ciaonet.org/wps/www/006/index.html>

คนที่เป็นต้นเหตุของปัญหาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศ ซึ่งกำลังเป็ประเทศที่เข้าส่วยคเปลี่ยนผ่านไปเป็สังคมเสรีประชาธิปไตย

3.4 บทสรุป: วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบและข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอไปในบทต่าง ๆ ข้างต้น อาจพอสรุปได้ว่า OIC พยายามที่จะนำเสนอภาพลักษณ์ของตนเองในฐานะที่เป็นองค์กรทางการเมืองมากกว่าที่จะเป็นองค์กรทางศาสนา แม้กระนั้นก็ตาม OIC ก็มีอาจปฏิเสธหลักการภราดรภาพอิสลามที่ผู้กมัตรัฐสมาชิกต่าง ๆ กับประชาคมมุสลิมทั่วโลกเข้าด้วยกันได้ อีกทั้งยังพยายามแสดงให้เห็นว่าการกำหนดนโยบายขององค์กรต่อประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมนั้นเป็ผลมาจากเรื่องการเมืองมากกว่าที่จะเป็นเรื่องศาสนา ในกรณีของชนกลุ่มน้อยมุสลิมนั้น OIC อ้างเหตุผลว่าท้องคการสนใจประเด็นนี้เป็เพราะต้องการทำตามแถลงการณ์ระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกันองค์กรก็ต้องคำนึงถึงหลักการทางศาสนาว่าด้วยเรื่องความเท่าเทียมเสมอภาคและความยุติธรรม ด้วยเหตุนี้ แนวทางของ OIC ในการแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมจึงมุ่งเน้นแนวทางการทูตที่สอดคล้องกับหลักการศาสนาและหลักสากลมากกว่าที่จะเป็นการข่มขู่ใช้กำลังหรือปลุกปั่นยุยงให้เกิดความแตกแยก

ประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมนั้น ทำให้ OIC ต้องยืนอยู่ในตำแหน่งที่ส่วเสี่ยง เพราะในด้านหนึ่ง กรอบแนวคิดเรื่องภราดรภาพอิสลาม ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการพื้นฐานของกฎบัตรองค์กรนั้น ได้หลอมรวมชาวมุสลิมเข้าไว้ด้วยกันทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ จึงเป็หน้าที่ของ OIC ที่จะต้องดูแลเอาใจใส่และสนับสนุนมุสลิมทั่วโลก ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ ณ ที่ใด อันเป็การปกป้องเกียรติยศศักดิ์ศรีและสิทธิของพวกเขา แต่ในอีกด้านหนึ่ง รูปแบบการช่วยเหลือสนับสนุนใด ๆ ที่ OIC เสนอให้แก่ชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่อยู่ในรัฐที่ไม่ใช่มุสลิม (Non Muslim States) ก็อาจเข้าข่ายละเมิดกฎบัตรสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องข้อห้ามของการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่น

แม้ว่าประเด็นดังกล่าวจะมีความอ่อนไหวและส่วเสี่ยง แต่ OIC ก็แสดงความห่วงกังวลต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนของชนกลุ่มน้อยมุสลิมเสมอมา ดังจะเห็นจากข้อมูลที่ได้นำเสนอไปแล้วว่า ประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมมีบรรจุอยู่ในวาระการประชุมทุกครั้งนับจากเริ่มก่อตั้งองค์กรจนถึงปัจจุบัน จุดยืนของ OIC ต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบางประเทศ (โดยเฉพาะกรณีที่ถูกวิจัยได้ศึกษาในงานนี้) มีอยู่ว่า พวกเขาไม่ได้รับการปฏิบัติที่เป็นไปตามหลักมนุษยธรรม ถูกกีดกันไม่ให้ได้รับสิทธิทางการเมืองและศาสนาที่พวกเขาพึงได้รับตามกรอบกฎหมายระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ OIC จึงเรียกร้องเสมอมาให้ประเทศเหล่านี้

การต่อต้านความเชื่อความศรัทธาและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยมุสลิม พร้อมทั้งรับประกันถึงสิทธิของพวกเขาตามเจตนารมณ์ของกฎบัตรสหประชาชาติและแถลงการณ์สากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน

จากกรณีศึกษาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าชนกลุ่มน้อยมุสลิมถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนใน 2 ลักษณะขึ้นอยู่กับรากเหง้าต้นตอของปัญหา ลักษณะแรกคือการปราบปรามทำร้ายทางกายภาพ อันก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน อีกลักษณะคือความพยายามในการทำลายอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้นโยบายผสมกลมกลืน (assimilation) การละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้ง 2 กรณีถูกตีแผ่ความจริงผ่านสื่อมวลชน ทั้งที่เป็นสื่อของโลกมุสลิมเองและไม่ใช่ อันนำไปสู่ความสนใจของโลกมุสลิมต่อปัญหาดังกล่าวเพราะพวกเขาตระหนักถึงความเป็นประชาชาติอิสลามเดียวกัน เมื่อประเด็นความทุกข์ยากของชนกลุ่มน้อยมุสลิมเป็นที่สนใจ สิ่งที่ตามมาคือปฏิกิริยาของ OIC โดยอาจเริ่มต้นจากแถลงการณ์อย่างเป็นทางการของเลขาธิการ OIC ที่ออกมาแสดงความห่วงกังวลต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ขณะเดียวกันหน่วยงานกิจการชนกลุ่มน้อยของ OIC ก็จะดำเนินการศึกษาติดตามสถานการณ์ความทุกข์ยากของชนกลุ่มน้อยมุสลิมอย่างต่อเนื่อง เพื่อรายงานต่อสำนักงานเลขาธิการ หากสถานการณ์ยังไม่ปรับปรุงดีขึ้น ปฏิกิริยาร่วมของรัฐสมาชิกของ OIC จะตามมาด้วยการแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือแสดงความเห็นใจต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิม จากนั้นอาจมีการเสนอให้ประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นข้อมติเฉพาะรายประเทศที่ต้องมีการติดตามพิจารณาเป็นประจำทุกปีในการประชุมระดับรัฐมนตรี

นอกจากนั้น มติที่ออกมาอาจเป็นไปในลักษณะการมอบหน้าที่ให้แก่สำนักงานเลขาธิการในการจัดตั้งคณะตรวจสอบความจริง (fact finding mission) และ/หรือ คณะกรรมการประสานงานติดต่อ (Contact Group) แล้วแต่กรณีและความจำเป็น ซึ่งคณะทำงานเหล่านี้จะประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีหน้าที่ติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงและศึกษาสภาพปัญหาหรือความทุกข์ยากของมุสลิมชนกลุ่มน้อย เพื่อเสนอแนะทางออกทางการเมืองของปัญหาที่เกิดขึ้น อันจะนำมาซึ่งมาตรการต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิมยุติลง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางติดต่อสื่อสารกับรัฐบาลของประเทศที่มีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมอีกด้วย²³⁹

แม้ว่าการมีมติร่วมของรัฐสมาชิกเกี่ยวกับปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมจะเริ่มต้นมาจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ปัจจัยสำคัญอีกประการที่เป็นตัวเร่งผลักดันให้เกิดเป็นข้อมติเฉพาะรายประเทศเร็วขึ้นก็คือการผลักดันจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากชนกลุ่มน้อยที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้นอาจมีชาติพันธุ์เดียวกันกับประชาชนของประเทศเพื่อนบ้าน หรืออาจมีประวัติศาสตร์และความเป็นพี่น้องมุสลิมร่วมกัน ดัง

²³⁹ สัมภาษณ์ Syed Qasim al-Masri, Former OIC Assistant Secretary General, 1 June 2009.

จะเห็นได้ว่ากรณีของชนกลุ่มน้อยมุสลิมอินเดียและแคชเมียร์นั้น ประเทศที่ผลักดันอย่างเอาใจจริงอาจคือปากีสถาน ส่วนกรณีของบัลแกเรียซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับมุสลิมเชื้อสายเติร์กนั้น ประเทศที่ผลักดันอย่างเอาใจจริงอาจคือตุรกี ขณะที่กรณีของฟิลิปปินส์ก็จะมีทั้งลิเบียและมาเลเซียเป็นฝ่ายหนุนหลังหลัก

แต่ปัจจัยอีกประการที่สำคัญก็คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของ OIC ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันดีว่า OIC มิได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมจากแหล่งที่มาจากรัฐบาลของประเทศที่มีปัญหาเท่านั้น แต่ OIC รับและพิจารณาข้อมูลและข้อเท็จจริงจากหลายแหล่ง ทั้งจากข้อมูลที่มาจากฝ่ายขบวนการมุสลิม องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ข้อมูลตรงจากการสัมภาษณ์เหยื่อความรุนแรงที่ตกทุกข์ได้ยาก ตลอดจนนักวิชาการและนักการศาสนา การเคลื่อนไหวในประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม ซึ่งเป็นประเด็นที่อ่อนไหวอย่างมากนี้ OIC จึงต้องระมัดระวังและรอบคอบก่อนที่จะเดินในแต่ละก้าว

จากกรณีศึกษาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า นโยบายของ OIC ต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมนั้นตั้งอยู่บนเสาหลักสำคัญ 2 ประการที่ออกแบบมาเพื่อรับมือกับความอ่อนไหวและความสับสนเสี่ยงของประเด็นดังกล่าว ประการแรก การกล่าวหาตึงเครียดถึงประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมในแถลงการณ์และมติขององค์การเท่าที่ผ่านมา จะตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า OIC เป็นกังวลต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม เพราะเคารพต่อกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศที่ปรากฏอยู่ในกฎบัตรสหประชาชาติและแถลงการณ์เรื่องสิทธิมนุษยชน ประการที่ 2 มติของ OIC ในประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมจะอ้างอิงถึงเสมอในเรื่องการให้ความเคารพต่ออำนาจอธิปไตยของชาติ ซึ่งตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่า ประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยเป็นเรื่องภายในของชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความห่วงกังวลของ OIC ต่อปัญหาดังกล่าวนั้นไม่ได้มีเป้าหมายทางการเมือง แต่เกิดจากมิติด้านมนุษยธรรมอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างเป็นสากล จุดยืนและนโยบายเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิมทั้ง 2 ประการที่กล่าวมานั้น ถูกนำไปใช้ในทุก ๆ กรณีที่ OIC เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกรณีของฟิลิปปินส์ อินเดีย บัลแกเรีย หรือแม้แต่ในกรณีอื่น ๆ ที่งานชิ้นนี้ไม่ได้นำมาศึกษา

ในกรณีความทุกข์ยากของชนกลุ่มน้อยมุสลิมโมโรฟิลิปปินส์นั้น OIC ให้ความสนใจประเด็นนี้มาตั้งแต่การประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 3 เมื่อปี ค.ศ. 1972 และมีการกล่าวถึงในทุก ๆ การประชุมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่ามติทั้งหมดเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวของ OIC จะอ้างอิงอาร์มภทในกฎบัตรขององค์การว่าด้วยเรื่องแนวคิดแห่งภราดรภาพอิสลามและความเป็น “ประชาชาติอิสลาม” (Islamic Ummah)

²⁴⁰ สัมภาษณ์ Ibrahim Saleh Bakr, Deputy Secretary General for Political, Legal and Minority Affairs, 1 June, 2009.

แต่การประณามการกระทำของรัฐบาลฟิลิปปินส์ที่มีต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิมก็ตั้งอยู่บนฐานที่รัฐบาลฟิลิปปินส์
กระทำการอันขัดกับแถลงการณ์สากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ข้อเรียกร้องของ OIC ที่ยื่น
ให้แก่อารยธรรมฟิลิปปินส์ ซึ่งแสดงความเคารพต่ออำนาจอธิปไตยของประเทศและเสนอแนะแนวทางการ
แก้ปัญหาความทุกข์ยากของมุสลิมด้วยสันติวิธี เป็นเครื่องหมายที่ชี้ให้เห็นว่า OIC มิได้ต้องการก้าวล่วง
กิจการภายในของประเทศ และการแก้ไขปัญหาคือ จะต้องไม่เกินเลยไปจากบริบทของกฎหมาย
รัฐธรรมนูญฟิลิปปินส์ ดังจะเห็นได้ว่า ในการประชุมระดับรัฐมนตรีเมื่อปี ค.ศ. 1973 OIC ได้ส่ง
คณะกรรมการอันประกอบด้วยสมาชิก 4 ชาติไปมะนิลาเพื่อเจรจาพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว OIC ได้
เสนอให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ใช้การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาย่างสันติวิธีกับบรรดาผู้นำของชุมชนมุสลิม และ
เมื่อคณะกรรมการ ฯ ของ OIC ประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวให้ทั้ง 2 ฝ่ายลงนามในข้อตกลงทริโปลีปี
ค.ศ. 1976 ซึ่งระบุให้มีการจัดตั้งเขตปกครองตนเองในภาคใต้ของประเทศ ข้อตกลงดังกล่าว ซึ่งมีตัวแทน
ของ OIC (ลิเบีย) อยู่ร่วมเป็นพยาน ได้เขียนเอาไว้ว่า การปกครองตนเองของชาวมุสลิมที่นั่นจะต้องอยู่
ภายในขอบเขตของการเป็นรัฐเดี่ยวที่แบ่งแยกมิได้ของฟิลิปปินส์

อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลฟิลิปปินส์ปฏิเสธที่จะนำข้อตกลงมาปฏิบัติใช้ทั้งหมด OIC จึงตัดสินใจใช้
การดำเนินการที่เป็นนโยบายเชิงบวกต่อกลุ่มมุสลิมมากขึ้นในการให้การสนับสนุนพวกเขา ดังจะเห็นได้ว่า
OIC ให้การยอมรับกลุ่ม “แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร” (MNLF) ในฐานะที่เป็นตัวแทนอย่างถูก
กฎหมายของชาวมุสลิมในภาคใต้ของฟิลิปปินส์ พร้อมทั้งมอบสถานะผู้สังเกตการณ์ของ OIC ให้ด้วย
นอกจากนั้น OIC ยังให้สิทธิแก่พวกเขาในการนำเสนอกรณีปัญหามุสลิมฟิลิปปินส์ในเวทีระหว่างประเทศ
ต่าง ๆ โดยให้คำมั่นที่จะให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พวกเขาอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังเรียกร้องให้รัฐมุสลิม
ทั้งหมดให้การดำเนินการทุกวิถีทางที่จะบีบให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องทำตามข้อตกลงทริโปลี รวมทั้ง
เรียกร้องให้ชาวมุสลิมทั้งหมดยื่นมือให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม วัสดุปัจจัย และการเงิน แก่กลุ่มแนว
ร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรด้วย

แม้ว่ามาตรการของ OIC จะเข้มข้นขึ้นจนเป็นที่หนักใจของรัฐบาลฟิลิปปินส์ แต่ก็ไม่มีหลักฐานใด
ๆ ที่จะบ่งชี้ว่า OIC จะเปลี่ยนจุดยืนหรือนโยบายเดิมที่มีต่อกรณีปัญหานี้ กล่าวคือ แม้ว่าหลังมีการทำ
ข้อตกลงทริโปลีกัน OIC จะหันไปสนับสนุนแนวทางการจัดตั้งเขตปกครองตนเอง แต่จุดยืนของ OIC ก็คือ
การเป็นเขตปกครองตนเองที่อยู่ภายใต้รัฐอธิปไตยหนึ่งเดียวของฟิลิปปินส์ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ OIC ไม่
เคยสนับสนุนส่งเสริมการเรียกร้องจัดตั้งรัฐเอกราชของกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร ด้วยเหตุนี้เรา
จะเห็นได้ว่า OIC ปฏิเสธคำเรียกร้องของกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโรมาตลอดที่ต้องการจะเป็น

สมาชิกถาวรขององค์การ แม้ว่ารัฐบาลชุดต่อ ๆ มาของฟิลิปปินส์จะแสดงท่าทีแข็งกร้าว (หรือทำที่นิ่งมว) ต่อประเด็นปัญหามุสลิมในภาคใต้ก็ตาม

แตกต่างกับกรณีของฟิลิปปินส์ ซึ่ง OIC ให้ความสนใจมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งองค์การ กรณีความทุกข์ยากของมุสลิมเคชมีร์ไม่เคยอยู่ในความสนใจจนกระทั่งเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนครั้งใหญ่ต่อชาวเคชมีร์นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1989 ฉะนั้น ในปี ค.ศ. 1991 OIC จึงได้แสดงความห่วงใยต่อประเด็นความขัดแย้งเหนือดินแดนฉัมมูและเคชมีร์ แลงการณ์ร่วมที่ออกมาของการประชุมฯ เกี่ยวกับประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายเสาหลัก 2 ประการเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยมุสลิมของ OIC เช่นเดียวกับกรณีของฟิลิปปินส์ ประการที่ 1 คือ แลงการณ์ดังกล่าวเน้นย้ำถึงมิติด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศของปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ OIC จึงได้ประณามการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนชาวเคชมีร์ พร้อมทั้งแสดงความเห็นโดยเชื่อว่าความขัดแย้งดังกล่าวสามารถแก้ไขได้โดยใช้สันติวิธีตามครรลองของมดีสหประชาชาติ นอกจากนั้น OIC ยังเรียกร้องให้มีการอนุญาตให้องค์การสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศทั้งหลายเข้าไปตรวจเยี่ยมพื้นที่ และเรียกร้องให้สภาความมั่นคงจัดตั้งกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (Fact-Finding Commission) เข้าไปศึกษาถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน เมื่อคำนึงถึงว่าปากีสถานเป็นหนึ่งในสมาชิกขององค์การและเป็นคู่ขัดแย้งกับอินเดีย OIC จึงยินดีที่จะส่งคณะเจรจาเพื่อบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่าง 2 ฝ่าย

ประการต่อมา เพื่อที่จะเป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึงการเคารพต่อรัฐบาลอินเดีย การประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 20 นี้ได้ส่งคำวิงวอนร้องขอต่อรัฐบาลอินเดีย อย่างไรก็ดีตาม กรณีของเคชมีร์นั้นแตกต่างจากกรณีฟิลิปปินส์ที่ OIC เรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์ แต่กรณีอินเดีย OIC ได้เรียกร้องให้ประชาชนชาวเคชมีร์มีสิทธิตัดสินใจชะตาชีวิตตนเอง (right to self-determination) ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีการอ้างถึงอำนาจอธิปไตยของอินเดียเหนือพื้นที่เคชมีร์ให้เห็นในทุก ๆ เอกสารของ OIC

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือไม่มีเอกสารที่เกี่ยวกับประเด็นฉัมมูและเคชมีร์ตรงไหนที่อ้างถึงประชาชนเคชมีร์ว่าเป็นมุสลิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรกอาจสืบเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะพิเศษของปัญหา ซึ่งมีอาจพูดได้อย่างเต็มปากว่าเป็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่อยู่ในประเทศที่คนส่วนใหญ่ไม่ใช่มุสลิม เพราะแต่เดิมนั้นเป็นปัญหาของดินแดนที่ถูกยึดครองโดยใช้กำลัง ด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงมีสิทธิที่จะตัดสินใจชะตาชีวิตตนเอง ประการต่อมาอาจเป็นผลสืบเนื่องจากลักษณะของโลกหลังยุคสงครามเย็น เพราะหาก OIC หลีกเลี่ยงที่จะใช้คำว่า “มุสลิม” นำหน้า “ชาวเคชมีร์” ก็อาจจะเป็นการง่ายต่อ OIC ที่จะนำเสนอประเด็นนี้เป็นเรื่องมนุษยธรรมสากลที่สมควรได้รับความสนใจและ

สนับสนุนจากประชาคมโลก โดยไม่ต้องมาคำนึงถึงว่าประชาชนที่ทุกซักร้อนเหล่านั้นจะเป็นคนสัญชาติใด หรือนับถือศาสนาอะไร²⁴¹

ฉะนั้น ถึงแม้ว่า OIC จะให้ความสำคัญกับเป้าหมายหลักในเรื่องการหลอมรวมประชาชาติอิสลาม (Islamic Ummah) เป็นหนึ่งเดียว แต่มติที่ออกมาก็ไม่เคยใช้คำว่าชาวมุสลิมแคชมีร์เลย จุดยืนของ OIC คือ ปัญหาดังกล่าวเป็นการปฏิเสธสิทธิอันชอบธรรมต่อชาวแคชมีร์ในการตัดสินใจชะตาชีวิตตนเอง OIC ยืนยันว่า แม้การสนับสนุนสิทธิดังกล่าวนั้นจะเป็นหน้าที่และเป้าหมายของ OIC แต่มันก็เป็นสิทธิที่ยอมรับกันอย่างเป็นสากลตามครรลองของกฎกติการะหว่างประเทศเช่นกัน การแสดงออกซึ่งการเคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าว ตลอดจนสถานการณ์หลังสงครามเย็น ทำให้ OIC ยืนยันที่จะแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีผ่านการร่วมมือจากองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ OIC จึงเรียกร้องให้รัฐสมาชิกประสานงานให้ความร่วมมือกับสมาชิกใหญ่สหประชาชาติและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในการส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวแคชมีร์ ตลอดจนการยื่นมือช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมให้แก่ประชาชนชาวแคชมีร์

ส่วนกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอินเดีย นั้น มีการยกประเด็นมาพูดคุยหารือตั้งแต่การประชุมสุดยอดครั้งแรกในปี ค.ศ. 1969 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่ OIC จะถูกสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการเสียอีก เหตุที่ OIC ต้องเข้าไปมีบทบาทในกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอินเดีย นั้น เป็นเหตุผลเดียวกับกรณีอื่น ๆ นั่นคือมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงและมีการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมดังข้อมูลที่ได้นำเสนอไปแล้ว แต่ข้อแตกต่างก็คือ กรณีของมุสลิมในอินเดีย นั้น มีการทำลายศาสนสถานซึ่งเป็นประเด็นที่อ่อนไหวมากสำหรับชาวมุสลิม เหตุที่ OIC ให้ความสำคัญกับประเด็นการทำลายศาสนสถานค่อนข้างมากอาจเป็นเพราะ ปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งองค์การและการมารวมตัวกันของกลุ่มประเทศมุสลิมคือเหตุการณ์การลอบเผาัมสยิดอัล-อักศอบในกรุงเยรูซาเล็มเมื่อปี ค.ศ. 1969 ซึ่งเป็นเจตนาที่จะทำลายศาสนสถานสำคัญเช่นเดียวกับกรณีของอินเดีย ฉะนั้น ทันที่ที่มีการทำลายัมสยิด OIC จึงได้ออกแถลงการณ์ให้รัฐสมาชิกทั้งหมดออกมาปกป้องศาสนสถานทั้งในอินเดียและทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม กรณีของมุสลิมในอินเดียเช่นกันที่ OIC ได้ใช้นโยบายเสาหลัก 2 ประการซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมเหมือนกันทุกประเทศ ประการแรก OIC ได้เน้นย้ำถึงมิติด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างเป็นสากล ดังจะเห็นได้ว่า OIC ได้กล่าวคำหิอินเดียต่อกรณีการเลือกปฏิบัติและทำร้ายชาวมุสลิม หลังเหตุการณ์ทำลายบาบรีมัสยิด OIC ได้ออกแถลงการณ์ประณาม

²⁴¹ สัมภาษณ์ Ali Demirci, Department of Minority of OIC at Jiddah, Saudi Arabia, 1 June 2009.

อินเดียเพราะไม่สามารถใช้มาตรการใด ๆ ในการหยุดยั้งการทำลายมัสยิด และการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของชาวมุสลิม แต่ในอีกด้านหนึ่ง OIC ก็แสดงให้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติขององค์การที่ต้องเคารพต่ออำนาจอธิปไตยของอินเดีย โดยเลือกที่จะขอร้องให้อินเดียปรับเปลี่ยนแนวทางเดิมที่ปฏิบัติต่อชาวมุสลิม (โดยเฉพาะการเรียกร้องให้ปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของชาวมุสลิม และขอให้บูรณะฟื้นฟูมัสยิดที่ถูกทำลายไป) มากกว่าที่จะร้องขอให้มุสลิมลุกฮือขึ้นต่อต้านรัฐบาลหรือการข่มขู่แทรกแซง

แม้กระนั้นก็ตาม อินเดียก็ไม่ค่อยสนองตอบต่อข้อเสนอแนะของ OIC ทั้งในกรณีแคชมีร์และชนกลุ่มน้อยมุสลิมอินเดีย อีกทั้งยังตอบโต้ตลอดมาว่า OIC ดำเนินการเกินขอบเขตอันเป็นการถูกล้างแตรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น นอกจากนี้ อินเดียยังพยายามตอบโต้ต่อทุกข้อกล่าวหาในมติและแถลงการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมุสลิมอินเดียและกรณีแคชมีร์ อันแสดงให้เห็นถึงความตึงเครียดของอินเดียจนนำมาซึ่งมาตรการตอบโต้ของ OIC นั่นคือ

1. OIC เรียกร้องให้รัฐสมาชิกทั้งหมดใช้อิทธิพลที่มีอยู่เพื่อกดดันอินเดียให้เปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติต่อชาวมุสลิมทั้งในกรณีมุสลิมอินเดียและแคชมีร์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อชาวมุสลิมอินเดียและชาวแคชมีร์เมื่อพวกเขาต้องตกอยู่ในสภาพที่ยากลำบาก
2. OIC ได้กำหนดมาตรการลงโทษต่ออินเดีย โดยการตัดความสัมพันธ์ทางการค้าและยกเลิกการนำแรงงานจากอินเดียเข้าไปทำงานในประเทศมุสลิมที่ร่ำรวย
3. OIC พยายามผลักดันให้ปัญหาแคชมีร์และอินเดียกลายเป็นประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ เช่น OIC ได้ตัดสินใจเอาประเด็นความทุกข์ยากของมุสลิมอินเดียเข้าไปพิจารณาในเวทีสหประชาชาติ

กรณีของมุสลิมอินเดียและแคชมีร์นั้นถือเป็นตัวแบบที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างรัฐกับ OIC ในการคลี่คลายปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม จนก่อให้เกิดการตอบโต้กันไปมา และการใช้มาตรการลงโทษของ OIC ตามมา ซึ่งแตกต่างจากกรณีของโมโรสลิมในฟิลิปปินส์ ซึ่งรัฐบาลในอดีตแสดงความยินดีและพร้อมจะร่วมมือกับ OIC ในการคลี่คลายปัญหา อันนำไปสู่ความร่วมมือกันในระดับหนึ่ง แม้ในช่วงเวลาหนึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์จะแสดงความแข็งแกร่งว่าไม่ยอมทำตามข้อตกลงทริโพลีที่เคยทำไว้กับกลุ่ม MNLF แต่ OIC ก็ไม่เคยขู่จะลงโทษโดยการตัดความสัมพันธ์ทางการค้า กีดกันแรงงานฟิลิปปินส์ หรือพยายามนำเอาประเด็นความทุกข์ยากของโมโรสลิมขึ้นไปพิจารณาในเวทีสหประชาชาติ มาตรการที่ OIC ใช้ตอบโต้รัฐบาลฟิลิปปินส์มีเพียงการส่งเสริมสนับสนุนกลุ่ม MNLF และให้ความช่วยเหลือมุสลิมผู้ทุกข์ยากทั้งวัตถุปัจจัยและการเงินเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในความร่วมมือที่เกิดขึ้น OIC ก็ไม่เคยเรียกร้องให้มีการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ให้เป็นอิสระจากรัฐอธิปไตยฟิลิปปินส์เลย

สำหรับกรณีของบัลแกเรียนั้นค่อนข้างแตกต่างจากกรณีอื่น ประการหนึ่งเป็นเพราะปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรียเกิดขึ้นในขณะที่ประเทศปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งไม่เหมือนกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่เป็นประเทศประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้ลักษณะของการละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงแตกต่างกัน กล่าวคือ ในขณะที่กรณีของมุสลิมอินเดีย ฟิลิปปินส์ และแคชเมียร์นั้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะการเลือกปฏิบัติ การปราบปราม หรือการคุกคามทำร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินโดยตรง แต่ในกรณีของบัลแกเรียนั้นมีลักษณะการคุกคามศาสนา พยายามที่จะขจัดอิสลามให้สิ้นไปตามวิธีคิดของระบอบคอมมิวนิสต์ทั่วไป เช่น การออกกฎหมายเปลี่ยนชื่อมุสลิม การสั่งปิดมัสยิดไม่ให้ผู้คนเข้ามาปฏิบัติศาสนกิจ การห้ามประกอบพิธีกรรมทางศาสนาบางอย่าง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ปฏิกริยาตอบโต้ของ OIC ต่อกรณีนี้จึงเป็นไปอย่างเข้มข้นฉับไว ดังจะเห็นได้ว่าการจัดตั้งคณะศึกษาขึ้นมาภายในเวลาไม่นานเพื่อสืบเสาะหาข้อเท็จจริงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

แม้กระนั้นก็ตาม นโยบายเสาหลัก 2 ประการของ OIC ที่เกี่ยวกับปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม ก็ถูกนำมาใช้เช่นเดียวกับกรณีอื่น ๆ ฉะนั้น ด้านหนึ่งจะเห็นได้ว่า OIC แสดงความห่วงใยต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนโดยพิจารณาการปฏิบัติของบัลแกเรียต่อชาวมุสลิมอย่างเผด็จรื้อน พร้อมทั้งเรียกร้องให้ปฏิบัติตามข้อผูกมัดระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิของชนกลุ่มน้อย ชาอูดีอาระเบียเองได้ออกมาวิจารณ์การกระทำของบัลแกเรียโดยใช้คำที่ดูตันว่า “เป็นรูปแบบการเหยียดหยามเชื้อชาติที่ขัดแย้งกับธรรมเนียมการปฏิบัติต่อมนุษย์ขั้นพื้นฐานและกฎบัตรระหว่างประเทศ” แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้น OIC ก็แสดงความเคารพต่ออำนาจอธิปไตยของประเทศ ดังจะเห็นได้ว่า ขณะที่นาย अबดุลลอฮ์ โอมาร์ นาซีฟ (Dr. Abdullah Omer Naseef) ซึ่งเป็นประธานของคณะประสานงานศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมุสลิมบัลแกเรีย ได้เข้าพบผู้นำบัลแกเรียและอธิบายให้ฟังว่า เป้าหมายที่คณะ ฯ มาเยือนบัลแกเรียนั้น ก็เพื่อที่จะศึกษาให้แน่ใจถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมชนกลุ่มน้อยที่แท้จริงว่ามีการจำกัดขอบเขตทางศาสนาจริงหรือไม่ เขาอธิบายต่อไปว่า ทางคณะฯ และ OIC นั้น ไม่มีเจตนาที่จะถูกลักการภายในของรัฐบาลบัลแกเรียและเคารพอำนาจอธิปไตยของประเทศอย่างเต็มที่ นอกจากนั้น ในมติที่ 42/17-P ของการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 17 ยังได้ร้องขอให้รัฐบาลบัลแกเรียแก้ไขปัญหอย่างสันติวิธีโดยการฟื้นฟูสิทธิทางศาสนาและวัฒนธรรมให้แก่ชาวมุสลิม ตลอดจนเสรีภาพและสิทธิขั้นพื้นฐานอื่น ๆ อันเป็นที่ยอมรับกันอย่างเป็นสากล

กรณีของปัญหามุสลิมในบัลแกเรียนี้มีประเด็นที่คล้ายคลึงกับปัญหาแคชเมียร์ประการหนึ่งก็คือปัญหาดังกล่าวได้นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศเพื่อนบ้านจนถึงขั้นที่(จะ)ใช้กำลังทำสงครามระหว่างกัน แตกต่างกันตรงที่กรณีอินเดียกับปากีสถานเป็นการแย่งชิงดินแดนระหว่างกันมาก่อนจนนำไปสู่การทำ

สงครามมาแล้วหลายครั้ง แต่กรณีความขัดแย้งระหว่างบัลแกเรียกับตุรกีนั้นเป็นเหตุมาจากการที่ตุรกีต้องการปกป้องสิทธิของชนกลุ่มน้อยที่มีชาติพันธุ์และศาสนาเดียวกัน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบัลแกเรีย โดยไม่ได้มีปัญหาเรื่องการแย่งชิงดินแดนระหว่างกัน แต่ก็เกือบที่จะทำสงครามกันเมื่อสถานการณ์ตึงเครียดถึงขีดสุด อย่างไรก็ตาม แนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อประเด็นความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้ง 2 กรณีดังกล่าวก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน นั่นคือ การแสดงความห่วงกังวลต่อความสัมพันธ์ที่เลวร้ายลงของกลุ่มและพร้อมเสนอตัวเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ 2 ประเทศคู่กรณีทำสงครามระหว่างกัน

ประเด็นสุดท้ายที่เป็นบทเรียนสะท้อนให้เห็นแนวทางการปฏิบัติของ OIC ต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมได้เป็นอย่างดีจากกรณีของมุสลิมบัลแกเรีย ซึ่งไม่มีในกรณีศึกษาอื่น ๆ ก็คือ เมื่อปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้คลี่คลายลงจากการที่บัลแกเรียเปลี่ยนระบอบการปกครองหลังยุคสงครามเย็น และสถานภาพของมุสลิมได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปในทางที่ดีขึ้น จะเห็นได้ว่า การเคลื่อนไหวของ OIC ต่อประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบัลแกเรียก็ค่อย ๆ หดไป อันสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การเคลื่อนไหวของ OIC มิได้มีเป้าหมายทางการเมือง และไม่ได้ต้องการเข้าไปก้าวก่ายกิจการภายในของประเทศอื่น ๆ แต่จุดประสงค์ที่แท้จริงคือการรักษาไว้ซึ่งหลักการทางศาสนาว่าด้วยเรื่องประชาชาติอิสลาม หลักการศรัทธาอิสลาม และความยุติธรรมเท่าเทียมเสมอภาค อันสะท้อนอยู่ในกฎบัตรขององค์การเองและแถลงการณ์สากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะต่อประเด็น OIC กับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป็นที่ทราบกันดีว่าสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์และความสนใจจาก OIC มาระยะหนึ่งแล้ว โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในกรณีสังหารหมู่ที่ อ.ปัตตานี และการสลายม็อบที่ อ.ตากใบ จ.นราธิวาส เมื่อวันที่ 28 เม.ย. และ 25 ต.ค. 2004 ตลอดระยะเวลา 5 ปีของความรุนแรงที่ยังไม่มีทีท่าจะสงบ OIC ก็ยังคงให้ความสนใจกับปัญหานี้อยู่และคาดว่าจะป็นหัวข้อที่จะถูกนำไปพูดคุยในเวทีการประชุมระดับรัฐมนตรีของ OIC ต่อไป ความเป็นจริงรัฐบาลไทยทุกรัฐบาลตั้งแต่อดีตก็ได้ให้ความสำคัญกับ OIC เพราะมีทัศนะว่าอิทธิพลขององค์กรนี้จะสามารถเข้าไปช่วยเพิ่มปัญหาหรือลดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ที่สำคัญหากปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขให้ดีขึ้นแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้เกิดความเสียหายได้โดยง่ายในสายตาประชาคมมุสลิมโลก

หากลำดับเหตุการณ์จะพบว่าปี 2004 รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร แม้จะได้ตอบโต้เลขาธิการ OIC อย่างรุนแรงหลังจากที่ OIC ได้วิพากษ์แนวทางการจัดการปัญหามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้²⁴² แต่ก็ได้ส่งตัวแทนพิเศษ (Special Envoy) ประกอบด้วย นายนิสสัย เวชชาชีวะ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย นายมหดี วิมานะ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน และ รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม ไปพบ ศาสตราจารย์เอ็กมิลิดีน อิห์ซานอกู เลขาธิการ โอไอซี ชาวตุรกี เพื่ออธิบายถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ที่กรุงญิดดะฮ์ (Jedda) ประเทศซาอุดีอาระเบีย พร้อมกันนี้กระทรวงการต่างประเทศได้เชิญคณะเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ OIC ให้เดินทางมาเยือนไทย เพื่อรับทราบสถานการณ์ที่แท้จริงด้วย

2-13 มิ.ย. 2005 OIC ได้ส่งคณะเจ้าหน้าที่ของตนมาเยือนไทย โดยคณะเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ OIC มี นาย ชัยยิด กอซิม อัลมาสรี (Syed Gasim Almasri) เป็นหัวหน้าคณะ (Head of Delegation) ทั้งนี้ นายชัยยิด เป็นอดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ เป็นเอกอัครราชทูตถาวรของอียิปต์ประจำสันนิบาตอาหรับ (Arab League) และเป็นเอกอัครราชทูตอียิปต์ประจำประเทศต่างๆ หลายประเทศ

หลังจากนั้นในปี 2007 พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ก็ได้เชิญเลขาธิการ OIC พร้อมคณะเดินทางเยือนประเทศไทย (ระหว่างวันที่ 30 เม.ย.ถึง 1 พ.ค.2007) ซึ่งในการเดินทางมาเยือนไทยในครั้งนั้น เลขาธิการ OIC ได้พบปะกับบุคคลสำคัญต่างๆ ทั้งระดับผู้นำศาสนาและระดับรัฐบาล ซึ่งได้สร้างความประทับใจให้กับคณะของเลขาธิการ OIC เป็นอย่างมาก ในครั้งนั้น เลขาธิการ OIC ได้มีหนังสือถึงชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียกร้องให้ทุกฝ่ายร่วมกันคัดค้านการใช้ความรุนแรง แต่ให้หันมาอยู่

²⁴² พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์ในรายการ "นายกฯ ทักษิณ พบสื่อมวลชน" ที่ทำเนียบรัฐบาล แสดงความไม่พอใจกรณีทีเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) ออกแถลงการณ์ระบุว่ารัฐบาลยังใช้ความรุนแรงกับชาวไทยมุสลิมในการแก้ปัญหาภาคใต้ โดยกล่าวว่า การออกแถลงการณ์แบบนี้เป็นการก้าวล่วงอธิปไตยของประเทศอื่น และไม่เข้าใจว่าออกทำไม เพราะก่อนหน้านี้รองเลขาธิการ OIC ก็เคยมาดูพื้นที่ และพบคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) กับประชาชน และอธิบายให้เข้าใจแล้วว่าเป็นเรื่องภายในของประเทศไทย แม้เป็นห่วงพี่น้องมุสลิม แต่อย่าเอาศาสนาเกี่ยวกับการเมือง และจะพูดถึงแต่ชาวมุสลิมอย่างเดียวไม่ได้ เพราะคนไทยพุทธกับพระสงฆ์ก็ถูกฆ่าตายเหมือนกัน "อยากให้เลขาธิการ OIC ไปอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน เพราะเขียนไว้ชัดว่าชาวมุสลิมจะอยู่ที่ไหนก็ต้องเคารพศรัทธาและเคารพกฎหมายของประเทศนั้น บางครั้งมนุษย์ลืมไปว่าสิ่งที่สอนดีอยู่แล้วแต่ไม่ได้อ่าน" และว่าไม่มีผู้นำประเทศไหนอยากเห็นการฆ่ากันตาย แต่อยากให้เกิดขึ้น และพร้อมจะทำทุกวิถีเพื่อให้เหตุการณ์ยุติพร้อมยืนยันว่า ที่ประเทศอิรักก็ฆ่ากันเองแต่ไม่เห็น OIC ออกแถลงการณ์อะไร

ร่วมกันโดยสมานฉันท์ และร่วมมือกับรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อย่าปล่อยให้ใครนำศาสนาอิสลามไปเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย และผู้กระทำผิดจะต้องถูกนำตัวมาลงโทษ ให้ทุกคนมีความเสมอภาคทางกฎหมายในการอยู่ร่วมกัน

ศาสตราจารย์เอ็กมิลิติน อีห์ซาโนกลู เลขาธิการ OIC ได้นำเสนอข้อเท็จจริงและข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนวทางสมานฉันท์ของรัฐบาลไทยที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง เสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิก OIC ที่ประเทศปากีสถาน และยืนยันว่าปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยไม่ใช่ปัญหาการกีดกันทางศาสนา

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 27 พฤษภาคม 2552 นายพนิต วิจิตเสรษฐ์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แถลงผลการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) ครั้งที่ 36 ที่กรุงดามัสกัส ซีเรีย เมื่อวันที่ 23-25 พฤษภาคม 2552 ว่า OIC มีความพยายามที่จะนำเรื่องสถานการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยไปออกข้อมติเฉพาะรายประเทศ นายพนิตกล่าวด้วยว่า OIC ยังต้องการที่จะส่งคณะเข้ามาตรวจสอบการทำงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนายพนิตคิดว่าไม่สมควร และหลายประเทศก็เห็นว่า OIC ไม่มีหน้าที่เข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของประเทศใด ไทยจึงยืนยันไม่ให้คณะของ OIC เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ไทยจะส่งรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการแก้ไขปัญหาไปให้ OIC และประเทศมุสลิมอีกหลายประเทศ²⁴³

จากการศึกษาในกรณีตัวอย่างปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ OIC เข้าไปมีบทบาทตามประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นฟิลิปปินส์ อินเดีย และบัลแกเรีย อาจพอสรุปเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะต่อภาครัฐของไทยว่าควรดำเนินความสัมพันธ์กับ OIC และโลกมุสลิมอย่างไรในประเด็นปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ไทยควรให้ความสำคัญกับ OIC โดยอาจจัดให้มีหน่วยงานเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวของ OIC อย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ให้ความสำคัญเฉพาะตอนที่เกิดสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนั้น ไทยควรมีตัวแทนพิเศษที่ประจำการอยู่ในสำนักงานใหญ่ OIC และส่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงเข้าร่วมประชุมทุกครั้งตามความเหมาะสมของวาระและโอกาส ทั้งนี้การประชุมระดับรัฐมนตรีทุกครั้งของ OIC จะมีการพิจารณาถึงปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมซึ่งรวมถึงปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หาก

²⁴³ สยามจดหมายเหตุ . การก่อความไม่สงบในภาคใต้ 4. (20-28 พ.ค.52).

ไทยไม่ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสถานะของประชากรมุสลิมในประเทศอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้ OIC ได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง จนทำให้ภาพพจน์ของไทยในสายตาของประชาคมมุสลิมโลกเสียหาย

2. หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปรับทัศนคติและพยายามทำความเข้าใจในบทบาทของ OIC ซึ่งเป็นการรวมตัวของกลุ่มประเทศมุสลิมที่มีหน้าที่ทางศาสนาในการดูแลปกป้องประชาคมมุสลิม โดยเฉพาะประชากรมุสลิมชนกลุ่มน้อยตามประเทศต่าง ๆ ภายใตกรอบแนวคิดเรื่องประชาชาติอิสลาม (Islamic Ummah) รัฐต้องมีความไว้วางใจในเบื้องต้นว่าความพยายามของ OIC ในการที่จะเข้ามามีบทบาทในปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดูจากกรณีศึกษา) ไม่ได้มีเจตนาที่จะก้าวล่วงอธิปไตยของไทย แต่ OIC คำนึงถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนตามหลักสากลและความเท่าเทียมเสมอภาคตามหลักการศาสนา

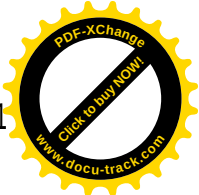
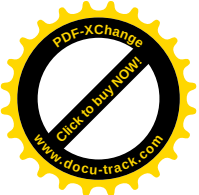
3. จากกรณีศึกษาทั้งหมดเห็นได้ว่า ทุกกรณีที่ OIC เข้ามามีบทบาท จุดเริ่มต้นเกิดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศนั้น ๆ ต่อประชากรชนกลุ่มน้อยมุสลิมอย่างเห็นได้ชัด ทั้งกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเชิงกายภาพและการละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรมความเชื่อหรือศาสนา ฉะนั้น ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะหน่วยงานความมั่นคง ต้องระมัดระวังในการจัดการกับปัญหา ซึ่งต้องหลีกเลี่ยงการกระทำที่ลุ่่มเสี่ยงต่อการตีความว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ควรมีการศึกษาทำความเข้าใจกันอย่างจริงจังในเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนอิสลาม เพราะการดำเนินความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมในเรื่องปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นมุสลิม) ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนอิสลามควบคู่ไปกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

4. จากกรณีศึกษาทั้งหมดเห็นได้ว่า ปัจจัยหนึ่งซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ OIC ออกข้อมติเฉพาะรายประเทศในเรื่องปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม เกิดจากการผลักดันอย่างหนักจากประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศสมาชิกที่มีพรมแดนติดกับพื้นที่ที่เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม และเป็นประเทศสมาชิกที่มีชาติพันธุ์เดียวกันกับประชากรมุสลิมชนกลุ่มน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังจะเห็นได้ว่า ในกรณีมุสลิมอินเดียและแคชเมียร์นั้นปากีสถานเป็นฝ่ายที่รุกหนักเพื่อผลักดันให้ OIC ออกข้อมติเฉพาะรายประเทศ ส่วนกรณีของมุสลิมบัลแกเรียซึ่งส่วนใหญ่เป็นมุสลิมเชื้อสายเติร์กนั้น ปรากฏว่าผู้ที่ผลักดันอย่างกระตือรือร้นคือตุรกี ส่วนกรณีของมุสลิมโมร็อกโกในฟิลิปปินส์นั้นมิทั้งลิเบียและมาเลเซียเป็นประเทศกดดันสำคัญ ฉะนั้น หากนำกรณีศึกษาเหล่านี้มาเทียบกับไทยในปัญหาภาคใต้ มาเลเซียและอินโดนีเซียน่าจะเป็นประเทศที่มีความสำคัญที่สุด ทั้งนี้การอธิบายเช่นนี้มีได้หมายความว่าต้องคอยหาความระแวงทั้งสองประเทศ แต่ทางรัฐไทย โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาภาคใต้ ต้องให้ความสำคัญและรับฟังข้อเสนอที่มีเหตุผล ตลอดจนสร้างความร่วมมือและทำความเข้าใจในเรื่องสถานการณ์ นโยบายและแนวทางการแก้ปัญหาความไม่สงบกับเพื่อนบ้านทั้งสองประเทศอย่างจริงจัง เพราะมาเลเซียนอกจากจะเป็นประเทศ

สำคัญต่อการแก้ปัญหาภาคใต้ของไทย ทั้งในฐานะที่มีเขตแดนติดไทยและประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้และตอนเหนือของมาเลเซียมีลักษณะร่วมกันในโลกวัฒนธรรมมลายูแล้ว มาเลเซียยังเป็นมิตรประเทศที่มีบทบาทสำคัญในเวที OIC อีกด้วย ฉะนั้น การแก้ไขปัญหาร่วมกันในสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียควรให้อยู่บนบรรทัดฐานและความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. การร้องขอของ OIC เพื่อเข้ามาตรวจสอบศึกษาข้อเท็จจริงสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยมุสลิม ถือเป็นจุดหักเหสำคัญอันอาจก่อให้เกิดความร่วมมือหรือความขัดแย้งก็เป็นได้ ดังนั้น ไทยควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง จากกรณีศึกษาจะเห็นได้ว่าการปฏิเสธของอินเดียอย่างฉะฉานนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่าง OIC กับอินเดีย ซึ่งตามมาด้วยมาตรการกดดันระดับต่าง ๆ ของ OIC ต่ออินเดีย การปฏิเสธ OIC ไม่ให้เข้ามาศึกษาข้อเท็จจริง ทำให้ OIC ต้องหันไปพึ่งแหล่งข้อมูลอื่นภายนอกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสื่อ องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน กลุ่มขบวนการ นักวิชาการ และผู้ลี้ภัยที่อาศัยอยู่นอกประเทศ เป็นต้น ฉะนั้น แนวทางหนึ่งที่น่าจะเป็นทางออกของไทย คือการไม่พยายามปิดกั้นในเรื่องของการเข้ามาศึกษาข้อเท็จจริงของ OIC แต่ควรปรึกษารัฐบาลหรือร่วมกันถึงวิธีการศึกษาข้อเท็จจริง อันจะทำให้ฝ่ายไทยมั่นใจได้ว่า ผลสรุปจากการศึกษาจะสะท้อนออกมาอย่างมีความเป็นกลางและมีความน่าเชื่อถือ และนี่อาจเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือระหว่าง OIC กับไทยในการช่วยกันแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

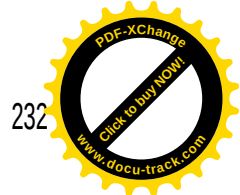
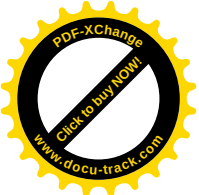
.....

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Abdullah Ahsan. OIC: Introduction to an Islamic Political Institution (Herndan : IIII.1987).
- Abdullah al – Ahsan. The OIC: An Introduction to an Islamic Political Institution (Hernolon.Va. U.S.A : The International Institute of Thought.1988)
- Anas. Alex. 2002. “Prejudice. exclusion. and compensating transfers: the economic s of ethnic segregation” Journal of Urban Economics. Vol. 52 www. academic press.com .
- Cesar Adib Majul. The Contemporary Muslim Movement in the Philippine (Berkeley: CA: Mizan Press. 1985).
- Chris Brown. International Relations Theory (New York: Harvester Wheatsheaf. 1992)
- CLYDE HABERMAN. “UPHEAVAL IN THE EAST; Pleas for Bulgaria's Muslim Minority”. The New York Times. December 17. 1989. Available at <http://www.nytimes.com/1989/12/17/world/upheaval-in-the-east-pleas-for-bulgaria-s-muslim-minority.html>
- Ibrahim Qureshi . ‘World Muslim Minorities’ (Karachi : WMC . 1993)
- Ibrahim Qureshi. Introduction to the OIC. (Islamabad : Directorate of Films and Publications. 1993)
- “Kashmir: Learning from the past”. International Crisis Group. ICG Asia Report No.70. 4 December 2003. Available at www.crisisgroup.org/library/documents/asia/070_Kashmir_learning_from_the_past.pdf
- Kimberly Hutchings. International Political Theory (London: Sage Publications. 1999)
- M. Ali Kettani. Muslim Minority in the World (Lahore: Services Book Club. 1990).
- Mohammad el-Selim and Mounir el-Sayed. “The OIC : A general profile”. in Mohammad el-Selim (ed.). The OIC in Changing World (cairo: Cairo University Press.1994).
- Ola A. Abou Zeid. ‘OIC policies towards international issues’. in Mohammad el Selim (ed.). The OIC in a changing World (Cairo : Cairo University. 1994).
- Robert Nisbet. The Sociological Tradition (New York: Basic Books. 1966).
- Saad S. Khan. Reasserting International Islam: A Focus on the Organization of the Islamic Conference and Other Islamic Institutions (oxford : Oxford University Press. 2001).
- T.J.S. George. Revolt in Mindanao: The Rise of Islam in Philippines (Kuala Lumpur: Oxford University Press. 1980)

ภาษาไทย

จรัญ มะลูลีม. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนิกายศาสนาในเอเชียใต้. เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1
มกราคม-มิถุนายน 2549

พงษ์ศานต์ พันธุลาภ. สังคมชุมชนระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ: ส.เสริมมิตรการพิมพ์. 2546)

สยามจดหมายเหตุ . การก่อความไม่สงบในภาคใต้ 4. (20-28 พ.ค.52).

<http://www.siamarchives.com/node/1879>

อนงค์ทิพย์ เอกแสงศรี. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: ทฤษฎี ปฏิบัติและแนวโน้ม. เอกสาร
ประกอบการบรรยายวิชา PS 707 (มหาวิทยาลัยรามคำแหง: กรุงเทพฯ. 2544)

ฮัมมุดะฮ์ อับดุลอาญีย์. อิสลามและมุสลิม. แปลโดย อับดุลเลาะ อับรฺ (ปัตตานี: โครงการแปลและเรียบ
เรียงตำราอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2542).

สัมภาษณ์

Ali Demirci, Department of Minority of OIC at Jiddah, Saudi Arabia, 1 June 2009.

Ibrahim Saleh Bakr, Deputy Secretary General for Political, Legal and
Minority Affairs, 1 June, 2009.

Syed Qasim al-Masri, Former OIC Assistant Secretary General, 1 June 2009.

Chagri Kalfaoglu, Third Secretary of Turkish Republic of Northern Cyprus, at
OIC ministerial meeting in Damascus, Syria, 25 May 2009.

บทที่ 4

กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในเรื่องนโยบาย และแนวทางปฏิบัติปัญหาโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia)

4.1 ความเป็นมา

หลังเหตุการณ์ 9/11 ชาวมุสลิมถูกผูกโยงกับการก่อการร้ายและความรุนแรง แม้ว่าในความเป็นจริงมีชาวมุสลิมจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นที่เข้าไปเกี่ยวข้อง แม้บางส่วนจะมีการนำเอาศาสนามาใช้เพื่อผลลัพธ์ทางการเมืองหรือในบางองค์กรที่ใช้ชื่อทางศาสนาเป็นชื่อของตนเองก็ตาม การใช้ความรุนแรงตอบโต้การเข้าแทรกแซงของมหาอำนาจตะวันตก ทำให้เกิดกระแสการปะทะกันทางอารยธรรมที่เป็นไปตามแนวคิดของแซมมวล ฮันติงตันซึ่งมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับหลักการดังกล่าว อย่างเช่นเอ็ดเวิร์ด สะอิด (Edward Said) เรียกแนวความคิดการปะทะกันทางอารยธรรมของฮันติงตันว่าเป็นการปะทะกันของความโง่เขลา (The Clash of Ignorance) ทั้งนี้สะอิดได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “นับกว่าร้อยปีมาแล้วที่เป็นไปได้ว่าประวัติศาสตร์นั้นมิได้บรรจุไว้แต่เพียงเรื่องสงครามศาสนาและการพิชิตของจักรวรรดินิยมเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยน การให้ปู้ยซึ่งกันและกันและการแบ่งปันกันด้วย นอกจากนี้เขายังวิจารณ์อีกว่าความคิดของฮันติงตันเป็นความคิดที่ไม่ครอบคลุมและเป็นการมองอิสลามอย่างตื้นเขินขาดความเข้าใจ”²⁴⁴ ในขณะที่นักวิชาการจำนวนหนึ่งเห็นว่าแนวคิดของฮันติงตันนั้นตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบันและเขตแดนของประเทศมุสลิมก็เกิดการปะทะกันอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการรุกรานของตะวันตกและสถานการณ์ภายในประเทศนั้นๆ จนกลายเป็นเขตแดนแห่งการนองเลือด อย่างไรก็ตามแนวคิดที่เกิดขึ้นมาและมีกระแสตอบรับจากตะวันตกอย่างมากได้แก่กระแสที่เรียกกันว่า “Islamophobia” ที่ขยายออกไปในวงกว้าง จนกระทั่งองค์การสำคัญของโลกมุสลิมอย่างเช่นองค์การประชุมอิสลามหรือโอไอซีต้องหยิบยก

²⁴⁴ จู Edward W Said, *The clash of Ignorance*, printed from [http:// www. The nation.com](http://www.The.nation.com) @ 2001.

2Kofi Annan, Secretary General, Addressing Headquarters Seminar on Confronting Islamophobia, Stress Importance of Leadership, Two Way Integration, Dialogue, “ Confronting Islamophobia: Education for Tolerance and Understanding,” *United Nations press release*, December 7. **2004.**

มาตรการและนำเสนอคำอธิบายเพื่อความเข้าใจอันดีที่มีต่อความเป็นจริงในโลกมุสลิมและกระแสอิสลามในตะวันตกที่ควรจะได้รับ การแก้ไขและทำให้ถูกต้องมากกว่าถึง

งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งจะศึกษาแนวคิด, บทบาทและมาตรการของ OIC ที่มีต่อกระแส Islamophobia หรือโรคเกลียดกลัวอิสลามรวมทั้งศึกษาแนวคิดของตะวันตกที่มีต่อชาวมุสลิมซึ่งนับถือศาสนาอิสลามทั้งก่อนและหลังเหตุการณ์ 9/11 เพื่อให้ผู้ที่ศึกษาเรื่องนี้ได้มองเห็นความเป็นมาและแนวโน้มในอนาคตได้อย่างชัดเจน

อิสลามโโฟเบีย (Islamophobia) เป็นลัทธิใหม่ที่ทำให้ความหมายอิสลามและมุสลิมไปในทางอคติและรังเกียจ อันที่จริงคำนิยามดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นศวรรษที่1980 แต่ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางหลังเกิดเหตุการณ์โจมตีสหรัฐเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 ในปี1977สถาบันRunnymede Trust แห่งอังกฤษได้ให้คำจำกัดความ “Islamophobia” ว่าหมายถึง “ความน่ากลัวและน่าเกลียดแห่งอิสลาม ดังนั้นมันจึงหมายถึงความหวาดกลัวและการรังเกียจที่มีต่อชาวมุสลิมทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีคำพูดที่พาดพิงซึ่งแสดงออกถึงการเลือกปฏิบัติและการรังเกียจเคียดแค้นที่มีต่อชาวมุสลิมอีกด้วย รวมทั้งการมองว่าอิสลามไร้ซึ่งคุณค่าเมื่อเทียบกับวัฒนธรรมอื่นๆ ต่ำด้อยตกต่ำในสายตาของชาวตะวันตก และเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่รุนแรงมากกว่าการเป็นอุดมการณ์ทางศาสนา²⁴⁵

อดีตรัฐมนตรีสหประชาชาตินายโคฟี อันนัน ได้กล่าวในที่ประชุมว่าด้วยเรื่องการปรากฏของกระแสความเกลียดกลัวต่อมุสลิมและอิสลามเมื่อวันที่7ธันวาคม 2004ว่า “เมื่อโลกถูกบังคับให้บัญญัติคำศัพท์ใหม่ขึ้นมาเพื่อรับมือกับความคึกคะนองที่ขยายตัวไปทั่วซึ่งเป็นเรื้อรังน่าเศร้าสลดและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา”²⁴⁶

นักหนังสือพิมพ์ชาวอเมริกันสตีเฟน ชวาร์ตซ์(Stephen Schwartz) นิยามคำว่า “อิสลามโโฟเบีย” ว่าหมายถึงการประณามอิสลามอย่างเต็มที่และประณามประวัติศาสตร์ของอิสลามว่าเป็นประวัติศาสตร์ของ

²⁴⁵ Anusorn Ruangsri, Rising of Islamophobia after 9/11 Incident, (Faculty of Political Science, Thammasat University, 2007)

²⁴⁶ Kofi Annan, Secretary-General, Addressing Headquarters Seminar on Confronting Islamophobia, Stresses Importance of Leadership, Two-Way Integration, Dialogue, “Confronting Islamophobia: Education for Tolerance and Understanding,” United Nations press release, December 7, 2004.

พวกหัวรุนแรง ปฏิเสธการดำรงอยู่ของมุสลิมสายกลางซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ และถือว่าศาสนาอิสลามเป็นปัญหาของโลก²⁴⁷

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม(OIC) จึงได้แสดงความห่วงใยอย่างสุดซึ้งต่อความเข้มข้นของกระแสการเกลียดกลัวต่อมุสลิมและอิสลามและการคุกคามมุสลิมในเรื่องศาสนาในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา

การปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนของบรรยากาศและกระแสโรคเกลียดกลัวอิสลามได้ขยายตัวและเติบโตอย่างสลับซับซ้อนขึ้น นอกจากนี้ยังมีคำปราศรัยที่แสดงความรังเกียจต่อมุสลิมและศาสนาอิสลาม, การทำร้ายร่างกาย, การโจมตี, การทำลายธุรกิจ, ศูนย์วัฒนธรรม, มัสยิดและสัญลักษณ์ทางศาสนาที่มีเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ

เหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 เดือนกันยายนปี 2001 ได้เปลี่ยนโลกของเราอย่างกระทันหันและส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิม ทั้งนี้มีชาวมุสลิมจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในประเทศตะวันตก และในประเทศที่ชาวมุสลิมกับชาวคริสเตียนมีความสัมพันธ์ต่อกัน

ความน่ากลัวและอันตรายอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการตอบสนองจากลัทธิการก่อการร้ายสากล หลังวันที่ 11 เดือนกันยายนปี 2001 เป็นเรื่องของความรุนแรงและการก่อการร้ายที่นำเอาศาสนาอิสลามมาเป็นข้ออ้างอย่างผิดๆ ระหว่างชาวมุสลิมแนวสันติที่เป็นชนส่วนใหญ่กับการกระทำของชาวมุสลิมที่นิยมความรุนแรงซึ่งเป็นชนส่วนน้อย

การขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องนี้ อาจทำให้สับสนต่อการรับเอานโยบายทั้งในและต่างประเทศซึ่งส่งเสริมการปะทะมากกว่าการมีวัฒนธรรมร่วมกัน ดังนั้นอิสลามโฟเบียจึงไม่ได้เป็นแค่เพียงปัญหาของชาวมุสลิมเท่านั้น แต่ยังเป็นปัญหาร่วมกันของผู้คนในโลกอีกด้วย

ขอบเขตในการศึกษา (Scope of study)

ขอบเขตในการศึกษา (Area of study): งานวิจัยชิ้นนี้จะมุ่งเน้นถึงกระแสการตื่นตัวของอิสลามโฟเบียหลังเหตุการณ์วันที่ 11 เดือนกันยายน ปี 2001 และการประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา และปฏิกิริยาของตัวแสดง (Actor) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในเหตุการณ์และพวกเขาตอบสนอง

²⁴⁷ Kenan Malik, "Is Islamophobia a myth?", *Prospect Magazine*, issue 107-108 (February-March 2005).

ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของพวกเขามีอย่างไรบ้าง? OIC ในฐานะที่เป็นองค์กรหลักองค์กรหนึ่งของประชาคมมุสลิมได้แสดงบทบาทและทำที่ในเรื่องนี้ทั้งในอดีตและปัจจุบันอย่างไรบ้าง?

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective)

งานวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาและวิเคราะห์ถึงการปรากฏตัวของกระแสอิสลามโฟเบียหลังเหตุการณ์วันที่ 11 เดือนกันยายน ปี 2001 รวมทั้งความเกี่ยวข้องของสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระแสโรคเกลียดกลัวอิสลาม งานวิจัยนี้จะศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของอิสลามโฟเบียที่มีต่อรัฐในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และบรรดาตัวแสดงต่างๆว่าจะสนองตอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร?

สมมุติฐานการศึกษา (Hypothesis)

การศึกษานี้จะมุ่งไปที่เหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 เดือนกันยายนปี 2001 และสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาว่าก่อให้เกิดปรากฏการณ์โรคเกลียดกลัวอิสลามในหมู่มุสลิมและโลกโดยทั่วไปอย่างไร

กรอบแนวคิดทฤษฎี (Theoretical Framework)

ในการศึกษาเรื่อง OIC กับอิสลามโฟเบียนี้ผู้วิจัยจะใช้มุมมองและกรอบของแนวคิดอิสลามในแง่ “ปิด” และ “เปิด”²⁴⁸

1) กรอบแนวคิดอิสลามในแง่ปิด (Closed Islam frame work)

คือการมองอิสลามว่าเป็นศาสนาที่โคดเคี้ยวตัวเองเป็นศาสนาแห่งการแบ่งแยกไม่มีเป้าหมายหรือคุณค่าใดๆต่อวัฒนธรรมอื่นๆ และไม่มีผลกระทบและอิทธิพลใดๆต่อผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมเลย

อิสลามยังถูกมองอย่างเหยียดหยามในสายตาของชาวตะวันตกบางกลุ่มว่าเป็นพวกป่าเถื่อน, ไร้เหตุผล, ถ้าวัยและเป็นพวกที่เน้นความสัมพันธ์ทางเพศ (sexist) อิสลามถูกมองว่าเป็นเป็นลัทธิแห่งความรุนแรง, ความก้าวร้าว, เป็นอันตราย, สนับสนุนลัทธิการก่อการร้ายและ ยุ่งอยู่กับการปะทะทางอารยธรรม

²⁴⁸ ดูรายละเอียดในเรื่องนี้ใน Islamophobia: A Challenge for us all (London: Runnymede Trust, 1997)

นอกจากนี้อิสลามยังถูกมองว่าเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อผลประโยชน์หรือโอกาสทางการเมืองหรือทางการเมืองทหาร

ยิ่งไปกว่านั้นความเป็นปรปักษ์ที่มีต่ออิสลามถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมในการกระทำที่เป็น การสร้างความเกลียดชังต่อมุสลิมและอิสลามและโคตเคียมุสลิมออกจากสังคมส่วนใหญ่ ทั้งนี้การ การต่อต้านหรือการเป็นอริศัตรูต่อมุสลิมถูกทำให้เกิดการยอมรับว่าเป็นเรื่องธรรมชาติและเป็นเรื่องปกติ

2) กรอบแนวคิดอิสลามในแง่เปิด (Open Islam Framework)

อิสลามถูกมองว่าเป็นความหลากหลายและความก้าวหน้า มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันกับลัทธิ ความเชื่อและวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่มีค่านิยมและเป้าหมายบางอย่างร่วมกันซึ่งอิสลามได้รับผลกระทบจากความ เชื่อและวัฒนธรรมอื่น ๆ ในขณะเดียวกันอิสลามก็ได้ให้ประโยชน์และคุณค่าแก่ลัทธิความเชื่อและ วัฒนธรรมอื่น ๆ อีกด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้อิสลามยังถูกมองว่าเป็นความแตกต่าง แต่ก็มิได้มีข้อบกพร่องและอิสลามก็ให้ความสำคัญ เคารพต่อคุณค่าอย่างเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้อิสลามยังถูกมองในฐานะของศาสนาที่ปฏิบัติได้จริง มีศักยภาพในการมีส่วนร่วม ตลอดจนการร่วมมือทางธุรกิจและการแก้ปัญหาาร่วมกัน อิสลามคือระบอบความเชื่อที่มีการยึดถือปฏิบัติ ด้วยความบริสุทธิ์ใจจากผู้ศรัทธา การวิพากษ์วิจารณ์จากโลกตะวันตกและวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่มาจาก ภายนอกก็มิได้ถูกต้องเสมอไป

ในงานเขียนของแซมวอล ฮันติงตัน²⁴⁹ ในเรื่องการปะทะทางอารยธรรมเป็นที่สนใจของชาวโลก หลังจากที่ได้มีการตีพิมพ์บทความในหัวข้อที่เกี่ยวข้องดังกล่าวในช่วงฤดูร้อนปี1993 ในวารสารชื่อ Foreign Affairs, หลังจากเหตุการณ์ 9/11และเป็นวารสารที่ขายดีที่สุด

ในบทความดังกล่าวฮันติงตันพยายามที่จะนำเสนอการอธิบายวิวัฒนาการของการเมืองโลกหลัง สงครามเย็น ซึ่งเป็นแรงคลใจให้มีการนำเสนอเค้าโครง และตัวอย่างเพื่อการมองการเมืองโลกซึ่งจะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งแก่นักวิชาการ

²⁴⁹ (Samuel Huntington, The clash of civilizations and the remaking of world order (New York: Simon & Schuster, 1996)

อันติงตันตั้งสมมติฐานว่าเจ็ดหรือแปดอารยธรรมของโลกจะเป็นอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่หลังยุคแห่งสงครามเย็น(The Post Cold War Era) ทั้งนี้เขาได้มุ่งเน้นปฏิกริยาของโลกตะวันตกที่มีต่ออารยธรรมอิสลามและอารยธรรมขงจื้อของจีน

ทั้งนี้อันติงตันได้แสดงความห่วงใยสำคัญที่มีต่อสังคมโลกในสองประการคือ

1. จะรักษาความอยู่รอดของโลกตะวันตกไว้ได้อย่างไร?
2. จะหลีกเลี่ยงสงครามแห่งการปะทะกันทางอารยธรรมในโลกได้อย่างไร?

วิธีการในการศึกษาวิจัย (Research Methodology)

ข้อเสนอทฤษฎีและวิธีการในการวิจัยจะเน้นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา(Descriptive Analysis) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องในการศึกษาข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเรื่องการปรากฏตัวของโรคเกลียดกลัวอิสลามหลังเหตุการณ์ 9/11

การศึกษานี้จะมาจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่นำมาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายรวมทั้งหนังสือ บทความ และข้อมูลที่เป็นทางการ (Official documents) อาทิข้อมูลที่เป็นหลักฐานจากOIC,เว็บไซต์ต่างๆของโลกมุสลิม,การสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านอิสลามและปัญหาตะวันออกกลาง เป็นต้น

4.2 ความสำคัญของปัญหา

ในเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลามหรือ Islamophobia นี้ นายเอ็กมิเลตติน อีห์ซานิกู เลขานุการคนปัจจุบันของ OIC ชาวตุรกีได้อภิปรายถึงเรื่องนี้เอาไว้ที่น่าสนใจว่าโรคเกลียดกลัวอิสลาม ยังคงเป็นความกังวลที่สำคัญยิ่งสำหรับโลกมุสลิม ไม่กี่ปีที่ผ่านมาปรากฏการณ์โรคเกลียดกลัวอิสลามได้ก่อตัวขึ้นด้วยรูปโฉมใหม่แห่งการถือเชื้อชาติหลักฐานการรณรงค์เพื่อการหมิ่นประมาทอิสลามและเหตุการณ์ต่างๆได้ชี้ให้เห็นว่ามีการอคติแบบเหมารวมในทางลบและประสบการณ์ของเรื่องราวต่างๆที่ชาวมุสลิมในสังคมที่ไม่ใช่มุสลิมได้รับมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของโลกตะวันตก

ผู้สนับสนุนคนสำคัญของโรคเกลียดกลัวอิสลามมาจากการขับเคลื่อนของบุคคลและกลุ่มต่างๆที่ปลุกเร้าความรุนแรงและสร้างความแตกแยกในระหว่างผู้นับถือศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆโดยการก่อความไม่สงบและการขู่ด้วยคำพูด การพิมพ์เผยแพร่ การแพร่ภาพและเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์ต่อต้าน

สัญลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ที่สุดของชาวมุสลิมรวมทั้งศาสดามูฮัมหมัด(ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) และคัมภีร์อัลกุรอานอันบริสุทธิ์โดยการบิดเบือนค่านิยมในด้านความสันติ ความใจกว้างและการแสดงความเมตตาเพื่อแผ่ในอิสลาม

เบื้องหลังการเติบโตของแนวความคิดแห่งโรคเกลียดกลัวอิสลามและการตัดสินใจของที่ประชุมสุดยอดอิสลามวาระพิเศษครั้งที่ 3²⁵⁰ ณ นครมักกะฮ์เมื่อปี 2005 และมติต่างๆที่เกี่ยวข้องได้ถูกนำมาเสนอโดยบรรดารัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิก หน่วยงานจับตาเฝ้ามองโรคเกลียดกลัวอิสลามของ OIC (the OIC Islamophobia observatory) ได้นำเสนอรายงานประจำปีฉบับแรก(First Annual Report) ให้แก่ที่ประชุมสุดยอดครั้งที่ 11 ของ OIC ณ กรุงดาการ์(Dakar) ประเทศเซเนกัล ระหว่างวันที่ 13-14 เดือนมีนาคมปี 2008

รายงานการประชุมของคณะรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ฉบับปรับปรุงใหม่ถูกนำเสนอในเวลาต่อมา²⁵¹ ณ กรุงกัมปาล่า ประเทศอูกานดา เมื่อวันที่ 17-18 เดือนมิถุนายนปี 2008 รายงานฉบับดังกล่าวได้จัดเตรียมเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลาม คำจำกัดความและหลักการต่างๆของคำว่า Islamophobia และสาเหตุที่มาต่างๆรวมถึงปฏิบัติการที่เลขาธิการ OIC ได้นำมาใช้ในการต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลามและการสร้างสำนึกให้ตระหนักถึงอันตรายของโรคเกลียดกลัวอิสลามแก่ประชาคมโลก

ความห่วงใยต่อการเกิดขึ้นของโรคเกลียดกลัวอิสลามได้ถูกนำมากล่าวถึงอย่างเต็มที่จากบรรดาผู้นำประเทศและหัวหน้ารัฐบาลต่างๆ ในที่ประชุมสุดยอดอิสลาม ครั้งที่ 11 และจากบรรดารัฐมนตรีต่างประเทศในการประชุมสภารัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 35 พร้อมกับประณามการรณรงค์ในเรื่องความเกลียดชังและการไร้ความอดกลั้นในการต่อต้านอิสลามและการดูหมิ่นดูแคลนต่อชาวมุสลิมได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในแถลงการณ์ของพวกเขาเช่นเดียวกับคำประกาศสุดท้าย (Final Declarations) และมติของการประชุมทั้งสองครั้ง ความห่วงใยในลักษณะเดียวกันได้ถูกแสดงออกมาเช่นกันในสมัยประชุมต่างๆของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ(UN General Assembly)และสภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Council) ผ่านมติต่างๆของพวกเขาที่เกี่ยวกับเรื่องการดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนา

²⁵⁰ โปรดดู (the 3rd Extraordinary Islamic Summit in Makkah in 2005)

²⁵¹ (the 35th Council of Foreign Ministers(ICFM))

หน่วยงานเฝ้าติดตามโรคเกลียดกลัวอิสลาม ในการเฝ้าสังเกตการกระทำเกี่ยวกับโรคเกลียดกลัวอิสลาม ได้พิมพ์เผยแพร่คำโต้ตอบและแถลงการณ์อย่างทันทั่วถึงเพื่อดึงดูดความสนใจประชาคมโลกให้รับรู้ถึงเหตุการณ์ต่างๆในเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลาม

นอกจากนี้เลขาธิการ OIC เองยังได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้เป็นอย่างมากและนำปัญหานี้เข้าหารือกับบรรดาผู้นำของโลกและเข้าร่วมประชุมระหว่างประเทศในหัวข้อเดียวกัน

ความพยายามของสำนักงานเลขาธิการ OIC ในการสร้างสำนึกในเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลามได้เกิดความก้าวหน้าในประชาคมระหว่างประเทศอยู่พอสมควร รัฐบาลประเทศต่างๆและประชาสังคมในโลกตะวันตกได้เริ่มแสดงความห่วงใยต่อการเกิดขึ้นของโรคเกลียดกลัวอิสลามและความไม่อดกลั้นในเรื่องศาสนา

หน่วยเฝ้าติดตามโรคเกลียดกลัวอิสลามแห่งOICยังได้พูดถึงถ้อยคำที่มาจากรัฐบาลและบรรดาผู้นำการเมืองบางคนที่ยพยายามแพร่ขยายความเข้าใจผิดและยุยงส่งเสริมให้เกิดความไม่อดกลั้นและความเกลียดชังที่มีต่อชาวมุสลิมและอิสลามอีกด้วย

ล่าสุดการตัดสินใจของศาลแห่งอัมสเตอร์ดัมในประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ฟ้องร้องนายเกิร์ต วิลเดอร์ส (Geert Wilders) ผู้ผลิตภาพยนตร์ที่ก่อความไม่สงบขึ้นด้วยการดูถูกและการแพร่ขยายความเกลียดชังต่อชาวมุสลิมการกระทำของเขาทำให้รัฐบาลอังกฤษตัดสินใจไม่อนุญาตให้เขาเข้าประเทศ เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เป็นพัฒนาการที่น่ายกย่องสรรเสริญและเป็นมาตรการที่นำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นในที่สุด

ถึงแม้จะมีพัฒนาการและความก้าวหน้าข้างต้นก็ตาม แต่ผู้เฝ้าติดตามของ OICได้ให้ข้อสังเกตว่าภาพหรือการเขียนพรรณนาเกี่ยวกับอิสลามในเชิงลบของสื่อตะวันตก เครือข่ายอินเทอร์เน็ตรวมทั้งเหตุการณ์แห่งความเกลียดชังและการปฏิบัติอย่างดูถูกต่อชาวมุสลิม รวมทั้งข้อเขียนที่แสดงการดูถูกเหยียดหยามต่อท่านศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) การโจมตีทำลายมัสยิดต่างๆ และอื่นๆ ยังคงมีได้ลดน้อยถอยลงแต่อย่างใด

รายงานฉบับนี้ได้บันทึกเหตุการณ์ในทำนองเดียวกันนี้ไว้มากมาย ยิ่งไปกว่านี้รายงานฉบับดังกล่าวยังได้รวมเอาทรรศนะต่างๆจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลายไว้ด้วยกันเพื่อเป็นการสนับสนุนข้อยืนยันของ OIC ซึ่งมีความต้องการอย่างสูงที่จะทำให้ปัญหาเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลามได้เป็นที่รับรู้ต่อไป

คำประกาศว่าด้วยโรคเกลียดกลัวอิสลาม(Manifestations of Islamophobia)

เนื้อหาในการเขียนรายงานอย่างเลวร้ายในเรื่องการเกลียดกลัวอิสลามที่แพร่ขยายอยู่ในจิตใจของชาวตะวันตกนั้นมาจากเนื้อหาของงานเขียนและรายงานของนักวิจัยและคอลัมนิสต์ชาวตะวันตกรวมทั้งนักเขียนที่มีชื่อเสียงบางคน

1. โรคเกลียดกลัวอิสลามตามที่ได้สะท้อนออกมาในแหล่งรายงานต่างๆของตะวันตก

ก. บทความในหัวข้อ “ลัทธิอิสลามฟิซซิสต์-3 ลมหายใจทางการเมือง” ที่เขียนโดยคอลัมนิสต์ชื่อดังแห่งสหรัฐ เจมส์ คาร์โรล (James Carroll) ตีพิมพ์เมื่อวันที่ 21 เดือนมกราคมปี 2008 ในหนังสือพิมพ์สหรัฐสองฉบับคือหนังสือพิมพ์เดอะบอสตันโกลบ(the Boston Globe)กับเดอะอินเตอร์เนชั่นแนลเฮรัลด์ทริบูน(the International Herald Tribune)กล่าวว่าสังคมอเมริกันถูกรุกรานโดยพวกคริสเตียนใจแคบที่มีความกระตือรือร้นที่จะลดความสำคัญของอิสลามและวิพากษ์วิจารณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐบางคน สำหรับ “ปัญญาและความเป็นอัมพาตทางศีลธรรม” ของพวกเขาและความสามารถที่จะมองภาพที่ใหญ่กว่าที่วาทะนโยบายต่างประเทศที่ “กระพือไฟแห่งศาสนา” ใช้ไม่ได้ผลในตะวันออกกลางและดินแดนอื่นๆ

หนังสือพิมพ์ชื่อดังยูเอสเคลลี ลอสแอนเจลิสไทมส์²⁵² (Los Angeles Times) ฉบับลงวันที่ 2 เมษายนปี 2008 ได้นำบทความที่เขียนร่วมกันโดยนักวิชาการอย่างศาสตราจารย์ จอห์น เอสโปซิโต(John Esposito) และดาเลีย โมกาเฮด(Dalia Mogahed) มานำเสนอซึ่งนักเขียนทั้งสองคนได้พูดถึงความรู้สึกต่อต้านมุสลิมในสังคมอเมริกาและได้กล่าวเตือนว่า “การต่อต้านมุสลิมเป็นความอคติที่บ่อนทำลายสงครามการต่อต้านลัทธิก่อการร้าย สถานการณ์ต่างๆไม่ได้รับการตรวจสอบสาเหตุของปัญหา และรากเหง้าของปัญหาถูกซื้ออย่างผิดพลาด”

ข. โนอา เฟลด์แมน (Noah Feldman) สมาชิกแห่งสภาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและคอลัมนิสต์ชื่อดังซึ่งสอนวิชากฎหมายอยู่ในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้กล่าวในบทความที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เดอะนิวยอร์กไทมส์ว่า “แต่สำหรับประเทศยุโรปตะวันตกในปัจจุบันหลายประเทศ บางสิ่งบางอย่างที่เป็นเรื่องใหม่และคุ้นเคยกลับมักจะเกิดขึ้น” นอกจากนี้ยังพบว่าข้อโต้เถียงอันคุ้นเคยที่มักจะมีการนำมากล่าวอ้างว่าชาวมุสลิมผู้เข้ามาอยู่ในประเทศเหล่านี้เป็นอาชญากรโดยที่วัฒนธรรมของพวกเขาทำให้พวกเขาเหมาะที่จะเป็น

²⁵² กรุณาดู Los Angeles Times, April 2, 2008

คนเลว พวกเขาเป็นผู้ที่เอางานจากคนพื้นเมืองที่กำลังกลายพันธุ์ไปสู่การต่อต้านอิสลามอย่างมีอคติไปทำ
เหนืออื่นใดได้มีรายงานที่มีทรศนะคติเชิงลบของชาวยุโรปต่ออิสลามและมุสลิมอย่างใกล้ชิด เช่น

1) เมื่อวันที่ 14 เดือนพฤษภาคม ปี 2008 พบว่า นักกิจกรรม นักการศึกษา และผู้ที่ประกอบวิชาชีพที่
ทำงานในชุมชนมุสลิมจากประเทศยุโรปห้าประเทศได้พบปะกันเพื่ออภิปรายเรื่องการก่อตั้งสถาบัน
ความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ(IRR: Institute of Race Relations)ขึ้นมาเพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ถึงโครงการวิจัย
ว่าด้วยการรวมชาวยุโรปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันในเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองและนำเอาทัศนคติในทางลบ
ที่มีต่อชาวมุสลิมมารวมเข้าด้วยกัน

เว็บไซต์ของสถาบันความสัมพันธ์แห่งชาติพันธุ์ (IRR) ได้นำเสนอสาระสำคัญจากรายงานของลิซ
เฟ็กเท (Liz Fekete) ผู้เขียนรายงานที่กล่าวว่า “การปะทะกันในยุโรปไม่ได้เป็นการปะทะกันระหว่างอารย
ธรรมแต่เป็นการปะทะระหว่างชาติพันธุ์หรือไม่ก็เป็นเรื่องของ การเชิญชวนผู้ที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับกรอบ
แห่งสิทธิของพลเมืองในการบูรณาการสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกัน”

2) ในประเทศเนเธอร์แลนด์จากการสำรวจครั้งใหญ่ที่จัดเตรียมโดยรายการทีวี “เน็ตเวิร์ค” และ
หนังสือพิมพ์ “เนเธอร์แลนด์ดากบาลด์” พบว่าชาวเนเธอร์แลนด์ร้อยละ 65 เห็นด้วยกับการให้ระงับการสร้าง
มัสยิดหลังใหญ่ๆ ทั้งนี้หน่วยงาน Bureau Intomart GfK ได้สอบถามประชาชนจำนวน 1,386 คน ถึงความ
คิดเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของอิสลามในประเทศเนเธอร์แลนด์ ชาวเนเธอร์แลนด์ส่วนใหญ่
วิตกกังวลในการเติบโตของอิสลามในเนเธอร์แลนด์และอิทธิพลของอิสลามที่มีต่อสังคมชาว
เนเธอร์แลนด์ ในเวลาเดียวกันชาวเนเธอร์แลนด์ส่วนใหญ่เป็นห่วงกังวลเกี่ยวกับแบบอย่างในแง่ลบซึ่งก็รื้อ
ไวล์เดอร์สและพรรคเพื่อเสรีภาพของเขา(Party for Freedom) ได้พูดถึงศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ชาว
เนเธอร์แลนด์ร้อยละ 59 คิดว่าภายใน 40 ปี อิสลามจะต้องกลายเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศเนเธอร์แลนด์
อย่างที่คริสต์ศาสนาเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ร้อยละ 57 กล่าวว่า การเพิ่มขึ้นของจำนวนชาวมุสลิมเป็นภัยคุกคามต่อชาวดัตช์และร้อยละ 53 กล่าว
ว่าเป็นภัยคุกคามต่ออิสรภาพเสรีภาพแห่งศาสนา ส่วนร้อยละ 61 ไม่ได้คิดว่ากลุ่มเคลื่อนไหวหัวรุนแรงใน
อิสลามที่เนเธอร์แลนด์จะหายไปด้วยตัวของพวกเขาเอง ร้อยละ 87 ของผู้ลงคะแนนจากพรรคปฏิรูป
การเมือง (Political Reformed Party) ซึ่งเป็นพรรคที่สนับสนุนการระงับการก่อสร้างมัสยิดขนาดใหญ่

3) รายงานฉบับหนึ่งที่มีชื่อว่า “ภาพพจน์แห่งอิสลามในสหราชอาณาจักร” ได้วิเคราะห์ตัวอย่าง
ตัวแทนบทความจากหนังสือพิมพ์ฉบับเล็กและฉบับหน้ากว้าง ระหว่างปี 2000 ถึงปี 2008 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในบรรดานักเขียน สถาบันการหนังสือพิมพ์แห่งสำนักกิดคาร์ดิฟ (the Cardiff School of Journalism) สื่อมวลชน(Media) และสถาบันวัฒนธรรมศึกษา (Culture Studies) ต่างก็พยายามเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพาดหัวในเรื่องชีวิตประจำวันของชาวมุสลิมอยู่เสมออย่างเช่นพาดหัวที่แฉล่อมไปด้วยเหตุการณ์ที่สำคัญอย่างเช่นการโจมตีเมื่อวันที่ 11 กันยายน ปี 2001 และเหตุการณ์ระเบิดในกรุงลอนดอนเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม ปี 2005 เป็นต้น

จากรายงานฉบับนี้พบว่าสื่อในห้าเหตุการณ์ธรรมดามุสลิมหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอิสลามหรือเรื่องที่ชาวมุสลิมเป็นภัยคุกคามเป็นปัญหาหรือไม่ก็เป็นไปในทางตรงกันข้ามกับค่านิยมของคนอังกฤษ ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 20 ของเหตุการณ์ทั้งหมดที่ชี้ว่าชาวมุสลิมเป็นผู้สนับสนุนอาชญากรรมแห่งศีลธรรม รายงานดังกล่าวได้ยกประเด็นของเรื่องราวทั้งหลายซึ่งวางกรอบให้อังกฤษเป็นเสมือน “สถานที่ของชาวมุสลิมเท่านั้น” โดยโบสถ์ทั้งหลายถูกแทนที่ด้วยมัสยิด และกฎหมายอิสลาม (Shariah Law) จะถูกนำไปใช้ในไม่ช้า

นี่คือความเข้าใจอิสลามที่เป็นไปในทางร้ายเป็นภัยคุกคามหรือเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นโดยภาษาที่เลือกมาใช้ในการพรรณานับความที่ได้รับการสำรวจแล้วพบว่าคำนามทั่วไปที่ใช้เรียกชื่อที่เกี่ยวข้องกับอิสลามหรือมุสลิมมากที่สุดก็คือคำว่า ‘ผู้ก่อการร้าย’ หรือ ‘หัวรุนแรง’ ในขณะที่เดียวกันคำคุณศัพท์ที่ใช้อย่างกว้างขวางที่สุดก็คือ ‘คนคลั่งศาสนา’ (fanatical) พวกรากฐานนิยมหรือพวกยึดติดกับแนวคิดเก่า (fundamentalist) พวกสุดโต่ง(radical)และนักรบพลเรือนติดอาวุธ(militant)

ทั้งหมดนี้อ้างอิงไปยังชาวมุสลิมสุดโต่ง (radical Muslims) ที่มีจำนวนมากกว่าที่จะอ้างอิงไปยังชาวมุสลิมสายกลาง(moderate Muslims) ในอัตรา 17 ต่อ 1 การเลือกใช้ ภาษาที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องทั้งในหนังสือพิมพ์ฉบับเล็กและฉบับหน้ากว้าง ในทางกลับกันที่เห็นกันอย่างชัดเจนก็คือมีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นของเรื่องราวทั้งหมดที่ครอบคลุมไปถึง “การโจมตี” หรือพูดถึงปัญหาของชาวมุสลิมอังกฤษ และความคิดในเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลาม ก็มีได้ถูกทำให้เป็นเรื่องเด่นในหน้าหนังสือพิมพ์ในฐานะหัวข้อข่าวใหม่แต่อย่างใด

4) จากรายงานที่นำเสนอในปี 2006 โดยศูนย์เดอะแกลลอปเพื่อมุสลิมศึกษา (The Gallup Center for Muslims studies) ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารแห่งศูนย์ดاليا โมกาเฮ็ด (Executive Director of the Center Dalia Mogahed) ในหัวข้อ ชาวมุสลิมกับชาวอเมริกัน: หนทางข้างหน้ากล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมุสลิม

กับชาวอเมริกันที่เสื่อมถอยลงตั้งแต่ปี2001เป็นต้นมานั้น มีผลมาจากความคิดเห็นในทางลบของชาวอเมริกันที่เพิ่มสูงขึ้นและเป็นประเทศที่ครอบคลุมไปด้วยชาวมุสลิม

การสำรวจความคิดเห็นของแกลลัป(The Gallup Poll) ในสหรัฐอเมริกาพบว่าความรู้สึกต่อต้านมุสลิมเป็นเรื่องปกติ ชาวอเมริกันร้อยละ30ยอมรับเอาความรู้สึกอย่างน้อยที่สุดว่ามีอคติบางอย่างต่อชาวมุสลิม ยิ่งไปกว่านั้นยังได้กล่าวอีกว่าการเติบโตของแนวความคิดที่มีอคติของคนอเมริกันต่อมุสลิมได้ทำให้ชาวตะวันตกมีความเชื่อว่าชาวมุสลิมไม่ชื่นชมค่านิยมหรือวัฒนธรรมตะวันตกและมีความสนใจเพียงเล็กน้อยที่จะปรับปรุงความสัมพันธ์กับชาวมุสลิม ในเวลาเดียวกันชาวมุสลิมมีความรู้สึกที่ถูกกลบหลุมเหยียดหยามและสันนิษฐานว่าโลกตะวันตกกำลังพยายามที่จะวางกฎเกณฑ์ทั้งสองประการลงในศรัทธาของพวกเขาและโดยผ่านนโยบายต่างๆของรัฐบาลในประเทศต่างๆของพวกเขา

รายงานฉบับดังกล่าวได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าผลจากการสำรวจของสถาบันแกลล

ลัปเมื่อเร็ว ๆ นี้ที่ได้สำรวจในประเทศมุสลิมที่เต็มไปด้วยชาวมุสลิมและในสหรัฐอเมริกาพบว่า การแบ่งแยกที่เพิ่มขึ้นไม่มีอะไรเกี่ยวข้องมากนักระหว่างอิสลามกับตะวันตกและมีได้เป็น “ความขัดแย้งที่คืนดีกันไม่ได้” (irreconcilable conflict) ระหว่าง “อิสลามกับตะวันตก”

ในการอ้างอิงถึงสมมุติฐานของความเกลียดชังมุสลิมที่มีต่อชาวอเมริกา สถาบันแกลลัปโพล ได้พบความขัดแย้งในเรื่องความรู้ในหมู่ชาวอเมริกาว่าชาวมุสลิมนั้นมีความอิทธิพลต่อโลกตะวันตกในเรื่องความเหนือกว่าทางเทคโนโลยีและทางเศรษฐกิจท่ามกลางประชาธิปไตยแบบตะวันตก, เสรีภาพและสิทธิมนุษยชน

ด้วยความฉลาดรอบรู้ของชาวตะวันตกซึ่งยังคงเชื่อถือกันอยู่จนถึงทุกวันนี้ก็เป็นสมมุติฐานให้พวกเขาคิดว่าชาวมุสลิมจำนวนมากเป็นแค่เพียงผู้คิดอาชญากรรมที่มีทรศนะคติในเชิงลบต่อทั้งนโยบายของรัฐบาลตะวันตกบางประเทศและต่อชาวตะวันตกโดยทั่วไป

5) สถาบันสิทธิมนุษยชนที่มีฐานอยู่ในสหรัฐที่ได้ทำการสำรวจเป็นครั้งแรกในปี2008ว่าด้วยการสำรวจอาชญากรรมความเกลียดชัง, การโจมตีสถานที่ของการเคารพศักดิ์และสุสาน²⁵³ ได้เน้นว่าโรคเกลียดกลัวอิสลามกำลังเกิดขึ้นในโลกตะวันตกมากขึ้น ด้วยการพิจารณาว่ามัสยิด, สิ่งก่อสร้างทางศาสนาและ

253 ดูจากเว็บไซต์: <http://humanrightsfirst.org/discrimination/Reports.aspx?s=attacks>

สุสานได้ตกเป็นเป้าหมายแห่งการทำลายล้างและการลอบวางเพลิง โดยเฉพาะในปี2007 และในต้นปี2008 ในบางเหตุการณ์ตำรวจตำรวจศาสนาอิสลามยังถูกหลบลู่และถูกทำลายอีกด้วย

6) ความวิตกกังวลของOICเกี่ยวกับเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลามที่อยู่ในมโนสำนึกของโลกตะวันตก ยิ่งถูกพิสูจน์ให้โลกเห็นโดยบทความที่ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์เดอะอินดิเพนเดนซ์ของอังกฤษในหัวข้อเรื่อง “ทำไมข้าพเจ้าจึงต้องให้ความเคารพต่อศาสนาที่กดขี่เหล่านี้ด้วย?” เขียนโดยโยฮัน แฮร์(Johann Hari) เมื่อวันที่ 28 มกราคมปี 2009 และได้ถูกนำมาตีพิมพ์อีกครั้งลงในหนังสือพิมพ์เดอะสเตตแมน(the Statesman) ของอินเดีย ฉบับวันที่ 5 กุมภาพันธ์ปี 2009 บทความฉบับนี้ถูกประณามอย่างรุนแรงจากหน่วยเฝ้าติดตามเนื่องจากสร้างอารมณ์ความเจ็บปวดแก่มุสลิมไปทั่วโลก โดยการดูถูกเหยียดหยามและแสดงความรังเกียจต่อท่านศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) อย่างรุนแรง

2 โรคเกลียดกลัวอิสลามในกระบวนการการศึกษา

ในปัจจัยต่างๆที่มีส่วนต่อโรคเกลียดกลัวอิสลามนั้นเป็นเรื่องของการบิดเบือนหรือการนำภาพที่ไม่ถูกต้องของอิสลามในโรงเรียนและสถาบันการศึกษามานำเสนอ ในบริบทนี้หน่วยเฝ้าติดตามได้ให้ความสนใจต่อการศึกษาในหัวข้อ “โรคเกลียดกลัวอิสลามในห้องเรียน”²⁵⁴ ที่ นำเสนอ โดยมุฮัมมัด เอ็ลมีสรี (Mohammed Elmesry) ในสิ่งซึ่งเขากล่าวว่า “ในโลกตะวันตกซึ่งมุสลิมประกอบไปด้วยชนส่วนน้อยจำนวนหนึ่งในประเทศบางประเทศที่มีความมั่งคั่งและก้าวหน้ามากที่สุดในโลกนั้น สถาบันแห่งโรคเกลียดกลัวอิสลามก็ยังคงทำให้รู้สึกได้แม้แต่ในห้องเรียน “ผลลัพธ์สุดท้ายคือระบบการศึกษาที่นักศึกษาทุกคนกำลังล้มเหลว ทั้งมุสลิมและที่ไม่ใช่มุสลิม นักศึกษารุ่นใหม่ที่กำลังจบการศึกษาเป็นผู้มีความรู้เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับศรัทธาของเพื่อนต่างศาสนิกที่เป็นพลเมืองเดียวกัน และถ้าหากว่าเพื่อนต่างศาสนิกเหล่านั้นได้รับข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับอิสลามในฐานะศาสนาของโลกหรือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของอิสลาม อารยธรรมและวัฒนธรรมในหลักสูตรทั้งหมดของการศึกษาอย่างเป็นทางการแล้ว ข้อมูลส่วนใหญ่ก็จะผิดพลาด”

สถาบันโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Institutional Islamophobia) ที่แสดงออกทางการศึกษาในตัวของมันเองนั้นปรากฏให้เห็นในหลายรูปแบบดังนี้คือ:

(1) โดยการละเว้นความรู้ที่สำคัญ (Key Knowledge) เกี่ยวกับอารยธรรมอิสลามในตำรับตำราและหลักสูตรจากชั้นอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

²⁵⁴ โปรดดู: <http://usa.mediamonitors.net/content/view/full/55077>

(2) โดยการปล่อยให้มีการโจมตีบรรดาครูผู้สอนและนักวิชาการที่กระตุ้นให้นักศึกษามีความรู้สึกล้นเกินกับอิสลามในฐานะศีลธรรมและพลังแห่งความก้าวหน้าที่เป็นโฉมหน้าประวัติศาสตร์ของยุโรปมากกว่าหนึ่งพันปีแห่งอารยธรรมอิสลาม

(3) โดยการสร้างภาพพจน์ที่เป็นลบต่ออิสลามและมุสลิมไม่ว่าจะด้วยการให้ข้อมูลที่ผิดพลาดด้วยการเลือกพูดถึงเหตุการณ์ต่างๆซึ่งมิได้อ้างอิงตำรับตำราทางด้านประวัติศาสตร์

(4) โดยการปฏิเสธการให้ทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยในการศึกษาศาสนาร่วมสมัยและปัญหาสังคมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมในปัจจุบัน

(5) ไม่ให้ความสำคัญต่อการอบรมครูผู้สอนในเรื่องที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการบูรณาการทางสังคม

(6) ไม่ให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์ต่างๆที่นำไปสู่ความเสื่อมเสียซึ่งเกิดขึ้นในโรงเรียน การรังแกข่มขู่หรือการใช้ถ้อยคำรุนแรง, การทำร้ายร่างกายที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามตกเป็นเหยื่อ

(7) โดยการปฏิเสธความจำเป็นที่จะเผชิญหน้าและการพูดถึงปัญหาโรคเกลียดกลัวอิสลามในชั้นเรียน

3 ปัญหาหลักๆ ที่มุสลิมเผชิญอยู่

ในประเด็นนี้ผู้เฝ้าติดตามของOIC ค้นพบปัญหาต่างๆที่มุสลิมได้ประสบดังต่อไปนี้:

1) ปัญหาเชิงโครงสร้าง (Structural problems) ได้แก่

- การขาดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการหรือการขาดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาคมมุสลิม
- การขาดความรู้ด้านภาษาที่ถูกต้องของประเทศที่อยู่อาศัย การมีที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมหรือการศึกษาที่ไม่เพียงพอ อันจะนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงตลาดแรงงานได้
- ผลลัพธ์สุทธิก็คือความรู้สึกแห่งการถูกปฏิเสธ, ความน่าอับอายอดสู , การไม่ให้ความสำคัญอันจะนำไปสู่การขาดความเชื่อมั่นในรัฐ

2) ปัญหาการรับรู้และปัญหาพฤติกรรม (perceptual and behavioral problem)

- ความมีอคติ
- ความรู้สึกนึกคิดในเชิงลบและการแสดงออกถึงความรู้สึกดังกล่าว

- พาดหัวข่าวนำเสนออย่างคลาดเคลื่อน (Media coverage-misrepresentation)
- การใช้วาทกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพวกขวาจัด, แต่เมื่อไม่นานมานี้ยังมีสุนทรพจน์ที่เป็นไปในทางลบจากพวกนักการเมืองสายกลางอีกด้วย

3) การกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างเช่น:

- การนำเสนอที่เลือกปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ
- การทำงานในด้านการจ้างงานเป็นสองเรื่องใหญ่ที่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ
- การขาดสถานที่ในการปฏิบัติศาสนกิจและเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝังศพ
- การห้ามคลุมฮิญาบในห้องอาหารและในสถานที่สาธารณะอื่นๆ
- การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาทิ การตรวจค้นและการจับกุม ระเบียบการพิจารณาของด่านศุลกากรและอื่นๆ
- การทำให้อับอาย, การทำลายทรัพย์สินสาธารณะและการโจมตี

4. บางตัวอย่างในเหตุการณ์โรคเกลียดกลัวอิสลาม

(1) รายงานจากสื่อว่าด้วยการต่อต้านอิสลามและมุสลิมอย่างไม่จำกัดที่มาจากกลุ่มรายงานความยุติธรรมและความโปร่งใส (Fairness & Accuracy in Reporting (FAIR)²⁵⁵ ได้รายงานเอาไว้ในปี1986ว่า “มีการวิจารณ์อย่างรุนแรงต่อชาวมุสลิมที่ได้ถูกแสดงออกมาในสื่อมวลชน” สื่อเดียวกันนี้กล่าวว่าอิสลามคือมรดกแห่งปิศาจหรือความรุนแรง “เป็นแบบอย่างของศาสนาที่เต็มไปด้วยการหลั่งเลือดและโศกเศร้าทารุณ” เหมือนอย่างในกรณีที่นักจัดรายการโทรทัศน์แนวศาสนาแพ็ท โรเบิร์ตสัน(Pat Robertson)ได้กล่าวเอาไว้เช่นเดียวกับที่โรเบิร์ต สเปนเซอร์(Robert Spencer) ผู้ตีพิมพ์หนังสือที่แสดงการรังเกียจเหยียดหยามอิสลามหลายเล่มออกเผยแพร่ โดยการสร้างเหตุผลสนับสนุนว่า “การนิฮาดคือสงครามต่อต้านผู้ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามเพื่อที่จะสถาปนา ‘ชะรีอะฮ์’ หรือ ‘กฎหมายอิสลาม’ ให้แพร่ขยายไปทั่วโลก อันเป็นรากฐานอันมั่นคงของศาสนวิทยาอิสลามกระแสหลัก”

(2) เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมัสยิด อาทิ กรณีการปิด มัสยิดในกรุงมิลาน ประเทศอิตาลี

(3) การลบหลู่คูหมิ่นหลุมฝังศพของชาวมุสลิมอย่างในเหตุการณ์ที่สกัันโทรป(Scrunthrope) ที่นอร์ธ ลินคอนไชร์ ประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่13 เดือนสิงหาคมปี 2008

²⁵⁵ ดู: FAIR(October 2008), Smearcasting-How Islamophobes Spread Fear, Bigotry and Misinformation,p.5.

(4) การโจมตีแคมเปญอัลกุรอาน, ท่านศาสดามุฮัมมัด, ท่านศาสดาเยซูหรืออีซา (ขอ ความสันติจงมีแด่ท่าน) และสัญลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ของอิสลามผ่านภาพล้อเลียนบุคคล ที่ทำให้ตกขบขัน, ภาพยนต์และอื่นๆ เป็นต้น อาทิ การนำเสนอคนดริ ภาพยนต์สารคดีที่พูดถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นมาหลังการวาดภาพศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) โดยลาร์ส วิลคส์ (Lars Vilks) นักวาดภาพการ์ตูนชาวเดนมาร์ก การนำเสนอหนังสือของลาร์ส เฮดเกิร์ด (Lars Hedegaard) ที่นำภาพการ์ตูนล้อเลียนของนักเขียนการ์ตูนชาวเดนมาร์กคอร์ด เวสเตอร์การ์ด (Kurt Westergaard) มานำเสนอผ่านวิดีโอของอิห์ซาน จูมามี (Ehsan Jami) เรื่อง “การสัมภาษณ์มุฮัมมัด” และสถานีโทรทัศน์ช่องสิบของอิสราเอลที่เผยแพร่การเหยียดหยามศาสดาอีซัสและแมรี (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) มารดาของพระองค์

(5) การเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในสถาบันการศึกษา, หน่วยงานต่างๆ สนามบินและอื่นๆ อาทิ

1. ในช่วงสัปดาห์ที่ 13-17 ของเดือนตุลาคมปี 2008 เดวิด ฮาโรวิทซ์ (David Harrowitz) ได้จัดงานร่วมกับนักศึกษาในเรื่องต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัปดาห์แห่งการตระหนักในลัทธิอิสลามฟิสิกส์ครั้งที่สามภายใต้หัวข้อเรื่อง “หยุดยั้งการดูหมิ่นในรั้วมหาวิทยาลัย” ซึ่งมีขึ้นในแคมปัสต่างๆ ของสหรัฐอเมริกามากกว่า 100 แห่ง

2. ในเมืองโอเดนส์ (ประเทศเดนมาร์ก) พนักงานโรงพยาบาลที่ต้องการสวมฮิญาบถูกสั่งห้าม²⁵⁶

3. ผู้โดยสารมุสลิมทั้งหมด 9 คนถูกสั่งให้ลงจากเครื่องบินของสายการบินแอร์ทรานส์แอร์เวย์คอร์ปอเรชั่น (Air Tran Airways Corp) เมื่อวันที่ 1 เดือนมกราคมปี 2009 ในขณะที่ผู้โดยสารคนอื่นๆ ได้ขึ้นพวกเขาพูดถึงเรื่องความปลอดภัยของลูกเรือ²⁵⁷

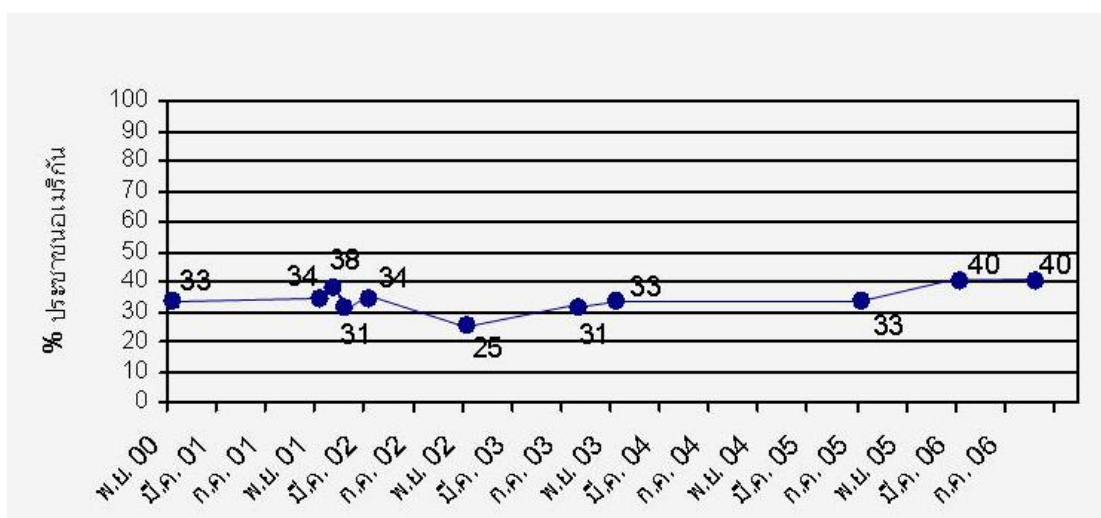
²⁵⁶ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ <http://islamineurope.blogspot.com/2009/01/odense-hospital-workers-want-headscarf.html>

²⁵⁷ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ http://www.novinite.com/view_news.php?id=100169

4.3 โรคเกลียดกลัวอิสลามก่อนและหลัง 9/11

ในบทนี้ผู้วิจัยจะแสดงสถิติแนวความคิดและทัศนคติของชาวอเมริกันต่อ โรคเกลียดกลัวอิสลาม หลังเหตุการณ์ 9/11 ในรูปของตารางกราฟดังต่อไปนี้

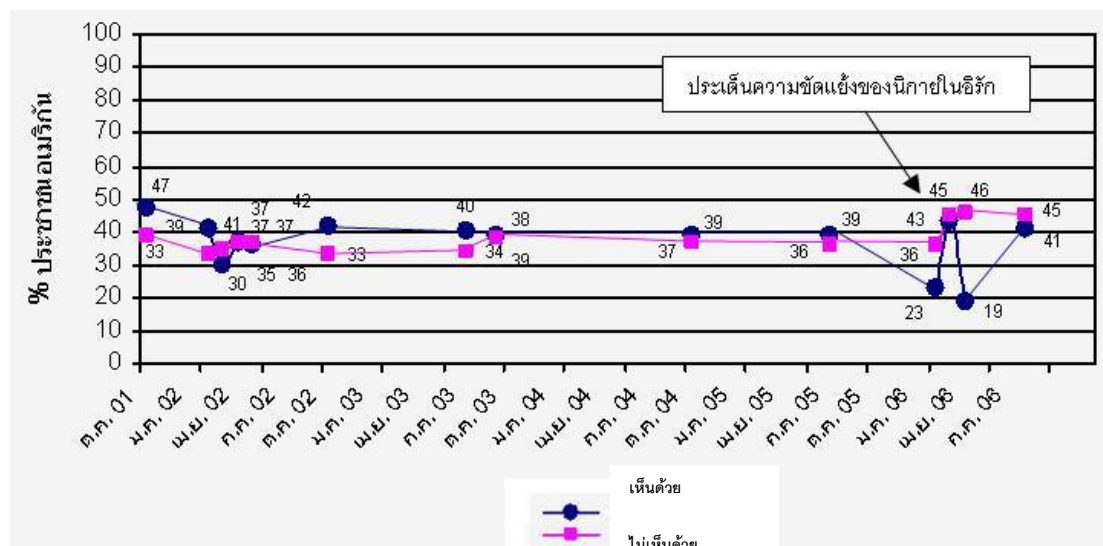
ภาพที่หนึ่ง จำนวนร้อยละของชาวอเมริกันที่มีความรู้สึกว่า “รอบรู้” ในเรื่องอิสลาม²⁵⁸

รายงานสถิติของชาวอเมริกันที่รู้เรื่องอิสลามด้วยตนเองเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในปี 2000. ตามข้อมูลส่วนใหญ่ที่ได้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน, ร้อยละ 51 ของชาวอเมริกันที่รู้จักศาสนาอิสลามมีความเห็นว่าคัมภีร์ไบเบิลนั้นเท่าเทียมกับคัมภีร์อัลกุรอานและร้อยละ 48 ของชาวอเมริกันที่รู้ว่า อัลลอฮ์เป็นคำที่ชาวมุสลิมใช้เรียกพระเจ้า (สำนักพิว, กรกฎาคม 2005)

²⁵⁸ Erik C. Nisbet and Yasamin Sarraf Miller, "Lessons for Arab Public Diplomacy" (paper presented at Survey Research Institute, Cornell University, Cairo Egypt, February 6, 2007).

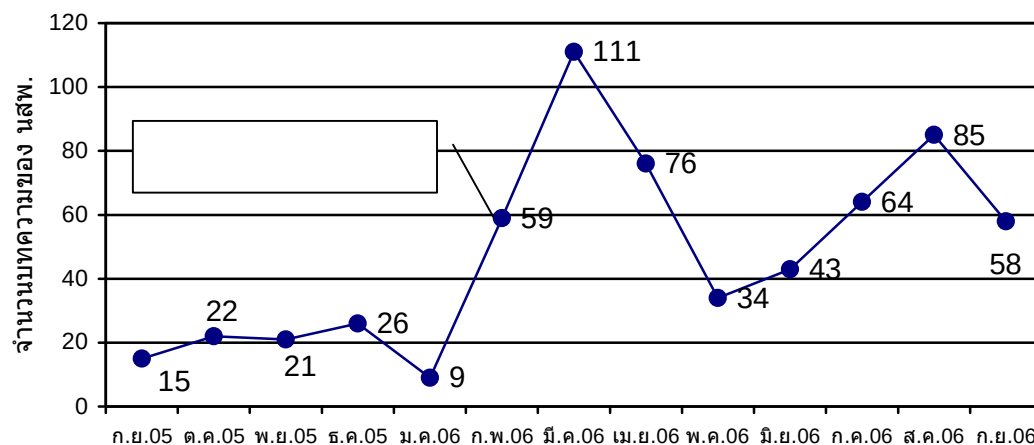
ภาพที่สอง จำนวนร้อยละของชาวอเมริกันที่ “เห็นด้วย” และ “ไม่เห็นด้วย” กับอิสลาม²⁵⁹

ความพอใจสูงสุดที่เกิดขึ้นโดยทันทีทันใดหลังเหตุการณ์ 9/11, ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา, ความพอใจของชาวอเมริกันต่ออิสลามมีความคงที่อยู่ที่ราวร้อยละ 40, หรือร้อยละ 30, ขึ้นอยู่กับถ้อยคำของคำถามที่ถูกใช้ ภาพข้างต้นเป็นสถิติการเพิ่มขึ้นในความเห็นที่ไม่พอใจศาสนาอิสลามของชาวอเมริกันตั้งแต่ปี 2006

²⁵⁹ Anusorn Ruangsri, Rising of Islamophobia after 9/11 Incident, (Faculty of Political Science, Thammasat University, December 2007), 43.

ภาพที่สาม จำนวนบทความในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับความขัดแย้งเรื่องนิกายทางศาสนาในอิรัก²⁶⁰

กราฟข้อมูลเรื่องอิรักและความขัดแย้งทางนิกายหรือสงครามกลางเมืองในหัวข่าวหรือในย่อหน้าหนังสือพิมพ์ต่างๆรวมทั้งหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทม์,วอชิงตันโพสต์,ลอสแอนเจลิสไทม์และยูเอสทูเดย์.

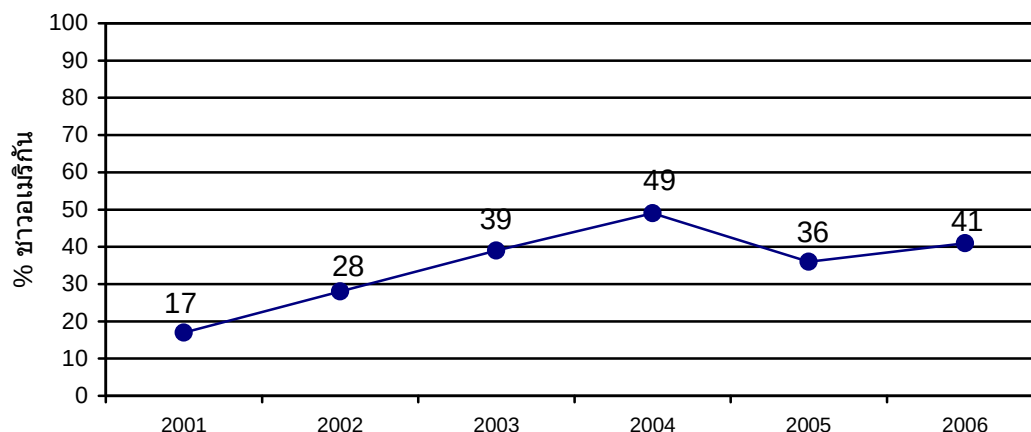
²⁶⁰ Anusorn Ruangsri, Rising of Islamophobia after 9/11 Incident, (Faculty of Political Science, Thammasat University, December 2007), 44

ตารางแสดง ความเข้าใจที่มีต่อมุสลิม²⁶¹

ลักษณะเชิงบวก	สำนักคอรันเนล 11/04	สำนักฟิว 05/06
ใจกว้าง	ร้อยละ 26	ร้อยละ 28
ให้ความเคารพ	ร้อยละ 17	ร้อยละ 19
เสียสละ	*	ร้อยละ 67
กรุณาปรานี	*	ร้อยละ 26
ทันสมัย	ร้อยละ 21	*
ซื่อสัตย์	*	ร้อยละ 44
ลักษณะเชิงลบ		
น่ารังเกียจ	ร้อยละ 35	*
รุนแรง	ร้อยละ 49	ร้อยละ 45
คลั่งศาสนา	ร้อยละ 43	ร้อยละ 45
อันตราย	ร้อยละ 47	*
เห็นแก่ตัว	*	ร้อยละ 27
ละโมภ	*	ร้อยละ 24
ผิดศีลธรรม	*	ร้อยละ 19
หยิ่งยะโส	*	ร้อยละ 35

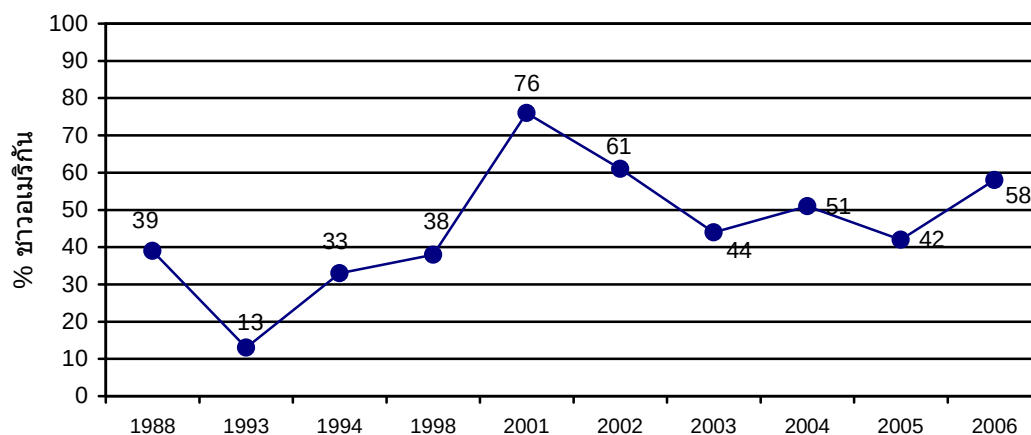
²⁶¹ Anusorn Ruangsri, Rising of Islamophobia after 9/11 Incident, (Faculty of Political Science, Thammasat University, December 2007), 45.

ภาพที่สี่ จำนวนร้อยละของชาวอเมริกันที่เชื่อว่าอิสลามสนับสนุนความรุนแรง²⁶²

กราฟแสดงค่าเฉลี่ยของคนอเมริกันที่เชื่อว่าอิสลามสนับสนุนความรุนแรงมากกว่าศาสนาอื่นๆ จากการสำรวจทั้งหมด 20 ครั้งนับจากปี 2001-2006,

ภาพที่ห้า จำนวนร้อยละของชาวอเมริกันที่มีความรู้สึกว่าถูกคุกคามโดยชาวมุสลิมเคร่งจารีต²⁶³

²⁶² Anusorn Ruangsri, Rising of Islamophobia after 9/11 Incident, (Faculty of Political Science, Thammasat University, December 2007), 46.

²⁶³ .Anusorn Ruangsri, Rising of Islamophobia after 9/11 Incident, (Faculty of Political Science, Thammasat University, December 2007), 47.

กราฟแสดงตัวเลขร้อยละของชาวอเมริกันที่มีความรู้สึกว่าถูกข่มขู่และคุกคามมากที่สุดจากชาวมุสลิมเคร่งจาริต ซึ่งเกิดขึ้นทันทีหลังเหตุการณ์ 9/11 ต่อมาการคุกคามก็มีแนวโน้มลดลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแล้วก็ลดลงและเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 58 ในปี 2006

เหตุการณ์ “9/11” กับการประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา

สงครามต่อต้านลัทธิการก่อการร้าย (War on Terrorism) หรือสงครามต่อต้านความหวาดกลัว (War on Terror) หรือสงครามยืดเยื้อ (Long War) ที่สามารถจะอ้างถึงความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นได้มากมาย แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเมื่อเรารู้ว่าถูกตั้งชื่อโดยสหรัฐฯและบรรดาพันธมิตรของสหรัฐฯที่ร่วมกันรณรงค์ประกาศเป้าหมายแห่งการ “ล้มล้างลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศ” เป็นการดำเนินการเพื่อสนองตอบโดยตรงต่อเหตุการณ์ 9/11, 2001 กรณีของการโจมตีสหรัฐฯ นอกจากนี้เป้าหมายของการรณรงค์อีกประการหนึ่งของรัฐบาลสหรัฐฯก็คือการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามที่จะมีต่อตนเองและพันธมิตรจากกลุ่มต่างๆที่สหรัฐฯเชื่อว่าเป็นพวกก่อการร้ายโดยส่วนใหญ่สหรัฐฯจะพุ่งเป้าไปยังกลุ่มติดอาวุธชาวมุสลิมอย่างเช่นอัลกออิดะฮ์และบรรดาสมาชิก เพื่อแพร่ขยายอิสรภาพ เสรีประชาธิปไตยและการศักดิ์สิทธิ์ประเทศที่ให้การสนับสนุนลัทธิการก่อการร้ายที่เรียกกันว่า “รัฐอันธพาลหรือรัฐล้มเหลว” (Rogue or Failed States) เริ่มต้นจากปฏิบัติการที่มีชื่อว่า “ปฏิบัติการแห่งความพยายามที่ตื่นตัว” (Operation Active Endeavor) ในเวลาเดียวกันการตอบโต้การต่อต้านการก่อการร้ายด้วยกำลังอาวุธของนาโต้ (องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ) ก็ส่งผลให้มีการล้มล้างรัฐบาลกบฏลิบานแห่งอัฟกานิสถานซึ่งเป็นแหล่งพักพิงของขบวนการอัลกออิดะฮ์และตัวผู้นำของขบวนการคืออูซามะห์ บินลาเดนตามมาในปี 2001²⁶⁴

หลังเหตุการณ์ถล่มตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์และตึกเพนตากอนในนิวยอร์ก โลกมุสลิมถูกจับตามองอย่างมากเพราะสหรัฐฯและพันธมิตรตระวันตกขึ้นไปที่อูซามะห์ บินลาเดนว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง ทั้งๆที่ตัวเองได้ปฏิเสธกับหนังสือพิมพ์ปากิสถานถึงสามครั้งว่าเขาไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่สหรัฐฯก็เดินหน้าถล่มอัฟกานิสถานตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม 2002 เป็นต้นไปและยุติการโจมตีเมื่อแน่ใจว่ากองกำลังกบฏลิบานและอัลกออิดะฮ์ของเขาไม่อยู่ในสถานะที่จะตอบโต้ได้แล้ว ฝ่ายกบฏลิบานและกองกำลังอัลกออิดะฮ์ส่วนหนึ่งถูกจับเป็นเชลยและถูกส่งไปอยู่ในค่ายกวนตานาโมของคิวบา ท่ามกลางการวิพากษ์วิจารณ์ว่าสหรัฐฯดูแลเชลยเหล่านั้นอย่างไม่ให้เกียรติและไม่เป็นไปตามข้อตกลงเงินว่าด้วยการดูแลเชลยศึก

²⁶⁴ รวบรวมและเรียบเรียงเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ <http://www.whitehouse.gov/infocus/nationalsecurity/index.html>

ประเทศมุสลิมหลายประเทศถูกกดดันและปัญหาการก่อการร้ายถูกผูกโยงเข้ากับชาวมุสลิมในหลายๆแห่งเช่นในหมู่เกาะมินดาเนาของฟิลิปปินส์ มีการอาสาส่งทหารเข้ามาช่วยกองกำลังฟิลิปปินส์ปราบปรามกลุ่มอะบูซัยยัฟโดยรัฐบาลสหรัฐฯ การเชื่อมโยงกลุ่มอัลกออิดะฮ์กับมุสลิมในอาเจห์ของอินโดนีเซีย การต่อต้านการคลุมฮิญาบ²⁶⁵ ใน โรงเรียนประถมของสิงคโปร์ การพยายามโยงเอาการก่อการร้ายมาเป็นเครื่องมือในการปราบปรามฝ่ายค้านของรัฐบาลอัมโนในมาเลเซียและการจำขังโดยไม่มีการสอบสวนผู้ต้องสงสัยว่ามีความเกี่ยวข้องกับขบวนการอัลกออิดะฮ์ ฯลฯ

ในขณะที่ประชาชนในโลกมุสลิมจำนวนหนึ่งยังชื่นชมฏอลิบาน อัลกออิดะฮ์และอุซามะห์ บินลาเดนว่าเป็นวีรบุรุษของพวกเขา เพราะคนเหล่านี้เห็นว่าสหรัฐฯเป็นประเทศที่เข้ามาครอบงำเอกราชของชาวมุสลิมและสนับสนุนอิสราเอลอย่างไร้เหตุผลจนนำไปสู่ความตายของชาวปาเลสไตน์ในเขตยึดครองอย่างต่อเนื่อง ทั้งๆที่มติของสหประชาชาติที่ 224 และ 338 ให้อิสราเอลถอนตัวออกจากเขตยึดครองตั้งแต่ปี1967 แต่จนถึงเวลานี้อิสราเอลก็ยังยึดครองดินแดนดังกล่าวอยู่ต่อไป

ในขณะที่เมื่ออิรักถูกรานควอดสหประชาชาติสามารถกดดันให้ซัดดัม ฮุสเซนออกไปจากคูเวตได้ ซึ่งเป็นเหตุการณ์คล้ายคลึงกันแต่สหรัฐฯและสหประชาชาติกลับไม่อาจกดดันอิสราเอลให้ทำเช่นนั้นได้ จึงชมชอบแนวคิดของเขา

ในขณะที่ผู้นำประเทศมุสลิมต้องเลือกเข้าข้างใดข้างหนึ่งอย่างไม่เต็มใจเพราะหากไม่อยู่กับสหรัฐฯก็จะถูกมองว่าอยู่กับศัตรู อย่างที่ประธานาธิบดีบุชให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง²⁶⁶ จากคำปราศรัยของอดีตประธานาธิบดีบุชเมื่อวันที่11 กันยายนปี 2006 ต่อชาวอเมริกัน การอภิปรายของบุชได้เผยให้เห็นถึงเหตุผลอันเลวร้ายของโรคเกลียดกลัวอิสลามในปัจจุบันดังนี้:

“นับตั้งแต่ความน่ากลัวแห่ง9/11, เราได้เรียนรู้ถึงศัตรูจำนวนมากและได้เรียนรู้ถึงเป้าหมายของพวกเขาในการสร้างจักรวรรดิแห่งอิสลามหัวรุนแรงที่มีการกักขังบรรดาสตรีของพวกเขาไว้ในบ้าน พวกผู้ชายจะถูกเขียนตีหากไม่ไปร่วมละหมาดกับหมู่คณะและพวกผู้ก่อการร้ายมีที่หลบภัยที่ปลอดภัยในการวางแผนดำเนินการโจมตีสหรัฐอเมริกาและประเทศที่เจริญแล้วอื่นๆ สงครามต่อต้านศัตรูเช่นนี้มีความสำคัญ

²⁶⁵ การแต่งกายมิดชิดตามแบบอิสลาม

²⁶⁶ จรัญ มะลูลีม, โลกมุสลิม: จาก 9, 11 กันยายน 2001 ถึงวิกฤติอิรัก-สหรัฐฯ, เอเชียปริทัศน์, 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2545, หน้า 24-25.

มากกว่าการทำสงครามทางทหาร มันเป็นการต่อสู้ทางอุดมการณ์แห่งศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจนและเป็นการเรียกร้องเชิญชวนคนรุ่นใหม่ของเรา การต่อสู้ที่เรียกกันว่าการปะทะแห่งอารยธรรม ในความเป็นจริงมันคือการต่อสู้เพื่ออารยธรรม เราต่อสู้เพื่อปกป้องรักษาแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตที่ได้รับประโยชน์โดยบรรดาประเทศที่เป็นอิสระ”²⁶⁷

เนื้อหาในคำปราศรัยของบุชเป็นการประกาศการทำสงครามแห่งอารยธรรมระหว่างอารยธรรมตะวันตกกับอารยธรรมอิสลาม เป็นการโค่นล้มมุสลิมและอิสลามออกจากสังคมโลกและแบ่งขั้วระหว่างโลกอิสลามกับโลกตะวันตก ในขณะที่เดียวกันบุชได้โจมตีอิสลามแบบมีอคติและขาดความเข้าใจในหลักคำสอนของอิสลามในเรื่องสิทธิสตรี เจริญใจและกฎเกณฑ์ของการละหมาด สิทธิเสรีภาพ ความเจริญและอารยธรรมแห่งอิสลาม

อันที่จริงโรคเกลียดกลัวอิสลามที่แพร่หลายไปทั่วโลกในปัจจุบัน ไม่ได้เป็นเรื่องใหม่ แต่ทัศนคติที่มีต่ออิสลามและมุสลิมในลักษณะดังกล่าวนี้มีต้นตอมาจากพวกนักบูรพคดีในช่วงท้ายศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา

นอกจากนี้รัฐบาลของประธานาธิบดีบุชได้กล่าวว่ารัฐบาลมีเจตนาที่จะวางรากฐานยุทธศาสตร์แห่งการต่อต้านลัทธิการก่อการร้ายในหลายขั้นตอนด้วยกัน วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์หลักของการต่อต้านลัทธิการก่อการร้ายมีดังนี้คือ

- (1) กำจัดพวกก่อการร้ายและองค์กรของพวกเขา
- (2) พิสูจน์หลักฐาน, จับกุมและทำลายล้างพวกก่อการร้ายพร้อมด้วยองค์กรของพวกเขา
- (3) ปฏิเสธการให้การสนับสนุนและแหล่งพักพิงแก่พวกก่อการร้าย
- (4) ลดเงื่อนไขสำคัญต่างๆที่จะเปิดโอกาสให้พวกก่อการร้ายแสวงหาผลประโยชน์ได้
- (5) ปกป้องพลเมืองและผลประโยชน์ของชาวอเมริกาทั้งในและต่างประเทศ²⁶⁸

²⁶⁷ ดูคำปราศรัยของประธานาธิบดีบุชต่อชาวอเมริกันในวันที่ 11 กันยายน 2006 ค้นหาข้อมูลได้จากเว็บไซต์ <http://www.whitehouse.gov/news/release/2006/09/20060911-3.html>.

²⁶⁸ ดู http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/02/counter_terrorism/counter_terrorism_strategy.pdf.

4.4 ชาวอาหรับและชาวมุสลิมในโลกตะวันตกก่อนและหลังเหตุการณ์ 9/11

ได้มีการอพยพของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในอัตราที่สูงขึ้นไปยังโลกตะวันตกซึ่งส่งผลกระทบต่อเจ้าของประเทศในยุโรป แนวโน้มในการอพยพของชาวอาหรับและชาวมุสลิมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ยกเว้นจากประเทศซาอุดีและกลุ่มประเทศอ่าวเปอร์เซีย) กระนั้นก็ตามบ่อยครั้งชาวมุสลิมและชาวอาหรับก็ถูกทำให้เกิดความแตกต่างกับประชากรอื่นๆในประเทศเหล่านั้นอย่างเห็นได้ชัดเช่น สถิติสำหรับชาวมุสลิมและชาวอาหรับสามารถหาได้และประมาณการได้ว่าทั้งสหรัฐอเมริกาและยุโรปมีความเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวาง²⁶⁹

ชาวอาหรับในสหรัฐอเมริกา

มีชาวอาหรับดั้งเดิมอาศัยอยู่ในสหรัฐฯ กว่า 3 ล้านคน จากจำนวนนี้มากกว่าร้อยละ 70 เป็นชาวอาหรับที่นับถือศาสนาคริสต์และที่เหลือเป็นชาวมุสลิม²⁷⁰ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวคริสเตียนเลบานอนและซีเรียที่เป็นคนเริ่มต้นการอพยพในช่วงท้ายของศตวรรษที่ 19 และในช่วงต้นศตวรรษที่ 20. ปัจจุบันครึ่งหนึ่งของชาวอเมริกันเชื้อสายอาหรับถือกำเนิดในสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามชาวอาหรับที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสหรัฐอเมริการะหว่างหรือหลังทศวรรษ 1960 ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม.

ต่อไปนี้เป็นจำนวนประเทศเดิมของผู้ที่มาจากประเทศอาหรับ

เลบานอน	ร้อยละ	47
ซีเรีย	ร้อยละ	15
อียิปต์	ร้อยละ	9
ปาเลสไตน์	ร้อยละ	6
อิรัก	ร้อยละ	3
จอร์แดน	ร้อยละ	2
อื่นๆ	ร้อยละ	8

²⁶⁹ ดู-Understanding Arabs A Guide for Modern Times),p.131.

²⁷⁰ Ray Hanania, "Failure to Understand Arab-Muslim Issues Exposes Nation to Attacks," 11 March 2005, <<http://www.hananiacreators.blogspot.com>>.

ร้อยละ 41 ของชาวอเมริกันเชื้อสายอาหรับที่ได้รับประกาศนียบัตรในระดับวิทยาลัย(เปรียบเทียบกับร้อยละ 24 ของจำนวนประชากรของสหรัฐอเมริกาทั้งประเทศ). ร้อยละ 72 ทำงานด้านวิชาชีพ, เกี่ยวกับการจัดการ, เกี่ยวกับงานช่างเทคนิค, เกี่ยวกับการบริหารและร้อยละ 80 เป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา. ร้อยละ 42 ของสตรีอเมริกันเชื้อสายอาหรับทำงานอยู่ในอาชีพต่างๆ (เปรียบเทียบกับร้อยละ 56 ของสตรีอเมริกันที่ทำงานทั่วประเทศ)²⁷¹

ชาวอเมริกันเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่รับรู้ถึงการมีส่วนร่วมของชาวอเมริกาเชื้อสายอาหรับ ทั้งนี้เพราะพวกเขามีจำนวนน้อยมาก คณะกรรมการอาหรับอเมริกันที่มีเจตนารมณ์เดียวในการเลือกปฏิบัติกำลังทำงานต่อต้านอคติแบบเหมารวมที่มีต่อชาวอาหรับในสหรัฐอเมริกา

จากการสำรวจความคิดเห็นในปี 2001พบว่า ร้อยละ 61ของชาวอเมริกันเชื้อสายอาหรับให้การสนับสนุนทุกสงครามที่คัดค้านบรรดาประเทศที่สนับสนุนหรือให้ที่พักพิงแก่ผู้ก่อการร้าย

หลังจากเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 ชาวอาหรับอเมริกันมีความตื่นตัวเป็นอย่างมากในการร่วมกันบริจาคเงินให้แก่องค์กรกาชาดสากล(the Red Cross) และเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายจากการโจมตีในเหตุการณ์ดังกล่าว. ต่อไปนี้จะเป็นการบริจาคบางส่วนที่น่าสนใจ อาทิ การบริจาคเงินจำนวน 100,000 เหรียญสหรัฐจากสมาคมการแพทย์แห่งชาวอาหรับอเมริกัน(The National Arabs American Medical Association), 100,000 เหรียญสหรัฐจากสมาคมนักการธนาคารอาหรับ(the Arab Banker's Association), 100,000 เหรียญสหรัฐจากชาวอาหรับอเมริกันในเมืองเคิร์บอร์นรัฐมิชิแกน, 125,000 เหรียญสหรัฐ, 20,000 เหรียญสหรัฐจากสมาพันธ์ชาวซีเรีย-เลบานอน (the Syrian-Lebanese Federation), 20,000 และ 15,000 เหรียญสหรัฐจากกลุ่มต่างๆในรัฐเท็กซัสและรัฐฟิลาเดลเฟียตามลำดับ²⁷² นอกจากนี้ชุมชนชาวอาหรับอเมริกันยังได้ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆอีกด้วยเช่น การบริจาคเลือด, การชุมนุมประท้วงและการเฝ้าระวังรวมทั้งการขอพรทั่วประเทศเพื่อมิให้เกิดความรุนแรง.

มุสลิมในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา

ประชากรมุสลิมในสหรัฐอเมริกาเพิ่มจำนวนขึ้นร้อยละ50ในช่วงหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมาและปัจจุบันอิสลามเป็นศาสนาที่มีการถือปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับสองในสหรัฐ²⁷³ กว่าครึ่งหนึ่งของชาวอเมริกัน

²⁷¹ Helen Samhan, "Arab Americans," Arab American Institute, 2001, <<http://www.aaiusa.org>>.

²⁷² "Healing the Nation: Arab American Response to September 11 Attacks," Arab American Institute, 2001, <<http://www.aaiusa.org>>.

²⁷³ Jonah Blank, "The Muslim Mainstream," *U.S. News and World Report*, 20 July 1998, 22.

มุสลิมที่อาศัยอยู่ในแคลิฟอร์เนีย, นิวยอร์ก, มิชิแกน, อิลลินอยส์ และนิวเจอร์ซีย์ ในปี 2001 มีศูนย์กลางอิสลามขนาดใหญ่ประมาณ 3,000 แห่ง มัสยิดและสถานที่สำหรับการละหมาดมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ประกอบศาสนกิจของผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ ผู้เข้ามาประกอบศาสนกิจในมัสยิดเพิ่มขึ้นร้อยละ 400 ระหว่างปี 1994 ถึงปี 2000.²⁷⁴

จากจำนวนชาวมุสลิมจำนวน 5 ล้านคนในสหรัฐอเมริกาประมาณร้อยละ 25 เป็นชาวอาหรับ (ชาวอาหรับมีอยู่ร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรมุสลิมทั้งหมดทั่วโลก). ร้อยละ 35 ของมุสลิมในอเมริกามาจากเอเชียใต้ (อินเดีย, ปากีสถานและบังกลาเทศ), ร้อยละ 30 เป็นชาวอเมริกันผิวดำ, ประมาณร้อยละ 3 มาจากยุโรปตะวันตกหรือยุโรปตะวันออกและอื่นๆ ส่วนมากมาจากแอฟริกาหรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อินโดนีเซีย, มาเลเซีย) ชาวมุสลิมราว 12,000 คนทำงานอยู่ในกองทัพสหรัฐฯ²⁷⁵

ชาวอเมริกันอพยพที่มีบรรพบุรุษมาจากมุสลิมตะวันออกกลางมีฐานะมั่นคง มีการศึกษาที่ดีกว่าและมีแนวโน้มการแต่งงานและมีบุตรมากกว่าพลเมืองอเมริกันโดยทั่วไป.

ในสหรัฐาร้อยละ 77 ของชาวมุสลิมมีความกระตือรือร้น องค์กรต่างๆ ที่ช่วยเหลือคนจน คนป่วย คนแก่ชราและผู้ไร้ที่อยู่อาศัย ร้อยละ 69 มีความกระตือรือร้นอยู่ในโรงเรียนและองค์กรชุมชนทั้งหลายและร้อยละ 46 มาจากองค์กรด้านวิชาชีพ²⁷⁶ ส่วนอีกร้อยละ 80 สนับสนุนการใช้กฎหมายที่เข้มขึ้นเพื่อป้องกันลัทธิการก่อการร้าย ในแคนาดา มีมุสลิมอยู่ประมาณ 750,000 คน

โพลของอะซอกบิพบว่าร้อยละ 79 ของชาวอเมริกันมุสลิมได้ลงทะเบียนเพื่อลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และร้อยละ 96 พอใจกับการมีส่วนร่วมในชีวิตของการเป็นพลเมือง มุสลิมอเมริกันส่วนใหญ่รู้สึกตกใจสุดขีดถึงการโจมตีของพวกผู้ก่อการร้าย ชาวอเมริกันมุสลิมเหล่านี้มีส่วนได้เสียอยู่ในอนาคตแห่งสวัสดิภาพของอเมริกา. มุสลิมส่วนมากเชื่อว่าคนส่วนใหญ่ยังคงนิ่งเฉยต่อเรื่องความรุนแรงและลัทธิการก่อการร้ายเป็นเวลายาวนาน. หัวข้อในการประชุมสภากิจการมุสลิมเมื่อเดือนธันวาคมปี 2001 คือ “การปรากฏตัวขึ้นมาจากเสียงแห่งมุสลิมสายกลาง”²⁷⁷

²⁷⁴ Ihsan Bagby, Paul Perl, and Bryan Froehle, “The Mosque in America: A National Portrait,” Washington D.C.: Council on American Islamic Relations, 26 April 2001, <<http://www.cair-net.org>>.

²⁷⁵ Mike Barber, “Muslims in the U.S. Military Are as Loyal as Any, Chaplain Says,” Seattle Post-Intelligencer, 20 October 2001.

²⁷⁶ Jane Lampman, “Muslim in America,” Christian Science Monitor, 10 January 2002.

²⁷⁷ Ibid.

การก่อการร้ายได้ถูกนิยามและถูกประณามโดยบรรดานักวิชาการด้านกฎหมายชาวมุสลิมที่ได้อธิบายถึงข้อแตกต่างระหว่างลัทธิการก่อการร้ายกับการปกป้องตนเอง

หลังจากเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายหลายครั้งที่ผ่านมาระยะนี้ได้พบการวิพากษ์วิจารณ์จากชาวมุสลิมถึงคู่ไปกับหัวข้อต่างๆเช่น “นี่ไม่ใช่อิสลาม” และ “ผู้ที่ทำสิ่งนี้ไม่ใช่มุสลิม”.

การประชุมในหัวข้อเรื่อง “การรวมตัวกันเพื่อต่อต้านความแตกแยก” ซึ่งจัดขึ้นในเดือนธันวาคมปี 2004 ที่สนับสนุนโดยโครงการสหรัฐอเมริกาโลกมุสลิม (the US-Islamic World Project) มีการจัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นมาหนึ่งกลุ่มคือกลุ่มนโยบายอเมริกันมุสลิม (The American Muslim Group on Policy) ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับชุมชนอเมริกันมุสลิมที่สามารถจัดเตรียมความช่วยเหลือแก่สหรัฐอเมริกาในสงครามต่อต้านการก่อการร้ายและช่วยสร้างความมั่นใจ, ความเชื่อมั่น, ความไว้วางใจและการติดต่อสื่อสารภายในชาติ นอกจากนี้ชาวมุสลิมที่อพยพเข้ามายังมีความต้องการที่จะมีบทบาทในการปรับปรุงภาพลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาในโลกมุสลิมอีกด้วย²⁷⁸

มุสลิมในยุโรป

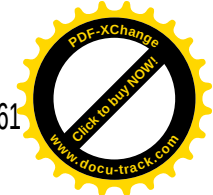
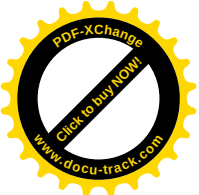
สถิติจำนวนมุสลิมในยุโรปไม่มีตัวเลขที่ชัดเจนพวกเขามาจากหลายๆ ประเทศและรัฐบาลนิยมทางโลกของยุโรปก็มีแนวโน้มในการรวบรวมสถิติเกี่ยวกับศาสนาน้อยกว่า (ในสหรัฐอเมริกา) ยิ่งไปกว่านั้นชาวมุสลิมส่วนใหญ่ก็เข้ามาอาศัยอยู่ในยุโรปอย่างผิดกฎหมายและด้วยเหตุนี้เองพวกเขาก็ไม่ถูกนับรวมอยู่ในสถิติต่างๆ หรือการประมาณการอย่างเป็นทางการ

อิสลามเป็นศาสนาที่มีการปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับสองในยุโรป ชุมชนมุสลิมมีจำนวนเพิ่มเป็นสองเท่าตัว ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาและปัจจุบันชาวมุสลิมในยุโรปมีจำนวนประมาณ 15 ถึง 20 ล้านคน^{279,280} ต่อไปนี้เป็นจำนวนของชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในยุโรปตะวันตก:

278 M.A. Muqtedar Khan, “American Muslims Push for Role in Policy Planning,” The Brookings Institution, Daily Times, 25 December 2004, <<http://www.brookings.edu>>.

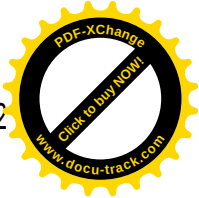
279 Ross Douthat, “A Muslim Europe?” The Atlantic Monthly, January/February 2005, 58.

280 “Intolerance and Discrimination against Muslims in the EU: Development since September 11,” International Helsinki Federation for Human Rights, March 2005, <<http://www.ihf-hr.org>>.

จำนวนมุสลิมในยุโรปตะวันตกปี 2004

ออสเตรีย	ร้อยละ 4
เบลเยียม	ร้อยละ 4.8
เดนมาร์ก	ร้อยละ 3.2
ฟินแลนด์	ร้อยละ 0.38
ฝรั่งเศส	ร้อยละ 9.4
เยอรมัน	ร้อยละ 4.9
กรีซ	ร้อยละ 2.7
ไอร์แลนด์	ร้อยละ 0.5
อิตาลี	ร้อยละ 1.7
ลักซัมเบิร์ก	ร้อยละ 1.3
เนเธอร์แลนด์	ร้อยละ 5.7
นอร์เวย์	ร้อยละ 1.6
โปรตุเกส	ร้อยละ 0.3
สเปน	ร้อยละ 2.2
สวีเดน	ร้อยละ 4.4
สวิตเซอร์แลนด์	ร้อยละ 4.3
อังกฤษ	ร้อยละ 2.6
(ออสเตรเลีย)	ร้อยละ 4.4

ชาวมุสลิมในสหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกจะมีความแตกต่างจากมุสลิมในยุโรปตะวันออกซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนพื้นเมือง บรรพบุรุษของพวกเขาได้เข้ารับนับถืออิสลามในขณะที่ภูมิภาคนี้ส่วนหนึ่งเคยตกอยู่ภายใต้จักรวรรดิออตโตมาน.

ต่อไปนี้เป็นข้อมูลจำนวนมุสลิมในยุโรปตะวันออกในปี 2005²⁸¹

อัลบาเนีย	ร้อยละ 1
กลุ่มบอลติก	ร้อยละ 0.8
เบลารุส	ร้อยละ 0.8
บอสเนีย	ร้อยละ 56
บัลแกเรีย	ร้อยละ 34
โครเอเชีย	ร้อยละ 9
ฮังการี	ร้อยละ 0.8
โกโซโว	ร้อยละ 95
มาซิโดเนีย	ร้อยละ 24
มอลดาเวีย	ร้อยละ 0.6
โปแลนด์	ร้อยละ 0.5
โรมาเนีย	ร้อยละ 0.54
รัสเซีย	ร้อยละ 14.8
เซอร์เบีย	ร้อยละ 11
สโลเวเนีย	ร้อยละ 12.20
ยูเครน	ร้อยละ 4.31

281 "Muslim Communities in Eastern Europe and Baltic Countries," Islam Online, February 2005, <<http://www.islamonline.net>>.

จำนวนมัสยิดและศูนย์กลางอิสลามในยุโรปตะวันตกปี 2002^{282,283}

เบลเยียม	300	แห่ง
เดนมาร์ก	3,500	แห่ง
ฝรั่งเศส	1,500	แห่ง
เยอรมนี	141/ศูนย์กลางอิสลาม2,400	แห่ง
อิตาลี	180	แห่ง
เนเธอร์แลนด์	450	แห่ง
อังกฤษ	1,000	แห่ง
(ออสเตรเลีย	100)	แห่ง

เอเธนส์เป็นเมืองหลวงของสหภาพยุโรปเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่ไม่มีมัสยิดที่เป็นทางการ รัฐบาลได้สัญญาว่าจะให้การรับรองมัสยิดหนึ่งหลังแต่เรื่องนี้ยังคงคาราคาซังมาเป็นเวลาเกือบสิบปีมาแล้ว กลุ่มที่คัดค้านหลักมาจากพวกคริสเตียนนิกายออร์ทอดอกซ์²⁸⁴

มุสลิมในยุโรปตะวันตกมีต้นกำเนิดมาจากทั้งจากประเทศอาหรับและไม่ใช่อาหรับ มุสลิมในฝรั่งเศสโดยพื้นฐานแล้วมาจากแอฟริกาเหนือและแอฟริกาใต้ ในเยอรมนีส่วนใหญ่มีเชื้อสายตรูเกิการผสมผสานนี้มีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในทุกๆประเทศ นอกจากนี้ยุโรปยังได้รับคลื่นของผู้ลี้ภัยมุสลิมที่เกิดขึ้นเป็นระยะ และมีผลกระทบกระเทือนมากกว่าที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาอันเนื่องมาจากการขาดเสถียรภาพในโลกมุสลิม นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างอย่างสำคัญระหว่างประชากรมุสลิมในยุโรปกับสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่นชาวในมุสลิมสหรัฐอเมริกามีการศึกษาดีและส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานด้านวิชาชีพและมีฐานะมั่นคง ในขณะที่มุสลิมในยุโรปมักจะมีศึกษาน้อย มีสภาพทั่วไปต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ใช้แรงงานและขายของทั่วไป.

282 Jeffrey Fleischman, "Minarets Rise in Germany," Los Angeles Times, 17 March 2004.

283 "France Pledges Protection for Mosques." Islam Online, 9 March 2004, <<http://www.islamonline.net>>.

284 Wilkinson, "Promise" of Mosque."

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมก่อนและหลัง 9/11

ทั้งชาวอาหรับและชาวมุสลิมมักจะถูกวาดภาพในสื่อตะวันตกและหนังสือพิมพ์ว่าร้ายวเลื่อลันปราศจากเหตุผล ขั้ววนและรุนแรงและมีข้อมูลเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเกี่ยวกับคนอาหรับและมุสลิมสามัญชนซึ่งมีชีวิตเป็นแบบครอบครัวและมีแนวโน้มการทำงานที่พอเหมาะพอควร

สื่อมวลชนเพิ่งเล่งไปที่รายงานที่สร้างความตื้นตัน แต่ไม่ได้เป็นเรื่องที่มาจากแบบอย่างแท้จริง ที่ภาพลักษณ์เช่นนี้ที่ถูกสร้างขึ้นมาเป็นเวลานานทศวรรษในสหรัฐและยุโรป ไม่ได้มีข้อแตกต่างที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างแท้จริงระหว่างชาวอาหรับและชาวมุสลิม ทุกๆครั้งที่มีการก่อการร้ายเกิดขึ้นผู้ที่ตกเป็นผู้ต้องสงสัยมากที่สุดก็คือชาวอาหรับและชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในโลกตะวันตก ดังที่ดร.ยูนเน ฮัดดาด (Yvonne Haddad) ผู้เชี่ยวชาญเรื่องอิสลามในตะวันตกกล่าวว่ามุสลิมมีปัญหาในเรื่องภาพลักษณ์ดังต่อไปนี้

สำหรับชาวมุสลิมเรื่องการเลือกปฏิบัติมีความร้ายแรงยิ่งขึ้นสืบเนื่องมาจากความเป็นปักษ์ที่มีต่ออิสลามในตะวันตกที่มีมากขึ้น บางครั้งเรียกว่า “โรคเกลียดกลัวอิสลาม” เมื่อเรารู้ว่าปัจจัยทางศาสนาได้มีความสำคัญเป็นพิเศษ การเหมารวมที่มาจากสื่อมวลชนได้สนองตอบเหตุการณ์ต่างๆระหว่างประเทศที่มักจะส่งผลกระทบต่อมุสลิมที่เป็นชนกลุ่มน้อยซึ่งอยู่ในโลกตะวันตก พวกเขาได้กลายเป็นจุดสนใจและตกเป็นแพะรับบาป²⁸⁵

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในสหรัฐอเมริกา

25 ปีที่ผ่านมาผู้สังเกตการณ์ผู้หนึ่งให้ข้อคิดเห็นว่า “ชาวอาหรับเป็นหนึ่งในไม่กี่ชาติพันธุ์ที่ยังคงถูกกล่าวถึงในทางเลวร้ายที่ยังมิได้ถูกลบโทษในสหรัฐและน่าเสียใจที่ได้มีการพัฒนาในเรื่องนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เราสามารถอ่านถ้อยแถลงจากปี 2000 ที่เห็นได้ชัดเจนเกือบทั้งหมดว่า “ชาวอาหรับเป็นชนชาติเดียวที่ถูกเหมารวมว่ามีความชั่วร้ายที่ได้รับการยอมรับในฮอลลีวูด” กว่าทศวรรษที่ผ่านมาฮอลลีวูดได้วาดภาพชาวอาหรับให้เป็นผู้ก่อการร้ายอาทิในภาพยนตร์เรื่อง “True Lies และ Executive Decision” การเชื่อในภาพลักษณ์ต่างๆมีอยู่มากมายและถูกเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี.

นับตั้งแต่มีการโจมตีเมื่อวันที่ 11 เดือนกันยายน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปีแรกๆชาวมุสลิมต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติ การข่มขู่ ความรุนแรง การทำลายทรัพย์สินเพิ่มสูงขึ้น จากวันที่ 11 เดือนกันยายนถึงวันที่ 6 เดือนธันวาคมปี 2001 คณะกรรมการว่าด้วยโอกาสการทำงานที่เท่าเทียมกันในสหรัฐ (the US Equal

285

Yvonne Haddad and Jane Smith, eds., *Muslim Minorities in the West: Visible and Invisible* (New York: Altamira Press, 2002), xii.

Employment Opportunity Commission) ได้รับการฟ้องร้องเรื่องการเลือกปฏิบัติ ต่อชาวมุสลิมในที่ทำงาน มากเป็นสองเท่าเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้านี้ (166 ต่อ 64)²⁸⁶

ในปี 2001 เอฟบีไอได้รายงานถึงอาชญากรรมแห่งความเกลียดชังต่อชาวมุสลิมทั่วประเทศ ในช่วง 4 เดือนหลังจากเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายนเจ้าหน้าที่ได้ทำการสืบสวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกว่า 250 ครั้ง²⁸⁷ ในปี 2004 ผลสำรวจที่ได้รับการสนับสนุนโดยสภาว่าด้วยความสัมพันธ์อเมริกันอิสลาม (the Council on American-Islamic Relation) หรือ CAIR พบว่าหนึ่งในสี่ของคนอเมริกันมีความคิดเห็นในเชิงลบแบบเชื่อตามๆกันมาต่อชาวมุสลิม²⁸⁸

ผู้ที่อยู่ในชุมชนมุสลิมยังคงเกี่ยวพันอยู่กับการถูกคุกคาม ถูกทำลายทรัพย์สินและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน แต่พวกเขามีความเชื่ออยู่เสมอว่าอคติเช่นนี้เกิดจากการขาดแคลนข้อมูลที่ปราศจากอคติต่อพวกเขา

มัสยิดบางแห่งได้ต้อนรับแขกด้วยการปฐมนิเทศและมีชุมชนมุสลิมที่ทำกิจกรรมนอกสถานที่ทั่วประเทศ สมาคมอิสลามแห่งอเมริกาเหนือ (The Islamic Society of North America: ISNA) ได้จัดเว็บไซต์ที่เป็นการแนะนำความรู้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเครือข่ายอิสลาม (The Islamic Networks Group: ING) ที่ให้การสนับสนุนสำนักงานที่อธิบายถึงความถูกต้องของอิสลามทั่วทั้งประเทศอีกด้วย.

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในยุโรปและออสเตรเลีย

ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามจากรัฐบาลและพลเรือนแต่ความเป็นปรปักษ์ต่อมุสลิมยังคงเป็นปัญหาอยู่ทั่วไปสหภาพยุโรป (The European Union) ส่วนใหญ่ผู้ที่นับถืออิสลาม ตกเป็นเป้าการโจมตีทางคำพูดและการใช้กำลังเช่นเดียวกับการกีดกันในเรื่องการจ้างงานและการเคหะ รัฐบาลยุโรปได้ปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยมุสลิมในหลากหลายวิธีโดยถือว่าพวกเขาเป็นผู้มาอาศัยชั่วคราว พยายามที่จะกลืนพวกเขาและให้การเป็นพลเมืองในขณะที่สนับสนุนให้พวกเขารักษาอัตลักษณ์แห่งวัฒนธรรมของพวกเขาเอาไว้

²⁸⁶ Kerstin Grimsley, "More Arabs, Muslims Allege Bias on the Job," *The Washington Post*, 12 February 2001.

²⁸⁷ Alan Cooperman, "September 11 Backlash Murders and the State of Hate," *The Washington Post*, 20 January 2002.

²⁸⁸ Caryle Murphy, "Distrust of Muslims Common in U.S., Poll Finds," *The Washington Post*, 5 October 2004.

ปัจจุบันหลังจากเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายขึ้นหลายครั้ง (11กันยายนสหรัฐ, 11มีนาคมมีระเบิดรถไฟในสเปน, การฆาตกรรมเชียวโอ แวน โก๊ะ (Theo Van Gogh) ในเนเธอร์แลนด์และการระเบิดในกรุงลอนดอนเมื่อเดือนกรกฎาคมปี 2005) มีความวิตกกังวลมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้อพยพไปสู่ยุโรปของชาวมุสลิม ด้วยความวิตกกังวลดังกล่าวนี้นำไปสู่ภาพพจน์ที่เลวร้ายต่อทั้งชาวอาหรับและชาวมุสลิมอย่างต่อเนื่องตามมาด้วย การเติบโตของความไม่อดกลั้นต่อชุมชนมุสลิมในยุโรป และมีหลักฐานในเรื่องอคติเหมารวมและความเป็นปรีภัยต่อชุมชนมุสลิมให้เห็น.

สหพันธ์นานาชาติเฮลซิงกิเพื่อสิทธิมนุษยชน(The International Helsinki Federation for Human Rights) ได้รายงานว่ามีกรณีการบิดเบือนในเชิงลบของสื่อมวลชนในเรื่องที่ประเทศยุโรป 11 ประเทศพูดถึงในรายงานในปี 2005 ของพวกเขา.

การประชุมนานาชาติซึ่งรวมทั้งผู้แทนขององค์การยูเนสโก (UNESCO) สันนิบาตอาหรับ (the Arab League) และสภาแห่งยุโรป(Council of Europe) ได้พบปะกันในเดือนธันวาคม ปี 2004 และสรุปว่าวัฒนธรรมยุโรปนั้นประกอบไปด้วย “ หากไม่เป็นเรื่องของภาพลักษณ์ต่างๆก็เป็นเรื่องของภาพลักษณ์ผิดๆ. ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมเท่านั้นแต่มันยังหมายถึงวัฒนธรรมของชาวอาหรับ,อารยธรรมของชาวมุสลิมและเหนืออื่นใดก็คืออิสลามในฐานะศาสนาอีกด้วย”

ข้อเสนอในการสร้างมัสยิดต้องพบกับการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านและการประท้วงบนท้องถนนไปทั่วทั้งทวีปยุโรป²⁸⁹

การสำรวจความคิดเห็นประชาชนของบริษัท GLF แห่งเยอรมนีและหนังสือพิมพ์ The Wall Street Journal จำนวน 21,000 คน จากประเทศยุโรป 19 ประเทศในเดือนกันยายนและเดือนตุลาคม ปี 2004 พบว่าผลของการสำรวจเป็นไปในทางลบ โดยร้อยละ 52 ของผู้ให้คำตอบในยุโรปตะวันตกมองมุสลิมไปในทางเลวร้าย เปอร์เซ็นต์ที่สูงที่สุดคือร้อยละ 75 ในสวีเดนและร้อยละ 72 ในเนเธอร์แลนด์ในออสเตรเลีย,เบลเยียม, เดนมาร์ก,เยอรมนีและสวิตเซอร์แลนด์ ประมาณร้อยละ 2 ใน 3 ของผู้ให้คำตอบที่มองชาวมุสลิมไปในทางลบ ประเทศในกลุ่มยุโรปตะวันตกที่มีทัศนคติในเชิงลบน้อยที่สุดคืออังกฤษร้อยละ 39 ในทางกลับกันในยุโรปตะวันออกร้อยละ 70 ของผู้ให้คำตอบกลับมองมุสลิมในเชิงบวก²⁹⁰

²⁸⁹ Fleischman, “Minrets Rise in Germany,”

²⁹⁰ “Majority of Europeans Unhappy with Muslim,” *Euro-Islam.Info*, World Affairs Board, December 2004, <<http://www.worldaffairsboard.com>>.

การสำรวจความคิดเห็นของศูนย์วิจัยอะพิว (A Pew Research)

ปี 2004 ศูนย์วิจัยอะพิวได้รายงานถึงตัวเลขแสดงความนิยมชมชอบที่มีต่อชาวมุสลิมที่อยู่ในประเทศเหล่านี้

ตัวเลขแสดงความนิยมของมุสลิม

อัตราความชื่นชอบ(คิดเป็นร้อยละ)ของจำนวนมุสลิม²⁹¹

	ชอบมาก	ค่อนข้างชอบ	ไม่ชอบเลย
อังกฤษ	18	49	18
ฝรั่งเศส	16	48	29
เยอรมัน	5	36	46
รัสเซีย	15	38	38
สหรัฐ	13	35	32

ต่างจากสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศแห่งผู้อพยพเข้าเมืองที่ไม่มีชาติพันธุ์ใดมีอิทธิพลเหนือกว่ากัน กลุ่มประเทศยุโรปที่มีประชากรที่มีชาติพันธุ์เดียวกันเช่นเดียวกับความลึกซึ้งทางประวัติศาสตร์, วัฒนธรรม, ศาสนาและแบบอย่างทางภาษา ชาวยุโรปส่วนมากที่กำลังกลายเป็นรัฐทางโลกมากขึ้นเห็นว่าการให้ความสำคัญอย่างมากต่ออิสลามของชาวมุสลิมในการดำเนินชีวิตของพวกเขาเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ²⁹²

กูอริก รอมมอนด์นักวิชาการที่มีชื่อเสียงที่พำนักอยู่ในสวิตเซอร์แลนด์ได้พิสูจน์หัวข้อใหญ่ 6 หัวข้อซึ่งเขาคิดว่าคนหนุ่มสาวชาวยุโรปมุสลิมรุ่นใหม่จะต้องเอาใจใส่ในเรื่องอัตลักษณ์ของอิสลามในยุโรป, การ

²⁹¹ "A Year after Iraq War," The Pew Research Center, 16 March 2004, <<http://www.people-press.org>>.

²⁹² Peter Ford, "What Place for God in Europe?" *Christian Science Monitor*, 22 February 2005, <<http://www.people-press.org>>.

ปฏิบัติศาสนกิจในยุโรป , อิสลามกับกฎหมาย, ความเป็นพลเมือง กับการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน
วัฒนธรรมอิสลามแห่งยุโรป²⁹³

เขายังยืนยันอีกด้วยการแบ่งในศตวรรษที่ 9 ออกเป็นบ้านแห่งอิสลาม(Darul Islam)กับบ้านแห่ง
สงคราม(Darul Harb)นั้นไม่ได้นำไปสู่เหตุผลแห่งความเป็นจริงของชีวิตสมัยใหม่²⁹⁴

ต่อไปนี่คือตัวอย่างส่วนใหญ่ของการต่อต้านชาวมุสลิมเห็นได้ในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก 8
ประเทศและออสเตรเลีย ถึงแม้ว่ารัฐบาลประเทศยุโรปส่วนมากจะใช้ความพยายามอย่างมากที่จะเข้ากันให้
ได้กับประชากรมุสลิมของพวกเขา เหตุการณ์การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกนำไปสู่ความหวั่นกลัว
และข้อเรียกร้องที่เข้มงวด นอกจากนี้ในบางกรณีมุสลิมในยุโรปบางคนมีความพยายามเพียงเล็กน้อยหรือ
ไม่ได้มีความพยายามที่จะใช้ชีวิตร่วมกับชาวมุสลิม มีความเป็นไปได้ว่าในคนรุ่นอื่นๆบางสิ่งบางอย่างเช่น
“อิสลามแห่งยุโรป” (European Islam)จะเกิดขึ้นให้เห็นอยู่ทั่วไป เมื่อถึงเวลานั้นชาวมุสลิมส่วนใหญ่ก็จะ
เกิดและได้รับการเลี้ยงดูในยุโรป.

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในอังกฤษ

ในอังกฤษทรศนะในเชิงลบของมุสลิมได้ขยายวงกว้างไปมากแม้ว่าจะไม่มากเท่ากับประเทศยุโรป
อื่นๆก็ตาม สำนักข่าวบีบีซีได้รายงานในเดือนธันวาคมปี 2004 ว่าบรรดานักวิจัยได้พบว่าการเพิ่มขึ้นอย่าง
รวดเร็วในการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในอังกฤษมีมากกว่าการสำรวจในตอนต้น²⁹⁵

รายงานเกี่ยวกับสถิติของรัฐบาลอังกฤษล่าสุดเรื่อง “การมุ่งความสนใจไปที่ศาสนา” ระบุว่าชาว
มุสลิมเป็นกลุ่มที่ได้รับสิทธิพิเศษน้อยที่สุดในประเทศ พวกเขามีอัตราการว่างงานสูงที่สุดและมีสุขภาพที่
แย่แย่มากที่สุดในกลุ่มที่เคร่งครัดศาสนาทั้งหลาย²⁹⁶

²⁹³ Tariq Ramadan, *Western Muslims and the Future of Islam* (Oxford: Oxford University Press, 2004), 143.

²⁹⁴ _____, “Muslim in Italy,” in *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*, edited by Yvonne Haddad (New York: Oxford University Press, 2002), 161.

²⁹⁵ Dominic Casciani, “Rise in Muslim Discrimination,” *Community Affairs*, BBC News, 16 December 2004, <<http://www.bbc.co.uk>>.

²⁹⁶ Jan Jun, “U.K.: Report Says Britain’s Muslims Most Underprivileged Religious Group,” Muslim Public Affairs Committee U.K., 25 October 2004, <<http://www.forum.mpacuk.org>>.

เลขาธิการของสภามุสลิมแห่งอังกฤษกล่าวว่า “เราได้เห็นความเป็นศัตรูกันที่มีต่ออิสลามและมุสลิมอังกฤษอย่างไม่หยุดยั้งและเป็นที่ชัดเจนว่าหน่วยงานความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์นั้นไม่สามารถจะต่อสู้กับปรากฏการณ์นี้อย่างมีประสิทธิภาพโรคเกลียดกลัวอิสลามกำลังจะกลายเป็นสถาบันไปแล้ว”²⁹⁷

โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เกิดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ขึ้นอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ระเบิดที่เมืองโอคลาโฮมา(Oklahoma)ในปี1995. สื่อมวลชนระดับโลกส่วนใหญ่ได้ตั้งสมมติฐานและประณามอิสลามอย่างทันทีทันใด หนึ่งในคำพูดที่ขาดความยั้งคิดอย่างร้ายแรงมาจากหนังสือพิมพ์ที่ชื่อเดอะบริติชเดลีทูเดย์ (the British daily today) ทั้งนี้หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ฉบับวันที่20เมษายน ปี 2005 ได้แสดงภาพของพนักงานดับเพลิงกำลังอุ้มทารกเปลือยกายได้การพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ว่า “ในนามของอิสลาม”²⁹⁸

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในเยอรมนี

ในประเทศเยอรมนีคนบางคนได้พูดด้วยความขมขื่นว่า รัฐบาลและสังคมเยอรมันเชื่อว่าคนต่างชาติเป็น “แขกคนงาน” อยู่เสมอแม้เมื่อหลายปีที่ผ่านมามุสลิมส่วนมากตั้งใจที่จะย้ายไปอยู่ในย่านชุมชนยากจนในเมืองใหญ่ที่เป็นที่อยู่ของชนกลุ่มน้อย ขณะนี้รัฐบาลเยอรมนีได้เรียกร้องให้ผู้อพยพเข้าเมืองชุดใหม่ต้องเรียนภาษาภาคบังคับและบทเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องพลเมือง เกร์ฮาร์ด ชอร์เดอร์(Gerhard Schroeder)ผู้นำของเยอรมนีกล่าวว่า “ประชาธิปไตยไม่สามารถที่จะยอมให้เขตแดนนอกกฎหมายหรือสังคมที่เป็นคู่ขนานเช่นนั้นได้ ผู้อพยพจะต้องให้ความเคารพกฎหมายของเราและยอมรับวิถีแห่งประชาธิปไตยของการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของเราด้วย”²⁹⁹

การสำรวจเมื่อปี2004,พบว่ากว่าร้อยละ80ของชาวเยอรมันมีการใช้คำว่าอิสลามร่วมกับ “การก่อการร้าย” และ “การกดขี่ผู้หญิง”³⁰⁰

การสำรวจของโพลอื่นๆในเดือนกันยายน ปี2004 พบว่าชาวเยอรมันมีทัศนคติในเชิงลบต่ออิสลามและชนกลุ่มใหญ่เชื่อว่ามี “การปะทะระหว่างอารยธรรม” เพิ่มขึ้น จำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้มาจากกรณีชาวเซเชน

297 Dominic Casciani, “Islamophobia Pervades UK-Report,” *Community Affairs*, BBC News, 2 June 2004, <<http://www.news.bbc.co.uk>>.

298 Vertovec, Steven, and Ceri Peach, eds. “Introduction,” in *Islam in Europe, The Politics of Religion and Community* (London: Macmillan, 1997), 3-37.

299 Ray Furlong, “Germans Argue over Integration,” *BBC News*, 30 November 2004 <<http://www.bbc.co.uk>>.

300 “Anti-Muslim Bias Spreads in EU,” *BBC News*, 7 March 2005, <<http://www.bbc.co.uk>>.

โจมตีโรงเรียนทางภาคใต้รัสเซีย หัวหน้าสำนักงานสำรวจความคิดเห็นแห่งเยอรมนีอาเลนส์บัช พบว่า “ชาวเยอรมันเห็นว่าอิสลามแปลกหน้าและเป็นภัยคุกคาม”

ในขณะที่ 2 ใน 3 ของผู้ที่ถูกตั้งคำถามในการสำรวจที่สนับสนุนโดยมูลนิธิอาดินาว (Adaneuer Foundation) กล่าวว่าพวกเขาคิดว่ามุสลิมในเยอรมนีต้องได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติศาสนกิจของพวกเขาโดยปราศจากข้อจำกัดใดๆทั้งสิ้น ร้อยละ 46 กล่าวว่าพวกเขาไม่เชื่อว่าอิสลามคริสเตียนเป็นตัวแทนค่านิยมอันเดียวกัน³⁰¹

ภาพลักษณ์ของอาหรับและมุสลิมฝรั่งเศส

สภาฝรั่งเศสแห่งมุสลิมผู้ศรัทธา(The French Council of the Muslim Faith) ก่อตั้งในปี 2003 เพื่อดำเนินการติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนมุสลิมกับรัฐบาล ที่มีองค์กรร่วม 25 องค์กรนำโดยอิมาม (นักการศาสนา) สายกลางจากมัสญิดกลางแห่งปารีส

ฝรั่งเศสกำลังพัฒนาปัญหาทางสังคมที่แตกต่างกันกำลังก่อตัวขึ้นเพราะว่าปัจจุบันมีมุสลิมจำนวนมากซึ่งปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรฝรั่งเศสทั้งหมด โดย ครึ่งหนึ่งของประชากรฝรั่งเศสที่ว่างงานเป็นชาวมุสลิมที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในย่านคนยากจนซึ่งมีอัตราการก่ออาชญากรรมสูง³⁰²

สังคมฝรั่งเศสยึดถืออย่างมั่นคงใน ประเพณีนิยมแบบรัฐทางโลกอย่างเคร่งครัด กฎหมายฝรั่งเศสที่ห้ามสตรีสวมฮิญาบในโรงเรียนมีขึ้นในปี 1989 และมีการนำมาใช้ในเดือนมีนาคมปี 2004 ซึ่งได้รับการชื่นชมยินดีโดยมิได้คาดหมายว่าการห้ามนี้ยังส่งผลให้ผู้หญิงบางคนไม่สามารถที่จะแต่งงาน ออกคะแนนเสียง หรือเข้าสอบอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับอนุญาตให้คลุมฮิญาบ³⁰³

รัฐบาลฝรั่งเศสได้ตัดสินใจเนรเทศนักเผยแพร่อิสลามชาวต่างชาติที่สนับสนุนมิให้ทำตามชาวยุโรป พวกเขาหวังที่จะสนับสนุนการอบรมนักการศาสนาอิสลามชาวมุสลิมที่นำการละหมาดวันศุกร์ของชาวมุสลิมที่เกิดในยุโรปด้วยความเชื่อที่ว่าคนเหล่านั้นจะรู้ว่าจะตีความกฎหมายอิสลามในสภาพแวดล้อมสมัยใหม่อย่างไร ทรรศนะคติทางการเมืองที่มีต่ออิสลามในฝรั่งเศสค่อยๆ ไกลจากความเป็นปรปักษ์ต่อ

³⁰¹ “Study Shows What Germans Think about Islam,” Deutsche Welle (Broadcaster), 27 July 2003, <<http://www.dw-world.de>>.

³⁰² Christopher Caldwell, “Allah Mode: France’s Islam Problem,” *The Weekly Standard* 7, no. 42, (15 July 2002), <<http://www.weeklystandard.com>>.

³⁰³ “Anti-Muslim Bias.”

อิสลามด้วยเหตุผลหลักสองประการ: มัสยิดที่สำคัญๆ ไม่ได้เป็นภัยคุกคามต่อกฎระเบียบสาธารณชนตามที่หวาดเกรงกันและผู้ใช้ความรุนแรงที่นับถือศาสนาอิสลามมิได้มีอยู่จริงตามที่คาดหมายกันไว้³⁰⁴

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในเดนมาร์ก

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอิสลามในเดนมาร์กได้ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนชุมชนมุสลิมที่ศึกษาถึงความต้องการและปัญหาพร้อมกันประสานความสัมพันธ์กับรัฐบาลการประชุมที่จัดขึ้นในปี 2003 ระหว่างสหพันธ์ลูเธอรานโลก(The Lutheran World Federation) กับบรรดาผู้แทนมุสลิมที่เกี่ยวข้องสถานการณ์ของมุสลิมเดนมาร์ก พวกเขามุ่งความสนใจไปยังกลุ่มที่มีประสบการณ์อันเป็นผลมาจาก “การโต้เถียงทางการเมืองที่เข้มข้นในสื่อสารมวลชนเดนมาร์กว่าด้วยสิทธิในการอาศัยอยู่และปฏิบัติศาสนาของพวกเขาในเดนมาร์ก”³⁰⁵

รัฐบาลได้ประกาศเปลี่ยนแปลงกฎหมายของผู้อพยพเข้าเมืองในเดือนกุมภาพันธ์ปี 2004 จำกัดการอนุญาตให้นักการศาสนาอิสลามที่มักจะไม่ใช่สมาชิกของมุสลิมยุโรปที่เป็นชนส่วนน้อยและเผชิญกับกฎหมายที่มีความแตกต่างจากกฎหมายในประเทศของพวกเขา โฆษกจากสภาอิสลามแห่งยุโรปได้พูดถึงนักการศาสนาประเภทนี้ว่า “ทำให้ภาพลักษณ์ของอิสลามมัวหมอง”³⁰⁶

ในเดือนมกราคมปี 2005 ศาลสูงสุดแห่งเดนมาร์กได้ชี้ขาดให้เครือข่ายซูเปอร์มาร์เก็ตมีสิทธิไล่สตรีมุสลิมที่สวมฮิญาบออกจากงานได้³⁰⁷

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในเนเธอร์แลนด์

รัฐบาลเนเธอร์แลนด์พยายามเปิดกว้างอยู่เสมอแม้กระทั่งให้เงินอุดหนุนช่วยเหลือมัสยิดและสนับสนุนโรงเรียนมุสลิม แต่การฆาตกรรมนายอิโอ แวน โก๊ะ(ผู้ที่สร้างหนังสือวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติของอิสลามต่อผู้หญิง)ในวันที่ 2 เดือนพฤศจิกายนปี 2004 ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง หลังจากนั้นต่อมาร้อย

³⁰⁴ Jocelyne Cesari, “Islam in France: The Shaping of a Religious Minority,” in *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*, edited by Yvonne Haddad (New York: Oxford University Press, 2002), 39.

³⁰⁵ “Situation of Muslims in Denmark : A Major Part of LWF Inter-religious Study on Conflict,” Lutheran World Federation, 11 December 2003, <<http://www.lutheranworld.org>>.

³⁰⁶ Mustafa Abdel-Halim, “Denmark Imposes Restrictions on Imams,” Islam Online, 18 February 2004, <<http://www.islamonline.net>>.

³⁰⁷ “Denmark Rejects Headscarf Plea,” BBC News Europe, 21 January 2005, <<http://www.news.bbc.co.uk>>.

ละ 47 ของประชาชนในเนเธอร์แลนด์กล่าวว่าพวกเขารู้สึกว่ามีความอดทนได้น้อยมากต่อชาวมุสลิม มัสยิดถูกวางเพลิงและมีการวางระเบิดในโรงเรียนมุสลิม³⁰⁸

ผู้นำพรรคขวาจัดได้เรียกร้องให้บรรดาอิมามได้สอนถึงการแยกศาสนากับการเมืองออกจากกันและยิ่งไปกว่านี้ยังได้แนะนำว่าบรรดาอิมามที่เกิดในเนเธอร์แลนด์ควรแสวงหาตำแหน่งทางศาสนา บนสมมุติฐานที่ว่าพวกเขาจะต้องยึดโยงกับหลักคำสอนที่ถูกต้อง³⁰⁹

ในปี 2020 มีโครงการที่ว่ากรุงอัมสเตอร์ดัมและรอตเตอร์ดัมจะมีประชากรที่ไม่ใช่ชาวยุโรปร้อยละ 50 ส่วนใหญ่เป็นมุสลิม บรรดานักการเมืองฝ่ายขวาบางคนในรัฐสภากำลังเรียกร้องขอระยะเวลาการผ่อนผันแก่ผู้อพยพเข้าเมืองที่ไม่ใช่ชาวยุโรปให้อยู่ได้อีกห้าปี นักการเมืองฝ่ายขวาจัดคนหนึ่งอ้างถึงมัสยิดว่า “เป็นบ้านแห่งการก่อการร้ายและการเกณฑ์คน ไปญิฮาด”³¹⁰

ชาวดัตช์จำนวนมากไม่เห็นด้วยและเห็นว่านี่คือลัทธิเชื้อชาตินิยม อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนชั้นประถมแห่งหนึ่งที่ร้อยละ 40 เป็นนักเรียนต่างชาติจาก 20 สัญชาติกล่าวว่า

“ผมเข้าใจถึงความมีอารมณของผู้อพยพเข้าเมือง” แต่ผมคิดว่าเรากำลังก้าวถอยหลัง”³¹¹

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในเบลเยียม

กษัตริย์อัลเบิร์ตที่สองแห่งเบลเยียมได้ทรงออกพระราชกฤษฎีการับรองฝ่ายบริหารแห่งสภามุสลิมเบลเยียม ทำให้ 4 ปีแห่งความขัดแย้งยุติลง สภาดังกล่าวจะมุ่งความสนใจในเบื้องต้นไปที่การต่อสู้กับการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในโรงเรียนและที่ทำงาน เมื่อถูกถามว่ารัฐบาลเบลเยียมจะพิจารณาอนุมัติกฎหมายห้ามคลุมฮิญาบในโรงเรียนหรือไม่ โฆษกสภามุสลิมเบลเยียมตอบว่ามั่นคงไม่เป็นเช่นนั้น

³⁰⁸ Shada Islam, “The Plot Thickens: Testing European Tolerance,” *Yale Global Online*, 17 November 2004, <<http://www.yaleglobal.yale.edu>>.

³⁰⁹ Dan Bilefsky, “In Netherlands, Some Muslims Work to Convince Voters Islam Is Tolerant,” *The Wall Street Journal*, 23 May 2002.

³¹⁰ Tom Carter, “Tolerance Tested in Holland,” *Washington Times*, 20 December 2004.

³¹¹ Ibid.

อันเนื่องมาจากความจริงที่ว่าลัทธินิยมทางโลกในฝรั่งเศสมีความรุนแรงมากกว่าในเบลเยียม ถึงแม้ว่าจะมีความละม้ายคล้ายคลึงอย่างมากระหว่างวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศก็ตาม³¹²

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในสเปน

สำหรับชาวสเปนเหตุการณ์ในวันที่ 11 เดือนมีนาคมนั้นมีความสำคัญเท่ากับเหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน ปี 2001 ที่มีต่อชาวอเมริกัน พวกผู้ก่อการร้ายได้วางระเบิดรถไฟในกรุงแมดริดคร่าชีวิตผู้คนไป 191 คนบาดเจ็บกว่า 1,000 คน ตั้งแต่มีการโจมตีกรุงแมดริด รัฐบาลสเปนยังคงมีภาพลักษณ์ในทางลบต่อมุสลิมในประเทศของพวกเขา³¹³

ชาวมุสลิมคนหนึ่งซึ่งเป็นประธานสมาคมแรงงานชาวโมร็อกโกคนหนึ่งกล่าวว่า “คูชี มีประเทศสเปนสองประเทศ คือมีสเปนก่อนเหตุการณ์ 11 มีนาคมกับสเปนหลังเหตุการณ์หลัง 11 มีนาคม”³¹⁴ ในวันครบรอบปีแรกของเหตุการณ์ กลุ่มนักการศาสนาที่มีชื่อในคณะกรรมการอิสลามแห่งสเปนได้ออกคำฟัตวาตัดสินชี้ขาดทางศาสนาอิสลามต่อต้านบิน ลาเดน โดยเรียกบิน ลาเดนว่าคนนอกศาสนา และปลุกเร้าชาวมุสลิมให้ประณามเขา

ประธานาธิบดีแห่งสเปนที่ได้รับการเลือกตั้งนายโจเซ่ แอล อาร์ ซาปาเตโร (Jose L. R. Zapatero) ให้คำมั่นสัญญาที่จะทบทวนนโยบายการต่อต้านการก่อการร้ายและแสดงถึงพันธกิจอันยิ่งใหญ่ที่จะบูรณาการผู้อพยพเข้าประเทศเข้าด้วยกัน³¹⁵ ความจำเป็นที่จะให้มุสลิมมีความเต็มใจที่จะรวมตัวและเข้าร่วมในสถาบันประชาธิปไตยและสังคมในสเปนถูกสะท้อนออกมาในคำฟัตวา

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในอิตาลี

ในขณะที่ประชากรมุสลิมในอิตาลีมีมากขึ้นดังนั้นเสียงของชาวมุสลิมจึงแสดงความปรารถนาที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมของเจ้าของประเทศ มุสลิมบางคนยึดติดอย่างเหนียวแน่นในแนวทางเก่าในประเทศของตนในขณะที่ชาวมุสลิมคนอื่นส่วนหนึ่งกำลังสร้างวัฒนธรรมแบบผสมผสานแห่งความใจกว้างขึ้นมา

³¹² Hadi Yahmid, “Belgium Recognizes Muslim Executive Body,” Islam Online, 2003, <<http://www.islamonline.net>>.

³¹³ Al-Amin Andalusi, “Spanish Muslims Renew Anti-Terror Stand,” Islam Online, 9 March 2005, <http://www.islamonline.net>.

³¹⁴ “When the Voiceless Speak,” *Al-Ahram Weekly*, 1-7 April 2005, <<http://www.ahram.org.eg>>.

³¹⁵ Ibid.

สตีฟาโน อัลลีวี (Stefano Allievi) นักวิชาการอิสลามแห่งมหาวิทยาลัยปาโดวา (Padova University) กล่าวว่า การติดต่อกับสังคมชาวอิตาลีได้กระตุ้นเยาวชนหนุ่มสาวมุสลิมให้ตรวจตราและตั้งคำถามถึงอุปนิสัยที่มีมาแต่เดิมของพวกเขา

คนที่เข้าหาวิธีการเข้าถึงศาสนากำลังปรากฏออกมา เขาแนะนำว่า “ในวันออกกลางการปฏิบัติอิสลามถูกกำกับโดยขนบธรรมเนียมประเพณี” เขากล่าวว่า “ในวันออกกลางที่นี้บริบทแห่งการปฏิบัติอิสลามมีลักษณะเฉพาะตัวมากกว่า”³¹⁶

พระคาร์ดินัล บิฟฟี (Cardinal Biffi) นักการศาสนาที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่งได้นำเสนอกฎหมายที่อนุญาตให้ผู้นับถือศาสนาคริสต์เท่านั้นที่อพยพเข้าประเทศอิตาลีได้ ประธานวุฒิสภาก็มีแผนที่จะสนับสนุนข้อเสนอดังกล่าว³¹⁷

อาร์คบิชอปแห่งโบสถ์ (The Archbishop of Bologna) ได้เรียกร้องให้ปิดมัสยิดในประเทศและยุติการอพยพเข้าประเทศของชาวมุสลิมที่เขาเชื่อว่า “อยู่นอกเหนือความเป็นมนุษย์ของเรา”³¹⁸

นักหนังสือพิมพ์ชาวอิตาลีนายโอเรียวา ฟัลลัชซึ่งปลูกเร้าให้เห็นว่าโลกมุสลิมทั้งหลายสมรู้ร่วมคิดในการก่อการร้ายและเป็นพรรคพวกของพวกเขาป่าเถื่อน เป็นศาสนาที่จ้องโกง “พวกเขา (มุสลิม) ผสมพันธุ์เหมือนหนู” ฟัลลัชซึ่งกล่าว³¹⁹

ภาพลักษณ์ของชาวอาหรับและชาวมุสลิมในออสเตรเลีย

ประชากรมุสลิมออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 ตั้งแต่ปี 1996 เมื่อเร็วๆ นี้รัฐบาลได้ประกาศจัดโปรแกรมร่วมกับสหพันธรัฐออสเตรเลียแห่งสภาองค์การอิสลาม (the Australian federation of Islamic Councils (AFIC))³²⁰

รายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและโอกาสแห่งความเท่าเทียมกัน (the Human Right and Equal Opportunity Commission) มีขึ้นเมื่อกลางปี 2004 การพัฒนานี้ผ่านการให้คำปรึกษา 69 แห่งทั่ว

³¹⁶ Daniel Williams, “Immigrants Keep Islam-Italian Style,” *The Washington Post*, 24 July 2004.

³¹⁷ “News from Italy: Immigrazione Pera,” *Euro-Islam.info.*, 29 December 2004, <http://64.207.171.242/pages/news_italy.html>.

³¹⁸ Abdal-Hakim Murad, “Muslims and the European Right,” *The American Muslim*, September/October 2000, <<http://www.theamericanmuslim.org>>.

³¹⁹ Jim Hoagland, “The word in Paris,” *The Washington Post*, 21 July 2002.

³²⁰ Jawdat, “Islam Fastest Growing Faith.”

ออสเตรเลียตลอดระยะเวลา 14 เดือน รายงานดังกล่าวนี้ได้พูดถึงการแพร่ขยายอคติที่มีต่อชาวอาหรับและชาวมุสลิมออสเตรเลีย³²¹

โดยทั่วไปมีการเพิ่มระดับการต่อต้านมุสลิมและการต่อต้านชาวอาหรับขึ้นมา

ในเดือนธันวาคมปี 2004 บาทหลวงคริสเตียนสองคนมีความคิดใน “การสบประมาทศาสนาของชาวมุสลิม”³²²

นักวิชาการอย่างฌูริก รอมฎอนได้นำเสนอ “ทางออกที่สาม” ที่นำเสนอว่า “ทำอย่างไรในเวลาเดียวกันที่จะเป็นชาวมุสลิมและเป็นชาวตะวันตกอย่างเต็มที่อยู่ในเวลาเดียวกัน” เขากล่าวว่า “การจงรักภักดีต่อศาสนาและจิตสำนึกของคนคนหนึ่งนั้นต้องการความแน่วแน่และความจงรักภักดีต่อประเทศของเขา”

กฎหมายอิสลามต้องการพลเมืองที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ในหนังสือของเขาที่มีชื่อว่า “ชาวมุสลิมตะวันตก และอนาคตของอิสลาม” รอมฎอนกล่าว “ในเวลานี้เรากำลังมีชีวิตอยู่ผ่านการปฏิบัติวิสัยในชุมชนมุสลิมในตะวันตก คนหนุ่มสาวและปัญญาชนจำนวนมากขึ้นและมากขึ้นที่จะมีชีวิตอยู่ด้วยความปรองดองกับศาสนาของพวกเขาในขณะที่การเข้าร่วมในสังคมที่เป็นสังคมของพวกเขาไม่ว่าพวกเขาจะชอบหรือไม่ชอบมันก็ตาม”³²³

ชาวอเมริกันอนุรักษ์นิยมใหม่บางคนได้เรียกร้องสู่ความเป็นอิสลามสมัยใหม่ อันเป็นผลที่มาจาก การที่ชาวอเมริกันอิสลามมุ่งมั่นอยู่กับค่านิยมของชาวอเมริกัน”

นี่คือการแสดงออกถึงความหวังที่จะหลอมรวมอิสลามให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของชาวอเมริกัน³²⁴

รอมฎอนมีความเห็นว่าถ้าหากอิสลามของชาวยุโรปเคลื่อนไหวและชาวมุสลิมสามารถปฏิรูปจากภายในแล้วมันอาจจะเป็นแบบอย่างสำหรับชาวอเมริกันได้

³²¹ Hanan Dover, “Siege Mentality: Current Australian Muslim Reponse,” Forum on Australia's Islamic Relations (FAIR), 2 November 2003, <<http://www.fair.org.au>>.

³²² Robert Spencer, “Death Knell of the West,” FrontPageMagazine.com, 22 December 2004, <<http://www.frontpagemag.com>>.

³²³ Ramadan, “Western Muslims,” 6.

³²⁴ Martin A. Lee, “Not a Prayer,” *Harper's Magazine*, June 2004, 77.

ในกรุงนิวยอร์กมีชาวมุสลิมกลุ่มหนึ่งกำลังทำงานเพื่อสนับสนุนความเสมอภาคทางเพศที่มีความใกล้เคียงกับอุดมคติของโลกตะวันตก พวกเขาถือว่าความไม่เสมอภาคไม่ใช่หลักคำสอนของอิสลามแต่เป็นเครื่องหมายชนบทรรมนิยมประเพณีที่ผิดๆ³²⁵

จำนวนชาวอาหรับและชาวมุสลิมในโลกตะวันตกกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าชาวมุสลิมจะต้องทำงานเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มากยิ่งขึ้นในสังคมในประเทศต่างๆที่พวกเขาอาศัยอยู่ พวกเขาจะต้องรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นหรือไม่ก็ต้องกลายเป็นผู้ตั้งรับตลอดไป.

ในสหรัฐอเมริกายังคงมีความน่าสนใจอยู่มาก นับตั้งแต่เหตุการณ์วันที่11กันยายนเป็นต้นมา การเข้าชื่อสมัครเรียนภาษาอาหรับ,อิสลามศึกษาและตะวันออกกลางศึกษาเพิ่มขึ้นมากกว่าสามเท่าตัว

ชาวตะวันตกได้รับรู้ว่าตะวันออกกลางเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาเองและต่อสังคมตะวันตกในอนาคต.

4.5 การรณรงค์ต่อต้านการหมิ่นประมาทศาสนาของสหประชาชาติ³²⁶

ความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะนำเอาประชาชาติในประเด็นของการหมิ่นประมาทศาสนามาใช้ได้ส่งผลให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติเห็นด้วยในการพัฒนาวัฒนธรรมแห่งความใจกว้างและความเข้าใจผ่านข้อตกลง

การขาดความเข้าใจต่อศาสนาอิสลามและประวัติศาสตร์การถูกยึดครองกรณีปาเลสไตน์เป็นเหตุผลหนึ่งที่นำไปสู่การรณรงค์ของนักเคลื่อนไหวตะวันตกบางคนในการบิดเบือนภาพลักษณ์ของ OIC และการประณาม OIC ว่าเป็นตัวการในการ “ต่อต้านยิว” (anti-Semitic) ก่ออาชญากรรมต่อคริสต์ศาสนาและระงับยับยั้งสิทธิแห่ง “เสรีภาพของการแสดงออก” ข้อกล่าวหาเหล่านี้ไม่เคยได้รับการพิสูจน์แต่อย่างใดและเป็นข้อกล่าวหาที่ขัดแย้งกับหลักการและเป้าหมายของ OIC

³²⁵ Jeff Chu and Nadia Mustafa, “Her Turn to Pray,” *Time*, 28 March 2005,49.

³²⁶ ดูทรรศนะแนวความคิดของ OIC ที่มีต่อปัญหาโรคเกลียดกลัวอิสลามอย่างละเอียดได้จากเอกสาร *Second OIC Observatory Report on Islamophobia*, May 2008 to April 2009, issued at the 36th Session of the council of Foreign Ministers, Damascus, Syria Arab Republic, May 23-25,2009,15-16.

OIC ให้การสนับสนุนมติของสหประชาชาติว่าด้วยการหมิ่นประมาทศาสนามาโดยตลอด รวมทั้งให้การสนับสนุนการประชุมของสภาสิทธิมนุษยชนและสภาแห่ง UNGA รวมทั้งการประชุม UNGA ครั้งที่ 63 ที่ได้รับการยอมรับเมื่อวันที่ 21 เดือนธันวาคม ปี 2008.

ที่จริงแล้วประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของ OIC ทั้ง 35 ประเทศรวมทั้งสหพันธรัฐรัสเซีย จีน คิวบา ลิงค์โปร สอนดูรัส จาไมกา นามิเบีย ศรีลังกา ภูฐาน โบลิเวีย เจริญเรีย เอธิโอเปีย แอฟริกาใต้และซิมบับเว ได้ลงคะแนนเสียงเห็นชอบต่อมติดังกล่าว

มติล่าสุดของการประชุมของ UNHRC ครั้งที่ 10 ณ กรุงเจนีวาเมื่อวันที่ 26 เดือนมีนาคมปี 2009 ได้แสดงความเสียใจอย่างลึกซึ้งต่อการกระทำใดๆก็ตามที่เป็นการสร้างความรุนแรงทางจิตใจและความรุนแรงทางด้านกายภาพ การจู่โจมและการข่มขู่ที่มีต่อบุคคลบนพื้นฐานของศาสนาหรือศรัทธาของพวกเขา รวมทั้งการกระทำที่มุ่งต่อธุรกิจ ทรัพย์สิน ศูนย์วัฒนธรรมและสถานที่ประกอบศาสนกิจเช่นเดียวกับการมุ่งทำลายสถานอันศักดิ์สิทธิ์ สัญลักษณ์ทางศาสนาและบุคคลอันเป็นที่เคารพนับถือของทุกศาสนา.

ที่ประชุม UNHRC ได้กล่าวแสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อการการรณรงค์ทั้งหลายในการหมิ่นประมาทต่อศาสนาและการยุยงปลุกปั่นให้เกิดความเกลียดชังต่อศาสนาโดยทั่วไป รวมทั้งการรังเกียจในเรื่องชาติพันธุ์และชนกลุ่มน้อยมุสลิม

หลังเหตุการณ์โศกนาฏกรรม 11 กันยายน ปี 2001 มันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะต้องบันทึกไว้ว่ามติดังกล่าวนี้ได้ผ่านฉันทานุมัติของสภาสิทธิมนุษยชนด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบในอัตราที่สูงกว่ากว่าคะแนนเสียงในสมัยการประชุมก่อนหน้านี้.

เกี่ยวกับมติอื่นที่ 62/154 ว่าด้วยเรื่อง “การต่อต้านการลบหลู่หมิ่นศาสนา” ที่ได้รับการยอมรับในวาระการประชุมก่อนหน้านี้ของ UNGA นั้นเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ ได้ให้การยอมรับเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม ปี 2008 ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติมีใจความว่ารัฐบาลสหรัฐฯ ยืนยันว่าแนวความคิดเกี่ยวกับการลบหลู่ศาสนาได้ถูกนำมาใช้ในประเทศสมาชิกบางประเทศเพื่อสร้างความชอบธรรมใน “การทรมานผู้ถูกกักขังและรูปแบบของการกระทำทารุณกรรมต่าง และไม่ได้รับการสนับสนุนจากกฎหมายระหว่างประเทศ”

นอกจากนี้แง่มุมของกฎหมาย รวมทั้งแนวความคิดในเรื่องการลบหลู่ศาสนาก็เป็น “ปัญหาที่ลึกซึ้ง” และภายใต้การดำรงอยู่ของกฎหมายสิทธิมนุษยชน บุคคล ไม่ใช่กฎหมายศาสนา อุดมการณ์หรือลัทธิความเชื่อใดๆ ที่เป็นผู้ถือครองสิทธิมนุษยชน และได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมาย

กล่าวได้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่อง “การลบหลู่ศาสนา” เป็นความพยายามที่จะแสดงความ คิดเห็นว่าศาสนาด้วยตัวของมันเองแล้วสามารถได้รับการปกป้องคุ้มครองภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชน³²⁷

การคุกคามที่รับรู้ได้ต่อเสรีภาพในการแสดงออกของสหรัฐอเมริกา อียูและประเทศที่มีความ เกี่ยวข้องอื่นๆ ประกอบกันขึ้นเป็นอุปสรรคที่สามารถขจัดออกไปได้โดยผ่านการเข้าไปสู่ความเกี่ยวพันอย่าง สร้างสรรค์แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น.

มันเป็นเรื่องที่ตรงประเด็นที่จะกล่าวว่าแม้ว่าการตัดสินใจจะไปด้วยกันไม่ได้กับมติของ OIC ที่ ต่อต้านการลบหลู่ห่มินศาสนา อียูได้วางข้อจำกัดในเรื่องการปราศรัยที่นำไปสู่ความเกลียดชังและการ พัฒนากฎข้อบังคับในการปราศรัยที่เป็นการเฉพาะ.

การมีความคิดเห็นต่างกันระหว่าง OIC กับ EU และสหรัฐฯว่าด้วยเสรีภาพของการแสดงออกที่มีต่อ ศาสนาจะยุติลงได้ด้วยการสานเสวนา มิฉะนั้นแนวคิดของ OIC ว่าด้วยการลบหลู่ห่มินศาสนาก็จะมีความ ต่างกับองค์กรอื่นๆ อยู่ต่อไป

สนธิสัญญาฉบับเพิ่มเติมในการประชุมว่าด้วยอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตได้เชิญหลายฝ่ายมาให้ ข้อกำหนดกว้างๆเพื่อเป็นตัวอย่างการแพร่กระจายวัตถุประสงค์ว่าด้วยการเหยียดผิวผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ (มาตราที่ 3) หรือการดูถูกบุคคลอื่นในที่สาธารณะเพราะว่าพวกเขามาจากกลุ่มเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ (มาตราที่ 5).

กลุ่ม OIC มีความรู้สึกว่ามีส่วนได้เสียในการเจรจาหลักๆรวมทั้งสหรัฐฯด้วยที่จะต้องใช้การ ประนีประนอมแทนการยึดมั่นในจุดยืนของพวกเขาว่าด้วยการห่มินประมาทศาสนา ทั้งนี้ประเทศสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป(EU) มองว่าการมิให้เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ศาสนาเป็นรูปแบบของความไม่อดทน และการเลือกปฏิบัติที่วางอยู่บนพื้นฐานความเชื่อทางศาสนา.

ดังนั้นมติของสหประชาชาติในเรื่องการต่อต้านการลบหลู่ศาสนาควรที่จะต้องก้าวไปข้างหน้า ทั้งนี้ มาตรา10 ว่าด้วยเรื่องการประชุมเพื่อการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้ระบุ ไว้อย่างชัดเจนว่า “การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้จะนำไปสู่หน้าที่และความรับผิดชอบที่อาจจะเข้าไป เกี่ยวข้องกับรูปแบบ,เงื่อนไข,ข้อจำกัดหรือการลงโทษต่างๆที่ระบุโดยกฎหมายและมีความจำเป็นต่อสังคม

³²⁷ ดูเว็บไซต์ <http://geneva.usmission.gov/Press2008/July/0715DefamationReligions.html>

ประชาธิปไตย,ต่อผลประโยชน์ของความมั่นคงแห่งชาติ, ต่อบูรณภาพแห่งดินแดนหรือความปลอดภัยของ
สาธารณชน,การปกป้องคุ้มครองความไว้ระเบียบหรืออาชญากรรม,การปกป้องคุ้มครองสุขภาพพลานามัย
หรือศีลธรรม เพื่อการปกป้องคุ้มครองเกียรติศักดิ์ศรีหรือสิทธิของผู้อื่น, เพื่อปกป้องคุ้มครองการเปิดเผย
ข้อมูลลับหรือเพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจหน้าที่และการมีความเป็นกลางของอำนาจตุลาการ “

4.6 มติ,ข้อเรียกร้องและข้อเสนอแนะของโอไอซีเกี่ยวกับอิสลามโฟเบีย³²⁸

โรคเกลียดกลัวอิสลามมีนัยถึงการเลือกปฏิบัติและความไม่มีขันติธรรมต่อชาวมุสลิม เป็นการ
ขยายตัวที่ค้านกับค่านิยมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งจะต้องยึดโยงอยู่กับสิทธิมนุษยชน และการรับรองศักดิ์ศรี
โดยกำเนิดของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าพวกเขาจะมีความศรัทธา สติหรือความเชื่อใดก็ตาม.

ในแง่มุมดังกล่าวสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานควรได้รับการปกป้องบนความใจ
กว้างและการไม่เลือกปฏิบัติซึ่งเป็นรากฐานของความมั่นคง,ความปลอดภัยและความร่วมมือที่ขาดไม่ได้

กระนั้นก็ตามถึงแม้ว่าความพยายามทั้งหมดเพื่อการสนับสนุนและการปกป้องคุ้มครองสิทธิ
มนุษยชน รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการถือเชื้อชาติ โรคเกลียดกลัวคนแปลกหน้าและเลือก
ปฏิบัติรวมทั้งความไม่อดกลั้นที่มีอยู่ในหลายๆสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อหวอดหลังเหตุการณ์ 11
เดือนกันยายน ปี 2001ก็มีแนวโน้มไปทางแบ่งแยกเชื้อชาติและโรคเกลียดกลัวอิสลามที่ทำทลายการใช้
สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศตะวันตก ที่พบว่ามียอดคดีเพิ่มขึ้น มีการ
ปิดกั้นและมีความรุนแรงทางเชื้อชาติให้เห็น.

องค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อความสัมพันธ์และสันติภาพ ไม่เฉพาะระหว่างรัฐ
แต่ในระหว่างประชาชนด้วย ดังนั้นความจำเป็นในการต่อสู้คัดค้านรูปแบบและการเลือกปฏิบัติที่
มองเห็นได้และความไม่อดกลั้นได้กลายมาเป็นความเร่งด่วนและชัดเจนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน.

ในทางกลับกันนักหนังสือพิมพ์อังกฤษที่มีชื่อเสียงคือเคลร์ จอร์จ(Clair George)ยังได้เน้นว่า “
ลักษณะพิเศษส่วนใหญ่ของโรคเกลียดกลัวอิสลามนั้นคือการถือว่าอิสลามในฐานะที่เป็นพลังอำนาจ
ลึ้มเหลวที่จะให้การยอมรับความหลากหลายที่มีอยู่ในหลักศาสนา”³²⁹

³²⁸ ดูบรรณานุกรมความคิดของ OIC ที่มีต่อปัญหาโรคเกลียดกลัวอิสลามอย่างละเอียดได้จากเอกสาร Second
OIC Observatory Report on Islamophobia, May 2008 to April 2009, issued at the 36th Session of the council
of Foreign Ministers, Damascus, Syria Arab Republic, May 23-25,2009, 24-26.

จากมุมมองในทางลบต่างๆที่มีต่อชาวมุสลิมทำให้ OIC ได้รับทราบถึงความรู้สึกเกลียดกลัวอิสลามที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าตกใจในโลกตะวันตกและกำลังกลายเป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพและเสถียรภาพระหว่างประเทศและเป็นอุปสรรคต่อสงครามต่อต้านการก่อการร้าย

ชาติมุสลิม 57 ประเทศได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดผู้นำOICเมื่อวันที่13-14 เดือนมีนาคมปี 2551 โดยคณะทำงานพิเศษของOICที่ได้จัดทำรายงานประกอบการประชุมสุดยอดครั้งนี้ระบุว่า OIC ได้ใช้พยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้โลกตะวันตกตระหนักว่าความรู้สึกเกลียดกลัวอิสลาม(Islamophobia)มีนัยอันตรายอย่างยิ่งต่อสันติภาพและความมั่นคงของโลก

ที่ผ่านมาผู้นำชาติมุสลิมได้เตือนประชาคมโลกมาอย่างต่อเนื่องว่าความรับรู้และความเข้าใจของคนภายนอก ที่เชื่อมโยงชาวมุสลิมเข้ากับลัทธิก่อการร้ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่เกิดเหตุวินาศกรรมโจมตีสหรัฐฯเมื่อวันที่ 11 กันยายน ปี2001จะยิ่งทำให้ชาวมุสลิมกลายเป็นพวกหัวรุนแรงมากยิ่งขึ้น

รายงานของ OIC กล่าวว่า “ชาติตะวันตกจะต้องเข้าใจว่า สงครามต่อต้านการก่อการร้ายจะไม่ประสบความสำเร็จเลย หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากชาติมุสลิม” ผู้นำ OIC จึงได้แสดงความวิตกกังวลหลังจากเกิดเหตุการณ์เช่นการเผยแพร่ภาพการ์ตูนล้อเลียนศาสดามุฮัมมัดในหนังสือพิมพ์เดนมาร์กและแผนการที่เกิร์ต วิลเดอร์ส ส.ส.หัวขวจัดชาวดัตช์จะเผยแพร่ภาพยนตร์ที่เรียกคัมภีร์อัลกรุอ่านว่าเป็น “ฟาสซิด”

คณะทำงานพิเศษของ OIC ได้เรียกร้องให้ชาติในยุโรปและอเมริกาเหนือดำเนินการในเรื่องโรคเกลียดกลัวอิสลามให้มากกว่านี้โดยใช้กฎหมายและมาตรการทางสังคมปกป้องชาวมุสลิมจากภัยคุกคามและการถูกเหยียดหยามและป้องกันไม่ให้มีการดูหมิ่นสัญลักษณ์ทางศาสนาของอิสลาม

รายงานของ OIC ยังกล่าวต่อไปอีกว่าสัญลักษณ์ที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดในศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ของศาสดามุฮัมมัด ถูกทำให้เสื่อมเสียและมีมลทินในลักษณะของการดูหมิ่นและความร้าวฉานอย่างที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เกิดความเกลียดชังและความไม่สงบขึ้นในสังคม

329 Cf. Claire George, Anti-Faith Prejudice at Christmas, in: http://english.ohmynews.com/articleview/article_view.asp?no=384471&rel_no=1 retrieved on December 23, 2008.

OIC กล่าวถึงภาพการ์ตูนในหนังสือพิมพ์เดนมาร์กและภาพยนตร์ของส.ส.ดัตช์ในทางอ้อมว่าพวกที่เกลียดกลัวอิสลามยังคงมีอิสระที่จะโจมตีและทำลายศาสนา เนื่องจากยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อป้องกันการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกไปในทางที่ผิดแต่อย่างใด.³³⁰

ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการลงโทษต่อผู้ที่มีการกระทำผิดในลักษณะเดียวกันนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นายอับดุลลอฮ์ มานาฟีผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมและสังคมประจำสำนักงานเลขาธิการ OIC กรุงริยาดซึ่งให้คำตอบว่า OIC ไม่สามารถที่จะลงโทษหรือเอาผิดบุคคลหรือประเทศที่แสดงการดูถูกเหยียดหยามหรือล้อเลียนต่อศาสนาหรือศาสนาได้³³¹

รายงานฉบับนี้ยังกล่าวเสริมว่าชาวมุสลิมในหลายพื้นที่ทั่วโลกโดยเฉพาะในชาติตะวันตก ถูกตั้งอคติแบบเหมารวมถูกวาดภาพและตกเป็นเหยื่อของการปฏิบัติที่แบ่งแยกและได้รับการเหยียดหยามในหลายรูปแบบ

OIC ได้เรียกร้องให้ชาติสมาชิกเพิ่มมาตรการในการต่อต้านความรู้สึกเกลียดกลัวอิสลาม โดยพยายามสร้างความเข้าใจต่อประชาคมระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเวทีการประชุมทวิภาคีและพหุภาคี นอกจากนี้

OIC ยังเรียกร้องให้โลกมุสลิมเริ่มณรงค์ให้ชาวโลกเห็นว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ยึดถือทางสายกลาง รักสันติและมีขันติธรรม อีกทั้งควรเฟื่องฟูอย่างใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ต่อต้านอิสลามรวมทั้งควรจะทำให้มีการริเริ่มสร้างความร่วมมือระหว่างศาสนาต่างๆ ให้มากกว่านี้³³²

OIC ได้นำเสนออย่างตรงไปตรงมา จริยใจและการสานสนทนอย่างหวังผลเพื่อหยุดยั้งโรคเกลียดกลัวอิสลามผ่านการสนับสนุนความเข้าใจที่ดีในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา รวมทั้งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวมุสลิมในโลกตะวันตก.

³³⁰ ดูเว็บไซต์ <http://www.christianpost.com/Intl/Overseas/2009/04/controversial-muhammad-cartoon-goes-on-sale-in-denmark-11/> retrieved on 13, 04, 2009

³³¹ สัมภาษณ์นายอับดุลลอฮ์ มานาฟีผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมและสังคม ณ สำนักงานเลขาธิการโอไอซี ประจำกรุงริยาดประเทศซาอุดีอาระเบียวันที่ 31 พฤษภาคม 2009.

³³² ผู้จัดการรายวัน, (14 มีนาคม 2551), หน้า 9.

OIC ยังคงยึดมั่นอย่างมั่นคงในพันธกิจที่จะนำมาซึ่งการสานเสวนาที่มีความหมายระหว่างนานาชาติ อารยธรรมและได้มีการทำงานอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิดกับคู่สนทนาระหว่างประเทศ รวมทั้งพันธมิตร แห่งอารยธรรมทั้งหลายเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและการเอาชนะผู้เผยแพร่ความเกลียดชังและ ความใจแคบ.

OIC มีความคิดริเริ่มในวงกว้างด้วยการแนะนำหรือเชิญชวนประชาคมนานาชาติให้สนับสนุน กระตุ้นจิตสำนึกในการต่อต้านโรคของความใจแคบและยุยงส่งเสริมในการกีดกันเรื่องชาติพันธุ์และสีผิว.

OIC ถือว่าวาระแห่งการสานเสวนาเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องมาก่อนอย่างอื่นและโดยส่วนตัวแล้ว เลขานุการ OIC ก็ได้นำเสนอปัญหานี้ในที่ประชุมร่วมกับผู้นำทางการเมืองแห่งยุโรปและสหรัฐฯและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเลขานุการสหประชาชาติ คณะผู้แทนระดับสูงด้านความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศแห่งสหภาพยุโรป(อียู) สภาแห่งยุโรปรวมทั้งบรรดานักวิชาการและสมาชิกประชาสังคมในที่ ประชุมและการสัมมนาเชิงปฏิบัติการต่างๆ.

ความจำเป็นสำหรับการสานเสวนาระหว่างอารยธรรมไม่เคยมีความริบเร่และความสำคัญเช่นนี้ มาก่อนและโอกาสที่สามารถสานเสวนากันได้ก็ด้วยความเป็นโลกาภิวัตน์ที่จะต้องไม่ให้โอกาสเหล่านี้หมด ไปอย่างไม่เสียค่า ความมุ่งมั่นปรารถนาร่วมกันของประชาคมระหว่างประเทศคือการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติในสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมที่หลากหลายของพวกเขาตัวเอง.

โลกตะวันตกและโลกมุสลิมจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือในความพยายามของ พวกเขาสำหรับการดำเนินการในการสานเสวนาอย่างตรงไปตรงมาระหว่างผู้ที่มีความเชื่อ, วัฒนธรรม และอารยธรรมต่างๆ.

ในเรื่องนี้ OIC ได้เรียกร้องให้ผู้มีส่วนร่วมทุกคนมุ่งทำงานยุทธศาสตร์เดียวกันด้วยความคิดที่จะ หยุดยั้งแนวโน้มที่มีมากขึ้นของโรคเกลียดกลัวอิสลาม ผู้นำประเทศแห่งรัฐสมาชิก OIC ได้จัดเตรียม หนังสือแนะนำที่ชัดเจนทั้งในทางยุทธศาสตร์และข้อกำหนดในประเด็นที่มีความสำคัญนี้³³³

³³³ ดูยุทธสนะแนวความคิดของ OIC ที่มีต่อปัญหาโรคเกลียดกลัวอิสลามอย่างละเอียดได้จากเอกสาร *Second OIC Observatory Report on Islamophobia*, May 2008 to April 2009, issued at the 36th Session of the council of Foreign Ministers, Damascus, Syria Arab Republic, May 23-25, 2009, 25.

4.7 ข้อเสนอแนะบางประการของ OIC สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ โลกมุสลิมและโลกตะวันตก

1. ประชาคมระหว่างประเทศจะต้องยอมรับปัญหาและเตรียมพร้อมที่จะรับแนวคิดที่มีความหลากหลาย เพื่อต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม มันเป็นความสำคัญอย่างยิ่งยวดที่จะต้องให้ความสำคัญกับปัญหานี้ในการต่อสู้คัดค้านความใจแคบและการดูหมิ่นดูแคลนต่อมุสลิมและกำหนดยุทธศาสตร์ที่รัดกุม ด้วยความคิดเห็นที่จะจัดลำดับที่จำเป็นในระบบค่านิยมและความเข้าใจ

2. รัฐบาลต่างๆต้องมีเจตนารมณ์ทางการเมืองและความมุ่งมั่นอย่างเปิดเผยและความยุติธรรม รวมทั้งความปรารถนาในการสานเสวนา โดยให้การสานเสวนานี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ในการต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม

3. ผู้นำทางการเมืองจะต้องเน้นถึงความสำคัญของวาทกรรมนี้และปราศจากอคติและละเว้นจากคำพูดที่นำไปสู่ปรากฏการณ์ของความรุนแรงสุดโต่งและการเลือกปฏิบัติ สนับสนุนความใจกว้าง, การไม่เลือกปฏิบัติมีความเข้าใจและให้ความเคารพต่อทุกคน

4. ตามที่ศาสนาอิสลามได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการเช่นเดียวกับศาสนาสำคัญอื่นๆ ดังนั้นรัฐต่างๆของประเทศในยุโรปควรที่จะต้องมุ่งสู่ศาสนิกชนที่นำไปสู่ความปรองดอง

5. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออ้างถึงประเทศทั้งหลายที่มีเหตุการณ์ต่างๆและมีโรคเกลียดกลัวอิสลามเพิ่มขึ้นนั้นการรายงานและการกล่าวถึงอาชญากรรมแห่งความเกลียดชังจะต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นด้านหลัก

6. เพื่อการสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชนมุสลิมและองค์กรด้านประชาสังคมในสังคมตะวันตก ด้วยความคิดที่จะทำให้พวกเขาสามารถทำงานร่วมกับท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ในประเทศ ประเด็นที่จะต้องถูกนำมากล่าวถึงในความคิดนี้ก็คือความเข้าใจถึงโครงการต่างๆของชุมชนจะเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างความมั่นใจต่อการสร้างชุมชนที่มีการรวมตัวกันและมีความรู้สึกถึงการอยู่ร่วมกัน

7. อีกจุดหนึ่งที่สมควรให้ความสำคัญอย่างที่สุดได้แก่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่เหมาะสมจะได้รับขอบข่ายของการศึกษาที่มีการปรับปรุงแล้วไว้ใช้ทั้งสองด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาเรียนที่สำคัญอย่างเช่นประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคมและศาสตร์ที่เกี่ยวกับมนุษย์ด้วยความมุ่งหมายที่จะทำให้เกิด

ความคิดที่มีความสมดุลกับอารยธรรมและวัฒนธรรมของผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่ความใจกว้าง ความเข้าใจและการเคารพผู้อื่น เน้นอนการศึกษาอื่นๆก็ได้แก่การฝึกฝนการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ต่างๆ

8. กฎเกณฑ์และข้อกำหนดใดๆต่อไปนี้จะต้องยุติลงซึ่งได้แก่กฎหมายที่นำไปสู่การปลุกเร้าความเกลียดชังทางศาสนา รวมทั้งการประชุมระหว่างประเทศในทุกรูปแบบที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติในเรื่องของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง คำประกาศใดๆก็ตามที่นำไปสู่ความใจแคบและการเลือกปฏิบัติที่วางอยู่ในเรื่องศาสนาและความเชื่อ

คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของปัจเจกบุคคลที่มีได้มีสัญชาติของประเทศที่ตนเองเข้าไปอาศัยอยู่ คำประกาศว่าด้วยสิทธิของบุคคลที่มาจากชาติพันธุ์ ศาสนาและภาษาของชนกลุ่มน้อยและที่เกี่ยวข้องกับมรดกของสหประชาชาติจะต้องถูกนำมาใช้

9. การสานเสวนาด้วยความใจกว้างและการมีลักษณะร่วมกันในหมู่ศาสนาที่ต่างกันจะต้องถูกนำไปสู่รากหญ้าและประชาชนโดยทั่วไป

10. มีค่านิยมและหลักการต่างๆเพื่อนำไปสู่การสร้างสถาบันต่างๆร่วมกันและสนับสนุนกระบวนการในการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนและเปิดเผย

11.การให้ความสำคัญต่อชุมชนที่มีความหลากหลาย ให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนาและสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดความคิดที่จะนำไปสู่การบูรณาการประสบความสำเร็จ รวมทั้งการให้ความสำคัญต่อการป้องกันโรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของอากาศและภัยพิบัติของธรรมชาติฯ

12. การต่อสู้กับการก่อการร้ายที่วางอยู่บนความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องที่มาและมิตีที่มีความแตกต่างกันเพื่อหลีกเลี่ยงการตีความผิดๆและการทำให้บุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือองค์การต่างๆต้องตกเป็นเหยื่อ

เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่นำเสนอในการประชุมสุดยอดและการประชุมสมัชชารัฐมนตรี OIC ได้รายงานถึงการท้าทายและโอกาสสำหรับOICในการนำเสนอประเด็นสำคัญของโรคเกลียดกลัวอิสลามให้เป็นที่ยอมรับและเข้าใจ โดยรัฐสมาชิกได้กล่าวถึงผลที่จะได้รับอย่างรอบด้านไม่ว่าจะเป็นข้อเสนอ

ข้อเสนอแนะและความคิดริเริ่มซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความเข้าใจในโรคเกลียดกลัวอิสลามเป็นไปอย่างถูกต้อง³³⁴

จากการศึกษาของOICและเอกสารอื่นๆพบว่ากระแสโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ยังคงดำรงอยู่ แม้ว่าจะได้รับการอธิบายและทำความเข้าใจจากองค์กรต่างๆในโลกมุสลิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากOICแล้วก็ตาม

กระนั้นก็ตามในปัจจุบันความพยายามดังกล่าวประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่นักวิชาการทั้งนี้กระแสการใช้กำลังเพื่อทำลายศาสนสถานของชาวมุสลิมมีจำนวนน้อยลงไป

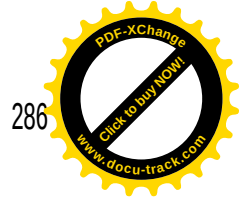
นอกจากนี้ยังมีการสานเสวนาระหว่างศาสนามากขึ้น มีสถาบันที่เกี่ยวข้องกับอิสลามและมุสลิมถือกำเนิดขึ้นในหลายๆแห่งของโลก ในประเทศไทยเองเมื่อไม่นานมานี้ก็ได้มีการนำเอาภาพการล้อเลียนศาสดามุฮัมมัดในแดนมาร์กมาตีพิมพ์ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จนก่อให้เกิดกระแสความไม่พอใจในหมู่ผู้นำองค์กรมุสลิมและมุสลิมทั้งหมด

จนกระทั่งได้มีมาตรการให้ผู้ตีพิมพ์หนังสือเหล่านี้นำคำขอโทษลงในหนังสือพิมพ์อย่างเป็นทางการและให้เผาทำลายหนังสือดังกล่าว อย่างไรก็ตามไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้นเนื่องจากผู้ตีพิมพ์ได้ขอมาต่อผู้นำมุสลิม ในที่สุดจึงทำให้สถานการณ์ต่างๆสงบลง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่ากระแสโรคเกลียดกลัวอิสลามได้แพร่ขยายออกไปในที่ต่างๆทั้งโดยตรงและทางอ้อมทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว

จากการศึกษาบทบาทของOICที่มีต่อโรคเกลียดกลัวอิสลามโดยใช้ทฤษฎีที่มองอิสลามในแง่ “ปิด” และ “เปิด” นี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากระแสIslamophobiaน่าจะเป็นที่รับรู้และได้รับความสนใจและความสนใจมากขึ้นจากการทำหน้าที่ขององค์กรประชุมอิสลามหรือOICที่ได้ผลิตเอกสารในเรื่องนี้ออกมาอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้ประชาคมโลกเข้าใจคำสอนที่แท้จริงของอิสลามและทำให้กระแสดังกล่าวยุติลงในที่สุด.

.....

³³⁴ ดูวรรณสนะแนวความคิดของ OIC ที่มีต่อปัญหาโรคเกลียดกลัวอิสลามอย่างละเอียดได้จากเอกสาร *Second OIC Observatory Report on Islamophobia, May 2008 to April 2009, issued at the 36th Session of the council of Foreign Ministers, Damascus, Syria Arab Republic, May 23-25, 2009.*

บรรณานุกรม

หนังสือ

ภาษาอังกฤษ

1. Anusorn Ruangsri, *Rising of Islamophobia after 9/11 Incident*, (Faculty of Political Science, Thammasat University, 2007)
2. Edward W. Said, *The clash of Ignorance*, printed from [http:// www. The nation.com](http://www.TheNation.com) @ 2001.
3. Margaret k. Nydell, *Understanding Arabs A: Guide for Modern Times* (Boston, and London: Intercultural Press, 2006)
4. Ihsan Bagby, Paul Perl, and Bryan Froehle, "The Mosque in America: A National Portrait," Washington D.C.: Council on American Islamic Relations, 26 April 2001,
5. Jocelyne Cesari, "Islam in France: The Shaping of a Religious Minority," in *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*, edited by Yvonne Haddad (New York: Oxford University Press, 2002)
6. Samuel Huntington, *The clash of civilizations and the remaking of world order* (New York: Simon & Schuster, 1996)
7. Tariq Ramadan, *Western Muslims and the Future of Islam* (Oxford: Oxford University Press, 2004)
8. Tariq Ramadan, "Muslim in Italy," in *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*, edited by Yvonne Haddad (New York: Oxford University Press, 2002)
9. Vertovec, Steven, and Ceri Peach, eds. "Introduction," in *Islam in Europe, The Politics of Religion and Community* (London: Macmillan, 1997)
10. Yvonne Haddad and Jane Smith, eds., *Muslim Minorities in the West: Visible and Invisible* (New York: Altamira Press, 2002)

บทความและวารสาร

ภาษาไทย

1. จริญญา มะลูลีม, *โลกมุสลิม: จาก 9, 11 กันยายน 2001 ถึงวิกฤติอิรัก-สหรัฐฯ*, เอเชียปริทัศน์, 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2545, หน้า 24-25.
2. ผู้จัดการรายวัน, (14 มีนาคม 2551)

บทความและวารสาร

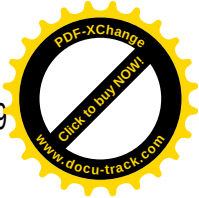
อังกฤษ

1. Alan Cooperman, "September 11 Backlash Murders and the State of Hate," *The Washington Post*, 20 January 2002.
2. Caryle Murphy, "Distrust of Muslims Common in U.S., Poll Finds," *The Washington Post*, 5 October 2004.
3. Daniel Williams, "Immigrants Keep Islam-Italian Style," *The Washington Post*, 24 July 2004.
4. Erik C. Nisbet and Yasamin Sarraf Miller, "Lessons for Arab Public Diplomacy" (paper presented at Survey Research Institute, Cornell University, Cairo Egypt, February 6, 2007).
5. FAIR (October 2008), Smearcasting-How Islamophobes Spread Fear, Bigotry and Misinformation
6. Fleischman, "Minarets Rise in Germany,"
7. Islamophobia: A Challenge for us all (London: Runnymede Trust, 1997)
8. Jawdat, "Islam Fastest Growing Faith."
9. Jeffrey Fleischman, "Minarets Rise in Germany," *Los Angeles Times*, 17 March 2004.
10. Jeff Chu and Nadia Mustafa, "Her Turn to Pray," *Time*, 28 March 2005
11. Jim Hoagland, "The word in Paris," *The Washington Post*, 21 July 2002.
12. Jonah Blank, "The Muslim Mainstream," *U.S. News and World Report*, 20 July 1998, 22.
13. Kenan Malik, "Is Islamophobia a myth?," *Prospect Magazine*, issue 107-108 (February-March 2005).
14. Kofi Annan, Secretary General, Addressing Headquarters Seminar on Confronting Islamophobia, Stress Importance of Leadership, Two Way Integration, Dialogue, "Confronting Islamophobia: Education for Tolerance and Understanding," *United Nations press release*, December 7, 2004.
15. Kerstin Grimsley, "More Arabs, Muslims Allege Bias on the Job," *The Washington Post*, 12 February 2001.
16. *Los Angeles Times*, April 2, 2008
17. Martin A. Lee, "Not a Prayer," *Harper's Magazine*, June 2004
18. M.A. Muqtedar Khan, "American Muslims Push for Role in Policy Planning," *The Brookings Institution*, *Daily Times*, 25 December 2004,
19. *Second OIC Observatory Report on Islamophobia*, May 2008 to April 2009, issued at the 36th Session of the council of Foreign Ministers, Damascus, Syria Arab Republic, May 23-25, 2009
20. (the 3rd Extraordinary Islamic Summit in Makkah in 2005)
21. (the 35th Council of Foreign Ministers (ICFM))
22. Tom Carter, "Tolerance Tested in Holland," *Washington Times*, 20 December 2004.
23. Wilkinson, "Promise" of Mosque."

สัมภาษณ์

สัมภาษณ์นายอับดุลลอฮ์ มานาฟีผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมและสังคม ณ สำนักงานเลขาธิการ โอไอซีประจำกรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบียวันที่ 31 พฤษภาคม 2009.

1. Abdal-Hakim Murad, "Muslims and the European Right," *The American Muslim*, September/October 2000, <<http://www.theamericanmuslim.org>>.
2. "Anti-Muslim Bias Spreads in EU," *BBC News*, 7 March 2005, <<http://www.bbc.co.uk>>.
3. "A Year after Iraq War," The Pew Research Center, 16 March 2004, <<http://www.people-press.org>>.
4. Al-Amin Andalusi, "Spanish Muslims Renew Anti-Terror Stand," *Islam Online*, 9 March 2005, <http://www.islamonline.net>.
5. Cf. Claire George, Anti-Faith Prejudice at Christmas, in: http://english.ohmynews.com/articleview/article_view.asp?no=384471&rel_no=1 retrieved on December 23, 2008.
6. Christopher Caldwell, "Allah Mode: France's Islam Problem," *The Weekly Standard* 7, no. 42, (15 July 2002), <<http://www.weeklystandard.com>>.
7. Dan Bilefsky, "In Netherlands, Some Muslims Work to Convince Voters Islam Is Tolerant," *The Wall Street Journal*, 23 May 2002.
8. "Denmark Rejects Headscarf Plea," *BBC News Europe*, 21 January 2005, <<http://www.news.bbc.co.uk>>.
9. Dominic Casciani, "Islamophobia Pervades UK-Report," *Community Affairs*, *BBC News*, 2 June 2004, <<http://www.news.bbc.co.uk>>.
10. Dominic Casciani, "Rise in Muslim Discrimination," *Community Affairs*, *BBC News*, 16 December 2004, <<http://www.bbc.co.uk>>.
11. "France Pledges Protection for Mosques." *Islam Online*, 9 March 2004, <<http://www.islamonline.net>>.
12. Hadi Yahmid, "Belgium Recognizes Muslim Executive Body," *Islam Online*, 2003, <<http://www.islamonline.net>>.
13. Hanan Dover, "Siege Mentality: Current Australian Muslim Reponse," *Forum on Australia's Islamic Relations (FAIR)*, 2 November 2003, <<http://www.fair.org.au>>.
14. "Healing the Nation: Arab American Response to September 11 Attacks," Arab American Institute, 2001, <http://www.aaiusa.org>
15. Helen Samhan, "Arab Americans," Arab American Institute, 2001, <http://www.aaiusa.org>
16. "Intolerance and Discrimination against Muslims in the EU: Development since September 11," International Helsinki Federation for Human Rights, March 2005, <<http://www.ihf-hr.org>>.
17. Jan Jun, "U.K.: Report Says Britain's Muslims Most Underprivileged Religious Group," *Muslim Public Affairs Committee U.K.*, 25 October 2004, <<http://www.forum.mpacuk.org>>.
18. Jane Lampman, "Muslim in America," *Christian Science Monitor*, 10 January 2002, <<http://www.brookings.edu>>.
19. "Majority of Europeans Unhappy with Muslim," *Euro-Islam.Info*, World Affairs Board, December 2004, <<http://www.worldaffairsboard.com>>.

23. Mike Barber, "Muslims in the U.S. Military Are as Loyal as Any, Chaplain Says," *Seattle Post-Intelligencer*, 20 October 2001.
24. "Muslim Communities in Eastern Europe and Baltic Countries," *Islam Online*, February 2005, <<http://www.islamonline.net>>.
25. Mustafa Abdel-Halim, "Denmark Imposes Restrictions on Imams," *Islam Online*, 18 February 2004, <<http://www.islamonline.net>>.
26. "News from Italy: Immigrazione Pera," *Euro-Islam.info.*, 29 December 2004, <http://64.207.171.242/pages/news_italy.html>.
27. Peter Ford, "What Place for God in Europe?" *Christian Science Monitor*, 22 February 2005, <<http://www.people-press.org>>.
28. Ray Hanania, "Failure to Understand Arab-Muslim Issues Exposes Nation to Attacks," 11 March 2005, <http://www.hananiacreators.blogspot.com>
29. Ray Furlong, "Germans Argue over Integration," *BBC News*, 30 November 2004 <<http://www.bbc.co.uk>>.
30. Robert Spencer, "Death Knell of the West," *FrontPageMagazine.com*, 22 December 2004, <<http://www.frontpagemag.com>>.
31. Ross Douthat, "A Muslim Europe?" *The Atlantic Monthly*, January/February 2005
32. Shada Islam, "The Plot Thickens: Testing European Tolerance," *Yale Global Online*, 17 November 2004, <<http://www.yaleglobal.yale.edu>>.
33. "Situation of Muslims in Denmark : A Major Part of LWF Inter-religious Study on Conflict," *Lutheran World Federation*, 11 December 2003, <<http://www.lutheranworld.org>>.
34. "Study Shows What Germans Think about Islam," *Deutsche Welle (Broadcaster)*, 27 July 2003, <<http://www.dw-world.de>>.
35. "When the Voiceless Speak," *Al-Ahram Weekly*, 1-7 April 2005, <<http://www.ahram.org.eg>>.
36. <http://www.cair-net.org>
37. <http://www.christianpost.com/Intl/Overseas/2009/04/controversial-muhammad-cartoon-goes-on-sale-in-denmark-11/> retrieved on 13, 04, 2009
38. <http://geneva.usmission.gov/Press2008/July/0715DefamationReligions.html>
39. <http://humanrightsfirst.org/discrimination/Reports.aspx?s=attacks>
40. <http://islamineurope.blogspot.com/2009/01/odense-hospital-workers-want-headscarf.html>
41. http://www.novinite.com/view_news.php?id=100169
42. <http://www.whitehouse.gov/infocus/nationalsecurity/index.html>
43. <http://www.whitehouse.gov/news/release/2006/09/20060911-3.html>.
44. [http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/02/counter_terrorism/counter_terrorism](http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/02/counter_terrorism/counter_terrorism_strategy.pdf)
45. [_strategy.pdf](#).
46. <http://usa.mediamonitors.net/content/view/full/55077>

บทที่ 5

กระบวนการตัดสินใจของ OIC ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในแนวทางปฏิบัติเรื่องลัทธิการก่อการร้าย

5.1 ความเป็นมา

ลัทธิก่อการร้ายเป็นการใช้ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อเป้าหมาย จุดประสงค์เพื่อสร้างความหวาดกลัว ความตื่นตระหนก หรือความตกใจภายในจิตใจของประชาชน ลักษณะดังกล่าวเป็นการแบ่งแยกลัทธิก่อการร้ายออกจากการฆาตกรรมหรือสังหาร ลัทธิการก่อการร้ายไม่มุ่งเน้นการสู้รบ ซึ่งแตกต่างจากการทำสงคราม

ความขัดแย้งในรูปแบบต่างๆ มีรากเหง้ามาจากประเด็นชาติพันธุ์ ชนเผ่า การเมือง เศรษฐกิจ ชนชั้นศาสนา หรือโลกวิถิ (secular) ซึ่งใช้ลัทธิก่อการร้ายมาเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของผู้ก่อการร้าย คือสร้างความแค้นและการข่มขู่ที่รุนแรง รวมทั้งมีอิทธิพลต่อผู้รับฟังเกี่ยวกับที่มา

ปัจจุบันลัทธิก่อการร้ายที่อ้างอิงศาสนาปรากฏให้เห็นในทุกศาสนาและแสดงออกในกิจกรรมของชาว คริสเตียน ฮินดู ชาวยิว พุทธที่นับถือหลักดั้งเดิมของศาสนา กลุ่มไซออนนิสต์ และกลุ่มอัล-กออิดะฮ์ ผู้ก่อการร้ายกลุ่มนี้ส่วนใหญ่สนับสนุนการผสมผสานของศาสนาและประเด็นทางโลก (material objective) เช่น การเรียกร้องอำนาจทางการเมือง การกำหนดกฎหมายทางศาสนา หรือการเรียกร้องดินแดน/ที่ดิน ผู้ก่อการร้ายใช้คัมภีร์ทางศาสนา หลักคำสอน หรือถ้อยคำ เพื่ออ้างเหตุผลสนับสนุนข้อเรียกร้องของตน ซึ่งบ่อยครั้งเป็นประเด็นเรื่องดินแดน

องค์การการประชุมอิสลาม หรือ OIC จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 1969 ด้วยความเพียรพยายามของกษัตริย์ฟัยซอลแห่งราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย OIC เป็นองค์กรที่ประกอบด้วยรัฐบาลมุสลิมจำนวน 57 ประเทศ ซึ่งมีการพูดคุยถึงประเด็นความเกี่ยวพันของมุสลิมต่อปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายตั้งแต่แรกเริ่ม และเน้นหนักมากขึ้นหลังเหตุการณ์โศกนาฏกรรม 9/11 ความสัมพันธ์ของมุสลิมกับลัทธิการก่อการร้ายเปิดเผยให้เห็นประเด็นต่างๆ ของมุสลิมที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น ในตะวันออกกลาง ยุโรป แอฟริกา เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อ OIC มีมติผ่านเครื่องมือ 2 ประการที่เกี่ยวข้องกับลัทธิก่อการร้าย คือ 1) อนุสัญญา OIC เรื่อง การต่อสู้กับลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ มีมติรับรองในการประชุมรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอิสลาม ครั้งที่ 26 ที่กรุงโอกาคูกู (Ouagadougou) ประเทศบูกินาฟาโซ เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 1999 และ 2) ปฏิญญากรุงกัวดาลัมเปอรฺ์เรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ มีมติรับรองในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC วาระพิเศษ เรื่อง ลัทธิก่อการร้ายระหว่างวันที่ 1-3 เมษายน ปี 2002

เอกสารจากการประชุมทั้งสองครั้ง ประณามลัทธิก่อการร้ายและสร้างพันธกิจร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ ที่น่าสนใจ OIC ไม่ได้ให้คำจำกัดความลัทธิก่อการร้าย แต่ปล่อยให้เป็นที่ของ UN ในการให้คำจำกัดความ

เหตุผลของ OIC ที่ไม่ระบุคำจำกัดความลัทธิก่อการร้ายวางอยู่บนแนวคิดที่ต่างกันของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ OIC บางประเทศ ตัวอย่างเช่น อิหร่าน ที่กล่าวว่าระเบิดพลีชีพของชาวปาเลสไตน์ที่ต่อสู้เพื่อต่อต้านการยึดครองดินแดน (โดยอิสราเอล) ไม่ควรถูกพิจารณาว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ในขณะที่นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย นายมห์มุด มุฮัมมัด จัดให้ระเบิดพลีชีพชาวปาเลสไตน์ และกลุ่มบุคคลที่กระทำการโจมตี เมื่อ 9/11 ว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ในขณะที่มีการประณามลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ทั้งระดับปัจเจกบุคคลและระดับรัฐมาโดยตลอด รวมทั้งปฏิเสธการเชื่อมโยงระหว่างศาสนาอิสลามและผู้ก่อการร้ายชาวมุสลิม การอธิบายลัทธิการก่อการร้ายในปฏิญญากรุงกัวดาลัมเปอรฺ์ ได้ยกเว้นการเคลื่อนไหวของประชาชน การต่อสู้ด้วยอาวุธ การต่อต้านการยึดครอง การบุกรุกของต่างชาติ ลัทธิล่าอาณานิคมที่มีเป้าหมาย เพื่อเสรีภาพและการตัดสินใจด้วยตนเองที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งปรากฏแถลงการณ์ว่า “พวกเราจะทำงานบนพื้นฐานการยอมรับที่เป็นสากลต่อความหมายของลัทธิก่อการร้าย และการกระทำของผู้ก่อการร้าย ซึ่งมีความแตกต่างจากการต่อสู้ที่ชอบด้วยกฎหมายและการขจัดขึ้นของประชาชน ภายใต้ลัทธิล่าอาณานิคมหรือการครอบงำของคนต่างชาติ และการยึดครองของต่างชาติ ต่อเสรีภาพแห่งชาติ และการตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อความร่วมมือในร่างอนุสัญญา (Comprehensive Convention) เรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ³³⁵

³³⁵ <http://domino.un.org/unispal.nsf/fd807e46661e3689852570d00069e918/55625226ccc4c7fa85256ba40049e3cf!OpenDocument> accessed 11 September 2008

OIC ร้องขอให้ UN จัดการประชุมเพื่อแสวงหาคำจำกัดความอันเป็นที่ยอมรับทั่วโลก อย่างไรก็ตาม มีช่องว่างระหว่างคณะทำงานเรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่าง OIC และ UN เกี่ยวกับคำจำกัดความ ส่งผลให้ UN ยังไม่สามารถหาคำจำกัดความลัทธิก่อการร้ายได้

การตอบสนองของ OIC ต่อลัทธิก่อการร้ายสามารถประเมินได้จากความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ทางการเมือง 2 ลักษณะ ที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม ได้แก่ ประการแรก นักศาสน-ชาตินิยม (the religio-nationalists) เช่น กลุ่มฮามาส อิซบูลเลาะห์ และกลุ่มเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดนชาตินิยมอื่นๆ เช่น กลุ่มคนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย แคมมิร และตอนใต้ของฟิลิปปินส์ ประการที่สอง กลุ่มเคร่งครัดหลักคำสอนดั้งเดิมของศาสนา (fundamentalist) เช่น กลุ่มอัล-กออิดะฮ์ ญอลิบาน และกลุ่มต่อสู้ทางศาสนาในปากีสถาน และเอเชียกลาง เป็นต้น เหล่านี้คือประเด็นที่ใช้ในการค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับการวิจัย

OIC และปัญหาการให้คำจำกัดความลัทธิการก่อการร้าย

มีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันภายใน OIC เกี่ยวกับคำจำกัดความลัทธิก่อการร้าย ขณะที่องค์การปฏิเสธความเชื่อมโยงระหว่างศาสนาอิสลามกับลัทธิก่อการร้าย OIC ยกเว้นกลุ่มเคลื่อนไหวของประชาชน และการต่อสู้ด้วยอาวุธ การต่อต้านการยึดครองของต่างชาติ การรุกราน ลัทธิล่าอาณานิคมและลัทธิอ้างความเป็นเจ้า ที่มีเป้าประสงค์เพื่อเสรีภาพและการตัดสินใจด้วยตนเอง ว่ามีความเกี่ยวข้องกับลัทธิการก่อการร้ายและผู้ก่อการร้าย กล่าวอีกนัยหนึ่ง OIC ยอมรับสถานะ “ผู้ต่อสู้เพื่อเสรีภาพคนหนึ่ง คือ ผู้ก่อการร้ายสำหรับคนอื่น”

ระเบียบการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีวิจัยจากหลักการศาสนาและรัฐศาสตร์ เพื่อเข้าถึงการศึกษาสถานะของ OIC ที่มีต่อลัทธิการก่อการร้าย งานวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบองค์รวม รวมทั้งการนำเอกสารที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์ภาคสนามในการเตรียมหัวข้อวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประการแรก นักวิจัยหวังว่าการอภิปรายของงานวิจัยจะสนับสนุนความเข้าใจสถานการณ์ความลำบากของมุสลิมที่มีต่อคำจำกัดความลัทธิก่อการร้าย เหตุผล คือ ความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์และอิสราเอลที่ยังหาทางแก้ไขไม่ได้ ทำให้เป็นสาเหตุหลักความขัดข้องใจของมุสลิมในระดับระหว่างประเทศ

ประการที่สอง งานวิจัยมุ่งเน้นให้เห็นว่า OIC มีทรศนะต่อสถานการณ์มุสลิมส่วนน้อย อย่างเช่นกรณี 3 จังหวัดชายแดนใต้ของไทยอย่างไร รวมถึงการอาศัยความรุนแรงและลัทธิการก่อการร้ายในกรณีดังกล่าว

5.2 ความหมายของญิฮาดกิตาล (Qital) และลัทธิการก่อการร้าย

การกำเนิดของลัทธิการก่อการร้ายร่วมสมัยทั่วโลก ไม่เป็นเพียงปรากฏการณ์ของมุสลิม แต่สามารถพบเจอได้ในศาสนาธรรมสมัยทุกศาสนา มาร์ก เจอร์กเนสเมเยอร์ (Mark Juerugnesmeyer) อธิบายปรากฏการณ์นี้ไว้ในหนังสือ 2 เล่ม ได้แก่ *การก่อการร้ายในนามของพระเจ้า (Terror in the name of God)* และ *การลุกฮือระดับโลก (Global Rebellion)* เจสสิกกา สเติร์น (Jessica Stern) กล่าวถึงปรากฏการณ์ในกรณีของปากีสถานและอะห์มัด รอชิด (Ahmad Rashid) ในกรณีของอัฟกานิสถาน ปากีสถาน และเอเชียมกลาง

ความรู้โรจน์ของการวิวาทะดังกล่าว กลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวิเคราะห์แยกแยะว่ากูรอานได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ญิฮาด” คือ การต่อสู้ ซึ่งเริ่มมีการนำไปปรับใช้อย่างผิดๆ เป็นจำนวนมาก การต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้งในโลกมุสลิม และประเด็นมุสลิมที่เป็นสาเหตุความขัดแย้งในโลกที่ไม่ใช่มุสลิม โดยนักต่อสู้ที่เป็นมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม ความขัดแย้งและการต่อสู้เหล่านี้ไม่ใช่ญิฮาด ซึ่งโดยพื้นฐานหมายถึงการต่อสู้ด้วยตัวเองต่ออำนาจหรือกำลังที่จะผลักดันบุคคลหนึ่งใดให้ห่างไกลจากความศรัทธาหรือไม่ศรัทธาในพระเจ้า หากแต่มันเป็นเรื่องของกิตาล ซึ่งหมายถึงการต่อสู้ การรบ การปะทะ คัมภีร์อัล-กูรอาน ได้สร้างความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างญิฮาดและกิตาล ญิฮาดหมายถึง การต่อสู้เพื่อสิ่งที่ดีขึ้นต่อตนเองและชุมชน โดยส่งเสริมเรื่องของมะอ์รูฟ (maruf-ความดี) และกำจัดมุนกัร (munkar- ความชั่ว)

กูรอานใช้คำแตกต่างกันเพื่ออธิบายความคิดในเรื่องการต่อสู้และสงคราม กูรอานใช้คำว่าญิฮาด ในการอ้างถึงปรากฏการณ์ปกติของมนุษย์ในการต่อสู้กับความรู้สึภายในหรือการต่อสู้ที่มีอยู่อย่างสม่ำเสมอภายในบุคลิกภาพของมนุษย์ ในการต่อสู้กับความรู้สึภายใน ตัวของมนุษย์ต้องเผชิญกับการท้าทายที่เป็นข้อเลือกอยู่เสมอ เช่นการเลือกระหว่างสิ่งที่ไปในทางบวกและความดี กับข้อเลือกที่เป็นความชั่วและความชั่วร้าย การที่มนุษย์เข้าไปข้องเกี่ยวกับการต่อสู้นี้เรียกกันว่าญิฮาดหรือการต่อสู้

นักปรัชญาสมัยใหม่ ชาวอิหร่าน อะลี ชะรีอะติกล่าวถึงการญิฮาดอย่างต่อเนื่องของตัวบุคคลว่า เป็นการต่อสู้ที่เป็นความตึงเครียดระหว่างสองพื้นฐานที่มีอยู่ในมนุษย์ นั่นคือรูก์ ซึ่งเป็นลมหายใจจากพระเจ้าเป็น

เจ้า ซึ่งพระผู้เป็นเจ้าปล่อยลงไปในเรื่องร่างของอาดัม เมื่อมันยังคงเป็นแค่ซัลซัล คือดินเหนียวหรือโคลน³³⁶ ดังนั้นจึงมอบมิติด้านจิตวิญญาณและโคลนมาเป็นพื้นฐาน ซึ่งประกอบขึ้นเป็นสสารแห่งร่างกายหรือเนื้อหาทางวัตถุของมนุษย์³³⁷ นัยยะของการผสมผสานระหว่างรุห์ คือลมหายใจของพระผู้เป็นเจ้าและซัลซัล ก็คือการแสดงให้เห็นการเริ่มต้นของญิฮาด หรือการต่อสู้ ความยากลำบาก การดิ้นรนภายในมนุษย์หรือตัวบุคคลของมนุษย์ซึ่งรุห์ อันเป็นพื้นฐานลมหายใจของพระผู้เป็นเจ้าที่มีอยู่ในตัวเขาทำให้เขายกตัวเองสู่สิ่งที่ดีกว่า สูงกว่า สูงส่ง ดึงงาม เป็นไปในทางบวกและสิ่งที่ดีกว่าในชีวิตมนุษย์ในขณะที่ซัลซัล คือดินเหนียว โคลนหรือฝุ่นซึ่งเป็นส่วนประกอบแห่งตัวตนและร่างกายซึ่งขับเคลื่อนตัวเขาไปสู่ความเลว ความตกต่ำทางศีลธรรม ความชั่ว และมีจุดจบในทางลบเป็นจุดมุ่งหมายในชีวิต นี่คือญิฮาด อันเป็นการต่อสู้ภายในตัวตน การเป็นมนุษย์หมายถึงการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการลากเส้น ไปสู่ขั้นของจิตวิญญาณในทางกลับกัน การทำญิฮาด ซึ่งแสดงให้เห็นข้างต้น จึงหมายถึงการต่อสู้ ดิ้นรนหรือความตรากตรำ กุรอานใช้คำอย่างเช่น กิตอัล (qital) และหาร์บ (harb) เมื่อกล่าวถึงสงคราม

ยิ่งไปกว่านั้น คำว่าญิฮาดได้พัฒนาไปสู่ความหมายที่แตกต่างกันในประวัติศาสตร์อิสลาม เมื่ออิสลามกลายมาเป็นอำนาจในรูปแบบของอาณาจักรมุสลิมในสมัยกลาง และสมัยอาณานิคมและในฐานะรัฐชาติมุสลิมในสมัยก่อนอาณานิคม คำว่าญิฮาด จึงกลายมาเป็นคำที่ถูกนำมาใช้เพื่อหมายถึงสงครามที่เป็นการขานรับต่อครูเสดของตะวันตก ซึ่งต่อต้านโลกมุสลิมและสงครามอื่นๆ นักศาสนวิทยา (อูลามาอ์) และนักกฎหมาย (ฟะเกะฮา) ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในระบบของรัฐมุสลิมได้เริ่มต้นที่จะให้สถานะแห่งคำสอนของความคิดในเรื่องญิฮาดว่าหมายถึงสงครามและความรุนแรง ในขณะที่กุรอานอนุญาตคำว่ากิตอัล คือการต่อสู้และป้องกันก็ต่อเมื่อเป็นกรณีของการรุกรานและไม่ได้เรียกมันว่าญิฮาด³³⁸

³³⁶ พระองค์ทรงบันดาล มนุษย์มาจากดินแข็งประดุจดังดินเผา (กุรอาน 55 : 14) และขอยืนยัน แท้จริงเราได้คลบบันดาลมนุษย์มาจากดินแห่งสนธิ (ซึ่งเดิมมา) จากดินคำที่เปลี่ยนสภาพ (กุรอาน 15 : 26) ขอยืนยันแท้จริง เราได้บันดาลมนุษย์มาจากธาตุเดิมที่มาจากดิน (กุรอาน 23 : 12) ทรงประทานความงดงามแก่ทุกๆ สิ่งที่พระองค์ทรงบันดาลไว้ และทรงเริ่มบันดาลมนุษย์มาจากดิน (กุรอาน 32: 7) เมื่อครั้งองค์อภิบาลของเจ้าได้ดำรัสแก่ลาอิกะฮ์ (อสุปวิญาณ) ว่า “แท้จริงข้าจะบันดาลมนุษย์ผู้หนึ่งมาจากดิน” (กุรอาน 38 : 71)

³³⁷ ต่อเมื่อข้าได้บันดาลเขาครบสมบูรณ์และข้าได้เป่าลงไปในตัวเขาจากชีวิต (จากการสร้าง) ของข้าพวกเจ้าทั้งหมดก็จงก้มลง คารวะแก่เขาเถิด” (กุรอาน 38:72) ดู Ali Shariati, *On the Sociology Islam* , (Oneonta, NY: Mizan Press, 1979) pp.90-92.

³³⁸ Roy Parviz Mottahedeh and Ridwan al-Sayyid, “The Idea of the *Jihad* in Islam before the Crusades” in Angeliki E. Laiou and Roy Parviz Mottahedeh, (eds.) *The Crusades from the Perspective of Byzantium and the Muslim World* (Washington D.C.: Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 2001) pp. 23-30.

และเจ้าทั้งหลายจงต่อสู้ในทางของพระผู้เป็นเจ้ากับบรรดาผู้ที่ทำการรบกับพวกเจ้า แต่พวกเจ้าทั้งหลายจงอย่าละเมิด แท้จริงพระผู้เป็นเจ้าไม่รักบรรดาผู้ละเมิด (กุรอาน 2: 190)

ในส่วนของฟิคว์ นักกฎหมายมุสลิม ผู้มีอำนาจหน้าที่ประกาศว่าญิฮาด วางอยู่ในเรื่องอำนาจหน้าที่ทางการเมือง อย่างเช่นกาหลิบหรือรัฐเท่านั้น และสามารถประกาศใช้ได้เฉพาะรัฐหรือบรรดาผู้มีอำนาจเท่านั้น ในอีกทางหนึ่งการโจมตีอย่างสยของขั้ว ซึ่งได้รับการวางแผนและถูกนำมาใช้โดยคนเพียงไม่กี่คนนั้นมิได้เป็นตัวแทนใดๆ ของรัฐ หรือสถาบันของรัฐ ดังนั้นการโจมตีของพวกเขา จึงไม่อาจถือว่าเป็นความชอบธรรมโดยศาสนาอิสลามหรือกฎหมายชะรีอะฮ์ (Shariah) ใดๆ ได้ การกระทำความผิดจึงไม่มีผลอะไร นอกไปจากการฆาตกรรมประชาชนผู้บริสุทธิ์เท่านั้น เช่นเดียวกันตามกฎหมายอิสลามในการญิฮาด ไม่อาจโจมตีผู้ที่มิได้ทำการต่อสู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นสตรีเด็กและคนชรา และไม่สามารถทำลายทรัพย์สินของพลเรือนได้ ยกเว้นว่าทรัพย์สินนั้นถูกใช้ไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางการทหารหรือเพื่อประโยชน์ของการต่อสู้

อัสหม์ ออะลี เอ็นจินีเยร์ ให้ข้อสังเกตว่า คำว่า “ญิฮาด” ปรากฏในกุรอาน 41 ครั้ง โดยไม่มีแม้แต่โองการเดียวที่จะใช้ในความหมายของสงคราม คำนิยามที่เป็นพื้นฐานที่สุด 4 ประการในกุรอานคือ ความยุติธรรม (อัดล) กุศลจิต (อิหซาน) ความเมตตา (เราะฮ์มะฮ์) และวิทย์ปัญญา (ฮิกมะฮ์) ดังนั้นกุรอานจึงเป็นที่รวมของคำนิยามเหล่านี้ และเหนืออื่นใดมันเป็นหน้าที่ของชาวมุสลิมที่จะต้องปฏิบัติตาม”³³⁹

“แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธาและบรรดาผู้ที่อพยพและได้เสียสละต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ์นั้น ชนเหล่านี้แหละที่หวังในความเมตตาของอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ”

อัลบะเกาะเราะฮ์ (2 : 218)

“ผู้ศรัทธาทั้งหลาย พึงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด และจงแสวงหาสิ่งที่ไปสู่พระองค์ และจงต่อสู้และเสียสละในทางอัลลอฮ์เถิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ”

อัลมาอิดะฮ์ (5 : 35)

คัมกีร์ กุรอาน ใช้คำว่า กิดาล หมายถึง การต่อสู้ หรือสงคราม ซึ่งแสดงไว้ในบทของอัล-กุรอาน ดังนี้

³³⁹ Asghar Ali Engineer, “Making a mockery of Jihad” available at: http://atimes.com/atimes/South_Asia/JJ10Df01.html accessed 27 November 2010

และจงประหัตประหารพวกเขา ณ ที่ใดก็ตามที่พวกเขาพบพวกเขา และจงขับไล่พวกเขาออกจากที่
ที่พวกเขาเคยขับไล่พวกเขาออก และการก่อความวุ่นวายนั้น ร้ายแรงยิ่งกว่าการประหัตประหารเสียอีก
และจงอย่าสู้รบกับพวกเขา ณ มัสยิดสะรอหม จนกว่าพวกเขาจะทำร้ายพวกเขาในที่นั้น หากพวกเขาทำร้าย
พวกเขาแล้วก็จะประหัตประหารพวกเขาเสีย เช่นนั้นแหละคือการตอบแทนแก่ผู้ปฏิเสธศรัทธา”

อัล-กุรอาน (2 : 191)

และพวกเขาก็ต่อสู้ในทางของอัลลอฮ์ต่อบรรดาผู้ที่ทำร้ายพวกเขา และจงอย่ารุกราน แท้จริง
อัลลอฮ์ไม่ทรงชอบบรรดาผู้รุกราน

อัลบะเกาะเราะฮ์ (2 : 190)

ในที่อื่นๆ ในกุรอานซึ่งสงครามได้ถูกกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจนในฐานะ *กิตาล* หรือ *หฺรบ* ในองค์การ
ต่อไปนี้ 4:49 ; 5:33 ; 8:57

เป็นที่น่าประหลาดใจว่า กระทั่งนักวิชาการที่ชำนาญในการอ่านทั้งมุสลิมและไม่ใช่มุสลิมไม่
ตระหนักถึงความแตกต่างในคัมภีร์กุรอานเกี่ยวกับการใช้คำว่า *ญิฮาด* - การต่อสู้ คัณร และ *กิตาล* - การต่อสู้/
สงคราม คัมภีร์กุรอานไม่ได้ใช้คำว่า *ญิฮาด* ทั้งในความหมายด้านความรุนแรงและสงคราม การใช้ประโยชน์
ในทางที่ผิดนี้เริ่มตั้งแต่ตั้งรัฐอิสลาม และต่อมาโดยนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์มุสลิมในยุค
แรกเริ่มสมัยท่านนบี ผู้ที่อยู่ในยุคหลังจากท่านนบี และราชวงศ์ทางการเมืองต่างๆ แม้กระทั่งสงคราม
ระหว่างราชวงศ์ และสงครามแย่งชิงดินแดนร่วมสมัย เป็นที่มาของการอธิบายคำว่า *ญิฮาด* และเมื่อไม่นานมานี้
นี้ การยึดครองอัฟกานิสถานของอดีตสหภาพโซเวียต เมื่อปี 1979 และต่อมาภายหลังการถือกำเนิดของ
กลุ่มกฏอิลานในอัฟกานิสถาน และปัจจุบันในปากีสถาน สงครามสหรัฐอเมริกาในอิรัก กลุ่มก่อความไม่
สงบแบ่งแยกดินแดนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ และทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ คำว่า *ญิฮาด* ได้ถูกนำมา
ประยุกต์ใช้ในความขัดแย้งทั้งหมดที่กล่าวถึง

ศาสนานบนพื้นฐานชาติพันธุ์และลัทธินิยมศาสนา

ความสำเร็จของการปฏิวัติอิสลามในอิหร่านในปี 1979 และการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลินในปี
1989 เป็นจุดปรากฏของสถานการณ์ในโลกใหม่ มาแทนที่โลก 2 ค่ายในยุคสงครามเย็น “สถานการณ์” ได้ถูก
อธิบายลักษณะไม่เพียงเฉพาะการเกิดขึ้นของอำนาจเศรษฐกิจในโลกใหม่ การล่มสลายของจักรวรรดิเก่า
และการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ที่เสื่อมถอย แต่รวมถึงการฟื้นคืนของอัตลักษณ์ ความคิดเห็นที่คับ

แบบบนพื้นฐานของความจงรักภักดีในชาติพันธุ์และศาสนา³⁴⁰ นี่คือการชัดเจนในเรื่องศาสนาชาติพันธุ์ (ethno religious) กลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อการแบ่งแยก เช่น ในความขัดแย้งระหว่างบอสเนีย-เซอร์เบีย และกลุ่มก่อความไม่สงบในทางใต้ของฟิลิปปินส์ และ 3 จังหวัดชายแดนใต้ของไทย กลุ่มเคลื่อนไหวศาสนาชาตินิยมอย่างกองกำลังไออาร์เอ (IRA) ทางตอนเหนือของไอร์แลนด์ กลุ่มฮามาส (Hamas) ในปาเลสไตน์ กลุ่ม hizbullah (Hizbullah) หรือ hizb al-tahrir ในเลบานอน ศาสนาชาตินิยมชาวพุทธในศรีลังกา กลุ่มญามิอะฮ์อิสลามียะฮ์ในอินโดนีเซีย และเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ พรรคภารัตียะชะนะตะ (BJP) หรือกลุ่มฮินดูตวา (Hindutva) ในอินเดีย และลัทธินิโอสอนนิสต์ในอิสราเอล ตัวอย่างเช่นกลุ่มกัช (Kach) กุช อีมูนิม (Gush Emunim) , และชาส ยิสราเอล เบอเตอิनु (Shas Yisrael Beiteinu) ข้างบนได้กล่าวถึง 2 ศาสนา ที่มีสาเหตุการเคลื่อนไหวบนวาระทางการเมืองที่แตกต่างกัน – กลุ่มเคลื่อนไหวเกี่ยวกับศาสนาชาติพันธุ์ ค้นหารูปแบบเขตการปกครองตนเอง หรือการมีรัฐอิสลามโดยผ่านแนวคิดแบ่งแยกดินแดน ขณะที่กลุ่มชาตินิยมศาสนา ค้นหาใหม่บนพื้นฐานของการนำแนวคิดศาสนาามาแทนที่แนวคิดทางการเมืองแบบโลกวิสัย ระบอบประชาธิปไตย ระบอบสังคมนิยม หรือระบอบอำนาจนิยม โดยแต่ละรูปแบบวางอยู่บนการแปลความหมายทางการเมืองของศาสนา

กลุ่มสุดโต่งมุสลิมเล็งเป้าหมายระบอบอำนาจในโลกมุสลิม ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยชาติตะวันตก ความต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในโลกมุสลิม ไม่แตกต่างจากนักประชาธิปไตยมุสลิม แต่แตกต่างจากกลุ่มสุดโต่งที่ใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมาย ขณะที่นักประชาธิปไตยมุสลิมเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงผ่านเครื่องมือทางการเมืองมากกว่า

OIC พิจารณาแบ่งแยกระหว่างกลุ่มเคลื่อนไหวชาตินิยมมุสลิมอย่างเช่นกรณีของปาเลสไตน์ แม้ว่า จะใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือ และกลุ่มมุสลิมสุดโต่งอย่างกลุ่ม อัล-กออิดะฮ์, ญอลิบาน และญามิอะฮ์ อิสลามียะฮ์ ซึ่งอาศัยลัทธิการก่อการร้ายและต่อต้านชนชั้นนำของรัฐที่ปกครองประเทศมุสลิม การคัดค้านของ OIC ต่อการเห็นพ้องกับการให้คำจำกัดความลัทธิก่อการร้ายของประเทศตะวันตก อยู่บนข้อเท็จจริงที่ว่าในการจำกัดความหมายได้จัดประเภทกลุ่มเคลื่อนไหวชาตินิยมมุสลิมไว้กับกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรง ซึ่งในความเป็นจริงกลุ่มหัวรุนแรงต่อต้านรัฐ ขณะที่กลุ่มเคลื่อนไหวชาตินิยมต้องการเสรีภาพในการตัดสินใจด้วยตนเอง ทั้งสองกลุ่มใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุเป้าหมาย ความแตกต่างระหว่างทั้งสองกลุ่มอยู่ที่ประเด็นทางการเมือง กลุ่มมุสลิมสุดโต่งค้นหาการสร้างรัฐอิสลามการเมือง (Political Islam) ขณะที่กลุ่มชาตินิยมแสวงหาชาตินิยมที่มีศาสนาอิสลามเป็นอัตลักษณ์และไม่มีพื้นฐานของอุดมการณ์เกี่ยวข้องกับรัฐ

³⁴⁰ Mark Juergensmeyer, Global Rebellion(Berkeley: University of California Press, 2008) p. 2

เป้าหมายของชาตินิยมมุสลิมปรากฏให้เห็นจากกรณีปาเลสไตน์ บอสเนีย แคชเมียร์ ตอนใต้ของฟิลิปปินส์ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

สภาวะอันยากลำบากเกี่ยวกับทัศนคติของ OIC ต่อลัทธิการก่อการร้ายนั้นอยู่ที่ว่า OIC เป็นองค์การที่ประกอบด้วยรัฐมุสลิมและเป็นตัวแทนของรัฐชาตินิยมมุสลิม OIC ไม่ต้องการให้ระบุกลุ่มชาตินิยมว่าเป็นกลุ่มสุดโต่ง ขณะเดียวกันก็หวาดกลัวต่อความโกรธเคืองของกลุ่มสุดโต่ง ที่สงสัยถึงรากฐานดั้งเดิมของ OIC ต่อแนวความคิดที่จะไม่เผยแพร่ลัทธินิยมอิสลามแต่เป็นชาตินิยมมุสลิม ขณะที่มุสลิมส่วนใหญ่ในระดับรากหญ้าปฏิเสธหรือไม่ยอมรับทั้ง 2 กลุ่ม สำหรับผู้นำประเทศที่หันมาเป็นผู้นำเผด็จการทางการเมือง และล้มเหลวในการจัดเตรียมสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิต ขณะที่กลุ่มสุดโต่งแสวงหาการเผยแพร่ความรุนแรง ฉะนั้นจึงทำลายโอกาสในการสร้างสังคมแห่งสันติภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และความมั่นคง ที่สำคัญทั้งสองกลุ่มต่อต้านระบอบประชาธิปไตย ขาดการเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิเสธเสรีภาพ

5.3 นโยบาย OIC ต่อลัทธิการก่อการร้ายกรณีมุสลิมส่วนน้อยและมุสลิมส่วนใหญ่

จนกระทั่งถึงปัจจุบัน OIC ได้ผ่านเครื่องมือสำคัญ 2 ประการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการแสดงความคิดเห็นต่อลัทธิการก่อการร้าย กล่าวคือ 1) การประชุม OIC เรื่องการต่อสู้กับลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ซึ่งลงมติยอมรับในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 26 ที่กรุงโากาตู (Ouagadougou) ประเทศบูกินาฟาโซ เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 1999 2) ปฏิญญากรุงกัวดาลัมเปอร์ เรื่องลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ซึ่งลงมติยอมรับในการประชุมวาระพิเศษเรื่องลัทธิการก่อการร้ายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC ระหว่างวันที่ 1-3 เมษายน ปี 2002

เอกสารทั้งสองส่วน ประณามลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศและมีนัยตามตีร่วมกันของประเทศสมาชิก OIC ในการต่อต้านลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศ

การประชุม OIC เรื่องการต่อสู้กับลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ซึ่งลงมติยอมรับในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 26 ที่กรุงโากาตู ประเทศบูกินาฟาโซ เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 1999 ประกาศว่าลัทธิการก่อการร้ายนั้นเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับหลักคำสอนที่สำคัญของศาสนาอิสลาม ตัวอย่างปรากฏดังนี้

ตามที่หลักการชะรีอะฮ์อิสลาม ซึ่งปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบและลัทธิการก่อการร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำใดๆ บนพื้นฐานของความสุดโต่ง และเรียกร้องการปกป้องสิทธิ

มนุษยชน โดยข้อกำหนดได้ถูกกำหนดให้คู่ขนานกับหลักการและระเบียบของกฎหมายระหว่างประเทศ ตั้งอยู่บนหลักการของความร่วมมือระหว่างประชาชนในการสร้างสันติภาพ;

ด้วยหลักการศาสนา หลักศีลธรรม และความสูงส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อกำหนดของ ชะรีอะฮ์ อิสลาม และมรดกมนุษยชาติของอุมมะฮ์มุสลิม³⁴¹

การประชุมให้คำจำกัดความลัทธิการก่อการร้ายและอาชญากรรมของผู้ก่อการร้ายในมาตรา 1 (2,3) ของข้อตกลงดังนี้:

2. “ลัทธิการก่อการร้าย” หมายถึง การกระทำใดๆ ที่แสดงถึงความรุนแรงและการขู่คุกคามจากสิ่งนั้น อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจหรือความสนใจต่อการกระทำผิดเพื่อให้บรรลุแผนอาชญากรรมหมู่หรือแผนอาชญากรรมปัจเจกบุคคล ซึ่งมีเป้าหมายทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือขู่คุกคามให้ได้รับบาดเจ็บ หรือทำให้ชีวิต เกียรติยศ เสรีภาพ ความปลอดภัย หรือสิทธิของประชาชนตกอยู่ในอันตราย หรือเปิดเผยสถานะแวดล้อม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ หรือทรัพย์สินส่วนตัวหรือสาธารณะ เพื่อทำอันตรายหรือครอบครอง หรือยึดครอง หรือทำให้ทรัพยากรของชาติหรือการอำนวยความสะดวกระหว่างประเทศอยู่ในอันตราย หรือคุกคามเสถียรภาพ บูรณภาพของดินแดน เอกภาพทางการเมือง หรือความเป็นเอกราชของรัฐ

3. “อาชญากรรมของผู้ก่อการร้าย” หมายถึง การปฏิบัติการทางอาชญากรรม การเริ่มต้นอาชญากรรม และการมีส่วนร่วมทางอาชญากรรมใดๆ ที่ตระหนักถึงเป้าหมายของผู้ก่อการร้าย ทั้งในกรณีของรัฐต่างๆ ที่มีสัญญาต่อกัน หรือต่อต้านประชาชน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ หรือการอำนวยความสะดวกระหว่างประเทศ และที่พักอาศัยในดินแดนที่สามารถกำหนดบทลงโทษได้โดยกฎหมายระหว่างประเทศ³⁴²

³⁴¹ Available at: http://www.oic-oci.org/English/convention/terrorism_convention.htm accessed 28 June 2009

³⁴² Available at: http://www.oic-oci.org/english/convention/terrorism_convention.htm accessed 28 June 2009

ตามมาตรการที่กล่าวถึงข้างต้น ลัทธิการก่อการร้ายมีคำจำกัดความที่กว้างมาก เช่นเดียวกับการกระทำใดที่มุ่งตรงต่อการคุกคามและอันตรายแก่ประชาชน รวมถึงทำให้ชีวิต ศักดิ์ศรี เสรีภาพ และความมั่นคงของประชาชนได้รับอันตรายทั้งในระดับสาธารณะและระดับปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ยังหมายถึงการต่อต้านโดยตรงต่อการคุ้มครองรัฐในเรื่องอำนาจอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน

อนุสัญญาประกาศยืนยันถึงสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองสำหรับประชาชนที่อยู่ภายใต้การยึดครองดินแดน และประกาศการต่อสู้เพื่อต่อต้านการยึดครองของต่างชาติและระบอบแบ่งแยกชนชั้นไม่ถูกระบุว่าเป็นลัทธิการก่อการร้าย นอกจากนี้ คำจำกัดความควรมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการของกฎบัตรและมติของ UN แถลงการณ์ของอนุสัญญาได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากกลุ่มมุสลิมที่ต่อสู้เพื่อเสรีภาพในปาเลสไตน์ แคชเมียร์ ฟิลิปปินส์ และที่อื่นๆ ในเรื่องนี้ตั้งอยู่บนภาวะวิกฤตของอนุสัญญาที่ไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับการประณามการกระทำของผู้ก่อการร้าย ซึ่งเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวมุสลิม อนุสัญญาระบุว่า

ยืนยันสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายของประชาชนที่ต่อสู้เพื่อต่อต้านการครอบงำของชาวต่างชาติ และนักล่าอาณานิคม ระบอบแบ่งแยกชนชั้นด้วยวิธีการทั้งหลาย และการต่อสู้ด้วยอาวุธเพื่อเสรีภาพในดินแดนและรักษาไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง รวมทั้งอิสรภาพที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการของกฎบัตรและมติของ UN³⁴³

ปรากฏการณ์อธิบายประเด็นข้างต้นไว้ในมาตรา 2 ดังนี้

มาตรา 2

- a) การต่อสู้ของประชาชนรวมถึงการต่อสู้โดยใช้อาวุธต่อต้านการครอบงำของต่างชาติ การโจมตีลัทธิล่าอาณานิคม ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสรีภาพและการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ จะไม่ถูกพิจารณาว่าเป็นการก่ออาชญากรรมของผู้ก่อการร้าย
- b) ไม่มีการก่ออาชญากรรมของผู้ก่อการร้ายที่อ้างถึงในมาตราก่อนหน้านี้จะถูกพิจารณาว่าเป็นอาชญากรรมทางการเมือง

343 Ibid

c) ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของอนุสัญญานี้ อาชญากรรมดังต่อไปนี้ไม่ถูกพิจารณาว่าเป็น อาชญากรรมทางการเมือง แม้มีการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

1. การรุกรานเพื่อต่อต้านกษัตริย์และผู้นำรัฐที่มีสัญญาต่อกัน หรือต่อต้านคู่ครองของพวกเขา รวมถึงบรรพบุรุษและผู้สืบสกุล
2. การรุกรานเพื่อต่อต้านมกุฎราชกุมาร หรือรองประธานาธิบดี หรือรองผู้นำรัฐบาลหรือรองนายกรัฐมนตรีในรัฐที่มีสัญญาต่อกัน
3. การรุกรานเพื่อต่อต้านบุคคลที่ใช้สิทธิการคุ้มกันทางการทูต รวมทั้งเอกอัครราชทูตและนักการทูต ในรัฐที่มีสัญญาต่อกัน หรือในประเทศที่ได้รับการแต่งตั้ง
4. ฆาตกรรมหรือการโจรกรรมโดยใช้กำลังต่อต้านปัจเจกบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือเครื่องมือคมนาคมและการสื่อสาร
5. การก่อวินาศกรรม การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ และทรัพย์สินสำหรับการบริการสาธารณะ แม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของ รัฐที่มีสัญญาต่อกันอื่น ๆ ก็ตาม
6. อาชญากรรมต่ออุตสาหกรรม การปล้นสดมภ์ หรือการครอบครองอาวุธและยุทธภัณฑ์ระเบิดหรือวัตถุอื่นๆ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการก่ออาชญากรรม

d) การก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศในทุกรูปแบบ และการค้าสิ่งผิดกฎหมาย เช่นยาเสพติดและการค้ามนุษย์ รวมทั้งการฟอกเงินที่มีจุดมุ่งหมายสนับสนุนทางการเงินต่อเป้าหมายของผู้ก่อการร้าย จะถูกพิจารณาว่าเป็นการก่ออาชญากรรมของผู้ก่อการร้าย³⁴⁴

จากที่กล่าวมาข้างต้นสถานะของ OIC ตกอยู่ในภาวะยากลำบากเมื่อต้องให้คำจำกัดความลัทธิก่อการร้ายที่ชัดเจน และความแตกต่างระหว่างลัทธิการก่อการร้ายและการต่อสู้เพื่ออิสรภาพแห่งชาติ ซึ่ง OIC เน้นย้ำแนวคิดข้างต้นอีกครั้งในแถลงการณ์สุดท้าย (Final Communiqué) ของการประชุมวาระพิเศษรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 9 ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ปี 2001 ภายหลังโศกนาฏกรรม 9/11 แถลงการณ์สุดท้ายเริ่มต้นดังนี้

344 Ibid

1. ที่ประชุมประณามอย่างจริงจังต่อการกระทำอันรุนแรงของผู้ก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เพราะทำให้สูญเสียชีวิตประชาชนจากหลายเชื้อชาติเป็นจำนวนมาก และการทำลายล้างอย่างมหาศาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อนิวยอร์กและกรุงวอชิงตัน OIC ยืนยันว่าการก่ออาชญากรรมของผู้ก่อการร้ายเหล่านั้นค้านกับหลักคำสอนอันศักดิ์สิทธิ์ของศาสนา รวมถึงคุณค่าของมนุษยชาติและชาติพันธุ์ OIC เน้นความจำเป็นของการติดตามการกระทำของผู้ก่อการร้าย โดยใช้ผลของการสืบสวน พิจารณาด้วยความเป็นธรรม และลงโทษตามความผิดที่ควรได้รับ และด้วยความเคารพที่ประชุมแสดงออกถึงความเสียใจและความเห็นอกเห็นใจต่อประชาชนและรัฐบาลสหรัฐอเมริกา รวมถึงผู้เคราะห์ร้ายที่ประสบเหตุอันน่าเศร้าเสียใจ
2. ที่ประชุมยืนยันอีกครั้งถึงความจำเป็นของการจัดการประชุมระหว่างประเทศภายใต้การดูแล ของ UN เพื่อสะท้อนถึงการไม่ยอมรับของประชาคมระหว่างประเทศต่อการใช้ลัทธิการก่อการร้ายในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ประชุมเห็นด้วยกับคำจำกัดความ และเพื่อผลักดันแผนระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านลัทธิการก่อการร้ายภายใต้กรอบของการเคารพอำนาจอธิปไตยของรัฐสมาชิกและกฎหมายระหว่างประเทศ บนพื้นฐานของการยอมรับความหมายและแนวทางอันเป็นสากล UN เป็นองค์การที่ชอบด้วยกฎหมายที่พิจารณาการทำข้อตกลง หรือสนับสนุนรัฐ หรือกลุ่มใดในเรื่องลัทธิการก่อการร้าย
3. ที่ประชุมย้ำการปฏิเสธความเชื่อมโยงใดๆ ระหว่างลัทธิการก่อการร้ายกับสิทธิของชาวอาหรับและมุสลิม รวมทั้งชาวปาเลสไตน์และเลบานอน สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง สิทธิในการปกป้องตนเอง อำนาจอธิปไตย และการจัดขึ้นต่อต้านการยึดครองของอิสราเอล และต่างชาติ ทั้งหมดเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่กฎหมายระหว่างประเทศและกฎบัตร UN ให้เกียรติยกย่อง
4. ที่ประชุมแสดงออกถึงความหวังว่าผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา จะไม่นำประชาคมระหว่างประเทศไปสู่การเพิกเฉยต่อภาระความรับผิดชอบในเรื่องของการก่อการร้ายของรัฐ ซึ่งกระทำโดยรัฐบาลอิสราเอล และต่อชาวปาเลสไตน์ที่กำลังตกเป็นเป้าหมาย รวมทั้งสถานการณ์ที่รุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็วในภูมิภาค

5. ที่ประชุมเดือนอิสราเอลถึงผลลัพธ์ที่จะตามมาจากการใช้ประโยชน์อย่างไม่ถูกต้องจากเหตุการณ์เหล่านี้ เป็นข้ออ้างสำหรับการรุกรานอย่างถาวรต่อประชาชนชาวปาเลสไตน์ และการสร้างสถานการณ์ใหม่ในภูมิภาค ซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงและเสถียรภาพ
6. ที่ประชุมเรียกร้องความคณมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และผู้ร่วมสนับสนุนกระบวนการสันติภาพ สหรัฐอเมริกา และสหพันธรัฐรัสเซีย รวมถึงสหภาพยุโรป และประเทศสมาชิกให้ใช้ความพยายามอย่างที่สุด เพื่อที่จะยกเลิกการปิดล้อมและหยุดการกระทำที่เลวร้ายของอิสราเอล จัดเตรียมการป้องกันระดับระหว่างประเทศสำหรับชาวปาเลสไตน์ และยุติอิสราเอลจากการยึดครองดินแดนทั้งของชาวปาเลสไตน์ และชาวอาหรับทั้งหมด ตั้งแต่ปี 1967
7. ที่ประชุมเน้นการริเริ่มระหว่างประเทศเพื่อบรรลุผลสำเร็จด้านความปลอดภัยและเสถียรภาพในโลกให้ปลอดจากลัทธิก่อการร้ายและความอยุติธรรม จำเป็นต้องรวมถึงผลสำเร็จด้านความปลอดภัยและความยุติธรรมสำหรับชาวปาเลสไตน์ การก่อตั้งรัฐเอกราชปาเลสไตน์ โดยมีอัล-กุดส์ อัช-ชาриф เป็นเมืองหลวง และการป้องกันสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของคริสเตียนและมุสลิม สำหรับบริบทนี้ ที่ประชุมตอบรับแถลงการณ์ของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช เกี่ยวกับสิทธิของชาวปาเลสไตน์ในการก่อตั้งรัฐของตนเอง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัสเซีย สหภาพยุโรป จีน ญี่ปุ่น รัฐแอฟริกัน กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ประชาคมระหว่างประเทศ และ UN ขณะที่ การพัฒนาในแง่บวกซึ่งสอดคล้องกับมติที่ขอด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ ที่ประชุมแสดงออกถึงความหวังว่า สหรัฐอเมริกาจะเริ่มต้นแนวทางที่นำไปสู่การปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวทันที และใช้ความเพียรพยายามจนบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ของการสร้างความยุติธรรมและความเข้าใจอันดีเรื่องสันติภาพกับทุกรัฐและประชาชนในแต่ละภูมิภาค³⁴⁵

อีกครั้ง ภายหลังเหตุการณ์ 9/11 OIC ระบุประเด็นลัทธิก่อการร้ายในปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์เรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ ซึ่งรับมติเมื่อวันที่ 3 เมษายน ปี 2002 แนวคิดของ OIC ต่อลัทธิการก่อการร้ายปรากฏดังนี้

³⁴⁵ ศึกษาเพิ่มเติมที่

<http://unispal.un.org/unispal.nsf/eed216406b50bf6485256ce10072f637/a6dc158945c30a4d85256af0004d3718?OpenDocument>

accessed 6 July 2009

1. พวกเราปฏิเสธความพยายามใดก็ตามที่เชื่อมโยงศาสนาอิสลามและมุสลิมกับลัทธิก่อการร้าย และลัทธิการก่อการร้ายไม่มีความเชื่อมโยงกับศาสนา อารยธรรม หรือเชื้อชาติใดๆ
2. พวกเราเน้นย้ำถึงมาตรการป้องกันต่อต้านลัทธิก่อการร้ายว่าไม่ควรมีผลต่อข้อมูลโดยรวม ของศาสนา หรือชาติพันธุ์ หรือชุมชนใดโดยเฉพาะ
3. พวกเราประณามอย่างชัดเจนต่อการกระทำของลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศในทุก รูปแบบ และทุกปรากฏการณ์ รวมทั้งก่อการร้ายโดยรัฐ ไม่ว่าจะมาจากแรงผลักดันใดก็ตาม (irrespective of motives) ผู้ก่อการและเหยื่อ ขณะที่ลัทธิก่อการร้ายแสดงทำการคุกคามที่จริงจัง ต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรง
4. พวกเราเน้นย้ำสถานะของหลักการภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎบัตร UN เกี่ยวกับความชอบธรรมตามกฎหมายต่อการขัดขวางการบุกรุกของต่างชาติ และการต่อสู้ของประชาชน ภายใต้ลัทธิล่าอาณานิคม หรือการครอบงำของต่างชาติ และการยึดครองของต่างชาติเพื่อ เสรีภาพแห่งชาติ และการตัดสินใจด้วยตนเอง ในบริบทนี้ พวกเราให้ความสำคัญกับความ เร่งด่วนต่อการยอมรับคำจำกัดความของลัทธิการก่อการร้าย ว่าเป็นการต่อสู้ที่ชอบธรรมตาม กฎหมายแตกต่างจากการกระทำของลัทธิการก่อการร้าย
5. พวกเราเน้นความจำเป็นในการเคารพต่อกฎหมายมนุษยชนระหว่างประเทศเพื่อปกป้อง ผลเมือง
6. พวกเราปฏิเสธความพยายามใดก็ตามที่เชื่อมโยงลัทธิก่อการร้ายกับการต่อสู้ของชาว ปาเลสไตน์ เพื่อสร้างรัฐเอกราช โดยมีอัล-กุศส์ อัล-ชาриф เป็นเมืองหลวง
7. พวกเราปฏิเสธความพยายามใดก็ตามที่เชื่อมโยงการต่อต้านรัฐอิสลาม หรือปาเลสไตน์ และ เลบานอนต่อลัทธิการก่อการร้าย ซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคในการต่อสู้ลัทธิการก่อการร้ายระดับ โลก
8. พวกเราประณามอิสราเอลต่อการขยายการใช้กองกำลังต่อต้านชาวปาเลสไตน์ เหตุรุนแรง รายวัน และการหลบหลู่เกียรติของชาวปาเลสไตน์ ผลลัพธ์ก็คือ จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและ เสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้น ภาวะบีบรัดทางเศรษฐกิจต่อชาวปาเลสไตน์ การทำลายบ้านเรือนและสิ่ง

อำนวยความสะดวกในที่พักอาศัยตามอำเภอใจ แต่เป็นระบบ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานสถาบัน และโครงสร้างขององค์การปาเลสไตน์แห่งชาติ (PNA)

9. พวกเราให้ความสำคัญกับการอธิบายรากเหง้าของลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ เพื่อให้แน่ใจว่าสงครามต่อต้านลัทธิก่อการร้ายจะไม่บรรลุนิติประสงค์ หากสภาพ แวดล้อมของการก่อเกิดลัทธิก่อการร้ายถูกละเลยให้เจริญเติบโต รวมถึงการยึดครองของต่างชาติ ความอยุติธรรม และการกีดกัน
10. พวกเรายืนยันซ้ำถึงภารกิจของพวกเราในระดับระหว่างประเทศ ในการต่อสู้กับลัทธิก่อการร้ายสากลที่สอดคล้องกับหลักแห่งกฎบัตรของ UN หลักการไม่แทรกแซงกิจการภายใน เคารพในอำนาจอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน กฎหมายระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์กับเครื่องมือและอนุสัญญาระหว่างประเทศ
11. พวกเราปฏิเสธมาตรการฝ่ายเดียวใดๆ ก็ตามที่ต่อต้านประเทศมุสลิมใดๆ ภายใต้ข้ออ้างการต่อสู้ลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ และสิ่งนี้จะกีดขวางความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านลัทธิก่อการร้าย
12. พวกเราย้ำถึงการเรียกร้องในการรวมกลุ่มกัน เพื่อจัดประชุมระหว่างประเทศภายใต้การอุปถัมภ์ของ UN ให้ร่วมกำหนดระบบโต้ตอบของประชาคมระหว่างประเทศต่อสิทธิการก่อการร้ายในทุกรูปแบบและปรากฏการณ์
13. ดังนั้น พวกเรายืนยันอีกครั้งถึงเจตนาของเราในการปฏิบัติระดับชาติและผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านลัทธิก่อการร้าย และเห็นพ้องตามแผนปฏิบัติ ดังนี้³⁴⁶

ปฏิญญากรุงกัวดาลาลามเปอร์เพื่อจัดตั้งแผนปฏิบัติการ เกิดขึ้นจากการประชุมต่อต้านลัทธิการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ขั้นตอนที่สำคัญบางประการของแผนปฏิบัติการอธิบายไว้ ดังนี้

³⁴⁶ หาข้อมูลได้ที่

<http://www.oic-oci.org/english/conf/fm/11extraordinary/declaration.htm> accessed 28 June 2009

แผนปฏิบัติการ

1. ด้วยวิธีการนี้เราจึงจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่าง ประเทศระดับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC ประกอบด้วยสมาชิก 13 ประเทศ มีอำนาจกำหนดข้อเสนอแนะ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1.1 สร้างความร่วมมือและการประสานงานที่เข้มแข็งของ OIC ในการต่อต้านลัทธิก่อการ ร้ายระหว่างประเทศ
- 1.2 เป็นแนวทางเพื่อกระตุ้นการปฏิบัติตามมาตรการของ OIC ตามอนุสัญญา และข้อ ปฏิบัติว่าด้วยการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ
- 1.3 มาตรการในการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ถูกต้องของอิสลาม ประเด็นเหล่านี้รวมถึงการจัด สัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนความเข้าใจอันดีต่อศาสนาอิสลาม และหลักการ
- 1.4 มาตรการสร้างความเข้าใจและการสนทนาระหว่างอารยธรรม วัฒนธรรม และความ ศรัทธา ที่เข้มแข็ง เช่น การสร้างจุดเริ่มต้นกรณีสนทนาระหว่างอารยธรรมของ UN และเวทีความร่วมมือระหว่าง OIC-EU เรื่องอารยธรรมและการปกครอง
- 1.5 มาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎบัตร OIC และมติจากการประชุมสุด ยอด การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนา ซึ่งส่งผล กระทบต่อศาสนาอิสลามและมุสลิม ในปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย

เราเห็นด้วยว่าคณะกรรมการจะนำเสนอข้อเสนอแนะให้กับประเทศสมาชิก และที่ประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC เพื่อพิจารณาและนำไปปฏิบัติ คณะกรรมการได้รับมอบหมาย ให้ศึกษาการทำงานขององค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ ในประเด็นที่เชื่อมโยงกับลัทธิก่อการร้ายระหว่าง ประเทศ ประเทศสมาชิกในคณะกรรมการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่อการทำงานของกลุ่ม OIC ใน นครนิวยอร์กเกี่ยวกับประเด็นลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ

2. พวกเราจะทำงานตามผลสรุปขั้นต้นของการประชุมที่ครอบคลุมเรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ ในการนี้ได้เน้นย้ำการสนับสนุนของเราตามสถานะที่ได้รับการรับรองโดยสมาชิก OIC ในการปรึกษาหารืออย่างต่อเนื่องตามที่ประชุมได้กำหนดไว้
3. เราจะทำงานตามการยอมรับคำจำกัดความของลัทธิก่อการร้ายและการกระทำของผู้ก่อการร้ายในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งแตกต่างจากการต่อสู้ที่ถูกต้องตามกฎหมายและการต่อต้านของประชาชนภายใต้ลัทธิล่าอาณานิคม หรือการครอบงำของต่างชาติ และการยึดครองของต่างชาติ สำหรับเสรีภาพแห่งรัฐ และการตัดสินใจด้วยตนเอง ไปยังร่างอนุสัญญาเรื่องลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ
4. เราจะทำงานตามข้อตกลงขั้นต้นของการประชุมระหว่างประเทศภายใต้การสนับสนุนของ UN เพื่อกำหนดระเบียบการตอบสนองร่วมกันของประชาคมระหว่างประเทศต่อลัทธิก่อการร้ายในทุกรูปแบบและปรากฏการณ์
5. พวกเราจะรักษาไว้ซึ่งการเป็นแนวหน้าที่เป็นเอกภาพ ในเวทีพหุภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ในการสนับสนุนสถานะของหลักการที่ชอบด้วยกฎหมายต่อการต่อสู้ของประชาชนภายใต้ลัทธิล่าอาณานิคม การครอบงำของต่างชาติและการยึดครองของต่างชาติ เพื่อเสรีภาพแห่งชาติและการตัดสินใจด้วยตนเอง
6. เรายังคงดำเนินงานผ่านคณะมนตรีความมั่นคงของ UN และโดยตรงต่อประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อยุติการขยายการบุกรุกของอิสราเอลต่อปาเลสไตน์ จัดเตรียมการป้องกันระหว่างประเทศที่จำเป็นสำหรับปาเลสไตน์ และพยายามรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม แนวทางการแก้ไขที่ยั่งยืนและเข้าใจความขัดแย้งกรณีตะวันออกกลาง บนพื้นฐานมติของคณะมนตรีความมั่นคง (UNSC) ที่ 242 338 และ 425 มติของคณะมนตรีความมั่นคง (UNGA) ที่ 194 และหลักการดินแดนเพื่อสันติภาพ ในบริบทนี้พวกเราจะพยายามทุกทางเพื่อตระหนักรู้ การริเริ่มสันติภาพของอาหรับ (the Arab Peace Initiative) ซึ่งมีมติยอมรับในการประชุมสุดยอดอาหรับ ครั้งที่ 14 ณ กรุงเบรุต เมื่อวันที่ 28 มีนาคม ปี 2002 นอกจากนี้ พวกเรายังคงจัดเตรียมความช่วยเหลือด้านการเมือง สิทธิธรรม และปัจจัยต่างๆ รวมทั้งความช่วยเหลือต่อชาวปาเลสไตน์
7. เราจะคงทำงานอย่างสืบเนื่องกับประเทศต่างๆ และสนับสนุนความพยายามของประชาคมระหว่างประเทศในการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายระหว่างประเทศ ภายใต้การอุปถัมภ์ของ UN ใน

การกระทำที่โปร่งใสและไม่แบ่งแยก สอดคล้องกับหลักการของกฎบัตร UN กฎหมายระหว่างประเทศ เครื่องมือ และอนุสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการปฏิบัติที่สอดคล้องกับมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมติของคณะมนตรีความมั่นคง (UNSC) ที่ 1373 และกระตุ่นการตกลงของพวกเราหรือการให้สัตยาบันของพวกเราที่มีต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและพิธีสารทางการทูตเกี่ยวกับลัทธิก่อการร้าย

8. พวกเราจะใช้ทุกความพยายามในระดับระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนระบอบความมั่นคงร่วมในการตอบสนองต่อความจำเป็นด้านความมั่นคงและการพัฒนาของทุกประเทศ และส่งเสริมสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งระงับการสนับสนุนต่อกิจกรรมของผู้ก่อการร้าย และกำจัดสาเหตุของพฤติกรรมผู้ก่อการร้าย
9. ในระดับชาติ เรายังคงดำเนินตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มีจุดประสงค์ปรับปรุงความเป็นอยู่และความเจริญให้ดีขึ้นสำหรับประชาชนของเรา รวมทั้งระบุและพิจารณาปัจจัยภายในที่สนับสนุนลัทธิการก่อการร้าย

ถ้อยแถลงข้างต้นแสดงให้เห็นว่า OIC ประณามลัทธิก่อการร้ายที่เกิดขึ้นโดยกลุ่มแนวคิดสุดโต่งที่อ้างอิงหลักการศาสนา เช่นกรณี 9/11 แต่ OIC ไม่ได้พิจารณาความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการต่อสู้เพื่อการตัดสินใจด้วยตนเองของมุสลิม สำหรับพันธกิจของ OIC ที่มีต่อการสนับสนุนทางการเมืองและศีลธรรมต่อกรณีปาเลสไตน์ แคชเมียร์ และมุสลิมส่วนน้อยอื่นๆ OIC ไม่ได้กำหนดคำจำกัดความลัทธิการก่อการร้ายที่แน่ชัดและเฉพาะเจาะจง เช่น คำจำกัดความที่จะทำให้ OIC ประณามการกระทำของผู้ก่อการร้ายทุกกลุ่ม ทั้งโลกมุสลิมและไม่ใช่มุสลิม สิ่งนี้นำมาซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง โดยกลุ่มมุสลิมในประเทศที่มุสลิมเป็นชนส่วนใหญ่ ซึ่งเห็นอกเห็นใจกับสถานะของปาเลสไตน์ แคชเมียร์ โมโร รวมทั้งมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ดังนั้น OIC จึงเรียกร้อง UN เกี่ยวกับคำจำกัดความของลัทธิการก่อการร้ายร่วมกัน แถลงการณ์กรุงกัวลาลัมเปอร์กล่าวว่า

10. เราเรียกร้องการเรียกร้อง สำหรับการรวมกลุ่มของการประชุมระหว่างประเทศภายใต้การอุปถัมภ์ของ UN เพื่อกำหนดระเบียบการตอบสนองร่วมกันของประชาคมระหว่างประเทศต่อลัทธิการ

ก่อการร้ายในทุกรูปแบบ และปรากฏการณ์³⁴⁷ แต่เพราะภารกิจนี้ยากที่จะบรรลุความสำเร็จ นักวิจารณ์ด้านการเมืองแสดงข้อคิดเห็นถึงจุดยืนของ OIC ไว้ดังนี้

OIC ล้มเหลวต่อการเห็นพ้องในความหมายร่วมกันต่อลัทธิก่อการร้าย และโยนคำถาม กลับไปยัง UN ตามแถลงการณ์ที่ได้ประกาศหลังสิ้นสุดการประชุม ประชาคมโลกควรรวมกลุ่ม การประชุมระหว่างประเทศ “เพื่อกำหนดระเบียบการตอบสนองร่วมกันของประชาคมระหว่างประเทศต่อลัทธิการก่อการร้าย ในทุกรูปแบบและปรากฏการณ์” กล่าวอีกนัยหนึ่ง OIC ปิดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น³⁴⁸

OIC ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างลัทธิก่อการร้ายที่ดำเนินการ โดยกลุ่มสุดโต่งที่ใช้ศาสนาเป็น ข้ออ้างต่อต้านรัฐมุสลิมและรัฐที่ไม่ใช่มุสลิม ขณะที่ความรุนแรงและลัทธิก่อการร้าย ที่พัวพันโดยผู้รักชาติ มุสลิมในการยึดครองดินแดน เช่น ปาเลสไตน์ แคชเมียร์ และฟิลิปปินส์ เป็นต้น OIC ประณามกลุ่มแรก แต่ไม่ ปฏิเสธการประณามกลุ่มหลัง

5.4 OIC และกรณีกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเป็นกรณีลัทธิการก่อการร้าย หรือไม?

แบบอย่างประชาธิปไตยของไทย นอกเหนือไปจากภาษาทางการเมืองแล้วไม่เหมือนกับชนชั้นกลาง เสรีประชาธิปไตยแบบตะวันตก มันถูกกล่าวถึงในฐานะตัวแบบท้องถิ่นที่ผลิตขึ้นโดยคนไทยที่กินข้าว³⁴⁹

การเลือกตั้งของทักษิณที่นำโดยพรรคไทยรักไทยเข้าสู่อำนาจในปี 2001 ซึ่งปกครองไปจนถึงปี 2006 นั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเปลี่ยนผ่านตัวแบบการเมืองของไทย ทักษิณได้นำเอาความ เปลี่ยนแปลงที่ฉับพลัน ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจสาธารณสุข การศึกษา พลังงาน ระเบียบสังคม การปราบปราม ยาเสพติด และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาใช้ นโยบายที่ได้รับความนิยมมากที่สุดตามนโยบายได้แก่ การกู้ยืมให้กับชาวนาในชนบทด้วยดอกเบี้ยต่ำ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่และ 30 บาทรักษาทุกโรค

³⁴⁷ Ibid

³⁴⁸ The Japan Times, Tuesday, April 9, 2002 available at <http://search.japantimes.co.jp/print/ed20020409a1.html> accessed 11 September 2008

³⁴⁹ Anek Laothamatas, “Samphat Phiset: Rao Tong Du Lae Prachathippatai Thi Ngok Chak Din Khong Rao-eng” [Special Interview: We Must Care For Democracy That is Grown On Our Own Soil], *Nechan Sutsapda* [Nation Weekly], 8 December 2006, available online at: <http://www.bangkokbiznews.com/2006/special/thongchi/effect009.html> (accessed 15 June 2008).

รูปแบบของ CEO อย่างรัฐบาลที่นำโดยทักษิณทำให้เขาต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางการเมืองแบบรวบอำนาจ การเปลี่ยนแปลงตัวแบบประชาธิปไตยไทยถูกเรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบรวบอำนาจ”³⁵⁰

ในทำนองเดียวกันคำศัพท์ของ “ประชาธิปไตยแบบรวบอำนาจ” ได้ถูกนำมาใช้โดย ศ.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ เพื่อกล่าวถึงการใช้กำลังของรัฐบาลในการจัดการกับการปรากฏตัวอีกครั้งของการก่อความไม่สงบในภาคใต้ของไทยในปี 2004 ตามทฤษฎีของชัยวัฒน์ ประชาธิปไตยมีผลกระทบมาจากการก่อความรุนแรง และเพื่อความจำเป็นที่จะรักษาความมั่นคงเอาไว้พวกเขาจึงโน้มเอียงสู่การรวบอำนาจ ประชาธิปไตยแบบรวบอำนาจสังเกตได้จากลักษณะของการขาดการแก้ไขปัญหาด้านการเมือง การเสียละสิทธิของประชาชนคนธรรมดา การลงโทษและทำให้กลุ่มประชาสังคมต้องเจ็บบ่เสียดาย ประเทศไทยรับเอาตัวแบบประชาธิปไตยแบบนี้นี้มาใช้ในระหว่างสมัยของทักษิณ ในความสัมพันธ์ทั้งการเมืองที่ศูนย์กลางอำนาจและในความสัมพันธ์กับผู้ก่อความไม่สงบในภาคใต้ ชัยวัฒน์ วิจารณ์ว่า

ในอดีต เผด็จการทหารซึ่งใช้กำลังกับผู้ประท้วงซึ่งปราศจากอาวุธได้สูญเสียความชอบธรรมไปอย่างง่ายดาย แต่มันกลายเป็นเรื่องยุ่งยากเมื่อความรุนแรงต่อพลเรือนถูกนำออกมาใช้ โดยรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้ง ทั้งอำนาจที่ได้รับมอบหมายให้ต่อสู้กับสงครามยาเสพติด การก่อการร้ายระดับโลก หรือ ขบวนการแยกดินแดน ในความหมายนี้ประชาธิปไตยแบบรวบอำนาจ จึงเป็นความพยายามที่จะทำหน้าที่ในการแสดงออกสำหรับสภาพปัจจุบันของประชาธิปไตยอย่างที่มีนัยเป็นอยู่จริงๆ ในความสับสนทั้งหมดของมันเมื่อถูกสัมผัสโดยการสาปแช่งของความรุนแรง³⁵¹ ในอีกทางหนึ่งนับตั้งแต่ปี 2008 ได้มีความตึงเครียดอย่างต่อเนื่องระหว่างพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นแกนนำรัฐบาลและผู้สนับสนุนทักษิณที่เรียกกันว่า “เสื้อแดง” เสื้อแดงได้ก่อความรุนแรงขูดคออาเซียน (ประชาคมแห่งชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ในปี 2009 และทำการประท้วงด้วยความมุ่งหวังที่จะคว่ำรัฐบาลในเดือนพฤษภาคม ปี 2010 ซึ่งกลายมาเป็นความรุนแรงและทหารต้องเข้ามาทำให้สงบลง ดังนั้นปี 2010 รัฐบาลจึงต้องให้ความสนใจกับการประท้วงที่เกิดขึ้นที่ส่วนกลางและภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งการก่อความไม่สงบยังคงดำเนินต่อไป

³⁵⁰ Thitinan Pongsudhirak, “THAILAND: Democratic Authoritarianism” in *Southeast Asian Affairs* 2003 (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2003) pp. 266-290.

³⁵¹ *Chaiwat Satha-Anand*, “Missing Lawyer in Thailand: The Fate of Engaged Muslims in Authoritarian Democracy” in *Islam and Politics in Southeast Asia* (New York : Routledge, 2010).

b) OIC และการก่อความไม่สงบในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2004

OIC ในฐานะเป็นองค์การรัฐบาลระหว่างประเทศ ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นประเทศมุสลิม 57 ประเทศ จึงให้ความสนใจต่อรัฐที่มีมุสลิมเป็นชนส่วนน้อยอาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม เป้าหมายของ OIC เป็นการทำงานเพื่อความสมานสามัคคีและสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกมุสลิม นอกจากนี้ ยังมีพันธกิจร่วมกันในการยื่นหยัดเพื่อสิทธิแห่งชาติ เกียรติภูมิ และเอกราชของมุสลิม ทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม

ประเทศไทยเข้าร่วมกับ OIC เมื่อปี 1998 ในฐานะประเทศผู้สังเกตการณ์ ประวัติศาสตร์กรณีความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยอยู่ภายใต้การรณรงค์ของ OIC ตั้งแต่การก่อตั้งองค์การ ทั้งรัฐบาลไทยและกลุ่มแบ่งแยกดินแดนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย สร้างแรงกดดันต่อ OIC เพื่อให้ความสนใจกรณีดังกล่าว รัฐบาลไทยทำงานอย่างหนักในการให้ข้อมูลแก่ OIC ว่า กรณีความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเป็นปัญหาภายในประเทศ ซึ่งต้องการแก้ไขปัญหาลงมือ และไม่ควรถูกกลายเป็นประเด็นระหว่างประเทศ เช่นกรณีการเลือกปฏิบัติและการสังหารชาวไทยมุสลิม ในอีกด้านหนึ่ง กลุ่มแบ่งแยกดินแดนซึ่งอาศัยอยู่นอกประเทศไทยเรียกร้องเป็นตัวแทนของประชากรมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย และกดดัน OIC ให้นำกรณีจังหวัดชายแดนใต้ของไทยเป็นหนึ่งในวาระการประชุมของ OIC เพราะกรณีการเลือกปฏิบัติ และสังหารชาวมุสลิม จำเป็นต้องระบุและแก้ปัญหาด้วยการ ไกล่เกลี่ยและการเข้าแทรกแซงระหว่างประเทศ

ประเด็นนี้ถูกพิจารณาว่ามีความคล้ายคลึงกับกรณีการสังหารมุสลิมในปาเลสไตน์ แคชเมียร์ ชินเจียง และเซนเซเนชา มิติความขัดแย้งด้านศาสนาชาติพันธุ์ในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยกลายเป็นประเด็นในนโยบายต่างประเทศส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างโลกมุสลิมและประเทศไทย

OIC และประเทศมุสลิมเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และโลกมุสลิมโดยทั่วไป แสดงออกถึงความกังวลต่อสถานการณ์อันเลวร้ายในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย ทักษะส่วนใหญ่เห็นว่าความขัดแย้งเป็นประเด็นการเมืองภายในและไม่ใช่วาระด้านศาสนา ประเทศมุสลิมและ OIC คาดหวังว่าประเทศไทยจะสามารถฟื้นฟูสันติภาพในภาคใต้ด้วยการเคารพในอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นชนส่วนน้อย อย่างไรก็ตาม ทรรศนะโดยทั่วไปของมุสลิมต่างชาติเกี่ยวกับความขัดแย้ง คือ เป็นมิติความขัดแย้งด้านศาสนา ดังนั้น จึงปรากฏความคิดเห็นของมุสลิม 2 ด้าน ในการพิจารณาประเด็นความขัดแย้งดังกล่าว

ตั้งแต่ ปี 2004 ที่ความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้น ตามด้วยเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ ใน จังหวัดปัตตานี OIC ออกแถลงการณ์เป็นจำนวนมากเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนใต้ของไทย ซึ่งประณามความรุนแรงและการสูญเสียชีวิตที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง เรียกร้องการสานเสวนาเพื่อสันติภาพในการแก้ไข ปัญหาที่มุสลิมในประเทศไทยต้องเผชิญ OIC ยังเรียกร้องให้ปกป้องสิทธิของมุสลิมและประกันว่าพวกเขาจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับพลเมืองอื่นๆ และช่วยเหลือยกระดับมาตรฐานการครองชีพทางสังคม และเศรษฐกิจให้ดีขึ้น³⁵²

OIC ส่งผู้แทนระดับสูงมาเยือนไทยตามคำเชิญอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลไทย จุดมุ่งหมายของผู้แทน OIC เพื่อสังเกตการณ์และประเมินสถานะของมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย และรายงานสิ่งที่ค้นพบต่อเวทีประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC (ICFM) ซึ่งจัดประชุมขึ้นที่กรุงชานา ประเทศเยเมน ช่วงปลายเดือนมิถุนายน ปี 2005

คณะผู้แทนตั้งใจใช้ “การให้ความช่วยเหลือใกล้เคียงกรณีพิพาทรัฐบาลไทย เพื่อให้เกิดความง่ายดายต่ออุปสรรคที่เผชิญในการเจรจา ขอให้ชาวไทยมุสลิมได้ดำเนินชีวิตตามสิทธิของพลเมืองที่พึงได้รับ และมุ่งหมายยุติการใช้อำนาจด้านความมั่นคงกระทำการรุนแรงและกดขี่ OIC จึงสนับสนุนความพยายามที่ให้ความ สำคัญกับสันติภาพและความมั่นคงภายในกรอบของการเคารพอำนาจอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน³⁵³ ระหว่างการเยือนของคณะผู้แทน เอกอัครราชทูตซัยยิด กาชิม อัล-มัสรี (Syed Qasim al-Masri) ให้ทรงทราบว่า การโยกย้ายกองกำลังที่ขาดความสำคัญเพียงเล็กน้อยเพื่อกรือเซะและตากใบ นั้นไม่เพียงพอ ทั้งเรียกร้องให้จ่ายค่าชดเชยอย่างเหมาะสมต่อเหยื่อและครอบครัวของพวกเขา³⁵⁴ คณะผู้แทนสรุปว่าความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้เป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติทางศาสนาต่อมุสลิม และไม่ได้มีสาเหตุมาจากประเด็นศาสนา แต่อาจเป็นสาเหตุทางด้านวัฒนธรรม และการเพิกเฉยต่อประวัติศาสตร์ของภาคใต้³⁵⁵ แม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวมาเลเซียเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

³⁵² “The OIC Condemns the Aggressions against Civilians and Foreign Tourists in Southern Thailand”, press release, 10 April 2005, available

online at: <http://www.oic-oci.org/press/english/2005-activity.htm> (accessed 10 April 2005)

³⁵³ “OIC Secretary General Dispatches a Good-offices Mission to Assess Condition of Muslims in Southern Thailand”, press release, 1 June 2005, available online at:(accessed 1 June 2005).

³⁵⁴ “OIC Doubts Transfers were Enough”, Bangkok Post, 4 June 2005, p.2; Anuraj Manibandhu, “OIC Team Here to Ferret Out the Truth”, Bangkok Post, 7 June 2005, p. 11.

³⁵⁵ “Bid to Keep South Off the OIC Agenda”, Bangkok Post, 9 June 2005, p.4

และประสบความสำเร็จที่ทำให้ประเด็นความขัดแย้งจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่เข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมุสลิมที่กรุงชานอา เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2005³⁵⁶

ในรายงานของเอกอัครราชทูต อัล-มัสรี ซึ่งรายงานในที่ประชุม OIC ณ กรุงชานอา อธิบายไว้ว่าแม้ศาสนาไม่ได้เป็นปัจจัยในเรื่องความขัดแย้ง แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ปรากฏปัญหาในภาคใต้ รัฐบาลไทยควรยินยอมให้มุสลิมท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมในการดำเนินวิถีชีวิต และปฏิบัติตามวัฒนธรรมและใช้ภาษาของตัวเอง³⁵⁷

เดือนตุลาคม ปี 2005 OIC ได้ออกแถลงการณ์อีกครั้ง เพื่อเรียกร้องให้อธิบายถึงรากเหง้าของปัญหาและแก้ไขปัญหาคือผ่านการสานเสวนา รวมทั้งการตระหนักรู้ถึงความปรารถนาที่ชอบด้วยกฎหมายของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เลขานุการ OIC นายเอ็กมิลเล็ดดิน อี้ห์ซาโนกลู กล่าวถึงความเสียใจต่อการบาดเจ็บและล้มตายที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ และเน้นย้ำการประณามที่รุนแรงต่อการกระทำที่เป็นอันตรายต่อประชาชน³⁵⁸

แถลงการณ์นี้สร้างความเบื่อน่ายให้กับอดีตนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งระบุว่าศาสนาอิสลามเรียกร้องมุสลิมทั้งหมดให้เคารพกฎหมายของประเทศที่ตนเองพำนัก และอาศัยอยู่อย่างสันติกับพลเมืองอื่นๆ OIC เปิดเผยถึงความเสียใจต่อการสังหารต่อพระสงฆ์และมุสลิมในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม นักสังเกตการณ์ทางการเมือง แสดงความคิดเห็นว่า OIC รับฟังทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายรัฐบาลไทยและกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ และต้องการเห็นความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง³⁵⁹

การอ้างอิงของ OIC เกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งต่อมา เกิดขึ้นในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 33 ที่เมืองบากู ประเทศอาเซอร์ไบจาน

³⁵⁶ Achara Ashayagachat, "An Internal Issue of Keen Interest to Outsiders", Bangkok Post, 5 July 2005, p.11.

³⁵⁷ Achara Ashayagachat, "An Internal Issue of Keen Interest to Outsiders", press release, 18 October 2005, available online at <http://www.oic-oci.org/press/English/2005-activity.htm> (accessed 18 October 2005)

³⁵⁸ "Press Release on Recurrent Waves of Violence in Southern Thailand", press release, 18 October 2005, available online at: <http://www.oic-oci.org/press/English/2005-activity.htm> (accessed 18 October 2005)

³⁵⁹ "Thaksin Tells OIC Sec-Gen to Read Koran," The Nation, 20 October 2005; "OIC Slight: Loaded Remarks Strain Relations," The Nation, 21 October 2005.

ระหว่างวันที่ 19 – 22 มิถุนายน ปี 2006 เมื่อเลขาธิการ OIC กระตุ้นประเทศไทยให้เคารพความต่างด้านวัฒนธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และในโอกาสนี้ OIC ได้ออกแถลงข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ในประเทศไทย จำนวน 5 แผ่น

ภายหลังการโค่นอำนาจอย่างฉับพลันของระบอบทักษิณ และการกล่าวขอโทษของรัฐบาลชั่วคราวโดยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ต่อมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ OIC ได้ออกแถลงการณ์แสดงความยินดีต่อการเปลี่ยนแปลงในทางบวกของรัฐบาล และเสนอให้ความช่วยเหลือในการค้นหา “หนทางสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพภายใต้กรอบการเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลและตัวแทนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”³⁶⁰

นายเอ็กมิเลตดิน อิห์ซานอกู เลขาธิการ OIC เดินทางเยือนกรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 30 เมษายน – 2 พฤษภาคม ปี 2007 เพื่อปรึกษาหารือเรื่องวิกฤตจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ไม่ได้เดินทางไปเยี่ยมในพื้นที่เลขาธิการ OIC แสดงความชื่นชมต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทาง ซึ่งนำมาปรับใช้โดยรัฐบาลใหม่ (ที่มีทหารให้การสนับสนุน) และเสนอความช่วยเหลือในการแก้ไขวิกฤตผ่านการริเริ่มด้านสวัสดิการ, เศรษฐกิจ, สังคม และการศึกษา³⁶¹ นอกจากนี้ เลขาธิการ OIC เรียกร้องมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยให้เคารพต่อกฎหมายและรัฐบาลไทย เพื่อเตรียมพร้อมสิทธิที่เท่าเทียมกันให้กับมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้³⁶²

การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ OIC ครั้งที่ 34 ณ กรุงอิสลามาบัด ปากีสถาน ระหว่างวันที่ 15-17 พฤษภาคม ปี 2007 แถลงการณ์เรียกร้องให้เร่งรัดกระบวนการตรวจสอบเพื่อสร้างความมั่นใจในหมู่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมอบหมายให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รับผิดชอบในการจัดระเบียบความสับสนด้วยตนเองภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญไทย³⁶³

ในปี 2008 มติของ OIC ที่ 1/35 ที่มีชื่อว่า “การรักษาสิทธิของชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อยที่มีได้เป็นรัฐสมาชิกของ OIC ได้ผ่านการประชุมของสภารัฐมนตรีครั้งที่ 35 ที่กรุงคัมปาลา (Kampala) อูกานดา

³⁶⁰ “OIC Lauds Sarayud's Measures to End Unrest”, Bangkok Post, 8 November 2006, p.2

³⁶¹ “Official Here with Suggestions on How to Ease Violence in Region”, The Nation, 1 May 2007, available online at:

<http://www.nationmultimedia.com> (accessed 1 May 2007)

³⁶² “Muslims Should Behave and Have Equal Rights, Says OIC”, The Nation, 2 May 2007, available online at:

<http://www.nationmultimedia.com> (accessed 2 May 2007)

³⁶³ “More can be done in South” Bangkok Post, May 3, 2007, p.4; “Communique Amended After Thai Lobbying” Bangkok Post, May 18, 2007, p.2

ในระหว่างวันที่ 18-20 มิถุนายน ปี 2008 ได้มีการเรียกร้องให้เลขาธิการ OIC ใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง ในการตรวจสอบสถานการณ์ของชาวมุสลิมในภาคใต้ของประเทศไทย และเรียกร้องเลขาธิการ OIC ให้ ขยายพื้นที่ความร่วมมือระหว่าง OIC และราชอาณาจักรไทยในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ได้มาซึ่งความชอบธรรม และภารกิจที่ยุติธรรมภายในกรอบของการให้การเคารพอธิปไตยของไทยอย่างเต็มที่และบูรณาภาพของ ดินแดน

มติของปี 2008 ยังได้แสดงความประทับใจสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและ OIC ที่ ก้าวหน้าขึ้น และยินดีต่อความพร้อมของสองฝ่ายที่แสดงออกมาในแถลงการณ์ร่วมในวันที่ 1 พฤษภาคม ปี 2007 ระหว่างเลขาธิการและรัฐบาลของราชอาณาจักรไทย เพื่อขยายความร่วมมือของพวกเขาด้วยทฤษฎีนะ ที่จะทำให้ประชาชนของจังหวัดทางภาคใต้ได้รับผิชอบเหนือกิจการภายในของพวกเขาได้ปฏิบัติตาม วัฒนธรรมและภาษาศาสตร์ที่มีความเฉพาะเจาะจงของพวกเขา และจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติของพวกเขา ด้วยการให้ความเคารพอธิปไตยและบูรณาภาพแห่งดินแดนของไทย³⁶⁴ แต่การผ่านมตินี้โดยมิได้ วิพากษ์ประเทศไทยเลยนั้นไม่ใช่งานที่ง่าย ตัวแทนกระทรวงต่างประเทศของไทยต้องใช้การลอบบี้อย่าง หนักกับเพื่อนบ้าน อาเซียนที่เป็นมุสลิมและประเทศอ่าวบางประเทศ ซึ่งมีความสัมพันธ์การทูตและ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเพื่อที่ว่ามติดังกล่าวจะได้มีภาษาที่อ่อนนุ่มขึ้น ตัวแทนชาอูดีอาระเบียต้องการมติ ที่ใช้ถ้อยคำต่อต้านประเทศไทยที่เข้มข้นขึ้นและเดินออกจากที่ประชุมเป็นการประท้วงเมื่อมตินี้ได้รับการ รับรองจากที่ประชุม

เมื่อเร็วนี้ๆ ในการประชุมสมัชชารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ครั้งที่ 36 ที่กรุงดามัสกัส ซีเรียระหว่างวันที่ 23-25 พฤษภาคม ปี 2009 ได้ผ่านมติเรื่อง “ประชาคมมุสลิมและชนกลุ่มน้อยในประเทศที่ ไม่ใช่สมาชิก OIC” OIC ประกาศมติดังกล่าวเพราะสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย OIC ละ เว้นจากการประกาศว่า การใช้ความรุนแรงในภาคใต้เป็นลัทธิการก่อการร้าย ทั้งลักษณะการแบ่งแยกดินแดน และรัฐ OIC ยังคงดันรัฐบาลไทย ดังนี้

16. (OIC) พิจารณาปฏิบัติตามร่างมติที่ OIC/CFM-36/2009/MM/DR/RES.5/REV.1 ในเรื่องสถาน การณ์ประชาคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย กระทั่งการประชุมสมัชชารัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศ ครั้งที่ 37 ต่อมา OIC พิจารณาช่วงระยะเวลาเพิ่มเติม เพื่อการติดต่อระหว่างเลขาธิการ OIC และรัฐบาลของราชอาณาจักรไทย และแสดงทฤษฎีนะต่อแผนปฏิบัติการของรัฐบาลในการชี้แจงรากเหง้า

³⁶⁴ <http://www.oic-oci.org/35cfm/english/res/35-CFM-2008-MM-SG.pdf> accessed 29 November 2010

ของปัญหา และมีแถลงการณ์ร่วมเมื่อสิ้นสุดการประชุมของเลขาธิการ OIC ในวันที่ 1 กรกฎาคม ปี 2007 และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกสานสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศไทย เพื่อสนับสนุนความพยายามของเลขาธิการในเรื่องดังกล่าว³⁶⁵

ความเกี่ยวข้องของ OIC ต่อกรณีปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ผู้สื่อข่าวรายงานว่าสิ่งที่ OIC “กำลังค้นหาคือ การปกครองตนเองของมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยในระดับที่ดีขึ้น การสนับสนุนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม จากรัฐบาลไทยด้วยความเข้าใจ และการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างได้อย่างเสรีมากขึ้น”³⁶⁶

สถานการณ์ล่าสุด

จนถึงเวลานี้ทั้ง OIC และรัฐบาลไทยยังไม่ได้ใช้คำว่าลัทธิก่อการร้ายเมื่อกล่าวถึงสถานการณ์ในภาคใต้ตอนล่างของไทย การใช้คำดังกล่าวจะนำไปสู่ความเข้าใจผิดทั้งในโลกมุสลิมและในอาณาบริเวณระหว่างประเทศ สถานการณ์ในภาคใต้ตอนล่างของไทยยังคงถูกมองว่าเป็นปัญหายภายใน ซึ่งจะต้องนำเสนอผ่านความพยายามภายใน ในขณะที่เดียวกัน OIC ก็ยังคงติดตามสถานการณ์และล่าสุดก็ใช้แรงกดดันมากขึ้นกับไทย ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้ผ่านวิกฤตทางการเมือง ซึ่งต้องใช้การวิเคราะห์จิตใจของตนเอง (soul searching) และสถานการณ์ในภาคใต้ตอนล่างของไทยก็ยังคงได้รับความสนใจจากมุสลิมทั่วโลกและ OIC

ในปี 2010 การประชุมครั้งที่ 37 ว่าด้วย “ชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อยในรัฐที่มีได้เป็นสมาชิก OIC” ได้ให้การยอมรับสภารัฐมนตรีในกรุงคูซานเบ ตาจิกิสถาน ในการประชุม เมื่อวันที่ 18-20 พฤษภาคม ปี 2010 สภาได้แสดงความประทับใจต่อการติดต่อและอภิปรายโดยเลขาธิการ OIC กับตัวแทนของรัฐบาลไทยในช่วงที่รัฐบาลมีแผนที่จะหาทางแก้ไขความขัดแย้งด้วยความสงบ

มีการยกย่องรัฐบาลอิหร่านที่ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาโดยสันติ และย้ำว่าพื้นฐานที่จะให้ได้มาซึ่งการแก้ไข ความขัดแย้งนั้นควรจะรวมถึงการยอมรับลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของประชาชนให้

³⁶⁵ Resolution on “Muslim Communities And Minorities In Non-OIC Member States” Adopted by the senior officials meeting preparatory to the Thirty-Sixty

Session of The Council of Foreign Ministers (Session of Enhancing Islamic Solidarity) Damascus-Arab Republic of Syria, 23-25 May 2009 available at:

<http://www.oic-oci.org/36cfm/w/en/res/36-CFM-MM-RES-FINAL.pdf> p.6 accessed on 11 July 2009.

³⁶⁶ “Finding it Hard to explain Southern Unrest Abroad” Bangkok Post, June 5, 2009, p.9

ความยุติธรรมต่อพวกเขา และให้ความเคารพต่อประเพณีและขนบธรรมเนียม ในขณะที่ทำงานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่

สภาให้การยอมรับว่าวัตถุประสงค์ของมติในเรื่องความขัดแย้งในประเทศไทยและความสงบปรองดองจะได้รับผ่านกระบวนการ ซึ่งจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัวแทนของชาวมุสลิมในภาคใต้ของไทยและส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนการดังกล่าวจะรวมไปถึงความสมานฉันท์ของชาติด้วย และที่ประชุมได้เรียกร้องให้เลขาธิการ OIC ติดต่อกับรัฐบาลของราชอาณาจักรไทยเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทวิภาคีและเพื่อส่งเสริมให้แผนของรัฐบาลที่จะทำให้สถานการณ์ในภาคใต้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น รวมถึงการยอมรับความชอบธรรมที่เป็นแรงบันดาลใจของชาวมุสลิมที่นั่น ด้วยทฤษฎีที่จะนำเอาแผนของรัฐบาลมาใช้เพื่อแสดงถึงสาเหตุของปัญหาตามที่มีอยู่ในแถลงการณ์ร่วมในช่วงท้ายการเยือนของเลขาธิการยังประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม ปี 2007 และเรียกร้องให้รัฐสมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทยเพื่อสนับสนุนความพยายามของเลขาธิการ

ในเวลาเดียวกัน สภาได้ตัดสินใจที่จะอนุโลมในเรื่องการพิจารณาการรับมติว่าด้วยสถานการณ์ของชุมชนมุสลิมในประเทศไทยไว้ก่อน จนกว่าจะมีการประชุมสภารัฐมนตรีครั้งต่อไปเพื่อให้มีเวลาเพียงพอในการติดต่อระหว่างเลขาธิการและรัฐบาลของราชอาณาจักรไทย ที่ประชุมยังต้อนรับข้อเสนอของเลขาธิการที่จะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องความขัดแย้งในภาคใต้ของไทยด้วยการปรึกษากับรัฐบาลไทย และพิจารณาถึงรูปแบบของมติที่ได้รับความสำเร็จในที่อื่นๆ ของโลกละอิกิปรายว่าจะได้ประโยชน์จากมันอย่างไร

สภาให้การยอมรับการแต่งตั้งเอกอัครราชทูต กอซิม อัล-มัสรีในฐานะตัวแทนของเลขาธิการในการจัดการสานเสวนากับรัฐบาลของประเทศไทย³⁶⁷

ในขณะเดียวกันในส่วนของภายในประเทศ นักการเมืองไทยบางคน เช่น พลเอกเขาวลิต ยงใจยุทธ ผู้นำพรรคเพื่อไทย (Puea Thai Party) ได้เรียกร้องให้มีการบริหารเขตปกครองกับสามจังหวัดภาคใต้ เขาพลิต ยงใจยุทธ ได้นำเสนอรูปแบบของ “นครปัตตานี” หรือ “เมืองปัตตานี” พร้อมกับกฎหมายพิเศษสำหรับการปกครองท้องถิ่นตามชาติพันธุ์มาเลย์และศาสนา

³⁶⁷ <http://www.oic-oci.org/37cfm/en/documents/res/37-CFM-MM-RES-ENGLISH-FINAL.pdf>
accessed 4 December 2010

แต่รัฐบาลที่อยู่ในอำนาจก็ยังไม่ให้ความสนใจอย่างจริงจัง³⁶⁸ ต่อการเรียกร้องดังกล่าว หรือประณามข้อเสนอว่าเป็นอุบายทางการเมือง

ในวันที่ 1 เดือนธันวาคม ปี 2010 พลเอกชวลิต พร้อมด้วยนายแพทย์ประเวศ วะสี ซึ่งเป็นนักวิพากษ์สังคมได้ก้าวลงไปอีกขั้นด้วย การนำเสนอทางออกต่อความขัดแย้งของภาคใต้ 8 แนวทาง รวมทั้งการบริหารท้องถิ่นและทำให้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการที่สองในภาคใต้³⁶⁹

ในขณะเดียวกัน OIC ในฐานะที่ติดตามมติที่ 37 ว่าด้วยภาคใต้ของประเทศไทย จะจัดการประชุมที่นครญิดดะฮ์ ในปี 2011 เพื่อพูดถึงโรดแมปสำหรับสันติภาพในภาคใต้ และการประชุมนี้นำไปสู่ความสนใจอย่างมากที่กระทรวงต่างประเทศ³⁷⁰ OIC ตัดสินใจที่จะนำเอาวาระและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชาวมาเลย์มุสลิมของภาคใต้ตอนล่าง และมิติของความขัดแย้งมากล่าวถึงให้ครบถ้วน เพราะว่า OIC ได้รับความกดดันจากหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และส่วนอื่นๆ ของโลกมุสลิมซึ่งต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาอย่างสันติ ซึ่งปัญหานี้ยังไม่ถึงขั้นของการก่อการร้ายแต่อย่างใด

5.5 บทสรุป

OIC ไม่สามารถระบุคำจำกัดความลัทธิการก่อการร้ายได้อย่างชัดเจน OIC ไม่เห็นด้วยกับการจำกัดความหมายลัทธิการก่อการร้ายโดยตะวันตก ซึ่งอาจเหตุผลความสัมพันธ์ของลัทธิการก่อการร้ายต่อศาสนาอิสลาม และมองมุสลิมทั้งหมดว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ในทางตรงข้าม OIC ไม่ประณามการกระทำด้วยความรุนแรงในกรณีของปาเลสไตน์ที่ต่อต้านอิสราเอล และเป้าหมายอื่นๆ ว่าเป็นลัทธิการก่อการร้าย และประณามการใช้กำลังอาวุธโดยอิสราเอลต่อปาเลสไตน์ว่าเป็นรัฐก่อการร้าย OIC ยังคงไม่ประณามการใช้ความรุนแรงและการกระทำของผู้ก่อการร้าย ในกรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบชาตินิยมมุสลิม เช่น กรณิแคชมีร์ เซเชนยา ทางใต้ของฟิลิปปินส์ และทางใต้ของไทยว่าเป็นการก่อการร้าย แต่ OIC

³⁶⁸ http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/LK23Ae01.html accessed 4 December 2010

³⁶⁹ “Brainstorming to save the South” *Bangkok Post*, December 1, 2010, p.

³⁷⁰ “International Pressure could force change of direction in deep South”
<http://www.nationmultimedia.com/2010/11/02/opinion/International-Pressure-could-force-change-of-direc-30141343.html> accessed 4 December 2010

ประมาณความรุนแรงที่ต่อต้านรัฐ และการกระทำของผู้ก่อการร้ายที่เกิดขึ้นโดยกลุ่มที่ต่อต้านมุสลิมในประเทศมุสลิม เช่น อียิปต์ อินโดนีเซีย เป็นต้น ว่าเป็นลัทธิการก่อการร้าย³⁷¹

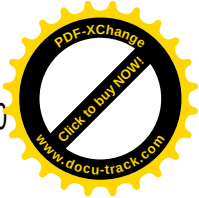
กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่มุสลิมมองว่า การอธิบายข้างต้นของ OIC เกี่ยวกับลัทธิการก่อการร้ายเป็นสองมาตรฐาน ขาดความชัดเจนในการประมาณลัทธิการก่อการร้าย อคติ และให้การสนับสนุนต่อกลุ่มมุสลิม

แท้จริง สถานะอันยากลำบากของ OIC ต่อการให้คำนิยามข้างต้นวางอยู่บนธรรมชาติของการปฏิบัติของ OIC ซึ่งเป็นองค์การของรัฐมุสลิมประกอบด้วยรัฐที่มีรูปแบบการปกครองที่แตกต่างกัน ซึ่งบางรัฐปกครองด้วยระบอบอำนาจนิยมที่มีกษัตริย์เป็นประมุข ระบอบเผด็จการทหาร ระบอบรัฐสังคมนิยม และในกลุ่มประเทศเหล่านี้ยังปรากฏรัฐอิสลามที่วางอยู่บนสำนักคิดชีอะฮ์ เช่น อิหร่าน และชีอะฮ์อาหรับ เช่น อิรัก ขณะที่ไม่มีเพียง ประเทศมุสลิม 4 ประเทศ ที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ตุรกี มาเลเซีย บังกลาเทศ และอินโดนีเซีย ทั้งหมดไม่เห็นด้วยกับคำนิยามของลัทธิการก่อการร้าย สำหรับประเทศเหล่านี้ ปัญหาลัทธิการก่อการร้ายทั้งหมดที่เผชิญส่วนใหญ่เป็นการกระทำโดยกลุ่มสุดโต่ง ตัวอย่างเช่น กลุ่มอัลกออิดะฮ์ ในซาอุดีอาระเบียและตะวันออกกลาง กลุ่มอิสลามิกญิฮาดในอียิปต์ กลุ่ม hizbullah ในเลบานอน กลุ่มกฏอิลบานในอัฟกานิสถานและปากีสถาน กลุ่มญะมีอะฮ์อิสลามียะฮ์ในอินโดนีเซีย เป็นต้น

การใช้ความรุนแรงของกลุ่มเหล่านี้ในทุกรูปแบบถูกประมาณโดยชาตินิยมมุสลิมทั้งหมดที่เป็นสมาชิก OIC อีกนัยหนึ่ง สมาชิก OIC ไม่ประมาณการกระทำของผู้ก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มรักษาดินมุสลิม เช่น ปาเลสไตน์ ขณะที่ ประมาณการกระทำของผู้ก่อการร้าย โดยกลุ่มมุสลิมก่อการร้ายที่มีแนวคิดสุดโต่ง ซึ่งกระทำการต่อต้านในรัฐมุสลิม ดังนั้นสถานะอันยากลำบากของ OIC ไม่สามารถแสวงหาข้อเห็นพ้องได้ในกลุ่มประเทศนานาชาติที่ใหญ่ และองค์การระหว่างประเทศอย่าง UN ในการให้คำจำกัดความลัทธิการก่อการร้าย

งานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการจัดการประเด็นลัทธิการก่อการร้ายของ OIC และสถานะอันยากลำบากที่ต้องเผชิญในการให้คำนิยาม เนื่องด้วยความหลากหลายในอุดมการณ์ของประเทศสมาชิก ขณะเดียวกันอธิบายให้เห็นถึงความยากในการรักษาสมดุลของ OIC ต่อการมีส่วนร่วมในกรณีความขัดแย้ง จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย OIC ไม่ประมาณการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ด้วยความพยายามที่คำนึงถึงความยุติธรรม และการแสดงทรรศนะต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยว่าเป็นปัญหายภายใน OIC พยายามประสานไมตรีกับรัฐบาลไทย ซึ่ง

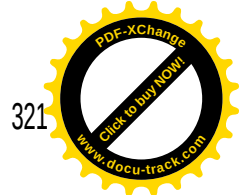
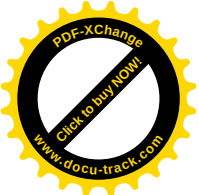
³⁷¹ “Outcry at Jakarta blasts” Bangkok Post, July 18, 2009, p.1

OIC ได้เรียกร้องการปฏิบัติบนความยุติธรรมต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และแสวงหาแนวทางสันติภาพเพื่อยุติความไม่สงบที่เกิดขึ้น

ดังนั้น การให้คำนิยามลัทธิการก่อการร้ายของ OIC จึงเป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการรับรองของรัฐอิสลามและบทบาทของ OIC ในฐานะองค์การระหว่างประเทศ สำหรับปัจจุบัน OIC ขยายเวลาการใช้คำนิยามนี้กับ UN เป็นเรื่องยากลำบากอย่างยิ่งที่จะให้เป็นมติเอกฉันท์ระหว่างประเทศในเรื่องลัทธิการก่อการร้าย เนื่องด้วยผลประโยชน์ทางการเมืองที่ต่างกันของประเทศต่างๆ ทั้งในระดับกลุ่มประเทศทางเหนือและกลุ่มประเทศทางใต้ และผลประโยชน์ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค พร้อมกันนี้ ความรุนแรงและการสังหารโดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายทุกรูปแบบยังคงก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิต การทำลายชุมชน และความสัมพันธ์ของอารยธรรมระหว่างประเทศ

.....

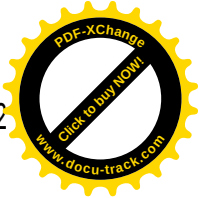
บรรณานุกรม

หนังสือ

Mark Juergensmeyer, *Global Rebellion* (Berkeley: University of California Press, 2008)

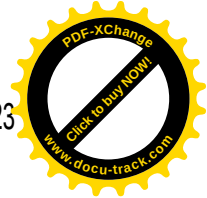
บทความ

1. Achara Ashayagachat, "OIC Panel Says Unrest Local Issue—Surakiart", *Bangkok Post*, 10 June 2005, p. 3; Kantathi Suphamongkhon, "Govt Keen to Promote Muslim Community", (*Bangkok Post*, 2 July 2005)
2. Achara Ashayagachat, "An Internal Issue of Keen Interest to Outsiders", (*Bangkok Post*, 5 July 2005)
3. "Bid to Keep South Off the OIC Agenda", (*Bangkok Post*, 9 June 2005)
4. "Finding it Hard to explain Southern Unrest Abroad" (*Bangkok Post*, June 5, 2009)
5. "Finding it Hard to explain Southern Unrest Abroad" (*Bangkok Post*, June 5, 2009)
6. "Outcry at Jakarta blasts" (*Bangkok Post*, July 18, 2009)
7. "Outcry at Jakarta blasts" (*Bangkok Post*, July 18, 2009)
8. "OIC Doubts Transfers were Enough", *Bangkok Post*, 4 June 2005, p. 2; Anuraj Manibandhu, "OIC Team Here to Ferret Out the Truth", (*Bangkok Post*, 7 June 2005)
9. "More Can be Done in South" *Bangkok Post*, May 3, 2007, p. 4; "Communique' Amended After Thai Lobbying" (*Bangkok Post*, May 18, 2007)

เว็บไซต์

1. <http://domino.un.org/unispal.nsf/fd807e46661e3689852570d00069e918/55625226ccc4c7fa85256ba40049e3cf!OpenDocument> accessed 11 September 2008
2. Available at: http://www.oic-oci.org/english/convention/terrorism_convention.htm accessed 28 June 2009
3. Available at <http://unispal.un.org/unispal.nsf/eed216406b50bf6485256ce10072f637/a6dc158945c30a4d85256af0004d3718?OpenDocument> accessed 6 July 2009
4. Available at: <http://www.oic-oci.org/english/conf/fm/11extraordinary/declaration.htm> accessed 28 June 2009.
5. *The Japan Times*, Tuesday, April 9, 2002 available at <http://search.japantimes.co.jp/print/ed20020409a1.html> accessed 11 September 2008
6. “The OIC Condemns the Aggressions against Civilians and Foreign Tourists in Southern Thailand”, press release, 10 April 2005, available online at: <http://www.oic-oci.org/press/english/2005-activity.htm> (accessed 10 April 2005)
7. “OIC Secretary General Dispatches a Good-offices Mission to Assess Conditions of Muslims in Southern Thailand”, press release, 1 June 2005, available online at: <http://www.oic-oci.org/press/english/2005-activity.htm> (accessed 1 June 2005)
8. “Press Release on Recurrent Waves of Violence in Southern Thailand”, press release, 18 October 2005, available online at: <http://www.oic-oci.org/press/english/2005-activity.htm> (accessed 18 October 2005)
9. “Muslims Should Behave and Have Equal Rights, Says OIC”, *The Nation*, 2 May 2007, available online at: <http://www.nationmultimedia.com> (accessed 2 May 2007)

10. Resolutions on “Muslim Communities And Minorities In Non-OIC Member States.” Adopted by the senior officials meeting preparatory to the Thirty-Sixth Session Of The Council Of Foreign Ministers (Session Of Enhancing Islamic Solidarity) Damascus — Arab Republic Of Syria, 23-25 May 2009 Available at: <http://www.oic-oci.org/36cfm/w/en/res/36-CFM-MM-RES-FINAL.pdf> p. 6. Accessed on 11 July 2009.

.....

ภาคผนวก ก

กฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลาม

(Charter of the Organization of the Islamic Conference)

มาตรา 1

กฎบัตรฉบับเก่า

การประชุมอิสลาม

นับแต่นี้เป็นต้นไป ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันก่อตั้งองค์การ “การประชุมอิสลาม”

มาตรา 2

จุดมุ่งหมายและหลักการ

(A) จุดมุ่งหมาย

- ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่ประเทศสมาชิก
- สร้างความร่วมมือที่มั่นคงระหว่างประเทศสมาชิกในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และกิจกรรมด้านอื่นๆ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ประเทศสมาชิกในองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ
- จัดการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ การเลือกปฏิบัติ และลัทธิล่าอาณานิคมในทุกรูปแบบ
- สนับสนุนสันติภาพระหว่างประเทศ ด้วยมาตรการที่เหมาะสม และความปลอดภัยบนพื้นฐานของความยุติธรรม
- ประสานความพยายามในหมู่ประเทศสมาชิกเพื่อรักษาไว้ซึ่งสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์ รวมทั้งช่วยเหลือให้ได้รับสิทธิและอิสรภาพแห่งดินแดน
- สร้างความเข้มแข็งให้กับมุสลิมในการต่อสู้บนแนวคิดของการปกป้องศักดิ์ศรี เอกราช และสิทธิแห่งชาติของตน

7. สร้างสรรค์บรรยากาศที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศอื่นๆ

(B) หลักการ

ประเทศสมาชิกพิจารณาและดำเนินการบนพื้นฐานของการตระหนักถึงจุดมุ่งหมายที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

1. ความเท่าเทียมกันอย่างเสมอภาคระหว่างประเทศสมาชิก
2. เคารพสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง และไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิก
3. เคารพอำนาจอธิปไตย เอกราช และบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศสมาชิก
4. ใช้แนวทางสันติวิธีในการจัดการความขัดแย้ง อาทิ การเจรจา การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม และอนุญาโตตุลาการ
5. ระวังการคุกคามหรือการใช้กำลังต่อต้านบูรณภาพดินแดน ความสามัคคีของชาติ หรือเสรีภาพทางการเมืองของประเทศสมาชิก

มาตรา 3

โครงสร้างองค์การ

1. การประชุมของกษัตริย์ ผู้นำรัฐ และผู้นำรัฐบาล
2. การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
3. สำนักงานเลขาธิการและองค์กรสนับสนุน รวมทั้ง การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก
4. ศาลยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศ

มาตรา 4

การประชุมของกษัตริย์ และผู้นำรัฐ

การประชุมของกษัตริย์ ผู้นำรัฐ และผู้นำรัฐบาล เป็นอำนาจสูงสุดขององค์การ และจัดการประชุมเมื่อผลประโยชน์ของประเทศมุสลิมต้องการการรับรอง โดยองค์การพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวกับโลกมุสลิมและประสานนโยบายขององค์การ

มาตรา 4

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3

การประชุมของกษัตริย์ และผู้นำรัฐ

การประชุมของกษัตริย์ ผู้นำรัฐ และผู้นำรัฐบาล เป็นอำนาจสูงสุดขององค์การ

การประชุมสุดยอดอิสลามจัดขึ้น 3 ปี ต่อครั้ง

การประชุมจัดขึ้นเมื่อผลประโยชน์ของชาดิมุสลิมต้องการการรับรอง โดยองค์การพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวกับโลกมุสลิมและประสานนโยบายขององค์การ

มาตรา 5

การปรับปรุง

การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

สมัยการประชุม

a) การประชุมอิสลามจะจัดการประชุมปีละครั้งหรือเมื่อต้องการการพิจารณาในระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือระดับตัวแทนของประเทศที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ การประชุมจะจัดขึ้น ณ ประเทศสมาชิกแห่งใดแห่งหนึ่ง

b) สมัยประชุมสามัญจะจัดขึ้นเมื่อมีการร้องขอจากประเทศสมาชิกหรือ ตามข้อร้องขอของเลขาธิการ เมื่อได้รับความยินยอม 2 ใน 3 จากประเทศสมาชิก คำร้องขออาจหมุนเวียนไปยังสมาชิกทุกประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับในข้อกำหนด

c) การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ มีสิทธิให้คำแนะนำต่อการจัดการประชุมระดับผู้นำรัฐหรือผู้นำรัฐบาล

2. การประชุมอิสลามของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจัดขึ้นตามจุดประสงค์ ดังนี้

- a) พิจารณาแนวทางการนำนโยบายจากการประชุมไปสู่การปฏิบัติ
- b) ทบทวนความก้าวหน้าในการดำเนินการตามมติที่ได้รับการรับรองจากสมัยประชุมครั้งก่อน
- c) รับมติที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ร่วมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและหลักการของการประชุมตามกฎบัตรนี้
- d) พิจารณารายงานของคณะกรรมการการเงินและอนุมัติงบประมาณของเลขาธิการ
- e) 1. ที่ประชุมแต่งตั้งเลขาธิการ
2. ที่ประชุมแต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม 3 คน ตามคำแนะนำของเลขาธิการ

2. (ใหม่)

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 3

ที่ประชุมแต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการ 3 คน ตามคำแนะนำของเลขาธิการ
ควรจัดให้มีผู้ช่วยเลขาธิการ ตำแหน่งที่ 4 เพื่อรับผิดชอบกรณีอัล-กุศส์ อัล-ชาร์ฟ และปาเลสไตน์

3. ในการแนะนำตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการ เลขาธิการ ควรพิจารณาถึงความสามารถ ความซื่อตรง และความเสียสละตามวัตถุประสงค์ของกฎบัตรตามหลักการกระจายไปตามเขตภูมิศาสตร์อย่างเสมอภาคกัน

f) กำหนดวัน เวลา และสถานที่ของการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในแต่ละครั้ง

g) พิจารณาประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกไม่ว่าประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือมากกว่าตามคำร้องขอบนพื้นฐานของมาตรการที่เหมาะสม

3. มติหรือคำแนะนำจากการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ต้องได้รับความเห็นชอบจากเสียงส่วนใหญ่ 2 ใน 3 ของประเทศสมาชิก

4. การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศใดๆ ต้องประกอบด้วยสมาชิก 2 ใน 3 จึงจะครบองค์ประชุม

5. การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศพิจารณาระเบียบพื้นฐานเพื่อแต่งตั้งประธานสำหรับการประชุมในแต่ละครั้ง ระเบียบนี้ถูกนำมาใช้ในองค์กรสนับสนุนของ OIC ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยที่ประชุมกษัตริย์ ผู้นำรัฐ และผู้นำรัฐบาลของ OIC รวมทั้งที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

มาตรา 6

การปรับปรุง

สำนักงานเลขาธิการ

1. สำนักงานเลขาธิการมีเลขาธิการเป็นประธาน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุม โดยดำรงตำแหน่งวาระละ 2 ปี นับตั้งแต่วันที่แต่งตั้ง และสามารถได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกหนึ่งสมัย

1. (ใหม่)

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3

สำนักงานเลขาธิการมีเลขาธิการเป็นประธาน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุม ดำรงตำแหน่ง 4 ปี โดยไม่สามารถได้รับการแต่งตั้งให้กลับมาดำรงตำแหน่งอีกหนึ่งสมัย

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 6

การปรับปรุง

1. สำนักงานเลขาธิการมีเลขาธิการเป็นประธาน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอยู่ในตำแหน่งวาระละ 4 ปี และสามารถได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีก หนึ่งสมัย
2. เลขาธิการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการจากประเทศสมาชิก โดยคำนึงถึงความสามารถ และความซื่อตรง ที่สอดคล้องกับหลักของการกระจายไปตามเขตภูมิศาสตร์อย่างเสมอภาคกัน
3. สำหรับการปฏิบัติตามหน้าที่นั้น เลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการ ไม่แสวงหาหรือรับคำสั่งจากรัฐบาลอื่นใด นอกเหนือจากองค์การ ระวังการกระทำใดๆ ที่อาจทำให้ ตำแหน่งเหล่านั้นได้รับความเสียหาย
4. สำนักงานเลขาธิการควรรักษาความปลอดภัยของการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิก แนะนำคำปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีสาระสำคัญต่อประเทศสมาชิก
5. สำนักงานใหญ่ของสำนักงานเลขาธิการตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย จนกว่าบัยตุลมักดิส “Bait Al Maqdis” (เยรูซาเล็ม) จะได้รับอิสระ
6. สำนักงานเลขาธิการติดตามการปฏิบัติงานตามมติและคำแนะนำของที่ประชุม รวมทั้งรายงานให้ที่ประชุมรับทราบ ขณะเดียวกันได้เตรียมพร้อมเอกสารการประชุมและบันทึกช่วยจำให้กับประเทศสมาชิก
7. สำนักงานเลขาธิการเป็นผู้เตรียมพร้อมการพบปะของที่ประชุมผ่านการประสานงานที่ใกล้ชิดกับประเทศเจ้าภาพในด้านการบริหารและการจัดการ
8. a) ที่ประชุมสามารถใช้สิทธิตาม อำนาจกฎหมาย การคุ้มครอง และสิทธิพิเศษ ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่สอดคล้องกับการประชุม

b) ตัวแทนของรัฐสมาชิกสามารถใช้สิทธิการคุ้มครองและสิทธิพิเศษที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่สอดคล้องกับการประชุม

c) เจ้าหน้าที่ขององค์การสามารถใช้สิทธิการคุ้มครองและสิทธิพิเศษที่จำเป็นสำหรับการแสดงออกซึ่งหน้าที่ ที่ได้รับการพิจารณาจากที่ประชุม

มาตรา 7

การเงิน

1. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของฝ่ายบริหารและกิจกรรมของสำนักงานเลขาธิการรับผิดชอบโดยประเทศสมาชิก ซึ่งสัดส่วนขึ้นอยู่กับรายได้แห่งชาติของแต่ละประเทศ
2. สำนักงานเลขาธิการจัดระเบียบการเงินให้สอดคล้องกับกฎระเบียบที่รับรองโดยที่ประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
3. คณะกรรมการศึกษาด้านการเงินได้รับการจัดตั้งโดยที่ประชุมจากตัวแทนของประเทศที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ และพบปะหารือที่สำนักงานใหญ่ของสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการดังกล่าวทำงานร่วมกับเลขาธิการ เพื่อเตรียมพร้อมและให้คำแนะนำด้านงบประมาณแก่เลขาธิการตามกฎระเบียบที่อนุมัติโดยที่ประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

มาตรา 8

สมาชิกภาพ

องค์การการประชุมอิสลามประกอบด้วยรัฐที่เข้าร่วมในการประชุมกษัตริย์ ผู้นำรัฐ และผู้นำรัฐบาล ซึ่งจัดที่กรุงราบัต และการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศที่นครญิดดะฮ์ และกรุงการาจี รวมทั้งลงนามในกฎบัตรฉบับนี้ รัฐมุสลิมทุกรัฐสามารถเข้าร่วมในองค์การด้วยการสมัคร แสดงเจตจำนงและพร้อมรับรองกฎบัตรฉบับนี้ เลขาธิการจะเป็นผู้ดูแลการสมัคร การได้รับสถานะสมาชิกภาพจะเกิดขึ้นหลังจากที่ประชุม 2 ใน 3 ให้การรับรอง

มาตรา 9

องค์กรอิสลาม (Islamic Organizations)

เลขานุการปฏิบัติหน้าที่ ภายใต้กรอบการทำงานของกฎบัตรซึ่งได้รับการอนุมัติจากที่ประชุม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงระหว่างองค์กรและองค์กรอิสลาม ระหว่างประเทศต่างๆ รวมทั้งตระหนักถึงความร่วมมือในการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของกฎบัตรฉบับนี้

มาตรา 10

การถอดถอน

1. ประเทศสมาชิกอาจลาออกจากองค์กร โดยแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเลขานุการ เพื่อประสานให้ประเทศสมาชิกทั้งหมดทราบต่อไป
2. ขณะที่คำร้องขอลาออกจากสมาชิกภาพอยู่ในระหว่างการพิจารณา การลาออกของประเทศสมาชิกจะมีผลผูกพันกับหน้าที่ของประเทศสมาชิกจนกระทั่งสิ้นสุดปีงบประมาณ

มาตรา 11

การปรับปรุง

การปรับปรุงกฎบัตรฉบับนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อได้รับการอนุมัติและให้สัตยาบันโดย 2 ใน 3 ของประเทศสมาชิก

มาตรา 12

การตีความ

ความขัดแย้งของมาตราใดก็ตามที่อาจถูกหยิบยกขึ้นเพื่อตีความ หรือทำให้เกิดผลตามมาตราในกฎบัตรฉบับนี้ ควรจัดการด้วยสันติวิธี ผ่านการปรึกษาหารือ เจรจา ประนีประนอม หรืออนุญาโตตุลาการ

มาตรา 13

ภาษา

ภาษาที่ใช้ในการประชุมประกอบด้วย ภาษาอาหรับ อังกฤษ และฝรั่งเศส

มาตรา 14

สัตยาบัน

กฎบัตรนี้รับรองหรือให้สัตยาบันโดยประเทศสมาชิกในองค์การการประชุมอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับกฎระเบียบภายในประเทศของสมาชิก กฎบัตรจะมีผลนับตั้งแต่การเป็นพยานในเอกสารที่ให้สัตยาบันต่อเลขาธิการ โดยเสียงส่วนใหญ่ของประเทศที่เข้าร่วมในการประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ครั้งที่ 3 ณ นครญิดดะฮ์ (Jeddah) เมื่อวันที่ 14-18 มุหรรรอม 1392 (29 กุมภาพันธ์- 4 มีนาคม 1972)

.....

ภาคผนวก ข

กฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลาม

(Charter of the Organization of the Islamic Conference)

กฎบัตรฉบับปัจจุบัน

ในนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตาเสมอ

เรา รัฐสมาชิกขององค์การการประชุมอิสลามได้ข้อสรุปว่า :

เพื่อสนับสนุนสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพพื้นฐาน ธรรมเนียมปฏิบัติ การใช้กฎหมายในการปกครอง ประชาธิปไตย และความโปร่งใสในรัฐสมาชิกที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญของพวกเขา และระบบกฎหมาย ;

เพื่อให้การยอมรับการประชุมของกษัตริย์ ผู้นำรัฐและรัฐบาลของรัฐสมาชิกซึ่งประชุมในกรุงราบัต จากวันที่ 9 ถึง 12 เดือนธันวาคม ปีอิญญะเราะฮ์ศักราช 1392 ซึ่งตรงกับวันที่ 22 ถึง 25 เดือนกันยายน ปี 1969 รวมทั้งการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศที่มีขึ้นในนครญิดดะห์ จากวันที่ 14 ถึง 18 เดือนมูหรรร์อม ปีอิญญะเราะฮ์ศักราช 1392 ซึ่งตรงกับวันที่ 29 เดือนกุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 4 เดือนมีนาคม ปี 1972 ;

เพื่อการนำเสนอคำนิยามอันสูงส่งของอิสลามในเรื่องเอกภาพ ภารดรภาพในการส่งเสริมและการมีเอกภาพที่มั่นคงและความเป็นปึกแผ่นในหมู่รัฐสมาชิกในการได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกันในกิจการระหว่างประเทศ ;

เพื่อปฏิบัติตามพันธกิจแห่งหลักการของกฎบัตรของสหประชาชาติ กฎบัตรปัจจุบันและกฎหมายระหว่างประเทศ ;

เพื่อรักษาและสนับสนุนคำนิยามอิสลามที่สูงส่งในเรื่องของความสันติ ความเมตตา ความอดกลั้น ความเท่าเทียม ความยุติธรรม และเกียรติยศของมนุษย์

เพื่อความพยายามในการทำงานสำหรับการฟื้นฟูบทบาทผู้นำของอิสลามในโลก ในขณะที่ยืนหยัดถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรืองสำหรับประชาชนของรัฐสมาชิก

เพื่อยกระดับและสร้างความเข้มแข็งให้กับสายสัมพันธ์แห่งเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นในหมู่ประชากรมุสลิมในรัฐสมาชิก ;

เพื่อเคารพ ปกป้องและป้องกันอธิปไตยของชาติ ความเป็นอิสระและบูรณภาพของดินแดนของทุกรัฐสมาชิก

เพื่อการมีส่วนร่วมต่อสันติภาพระหว่างประเทศและความมั่นคง ความเข้าใจและการสานเสวนาระหว่างอารยธรรม วัฒนธรรม ศาสนาและสนับสนุน ความสัมพันธ์ฉันท์มิตร และความเป็นเพื่อนบ้านที่ดี การเคารพซึ่งกันและกันและความร่วมมือ

เพื่อส่งเสริมความมั่นใจและสนับสนุนความสัมพันธ์ฉันท์มิตร การเคารพซึ่งกันและกันและความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกและรัฐอื่นๆ

เพื่ออุปถัมภ์ค้ำนิยามอันสูงส่งของอิสลามที่เกี่ยวกับความเป็นกลาง ความใจกว้าง ให้ความเคารพในเรื่องความหลากหลาย การรักษาสัญลักษณ์อิสลามและมรดกร่วมและปกป้องความเป็นสากลของศาสนาอิสลาม

เพื่อให้ได้มาซึ่งความก้าวหน้าและความแพร่หลายของความรู้ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์อิสลามซึ่งสูงส่งเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นยอดของปัญญาชน

เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกให้ได้มาซึ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่มีประสิทธิภาพในเศรษฐกิจระดับโลก เพื่อให้เป็นไปตามหลักการของความเป็นหุ้นส่วนและความเท่าเทียม

เพื่อรักษาและส่งเสริมทุกแง่มุมที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เพื่อปัจจุบันและอนาคตของคนรุ่นต่างๆ

เพื่อการให้ความเคารพต่อสิทธิในการกำหนดใจตนเอง และการไม่เข้าไปก้าวก่ายในกิจการภายใน และให้ความเคารพต่ออธิปไตย ความเป็นเอกราชและบูรณภาพแห่งดินแดนของแต่ละรัฐสมาชิก

เพื่อสนับสนุนการต่อสู้ของประชาชนปาเลสไตน์ ซึ่งปัจจุบันตกอยู่ภายใต้การยึดครอง และเพื่ออนุญาตให้พวกเขาได้รับสิทธิของพวกเขาที่แบ่งแยกไม่ได้ รวมทั้งสิทธิในการกำหนดใจตนเอง และสร้างรัฐอธิปไตยของพวกเขา โดยมีอัล-กุดส์ อัล-ชาร์ิฟ (Al-Quds Al-Sharif) เป็นเมืองหลวง ในขณะที่รักษาไว้ซึ่งลักษณะที่เป็นประวัติศาสตร์ของอิสลาม และความเป็นศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของที่นั่น

เพื่อรักษาและสนับสนุนสิทธิสตรี การมีส่วนร่วมของสตรี ในทุกขอบเขตของชีวิต ที่เป็นไปตามกฎหมายและการออกกฎหมายของรัฐสมาชิก

เพื่อสร้างสภาพการณ์ของการเป็นสื่อสำหรับการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนเด็กมุสลิมและคนหนุ่มสาว และเพื่ออบรมค่านิยมอิสลามให้แก่พวกเขาผ่านการศึกษา เพื่อวัฒนธรรมทางสังคม ศีลธรรม สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม คือศีลธรรมและจริยธรรมของพวกเขา

เพื่อช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิมและชุมชนต่างๆ ที่มีได้เป็นรัฐสมาชิก เพื่อรักษาเกียรติยศ วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางศาสนาของพวกเขา

เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์และหลักการของกฎบัตรปัจจุบัน กฎบัตรสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในขณะที่ปฏิบัติตามหลักการของการไม่แทรกแซงในเรื่องที่เป็นพื้นฐานของเขตอำนาจศาลของรัฐใดๆ ;

เพื่อความพยายามในการให้ได้มาซึ่งธรรมาภิบาลในระดับระหว่างประเทศและความเป็นประชาธิปไตยของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่วางอยู่บนหลักการของความเท่าเทียมและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างรัฐต่างๆ และการไม่แทรกแซงในเรื่องที่อยู่ภายในเขตอำนาจศาลภายในประเทศ ;

มีความแน่วแน่ที่จะร่วมมือในการให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านี้และตกลงยอมรับที่จะนำเสนอกฎบัตรที่แก้ไขแล้วดังนี้

บทที่ 1

จุดมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา 1

1. เพื่อส่งเสริมและทำให้สายสัมพันธ์แห่งความเป็นภราดรภาพมีความเข้มแข็งในหมู่รัฐสมาชิก
2. เพื่อรักษาและปกป้องผลประโยชน์ร่วมกันและสนับสนุนพันธกิจที่สอดคล้องกับกฎหมายของรัฐสมาชิกและความร่วมมือ และใช้ความพยายามของรัฐสมาชิกให้สอดคล้องกันในเรื่องของการท้าทายต่างๆ ที่เผชิญอยู่กับโลกอิสลาม (Islamic world) เป็นการเฉพาะและชุมชนระหว่างประเทศโดยทั่วไป
3. เพื่อเคารพต่อการกำหนดใจตนเองและการไม่เข้าแทรกแซงในกิจการภายในและให้ความเคารพต่ออธิปไตย เอกราช และบูรณภาพแห่งดินแดนของแต่ละรัฐสมาชิก

4. เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูอำนาจอธิปไตยที่สมบูรณ์และบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐสมาชิก ที่ตกอยู่ภายใต้การยึดครอง อันเนื่องมาจากการรุกรานบนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศและความร่วมมือที่เกี่ยวข้องอยู่กับองค์การระหว่างประเทศและองค์การภูมิภาค
5. เพื่อยืนยันถึงความร่วมมืออย่างแข็งขันของรัฐสมาชิกในการเมืองโลก เศรษฐกิจและกระบวนการตัดสินใจที่จะรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน
6. เพื่อสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐที่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานด้านความยุติธรรม การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีเพื่อยืนยันถึงสันติภาพของโลก ความมั่นคงและความปรองดอง
7. เพื่อยืนยันอีกครั้งหนึ่งถึงการสนับสนุนสิทธิของประชาชน ตามที่ได้ระบุไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศ
8. เพื่อสนับสนุนและให้อำนาจชาวปาเลสไตน์ได้ใช้สิทธิของพวกเขาในการกำหนดใจตนเอง และสถาปนารัฐอธิปไตยของพวกเขาด้วยอัล-กุศส์ อัล-ชาร์ฟในฐานะเมืองหลวง ในขณะที่รักษาลักษณะทางประวัติศาสตร์ ลักษณะอิสลาม รวมทั้งสถานศักดิ์สิทธิ์เอาไว้
9. เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับความร่วมมือภายในเศรษฐกิจอิสลามและการค้า เพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่ตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market)
10. เพื่อแสดงถึงความพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งการพัฒนามนุษย์ที่ครอบคลุมและความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจในรัฐสมาชิก
11. เพื่อเผยแพร่ สนับสนุนและรักษาไว้ซึ่งคำสอนของอิสลามและค่านิยมที่มีพื้นฐานอยู่บนความเป็นกลางและความใจกว้าง สนับสนุนวัฒนธรรมอิสลามและรักษามรดกของอิสลาม
12. เพื่อรักษาและป้องกันภาพลักษณ์ของอิสลาม เพื่อต่อสู้กับการทำลายชื่อเสียงของอิสลาม และสนับสนุนการสานเสวนาระหว่างอารยธรรมและศาสนา
13. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสนับสนุนการวิจัยและความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกในด้านต่างๆ ดังนี้
14. เพื่อสนับสนุนและปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐาน รวมถึงสิทธิสตรี เด็ก คนหนุ่มสาว คนชราและประชาชนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งค่านิยมของครอบครัวอิสลาม
15. เพื่อย้ำเตือน ปกป้องและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยธรรมชาติ และพื้นฐานของสังคม

16. เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิ เกียรติยศและอัตลักษณ์ในทางศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิม และชนกลุ่มน้อยในรัฐที่มีได้เป็นสมาชิก
17. เพื่อสนับสนุนและปกป้องฐานะทางสังคมแห่งความเป็นเอกภาพ ในประเด็นของผลประโยชน์ร่วมกันในเวทีระหว่างประเทศ
18. เพื่อสนับสนุนการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายในทุกรูปแบบและการแสดงออก อาชญากรรมที่ได้รับการจัดตั้ง การลักลอบค้ายาเสพติด การคอร์รัปชัน การฟอกเงิน และการค้ามนุษย์
19. เพื่อความร่วมมือและการประสานงานในด้านมนุษยธรรมฉุกเฉิน อย่างเช่นภัยพิบัติธรรมชาติ
20. เพื่อสนับสนุนความร่วมมือในทางสังคม วัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสารในหมู่รัฐสมาชิก

มาตรา 2

รัฐสมาชิกตกลงที่จะมีส่วนร่วมในการรักษาไว้ซึ่งความสงบและความมั่นคงระหว่างประเทศ และเพื่อหลีกเลี่ยงจากการเข้าไปแทรกแซงในแต่ละกิจการภายในตามที่มีการยึดถืออยู่ในกฎบัตรปัจจุบัน ในกฎบัตรสหประชาชาติ กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

1. รัฐสมาชิกเองจะมีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายและหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ
2. รัฐสมาชิกเป็นรัฐอธิปไตย เอกราชและมีสิทธิเท่าเทียมกันและมีกฎข้อบังคับ
3. รัฐสมาชิกทั้งหมดจะต้องแก้ไขความขัดแย้งโดยผ่านสันติวิธีและหลีกเลี่ยงจากการใช้การข่มขู่หรือใช้กำลังในความสัมพันธ์ของพวกเขา
4. รัฐสมาชิกทั้งหมดทำหน้าที่ให้ความเคารพอารยธรรมของชาติ เอกราชและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐสมาชิกอื่นๆ และจะต้องหลีกเลี่ยงจากการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของผู้อื่น
5. รัฐสมาชิกทั้งหมดทำหน้าที่ในการมีส่วนต่อการดำรงอยู่ของสันติภาพและความมั่นคงและหลีกเลี่ยงจากการเข้าไปก้าวก่ายในแต่ละกิจการภายในตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎบัตร

ปัจจุบัน ในกฎบัตรสหประชาชาติ กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

6. ตามที่ได้กล่าวเอาไว้ในกฎบัตรของสหประชาชาติ อะไรที่มีได้มีอยู่ในกฎบัตรปัจจุบันไม่สามารถให้อำนาจองค์การและหน่วยงานขององค์การในการเข้าไปแทรกแซงในเรื่องต่างๆที่มีความสำคัญอยู่ในเขตอำนาจศาลภายในของรัฐหรือที่เกี่ยวข้องกับรัฐ
7. รัฐสมาชิกควรจะยึดมั่นและสนับสนุนทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศให้มีธรรมเนียมปฏิบัติ สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานและการใช้กฎหมายในการปกครอง
8. สมาชิกรัฐควรใช้ความพยายามที่จะปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อม

บทที่ II

สมาชิกภาพ

มาตรา 3

1. องค์การประกอบด้วยรัฐสมาชิก 57 รัฐ ขององค์การการประชุมอิสลามและรัฐอื่นๆ ซึ่งอาจจะยอมรับกฎบัตรนี้ตามมาตรา 3 ย่อหน้าที่ 2
2. รัฐใดๆ ก็ตาม ที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติ ซึ่งมีชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่และปฏิบัติตามกฎบัตร ซึ่งยื่นสมัครเพื่อเป็นสมาชิก อาจเข้าร่วมกับองค์การได้ หากได้รับการยอมรับอย่างเป็นเอกฉันท์ จากสภารัฐมนตรีต่างประเทศเท่านั้นบนพื้นฐานของหลักการที่นำมาใช้โดยสภารัฐมนตรี
3. สิ่งที่มีได้มีอยู่ในกฎบัตรปัจจุบันจะไม่มีส่วนต่อสิทธิของสมาชิกปัจจุบันหรือสิทธิพิเศษที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสภาหรือประเด็นอื่นใด

มาตรา 4

1. การตัดสินใจในการให้สถานะผู้สังเกตการณ์ต่อรัฐสมาชิกสหประชาชาติ จะทำหน้าที่โดยสภารัฐมนตรีต่างประเทศให้ความเห็นชอบเท่านั้น บนพื้นฐานของหลักการที่นำมาใช้โดยสภารัฐมนตรี

2. การตัดสินใจในการให้สถานะสังเกตการณ์ต่อองค์การระหว่างประเทศจะทำหน้าที่โดยสภา
รัฐมนตรีต่างประเทศให้ความเห็นชอบเท่านั้น บนพื้นฐานของหลักการที่นำมาใช้โดยสภา
รัฐมนตรี

บทที่ III

หน่วยงานต่างๆ

มาตรา 5

องค์การการประชุมอิสลามจะประกอบไปด้วย

1. การประชุมสุดยอดอิสลาม (Islamic Summit)
2. สภารัฐมนตรีต่างประเทศ (Council of Foreign Ministers)
3. คณะกรรมการสามัญทำหน้าที่ประจำ (Standing Committee)
4. คณะกรรมการบริหาร (Executive Committee)
5. ศาลยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic Court of Justice)
6. กรรมาธิการ/อิสระถาวรด้านสิทธิมนุษยชน (Independent Permanent Commission of Human Rights)
7. คณะกรรมการที่เป็นตัวแทนถาวร (Committee of Permanent)
8. สำนักเลขาธิการ (General Secretariat)
9. หน่วยงานสนับสนุน (Subsidiary Organs)
10. สถาบันชำนาญพิเศษ (Specialized Institutions)
11. สถาบันในสาขา (Affiliated Institution)

บทที่ 5

การประชุมสุดยอดอิสลาม

มาตรา 6

การประชุมสุดยอดอิสลามจะประกอบด้วยกษัตริย์ ผู้นำรัฐและรัฐบาลของรัฐสมาชิกและผู้มีอำนาจหน้าที่ขององค์การ

มาตรา 7

การประชุมสุดยอดอิสลามควรมีความตั้งใจ ตัดสินการใช้นโยบายและให้ข้อเสนอแนะในทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักถึงจุดมุ่งหมายตามเงื่อนไขที่มีอยู่ในกฎบัตรและพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ต่อรัฐสมาชิกและอุมมะฮ์

มาตรา 8

1. การประชุมสุดยอดอิสลามควรประชุมทุกๆ สามปีในรัฐหนึ่งของรัฐสมาชิก
2. การเตรียมประเด็นและการจัดการที่จำเป็นสำหรับการประชุมสุดยอดจะกระทำโดยสภารัฐมนตรีต่างประเทศ ด้วยการช่วยเหลือของสำนักเลขาธิการ

มาตรา 9

สมัยประชุมพิเศษจะมีขึ้น เมื่อใดก็ตามที่มีการประกันถึงผลประโยชน์ของอุมมะฮ์ เพื่อพิจารณาความสำคัญยิ่งยวดที่มีต่ออุมมะฮ์และประสานนโยบายขององค์การอย่างสอดคล้องประสานกัน สมัยการประชุมพิเศษอาจมีขึ้นภายใต้การคำแนะนำของสภารัฐมนตรีหรือด้วยการริเริ่มของรัฐสมาชิกรัฐหนึ่งรัฐใด หรือเลขาธิการหากว่าข้อเสนอแนะนั้นได้รับการสนับสนุนหรือได้รับจากเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกเท่านั้น

บทที่ V

สภารัฐมนตรีต่างประเทศ

มาตรา 10

1. สภารัฐมนตรีควรจะมีประชุมปีละหนึ่งครั้งในรัฐหนึ่งของรัฐสมาชิก

2. สมัยประชุมพิเศษของสภารัฐมนตรีต่างประเทศอาจจัดประชุมภายใต้คำแนะนำของรัฐสมาชิกใดๆ หรือของเลขาธิการ หากว่าคำแนะนำได้รับการยอมรับโดยรัฐสมาชิกส่วนใหญ่เท่านั้น
3. สภารัฐมนตรีอาจแนะนำให้ประชุมรัฐมนตรีส่วนอื่นๆ เพื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเด็นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับอุมมะฮ์ การประชุมดังกล่าวควรส่งรายงานให้กับการประชุมสุดยอดอิสลามและสภารัฐมนตรีต่างประเทศ
4. สภารัฐมนตรีจะพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ เพื่อนำเอานโยบายทั่วไปขององค์การมาใช้ด้วยการ
a. ให้การยอมรับการตัดสินใจและมติในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันในการนำเอาจุดมุ่งหมายและนโยบายทั่วไปขององค์การมาใช้
b. พิจารณาความก้าวหน้าในการนำเอาการตัดสินใจและมติที่ได้รับการยอมรับในการประชุมสุดยอดที่มีมาก่อนและการประชุมของสภารัฐมนตรีต่างประเทศ
c. พิจารณาและให้การยอมรับโครงการงบประมาณและการเงินอื่นๆ และการรายงานของฝ่ายบริหารของสำนักเลขาธิการและหน่วยงานสนับสนุน
d. พิจารณาประเด็นใดๆ ก็ตามที่มีผลกระทบต่อรัฐสมาชิกหนึ่งหรือมากกว่า เมื่อใดก็ตามที่มีการร้องขอถึงผลกระทบดังกล่าวโดยรัฐสมาชิกที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาถึงการใช้มาตรการที่เหมาะสมในเรื่องนั้นๆ
e. ให้การรับรองในการก่อตั้งหน่วยงานใหม่หรือคณะกรรมการ
f. เลือกตั้งเลขาธิการและแต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการให้เป็นไปตามมาตราที่ 16 และ 18 ของกฎบัตรตามลำดับ
g. พิจารณาประเด็นใดๆ ก็ตามที่เห็นว่ามีเหมาะสม

บทที่ VI

คณะกรรมการสามัญ

มาตรา 11

1. เพื่อให้ปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งवादต่อองค์การและรัฐสมาชิกขององค์การมีความก้าวหน้า องค์การจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการสามัญดังต่อไปนี้
 - i. คณะกรรมการอัลกุฎส์ (Al-Quds Committee)
 - ii. คณะกรรมการเพื่อกิจการสารนิเทศและวัฒนธรรม

- iii. คณะกรรมการเพื่อความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์
- iv. คณะกรรมการเพื่อความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

บทที่ VII

คณะกรรมการบริหาร

บทที่ 12

คณะกรรมการบริหารประกอบไปด้วยประธานคนปัจจุบัน เป็นผู้นำที่ที่มีมาก่อนและ
รับช่วง การประชุมสุดยอดอิสลามและสภารัฐมนตรีต่างประเทศ เป็นประเทศเจ้าภาพสำนักงาน
ใหญ่ของสำนักเลขาธิการในฐานะสมาชิกที่เป็นเจ้าหน้าที่

บทที่ VIII

คณะกรรมการตัวแทนถาวร

บทที่ 13

สิทธิพิเศษและรูปแบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจะกำหนดโดยสภา
รัฐมนตรีต่างประเทศ

บทที่ IX

ศาลยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศ

บทที่ 14

ศาลยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศก่อตั้งขึ้นในคูเวตในปี 1987 ซึ่งในการใช้กฎหมายศาล
ยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศจะเป็นหน่วยงานหลักทางกฎหมายขององค์การ

บทที่ X

คณะกรรมการอิสระถาวรด้านสิทธิมนุษยชน

มาตรา 15

คณะกรรมการอิสระถาวรด้านสิทธิมนุษยชนจะส่งเสริมสิทธิของพลเมือง การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ที่กำหนดเอาไว้ในข้อตกลงและคำประกาศ ตามการใช้สิทธิมนุษยชนสากลที่ตกลงกันไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับค่านิยมอิสลาม

บทที่ XI

สำนักเลขาธิการ

มาตรา 16

สำนักเลขาธิการจะประกอบไปด้วยเลขาธิการ ซึ่งจะเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์กรและคณะทำงานตามที่องค์กรต้องการ เลขาธิการจะได้รับการคัดเลือกในระหว่างชาติสมาชิกซึ่งเป็นไปตามหลักการการกระจายไปตามภูมิศาสตร์อย่างเสมอภาคกัน เป็นการหมุนเวียน และเป็นโอกาสเท่าเทียมกันสำหรับรัฐสมาชิก ด้วยข้อพิจารณาที่มาจากความสามารถ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและประสบการณ์

มาตรา 17

เลขาธิการควรจะได้รับผิดชอบดังต่อไปนี้

- a. ทำให้หน่วยงานที่มีความสามารถในเรื่องต่างๆ ขององค์กรเป็นที่สนใจ ซึ่งในความคิดของเขาอาจทำประโยชน์ ให้คุณค่าต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร
- b. ติดตามการนำเอาการตัดสินใจ มติและคำแนะนำของการประชุมสุดยอดอิสลามและสภารัฐมนตรีต่างประเทศและการประชุมระดับรัฐมนตรีอื่นๆ
- c. นำเสนอรัฐสมาชิกด้วยงานเอกสารและบันทึก ในการนำเอาข้อตกลง มติและข้อเสนอแนะในการประชุมสุดยอดอิสลามและการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศมาใช้
- d. ให้ความร่วมมือและประสานงานในส่วนของงานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ ขององค์กร
- e. เตรียมรายการและงบประมาณของสำนักเลขาธิการ

- f. ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างรัฐสมาชิกและให้ความสะดวกในการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนทรรศนะ ตลอดจนแพร่ขยายข้อมูลข่าวสารที่จะมีความสำคัญต่อรัฐสมาชิก
- g. ทำหน้าที่อื่นๆ ตามที่เขาได้รับความไว้วางใจ โดยการประชุมสุดยอดอิสลามหรือการประชุมสภารัฐมนตรีต่างประเทศ
- h. ส่งรายงานประจำปีให้กับสภารัฐมนตรีต่างประเทศในเรื่องงานขององค์การ

มาตรา 18

1. เลขานุการจะเสนอชื่อผู้ช่วยเลขานุการให้กับสภารัฐมนตรีต่างประเทศเพื่อการแต่งตั้งเป็นเวลา 5 ปี ให้เป็นไปตามหลักการของการกระจายความเสมอภาคในทางภูมิศาสตร์ และด้วยความเกี่ยวเนื่องกับความสามารถ ชื่อสัตย์ และอุทิศตนให้กับวัตถุประสงค์ของกฎบัตร ตำแหน่งหนึ่งของผู้ช่วยเลขานุการจะต้องอุทิศให้กับภารกิจของอัลกุศส์ อัล-ชาร์ฟ (Al-Quds Al-Sharif) และปาเลสไตน์ด้วยความเข้าใจว่ารัฐปาเลสไตน์จะแต่งตั้งตัวแทนของตนเอง
2. ในการนำเอามติและการตัดสินใจของการประชุมสุดยอดอิสลามและการประชุมสภารัฐมนตรีต่างประเทศมาใช้ เลขานุการอาจแต่งตั้งเลขานุการตัวแทนพิเศษขึ้นมา การแต่งตั้งดังกล่าวที่มีขึ้นพร้อมไปกับการมอบอำนาจของตัวแทนพิเศษ จะต้องมิขึ้นโดยการรับรองของสภารัฐมนตรีต่างประเทศ
3. เลขานุการจะแต่งตั้งคณะทำงานของสำนักเลขานุการในหมู่ชาติต่างๆ ของรัฐสมาชิก ให้ความสำคัญกับความสามารถ ความซื่อสัตย์ ซอบธรรม และเพศสภาพของพวกเขา ซึ่งเป็นไปตามหลักการของความเสมอภาค การกระจายตัวทางภูมิศาสตร์ เลขานุการอาจแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาแบบชั่วคราวก็ได้

มาตรา 19

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพวกเขา เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ และคณะทำงานของเลขานุการจะต้องไม่พยายามหรือยอมรับคำแนะนำจากรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นใดนอกเหนือไปจากองค์การ พวกเขาควรหลีกเลี่ยงจากการกระทำใดๆ ที่อาจมีความเสียหายต่อตำแหน่งของพวกเขา ในฐานะเจ้าหน้าที่ระหว่างประเทศที่รับผิดชอบเฉพาะองค์การเท่านั้น รัฐสมาชิกจะต้องเคารพ

ลักษณะเฉพาะระหว่างประเทศและจะต้องไม่พยายามใช้อิทธิพลระหว่างประเทศใดๆ เมื่อต้องการออกจากหน้าที่ของพวกเขา

มาตรา 20

เลขานุการจะต้องจัดเตรียมการประชุมสุดยอดอิสลามและการประชุมสภารัฐมนตรีต่างประเทศในความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศเจ้าภาพตราบเท่าที่มีเรื่องของการบริหารและการจัดการเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

มาตรา 21

สำนักงานใหญ่ของสำนักเลขานุการจะอยู่ในนครญิดดะฮ์ (Jeddah) จนกว่าจะมีการปลดปล่อยนครอัลกุดส์ (Al-Quds หรือนครเยรูซาเล็ม) ซึ่งจะเป็นสำนักงานใหญ่ขององค์การ

บทที่ XII

มาตรา 22

องค์การอาจตั้งหน่วยงานเสริม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันและให้สถานะสาขา หลังจากได้รับความเห็นชอบจากสภารัฐมนตรีตามกฎหมาย

หน่วยงานเสริม

มาตรา 23

หน่วยงานสนับสนุนสร้างขึ้นภายในกรอบองค์การตามการตัดสินใจที่มีขึ้นโดยการประชุมสุดยอดอิสลามหรือสภารัฐมนตรีต่างประเทศ และงบประมาณของพวกเขาจะได้รับความเห็นชอบโดยสภารัฐมนตรีต่างประเทศ

บทที่ XIII

สถาบันพิเศษ

มาตรา 24

สถานบันพิเศษขององค์การก่อตั้งขึ้นภายในกรอบขององค์การตามการตัดสินใจของการประชุมสุดยอดอิสลามหรือสภารัฐมนตรีต่างประเทศ สมาชิกของสถาบันพิเศษควรมาจากความ

สมัครใจและเปิดให้กับสมาชิกขององค์การ งบประมาณของสถาบันเป็นอิสระและได้รับความเห็นชอบโดยหน่วยงานนิติบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขเอาไว้ในข้อกฎหมายของสถาบัน

สถาบันในสังกัด

มาตรา 25

สถาบันในสังกัดเป็นแก่นแกนหรือส่วนสำคัญซึ่งจุดมุ่งหมายจะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกฎบัตรนี้ และได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันในสังกัดโดยสภารัฐมนตรีต่างประเทศ สมาชิกของสถาบันเป็นเรื่องของความสมัครใจและเปิดให้กับหน่วยงานและสถาบันต่างๆ ของรัฐสมาชิก งบประมาณของพวกเขาคืออิสระจากงบประมาณของสำนักเลขาธิการและหน่วยงานสนับสนุน และหน่วยงานชำนาญพิเศษ สถาบันในสังกัดอาจให้สถานะสังเกตการณ์ (observer status) โดยมติของสภารัฐมนตรีต่างประเทศ พวกเขาอาจเป็นผู้ช่วยอาสาสมัครจากหน่วยงานสนับสนุน หรือสถาบันพิเศษรวมทั้งที่มาจากรัฐสมาชิก

บทที่ XIV

ความร่วมมือกับองค์การอิสลามและองค์การอื่นๆ

มาตรา 26

องค์การจะช่วยสนับสนุนความร่วมมือของคนกับองค์การอิสลามและองค์การอื่นๆ เพื่อทำงานตามวัตถุประสงค์ที่แสดงให้เห็นในกฎบัตรปัจจุบัน

บทที่ XV

การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง

มาตรา 27

รัฐสมาชิกที่เป็นฝ่ายใดๆ ของความขัดแย้ง ซึ่งการดำรงอยู่ของความขัดแย้งอาจจะเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ของมุสลิมอุมมะฮ์หรืออาจทำให้การดำรงอยู่ของความสันติระหว่างประเทศและความมั่นคงเป็นอันตราย จะต้องหาทางแก้ไขโดยการช่วยเป็นสื่อกลางให้มีการเจรจา (good offices) ซึ่งอาจจะรวมถึงการปรึกษาหารือกับคณะกรรมการบริหารและเลขาธิการ

มาตรา 28

องค์การอาจให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ และองค์การภูมิภาคด้วย วัตถุประสงค์ของการรักษาไว้ซึ่งการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศและแก้ไขข้อพิพาทด้วยแนวทางสันติ

บทที่ XVI

งบประมาณ และการเงิน

มาตรา 29

1. งบประมาณของสำนักเลขาธิการและหน่วยงานจะดูแลโดยรัฐสมาชิกอย่างเหมาะสมกับรายได้ของพวกเขา
2. ด้วยการยอมรับของการประชุมสุดยอดอิสลามหรือสภารัฐมนตรีต่างประเทศ องค์การอาจจะก่อตั้งกองทุนพิเศษและศาสนสมบัติ (วักฟ) บนพื้นฐานความสมัครใจของรัฐสมาชิก บุคคลและองค์การต่างๆ กองทุนและศาสนสมบัติเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับระบบการเงินขององค์การและจะได้รับการตรวจสอบประจำปี โดยหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการเงิน

มาตรา 30

สำนักงานเลขาธิการและหน่วยงานเสริมจะบริหารกิจการทางการเงินของพวกเขาตามกฎหมายทางการเงินตามวิธีปฏิบัติที่ให้การยอมรับโดยสภารัฐมนตรี

มาตรา 31

1. คณะกรรมการถาวรทางการเงิน จะตั้งขึ้นโดยสภารัฐมนตรีจากตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐสมาชิกที่เข้าร่วม ซึ่งจะมาประชุมกันที่สำนักงานใหญ่ขององค์การเพื่อพิจารณาโครงการและงบประมาณของสำนักเลขาธิการและหน่วยงานสนับสนุน เพื่อให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับโดยสภารัฐมนตรีต่างประเทศ
2. คณะกรรมการถาวรทางการเงินจะเสนอรายงานประจำปีต่อสภารัฐมนตรีต่างประเทศ ซึ่งจะพิจารณาและให้การยอมรับโครงการและงบประมาณ

3. หน่วยงานที่ควบคุมทางการเงินประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการเงิน/ผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบจากรัฐสมาชิกซึ่งจะทำหน้าที่ตรวจสอบสำนักเลขาธิการและหน่วยงานสนับสนุนซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดที่เป็นกฎเกณฑ์ภายในของหน่วยงาน

บทที่ XVII

กฎเกณฑ์ของวิธีการปฏิบัติและการออกเสียง

มาตรา 32

1. สภารัฐมนตรีต่างประเทศจะใช้กฎเกณฑ์การปฏิบัติของตนเอง
2. สภารัฐมนตรีต่างประเทศจะให้การยอมรับกฎเกณฑ์การปฏิบัติของการประชุมสุดยอดอิสลาม
3. คณะกรรมการสามัญจะสร้างกฎเกณฑ์การปฏิบัติในแต่ละด้านของตนเอง

มาตรา 33

1. สองในสามของรัฐสมาชิกจะประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลสำหรับการประชุมขององค์การการประชุมอิสลาม
2. การตัดสินใจจะเกิดจากการลงความเห็นร่วมกัน หากว่าการลงความเห็นร่วมกันไม่สามารถเกิดขึ้นได้ การตัดสินใจจะกระทำโดยเสียงส่วนใหญ่สองในสามของสมาชิกปัจจุบันและการออกเสียง หรือมีฉันทามติที่เกินกว่าจะมีข้อตกลงในกฎบัตรนี้

บทที่ XVIII

ข้อกำหนดสุดท้าย

สิทธิพิเศษและการได้รับการยกเว้น

มาตรา 34

1. องค์การจะให้การยกเว้นและสิทธิพิเศษแก่รัฐสมาชิกตามความจำเป็นเพื่อการทำหน้าที่ของตนเองและทำให้บรรลุเป้าหมายของตน
2. ตัวแทนของรัฐสมาชิกและเจ้าหน้าที่ขององค์การจะได้รับสิทธิพิเศษและได้รับการยกเว้นตามที่ได้กำหนดเอาไว้ในข้อตกลงว่าด้วยสิทธิพิเศษและการยกเว้น

3. คณะทำงานของสำนักเลขาธิการ หน่วยงานสนับสนุน และสถาบันชำนาญพิเศษจะมีสิทธิพิเศษและการได้รับการยกเว้นที่มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของพวกเขาตามที่ได้ตกลงกันระหว่างองค์กรและประเทศเจ้าภาพ
4. รัฐสมาชิกซึ่งค้างจ่ายการเงินที่จะต้องมอบให้องค์การจะไม่สามารถออกเสียงในสภารัฐมนตรีต่างประเทศหากว่าจำนวนเงินที่ค้างจ่ายเท่ากันหรือมากกว่าจำนวนหนี้ที่จะต้องจ่ายสองปีเต็มก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตามสภารัฐมนตรีอาจอนุญาตสมาชิกดังกล่าวให้ออกเสียงได้หากเห็นว่าความล้มเหลวในการจ่ายเงินมีเงื่อนไขอยู่เหนือการควบคุมของสมาชิก

การถอนตัว

มาตรา 35

1. รัฐสมาชิกอาจถอนตัวจากองค์การด้วยการแจ้งให้เลขาธิการรับทราบหนึ่งปีก่อนการถอนตัวของตน การแจ้งให้ทราบดังกล่าวจะมีการติดต่อสื่อสารไปยังรัฐสมาชิกทั้งหมด
2. รัฐที่เสนอถอนตัวจะผูกมัดโดยข้อกำหนดของตนจนกว่าจะสิ้นสุดปีงบประมาณ ซึ่งในระหว่างนั้นจะมีการยื่นการถอนตัวโดยจะต้องจัดการกับการเงินที่เป็นหนี้สินที่ถึงกำหนดขององค์การ

การแก้ไขเปลี่ยนแปลง

มาตรา 36

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎบัตรปัจจุบันจะเกิดขึ้นตามข้อปฏิบัติต่อไปนี้

- a. รัฐสมาชิกใดๆ อาจจะเสนอการแก้ไขเปลี่ยนแปลงต่อกฎบัตรปัจจุบันต่อสภารัฐมนตรีต่างประเทศ
- b. เมื่อได้รับความเห็นชอบโดยเสียงส่วนใหญ่สองในสามของสภารัฐมนตรีต่างประเทศและได้รับสัตยาบันโดยเสียงส่วนใหญ่สองในสามของรัฐสมาชิกก็จะบังคับใช้ได้

การตีความ

มาตรา 37

1. ความขัดแย้งใดๆ อาจมีขึ้นในการตีความ การยื่นคำร้องหรือการดำเนินการของมาตราใดๆ ในกฎบัตรปัจจุบันจะมีการจัดการอย่างจริงจัง
2. ข้อกำหนดของกฎบัตรนี้จะถูกนำมาใช้โดยรัฐสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในรัฐธรรมนูญของพวกเขา

มาตรา 38

ภาษาขององค์การจะเป็นภาษาอาหรับ อังกฤษ และฝรั่งเศส

การจัดการในช่วงเปลี่ยนผ่าน

การให้สัตยาบันและการเข้าสู่การบังคับใช้

มาตรา 39

1. กฎบัตรนี้จะนำไปใช้โดยสภารัฐมนตรีโดยเสียงส่วนใหญ่ สองในสามและจะเปิดให้มีการลงนามและให้สัตยาบันโดยรัฐสมาชิกตามวิธีการปฏิบัติของแต่ละรัฐสมาชิก
2. เครื่องมือต่างๆ ของการให้สัตยาบันจะมอบให้กับเลขาธิการขององค์การ
3. กฎบัตรนี้ได้เข้ามาแทนกฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลาม ซึ่งได้ลงทะเบียณเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 102 ของกฎบัตรของสหประชาชาติในวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 1974

ปรับปรุง ณ นครดาการ์ (สาธารณรัฐแห่งเซเนกัล) วันที่เจ็ดของเดือนเราะบีอุล อาวัล (Rabi Al-Awal) ฮิจญ์เราะห์หนึ่งพันสี่ร้อยยี่สิบเก้า ซึ่งตรงกับวันที่สิบสี่ เดือนมีนาคม ปีสองพันแปด

.....

ภาคผนวก ก

ข้อมูล เนื้อหาสาระของปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ.1990

เรื่อง มนุษยชนในอิสลามกับการรับรองสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วิทยานิพนธ์ ของนางสาวสุดปรารถนา นีละไพจิตร

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ.1990 โดยองค์กรอิสลาม: ตัวอย่างการนำหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนในอิสลามมาบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหนึ่งซึ่งมีแนวความคิดพื้นฐานที่สอดคล้องกับการรับรองสิทธิมนุษยชนและหลักการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนก็มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัล-กุรอาน แม้ไม่ได้มีการนำมาบัญญัติเรียบเรียงให้เป็นหมวดหมู่ แต่เมื่อกระแสรองสิทธิมนุษยชนในสังคมตะวันตกมุ่งเน้นการรับรองในรูปของกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่มีความชัดเจนแน่นอน และเป็นหลักประกันการรับรองสิทธิมนุษยชนได้อย่างแท้จริง องค์กรอิสลาม (Organization of the Islamic Conference หรือ O.I.C.) จึงถือโอกาสนี้เป็นแรงผลักดันสำคัญที่กระตุ้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยได้ประกาศปฏิญญาไคโรว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลามขึ้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 1990 เพื่อนำหลักการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมาบัญญัติในรูปของปฏิญญา และเพื่อให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามได้รับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้อง ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหลักคำสอนของศาสนาอิสลามและเหมาะสมกับหลักปฏิบัติ วิถีชีวิต สภาพสังคมของมุสลิม

ความเป็นมาและเจตนารมณ์ของปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990

ปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 เกิดขึ้นในองค์กรอิสลาม (Organization of the Islamic Conference หรือ O.I.C.) ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มประเทศมุสลิม 57 ประเทศทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการส่งเสริมความเป็นภราดรภาพระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในกลุ่มประเทศสมาชิกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และด้านอื่นๆ ขจัดการแบ่งแยกเชื้อชาติ การเลือกปฏิบัติ การล่าอาณานิคม

เพื่อสนับสนุนประชาชนชาวปาเลสไตน์ในการต่อสู้เรียกคืนสิทธิในความเป็นชาติและกลับคืนสู่ดินแดนอันเป็นบ้านเกิดของตน และสนับสนุนมุสลิมทั่วโลกในการปกป้องคุ้มครองเกียรติยศความเป็นอิสลาม และสิทธิความเป็นชาติของตน¹ ซึ่งภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นรูปธรรมและเป็นผลงานที่มีค่ายิ่งขององค์การอิสลาม คือ การประกาศปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 1990 เพื่อเป็นแนวทางแก่ประเทศสมาชิกในเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นสิ่งผลักดันให้เกิดปฏิญญานี้คือ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ของสหประชาชาติ ซึ่งมีพื้นฐานจากแนวคิดของศาสนาคริสต์ และบางประเด็นไม่อาจนำมาปรับใช้กับสังคมมุสลิมหรือไม่สอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม จึงเกิดแนวคิดที่จะบัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้องชัดเจน ไม่ขัดต่อหลักศาสนาและสามารถนำไปใช้ได้จริงกับประเทศมุสลิมทั่วโลกได้

ปฏิญญานี้ได้ตระหนักถึงความเจริญและบทบาททางประวัติศาสตร์ของประชาชาติมุสลิมที่ว่า อัลลอฮ์ (ช.บ.) ที่สร้างสิ่งที่ดีที่สุดแก่มนุษยชาติและได้ให้มนุษยชาติโดยทั่วไปมีความเจริญที่สมดุลและสามารถโยงโยกกับทุกชีวิตทั่วโลกที่วิทยาศาสตร์ต้องยอมรับประชาชาติทั้งมีบทบาทสำคัญในการรักษาความปลอดภัยของมนุษยชาติจากความหลงผิด จากการแข่งขันต่างๆ และยังแก้ไขปัญหาเรื้อรังเกี่ยวกับความเจริญของมนุษย์ได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนความพยายามของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะป้องกันมนุษยชาติต่อการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและการปิดบังอำพรางการประกันเสรีภาพส่วนบุคคลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายอิสลาม

เนื้อหาและสาระสำคัญของปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990

ปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 เริ่มต้นขึ้นด้วยบทบัญญัติที่ห้ามการเลือกปฏิบัติ หรือการแบ่งแยกโดยเหตุทางเชื้อชาติ สีผิว ภา ความเชื่อ เพศ ศาสนา สถานะทางสังคม หรือสถานะอื่นใด จากนั้นจึงเป็นการบัญญัติถึงการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิเสรีภาพของคนชรา ผู้หญิง เด็ก คนเจ็บป่วย หรือเชลยศึกที่จะได้รับการเลี้ยงดู ให้ที่อยู่อาศัย รวมทั้งการรักษาพยาบาลต่างๆ เป็นต้น สำหรับประเด็นเรื่องสิทธิระหว่างชายและหญิง ปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 ก็ได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิในการแต่งงาน

¹ ข้อมูลจากเว็บไซต์ Wikipedia, the free encyclopedia

โดยปราศจากการแบ่งแยกเชื้อชาติ หรือสีผิว มีบทบัญญัติให้ผู้หญิงได้รับการรับรองให้มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายเช่นการมีส่วนร่วมในสิทธิหน้าที่ต่างๆ เสรีภาพทางการเงิน สิทธิในการรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตน เป็นต้น แต่ขณะเดียวกันก็ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของผู้ชายต่อสังคม และในฐานะสามีที่จะต้องดูแลปกป้องครอบครัวของตน บัญญัติให้สิทธิต่อทั้งพ่อและแม่ในการดูแลลูก คู่ครอง สิทธิในครอบครัว ทั้งรับรองสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเองของบรรดาผู้ที่เป็มหาหรือผู้ได้อาณานิคม สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมือง ต่อต้านการใช้อำนาจอันมิชอบของผู้ปกครอง และยังให้ความสำคัญมีสิทธิด้านการศึกษา ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ปญญาโคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 นี้ ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในหลายประเด็น เช่น สิทธิมนุษยชนในอิสลามไม่มีความชัดเจนแน่นอนหลายกรณี ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของศาสนาอิสลาม (ชาร์อะฮ์) เป็นสำคัญ เช่น มาตรา 24 ที่บัญญัติว่า สิทธิเสรีภาพที่อยู่นอกเหนือปญญาฉบับนี้อยู่ภายใต้กฎหมายอิสลาม หรือมาตรา 25 ที่ บัญญัติว่ากฎหมายอิสลามเป็นสิ่งที่ใช้อ้างอิงในการอธิบายความในทุกมาตราที่ระบุไว้ในปญญาฉบับนี้ หรือมาตรา 22 เกี่ยวกับสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้บัญญัติว่า 22.1 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการแสดงออกซึ่งทัศนะของเขาในวิถีทางที่สอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม 22.2 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการร้องขอการสนับสนุนในการกระทำความดีและ ละเว้นจากความชั่วร้าย ซึ่งสอดคล้องกันกับเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอิสลาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังคงมีประเด็นเกี่ยวกับเสรีภาพทางศาสนาซึ่งมาตรา 5 สิทธิในการแต่งงานได้บัญญัติว่า 5.1 ครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม และการแต่งงานเป็นรากฐานของสถาบันครอบครัว หญิงและชายมีสิทธิในการแต่งงานโดยปราศจากการบังคับบนพื้นฐานของกำเนิด สีผิว และเชื้อชาติ ซึ่งมาตรา 5 นี้ ไม่ได้กล่าวถึงข้อจำกัดเรื่องความแตกต่างทางศาสนา จึงเกิดข้อวิจารณ์ว่า อิสลามยังคงมีข้อจำกัดและแบ่งแยก มิให้มีการแต่งงานระหว่างมุสลิมกับผู้นับถือศาสนาอื่นอยู่นั่นเอง หรือประเด็นเรื่องสิทธิสตรีตลอดจนความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง ซึ่งดูจะไม่มีความชัดเจนนัก เช่น มาตรา 6 ซึ่งบัญญัติให้หญิงเท่าเทียมกับชายในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่มิได้รวมถึงความเท่าเทียมกันในด้านอื่นๆ เช่น สิทธิหน้าที่ในครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับชายในฐานะหัวหน้าครอบครัว เป็นต้น

สำหรับเนื้อหาของของปฏิญญาโคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 มีดังต่อไปนี้

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ปฏิญญาโคโรฯ ได้รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในหลายมาตราและหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การรับรองคุณค่าและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในมาตรา 1 บัญญัติว่า “1.1 มนุษย์ทุกคนคือครอบครัวเดียวกันโดยการเชื่อมโยงจากการเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ (ช.บ.) และเป็นวงศ์วานของท่านนบีมูฮัมหมัด มนุษย์ทุกคนมีต้นกำเนิดแห่งความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรี ความรับผิดชอบ และสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล โดยปราศจากความลำเอียง หรือแบ่งแยกโดยพื้นฐานของกำเนิด สีผิว ภาษา เพศ การเข้าร่วมทางการเมือง สถานภาพทางสังคม ฯลฯ โดยความศรัทธาที่แท้จริงเป็นหลักประกันถึงการพัฒนาในเกียรติและศักดิ์ศรีนี้ในระหว่างการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ 1.2 มนุษย์ทุกคนเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ (ช.บ.) และเป็นที่รักยิ่งของพระองค์โดยเฉพาะผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับผู้อื่น ไม่มีใครมีสิทธิพิเศษเหนือผู้อื่น เว้นแต่ผู้มีความประพฤติดี และดำรงความยุติธรรม” หรือมาตรา 2 ซึ่งบัญญัติว่า “2.1 ชีวิตเป็นของขวัญจากอัลลอฮ์ (ช.บ.) และมนุษย์ทุกคนมีสิทธิในชีวิตนั้นปัจเจกชน สังคม และรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกป้องสิทธินี้จากการล่วงละเมิด ชีวิตหนึ่งชีวิตใดไม่สามารถถูกทำลายได้ เว้นเสียแต่มีเหตุผลทางกฎหมายเท่านั้น 2.2 เป็นการผิดกฎหมาย หากมีการใช้วิธีการใดๆ ก็ตามเพื่อที่จะทำลายล้างมนุษยชาติ 2.3 การรณรงค์ให้มีการมีชีวิตของมนุษย์นั้นเป็นความรับผิดชอบทางศาสนา 2.4 ความปลอดภัยต่อร่างกายของมนุษย์นั้น จะล่วงละเมิดไม่ได้และไม่สามารถถูกล่วงเกินได้เลย นอกเสียจากมีหลักฐานและเหตุผลทางกฎหมาย โดยรัฐบาลต้องให้หลักประกันในความคุ้มครองนี้” หรือความเสมอภาคของชายและหญิงในมาตรา 6 ซึ่งบัญญัติว่า “หญิงนั้นเท่าเทียมกับชายในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และพวกเขามีความเท่าเทียมกันในสิทธิและหน้าที่ พวกเขามีหลักฐานของการเป็นพลเมืองและมีอิสระต่อการจัดการทรัพย์สินของพวกเขา และยังมีสิทธิในการดำรงรักษาชื่อเสียงและวงศ์ตระกูล”

นอกจากนี้ยังรับรองความมีอิสระเสรีของมนุษย์ในมาตรา 11 ซึ่งบัญญัติว่า “11.1 มนุษย์เกิดมาในสภาพที่อิสระ ไม่มีผู้ใดที่จะกดขี่ข่มเหง หรือทำให้เสียเกียรติหรือควบคุม หรือใช้เขาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย อนุญาตให้ความเป็นทาสรับใช้นั้นมีต่อพระผู้เป็นเจ้าเพียงพระองค์เดียว 11.2 ลัทธิล่าอาณานิคมทุกชนิด ซึ่งเป็นสิ่งเลวร้ายที่สุดของการทำให้เป็นทาสถูกห้ามอย่างเด็ดขาดทุกประเทศที่อยู่ภายใต้อาณานิคมมีสิทธิที่จะตัดสินใจ และมีอิสรภาพ ประเทศชาติ

ต่างๆ นอกจากนี้จะต้องรับผิดชอบในการช่วยเหลือประเทศที่เป็นอาณานิคมเพื่อที่จะจัดระบบความเป็นทาสและเมืองขึ้นให้หมดไป ทุกชาติมีสิทธิที่จะชำระไว้ซึ่งอิสระ เอกสิทธิ์ และมีอำนาจที่จะพิทักษ์รักษาทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติทั้งมวล” หรือสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในมาตรา 19 ซึ่งบัญญัติว่า “19.1 มนุษย์ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือผู้ถูกปกครอง ต่างก็มีความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย 19.2 สิทธิในการฟ้องร้องดำเนินคดีเป็นหลักประกันของบุคคลทุกคน 19.3 ภาระหน้าที่ถือเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องยึดถือโดยเคร่งครัด 19.4 ต้องไม่มีการกล่าวหาหรือลงโทษบุคคล นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายอิสลาม 19.5 ผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีการพิสูจน์ความผิดโดยกระบวนการสอบสวนที่เป็นธรรม ซึ่งบุคคลสามารถเข้าไปต่อสู้แก้ไขข้อกล่าวหาของตนได้”

สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย

สิทธิในเนื้อตัวร่างกายเป็นสิทธิที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์และปรากฏอยู่ในหลายมาตรา ในปฏิญญานี้ เช่น มาตรา 2 บัญญัติว่า “2.1 ชีวิตเป็นของขวัญจากอัลลอฮ์ (ซ.บ.) และมนุษย์ทุกคนมีสิทธิในชีวิตนั้น ปึงเจกชน สังคม และรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกครองสิทธินี้จากการถูกล่วงละเมิด ชีวิตหนึ่งชีวิตใดไม่สามารถถูกทำลายได้ เว้นเสียแต่มีเหตุผลทางกฎหมายเท่านั้น 2.2 เป็นการผิดกฎหมาย หากมีการใช้วิธีการใดๆ ก็ตามเพื่อที่จะทำลายล้างมนุษยชาติ 2.3 การชำระไว้ซึ่งการมีชีวิตของมนุษย์นั้น เป็นความรับผิดชอบทางศาสนา 2.4 ความปลอดภัยต่อร่างกายของมนุษย์นั้นจะล่วงละเมิดไม่ได้และไม่สามารถถูกล่วงเกินได้เลย นอกเสียจากมีหลักฐานและเหตุผลทางกฎหมาย โดยรัฐบาลต้องให้หลักประกันในความคุ้มครองนี้” หรือมาตรา 3 ที่บัญญัติว่า “3.1 ในกรณีที่มีการต่อต้าน และมีการใช้อำนาจ อิทธิพล และอาวุธในการต่อต้านนั้น ประชาชนทั่วไปซึ่งมิได้มีส่วนร่วมในสงครามนั้น จะตั้งไม่ใช่ผู้ที่อ่อนแอ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้หญิง และเด็ก ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือผู้ป่วย มีสิทธิที่จะได้รับการดูแลรักษา และบรรดาเชลยศึกสงครามสิทธิที่จะได้รับอาหาร เสื้อผ้า และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ การทำลายศพเป็นสิ่งที่ต้องห้ามเด็ดขาด การแลกเปลี่ยนเชลย เพื่อให้มีการกลับสู่ครอบครัวเป็นสิ่งที่ทำต้องในช่วงสงคราม” หรือสิทธิที่จะไม่ถูกจับกุม ไม่ถูกทรมานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในมาตรา 20 บัญญัติว่า “บุคคลต้องไม่ถูกจับกุมเนรเทศ ลงโทษ หรือถูกจำกัดอิสรภาพ จนกว่าจะมีหลักฐานที่แน่ชัดตามกฎหมาย และเขาจะต้อง

ไม่ได้รับการทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการกระทำการรุนแรงใดๆ ที่ขัดต่อศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของเขา นอกจากนี้บุคคลจะต้องไม่ถูกนำไปใช้ในการทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือทางการแพทย์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายกับสุขภาพหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตเขา โดยปราศจากความยินยอมของเขา ทั้งนี้ กฎหมายได้ให้อำนาจแก่ผู้บริหารประเทศในการจัดสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย” หรือมาตรา 21 ที่บัญญัติว่า “การจับบุคคลเป็นตัวประกันไม่ว่าจะโดยวิธีการใดหรือเหตุผลใดก็ตาม ถือเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย” เป็นต้น

สิทธิส่วนบุคคล

สิทธิส่วนบุคคลนั้น ปญฺญญาโคโรฯ ได้ให้การรับรองไว้ในหลายด้าน เช่น สิทธิทางทรัพย์สินมาตรา 3 บัญญัติว่า “3.2 การทำลายล้างต้นไม้ พืชผัก ปศุสัตว์ บ้านเรือนของฝ่ายตรงข้าม (ศัตรู) เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย” หรือมาตรา 15 ซึ่งบัญญัติว่า “15.1 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการได้มาและการครอบครองทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีสิทธิในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ โดยปราศจากอคติต่อตัวเขาหรือบุคคลอื่น หรือชุมชน กรรมสิทธิ์ส่วนตัวของบุคคลไม่อาจสามารถถูกเพิกถอนได้ นอกจากเพื่อความต้องการของสังคม โดยจะต้องได้รับค่าชดเชยที่รวดเร็ว และเป็นธรรม 15.2 การยึด หรือริบ และกักกันไว้ซึ่งทรัพย์สินเป็นสิ่งที่ถูกห้าม นอกจากจะเป็นไปตามกฎหมาย” หรือมาตรา 16 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิในผลสำเร็จต่างๆ ของเขาทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และผลิตผลทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ เขามีสิทธิที่จะปกป้องงานเขียนของเขา ระบบการเงินภายใต้เงื่อนไขว่าผลิตภัณฑ์เหล่านั้น สอดคล้องกับหลักกฎหมายอิสลาม” สิทธิในชื่อเสียงเกียรติยศในมาตรา 4 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลทุกคนย่อมจะไม่ถูกล่วงละเมิด และพวกเขามีสิทธิที่จะปกป้องชื่อเสียงของพวกเขาในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ และหลังจากเสียชีวิตแล้ว โดยรัฐและสังคมต้องรับผิดชอบต่อร่างของเขาและต้องจัดการฝังให้เรียบร้อย” นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสิทธิบุคคลโดยทั่วไปในมาตรา 18 ว่า “18.1 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการป้องกันตนเอง ศาสนา ครอบครัว ศักดิ์ศรีและทรัพย์สินของตน 18.2 บุคคลทุกคนมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว และกิจการส่วนตัวทุกอย่างในบ้าน ครอบครัว ทรัพย์สิน และการติดต่อสังคมของเขา การจารกรรมและการบังคับขู่เข็ญที่ผิดกฎหมายถือเป็นสิ่งต้องห้าม รัฐจะต้องปกป้องปัจเจกชนต่อการล่วงละเมิดและการแทรกแซงโดยไร้เหตุผล 18.3 เกหะสถานถือเป็นสถานที่ที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้ในทุกเวลา ไม่สามารถบุกรุกเข้าไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย หากไม่ได้รับความยินยอมจากผู้อยู่อาศัยและจะต้องไม่ถูกทำลาย ถูกยึด หรือขับไล่เจ้าของเดิมออกไป” เป็นต้น

สิทธิเสรีภาพทางความคิด ความเชื่อ และทางการเมือง

สิทธิเสรีภาพทางความคิด ความเชื่อ และทางการเมืองนั้น เป็นสิทธิที่สำคัญอย่างหนึ่งและมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายฯ นี้ เช่น สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในมาตรา 18 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงออกถึงความสามารถหรืออำนาจตามกฎหมายของเขาในรูปแบบของสิทธิและหน้าที่ และหากเขาสูญเสียความสามารถดังกล่าว ก็เป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะทำหน้าที่แทนเขา” หรือมาตรา 12 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิเคลื่อนไหวในแนวทางที่สอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม และสามารถเลือกภูมิลำเนา ที่พักอาศัยในประเทศของเขาเองหรือนอกประเทศได้ นอกจากนี้ยังมีสิทธิที่จะลี้ภัยไปยังประเทศอื่น ถ้าหากว่าเขาถูกรับร่ำโดยมิชอบ และประเทศที่เขาเลือกที่จะลี้ภัยต้องรับผิดชอบในการปกป้อง และให้ความปลอดภัยแก่ทุกคน นอกเสียจากเหตุผลของการลี้ภัยนั้นเกิดจากจากการทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อกฎหมายอิสลาม หรือขัดต่อกฎหมายอิสลาม” หรือมาตรา 22 ซึ่งบัญญัติว่า “22.1 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการแสดงออกซึ่งทัศนะของเขาในวิถีทางที่สอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม 22.2 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการร้องขอการสนับสนุนในการกระทำความดีและละเว้นความชั่วร้าย ซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอิสลาม 22.3 สื่อถือเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการบริการในชุมชน และจะต้องไม่ถูกนำมาใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือใช้ในทางที่ผิด หรือทำให้เกิดการเสื่อมสลายของศาสนา หรือความเชื่อมั่นศรัทธาของชุมชนที่มีต่อศาสนา และเกียรติของบรรดาศาสดา 22.4 การต่อต้านความมั่นคงด้วยความเกลียดชัง โดยส่งเสริมให้มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และสร้างกระแสนิยมซึ่งนำไปสู่การแบ่งแยกเชื้อชาติ ถือเป็นความผิดทางกฎหมาย” นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาในมาตรา 10 ว่า “อิสลามเป็นศาสนาแห่งสัญชาติฐานเดิมของมนุษย์ การบังคับขู่เข็ญจะไม่ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การแสวงหาผลประโยชน์จากความยากจน และความไม่รู้ของมนุษย์เพื่อที่จะชักจูงเขาให้เปลี่ยนศาสนา หรือนำไปสู่ความเชื่อที่บิดเบือน เป็นสิ่งที่ถูกห้าม” เป็นต้น

สิทธิเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปฏิญญาไคโรฯ ได้รับรองสิทธิในทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายประเภท เช่น สิทธิทางการศึกษาในมาตรา 9 ซึ่งบัญญัติว่า “9.1 การศึกษาเป็นหน้าที่ของปัจเจกชน รัฐ และชุมชนมีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อระบบการศึกษา รัฐจะต้องรับผิดชอบในการจัดเตรียมซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในการศึกษา และวิธีการเพื่อที่จะบรรลุผลในความสนใจของชุมชน เพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึง ศาสนาอิสลาม และความจริงของบรรดาสรรพสิ่งทั้งมวล เพื่อที่พวกเขาจะสามารถสร้างสิ่งที่ดี และ เกิดผลประโยชน์ต่อมนุษยชาติ 92 ระบบการศึกษาและสถาบัน ที่ชี้นำแนวทางที่หลากหลาย เช่น ครอบครัว โรงเรียน มหาวิทยาลัย สื่อ และบรรดาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ต้องรับผิดชอบ การศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อให้เกิดความสมดุลแห่งความประพฤติปฏิบัติในการที่จะ ส่งเสริม บุคลิกภาพของมนุษย์ ความศรัทธาในพระเจ้าของเขา ความเคารพและปกป้องในสิทธิ และ “หน้าที่” สิทธิในการทำงานในมาตรา 13 ที่บัญญัติว่า “บุคคลทุกคนที่มีสติปัญญา ความสามารถ ย่อม มีสิทธิในการทำงานโดยสิทธินี้ รัฐและชุมชนต้องเป็นผู้จัดหาและเป็นผู้ปกป้อง มนุษย์มีสิทธิที่จะ เลือกงานที่เหมาะสมกับเขา เพื่อที่จะบรรลุความสนใจของเขาและความสนใจของสาธารณชนส่วน ใหญ่ ผู้ใช้แรงงานมีสิทธิในความปลอดภัย สวัสดิการและหลักประกันทางสังคมต่างๆ ผู้ใช้แรงงาน จะต้องไม่เข้าดำเนินการใดๆ ในงานที่เหนือกว่าความสามารถของตน เช่นเดียวกับผู้ใช้แรงงาน (หญิงหรือชาย) จะต้องไม่ถูกใช้เพื่อหาผลประโยชน์ของผู้อื่น หรือทำงานที่เสี่ยงอันตราย เขามีสิทธิ ที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับงานของเขาโดยไม่มี การล่าช้าในการจ่ายค่าตอบแทน เขามี สิทธิที่ได้รับการเลื่อนขั้น ได้ผลกำไร และรางวัล เขาจะต้องรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่องานที่ทำ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง รัฐจะต้องเข้าไป แทรกแซงและจัดการกับความขัดแย้งนั้นด้วยความเที่ยงธรรมและไม่มีอคติ” หรือมาตรา 14 ที่ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิในการทำงานที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่มีเอกลิทธิ การล่วงละเมิด หรือความ เสียหายอันใดแก่ผู้อื่น และการเก็บอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าปกติเป็นสิ่งที่ถูกห้ามอย่างเด็ดขาด” สิทธิที่ จะได้รับบริการด้านสุขอนามัย และความเป็นอยู่ที่ดีในมาตรา 17 ซึ่งบัญญัติว่า “17.1 บุคคลทุกคนมี สิทธิที่จะอยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปราศจากมลภาวะ และความเสื่อมของศีลธรรม เพื่อที่เขา จะสามารถดำรงอยู่ในศีลธรรมและจริยธรรมอันดีได้ รัฐและสังคมมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อสิทธิ ดังกล่าวนี้อย่างเต็มที่ 17.2 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการรักษาสุขภาพและเอาใจใส่จากสังคม โดยรัฐและสังคม ต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนตามที่เขาต้องการจากทรัพยากรภายในชุมชนนั้น 17.3 รัฐ ต้องรับผิดชอบต่อหลักประกันในสิทธิของบุคคลทุกคน เพื่อให้มีชีวิตที่มีเกียรติ ซึ่งทำให้เขามี โอกาสจัดหาสิ่งที่ต้องการได้ เพื่อที่ตัวเขาเอง และผู้ที่อยู่ใต้การปกครองของเขา สิ่งเหล่านี้รวมถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การศึกษา การรักษาพยาบาล และความต้องการพื้นฐานอื่นๆ” รวมทั้งสิทธิที่จะได้อยู่ภายใต้การปกครองที่เป็นธรรมในมาตรา 23 ที่ว่า “23.1 เพื่อที่จะรับประกัน รากฐานของสิทธิมนุษยชน อำนาจถือเป็นสิ่งที่จะมอบให้แก่ผู้นำซึ่งมีความน่าเชื่อถือ มีความ

รับผิดชอบ และจะต้องไม่ใช่อำนาจนี้ไปในทางที่ผิด หรือนำประเทศไปสู่ระบบเผด็จการเท่านั้น

23.2 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการดำเนินกิจการต่างๆ ทางสังคมในหนทางที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายอิสลาม” เป็นต้น

สิทธิของบุคคลที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบของสังคมและหน้าที่ของบุคคลต่อชุมชน

จากสิทธิเสรีภาพที่ได้บัญญัติรับรองไว้ในปฏิญญาโคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอิสลาม ค.ศ. 1990 นั้น จะเห็นได้ว่ามีสิทธิอยู่กลุ่มหนึ่งซึ่งมักเป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมที่ปฏิญญาฯ นี้ ถือเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐที่จะต้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเพื่อที่จะสามารถบริโภคสิทธินั้นได้อย่างเต็มที่ เช่น สิทธิทางการศึกษาในมาตรา 9 ซึ่งบัญญัติว่า “9.1 การศึกษาเป็นหน้าที่ของปัจเจกชน รัฐและชุมชนมีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อการระบบการศึกษา รัฐจะต้องรับผิดชอบในการจัดเตรียมสิ่งซึ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษา และวิธีการเพื่อที่จะบรรลุผลในความสนใจของชุมชน เพื่อให้ทุกคนได้เข้าถึงศาสนา และความจริงของบรรดาสรรพสิ่งทั้งมวล เพื่อที่พวกเขาจะสามารถสร้างสิ่งที่ดี และเกิดผลประโยชน์ต่อมนุษยชาติ 9.2 ระบบการศึกษาและสถาบันที่ชี้นำ แนวทางที่หลากหลาย เช่น ครอบครัว โรงเรียน มหาวิทยาลัย สื่อ และบรรดาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ต้องรับผิดชอบการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อให้เกิดความสมดุลแห่งความประพฤติปฏิบัติในการที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพของมนุษย์ ความศรัทธาในพระเจ้าของเขา ความเคารพและปกป้องในสิทธิและหน้าที่” สิทธิในการทำงานในมาตรา 13 ที่บัญญัติว่า “บุคคลทุกคนที่มีสติปัญญา ความสามารถ ย่อมมีสิทธิในการทำงานโดยสิทธินี้ รัฐและชุมชนต้องเป็นผู้จัดหาและเป็นผู้ปกป้อง มนุษย์มีสิทธิที่จะเลือกงานที่เหมาะสมกับเขา เพื่อที่จะบรรลุความสนใจของเขาและความสนใจของสาธารณชนส่วนใหญ่ ผู้ใช้แรงงานมีสิทธิในความปลอดภัย สวัสดิการและหลักประกันทางสังคมต่างๆ ผู้ใช้แรงงานจะต้องไม่เข้าดำเนินการใดๆ ในงานที่เหนือกว่าความสามารถของตน เช่นเดียวกับผู้ใช้แรงงาน (หญิงหรือชาย) จะต้องไม่ถูกใช้เพื่อหาผลประโยชน์ของผู้อื่น หรือทำงานที่เสี่ยงอันตราย เขามีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับงานของเขาโดยไม่มีการล่าช้าในการจ่ายค่าตอบแทน เขามีสิทธิที่ได้รับการเลื่อนขั้น ได้ผลกำไรและรางวัล เขาจะต้องรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่องานที่เขาทำเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง รัฐจะต้องเข้าไปแทรกแซงและจัดการกับความขัดแย้งนั้นด้วยความเที่ยงธรรมและไม่มีอคติ”

ตลอดจนสิทธิที่จะได้รับบริการด้านสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีในมาตรา 17 ซึ่งบัญญัติว่า “17.1 บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปราศจากมลภาวะ และความเสื่อมของศีลธรรม เพื่อที่เขาจะสามารถดำรงอยู่ในศีลธรรมและจริยธรรมอันดีได้ รัฐและสังคมมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อสิทธิดังกล่าวนี้ 17.2 บุคคลทุกคนมีสิทธิในการรักษาสุขภาพและเอาใจใส่จากสังคม โดยรัฐและสังคมต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนตามที่เขาต้องการจากทรัพยากรภายในชุมชนนั้น 17.3 รัฐต้องรับผิดชอบต่อหลักประกันในสิทธิของบุคคลทุกคน เพื่อให้มีชีวิตที่มีเกียรติ ซึ่งทำให้เขามีโอกาสจัดหาสิ่งที่ต้องการได้ เพื่อที่ตัวเขาเอง และผู้ที่อยู่ใต้การปกครองของเขา สิ่งเหล่านี้รวมถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การศึกษา การรักษาพยาบาล และความต้องการพื้นฐานอื่นๆ” เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้บัญญัติหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามปฏิญญานี้ ด้วยเช่นมาตรา 2 ซึ่งบัญญัติว่า “2.1 ชีวิตเป็นของขงวัญจากอัลลอฮ์ (ช.บ.) และมนุษย์ทุกคนมีสิทธิในชีวิตนั้น ปึงเจกชน สังคม และรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกป้องสิทธินี้จากการล่วงละเมิด ชีวิตหนึ่งชีวิตใดไม่สามารถถูกทำลายได้ เว้นเสียแต่มีเหตุผลทางกฎหมายเท่านั้น 2.2 เป็นการผิดกฎหมาย หากมีการใช้วิธีการใดๆ ก็ตามเพื่อที่จะทำลายล้างมนุษยชาติ 2.3 การดำรงไว้ซึ่งการมีชีวิตของมนุษย์นั้น เป็นความรับผิดชอบทางศาสนา 2.4 ความปลอดภัยต่อร่างกายของมนุษย์นั้น จะล่วงละเมิดไม่ได้และไม่สามารถถูกล่วงเกินได้เลย นอกเสียจากมีหลักฐานและเหตุผลทางกฎหมาย โดยรัฐบาลต้องให้หลักประกันในความคุ้มครองนี้” หรือมาตรา 18 ข้อ 18.2 ที่บัญญัติว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว และกิจการส่วนตัวทุกอย่างในบ้าน ครอบครัว ทรัพย์สิน และการติดต่อสังคมของเขา การจารกรรมและการบังคับขู่เข็ญที่ผิดกฎหมายถือเป็นสิ่งต้องห้าม รัฐจะต้องปกป้องปัจเจกชนต่อการล่วงละเมิดและการแทรกแซงโดยไร้เหตุผล” เป็นต้น

รูปแบบและขอบเขตการรับรองสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990

หากพิจารณาเนื้อหาสาระของปฏิญญาไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 แล้ว เห็นได้ว่าโดยภาพรวมของเนื้อหาหลักซึ่งบัญญัติในปฏิญญานี้ แม้จะมีเพียง 25 มาตรา ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมถึงสิทธิเสรีภาพสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นตามพัฒนาการของสังคมโลก หรืออิทธิพลเมืองที่มีมากมายหลายด้านในปัจจุบัน แต่ต้องยอมรับในระดับหนึ่งว่าปฏิญญาไคโรฯ นี้ ได้บัญญัติรับรองถึง

แก่นหรือสาระสำคัญของสิทธิมนุษยชนไว้อย่างกว้างขวางและเพียงพอแก่การรับรองคุ้มครองมนุษย์ในสังคมได้อย่างเสมอภาคกัน เนื่องจากปณิญาโคโรฯ ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในฐานะที่มนุษย์ถูกสร้างขึ้นโดยพระเจ้าและมีเกียรติยศที่สูงส่งกว่าสรรพสิ่งใดๆ ทั้งยังรับรองหลักความเสมอภาคของบุคคลทุกคนในสังคมให้มีความเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกพื้นฐานทางชาติกำเนิด เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางสังคม สีผิว หรือเพศ ถือว่ามนุษยชาติเป็นครอบครัวหนึ่งเดียวกัน ถูกสร้างจากพระเจ้าเช่นกัน ความแตกต่างของบุคคลมีเพียงสิ่งเดียวคือคุณธรรมของบุคคลแต่ละคน นอกจากนี้ปณิญาโคโรฯ ยังได้บัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อีกหลายด้าน เช่น สิทธิในชีวิตและร่างกาย ซึ่งบัญญัติรับรองไว้อย่างชัดเจนว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีสิทธิในชีวิตของตน ชีวิตหนึ่งชีวิตใดไม่อาจถูกทำลายได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บุคคลจะถูกกักขัง จับกุม เนรเทศ หรือถูกจำกัดอิสรภาพ ถูกทรมานทรมานด้วยวิธีการใดๆ โดยปราศจากหลักฐานที่แน่ชัดตามกฎหมายไม่ได้ เป็นต้น หรือสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งบัญญัติรับรองในหลายด้านด้วยกัน ทั้งสิทธิในการธำรงรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตน สิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่ สิทธิในการปกป้องตนเองและครอบครัว สิทธิในความเป็นส่วนตัว เป็นต้น หรือสิทธิในการนับถือศาสนา การแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกในเรื่องต่างๆ เป็นต้น ทั้งยังได้กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งถือเป็นสิทธิพลเมืองขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิทางทรัพย์สิน สิทธิที่ได้รับการศึกษา สิทธิทางครอบครัว สิทธิในการทำงาน สิทธิทางด้านสุขอนามัย เป็นต้น

นอกจากนี้เนื้อหาของสิทธิเสรีภาพด้านต่างๆ ที่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลแล้ว สิ่งสำคัญประการหนึ่งของปณิญาโคโรฯ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม ค.ศ. 1990 ยังได้ให้ความสำคัญกับหน้าที่ของรัฐในอันที่จะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและดำเนินการต่างๆ เพื่อให้สิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในปณิญาฯ ฉบับนี้เกิดขึ้นได้จริง เช่น การจัดให้รัฐมีหน้าที่รับผิดชอบต่อระบบการศึกษา หน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะด้านต่างๆ แก่ประชาชน เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี หน้าที่ด้านสุขอนามัย การรักษาพยาบาล เป็นต้น ทั้งนี้ปณิญาโคโรฯ นี้ แม้จะมีรากฐานแนวคิดจากพัฒนาการรับรองสิทธิมนุษยชนของตะวันตกในรูปของปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 แต่รูปแบบของปณิญาโคโรฯ ก็มีได้เหมือนกับปณิญาฯ ของหลายประชาชาติเสียเลยทีเดียว คงมีบางประเด็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ รูปแบบการจัดวางเนื้อหา แม้จะมีการบัญญัติเรียงลำดับที่ละมาตราเพื่อความสะดวกแก่การทำความเข้าใจ แต่ก็มีได้มีการจัดแบ่งตามประเภทของ

สิทธิเสรีภาพที่ให้การรับรองนัก ทำให้สิทธิเสรีภาพด้านเดียวกันไปปรากฏอยู่ในอีกมาตราหนึ่งที่
ห่างกันพอสมควร ซึ่งต่างกับการวางรูปแบบของปฏิญญาสากลฯ ที่มีการจัดลำดับอย่างเป็น
หมวดหมู่ แบ่งตามประเภทของสิทธิเสรีภาพด้านต่างๆ เรียงลำดับกันไป ดังเช่นในปฏิญญาสากลฯ
สิทธิในเนื้อตัวร่างกาย จะระบุไว้ในมาตรา 3 ถึงมาตรา 14 สิทธิส่วนบุคคลจะระบุในมาตรา 15 ถึง
มาตรา 17 เป็นต้น รูปแบบของปฏิญญาโคโรฯ จึงอาจยังไม่มีความเป็นสากล และมีเนื้อหาที่สับสน
ปนเปื้อนอยู่บ้าง นอกจากนี้การรับรองสิทธิมนุษยชนในปฏิญญาโคโรฯ แม้จะมีการอธิบายขยายความที่
ชัดเจนกว่า กรณีสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติในปฏิญญาสากลฯ ก็ตาม แต่สิทธิมนุษยชนตามปฏิญญา
โคโรฯ นี้ หากมองในมุมของผู้ที่มีได้นับถือศาสนาอิสลามอาจยังไม่มีความชัดเจนมากนัก เนื่องจาก
มีการกำหนดเงื่อนไขการจำกัดสิทธิเสรีภาพไว้อย่างกว้างขวาง เช่น การกำหนดให้มีการใช้สิทธิ
เสรีภาพต่างๆ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอิสลามหรือชารีอะฮ์ ซึ่งหลักการเหล่านี้ย่อมเป็นที่
เข้าใจและยอมรับได้ของมุสลิม แต่สำหรับผู้ที่มีได้นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่มีความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องดังกล่าว ย่อมตีความไปในทางที่แตกต่างออกไปได้ แต่อาจมองว่าเป็นการกำหนดรับรอง
สิทธิเสรีภาพตามลายลักษณ์อักษรเท่านั้น แต่มีอาจนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ เพราะเต็มไปด้วย
เงื่อนไขและหลักเกณฑ์มากมาย ดังนั้น หากปฏิญญาโคโรฯ บัญญัติในลักษณะที่เป็นการอธิบาย
เงื่อนไข รวมทั้งบทจำกัดสิทธิตามหลักศาสนาอิสลาม (ชารีอะฮ์) พร้อมเหตุผลโดยสรุปแล้วน่าจะ
เป็นการส่งเสริมและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สังคมโดยทั่วไปในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิ
มนุษยชนในอิสลาม รวมทั้งส่งผลดีต่อการนำหลักการตามปฏิญญาโคโรฯ ไปประยุกต์ใช้ในสภาพ
สังคมจริงได้อย่างง่ายดาย ได้รับการยอมรับ และถูกต้องมากขึ้น

สำหรับขอบเขตการรับรองสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาโคโรฯ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนใน
อิสลาม ค.ศ. 1990 นั้น เนื้อหาโดยรวมของสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติไว้ในปฏิญญาโคโรฯ คล้ายคลึง
กับหลักการที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ของสหประชาชาติทั้งเรื่อง
การรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค สิทธิในชีวิตร่างกาย สิทธิทางทรัพย์สิน
สิทธิในการนับถือศาสนาอิสลาม สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิส่วนบุคคล ตลอดจนสิทธิทาง
สังคมและการเมืองต่างๆ ก็ล้วนมีสาระสำคัญไปในแนวทางเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่
ปฏิญญาโคโรฯ นี้ กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนในอิสลาม มีเนื้อหาที่กล่าวถึงข้อจำกัดของสิทธิเสรีภาพ
ตามกฎหมายอิสลาม (ชารีอะฮ์) และที่มาของปฏิญญาโคโรฯ นี้ จากมติขององค์การอิสลามหรือ
O.I.C. จึงทำให้ขอบเขตการรับรองสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาโคโรฯ นี้ จำกัดและเหมาะสมเฉพาะ

กับกลุ่มประเทศอาหรับหรือประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติเท่านั้น ไม่อาจนำไปใช้ได้จริงในประเทศอื่นๆ เนื่องจากเป็นหลักสิทธิมนุษยชนที่นำมาจากหลักคำสอนทางศาสนา มิได้มีความเป็นสากล เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ของสหประชาชาติซึ่งเป็นผู้แทนของทุกประเทศทั่วโลก แต่หากกลับมามองอีกมุมหนึ่ง แม้ปฏิญญาโคโรฯ นี้ จะออกโดยมติขององค์การอิสลามหรือ O.I.C. แต่ก็มิได้หมายความว่า จะนำมาใช้ได้เฉพาะประเทศสมาชิกเท่านั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามรวมทั้งประเทศไทยซึ่งมีประชากรนับถือศาสนาอิสลามมากเป็นอันดับสองของประเทศ ทั้งประเทศไทยเองก็ได้เข้าเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer States) เมื่อปี 1998 ซึ่งการนำสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติไว้ในปฏิญญาโคโรฯ นี้ ไปประยุกต์ใช้ร่วมกับกรอบของปฏิญญาสากลฯ น่าจะสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในประเทศ และส่งเสริมในมุสลิมในประเทศนั้นๆ สามารถเข้าถึงสิทธิมนุษยชนตามแนวทางของศาสนาอิสลามได้เป็นอย่างดี ทั้งสิทธิมนุษยชนที่ได้บัญญัติในปฏิญญาโคโรฯ นี้ ก็ล้วนแต่มีหลักการสำคัญที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลฯ มิได้ลดคุณค่าของสิทธิมนุษยชนลงแต่อย่างใด

ภาคผนวก ง

มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมฟิลิปปินส์

THIRD ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS

JEDDAH

MOHARRAM 1392 – February/MARCH 1972

RESOLUTION No. 12

THE SITUATION OF MOSLEMS IN

THE PHILIPPINES

The Conference

Having reviewed the situation of Muslims in Philippines and the information it has received from the Secretary-General.

Expresses serious concern for the plight of Muslims living in the Philippines, and

Deems it necessary to seek the good offices of the Government of the Philippines to guarantee the safety and property of the Moslems in the Philippines as citizens of that country. The problems which they are now facing shall be worked out immediately.

In this respect the Conference requests the Secretary-General to make contact and submit to the member States a report on the result of this contact.

FOURTH ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS

BENGHAZI

Safar 1393 – February/March 1973

RESOLUTION No. 4

THE PROBLEM OF MUSLIMS IN THE PHILIPPINES

The Fourth Islamic Conference of Foreign Ministers meeting in Benghazi, L.A.R. from 19 to 21 Safar 1393 H. (March 24-26, 1973).

Having discussed the situation of Muslims in the Philippines and the reported persecution and genocide campaigns directed against them in contravention of the U.N. Declaration on Human Rights and the U.N. Charter.

Aware of the fact that the problem is full of complications and more so as it concerns the internal affairs of an independent sovereign state;

Having studied the report presented by the Libyan Arab republic as well as the report drawn up by the Secretary General on the matter in implementation of Resolution No. 12 adopted by the Third Islamic Conference of Foreign Ministers held in Jeddah, 1972, and the report submitted by the State of Kuwait.

Considering the gravity of the situation;

1. **Expresses** deep concern over the reported repression and mass extermination of Muslims in South Philippines and urges the Philippine government to halt these operations immediately.
2. **Urges** the creation of a Fund to help Muslims in South Philippines which would be financed by Muslim governments as they deem fit, while organizing a fund-

raising campaign at the popular level in Islamic countries for the Filipino Muslims.

3. **Calls on** the government of the Philippines to take prompt measures to provide protection and security for Muslims, to repatriate the refugees to their homes and to halt organized Christian migration from the North.
4. **Appears to** peace loving states, religious and international authorities to use their good offices with the Philippines government in order to halt the campaigns of violence against the Muslim community in the Philippines and ensures their safety and the basic liberties guaranteed by the Universal Declaration on Human Rights and their country's Constitution.
5. **Decides** to send a delegation composed of the Foreign Ministers of the following states to the Philippines to discuss with its government the condition of Muslims there.

The Libyan Arab Republic, the Kingdom of Saudi Arabia, the Republic of Senegal and the Republic and the republic of Somalia.

The Mission should be undertaken within 3 month and member states of the Conference should be informed of the results achieved.

The Conference requests as well as the Governments of Indonesia and Malaysia to exert their good offices for the same purpose within the framework of ASEAN.

The conference also considers that diplomatic efforts should be exerted with international religious institutions and authorities. Such efforts should be coordinated by the Secretary General in the light of preparatory contacts of which he will be informed.

FIFTH ISLAMIC CONFERENCE OF FOREIGN MINISTERS

KUALA LUMPUR

Jamad el Akhir 1393 – June 1973

RESOLUTION No. 18

THE PLIGHT OF THE FILIPINO MUSLIMS

Preambles:

The Fifth Islamic Conference of Foreign Ministers meeting in Kuala Lumpur, Malaysia, from 21st to 25th June, 1974 (1-5 Jamad El-Akhir, 1394 H.).

1. **Recalling** resolution No. 4 adopted by the Fourth Islamic Conference of Foreign Ministers at Benghazi in March ,1973.
2. **Having considered** the report submitted by the Special Mission composed of the Foreign Ministers of Libya, Saudi Arabia, Senegal and Somalia pursuant to Resolution No. 4 adopted by the Forth Islamic Conference of Foreign Ministers at Benghazi.
3. **Expressing** deep appreciation of the efforts of the abovementioned Special Mission
4. **Conscious** of the complexity of the problem as it relates to an independent and sovereign stat but at the same time concerned at the tragic plight of the Filipino Muslim.

Operative:

1. **Express** its deep and continuing anxiety over the situation prevailing among the Filipino Muslims and in the Southern Philippines.
2. **Calls** upon the Philippine Government to desist from all measures which result in the killing of Muslims and the destruction of their properties and places of worship in the Southern Philippines.

3. **Takes note** of the steps taken by the Philippine Government to improve the condition of the Muslims, but is convinced that the social-economic measures proposed by the Philippine Government will not by themselves solve the problems.
4. **Urges** the Philippine Government to find a political and peaceful solution through negotiation with Muslim leaders, particularly with the representative of the Moro National Liberation Front in order to arrive at a just solution to the plight of the Filipino Muslims within the framework of the national sovereignty and territorial integrity of the Philippines.
5. **Calls** on the Philippine Government to bring about the necessary climate of confidence for a real and just solution by immediately desisting from military operations, providing protection and security for the Muslims, repatriating refugees to their homes and halting organized Christian migration from the North.
6. **Appeals** to peace-loving states and religious international authorities, while recognizing the problem as an internal problem with the Philippine Government to ensure the safety of Filipino Muslims and the preservation of their liberties in accordance with the Universal declaration of Human Rights.
7. **Decides** to establish a body to be called the Filipino Muslim Welfare and Relief Agency for the purpose of extending welfare and relief aid direct to Muslims in the Southern Philippines so as to ameliorate their plight and raise social and economic well-being provided the Agency is being financed from the Islamic Fund and is controlled by the Council of the Solidarity Fund.
8. **Appeals** to member countries and others to contribute generously in cash or in kind to the Agency for immediate relief purposes
9. **Requests** the Secretary-General in consultation with the four Foreign Ministers to take steps to discuss with the Philippine Government the modalities and terms of cooperation in the work of the Agency.
10. **Decides** that the Special Mission of the Foreign Ministers established in pursuance of Resolution No. 4 of the fourth Islamic Conference of Foreign Ministers will remain in being to pursue this matter further.

11. **Decides** to review this subject again at the next Islamic Conference of Foreign Ministers.

12. **Requests** the Secretary-General to transmit this Resolution to the Philippine Government.

.....

ภาคผนวก จ

มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมญัมมูและแคชมีร์

Annex 2

Final Communique of Twenty- Fourth Session of The Islamic Conference Of
Foreign Ministers

(Session of Fraternity and Cooperation)

Jakarta, Republic of Indonesia 28 Rajab to 3 Sha'aban, 1417 H (9-13 December, 1996)

Jammu and Kashmir

59. The Conference called for a peaceful settlement of the Jammu and Kashmir issue in accordance with the relevant UN Resolutions and as agreed upon in the Simla Agreement. It condemned the continuing massive violations of human rights of the Kashmiri people and called for the respect of their human rights including the right of self-determination. It also called upon Member states to take all necessary steps to persuade India to cease forthwith the gross and systematic human rights violations of the Kashmiri people and to enable them to exercise their inalienable right to self determination as mandated by the relevant resolutions of the Security Council. It further called upon India to allow international human rights groups and humanitarian organizations to visit Jammu and Kashmir.

60. It affirmed that any political process/elections held under foreign occupation cannot be a substitute to the exercise of the right of self-determination by people of Kashmir as is provided in the relevant in the relevant Security Council Resolutions.

61. It supported the efforts of the Government of Pakistan to initiate a meaningful bilateral dialogue for resolving the Jammu and Kashmir dispute and calls upon the Government of India to respond positively to these efforts. It affirmed that a sustained dialogue is essential to address the core of the problems and to remove the basic causes of tension between Indian and Pakistan.
62. It requested the Government of India, in the interest of regional peace and security, to avail it self of the offer of Good offices made by the Twentieth Islamic Conference of Foreign Ministers and the sixth and Seventh Islamic Summit Conferences. It also requested the Secretary General to establish contact with the governments of India and Pakistan and the true representatives of the people of Jammu and Kashmir with a view to promoting a just and peaceful settlement of the Kashmir dispute.
63. It appreciated the efforts made by the Secretary General for enabling the true representatives of the Kashmiri people to have their views expressed in OIC and other international for a, and requests him to continue to take all necessary steps in this regard.
64. It appealed to the Member States, OIC and Islamic Institutions, such as the Islamic Solidarity Fund, and Philanthropists to mobilize fund and contribute generously towards providing humanitarian assistance to the Kashmiri people.
65. It recommended that Member States continue to coordinate their positions and to take action at the UN General Assembly and the Commission of Human Right and other relevant international for a to promote respect for the fundamental human rights of the people of Jammu and Kashmir.
66. It commended the efforts being made by the OIC Contact Group on Jammu and Kashmir. It requested the Contact Group to continue its efforts for promoting the

right of self-determination of the Kashmiri people in accordance with the UN Resolutions and for safeguarding their fundamental human rights.

.....

ภาคผนวก จ

มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมบัลแกเรีย

RESOLUTION 30/16-P

PLIGHT OF THE TURKISH MUSLIM MINORITY IN BULGARIA

The Sixteenth Islamic Conference of Foreign Ministers, held in Fez, Kingdom of Morocco, from Rabiul Thani 25-29, 1406 H, (6-10 January, 1986),

Having considered the Item entitled “Plight of the Turkish Muslim Minority in Bulgaria”;

Taking also into consideration the recommendation of the Permanent Committee for Information and Cultural Affairs at its last session held in Dakar between 31 October and 2 November 1985;

Considering the right of religious minorities in non – Muslim countries to enjoy their own culture, to profess and exercise their own religion, to speak and teach their own language, to keep their own traditions and customs and to preserve their religious and cultural identity;

Inspired by the principles and objectives of the Charter of the Organization of the Islamic Conference, the resolutions adopted by the OIC regarding the situation of the Muslim minorities living in non – Muslim countries, as well as those of the United Nations Charter and other International Agreements and Conventions which guarantee these rights;

Deeply concerned by alarming reports that the Muslim Minority in Bulgaria is subjected to a coercive assimilation campaign, in violation of their minority rights and status guaranteed by international and bilateral treaties;

1. *Express its solidarity* with the Muslim Minority of Bulgaria.

2. *Strongly urges* Member Countries of the OIC to seek the necessary political solutions, with a view to:

a) Ensure that the religious and cultural rights of Muslim Minority and the rightful names of the members of the said minority are fully restored.

b) Obtain permission for the international and Islamic press to have access to the areas where the incidents have taken place.

c) Help preserve the religious identity and cultural heritage of the Muslim Minority in Bulgaria.

d) Support these demands in their bilateral and multilateral contacts with the People's Republic of Bulgaria.

3. *Entrusts* the Secretary General of the Organization of the Islamic Conference with the task of appointing a three – member Contact Group composed of eminent personalities to examine the conditions of the Muslim Minority in Bulgaria, to make whatever contacts it deems necessary for this purpose and to make recommendations with a view to facilitating a political solution to this tragic problem within the provisions prescribed in the previous paragraph and in the context of relevant international conventions and treaties, in particular the International Convention on human rights.

4. *Calls upon* the Secretary General of the Organization of the Islamic Conference to follow the plight of the Muslim Minority in Bulgaria and to present a comprehensive report to the next meeting of the Foreign Ministers of the OIC.

5. *Expresses* the hope that, in the light of its relations with the Islamic World, the Government of Bulgaria may provide the best possible opportunity to the OIC to examine this matter.

6. *Decides* to remain seized of the matter.

.....

ภาคผนวก ช

มติเกี่ยวกับปัญหามุสลิมชนกลุ่มน้อย (2009)

RESOLUTIONS

ON

MUSLIM COMMUNITIES AND

MINORITIES

IN NON-OIC MEMBER STATES

ADOPTED BY

THE SENIOR OFFICIALS MEETING

PREPARATORY TO THE THIRTY-SIXTH SESSION

OF THE COUNCIL OF FOREIGN MINISTERS

(SESSION OF ENHANCING ISLAMIC SOLIDARITY)

DAMASCUS — ARAB REPUBLIC OF SYRIA

FROM 28- JUMADA AL AWWAL TO

1 JUMADA AL THANI 1430H

23-25 MAY 2009

RESOLUTION No. 1/36-MM

ON

SAFEGUARDING THE RIGHTS

OF MUSLIM COMMUNITIES AND MINORITIES

IN NON-OIC MEMBER STATES

The Thirty-sixth Session of the Council of Foreign Ministers (Session of Enhancing Islamic Solidarity), held in Damascus, Arab Republic of Syria, from 28 Jumadal Awwal to 1 Jumadal Thani 1430H, (23-25 May, 2009);

Recalling Resolution No. 1/35-MM adopted by the Conference of Foreign Ministers (CFM) held in Kampala, from 14 to 16 Jumada Al-Thani 1429 (18-20 June 2008), and all the resolutions adopted by the Ministerial and Summit Conferences in this regard;

Recalling that Muslim Communities and Minorities living in non-OIC Member States constitute over one-third of the Muslim Ummah;

Recalling also the principles and objectives of the Charter of the Organization of the Islamic Conference (OIC) and the resolutions adopted by the various sessions of the OIC Summit Conference and the Conference of Foreign Ministers as well as international covenants, declarations, and conventions, in particular those which call for the respect of political, social, cultural, economic, and religious human rights;

Recalling also the UN General Assembly Declaration on the Elimination of All Forms of Intolerance and Discrimination Based on Religion or Belief;

Having considered the Report of the Secretary-General on the Situation of Muslim Communities and Minorities (Document No. OIC/CFM-36/2009/MM/SG.REP);

1. **Reiterates** its commitment to the Muslim Communities and Minorities living in non-OIC Member States, and to offering them assistance and contributing to the settlement of their problems in full respect of the sovereignty and territorial integrity of the countries to which they belong, through cooperation with the governments of these States.

2. **Emphasizes** the necessity to respect the rights of Muslim communities and minorities in non-OIC Member States; **denounces** the problems they face, resulting from discrimination, oppression and persecution; and **insists** on the importance of continued coordination between the Member States in order to find ways to assist them to solve their problems, protect their religious, cultural, civil, political, economic and social rights and preserve their identity and Islamic heritage.

3. **Commends** the efforts exerted by the Secretary General in supporting the causes of the Muslim communities in Non-Member States, and **urges** him to continue those efforts in this regard, in implementation of the relevant ministerial resolutions within the established principle of respect for the sovereignty and territorial integrity of the States to which they belong, in accordance with international law and international agreements in general, and in implementation of the relevant OIC Summit and CFM resolutions.

4. **Emphasizes** that the protection of the rights and identity of Muslim communities and minorities in non-OIC Member States is primarily the responsibility of the Governments of those States, in accordance with the principles of international law.

5. **Requests** the General Secretariat to continue its contacts with the Governments of States in which Muslim communities and minorities exist to apprise them of the resolutions issued by the OIC in this regard, and to identify the problems faced by those communities and their needs, with priority being given to contacts with the Governments of non-OIC Member States where Muslim communities and minorities are enduring

grave difficulties; and **urges** the Member States enjoying solid relations with those States to put those relations to beneficial use in advancing the Secretary General's efforts.

6. **Calls on** the Member States and Muslim institutions in general and OIC subsidiary, specialized and affiliated institutions, including the IDB and ISESCO, as well as Islamic NGOs to provide further support and assistance to these Muslim communities and minorities, in coordination with the General Secretariat.

7. **Reiterates** that education is a legitimate right for every member of society, without any discrimination, in accordance with all relevant international covenants; **appeals** to those states which have Muslim communities to extend to them the necessary services and put forward the means necessary to enable them to enjoy this right without any discrimination; **calls on** the Member States to provide every assistance to support education, including by providing instructors to the children of Muslim communities, allocating scholarships to study in schools and universities and inviting Islamic NGOs and civil society organizations to contribute to this endeavor in coordination with the States concerned.

8. **Reiterates its calls on** the General Secretariat to maintain contacts with Muslim communities in Africa, in implementation of the Ministerial resolutions, and to undertake field visits to Angola, South Africa, Namibia, Malawi, Tanzania, Ethiopia, Kenya, and Madagascar, among others, as soon as possible, in order to identify their difficulties and gain information on their conditions; and **invites** the General Secretariat to continue holding symposia and conferences in countries with Muslim minorities in order to learn of their problems and issues and foster and promote relations between States with Muslim communities and OIC Member States

9. **Invites** Member States and Specialized Islamic NGOs to provide further assistance and care to Muslim communities in Africa, especially in the leastdeveloped countries,

with a view to addressing the pressing difficulties which impede their progress and development.

10. **Calls** for the provision of all possible assistance to Muslims in Ethiopia to improve their economic, health and educational conditions which deteriorated significantly due to drought; **calls on** the Member States and investors to invest in these regions in coordination and cooperation with the Government of Ethiopia; **expresses** its regrets over the content of the report of the Secretary General on the deterioration of the situation of the inhabitants of the province of Ogaden and the destruction caused by wars in the province; and **invites** the Secretary General to undertake the necessary contacts to alleviate their ordeal and find a just political settlement to their issue, including by sending a delegation from the General Secretariat, in coordination with the Ethiopian Government.

11. **Expresses its concern** in the face of the rising activity against Muslims in India perpetrated by extremist Hindus who are trying to build a Hindu temple on the ruins of the historical Babri Mosque; **expresses concern** also about the unnecessary delay in determining the responsibility for demolition of the Babri Mosque; and **urges** the Indian Government to ensure the reconstruction of the Babri Mosque on its original site.

12. **Expresses its deep concern** at the condition of the Muslim minority in India and **urges** the Government of India to take effective and immediate measures to end all violence and policies of discrimination against Muslims. **Notes with concern** the plight of the victims of the Gujarat riots; **condemns** the environment of fear that the victims are constantly obliged to live in; **demand**s that the culprits be immediately brought to justice; and **urges** the Secretary General in this regard, to report on the situation of Muslims in India to the next CFM meeting.

13. **Invites** the General Secretariat to monitor the situation of Muslims in India and to collect further information on the challenges and difficulties they are facing, politically, socially and economically with a view to offering them the required assistance, and to report on the matter to the next ministerial conference.

14. **Also urges** the Government of India to take steps to improve the economic conditions of the Muslims of India in line with the recommendations of the Sachar Committee Report.

15. **Invites** the Secretary General to continue his contacts with the Chinese Government to urge it to respond to the legitimate rights of Muslims in Xinjiang region, and **urges** the Member States enjoying close relations with China to support the efforts of the Secretary General in this regard.

16. **Decides** to defer consideration of Draft Resolution No. OIC/CFM-36/2009/MM/DR/RES.5/REV.1 regarding the situation of the Muslim Community in Southern Thailand until the next 37th Session of the Council of Foreign Ministers to allow ample time for contacts between the Secretary General and the Government of the Kingdom of Thailand with a view to expedite the implementation of the Government's plan to address the root causes of the problem as contained in the Joint Statement issued at the end of the visit of the Secretary General to Thailand on 1st July 2007, and calls upon the Member States enjoying close relations with Thailand to support the efforts of the Secretary General in this regard.

17. **Takes note of** the visit of a General Secretariat delegation to Cambodia and Vietnam on 1-5 February 2009; and **emphasizes** the strengthening of their relations with the Muslim world and on the provision of all possible assistance to them in the establishment of Islamic schools and centers.

18. **Reiterates** the need to respect the human rights of the Turkish Muslim community in Bulgaria and to safeguard the properties of Muslim endowments there; and **calls on** Muslims in Bulgaria to unite their efforts and work together to enhance the position of their Grand Mufti's office in furtherance of the interests of Muslims there.

19. **Expresses its concern** over the situation of Muslims in Georgia and the Crimean Peninsula because of the non-addressing of the repercussions of coercive policies in the past, which led to the displacement of hundreds of thousands of inhabitants and the obliteration of their national Islamic identity; emphasizes their right to return to their homeland and regain all their rights, including the right to their citizenship, their lands and properties; and **calls on** the Secretary General to work with the Member States and international human rights organizations in order to provide assistance towards the achievement of these goals.

20. **Invites** the Members States and the General Secretariat to follow up on the implementation of the recommendations of the Intergovernmental Expert Group on Muslim Communities and Minorities in non-Member States; and **urges** the above-mentioned Expert Group to continue its activity on a regular basis.

21. **Reiterates** the commitment of Member States to respect the rights of non-Muslim communities living in their territories, in accordance with the magnanimous teachings of Islam.

22. **Expresses** satisfaction with the substantial development in the activities of the OIC General Secretariat's Department of Muslim Communities and Minorities and stresses the need for the support of this department with human and material resources in line with the tasks entrusted to it.

23. **Requests** the Secretary-General to follow up the implementation of this resolution and to report thereon to the Thirty-Seventh Session of the Council of Foreign Ministers.

DRAFT RESOLUTION No. 2/36-MM

ON

QUESTION OF MUSLIMS IN SOUTHERN PHILIPPINES

The Thirty-sixth Session of the Council of Foreign Ministers (For Enhancing Islamic Solidarity), held in Damascus, Syrian Arab Republic from 28 Jumadal Awwal to 1 Jumadal Thani 1430H, (23-25 May, 2009);

Bearing in mind the resolutions of the OIC and the recommendations of the Ministerial Committee of Eight on the question of Muslims in Southern Philippines;

Recalling the Tripoli Agreement signed on 23 December 1976, between the Government of the Republic of Philippines (GRP) and the Moro National Liberation Front (MNLF), under the aegis of the Organization of the Islamic Conference (OIC), which the signatory parties agreed to consider as the basis for a permanent, just, and comprehensive political solution to the question of Muslims in Southern Philippines within the framework of the national sovereignty and territorial integrity of the Republic of the Philippines;

Paying tribute to the role of the Great Socialist People's Libyan Arab Jamahiriya, under the wise leadership of H.E. Colonel Moammar Gaddafi, in achieving the Tripoli Agreement of 1976 and hosting the first preliminary talks in Tripoli on 3-4 October 1992 as well as the Unity and Solidarity Meeting of the MNLF leaders on 6 April 2003;

Also paying tribute to the role of the Government of the Republic of Indonesia in facilitating the peace process culminating in the signing of the Final Peace Agreement on 2 September 1996, and **expressing satisfaction** for the efforts of the Ministerial Committee of Eight in this regard;

Recalling that, in accordance with the two Memoranda of Understanding under which the GRP and the MNLF concluded two rounds of preliminary talks, held successively in Tripoli, Libyan Arab Jamahiriya, on 3-4 October 1992, and in Cipanas, Western Java, Republic of Indonesia, on 14-16 April, 1993, the two parties agreed to conduct official peace negotiations for the full implementation of the letter and spirit of the 1976 Tripoli Agreement;

Recalling also the results of the four rounds of formal peace talks held in Jakarta, Indonesia, including the subsidiary mechanisms, between the GRP and the MNLF, thanks to the facilities made available by the OIC Peace Committee;

Noting that the gains achieved by the Peace Agreement concluded between the GRP and the MNLF and existing cooperation between them need to be generalized and maximized in order to achieve comprehensive peace and development for the benefit of the people of Bangsamoro;

Also paying tribute to the role of the Republic of Indonesia and the Members of the OIC Peace Committee in Southern Philippines as well as the Secretary-General's efforts aimed at facilitating the peace process and helping both the GRP and the MNLF to reach a formula of joint proposals aimed at ensuring the full implementation of the 1996 Peace Agreement;

Pays tribute to the efforts made by the Custodian of the Two Holy Mosques, King Abdullah Ibn Abdulaziz, Sovereign of the Kingdom of Saudi Arabia, Colonel Moamar Kadafi, Leader of the Great 1st of September Revolution in the Great Socialist People's Libyan Arab Jamahiriya, and the OIC Secretary General to ensure the release of Prof. Nur Misuari, Chairman of the MNLF, and to support peace efforts in Southern Philippines; and commends H.E. Gloria Makabajal Arroyo, President of the Republic of the Philippine for responding to these efforts;

Hails the role of Gaddafi International Charity and Development Foundation, in the name of its President Saif Al-Islam Kaddafi through his visit in December 2007, and the visit a delegation from the Foundation in April, 2008,

Reaffirming Resolution No. 2/10-MM (IS) on the Question of Muslims in Southern Philippines adopted by the 10th Session of the Islamic Summit Conference held in Putrajaya, Malaysia, on 16–17 October 2003, as well as Resolution No. 2/11-MM (IS) adopted by the 11th Session of the Islamic Summit Conference;

Recalling ICFM Resolution No.26/52-P of 1999 and Resolution No.27/26-P of 2000;

Reiterating Resolutions adopted by the Conference of Foreign Ministers and No. 2/34-MM and 2/35-MM on the Question of Muslims in Southern Philippines.

Having considered the Report of the Secretary-General on the Question of Muslims in Southern Philippines (Document No. CFM/36- 2009/MM/SG.REP.2);

1. **Renews** its support for the Peace Agreement between the Government of the Republic of the Philippines (GRP) and the Moro National Liberation Front (MNLF), which was initialed on 30 August 1996 in Jakarta and officially signed on 2 September 1996 in Manila.

2. **Calls** on both the Government of the Republic of the Philippines and the Moro National Liberation Front to preserve the gains achieved since the signing of the Peace Agreement and **encourages** both sides to continue their efforts in finding further solution for their differences to ensure the full implementation of the 1996 Peace Agreement.

3. **Renews** the mandate of the OIC Peace Committee for Southern Philippines (PCSP) and requests the Committee and the Secretary-General to continue their efforts and make the necessary contacts with the GRP and the MNLF with a view to ensuring the full implementation of the 1996 Peace Agreement.

4. **Lauds** the progress made at the tripartite meeting held in Manila on 11-13 March 2009 between the OIC, the Government of the Philippines and Moro National Liberation Front on the review of the implementation of 1996 Final Peace Agreement; and **calls** on the Government of Philippines to show the necessary flexibility to surmount the problems impeding full implementation of this Agreement.

5. **Reiterates** the importance of continuing to convene the Tripartite Meeting between the GRP, the MNLF, and the OIC in order to review progress on the implementation of the 1996 Peace Agreement, assess the steps taken and obstacles impeding its full implementation, and propose action to overcome such obstacles.

6. **Expresses** regrets that the plan of signing the already initialized Memorandum of Agreement on Ancestral Domain (MOA-AD) between the Government of the Philippines (GRP) and the Moro Islamic Liberation Front (MILF), in Malaysia on 5 August 2008, did not materialize, takes note of the constitutional constrain which prevented the GRP to sign the MOA-AD, and expresses concern with the deterioration of the situation following it, and calls on both parties to resume negotiation and to build on previous achievement.

7. **Takes note** of the report of the Secretary General on the readiness of the Government the Philippines to return to the negotiating table with the MILF.

8. **Urges** the MNLF and the Moro Islamic Liberation Front (MILF) to unite their ranks so as to work together for the peace and development of the Bangsamoro people and **requests** the Secretary-General to continue to deploy his good offices to bring them closer and to enhance the coordination between them.

9. **Appeals** to the Government of the Republic of the Philippines to see to the early resolution of the reported environmental problems resulting from the failure on the part of power and electricity plants in Lake Lanao and its surroundings to observe

environmental standards, which has had a serious and adverse environmental impact on the local population's health and economic and social conditions.

10. **Urges** OIC Member States, subsidiary organs, and specialized and affiliated institutions as well as benevolent Islamic organizations in the Member States to increase their medical, humanitarian, economic, financial, and technical assistance for the development of Southern Philippines with a view to accelerating the pace of the social and economic development process and urges the Philippine Government to agree to the General Secretariat's request to send a joint delegation of the OIC, IDB and other Islamic NGOs willing to offer assistance in order to assess the needs.

11. **Requests** the Secretary-General to follow up the implementation of this resolution and to report thereon to the Thirty-seventh Session of the Council of Foreign Ministers.

RESOLUTION No.3 /36-MM

ON

THE SITUATION OF THE TURKISH MUSLIM

MINORITY OF WESTERN THRACE, GREECE

The Thirty-sixth Session of the Council of Foreign Ministers (For Enhancing Islamic Solidarity), held in Damascus, Syrian Arab Republic from 28 Jamadaul Awwal to 1 Jamadul Thani 1430 A.H (23 -25 May, 2009);

Recalling Resolution No. 3/35-MM on the Situation of the Turkish Muslim Minority in Western Thrace, Greece;

Reaffirming its commitment to Muslim communities and minorities living in non-OIC Member States;

Fully aware that the Muslims in Greece, in general, and the Turkish Muslim Minority in Western Thrace, in particular, are an integral part of the Muslim World;

Recalling the principles and objectives of the OIC Charter, the Resolutions adopted by OIC Islamic Summit Conferences, Conferences of Foreign Ministers, and international agreements, declarations, and conventions calling for the respect of human rights, including political, social, cultural, and economic rights and freedom of worship, and most particularly the Lausanne Treaty which guarantees the rights of the Turkish Muslim Minority in Western Thrace by virtue of which they have the right to use their Turkish language, practice their religious rites, and freely elect their representatives in all fields;

Further recalling the UN General Assembly Declaration on the Elimination of All Forms of Intolerance and Discrimination Based on Religion or Belief;

Realizing that the basic rights and freedoms of the Turkish Muslim Minority in Western Thrace are defined and protected by multilateral and bilateral treaties and conventions to which Greece is a party;

Having considered the Report of the Secretary-General on the Situation of the Turkish Muslim Minority of Western Thrace in Greece (Document No. OIC/CFM-36/2009/MM/SG.REPS) ;

1. **Invites once again** Greece to take all measures to respect the rights and identity of the Turkish Muslim Minority in Western Thrace emanating from the bilateral and international agreements.

2. **Demands** that Greece recognize the elected Muftis of Xanthi and Komotini as the official Muftis.

3. **Calls on** Greece to take the necessary steps for the election of the Awqaf administration boards by the Turkish Muslim Minority with a view to ensuring their self-governance, enabling the elected Muftis to supervise the Awqaf properties, and putting an end to the expropriation of the Awqaf properties and to the heavy taxes levied on them. Calls on Greece therefore to introduce the necessary amendments in its laws on each of these aspects in consultation with the Muslim Minority representatives there.

4. **Regrets** Greece's recent practice regarding the appointment of 240 imams/religious instructors by a commission of Orthodox public employees, despite reactions from the Turkish Muslim Minority and urges Greece to abolish the respective legislation.

5. **Regrets** the ban imposed by the Greek Supreme Court on the activities of the Turkish Muslim Minority's oldest Non-Governmental Organization in Western Thrace, namely the "Turkish Union of Xanthi", and urges Greece to implement the three verdicts issued by the European Court of Human Rights (HCHR) concerning the Non-Governmental Organisations (NGOs) of the Turkish Muslim Minority, which lifted the discriminatory ban

that had been imposed by the Greek Supreme Court on NGO activities under the pretext of containing in their names the words “Turkish/Minority”.

6. **Urges** Greece to reinstate the citizenship rights of tens of thousands of Turkish Minority members who were stripped of their citizenship under the now-repealed Chapter of Article 19 of the Greek Citizenship Law No. 3370/1955.

7. **Requests** the Secretary-General to initiate a fact-finding inquiry to ascertain the veracity of repeated reports of vandalization of mosques and Muslim cemeteries in Western Thrace, and to present a report thereon to the Thirty-seventh Session of the Conference of Foreign Ministers.

8 **Requests** the Secretary-General to follow up the implementation of this resolution and to submit a report thereon to the Thirty-seventh session of the Council of Foreign Ministers.

RESOLUTION No. 4/36-MM

ON

THE MUSLIM COMMUNITY IN MYANMAR

The Thirty-sixth Session of the Council of Foreign Ministers (For Enhancing Islamic Solidarity), held in Damascus, Syrian Arab Republic from 28 Jumadal Awwal to 1 Jumadal Thani 1430H, (23-25 May, 2009);

Reaffirming Resolution No. 4/11-MM (IS) adopted by the 11th Islamic Summit Conference held in Dakar, Republic of Senegal, in March 2008; and Resolution No. 4/35 adopted by the 35th Session of the Conference of Foreign Ministers (CFM) held in Kampala, Republic of Uganda;

Having considered the Report of the Secretary-General on the Muslim Community in Myanmar (Document No. OIC/CFM-36/2009/MM/SG.REPS);

1. **Calls upon** the Government of Myanmar to put an end the practices of displacement, expulsion, and exile of Arakan Muslims and the continued attempts to eradicate their Islamic culture and identity, and **urges** government authorities to respect the texts of international legitimacy on human rights.

2. **Calls on** Member States to continue their efforts in conjunction with those of the international community and the United Nations in order to ensure the return of all Myanmar refugees displaced from their homes, particularly the Muslims of the Arakan region of Myanmar.

3. **Expresses** concern over the continued deprivation of thousands of Rohingya Muslims citizenship right, and **requests** the Secretary General and Member States that have close to the Government of Myanmar to intensify contacts in order to gain recognition for

Rohingya as one of its ethnic minorities and to stop all forms of violence, expulsion and violation of human rights against them, and to remove all restrictions imposed on their freedom to move, learn and to own property.

4. **Commends** the efforts of the Secretary General aimed at coordinating the work of the Rohingya Muslim organizations and uniting their ranks under a united coordination council and calls on him to continue these efforts to reclaim their rights.

5. **Requests** the Secretary-General to contact the Government of Myanmar for dispatching an OIC Mission to Myanmar in order to study the conditions of Muslims there and to report thereon to the next CFM.

6. **Supports** the efforts of the United Nations Secretary-General and his Special Envoy on Myanmar, Mr. Ibrahim Gambari; and **invites** the OIC Secretary-General to continue his cooperation with him and support his efforts.

7. **Calls on** the Member States to continue to extend all possible forms of support and assistance to Myanmar Muslims and to those among them living as refugees outside their homeland.

8. **Requests** the Secretary-General to follow up the implementation of this resolution and report thereon to the Thirty-seventh session of the Council of Foreign Ministers.

ภาคผนวก ข

บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับอิสลามโฟเบีย

ก. คำสัมภาษณ์ฐรมุฮัมมัด อัซมี อับดุลลอฮ์ ประธานองค์การ TERAS KOODINATOR NADI ซึ่งเป็นกลุ่มองค์กรเคลื่อนไหวทางด้านสังคมและสิทธิมนุษยชนในประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2552 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

1. ถาม อิสลามโฟเบียในทรรศนะของท่าน ?

ตอบ เป็นคำที่เกิดขึ้นมานานแล้วโดยนักบูรพคดีเป็นผู้บัญญัติศัพท์ขึ้นมา โดยมีจุดประสงค์ที่จะสร้างความเข้าใจคลาดเคลื่อนให้เกิดขึ้นแก่มุสลิมและโลกตะวันตก เป็นความต้องการของพวกเขาในการสร้างภาพลักษณ์ที่ผิดๆแก่มุสลิมและอิสลาม นอกจากนี้นักบูรพคดีตะวันตกต้องการที่จะโค่นเตี้ยมุสลิมจากสังคมโดยทั่วไปรวมทั้งการสร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชาติอิสลามอีกด้วย

2. ถาม ผลกระทบจากระแสอิสลามโฟเบียในสังคมมาเลย์หลังเหตุการณ์ 11 กันยายน ?

ตอบ มีผลกระทบไม่น้อยทั้งในหมู่มุสลิมมาเลย์และชาวมมาเลย์ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม อาทิชาวมมาเลย์เชื้อสายจีนและอินเดียเป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์นั้นบางคนถึงกับไขว่เขวในหลักชะรีอะฮ์(กฎหมายอิสลาม) รวมทั้งการเรียกร้องสิทธิในเรื่องเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนที่เกินขอบเขตของอิสลามตามที่กำหนดโดยชะรีอะฮ์ อย่างกรณีของสตรีมุสลิมมาเลย์ที่มักจะเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิสตรีตามแนวของตะวันตก อาทิกรณีของการอัญญาบและการแต่งกายตามแบบตะวันตกเป็นต้น

ในส่วนของชาวมมาเลย์ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม พวกเขาเริ่มหวาดระแวงมุสลิมแม้จะเป็นชาวมมาเลย์ด้วยกัน จนบางครั้งนำไปสู่ความรังเกียจและเกลียดกลัวอิสลามและมุสลิมในที่สุด

ข. คำสัมภาษณ์อุสตาซนัศรุดดีน มัด อีซา รองประธานพรรคอิสลาม (PAS) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งมาเลเซีย เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2552 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

1. ถาม อิสลามโฟเบียในทรรศนะของท่าน ?

ตอบ เป็นคำนิยามที่สร้างขึ้นมาจากชาวตะวันตกที่ต่อต้านอิสลามโดยมีเจตนาที่จะสร้างความเข้าใจผิดในศาสนาอิสลามและมุสลิมซึ่งเริ่มเป็นที่รับรู้และแพร่ขยายไปทั่วโลกในช่วงหลังเหตุการณ์ 9/11 เป็นต้นมา ทำให้อิสลามถูกมองในแง่ลบ ซึ่งนี่คือแผนการหนึ่งของศัตรูอิสลามเพื่อสกัดกั้นการขยายตัวของอิสลามสู่วงกว้างเพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าปัจจุบันอิสลามได้เติบโตและแพร่ขยายไปทั่วโลกแม้กระทั่งในอเมริกาและยุโรป ดังนั้นวิธีการในการสกัดกั้นการขยายตัวของอิสลามของพวกเขาก็คือการสร้างความเข้าใจผิดและวาทศิลป์ให้อิสลามและมุสลิมนั้นเป็นผู้ก่อการร้ายและลัทธิการก่อการร้ายนั่นเอง

2. ถาม ผลกระทบจากอิสลามโฟเบียต่อสังคมมาเลเซีย ?

ตอบ เป็นที่แน่ชัดว่ามาเลเซียเองก็หนีไม่พ้นไปจากกระแสอิสลามโฟเบีย แต่เนื่องจากมุสลิมมาเลเซียเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศจึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับศัตรูของอิสลามที่จะทำให้ชาวมาเลเซียมุสลิมหลงเชื่อหรือคล้อยตามไปกับกระแสที่ศัตรูอิสลามได้ปลุกขึ้นมา และถึงแม้แต่ปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นจากผลกระทบระหว่างชาวมาเลเซียที่นับถือศาสนาอิสลามกับชาวมาเลเซียที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็ไม่ถึงขั้นบานปลาย เพราะประเทศมาเลเซียมีความเป็นพหุสังคมและมีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมมานานพอสมควร ในส่วนของชาวมาเลเซียที่นับถือศาสนาอิสลามแต่มีความคิดและความรู้สึกต่อต้านชะรีอะฮ์ ก็มีบ้างแต่เพียงส่วนน้อย ซึ่งผมคิดว่าองค์กรอิสลามต่างๆที่มีอยู่ในมาเลเซียจะมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่พวกเขาได้

ค. คำสัมภาษณ์เชคซามิ อัลคอฏีร์ (Sami Al-Khatir) สมาชิกอาวุโสฝ่ายการเมือง (Member of Political Bureau) ของขบวนการจัดขึ้นต่อต้านตามแนวทางอิสลามหรือฮามาส (HAMAS) ณ ขามญะดีด กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2552

1. ถาม ความเห็นของท่านจากการที่อิสลามหรือมุสลิมถูกโจมตีว่าเป็นพวกก่อการร้ายหัวรุนแรง และสร้างความแตกแยก ?

ตอบ ในความเป็นจริงเรื่องนี้มันเกิดขึ้นมาแล้วอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มุสลิมเป็นชนส่วนน้อยอย่างเช่นประเทศของท่านในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างในกรณีการสาดกระสุนเข้าไปในโรงเรียนและครูสอนศาสนาเป็นต้น

2. ถาม ฉะนั้นอะไรคือสาเหตุที่แท้จริงของการใส่ร้ายและการเกลียดชังที่มีต่ออิสลามว่าเป็นศาสนาแห่งความก้าวร้าว, สร้างความแตกแยกและรุนแรง?

ตอบ เพราะในจิตสำนึกของชาวตะวันตกโดยส่วนใหญ่และจิตสำนึกของชาวยิวโดยเฉพาะ จะให้การยอมรับการยึดครองปาเลสไตน์ของอิสราเอล และพวกเขาไม่ต้องการให้มีการต่อต้านใดๆจากการยึดครองดังกล่าว แต่ในกฎหมายระหว่างประเทศได้ระบุเอาไว้อย่างชัดเจนว่าการลुकฮือต่อต้านการยึดครองของผู้บุกรุกโดยเจ้าของแผ่นดินเป็นสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงเรียกผู้ที่ลुकฮือต่อต้านการยึดครองว่าเป็นผู้ก่อการร้าย

2. ถาม จุดยีนของ OIC ต่อปัญหาอิสลามโฟเบียและทางออกในการแก้ปัญหา อย่างเช่นกรณีของเดนมาร์กที่มีการล้อเลียนท่านนบีมุฮัมมัดและสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ 16 ซึ่งใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมต่ออิสลาม ?

ตอบ ใช่แน่นอนในเรื่องนี้ OIC ได้ดำเนินการไปในระดับหนึ่งด้วยการพยายามประสานความร่วมมือกับกลุ่มประเทศสมาชิก มีการเคลื่อนไหวเพื่อเป็นการตอบโต้ในเหตุการณ์ดังกล่าว แต่เป็นที่น่าเสียใจว่าในการตอบโต้หรือการแก้ปัญหามักจะเอนเอียงไปในทางอารมณ์มากกว่าการแก้ปัญหาที่แท้จริง นอกจากนี้ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละประเทศต่างก็ปฏิบัติตามนโยบายของตนเองโดยยึดผลประโยชน์ของประเทศตนเองเป็นหลัก

.....